eesti statistika

Eesti statistika aastaraamat 2015

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

EESTI STATISTIKA
STATISTICS ESTONIA

Eesti statistika aastaraamat 2015

STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA

TALLINN 2015

Toimetaja: Kairit Põder
Inglise keele toimetaja: Helen Loode
Küljendus ja trükiettevalmistus: Uku Nurges
Kaardid: Ülle Valgma

Edited by Kairit Põder
English edited by Helen Loode
Layout & prepress by Uku Nurges
Maps by Ülle Valgma

Kirjastanud Statistikaamet, Tatari 51, 10134 Tallinn
Trükkinud Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Published by Statistics Estonia, Tatari 51, 10134 Tallinn
Printed by Ofset OÜ, Paldiski mnt 25, 10612 Tallinn

Juuli 2015 */ July 2015*

ISSN 1406-1783 (trükis / *hard copy*)
ISSN 2346-6030 (PDF)
ISBN 978-9985-74-564-9 (trükis / *hard copy*)
ISBN 978-9985-74-565-6 (PDF)

Autoriõigus/*Copyright*: Statistikaamet, 2015
Kaanefoto / *Cover photograph*: Scanpix

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.
When using or quoting the data included in this issue, please indicate the source.

Hea lugeja!

Möödunud on statistikaasta 2014. Statistikaameti missioon on pakkuda Eesti kohta usaldusväärset ja objektiivset infot ning olla selle juures esmane infoallikas. Statistikaameti kliendid on eelkõige avalikkus – mida esindab ehk kõige paremini ajakirjandus –, riigiasutused ja teadlased ning ettevõtjad ja üksikisikud. Olen kindel, et kõikide huvirühmade põhivajadus statistilise info järele sai möödunud aastal rahuldatud.

2014. aastal korraldas Turu-uuringute AS ajakirjanikele valitsusasutuste meediasuhtluse uuringu. Selle kohaselt hindavad ajakirjanikud Statistikaameti avaldatava info parteipoliitilist sõltumatust, teabe usaldusväärsust ja suhtlemise avatust väga kõrgelt. Uuringu eesmärk oli saada hinnang valitsuse, ministeeriumide ja mõnede riigiasutuste meediatööle 2014. aastal. Statistikaametile andis hinnangu 63 ajakirjanikku – meie meediatöö pälvis 9-pallisel skaalal üldhindeks 7,56, mis on üks kahest parimast tulemusest.

Millise hinnangu aga saaks Statistikaamet kogutud statistika põhjal anda 2014. aastale Eestis? Kas möödunud aastat iseloomustas stagnatsioon, stabiilne areng või hoopis jätkuv edulugu? Kindlasti on ka neid, kelle meelest oli tegemist jätkuva allakäiguga. Kui minna üksikisiku tasandile ja paluda teha valik eespool esitatud hinnangutest, oleks omaksvõtjaid kõikidel variantidel. Sageli oleneb riigile ja selle arengule hinnangu andmine inimese enda käekäigust. Kellel 2014. aasta möödus õnnestunud äritehingute tähe all, valiks tõenäolisemalt positiivse iseloomustuse, vaevu ots otsaga kokku tulnud inimesed aga ilmselt negatiivsema.

Tegelikult oleneb 2014. aastale antav hinnang ka sellest, milline oli sellele eelnenud aastate areng. Kui heita pilk 2014. aasta peamistele muutustele, jäävad plusspoolele reaalpalga ja tootlikkuse jätkuv kasv, tööpuuduse ja toimetulekuraskustes inimeste arvu vähenemine ning ka väljarände pidurdumine. Miinuspoolel olid endiselt rahvaarvu vähenemine, inimeste palgavaesus, maapiirkondade tühjenemine, kesine majanduskasv ja ka arstiabi kättesaadavuse halvenemine.

Siiski on positiivsed muutused olnud märgatavamad ning inimeste eluolu rohkem mõjutanud. Ka kesine majanduskasv on kasv ning palgakasv hoolimata paljudel juhtudel madalast võrdlusbaasist siiski ostujõudu lisav.

Seega ei pruugi olla suurenenud nende osatähtsus, kes Eesti arengut jätkuvaks edulooks peavad, kuid vähenenud peaks olema nende osatähtsus, kes Eestis vaid allakäiku näevad. 2014. aasta andmete põhjal võib aga olla märgatavalt lisandunud neid, kelle arvates on Eestis stabiilne areng.

Head süvenemist!

Juuli 2015

Andres Oopkaup
Statistikaameti peadirektor

Dear readers!

The statistical year of 2014 has passed by now. The mission of Statistics Estonia is to provide reliable and objective information about Estonia and to be the primary source of such information. The main customers of Statistics Estonia include first and foremost the public – which is represented perhaps the best by the media –, state institutions and researchers, entrepreneurs and individuals. I am certain that the basic need of all stakeholders for statistical information was met in the previous year.

In 2014, Turu-uuringute AS, an independent market research company, conducted a survey among journalists on their relations with governmental authorities. According to the survey, journalists gave a very high rating to the independence of Statistics Estonia's reporting from party policies, the reliability of information and the openness of reporting. The aim of the survey was to get a rating on the media work of the government, ministries and some government authorities in 2014. Statistics Estonia was assessed by 63 journalists – on a 9-point scale, our media work received a general rating of 7.56, which was one of the two top results.

Based on the statistics produced, what kind of a rating could Statistics Estonia give to the year 2014 in Estonia? Was the previous year characterised by stagnation, stable growth or continued success? There are also definitely those who think Estonia suffered progressive decline. If we looked at things on the level of individuals and asked them to pick an answer from the above-mentioned selection, each of the versions would have its supporters. The assessment given to a country and its development often depends on how well the person is doing him-/herself. Those who were successful in their business transactions in 2014 would probably choose a positive characterisation, whereas people who could barely make ends meet would pick a more negative one.

In fact, the assessment of 2014 also depends on the progress made in the years prior to that year. If we take a look at the main developments of 2014, the positives include the continued growth of real wages and productivity, a decline in unemployment and in the number of persons struggling to cope as well as a fall in emigration. The negatives still feature population decline, in-work poverty, emptying rural areas, low economic growth and the reduced availability of medical care.

Nevertheless, positive changes have been more noticeable and had a bigger impact on people's well-being. Even poor economic growth is still growth and a rise in wages will still increase purchasing power, regardless of the low reference base.

Thus, the share of people who consider Estonia's development a continued success story may not have increased, while the share of those who only see a decline in Estonia should have decreased. However, based on the data of 2014, there can now be considerably more of those people who think Estonia has experienced stable growth.

Enjoy the book!

July 2015

Andres Oopkaup
Director General of Statistics Estonia

SISUKORD

Eessõna ... 3
Üldandmeid ... 7
Kaardid ... 9
Majandus- ja sotsiaalülevaade ... 25
KESKKOND ... 37
RAHVASTIK ... 55
SOTSIAALELU
Haridus ... 73
Kultuur ... 87
Õigus ... 99
Sotsiaalne tõrjutus ja vaesus ... 111
Tervishoid ... 125
Sotsiaalne kaitse ... 137
Tööturg ... 155
MAJANDUS
Palk ... 173
Hinnad ... 179
Rahvamajanduse arvepidamine ... 187
Finantsvahendus ... 199
Valitsemissektori rahandus ... 205
Ettevõtete majandusnäitajad ... 217
Majandusüksused ... 229
Väliskaubandus ... 243
Sisekaubandus ... 265
Teenindus ... 275
Põllumajandus ... 283
Jahindus, kalandus ja metsamajandus ... 293
Tööstus ... 301
Energeetika ... 321
Ehitus ... 327
Kinnisvara ... 335
Transport ... 341
Side ... 357
Infotehnoloogia ... 365
Turism ja majutus ... 371
Teadus- ja arendustegevus ... 379
Mõisted ... 391
Sisujuht ... 419
Märkide seletus ... 439

CONTENTS

Foreword 4
General data 8
Maps 9
Economic and social overview 25
ENVIRONMENT 37
POPULATION 55
SOCIAL LIFE
- *Education* 73
- *Culture* 87
- *Justice* 99
- *Social exclusion and poverty* 111
- *Health* 125
- *Social protection* 137
- *Labour market* 155

ECONOMY
- *Wages and salaries* 173
- *Prices* 179
- *National accounts* 187
- *Financial intermediation* 199
- *Government finance* 205
- *Financial statistics of enterprises* 217
- *Economic units* 229
- *Foreign trade* 243
- *Internal trade* 265
- *Service activities* 275
- *Agriculture* 283
- *Hunting, fishing and forestry* 293
- *Industry* 301
- *Energy* 321
- *Construction* 327
- *Real estate* 335
- *Transport* 341
- *Communications* 357
- *Information technology* 365
- *Tourism and accommodation* 371
- *Research and development* 379

Definitions 404
Index 429
Explanation of symbols 439

EESTI

Riigi ametlik nimi	Eesti Vabariik
Iseseisvuspäev	24. veebruar (1918)
Riigikord	parlamentaarne vabariik
Pealinn	Tallinn
Riigikeel	eesti keel
Rahaühik	euro (1 euro = 100 senti) Euro võeti Eestis kasutusele 1. jaanuaril 2011. Eesti krooni ja euro kurss: 1 euro = 15,6466 krooni.
Rahvaarv, 1. jaanuar 2015	1 313 271
Rahvastiku tihedus	30 elanikku 1 km^2 kohta (aluseks Eesti maismaapindala)
Pindala	45 339 km²
Haldusjaotus, 1. jaanuar 2015	15 maakonda 213 omavalitsuslikku haldusüksust, sh 30 linna ja 183 valda
Saarte arv	1521
Suurimad saared	Saaremaa, 2671 km² Hiiumaa, 989 km² Muhu, 198 km²
Pikimad jõed	Võhandu, 162 km Pärnu, 144 km Põltsamaa, 135 km
Suurimad järved	Peipsi, 3555 km² (koos Venemaale kuuluva osaga) Võrtsjärv, 271 km² Narva veehoidla, 191 km² (koos Venemaale kuuluva osaga)
Kõrgeim punkt	Suur Munamägi, 318 m
Keskmine õhutemperatuur 2014. aastal	aastakeskmine +7,0 °C jaanuaris –6,4 °C juulis +19,6 °C

ESTONIA

Official name of the state	*Republic of Estonia*
Independence Day	*24 February (1918)*
Polity	*parliamentary republic*
Capital city	*Tallinn*
Official language	*Estonian*
Currency	*euro (1 euro = 100 cents)* *Estonia adopted the euro on 1 January 2011. Exchange rate between the Estonian kroon and the euro:* *1 euro = 15.6466 kroons.*
Population, 1 January 2015	*1,313,271*
Population density	*30 inhabitants per 1 km² (based on the mainland area of Estonia)*
Total area	*45,339 km²*
Administrative division, 1 January 2015	*15 counties* *213 administrative units with local governments, including 30 cities and 183 rural municipalities*
Number of islands	*1,521*
Largest islands	*Saaremaa, 2,671 km²* *Hiiumaa, 989 km²* *Muhu, 198 km²*
Longest rivers	*Võhandu, 162 km* *Pärnu, 144 km* *Põltsamaa, 135 km*
Largest lakes	*Peipus, 3,555 km² (including the part belonging to Russia)* *Võrtsjärv, 271 km²* *Narva reservoir, 191 km² (including the part belonging to Russia)*
Highest point	*Suur Munamägi, 318 m*
Average daily temperature in 2014	*annual mean* +7.0 ℃ *in January* –6.4 ℃ *in July* +19.6 ℃

Eesti haldusjaotus, 1. jaanuar 2015
Administrative division of Estonia, 1 January 2015

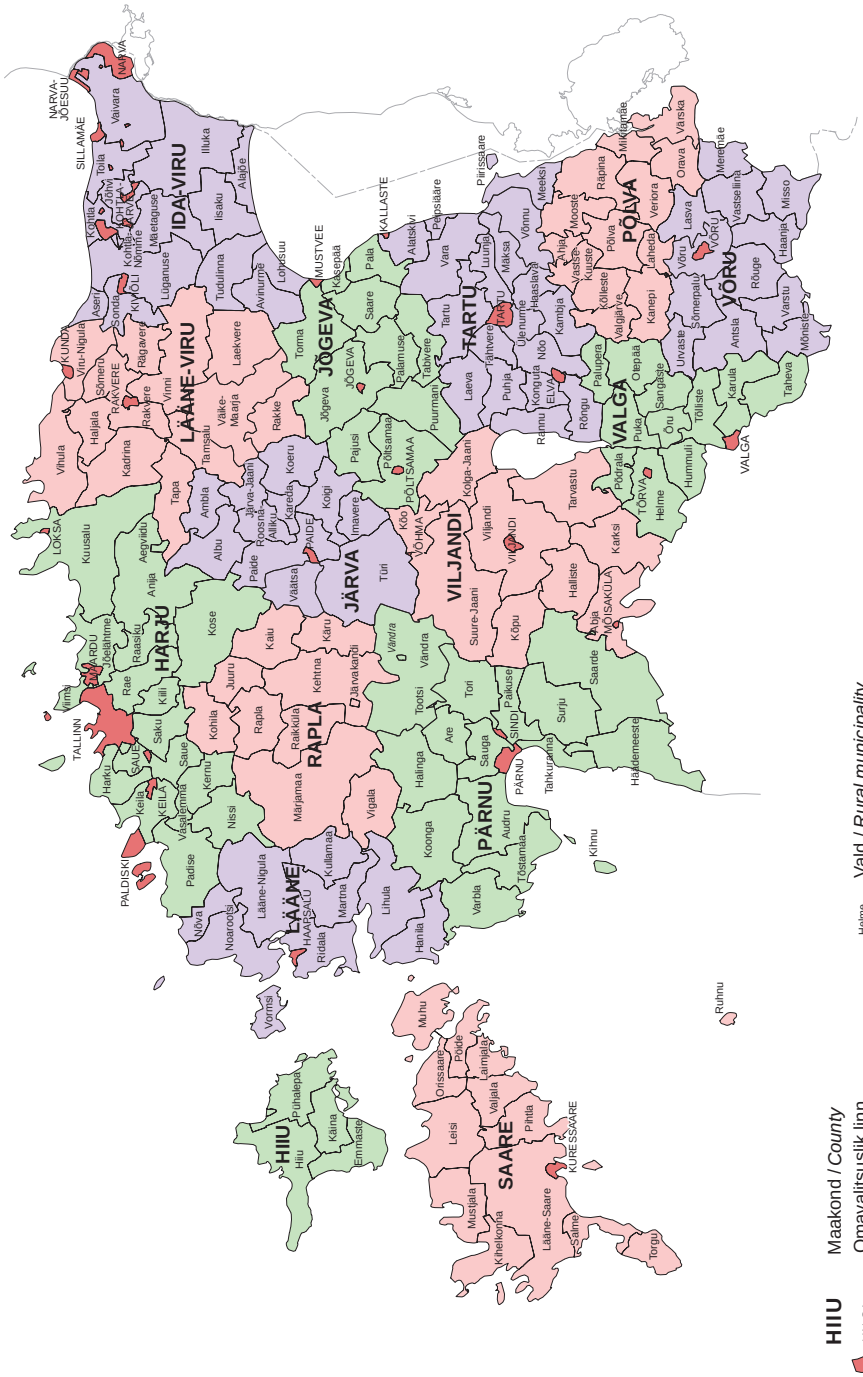

HIIU Maakond / *County*
VALGA Omavalitsuslik linn / *City with municipal status*
Helme Vald / *Rural municipality*
Võndra Vald (alev) / *Rural municipality (town)*

Veebruari keskmine õhutemperatuur, 2014
Average air temperature in February, 2014

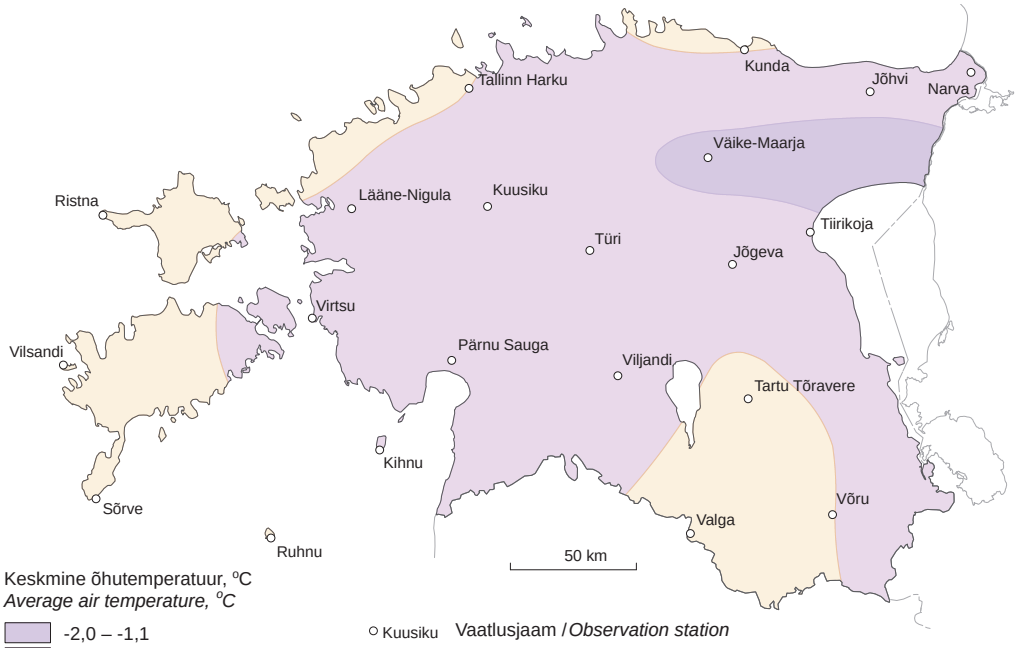

Keskmine õhutemperatuur, °C
Average air temperature, °C

- -2,0 – -1,1
- -1,0 – -0,1
- 0,0 – 0,9

○ Kuusiku Vaatlusjaam / *Observation station*

Allikas: Keskkonnaagentuuri Riigi Ilmateenistus
Source: Estonian Weather Service (Estonian Environment Agency)

Juuli keskmine õhutemperatuur, 2014
Average air temperature in July, 2014

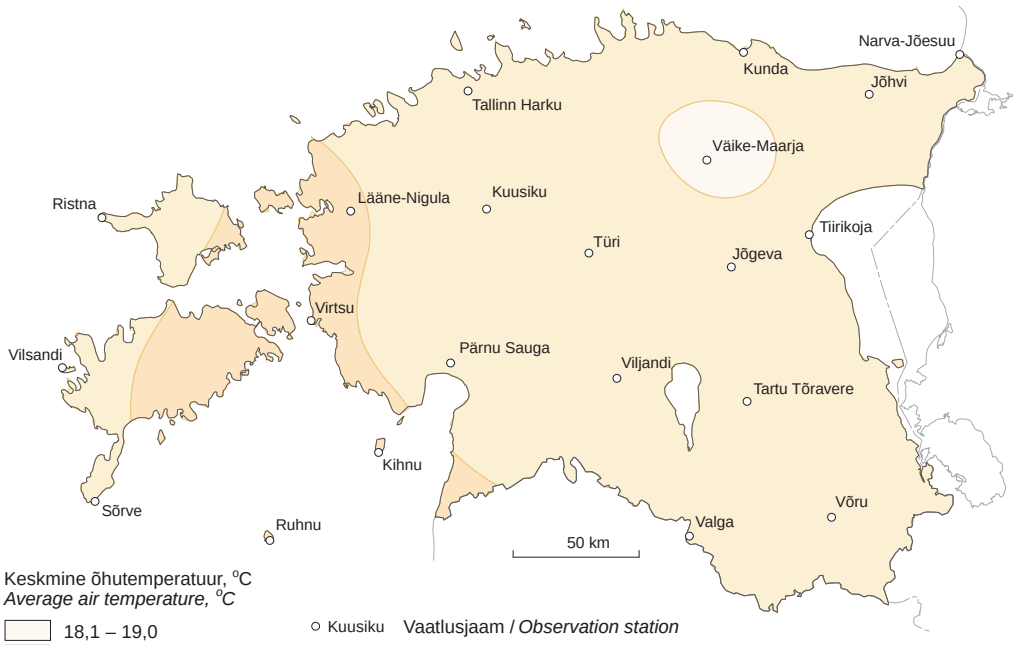

Keskmine õhutemperatuur, °C
Average air temperature, °C

- 18,1 – 19,0
- 19,1 – 20,0
- 20,1 – 21,0

○ Kuusiku Vaatlusjaam / *Observation station*

Allikas: Keskkonnaagentuuri Riigi Ilmateenistus
Source: Estonian Weather Service (Estonian Environment Agency)

Päikesepaiste, 2014
Sunshine, 2014

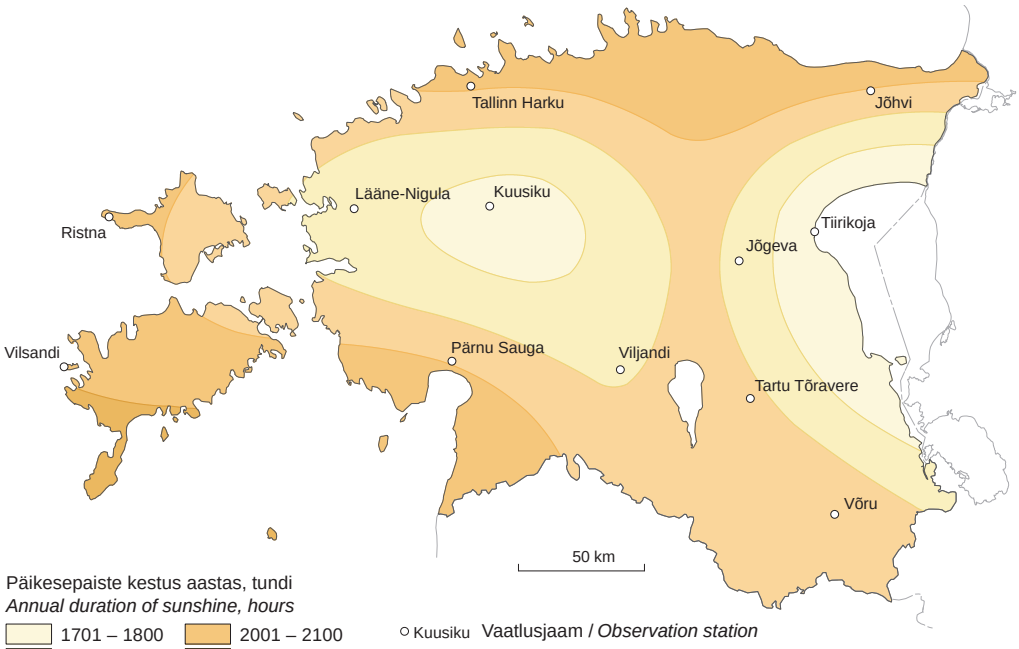

Päikesepaiste kestus aastas, tundi
Annual duration of sunshine, hours

- 1701 – 1800
- 1801 – 1900
- 1901 – 2000
- 2001 – 2100
- 2101 – 2200

○ Kuusiku Vaatlusjaam / *Observation station*

Allikas: Keskkonnaagentuuri Riigi Ilmateenistus
Source: Estonian Weather Service (Estonian Environment Agency)

Sademed, 2014
Precipitation, 2014

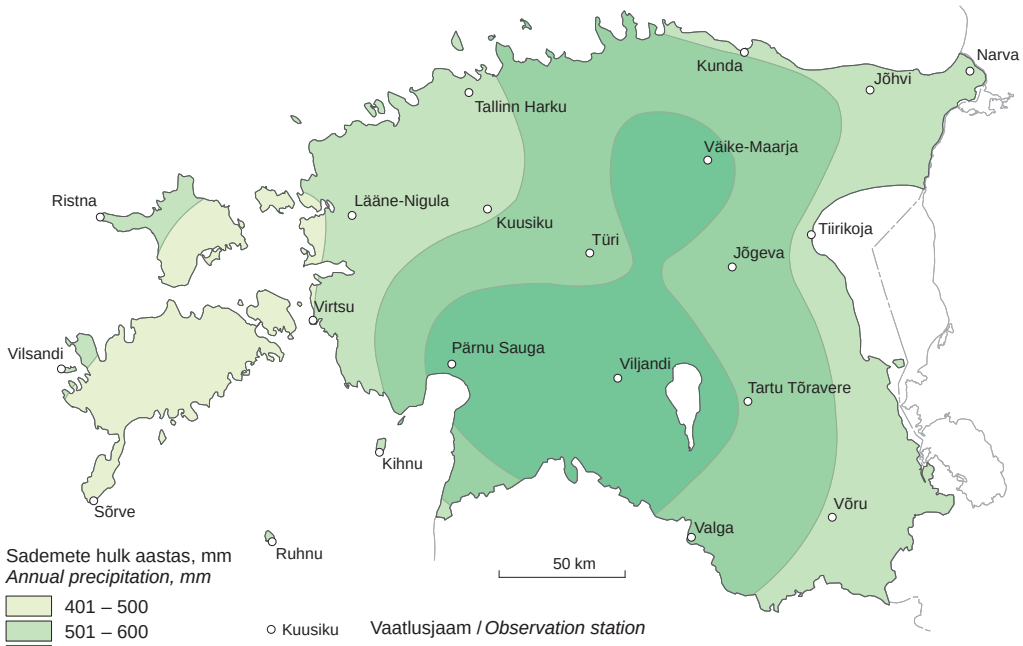

Sademete hulk aastas, mm
Annual precipitation, mm

- 401 – 500
- 501 – 600
- 601 – 700
- 701 – 800

○ Kuusiku Vaatlusjaam / *Observation station*

Allikas: Keskkonnaagentuuri Riigi Ilmateenistus
Source: Estonian Weather Service (Estonian Environment Agency)

Maakondade ja linnaliste asulate elanikud, 1. jaanuar 2015
Population of counties and urban settlements, 1 January 2015

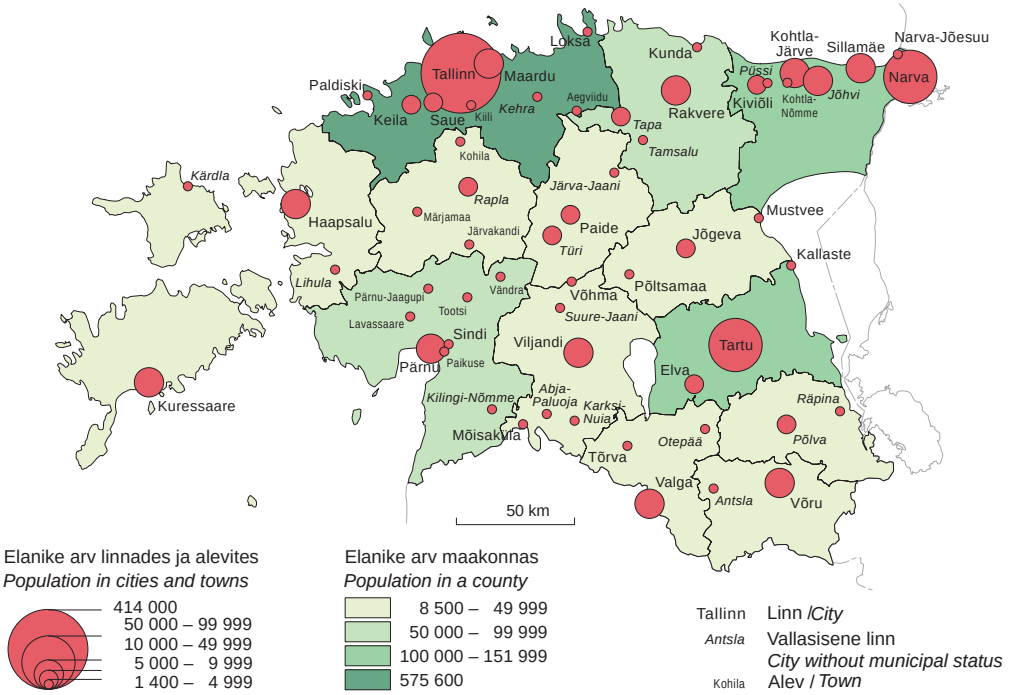

Elanike arv linnades ja alevites
Population in cities and towns

- 414 000
- 50 000 – 99 999
- 10 000 – 49 999
- 5 000 – 9 999
- 1 400 – 4 999

Elanike arv maakonnas
Population in a county

- 8 500 – 49 999
- 50 000 – 99 999
- 100 000 – 151 999
- 575 600

Tallinn Linn /*City*
Antsla Vallasisene linn
City without municipal status
Kohila Alev / *Town*

Rahvaarvu suhteline muutus linnalistes asulates ja omavalitsusüksustes, 1. jaanuar 2014–2015
Relative population change in urban settlements and local government units, 1 January 2014–2015

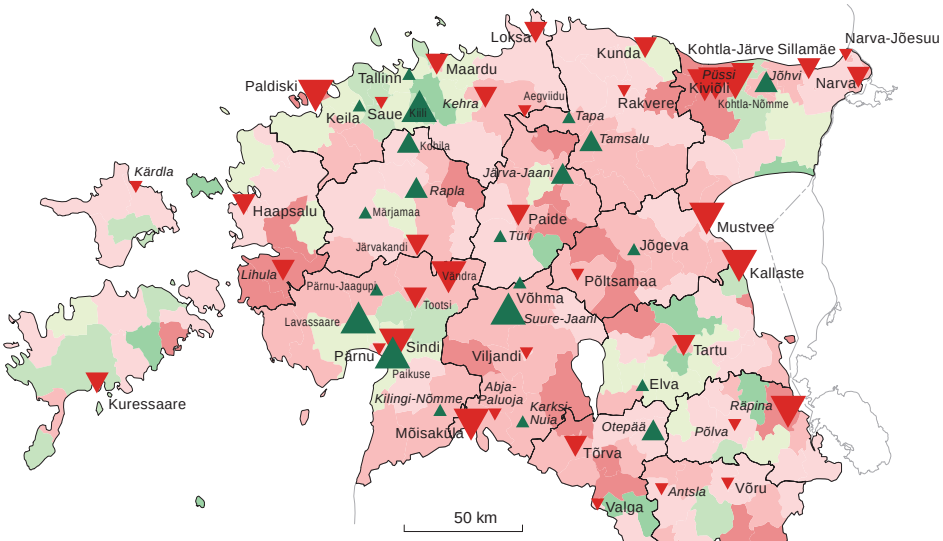

Muutus linnalistes asulates, %
Change in urban settlements, %

- -3,2 – -2,0
- -1,9 – -1,0
- -0,9 – 0,0
- 0,1 – 0,9
- 1,0 – 1,9
- 2,0 – 5,4

Muutus valdades, %
Change in rural municipalities, %

- -3,8 – -2,0
- -1,9 – -1,0
- -0,9 – 0,0
- 0,1 – 0,9
- 1,0 – 1,9
- 2,0 – 12,0

Tallinn Linn / *City*
Antsla Vallasisene linn
City without municipal status
Kohila Alev / *Town*

Rahvaraamatukogude lugejad, 2014
Users of public libraries, 2014

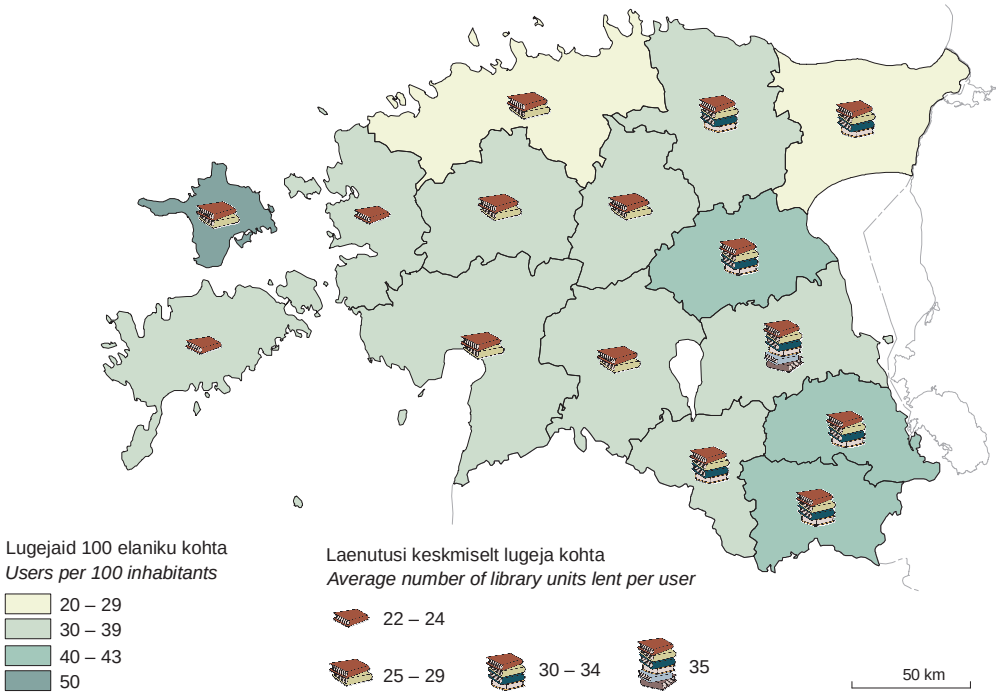

Koorilaulu harrastajad, 2014
Amateur choir singers, 2014

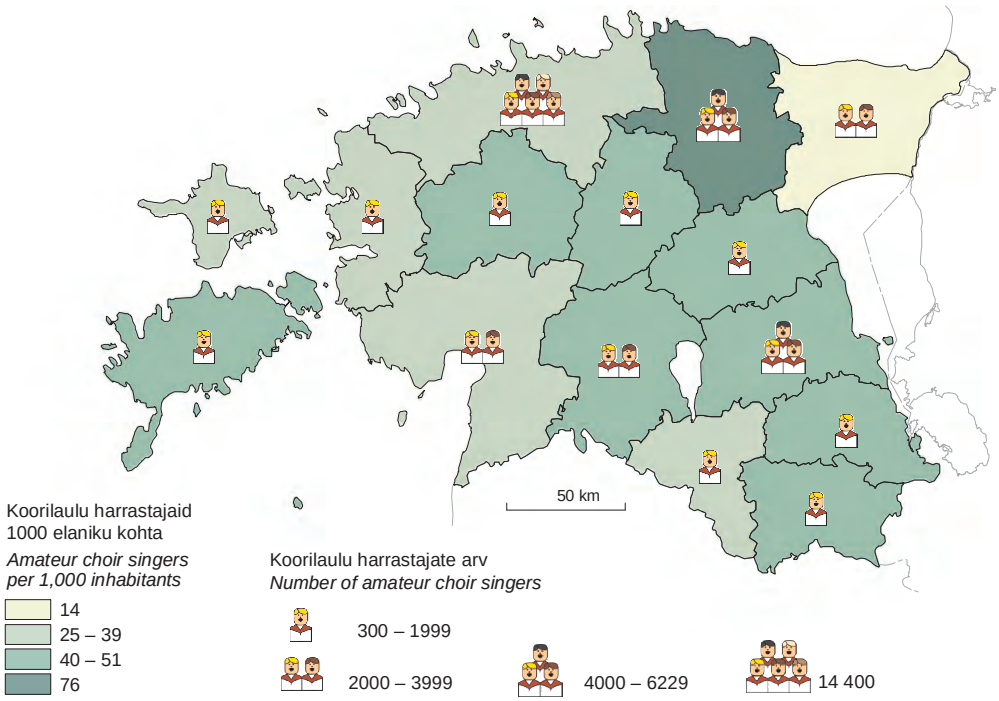

Sissetulek, 2013
Income, 2013

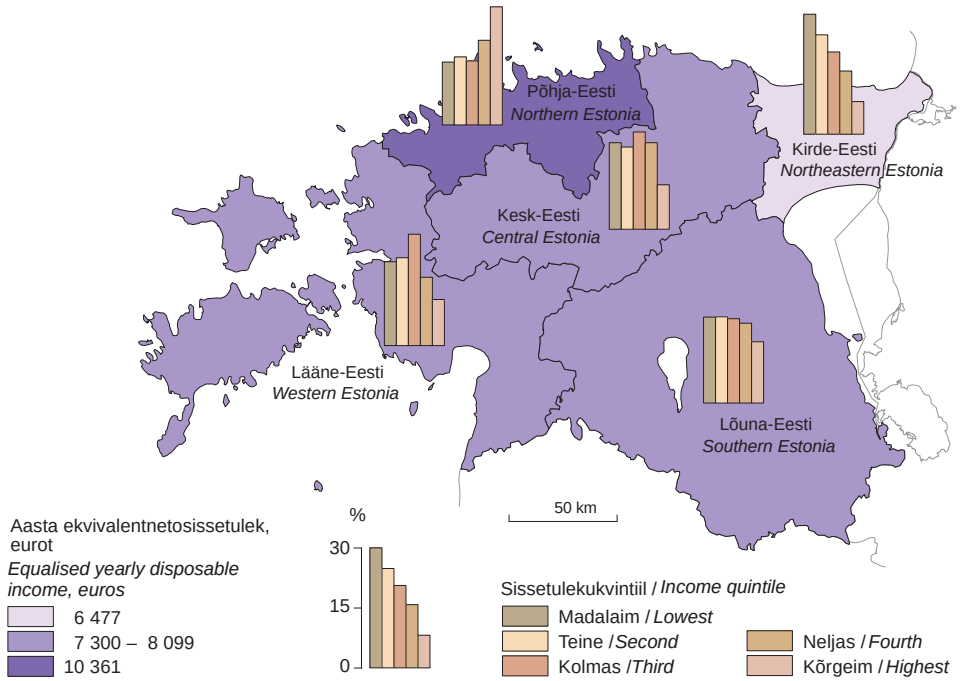

Brutokuupalk, 2014
Monthly gross wages and salaries, 2014

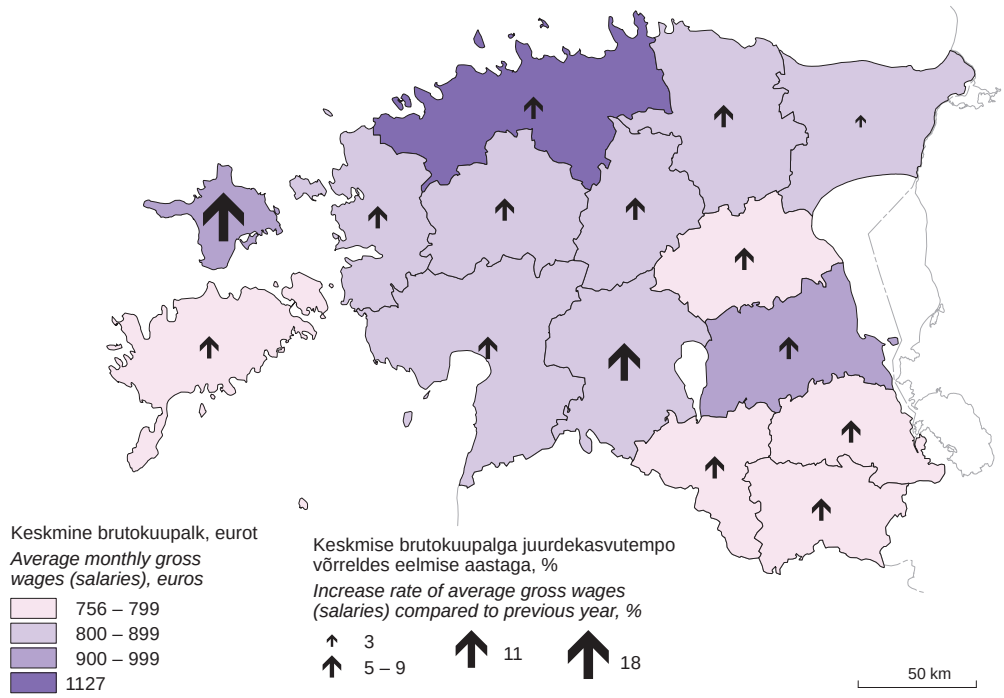

15–74-aastaste tööhõive määr, 2014
Employment rate of 15–74-year-olds, 2014

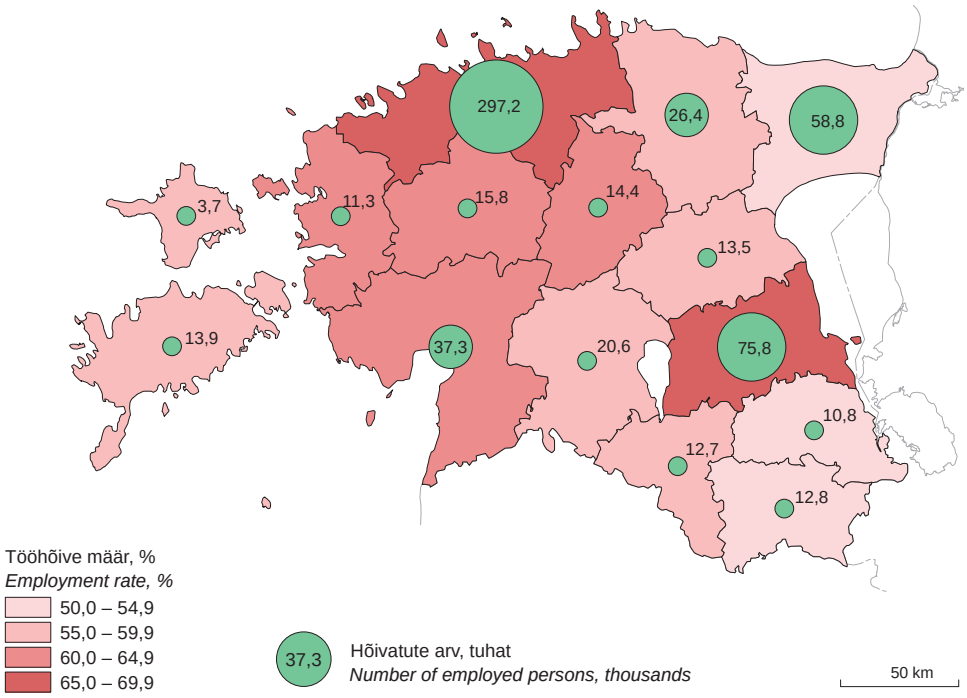

Töötuse määr, 2012–2014[a]
Unemployment rate, 2012–2014[a]

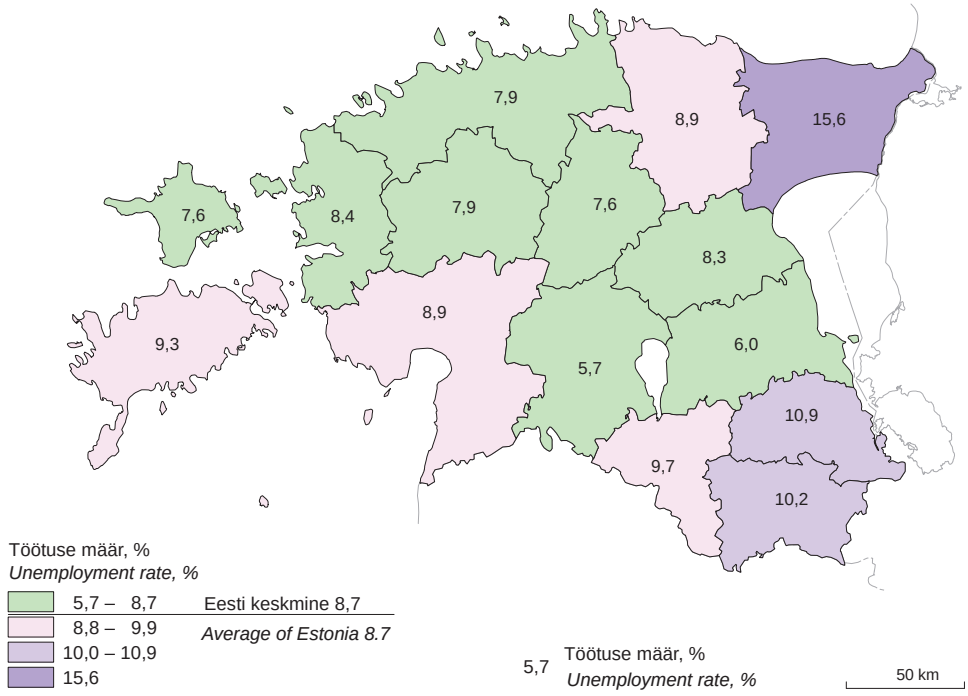

[a] 2012.–2014. aasta keskmine.
[a] *Average rate of the years 2012–2014.*

Majutusettevõtetes ööbinud välisturistid, 2014
Accommodated foreign tourists, 2014

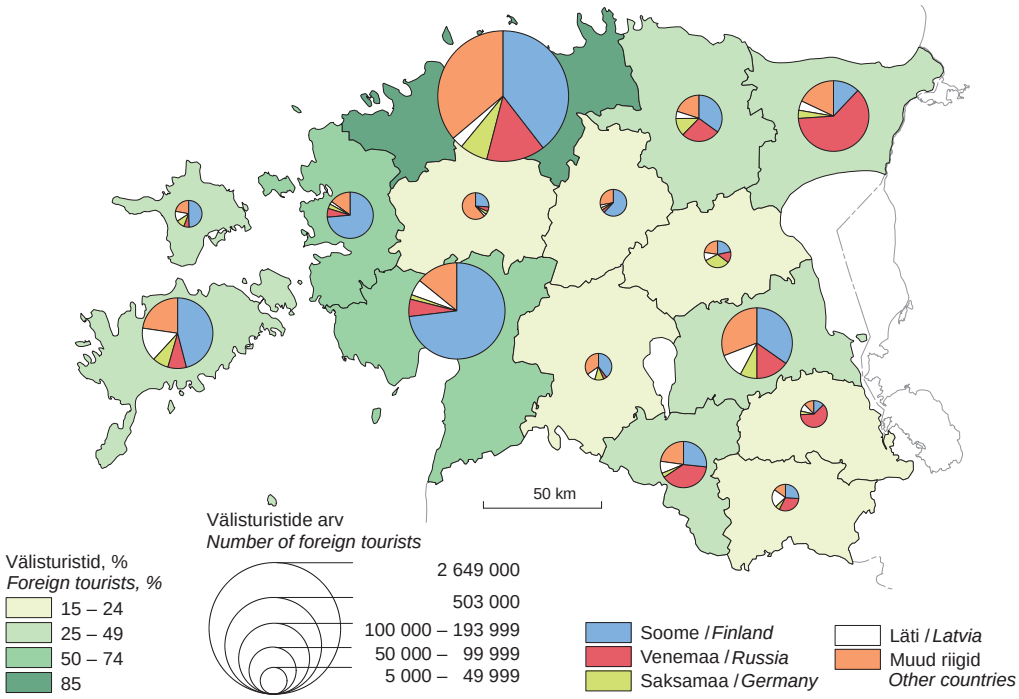

Majutus, 2014
Accommodation, 2014

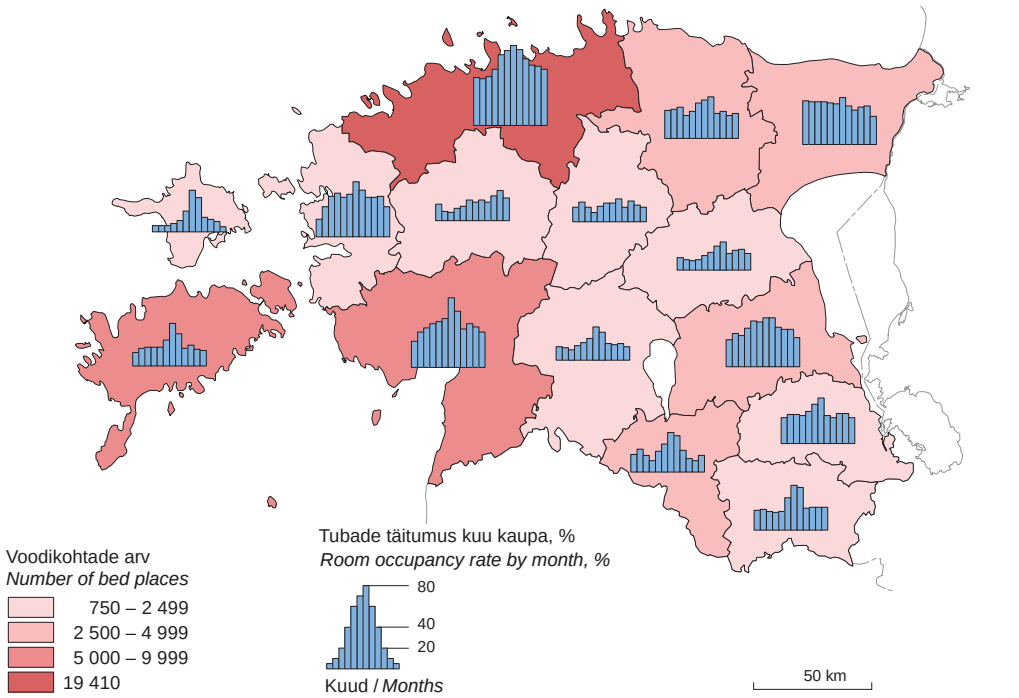

Metsaraie raiedokumentide alusel, 2014
Gross felling based on felling documentation, 2014

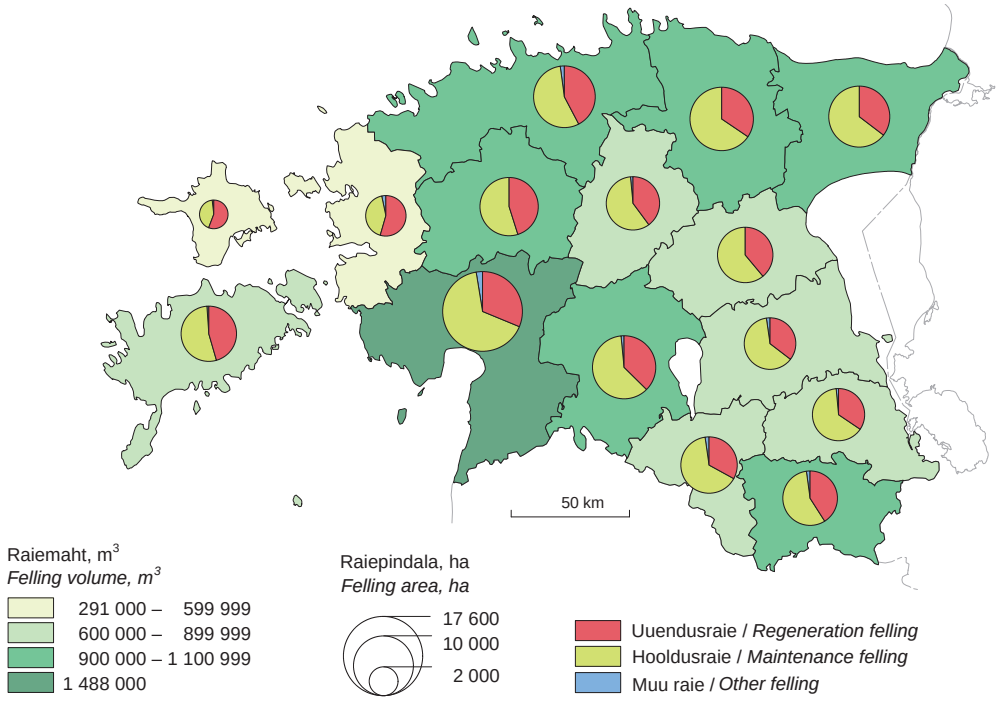

Piimatoodang, 2014
Production of milk, 2014

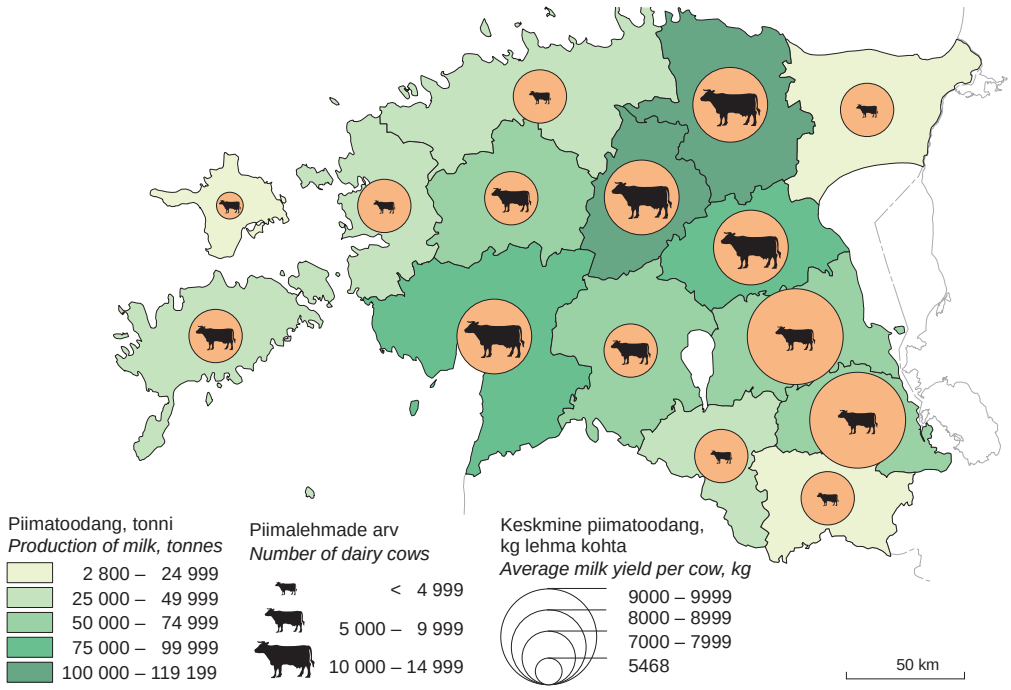

Ettevõtete investeeringud materiaalsesse põhivarasse jooksevhindades, 2013[a]
Enterprises' investments in tangible assets at current prices, 2013[a]

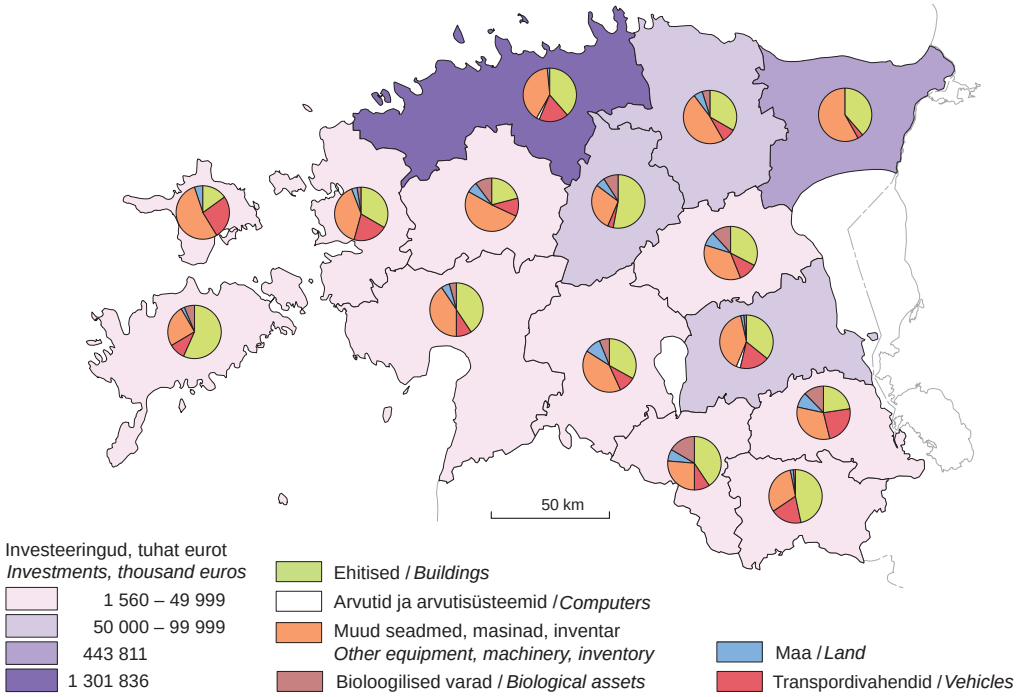

Ettevõtete investeeringud immateriaalsesse põhivarasse jooksevhindades, 2013[a]
Enterprises' investments in intangible assets at current prices, 2013[a]

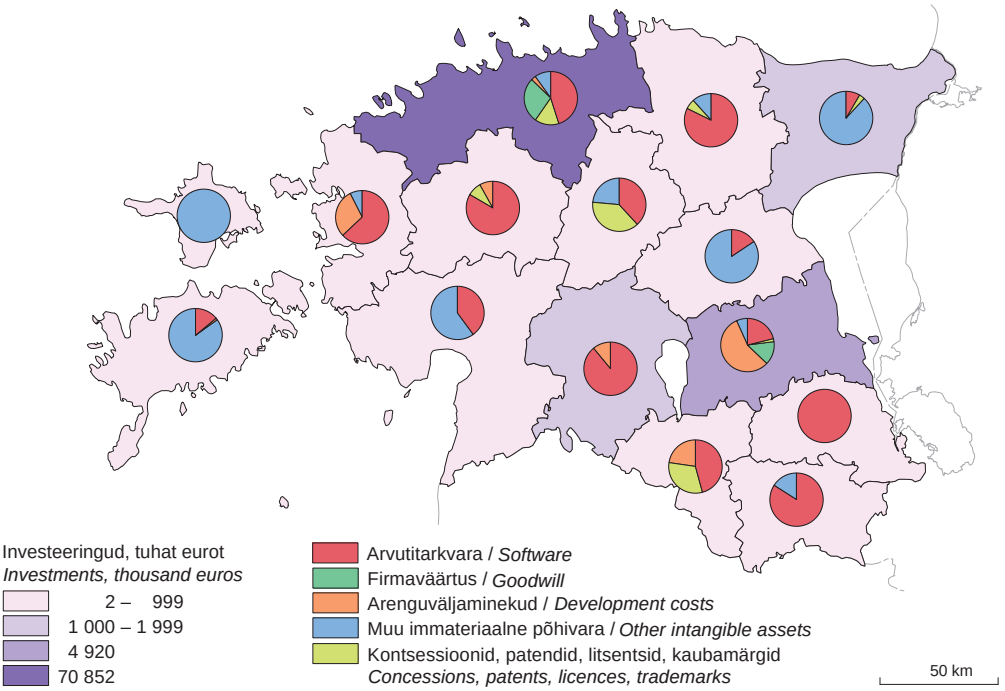

[a] Vähemalt 20 hõivatuga ettevõtete andmed.
[a] *Data on enterprises with at least 20 persons employed.*

Tööstustoodang, 2013
Industrial production, 2013

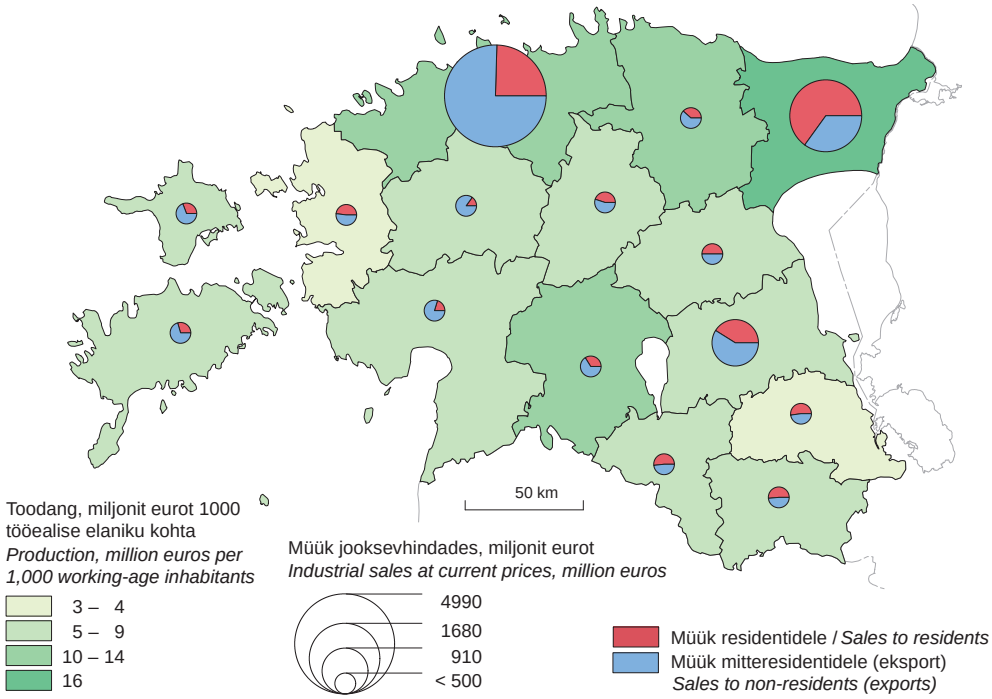

Tööviljakus ja tootlikkus lisandväärtuse alusel, 2013[a]
Labour productivity and total productivity based on value added, 2013[a]

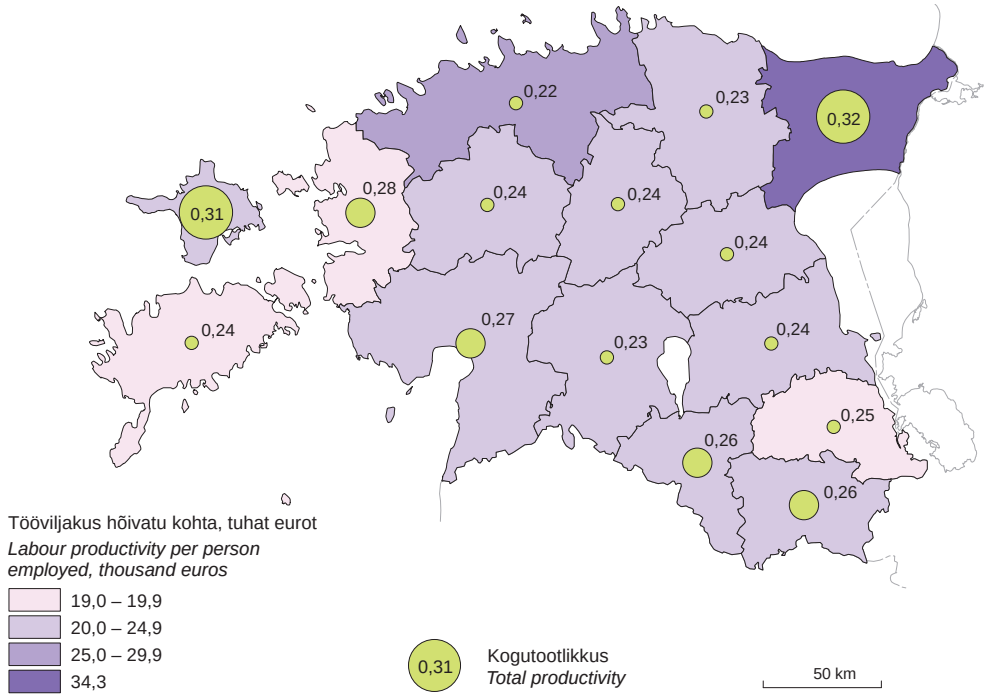

[a] Vähemalt 20 hõivatuga ettevõtete andmed.
[a] *Data on enterprises with at least 20 persons employed.*

Kaupade eksport, 2014
Exports of goods, 2014

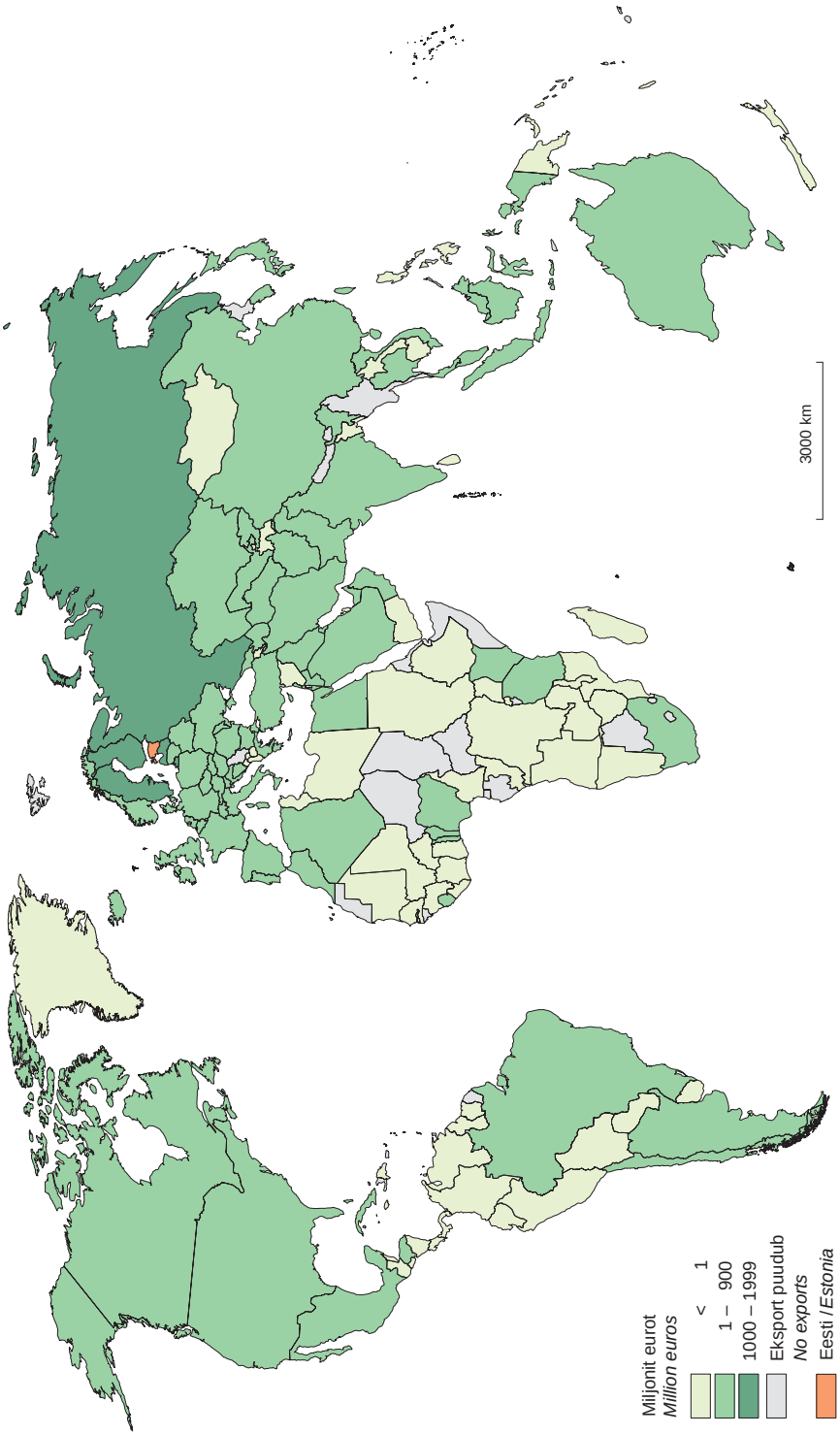

Kaupade import, 2014
Imports of goods, 2014

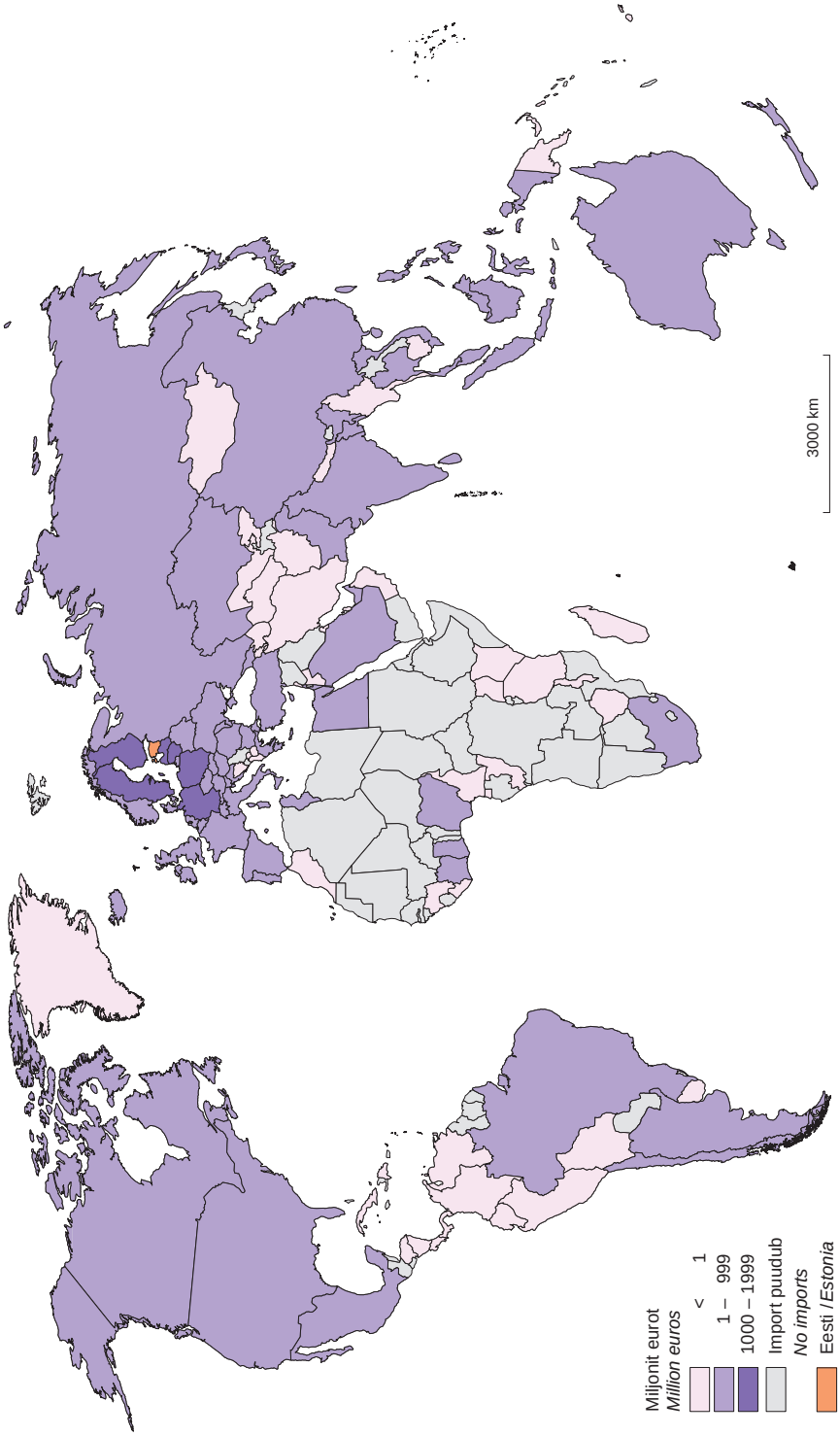

Maakondade eksport kolme suurema kaubagrupi järgi, 2014
Exports of counties by three larger commodity groups, 2014

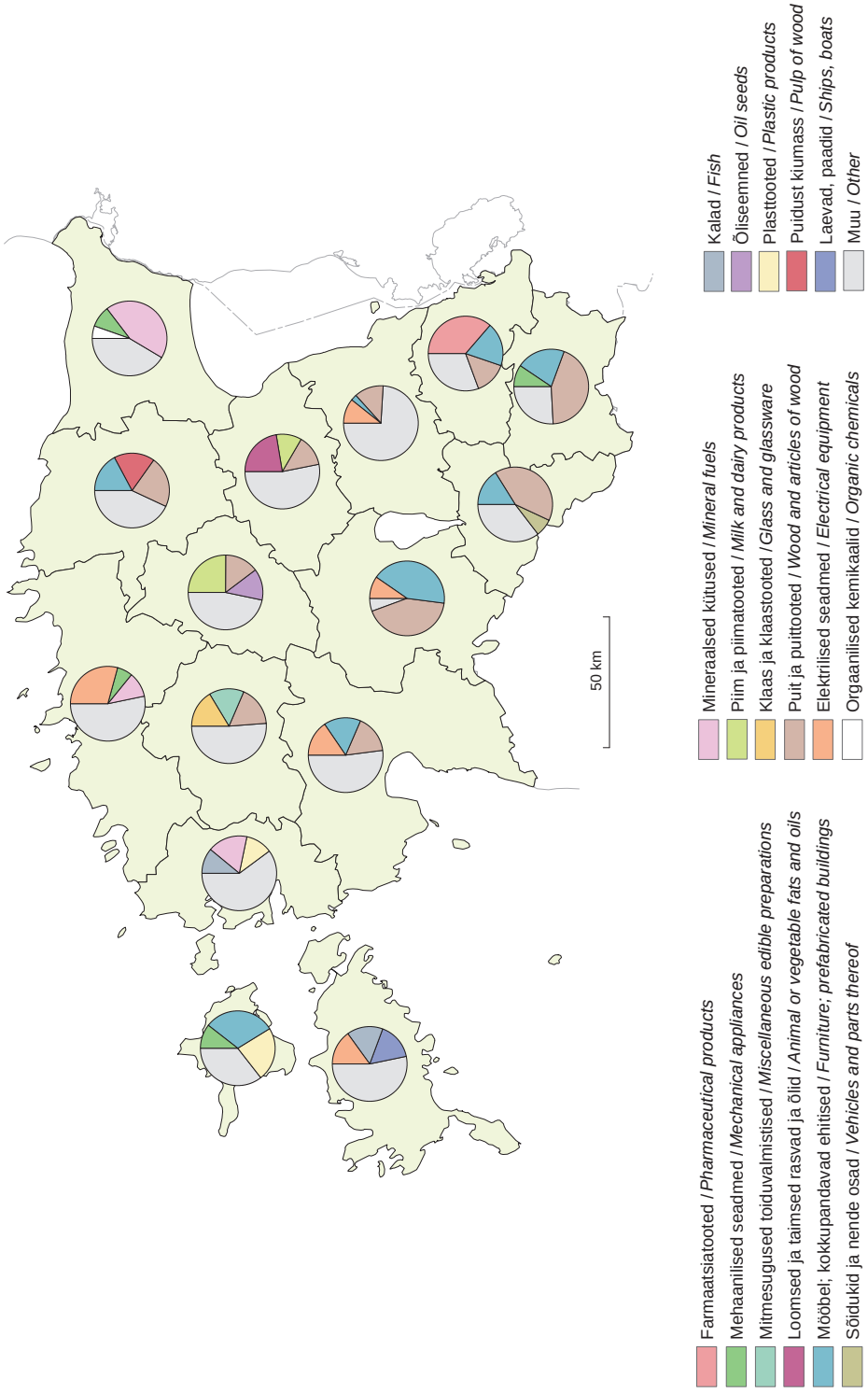

Maakondade import kolme suurema kaubagrupi järgi, 2014
Imports of counties by three larger commodity groups, 2014

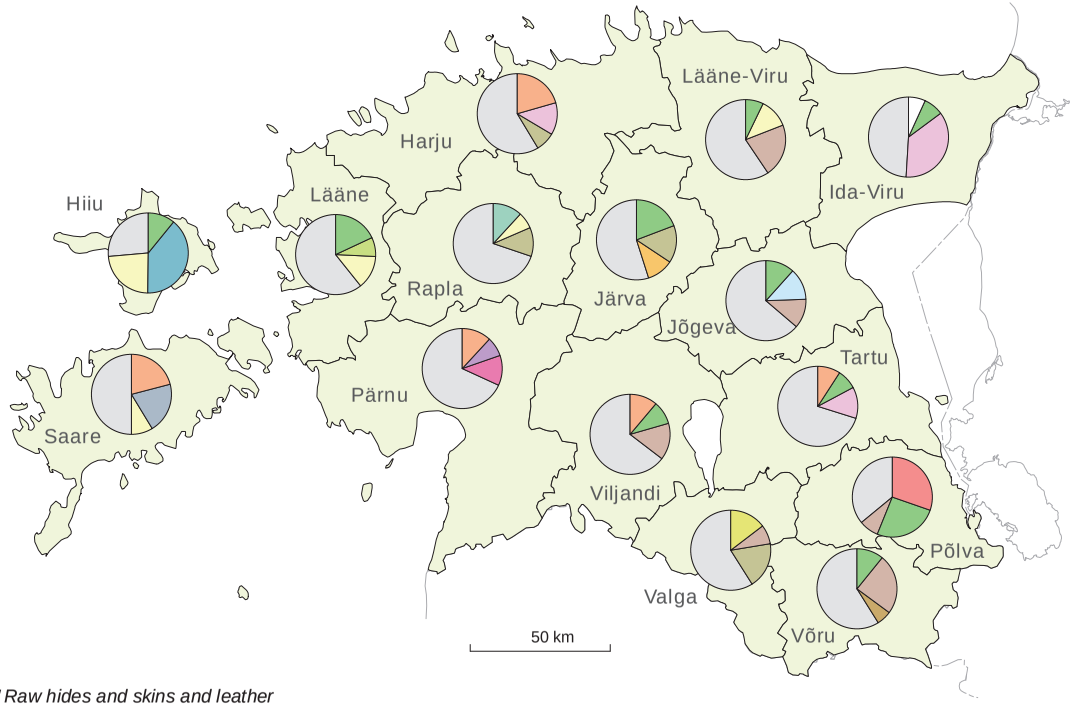

- Toornahad ja nahk / *Raw hides and skins and leather*
- Kautšuk ja kummitooted / *Rubber and rubber products*
- Joogid, akohol ja äädikas / *Beverages, spirits and vinegar*
- Mehaanilised seadmed / *Mechanical appliances*
- Mitmesugused toiduvalmistised / *Miscellaneous edible preparations*
- Rõivad ning rõivamanused / *Articles of apparel and clothing accessories*
- Mööbel; kokkupandavad ehitised / *Furniture; prefabricated buildings*
- Sõidukid ja nende osad / *Vehicles and parts thereof*
- Mineraalsed kütused / *Mineral fuels*
- Keemilised staapelkiud / *Man-made staple fibres*
- Farmaatsiatooted / *Pharmaceutical products*
- Puit ja puittooted / *Wood and articles of wood*
- Elektrilised seadmed / *Electrical equipment*
- Orgaanilised kemikaalid / *Organic chemicals*
- Kalad / *Fish*
- Väetised / *Fertilizers*
- Raud ja teras / *Iron and steel*
- Plastid ja plasttooted *Plastics and articles thereof*
- Muu / *Other*

Kasutusse lubatud eluruumid, 2014
Dwelling completions, 2014

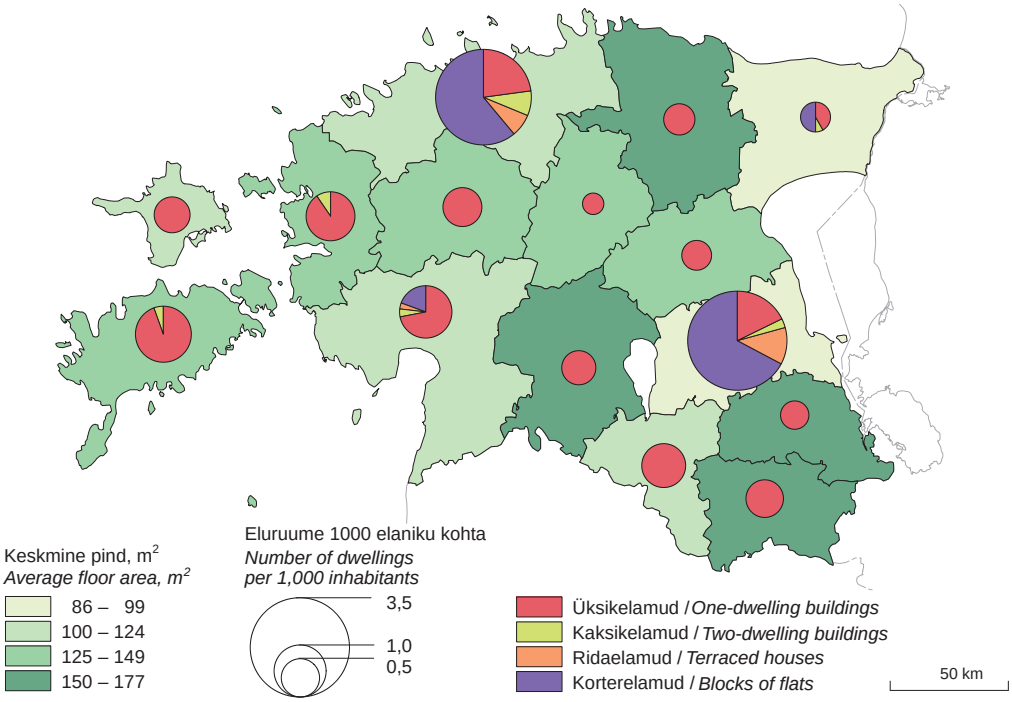

Kasutusse lubatud mitteelamud, 2014
Non-residential building completions, 2014

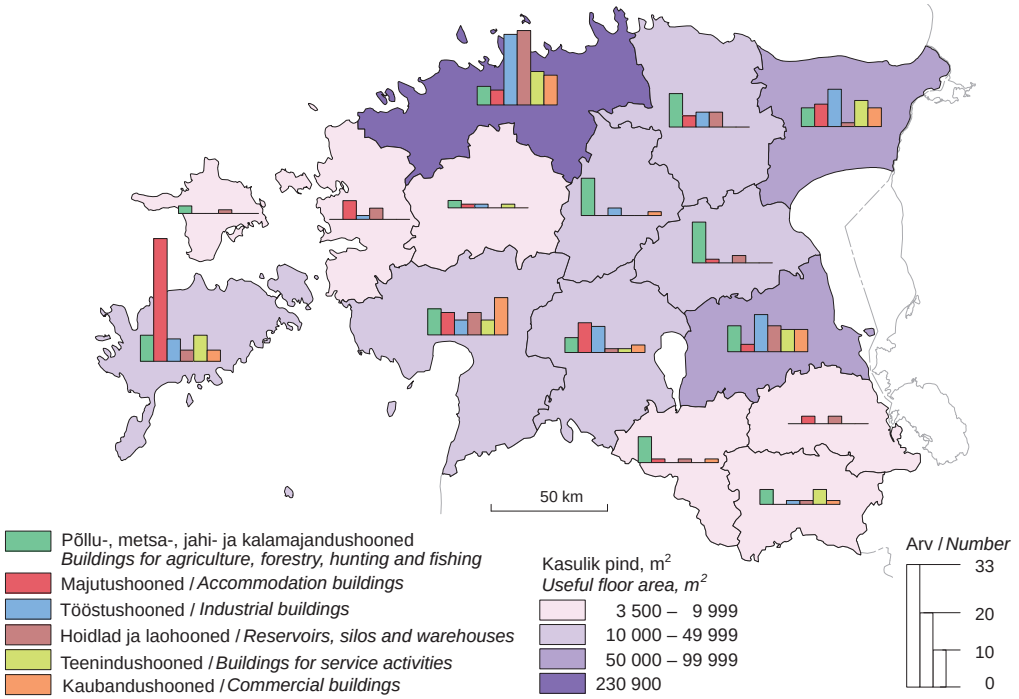

MAJANDUS- JA SOTSIAALÜLEVAADE

Siim Krusell, Robert Müürsepp

2014. aasta maailma majandusse muutusi ei toonud. Maailma majandus kasvas möödunud aastal 3,3%, mis ei erine olulisel määral eelmiste aastate kasvunäitajatest – 2013. aastal 3,2% ja 2012. aastal 3,1%. Kuigi majanduskriisist on möödunud juba viis aastat, pidurdavad ülemaailmset edasiminekut arenenud riigid. OECD liikmesriikide majandus kasvas 2014. aastal hinnanguliselt vaid 1,8%. Siiski on see parem tulemus kui varasematel aastatel. Endist viisi veab arenenud maailma Ameerika Ühendriikide majandus, mille kasv on viimased kolm aastat olnud vahemikus 2,2–2,4%. Jätkus ülemaailmse töötuse määra tõus, mis jõudis 2014. aastal 8,4%-ni. Positiivse muutusena võib esile tuua rahvusvahelise kaubanduse kasvu. Kuigi 2013. aasta teine pool näitas märke maailma majanduse paranemisest, oli 2014. aasta ikkagi liiga heitlik, et teha kaugemale ulatuvaid järeldusi. Finantsraskused nii Euroopa Liidus (EL) kui ka teistes riikides ohustavad endiselt edasist arengut.

EL-i majandus on teelahkmel. 2014. aastal pöördus EL-i majandus tõusule, kasvades aastaga 1,3%. Euroala riikide majandus kasvas sealjuures 0,9%. Kõige kiiremini kasvas majandus Iirimaal – 4,8%. See oli ka suurima hüppe teinud majandusega riik, sest 2013. aastal oli sealne kasv vaid 0,2%. Iirimaale järgnesid Ungari (3,6%), Malta (3,5%) ja Poola (3,4%). Tuntavalt langes majandus veel vaid üksikutes riikides – Küprosel 2,3% ning Horvaatias ja Itaalias 0,4%. Sealjuures tugevnes peaaegu kõikide riikide majandus, vaid Läti ja Islandi majanduskasv aeglustus oluliselt.

Siiski ei ole EL-i majandus veel probleemidest vaba. Peale finantsmurede on endiselt probleeme ka kõrge töötuse määraga. Kuigi töötuse määr 2014. aastal veidi langes, oli see aasta kokkuvõttes 10,2% ehk ikkagi kõrgem kui enne majandusbuumi. Kõige keerulisem on olukord Kreekas ja Hispaanias, kus ligikaudu neljandik tööjõust ei suuda omale tööd leida. Kui maailma tasemel võis täheldada edasiminekut väliskaubanduses, siis EL-i väliskaubanduses mullu muutusi ei olnud – nii eksport kui ka import püsisid 2013. aasta tasemel. Kui mõne riigi väliskaubandus on paranenud, siis teiste oma on samaväärselt halvenenud.

Eesti majanduskasv oli 2014. aastal taas aasta varasemast veidi kiirem – 2,1% – ja oluliselt kiirem kui EL-is keskmiselt. Kui 2014. aasta I kvartalis oli kasv vaid 0,5%, siis aasta lõpuks see kiirenes ja oli IV kvartalis koguni 3%. Kiirem majanduskasv kajastus ka tootlikkuse kasvu kiirenemises. Tootlikkus töötatud tunni kohta kasvas 1,7% (2013. aastal 1,4%). Siiski näitab tootlikkuse ja majanduse kasvu erinevus, et oluliselt on suurenenud palgasurve. Nii suurenes ka tööjõu ühikukulu mullu 4,2%. Nii kiiresti polnud see näitaja kasvanud alates 2007. aastast.

Eesti majanduse lipulaevaks on saamas puitmajad. Tegevusvaldkondadest on Eesti majanduses suurim osatähtsus töötleval tööstusel, mille lisandväärtus kasvas aasta jooksul 3% ja oli 16% kogu lisandväärtusest. Nende näitajatega oli töötlev tööstus koos hulgi- ja jaekaubandusega suurim siinsesse majanduskasvu panustaja. Kõige suurema panuse andis töötleva tööstuse harudest majanduskasvu aga puitmaju eksportiv puidutööstus, mille osatähtsus Eesti SKP-s on viimastel aastatel pidevalt kasvanud. Samuti oli üks olulisi majanduskasvu vedajaid Eestile palju kuulsust toonud veebi- ja IT-arendust hõlmav info ja side tegevusala.

Suurim majanduskasvu pidurdaja oli veonduse ja laonduse tegevusala, mille lisandväärtus kahanes juba teist aastat järjest. 2014. aastal vähenes see koguni 8,4%. Möödunud aasta oli märkimisväärne ka seetõttu, et peale veonduse ja laonduse ning ehituse ei olnud ühtki teist üldist majanduskasvu oluliselt pidurdanud tegevusala.

Kui 2013. aastal kasvas majanduse sisenõudlus tagasihoidlikult alla 1%, siis 2014. aastal naasis sisenõudluse kasv 4,8%-le. Nii suur kasv oli enam-vähem võrdselt tingitud nii varude muutusest kui ka eratarbimisest. Sisenõudluse viimaste aastate kiire kasvu tõttu on väliskaubanduse osatähtsus SKP-s vähenenud. Kodumajapidamiste lõpptarbimine kasvas 2014. aastal eelkõige toidule ja alkoholivabadele jookidele tehtud kulutuste arvel 4%. Seevastu kõige kiiremini kasvasid kodumajapidamiste kulutused sidele ning rõivastele ja jalatsitele.

Eesti Konjunktuuriinstituudi kohaselt tarbijate kindlustunde indeks 2014. aastal oluliselt ei muutunud, püsides endiselt veidi allpool ajaloolist keskmist. Positiivse asjaoluna võib täheldada, et paranenud on inimeste ootused oma säästmisvõimele. Sellise trendi jätkudes on lootust, et veidi väheneb ka praegu palju tähelepanu saav palgasurve. See võimaldaks seadmetesse ja masinatesse tehtud investeeringute kaudu hakata rohkem suurendama ka tootlikkust.

Peale majanduskasvu aitasid elatustaseme tõusule kaasa hinnataseme muutused. Aasta kokkuvõttes langes tarbijahinnaindeks 0,1%. Kõige tähelepanuväärsem oli tarbijahinnaindeksi puhul eluasemehindade 1,4% langus esimest korda 15 aasta jooksul. Kodumajapidamiste suurimate kuluartiklite hulka kuuluvad toit ja joogid jäid 2013. aastaga võrreldes samale hinnatasemele ning riided ja rõivad kallinesid vaid 1,2%.

Kui kapitali kogumahutuse kasv 2013. aastal aeglustus, siis 2014. aastal pöördus see koguni langusesse, vähenedes aastaga 2,8%. Languse põhjus on hoonetesse ja rajatistesse ning seadmetesse ja kaitseotstarbelisse põhivarasse tehtud kapitalimahutuse vähenemine. Varasemate aastate kiire kasvu järel on kahanema hakanud ka investeeringud telekommunikatsiooni. Seevastu arvutite riist- ja tarkvara soetamise tugev kasvutrend jätkub. Kapitali kogumahutuse kahanemist kajastab ka Euroopa Komisjoni majandususaldusindeks, mis 2014. aasta keskel Eestis tugevalt langes, kukkudes allapoole ajaloolist keskmist. Ehkki aasta lõpus indeks veidi paranes, oli see aasta kokkuvõttes siiski madalam kui aasta alguses. Seega on hoolimata kiirenenud majanduskasvust vähenenud ettevõtjate kindlus tuleviku suhtes. Eriti tugevalt paistab see silma töötlevas tööstuses.

Eesti väliskaubandus on EL-is edukate poolel. Eesti oli üks neist EL-i riikidest, kes suutis 2014. aastal oma väliskaubandust tugevdada. Nii nagu aasta varemgi kasvas eksport 2,6% ja import 2,7%. Eelkõige oli kasv peale varem mainitud puitmajade ekspordi tingitud teenuste ekspordist, mis kasvas aastaga koguni 4,3%. Ekspordi ja impordi ühelaadne kasv tähendab ka seda, et alates majanduskriisist positiivsena püsinud netoeksport säilitas oma trendi ka möödunud aastal. Suuresti on see tingitud asjaolust, et sisenõudlus pole siiani saavutanud buumiaegset osatähtsust SKP-s.

Üha aeglustuvas tempos kasvas 2014. aastal ka valitsemissektori tarbimine – 2,3%. Sellest hoolimata on valitsemissektori tarbimise osatähtsus SKP-s üha suurenenud, lähenedes juba 20%-le. Erinevalt varasematest aastatest õnnestus valitsemissektoril 2014. aastal kulutada vähem kui tulu teenida. Siiski jätkus laenumahu kasvu najal valitsemissektori konsolideeritud võla kasv ja võlg oli 10,6% SKP-st. Seega jätkub riigivõla kasv ka pärast Euroopa finantsstabiilsuse tagamiseks tehtud kohustuste võtmist 2012. aastal.

Eesti majandus on hakanud mitmekesistuma. Nii nagu kogu maailmas kiirenes 2014. aastal majanduskasv ka Eestis. Majanduskriisi järel siinset majandust vedanud väliskaubanduse ja töötleva tööstuse kõrval on üha suurem roll olnud ka sisenõudlusel. Samuti toimuvad muutused töötlevas tööstuses, kus Ericssoni toel kiirelt kasvanud elektroonika valdkonna areng on peatunud ja nähtavale on kerkinud teisi potentsiaalikaid tegevusalasid. Hoolimata kõigist nendest kiiduväärt muutustest on ettevõtjad hakanud kaotama kindlustunnet ja nende tulevikuootused on muutunud pessimistlikumaks. See näitab, et maailma majanduses valitseb endiselt ebamäärasus. Senine majandus- ja rahanduspoliitika pole soovitud tulemusi andnud ning ka arenenud riikides pole kindlat majanduskasvu.

Eesti rahvaarv kahaneb endiselt. Ka 2014. aastal ei suudetud korrata 2010. aasta tulemust, kui loomulik iive oli küll napilt, kuid siiski positiivne. Enamgi veel, 2011. aastal alguse saanud sündide ja surmade arvu vahe suurenemine viimaste kasuks jätkus ka 2014. aastal. Elussünde oli 13 551 ja surmasid 15 484. Sündide arv oli siiski 20 võrra suurem kui 2013. aastal. Hoopis teisest suurusjärgust on aga olnud rändenäitajate, eriti välisrände muutused. 2014. aastal oli väljaränne ligi 30% väiksem kui kolmel varasemal aastal ja meeste rändesaldo isegi positiivne. Peamiselt on väljaränne vähenenud Soome läinute arvu kahanemise tõttu, milles oma osa on Soome kestvatel majandusraskustel. Üldkokkuvõttes jäi rändesaldo ikkagi negatiivseks – 2014. aastal rändas Eestist välja 4637, kuid siia saabus elama 3904 inimest.

Palgakasv jätkub. Majanduskriisi ajal olid vahest kõige enam fookuses inimeste võimalused tööd saada ja töötades töötuks jäämist vältida. Töötuselt on tähelepanu aga üha enam nihkunud sellele, kuidas saada igapäevast tööd tehes tasu, mis rahuldaks peamised vajadused. Enamiku hõivatute

vajadused peaks katma palk. 2014. aastal tõusis keskmine brutokuupalk 2013. aastaga võrreldes 5,9% ja oli 1005 eurot. Palgakasvu puhul tuleks silmas pidada, et see ei pruugi alati tähendada inimeste ostujõu kasvu, sest hinnad võivad tõusta veelgi kiiremini. 2014. aastal sellist olukorda ei tekkinud, seega jätkus ka keskmise reaalpalga tõus. Reaalpalga tõusu tempo oli 2014. aastal olenevalt kvartalist 5–7% ehk oluliselt kiirem kui 2013. aasta esimesel poolaastal, kuid sarnane 2013. aasta teise poolega. Palgatase on seotud töötaja omandatud oskuste ja haridustasemega, aga ka ameti ja tegevusalaga. Ametiti olid ka 2014. aastal kõrgemad palgad juhtidel ja tippspetsialistidel. Palgataseme poolest eristusid teistest nagu varemgi kolm tegevusala: finants- ja kindlustustegevus, elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine ning info ja side. Skaala madalamas otsas olid majutus ja toitlustus ning muud teenindavad tegevused. Erinevused olid pea kolmekordsed. Näiteks finants- ja kindlustustegevuses oli 2014. aastal keskmine brutokuupalk 1704 eurot, majutuses ja toitlustuses aga vaid 629 eurot. Sageli on palga puhul viidatud sellele, et kui kasutada teistsuguseid andmeallikaid ja ka metoodikaid, oleks näitajad hoopis teistsugused ja pigem madalamad. Samuti on vaieldud selle üle, milline peaks olema õige mõõtmisviis. Tõde on, et eri palganäitajate puhul tuleks alati vaadata selle komponente. Ka Maksu- ja Tolliameti andmetel põhinev brutotulu erineb Statistikaameti palgaaruande põhjal arvutatavast, kuid olulisim on see, et ka brutotulu on viimastel aastatel kasvanud. Kui 2013. aastal oli keskmine brutotulu kuus 900, siis 2014. aastal 954 eurot. Viimaste aastate palgakasvuga on ootuspäraselt kooskõlas ka leibkonnaliikme netosissetulekute kasv (arvestatud ka leibkonnaliikmete tarbimiskaalusid). 2013. aastal oli netosissetulek leibkonnaliikme kohta 508 eurot kuus. Veel enne sügavamat kriisi, 2008. aastal, oli see 420 eurot ja 2008. aasta tase ületati juba 2012. aastal.

Olukord tööturul on paranenud, kuid tööealiste arv kahaneb endiselt. Palkade ja sissetulekute kasvus mängib muu hulgas olulist rolli töötajate palgasurve. Palgasurve toob kaasa näiteks elukalliduse tõus, kuid ka töövõtjate suhteliselt tugev positsioon tööturul. Selle üks tugisambaid on töötajate nappus tööturul, kas kindlates sektorites ja ametikohtadel või kogu tööturul. Vaekausi kaldumine töötajate poole on jällegi tingitud nii majandusliku olukorra paranemisest kui ka potentsiaalsete tööleasujate arvu kahanemisest, mis omakorda on tingitud nii demograafilistest muutustest kui ka väljarändest. Viimastel aastatel on tööealiste arv kahanenud ja oli 2014. aastal veidi üle 5000 võrra väiksem kui 2013. aastal. Kui just rändenäitajad drastiliselt ei muutu, hakkab tööealiste arvu vähenemine olema ka edaspidi kooskõlas rahvaarvu üldise kahanemisega.

Reaalpalga aastamuutus ning tööhõive ja töötuse määr, II kvartal 2008 – IV kvartal 2014

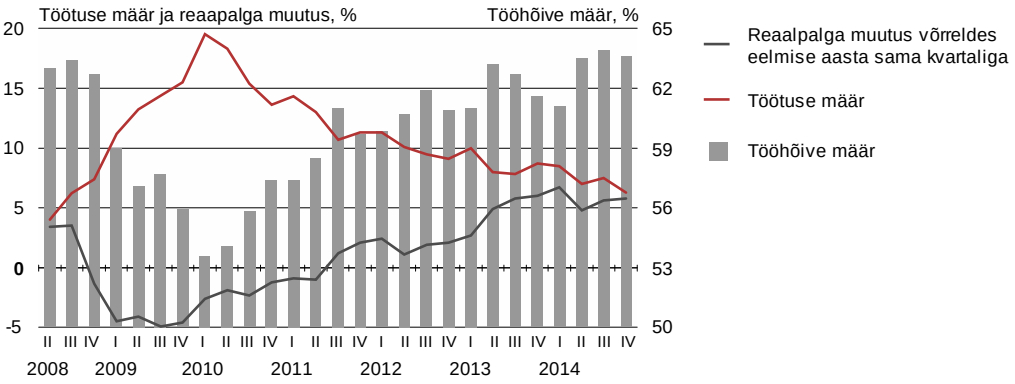

Eesti majandus 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga kasvas, ent kasv oli üsna mõõdukas. Samuti oli 2014. aastal mõõdukas hõivatute arvu aastakasv. Hõivatute arv kasvas aastaga 3500 võrra ja oli 625 000. Märkimisväärne on aga olnud kasv võrreldes majanduskriisi aastatega. Hõivatuid on praegu üle 55 000 rohkem kui 2010. aastal. Samal ajal on märkimisväärne, et tööealiste arvu kahanemise tingimustes on nii hõivatute arv kui ka tööturul aktiivsete osatähtsus tööealiste hulgas kasvanud. Tööealiste suurenevat majanduslikku aktiivsust on viimastel aastatel oluliselt mõjutanud vanemaealiste ehk 50–74-aastaste suurem osalus tööturul ning kooli lõpetanud ja tööturule suundunud suuremaarvulisem laulva revolutsiooni põlvkond. Hõivatute arvu on peale eelmainitu suurendanud ka töötuse vähenemine. Töötuse määr oli 2014. aastal 7,4% – 2013. aastaga võrreldes 1,2 protsendipunkti madalam. 2010. aastaga võrreldes oli töötuse määr aga üle 2 korra madalam. Töötutest on suurima vaesusriskiga pikaajalised ehk vähemalt 12 kuud tööd otsinud töötud. Kui inimene on pikka aega töötu, devalveerub tema senise töö ja haridustee käigus omandatud inimkapital ja tal võib kaduda harjumus tööd teha. Ka võivad tööandjad pikaajaliste töötute töövõimekuse suhtes küllaltki skeptilised olla. Koos töötute üldarvu märkimisväärse vähenemisega on vähenenud ka pikaajaliste töötute arv. 2014. aastal oli pikaajalisi töötuid 22 500, mida oli võrreldes 2010. aastaga enam kui poole vähem.

Toimetulekuraskustes inimeste arv on kahanenud. Inimeste tööturuolukorra paranemise ning palga ja sissetulekute kasvu valguses võiks eeldada, et vähenenud on ka sotsiaalset kaitset vajavate inimeste arv. Nii on see ka läinud. Toimetulekutoetust saanud perede arv on pärast järsku kasvu majanduskriisi ajal alates 2012. aastast kahanenud. Aastatel 2011–2014 vähenes toimetulekutoetust saanud perede arv 24 332-st 16 571-ni. Samal ajal ei ole see arv jõudnud tasemeni, mis oli kiire majanduskasvu aastatel enne kriisi.

Kui arvestada inimeste endi hinnangut oma majanduslikule toimetulekule, tuli 2014. aastal raskustega toime 14% ja mõningate raskustega 38% 15–74-aastastest. 2013. aastal oli raskustega toimetulijaid 15% ja mõningate raskustega toimetulijaid samuti 38%.

Üks enim kasutatud mõisteid sotsiaalses tõrjutuses on suhtelise vaesuse määr. 2013. aastal suhtelise vaesuse määra tõus jätkus ja suhtelises vaesuses elas 22,1% rahvastikust. 2013. aastal elasid suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 358 euro kuus (4300 eurot aastas). Suhtelise vaesuse piir oli 2013. aastal 302 euro võrra kõrgem kui aasta varem.

Tõusis ka laste ja lasterikaste perede suhtelise vaesuse määr. Kui 2012. aastal oli alla 18-aastaste suhtelise vaesuse määr 18,5%, siis 2013. aastal 20,2%. Sotsiaalsed siirded (v.a pensionid) tõid suhtelisest vaesusest välja 8% lastest. Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paaridest elas 2013. aastal suhtelises vaesuses 22,9% – 4 protsendipunkti rohkem kui aasta varem. Ka lasterikaste perede absoluutse vaesuse määr aastaga tõusis – 10,4%-st 12,0%-ni.

Sügavas materiaalses ilmajäetuses elavate laste osatähtsus aga on aastatel 2012–2014 oluliselt vähenenud, kuigi lahendust vajab ka paari protsendi laste säärases olukorras olek. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr näitab nende osatähtsust rahvastikus, kes ei saa endale lubada vähemalt nelja komponenti järgmistest: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine; 2) kodu piisavalt soojana hoidmine; 3) ettenägematud kulutused; 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine; 5) nädalane puhkus kodust eemal; 6) auto; 7) pesumasin; 8) värviteler; 9) telefon. Lastega leibkondadest elasid 2014. aastal sügavas materiaalses ilmajäetuses suurema tõenäosusega üksikvanemaga ja lasterikkad pered. Alla 18-aastastest elas 2014. aastal sügava materiaalse ilmajäetusega leibkondades 5,7%.

Tulles tagasi subjektiivse toimetulekuhinnangu juurde, oli 2012. aastal raskustega toimetulijaid 16% ja mõningate raskustega toimetulijaid 36%. Esmapilgul tundub üsna vastuoluline, et kui vähenes nii raskustega toimetulijate osatähtsus, sügavas materiaalses ilmajäetuses elavate laste osatähtsus kui ka toimetulekutoetust saanute arv, siis suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus samal ajal suurenes. Küsimus seisneb aga suhtelise vaesuse arvutamise metoodikas ja selles, mida näitaja väljendab. Miks aga majanduskriisi ajal suhtelises vaesuses elavate inimeste hulk vähenes? Suhtelise vaesuse puhul võetakse aluseks see, kui palju inimesi jääb alla vaesuspiiri. Majanduskriisi ajal oli vaesuspiir madalamal, sest suurel osal elanikest sissetulekud vähenesid, mistõttu paljud stabiilse sissetulekuga inimesed (nt pensionärid) jäid vaesuspiirist ülespoole. Niisiis on suhtelise vaesuse

määr vajalik sissetulekute jagunemise mõõtmiseks, mis annab ülevaate sissetulekute ebavõrdsusest ja ühiskonna kihistumisest. Samuti saab suhtelise vaesuse näitaja abil võrrelda ühiskonnarühmade vaesusriske. Näiteks lasterikastest peredest on allpool vaesuspiiri palju suurem osa kui ühe- ja kahelapselistest peredest.

Lapsi puudutavatest näitajatest on olulised ka vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste omad. Aasta jooksul arvele võetud ja arvel olevate laste arv üha suureneb. Arvele võetud laste arv on kasvanud alates 2011. aastast ja oli 2014. aastal 1000 võrra suurem kolm aastat varem. 2014. aastal võeti arvele 3556 vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavat last. Muu hulgas kasvas ka arvel olevate ja arvele võetud alla 3-aastaste arv – 2014. aastal võeti selles vanuses lapsi arvele üle 400 ja kokku oli neid arvel üle 600. See aga ei pruugi olla märk sellest, et hoolitsuseta ja abi vajavate laste arv on kasvanud, vaid pigem on juhtumid omavalitsuse tasandil paremini fikseeritud.

Arstiabi kättesaadavus üha halveneb. Ka arstiabi kättesaadavusega rahulolematute inimeste arv aina kasvab. Vähemalt 16-aastaste seas on näiteks eriarstiabi kättesaadavusega rahulolematute osatähtsus viimase viie aastaga kasvanud 4,7%-st 11,4%-ni. Esmapilgul ei tundu need olevat näitajad, mis võiks väga suurt muret tekitada. Valdav osa inimestest ei pruugi aasta jooksul olulist arstiabi vajadagi. Märksa kõnekam on aga nende inimeste arv, kellel oli viimase 12 kuu jooksul olnud olukordi, kus nad polnud hoolimata vajadusest eriarsti vastuvõtule pääsenud. Kui 2013. aastal oli niisuguseid inimesi 93 000, siis 2014. aastal hinnanguliselt 122 000. Ülekaalukalt nimetasid nad peamise takistusena ootejärjekordade pikkust.

Arstide ja meditsiiniasutuste voodikohtade arvu kohta 2014. aastal küll täielikud andmed puuduvad, kuid kui võrrelda 2013. aastat eelnenud kümne aastaga, on arstide arv olnud stabiilselt suurusjärgus pisut üle 4000 ja voodikohtade arv üle 7000.

Arsti juures käiakse peamiselt halva tervise korral, kuid õnneks ei ole selliseid inimesi Eestis väga palju. Oma tervist halvaks või väga halvaks pidavate inimeste osatähtsus vähemalt 16-aastaste seas on püsinud viimastel aastatel stabiilselt 15% juures ja 2014. aastal oli see 15,4%. Praegust ja oodatavat tervisega seotud elukvaliteeti võiks kajastada tervena elatavate aastate arv. See on keskmine aastate arv, mida inimene tõenäoliselt elab igapäevategevuste piiranguteta juhul, kui suremus ja rahvastiku tervisenäitajad jäävad samaks. Tervena elada jäänud aastate arv sünnimomendil on pärast mõningast kasvu eelmise kümnendi lõpus olnud viimastel aastatel suurusjärgus 55. 2014. aastal oli tervena elada jäänud aastate arv sünnimomendil 55,1.

Eesti koolides on varasemast vähem õpilasi. Konkurentsivõime üheks aluseks võib pidada rahvastiku haridustaset. Tasemeharidust omandavate õpilaste arv on viimastel aastatel püsivalt vähenenud. 2014. aastal oli Eesti koolides kokku 222 900 õpilast – veidi üle 3000 vähem kui 2013. aastal. Vähenemine ei puudutanud siiski kõiki haridusastmeid, sest näiteks põhikooliõpilaste arv kasvas aastaga 2000 võrra. Vahest kõige kiiremini aga on õpilaste arv vähenenud kõrgkoolides. 2014. aastal omandas kõrgharidust 55 200 üliõpilast, kuid näiteks 2010. aastal 69 100. 2014. aastal hakkas 2011. aastal alguse saanud kõrgharidust omandavate õpilaste arvu vähenemine mõjutama ka lõpetajate arvu, mis kahanes nii rakenduskõrgharidus-, bakalaureuse- kui ka magistriõppes. Samal ajal kahanes lõpetanute arv pea kõigil haridustasemetel. Õppijate ja lõpetanute arvu vähenemise taga pole mitte järsku vähenenud soov õppida, vaid peamiselt siiski noorte arvu kahanemine.

Eesti teaduse jätkusuutlikkuse seisukohast on oluline järelkasv – nii avalikus kui ka erasektoris tegutsevad noorteadlased. Teaduse järelkasvuks võib pidada doktorante. 2014. aastal õppis Eestis 2900 doktoranti ja nende arv on püsinud samas suurusjärgus alates 2010. aastast. Viimase kümne aastaga on nende arv aga olulisel määral – 1000 võrra – kasvanud. Oma osa on sellel küll olnud tõsiasjal, et paljude doktorantide õpingute aeg on pikenenud. Sellele viitab ka üsna väike doktorantuuri lõpetanute arv, mis 2014. aastal oli väiksem kui 2013. aastal, kuid suurem kui 2012. aastal. Tänapäeval on oluline elukestev õpe. Kui pidada silmas tööga seotud täiendus- või ümberõppekursustel osalust, võiks öelda, et elukestvas õppes osalemine üha kasvab. 2014. aastal oli tööalastel täiendus- ja ümberõppekursustel osalejaid 33 400 – paar tuhat rohkem kui 2013. aastal.

Kultuuri valdkonnas on muutused olnud pigem positiivsed. Vaba aja veetmise võimalused on viimastel aastatel paranenud. Muuseumide arv 2014. aastal varasema aastaga võrreldes küll ei kasvanud – tegutsevaid muuseume oli endiselt 256 –, kuid olulisel määral suurenes muuseumiskäikude arv, mis kasvas aastaga 3,3 miljonist 3,8 miljonini.

Viimastel aastatel on hakanud vähenema raamatukogulugejate ja -laenutuste arv ning pisut on vähenenud ka raamatukogude arv. 2014. aastal oli raamatukogu kohta lugejaid keskmiselt 670, kümme aastat tagasi 780. Kindlasti on seda mõjutanud rahvaarvu, sh noorte arvu vähenemine, kuid ka virtuaalmaailma ning sellega seotud info ja meelelahutuse tarbimise viiside muutumine. Viimane on ehk isegi olulisem põhjus, kuid selle mõju on vaid lugejate arvu põhjal keeruline hinnata. Laenutuste arv lugeja kohta oluliselt muutunud ei ole, mistõttu ei saa otseselt väita, et raamatukogud on virtuaalmaailma pealetungi ees kaotajaks osutunud. Eestis välja antud raamatute arv 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga kasvas – möödunud aastal ilmus 3569 nimetust raamatuid.

Milline hinne anda kümnepalliskaalal 2014. aastale, kus ühes otsas on jätkuv allakäik ja teises jätkuv areng? 10 ja 9 ei saa anda rahvastikunäitajate pärast, 8 ja 7 kesise majanduskasvu ja palgavaesuse tõttu. Et häid muutusi oli 2014. aastal arvestataval määral, jääb hinnang siiski skaala positiivsele poolele ja 2014. aastale võiks hindeks anda 6.

ECONOMIC AND SOCIAL REVIEW

Siim Krusell, Robert Müürsepp

2014 did not cause significant changes in the world economy. *The world's GDP grew 3.3%, which is only slightly higher than the growth indicators of the previous years – 3.2% in 2013 and 3.1% in 2012. Although already 5 years have passed since the crisis, global development continues to be slowed down by developed countries. The economies of the OECD countries grew only 1.8% in 2014, but it is still a better result than in the previous years. The growth in the developed world is still led by the United States of America, which has seen its economy grow 2.2–2.4% per annum over the last three years. The global unemployment rate continued rising and reached 8.4% in 2014. On the plus side, it is notable that international trade has picked up. Although the second half of 2013 showed signs of recovery in the global economy, 2014 turned out to be too uncertain to make long-term projections. Financial troubles in the European Union (EU) and other countries are an ongoing concern and a threat to further development.*

The European economy has come to a crossroads. In 2014, the economy in the European Union turned upwards and grew 1.3% compared to the previous year. At the same time, the eurozone countries saw an economic growth of 0.9%. Economy grew the fastest in Ireland – 4.8%. It was also a country where the economy made the greatest leap, as in 2013 it grew only 0.2%. Ireland was followed by Hungary (3.6%), Malta (3.5%) and Poland (3.4%). A significant drop in the GDP was only registered in a couple of countries – 2.3% in Cyprus and 0.4% in both Croatia and Italy. Almost all countries demonstrated positive trends, Latvia and Iceland alone showed a notable deceleration in economic growth.

Despite stronger GDP figures, the EU economy is still plagued by problems. Besides financial problems, a high unemployment rate continues to be a big issue. Although it did drop slightly in 2014, to 10.2%, it was still higher than before the economic boom. The situation is the most problematic in Greece and Spain, where roughly a quarter of the labour force is unable to find a job. Although advances in international trade were noticed on a global level, it was not the case in EU foreign trade, as both exports and imports remained at the level of 2013. A growth in the trade of some countries was counteracted by a drop in the trade of other countries.

In 2014, the pace of growth of the Estonian economy was once again slightly faster than a year earlier – 2.1% – and significantly faster than in the European Union on average. In the 1st quarter of 2014 the growth was only 0.5%, whereas by the end of the year the growth got faster and was as much as 3% in the 4th quarter. The faster growth was also mirrored in an increase in productivity. Labour productivity per hour worked grew 1.7% (up by 1.4% in 2013). Still, the difference between the growth in productivity and the GDP shows that there is a rising pressure on wages. This was reflected in the unit labour cost, which grew 4.2% in the previous year. This was the fastest that the indicator has grown since 2007.

Wooden houses are becoming the flagship of the Estonian economy. *The economic activity which holds the largest share in the Estonian GDP is manufacturing, as its value added grew 3% over the year and amounted to 16% of total value added. With these indicators, manufacturing, along with trade, was the largest contributor to domestic GDP growth. The branch contributing the most within the manufacturing industry was wood processing, which produces wooden houses for export. The share of this segment in the Estonian GDP has been growing strongly over the past few years. A strong contribution to GDP growth was also made in the economic activity of information and communication, which includes web- and IT-development, a segment that has brought a lot of international attention to Estonia.*

The biggest negative effect on GDP growth came from the economic activity of transportation and storage, where value added decreased already for the second year in succession. In 2014, it dropped by as much as 8.4%. Last year was notable also for the fact that, besides transportation and storage and construction, no other activity decelerated the overall economic growth.

While in 2013 domestic demand grew by a meagre 1%, then in 2014 it returned to a strong growth with 4.8%. This growth resulted equally from rising stocks and household consumption. The growth of domestic demand in recent years has also reduced the share of foreign trade in the GDP. Household final consumption grew 4% last year, mainly due to expenditure on food and non-alcoholic beverages. The fastest growth, however, occurred in expenditure on communication, clothing and footwear.

According to the Estonian Institute of Economic Research, there were no significant changes in consumer confidence in 2014, as the respective index remained slightly below its historic average. A positive development, however, is that the consumers' expectations about their ability to save improved. If this trend should continue, there is hope that it would lower the pressure on wages, which is currently very topical. This would enable entrepreneurs to make more investments in equipment, which could in turn guarantee a more sustainable growth in productivity.

In addition to economic growth, the rise of well-being was also driven by changes in prices. In 2014, the consumer price index dropped by 0.1%. What was the most noteworthy with regard to the consumer price index was the 1.4% drop in the prices of dwellings, which happened for the first time in the last 15 years. Food and beverages, which make up the largest share of household consumption, retained the price level of 2013, while the prices of clothing and footwear increased only by 1.2%.

While in 2013 the growth of gross fixed capital formation slowed down, then in 2014 it took a downturn, dropping by 2.8% year over year. The decline was caused by a decrease in investments in buildings and structures and in equipment and weapons systems. Investments in telecommunications, which had been growing fast for several years, have also started to fall. Investments in computer hardware and software, on the other hand, kept growing at a good pace. The decrease in gross fixed capital formation is also reflected in the Economic Sentiment Indicator of the European Commission, which suffered a significant drop in Estonia in the middle of 2014, falling below its historical average. Although the indicator recovered somewhat by the end of the year, it was still lower than at the start of the year. Thus, despite the faster economic growth, entrepreneurs have become less confident about the future. This change shows extremely well in manufacturing.

Estonian foreign trade is on the winning side in the EU. *Estonia was one of those EU countries that saw its foreign trade grow in 2014. Just like a year earlier, exports grew 2.6% and imports 2.7%. In addition to the above-mentioned exports of wooden houses, the growth was also driven by the exports of services, which grew as much as 4.3% year over year. The similar increase in exports and imports also means that net exports, which have been positive ever since the crisis, retained its trend in the previous year as well. This was largely due to domestic demand not having reached the same share in the GDP that it had had during the economic boom.*

The consumption of the general government also grew at an ever slower rate in 2014 – by 2.3%. Despite this, the share of general government final consumption expenditure in the GDP has been rising steadily and is nearing 20% already. In contrast to the previous years, in 2014 the general government managed to spend less than it earned. Still, the consolidated debt of the sector kept growing due to increasing loan obligations and reached 10.6% of the GDP. Hence, the public debt has kept rising even after the obligations of the European stability mechanisms were taken on in 2012.

The Estonian economy is becoming more diverse. *Similarly to the global economy, the Estonian economy also showed faster growth in 2014. While after the crisis the economy was mainly boosted by foreign trade and manufacturing, domestic demand is starting to emerge as well. Changes are occurring also in manufacturing, where the development in the domain of electronics, which was growing fast thanks to Ericsson, has slowed down and where several other economic activities with great potential are emerging. Despite all these positive developments, entrepreneurs have started to lose confidence and become more pessimistic in their hopes for the future. This reflects the uncertainties still present in the global economy. The current economic and monetary policies have not produced the desired effect and even the developed countries have not experienced strong economic growth.*

The population of Estonia is still decreasing. *2014 was another year which failed to repeat the results of 2010 when natural increase was positive, albeit barely so. Moreover, the increase in the difference between births and deaths in favour of deaths (which began in 2011) continued in 2014 as well. The number of live births was 13,551 and that of deaths 15,484. However, the number of births still increased by 20 compared to 2013. On the other hand, changes in migration indicators, especially in out-migration, have been of an entirely different order of magnitude. Compared to the previous three years, emigration decreased by nearly 30% and, in the case of males, net migration was even positive. Emigration has decreased mainly due to a drop in the number of persons immigrating to Finland, which was partly caused by the continued economic difficulties Finland is facing. Overall, net migration remained negative, which meant that in 2014, 4,637 persons emigrated from Estonia and 3,904 persons immigrated to Estonia.*

Wages continue to grow. *During the economic crisis, probably the greatest attention was paid to people's chances to secure a job and, if employed, to avoid unemployment. Now, however, the focus has increasingly shifted from unemployment to how to earn such remuneration from daily work, which would cover the basic needs. For most of the persons employed, these needs should be covered by wages. In 2014 compared to 2013, the average monthly gross wages rose 5.9% and amounted to 1,005 euros. When analysing wage growth, it should always be kept in mind that it might not always mean a rise in people's purchasing power because the prices can grow even faster. Such a situation did not arise in 2014, and thus the average real wages continued to increase as well. Real wages grew 5–7% in 2014, depending on the quarter, i.e. significantly more than in the first half of 2013, but similarly to the second half of 2013. Wage levels depend on an employee's acquired skills and level of education but also on the occupation and economic activity. By occupation, the highest average wages in 2014 were earned by managers and professionals. In terms of the wage level, like before, there were three economic activities that stood out: financial and insurance activities; electricity, gas, steam and air conditioning supply; and information and communication. The lower end of the spectrum featured accommodation and food service activities, and other service activities. The differences in wages were almost three-fold. For example, in financial and insurance activities, the average monthly gross wages in 2014 totalled 1,704 euros, while in accommodation and food service activities to only 629 euros. It is often said in relation to wages that using different sources and methodologies would yield entirely different figures, which are likely to be lower. There have also been disputes over the right way of measuring wages. The truth is that different wage indicators always require looking at their components. Even the gross income based on the data collected by the Estonian Tax and Customs Board differs from the figure calculated based on Statistics Estonia's Wages and Salaries Statistics Survey, but what is the most important is that gross income has also increased in recent years. While in 2013 the average monthly gross income was 900 euros, then in 2014 it was 954 euros. As expected, the wage growth of recent years is in concordance with the increase in the net income of a household member (which takes into account the equivalence scales of the household members). In 2013, the monthly net income of a household member was 508 euros. Before the deepest crisis, in 2008, the indicator stood at 420 euros and the level of 2008 was exceeded already in 2012.*

The labour market situation has improved but the number of working-age persons is still decreasing. *What plays an important role in wage and income growth is, among others, the employees' pressure on wages. Wage pressure is, for example, brought on by a rise in the cost of living but also by the relatively strong position of employees in the labour market. One of the reasons for it is the lack of employees in the labour market, either in certain sectors and occupations or in the labour market as a whole. The scales are tipped in favour of employees also by both the improved economic situation and the decrease in the number of potential labour force, which is, in turn, influenced by demographic changes and emigration. In recent years, the number of working-age persons has decreased and was slightly more than 5,000 less in 2014 than in 2013. Unless there are any drastic changes in migration indicators, then the decrease in the number of working-age persons will continue to be in concordance with the overall population decline.*

Annual change in real wages, and employment and unemployment rate, 2nd quarter of 2008 – 4th quarter of 2014

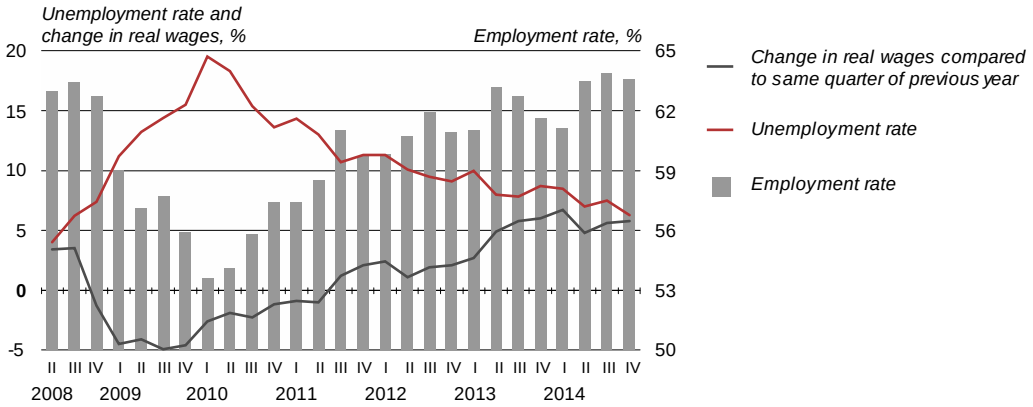

In 2014 compared to 2013, Estonia achieved economic growth but it was rather moderate. What was also moderate in 2014 was the annual increase in the number of persons employed, which grew by 3,500 compared to the previous year and amounted to 625,000. However, there has been considerable growth in comparison with the years of the recession. The number of persons employed exceeded the 2010 figure by more than 55,000. At the same time, it is also notable that even under the conditions of a dwindling number of working-age people both the number of persons employed and the share of economically active persons among the working-age population have increased. In recent years, the increasing activity of the working-age population in the labour market has also been significantly influenced by the greater labour force participation rate of the elderly, i.e. persons aged 50–74, and by the bigger generation of the Singing Revolution having graduated and entered the labour market. In addition to that, the number of persons employed has also risen thanks to a decrease in unemployment. In 2014, the unemployment rate was 7.4% – 1.2 percentage points lower than in 2013. Compared to 2010, however, the unemployment rate was more than two times lower. Among unemployed persons, the poverty risk was the highest among the long-term unemployed, i.e. unemployed persons who have been seeking work for at least 12 months. A longer period without work will devaluate a person's human capital gained through previous work and education and the person may lose the habit of working. Employers can also be rather sceptical about the working abilities of the long-term unemployed. Together with the significant drop in the total number of unemployed persons, there has also been a decrease in the number of the long-term unemployed. In 2014, there were 22,500 long-term unemployed persons, which was more than two times less than in 2010.

The number of persons with difficulties in coping has decreased. *Considering the improved situation in the labour market and the increased wages and income, it could be assumed that there has also been a decrease in the number of persons requiring social protection. Such is, indeed, the case. Following a surge during the economic crisis, the number of families having received subsistence benefits has been falling since 2012. In 2011–2014, the number of families receiving subsistence benefits decreased from 24,332 to 16,571. At the same time, the figure has not reached the level it had during the years of the economic boom before the crisis.*

Based on people's own estimations regarding their ability to cope, in 2014, 14% of the population aged 15–74 had big difficulties with coping, while 38% had some difficulty in coping. In 2013, the share of those who coped with big difficulties was 15% and the share of persons coping with some difficulties – also 38%.

One of the most frequently referenced concepts with regard to social exclusion is the at-risk-of-poverty rate. In 2013, the at-risk-of-poverty rate continued to rise and 22.1% of the population lived in relative poverty. In 2013, a person whose equalised yearly disposable income fell below 358 euros

per month (4,300 euros per year), was considered to be living at-risk-of-relative poverty. In 2013, the at-risk-of-poverty threshold was 302 euros higher than a year earlier.

There was also an increase in the share of children and families with many children who lived in relative poverty. While in 2012 the at-risk-of-poverty rate for persons aged under 18 was 18.5%, then in 2013 it was 20.2%. Social transfers (excl. pensions) brought 8% of children out of relative poverty. The share of couples with at least 3 dependent children living in relative poverty in 2013 was 22.9%, which was 4 percentage points more than a year earlier. Compared to the previous year, the share of families with many children living in absolute poverty increased as well – from 10.4% to 12.0%.

The share of children living in severe material deprivation, however, has decreased significantly in the period of 2012–14, but even a small percentage of children living in such conditions need attention. The severe material deprivation rate shows the share of persons who cannot afford at least four items of the following nine: 1) pay rent or utility bills; 2) keep the home adequately warm; 3) face unexpected expenses; 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day; 5) a week's holiday away from home; 6) a car; 7) a washing machine; 8) a colour TV; 9) a telephone. In 2014, in the case of households with children, the risk of severe material deprivation was higher among single parents and families with many children. In 2014, 5.7% of children aged under 18 lived in severely materially deprived households.

Returning to the subjective estimations regarding coping, the share of persons having big difficulties with coping in 2012 was 16% and the share of those having some difficulties with coping – 36%. At first sight it seems rather controversial that there was a decrease in the share of persons coping with difficulty, in the share of children living in severe material deprivation as well as in the share of persons having received subsistence benefits, while the share of persons living at-risk-of-poverty increased. It is a question of which methodology the estimates of relative poverty are based on and what the indicator expresses. So why did the share of people living at-risk-of-poverty decrease during the recession? The estimates of relative poverty are based on how many people stand below the at-risk-of-poverty threshold. During the economic crisis, the poverty threshold was lower because for a significant share of the population incomes were smaller, which made many people with a stable income (e.g. pensioners) find themselves above the poverty threshold. Thus, the at-risk-of-poverty rate is a vital indicator for measuring the distribution of income, providing an overview on income inequality and the stratification of the society. The at-risk-of-poverty rate is also a good indicator for comparing poverty risks in different groups in the society. For example, among households with many children, a considerably bigger share of families falls below the poverty threshold than among households with one or two children.

Among indicators related to children, it is also important to follow the indicators which concern children without parental care and in need of assistance. There has been steady growth in both the number of children newly registered over the year and the number of those already registered. The number of newly registered children has been increasing since 2011 and in 2014 exceeded the figure recorded three years prior by 1,000. In 2014, 3,556 children without parental care and in need of assistance were registered. There was also a rise in the number of registered children aged 0–2: in 2014, more than 400 children in this age group were registered and the total number of such children was above 600. This need not be a sign of the increased number of children without parental care and in need of assistance but indicates better accounting at the local government level.

The availability of medical care is worsening steadily. *The number of persons who are not satisfied with the availability of medical care is also growing. Among persons aged 0–15, for example, the share of persons not satisfied with the availability of specialised doctors has increased in the last five years from 4.7% to 11.4%. At first sight, these do not seem to be indicators which could be a matter of serious concern. At the same time, a large share of people may not even require substantial medical assistance over the course of a year. What is much more telling is the total number of persons who in the last 12 months had been in such a situation where they could not get an appointment with a specialised doctor when they needed it. While in 2013 there were 93,000 such persons, then in 2014 an estimated 122,000 persons. The main obstacle to the availability of medical care cited was the length of queues.*

Complete data on the number of doctors and that of beds in medical care institutions are not available for 2014, but if the year 2013 is compared to the previous ten years, the number of doctors has remained slightly over 4,000 and the number of beds over 7,000.

Doctors are mainly visited due bad health, but fortunately the number of such people is not large in Estonia. In recent years, the share of those who consider their health bad or very bad has remained at a stable 15% among persons aged 16 and older. In 2014, this figure was 15.4%. The current and expected health-related quality of life could be expressed by disability-free life expectancy (healthy life years). It is the average number of years an individual is expected to live free of disability if the current patterns of mortality and disability continue to apply. After having increased a little in the last years of the previous decade, the number of healthy life years at birth has been around 55 in recent years. In 2014, the corresponding figure was 55.1.

There are now fewer students in Estonian schools. *What can be considered one of the pillars of competitiveness is the educational level of the population. The number of students in formal education has been decreasing steadily in recent years. In 2014, there were a total of 222,900 students studying in Estonian schools – slightly more than 3,000 students fewer than in 2013. The decline did not concern all educational levels, as in basic schools, for example, the number of students increased by 2,000 year over year. However, the fastest decrease in the number of students has perhaps taken place in higher education. In 2014, there were 55,200 students acquiring higher education, while in 2010, for example, this number was 69,100. In 2014, the decline in the number of higher education students, which started in 2011, started to also influence the number of graduates, which has decreased in professional higher education as well as in Bachelor's and Master's studies. At the same time, there was a drop in the number of graduates in nearly all educational levels. The reason behind the falling numbers of students and graduates is not a sudden lack of interest in learning, but mainly a decrease in the number of young people.*

To strengthen the sustainable development of Estonian science, it is important to secure a sufficient flow of young researchers – both in the public and private sector. In 2014, there were 2,900 doctoral students studying in Estonia and their number has remained in the same order of magnitude since 2010. Compared to the period ten years ago, however, the number of doctoral students has increased significantly – by 1,000. One factor that has contributed to this increase is the fact that many doctoral students are studying for a longer period of time. This is also reflected in the small number of graduates in doctoral studies, which in 2014 was smaller than in 2013 but bigger than in 2012. Lifelong learning is of key importance these days. Considering participation in work-related continuing education or retraining courses, it could be said that participation in lifelong learning is on the rise. In 2014, the number of persons having participated in work-related continuing education or retraining courses was 33,400 – a couple of thousands more than in 2013.

Changes in the domain of culture have been rather positive. *The options for spending leisure time have improved in recent years. The number of museums in 2014 remained the same as in 2013 – there were still 256 active museums – but there was a significant increase in the number of visits: from 3.3 million in 2013 to 3.8 million in 2014.*

In recent years, there has been a decrease in the number of users and units lent at libraries; the number of libraries has also decreased slightly. In 2014, there was an average of 670 users per library, while 10 years ago this number was 780. This decrease was definitely partially caused by a decrease in population, including the number of young people, but also by the changes in the ways of media consumption and in the virtual space. The latter is perhaps an even more important factor, but its influence is difficult to estimate based solely on the number of registered users. The number of units lent per user has not changed significantly; therefore it cannot be said that libraries have been completely beaten by the virtual world. The number of books published in Estonia in 2014 grew compared to 2013 – there were 3,569 new titles published in 2014.

How to rate the year 2014 based on a 10-point scale, with continued downfall on one end and a continued success story on the other? 10 and 9 are out of the question due to demographic indicators, 8 and 7 because of slow economic growth and low wages. Still, the overall estimation is positive because there were enough good developments in 2014, and the rating for 2014 could be 6.

KESKKOND

Kaia Oras

Ülevaade

Energia- ja materjalitõhusam tootmine, keskkonnahoiu põhimõtete järgimine, suurema lisandväärtusega toodete valmistamine suure ressursinõudlusega toodete asemel ja ökodisaini juurutamine on meetmed, mis peaksid tagama, et inimühiskond sobituks oma vajaduste katmisel looduslikesse aineringetesse. Paljude nimekate teadlaste[a] kohaselt on planeedi Maa kriitilised piirid lämmastikuringluses ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemises juba ületatud. Teised probleemvaldkonnad on kliimamuutused, maailmamere hapestumine ja fosforitsükli piiride ületamine.

Ökoloogilise tasakaalu säilitamine on ka strateegia „Säästev Eesti 21“ järgi Eesti jätkusuutlikkuse üks neljast eeldusest. Ökoloogilise tasakaalu saavutamiseks tuleb täita kolm alameesmärki: kasutada loodusvarasid sellisel viisil ja sellises mahus, et säiliks ökoloogiline tasakaal, vähendada saastumist ning säilitada looduslikku mitmekesisust ja looduslikke alasid.

Kui bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ja kliimamuutuste mõju on teemad, mis tunduvad Eestis üsna kauged, siis suuremahuline loodusvarade tarbimine majanduse sisendina ning sellest tulenev vähene materjalitootlikkus on tänapäeval Eesti majandusele iseloomulik. Maailma Looduse Fondi andmetel on Eesti ökoloogiline jalajälg 4,7 globaalset hektarit inimese kohta, mis on suurem kui teoreetiline planeedi bioloogiline suutlikkus 1,8 ja suurem ka paljude riikide keskmisest, mis oli 2012. aastal 2,7[b].

Jätkusuutliku ühiskonna üks põhimõtteid on kasutada taastuvaid loodusvarasid nii, et see ei ületaks nende taastumise määra ja et taastumatuid ressursse kasutataks just niipalju kui vajalik. Ressursikasutuse poolest on Eesti nii oma iseärasuste kui ka majanduse ressursimahukuse tõttu Euroopa Liidus (EL) üsna kehval positsioonil: kodumaine materjalitootlikkus on Eestis olnud väike ja viimasel kümnel aastal valdavalt langustrendis. Materjalidest on kasvanud nii ehitusmineraalide kui ka põlevkivi sisendvoog majandusse. Põhiosa majanduse vahetust materjalisisendist saadakse kodumaisest keskkonnast, imporditud materjali osatähtsus oli 2011. aastal vaid 18,4%. Bilansi järgi on Eesti pigem loodusressursside eksportija ning impordi ja ekspordi vahe on aastatega suurenenud. Üle poole eksporditavatest materjalidest on eri töötlusastmega puit ja fossiilsed energiakandjad. Taastumatuid loodusvarasid (liiv, savi, kruus ja lubjakivi) tuleks kasutada säästlikult ja võimalusel korduvalt. Samuti tuleks eelistada jäätmete taaskasutust prügilasse ladestamisele. Eestis on jäätmete taaskasutus suurenenud – kui 2001. aastal taaskasutati 14% tekkinud jäätmetest, siis 2013. aastal juba 51%. 2013. aastal taaskasutati kõige rohkem kaevandusjäätmeid (6,3 miljonit tonni), põlevkivi utmise jäätmeid (1,2 miljonit tonni), kive ja pinnast (1,1 miljonit tonni) ning puidujäätmeid (0,7 miljonit tonni).

Peale väikese materjalitootlikkuse on Eestis väike ka energiatootlikkus. Eesti majandus on EL-is ühikuliselt üks energiamahukamaid. 2013. aastal kulus Eestis 1000 euro SKP tootmiseks energiat 0,51 tonni õli ekvivalenti. EL-i keskmine oli sellest ligi kolm korda väiksem (0,14 tonni). Eestist on energiamahukama majandusega vaid Bulgaaria, kus 1000 euro SKP tootmiseks kulus energiat 0,61 tonni õli ekvivalenti. Siiski on Eesti majanduse energiamahukus kümne aastaga vähenenud kuuendiku võrra. Viimasel ajal on Eesti majanduse energiamahukus teataval määral kõikunud ja 2013. aastal oli see taas 7% suurem kui aasta varem. Bulgaaria kui energiamahukaima majandusega riigi näitaja aga kahanes 2011. aastal varasema aastaga võrreldes peaaegu 9%. EL-i eesmärk on kasvatada energiatõhusust 2020. aastaks 2010. aastaga võrreldes 20%.

Keskkonnahoidlike energialahenduste rakendamisel on Eesti esirinnas hoopis taastuvate energiaallikate kasutamisel. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpptarbimises on Eestis üks EL-i suurimaid. Kui 2013. aastal oli see näitaja EL-is keskmiselt 15%, siis Eestis oli see juba üsna suur (25,6%), ületades 2020. aastaks seatud riiklikku eesmärki ehk 25%. Taastuvenergia määr varieerub EL-is riigiti palju: 2013. aastal 3,6%-st Luksemburgis 52,1%-ni Rootsis.

---

[a] Rockström, J. jt. (2009). A safe operating space for humanity. – Nature, Vol 461, pp. 472–475.
[b] Abdallah, S., Michaelson, J., Shah, S., Stoll, L., Marks, N. (2012). The Happy Planet Index: 2012 Report. A global index of sustainable well-being. [www] http://www.happyplanetindex.org/assets/happy-planet-index-report.pdf.

Viimase kümne aasta jooksul on veekeskkonda jõudnud aasta-aastalt vähem saasteaineid ja ka õhu saastatus on vähenenud. Jäätmeteke siiski aina kasvab. Suures osas just tänu aastatega tõhustunud heitveepuhastusele on vähenenud reoainete jõudmine veekeskkonda: veekogudesse juhitud orgaaniliste reoainete (BHT_7), üldlämmastiku ja üldfosfori hulk on märkimisväärselt vähenenud. Veekogudesse juhitud heitvee reostuskoormuse vähenemisel on oma osa ka moodsate ja vähem saastavate tootmistehnoloogiate kasutuselevõtul, aga ka seaduslike meetmete (nt saastetasu) rakendamisel. Lämmastiku sisend põllumajandusmaale ületab mõnevõrra lämmastiku väljundit. Kuigi lämmastikubilanss aastati kõigub, on lämmastiku ülejäägi üldine trend kasvav. Fosfori sisend põllumajandusmaale on seevastu väiksem kui sealt väljaviidav fosforikogus. Fosforibilanss põllumajandusmaal on läbi aastate püsinud samal tasemel.

Õhuemissioonid on viimasel kümnendil üldjoontes vähenenud, kuid 2007. aastal pöördus kasvuhoonegaaside teke pärast vahepealset langust taas tõusule. 2012. aastal heideti välisõhku kokku 19,2 miljonit tonni CO_2 ekvivalenti kasvuhoonegaase (süsinikdioksiid, metaan, dilämmastikoksiid). Muudest heitgaasidest olid koguselt suured, ehkki mitu korda väiksemad süsinikoksiidi (162 000 tonni) ja vääveldioksiidi (41 000 tonni) emissioon. Suur osa kasvuhoonegaasidest ja ka happevihmasid põhjustavast emissioonist tekib põlevkivi põletamisel. EL-is on kasvuhoonegaaside emissioon elaniku kohta Eesti omast suurem vaid Luksemburgis. Happevihmasid põhjustavate gaaside emissiooni indeks näitab vääveldioksiidi (SO_2), lämmastikoksiidide (NOx) ja ammoniaagi (NH_3) heitkogust elaniku kohta väljendatuna hapestumise ekvivalendis. Selle indeksi põhjal on Eesti Malta, Luksemburgi, Kreeka ja Bulgaaria järel emissiooni suuruselt viiendal kohal.

Jäätmeteke elaniku kohta on Eestis olnud läbi aastate EL-i suurimaid. Ohtlike jäätmete teke elaniku kohta aga on EL-is kõige suurem just Eestis. Suurem osa Eesti ohtlikke jäätmeid tekib põlevkivi töötlemisel ja põletamisel. Põlevkivi põletamisel tekkiv lend- ja koldetuhk on kergelt aluselised ning seetõttu on need ohtlikud ka jäätmetena. 2013. aastal tekkis 8,8 miljonit tonni põlevkivituhka, mis peamiselt ladestati prügilasse. Põlevkiviõli tootmisel tekib veel teisigi ohtlikke jäätmeid, näiteks põlevkivi poolkoks ja põlevkivi utmise jäätmed. 2013. aastal ladestati Ida-Virumaal 406 000 tonni põlevkivi poolkoksi.

Inimese ja looduse kooseksisteerimise hea näide on hooldatavad ja haritavad pärandkooslused. Loodusliku mitmekesisuse ja looduslike alade säilitamine on oluline ökoloogilise tasakaalu saavutamiseks. Poollooduslikud kooslused on suure bioloogilise mitmekesisusega ning paljude liikide kasvukoht ja elupaik. Pärandkooslused viitavad sajanditepikkusele traditsioonilisele maahooldusele, mis kannab endas ka eestlaste kultuuripärandit. Eesti poollooduslikke kooslusi väärtustatakse üle Euroopa ja need on kantud EL-i loodusdirektiivi I lisasse kui elupaigad, mille kaitseks tuleb moodustada Natura 2000 loodusalad. Keskkonnategevuskavas on seatud eesmärgiks hooldada aastas vähemalt 30 000 hektarit poollooduslikke kooslusi. 2013. aastal hooldati ja taastati neid 27 100 hektarit. Kuni 2013. aastani ei olnud hooldatavate poollooduslike koosluste pindala veel kordagi 30 000 hektarini küündinud.

Eesti suurimad rohemajanduse valdkonnad on seotud energiasäästu ja jäätmekäitlusega. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtted pakuvad teistele asutustele ja kodumajapidamistele kas tekkinud saaste käitlemise teenust või tegelevad ka muude keskkonnakaitsetegevustega: korraldavad keskkonnakaitsega seotud projekte ning teevad uuringuid ja teadustööd. Keskkonnakaitsele spetsialiseerunud ettevõtete kulutused olid 2013. aastal 707 miljonit eurot, mis kaudselt kajastab ka vastavat toodangu mahtu. 15% kuludest olid investeeringud (107 miljonit eurot) ja 85% jooksevkulud (600 miljonit eurot).

Keskkonnakaitseteenuste osutamisest ja laiemalt rohemajandusest on saamas suur majandusharu, kus toodetakse keskkonna ja ressursisäästuga seotud teenuseid ja kaupu ning vastavalt ka lisandväärtust ning mis pakub töökohti ja suurendab Eesti ekspordi mahtu. Rohemajanduse juurde kuuluvad peale klassikalise keskkonnakaitse ka loodusressursi säästlikuma haldusega seotud tegevused. Eesti suurimad rohemajanduse valdkonnad on taastuvenergia ja energiasäästuga seotud kaupade ja teenuste tootmine ning jäätmekäitlus. Energiasäästu valdkond, kus tegeldakse eelkõige elamute energiatõhusamaks rekonstrueerimise ja energiatõhusama uusehitusega, hõlmab Eesti rohemajanduse toodangust 28% (2010. aastal 624 miljonit eurot). Samas suurusjärgus oli jäätmekäitlusvaldkonna toodang – 491 miljonit eurot ehk 22% rohemajandusest. Taastuvenergia valdkond

hõlmab 15% Eesti rohemajandusest ning kajastab taastuvenergia ja vastavate seadmete tootmist (329 miljonit eurot). Rohemajanduse kogutoodang Eestis oli 2010. aastal 2,2 miljardit eurot. Esialgse hinnangu kohaselt hõlmas rohemajandus 2010. aastal ligikaudu 7% majanduse kogutoodangust, rohemajanduse lisandväärtus oli aga 5% SKP-st.

Keskkonnahoidlikumate tarbimis- ja tootmisharjumuste kujunemist motiveerivad suuresti ka keskkonnameetmed, eriti keskkonnamaksud. Maksudest saadav tulu on aasta-aastalt kasvanud. 2013. aastal laekus keskkonnamakse ligikaudu 50 miljonit eurot rohkem kui aasta varem. Enamik keskkonnamaksudest on kütuseaktsiis (77% ehk 406 miljonit eurot). Saastetasusid jäätmete ja saasteainete keskkonda viimise eest maksti 2014. aastal 44 miljonit eurot. Ülejäänud keskkonnamaksud (elektriaktsiis, vee erikasutuse tasu, kalapüügiõiguse tasu, raskeveokimaks, pakendiaktsiis, riigilõiv sõidukite registreerimise eest, tulu saastekvootide müügist) olid kokku 77 miljonit eurot. 2014. aastal sai Eesti esimest korda tulu ka saastekvootide müügist ettevõtetele – 18 miljonit eurot.

Keskkonnanõuded stimuleerivad ettevõtteid investeerima ka keskkonnakaitsetehnoloogiatesse ja tegema kulutusi keskkonnakaitsele. Teistest suurema keskkonnamõjuga, töötleva tööstuse ettevõtted investeerisid 2013. aastal keskkonnakaitsesse 47 miljonit eurot. Kümne aasta võrdluses jäi keskkonnakaitsele tehtud investeeringute osatähtsus ettevõtete koguinvesteeringutes 0,7% ja 3,4% vahele (kümne aasta keskmine 1,8%). 2013. aasta näitaja oli 1,4%. Eestis on töötleva tööstuse ettevõtete keskkonnakaitseinvesteeringute osatähtsus ettevõtete koguinvesteeringutes väiksem kui Põhjamaades – Soomes ja Rootsis ulatub näitaja 4–5%-ni. Lätis on see näitaja viimastel aastatel olnud ligikaudu 1%, ent Leedus suurem kui Eestis, ulatudes Põhjamaade tasemele. Ettevõtted, mis ei ole spetsialiseerunud keskkonnakaitsele, investeerivad valdavalt välisõhu kaitse seadmetesse ja tehnoloogiatesse.

ENVIRONMENT

Kaia Oras

Overview

More energy- and resource efficient production, following the principles of environmental production, the production of products with greater value added instead of those requiring more resources and the development of ecodesign are all measures which should ensure that, in meeting its needs, the human society would stay inside the constraints of the natural cycles. According to several well-known scientists[a], the critical limits of planet Earth have already been exceeded in the case of the nitrogen cycle and biodiversity. Other outstanding problem areas include climate change, the acidification of oceans and exceeding the limits of the phosphorus cycle.

Maintaining the ecological balance is also one of the preconditions for sustainability according to the strategy "Sustainable Estonia 21". Reaching ecological balance requires achieving three subgoals: using natural resources in a way and to an extent which would ensure the maintenance of ecological balance; reducing pollution; and maintaining biodiversity and natural landscapes.

While decreased biodiversity and the impact of climate change are issues which seem rather distant in Estonia, then the extensive use of natural resources as an input to the economy and the subsequent low material productivity are nowadays very characteristic of Estonia's economy. According to the calculations of the World Wildlife Fund, Estonia's ecological footprint, 4.7 global hectares per capita, exceeds the planet's theoretical biocapacity, which is 1.8 gha, and is also greater than the average of several countries – 2.7 hectares in 2012[b].

One of the principles of sustainable development is that the use of renewable resources should not exceed their renewing capacity and that non-renewable resources are used just as much as unavoidably needed. *By resource use, Estonia is due to both its idiosyncrasies and the high resource intensity of the economy, on one of the worst positions among European Union (EU) countries: in Estonia, domestic resource productivity has been low and mainly in decline in the last ten years. As for materials, the input flows of oil shale and construction minerals to the economy have both increased. The majority of the materials used by the economy are derived from Estonia's own environment, while the share of imported material was just 18.4% in 2011. Considering the balance, Estonia can rather be considered an exporter of natural resources, and the difference between the exports and imports has been increasing in recent years. More than a half of the exported material is wood in various processing stages and fossil energy carriers. Non-renewable mineral resources (sand, clay, gravel and limestone) should be used moderately and, if possible, also reused. Waste recycling should also be preferred to disposal. In Estonia, the recycling of waste has increased: while in 2001 only 14% of the generated waste was recycled, then in 2013 almost 51%. In 2013, excavation waste (6.3 million of tonnes,), oil shale retorting waste (1.2 million tonnes), stones and soils (1.1 million tonnes) and wood wastes (0.7 million tonnes) were the materials reused the most.*

In addition to the low material productivity, Estonia's energy productivity is low as well. In relative terms, the Estonian economy is one of the most energy-intensive ones in the EU. In 2013, 0.51 tonnes of energy in oil equivalents was used in Estonia for the production of 1,000 euros of the GDP. The average of the EU was three times smaller (0.14 tonnes). Compared to Estonia, the only country with a more energy-intensive economy is Bulgaria, where 0.61 tonnes of energy in oil equivalents was used for the production of 1,000 euros of the GDP. However, the energy intensity of Estonia's economy has decreased in the last ten years by one-sixth. In recent years, the energy intensity of the Estonian economy has been fluctuating to a certain extent and in 2013 it was once again 7% greater than in 2012. However, the indicator level of Bulgaria, the most energy–intensive country, decreased by nearly 9% in 2013 compared to the previous year. The goal of the EU is to increase energy efficiency by 20% (compared to 2010) by 2020.

---

[a] *Rockström, J. jt. (2009). A safe operating space for humanity. – Nature, Vol 461, pp. 472–475.*
[b] *Abdallah, S., Michaelson, J., Shah, S., Stoll, L., Marks, N. (2012). The Happy Planet Index: 2012 Report. A global index of sustainable well-being. [www] http://www.happyplanetindex.org/assets/happy-planet-index-report.pdf.*

In terms of implementing environmentally friendly energy solutions, Estonia is one of the best in the EU at using renewable energy sources. Based on the share of renewable energy in final energy consumption, Estonia ranks at the top among EU countries. While in 2013 the value of this indicator was an average of 15% in the EU, then in Estonia it was already rather high at 25.6% and exceeded the national target set for 2020 (25%). In the EU, the share of renewable energy varies greatly by country: in 2013, from 3.6% in Luxembourg to 52.1% in Sweden.

In the last decade, increasingly fewer pollutants have reached the water environment and atmosphere each year; air pollution has also decreased. The generation of waste, however, is still on the increase. *Thanks to more efficient waste water treatment, the amounts of water pollutants reaching the water environment have decreased: the volume of organic compounds (BOD_7), total nitrogen and total phosphorus discharged into water bodies has fallen considerably. Both the application of modern and less polluting production technologies and the implementation of legal instruments (e.g. pollution charge) have also contributed to the reduction of the pollution load of wastewater discharged into water bodies. The input of nitrogen to agricultural land exceeds the output to a certain extent. Although the nitrogen balance tends to fluctuate year by year, the general trend is in the direction of a growing surplus of nitrogen. Phosphorus uptake, however, exceeds the input of phosphorus in agricultural land. The trend of phosphorus balance in agricultural land has been stable for years.*

Air emissions have generally been decreasing in the last decade, but in 2007 the emission of greenhouse gases started to increase again after an interim decline. In total, 19.2 million CO_2 equivalent tonnes of greenhouse gases (carbon dioxide, methane and dinitrogen oxide) were emitted into the atmosphere in 2012. As for the emission of other waste gases, great amounts of carbon monoxide (162,000 tonnes) and sulphur dioxide (41,000 tonnes) were also emitted but the quantities of these emissions were still several times smaller than greenhouse gas emissions. A great share of greenhouse gases and acidifying pollutants are generated in the burning of oil shale. Compared to other EU countries, only Luxembourg has greater greenhouse gas emissions per capita than Estonia does. The emission index of acidifying substances shows the per-capita emissions of sulphur dioxide (SO_2), nitrogen oxides (NO_x) and ammonia (NH_3) expressed in acidifying equivalents. According to this index, Estonia ranks fifth after Malta, Luxembourg, Greece and Bulgaria in terms of the volume of emissions.

Throughout the years, the per-capita waste generation in Estonia has been one of the greatest among EU countries. In the EU, hazardous waste generation per capita is the highest in Estonia. The majority of hazardous waste in Estonia is generated in oil shale processing. The bottom and fly ash, which are produced upon burning oil shale, are alkaline and are therefore also hazardous waste. 8.8 million tonnes of oil shale ash was generated in 2013, the majority of which was disposed in landfills. There are also other hazardous wastes generated in oil shale production: oil shale semi-coke and retorting waste, for example. In 2013, 406,000 tonnes of oil shale semi-coke was disposed in Ida-Viru county.

Maintained and cultivated natural heritage sites are a good example of the co-existence of humans and nature. *Maintaining biodiversity and natural areas is vital for achieving ecological balance. Semi-natural biotic communities are highly diverse and provide a habitat for a host of plant and animal species. Natural heritage sites refer to hundreds of years of traditional agricultural practices, which also carry Estonia's cultural heritage. Estonia's semi-natural biotic communities are valued across Europe and they have been listed in Annex I to the EU Habitats Directive as habitats the conservation of which requires the creation of Natura 2000 protected areas. The National Environmental Action Plan has set the target that at least 30,000 hectares of semi-natural biotic communities are maintained per year. 27,100 hectares of semi-natural communities were maintained and restored in 2013. Until 2013, the area of preserved semi-natural biotic communities had not once been anywhere near 30,000 hectares.*

The biggest sectors of the green economy in Estonia are related to energy conservation and waste management. *Enterprises specialised in environmental protection provide other enterprises and households either with the service of handling the generated waste or engage in other areas of environmental protection: carry out environmental projects, conduct surveys and research.*

The expenditures of enterprises having specialised in environmental protection were 707 million euros in 2013, which indirectly reflects also the amount of the provided services. Investments made up 15% (107 million euros) and current expenditure 85% (600 million euros) of their expenses.

The provision of environmental protection services and the green economy in general are becoming a large branch of the economy, which provides workplaces and increases Estonia's export volume while producing goods and providing services which are related to the environment and resource conservation. In addition to classical environmental protection, green economy also includes activities related to the more sustainable management of natural resources. The largest domains of the green economy in Estonia are the production of goods and services related to renewable energy and energy conservation, and waste management. Energy conservation, which mostly covers construction and reconstruction works aiming at greater energy-efficiency, accounts for 28% of the production of the green economy (624 million euros in 2010). The production of waste management was of the same magnitude: 22% of the production of green economy or 491 million euros. The domain of renewable energy covers 15% of Estonia's green economy and includes the production of renewable energy and the relevant equipment (329 million euros). The total production volume of green economy in Estonia was 2.2 billion euros in 2010. According to preliminary estimates, green economy made up nearly 7% of the total production volume of the economy, whereas the value added in green economy amounted to 5% of the GDP.

The development of environmentally friendlier consumption and production patterns is also largely motivated by environmental measures, especially by environmental taxes. *State revenues from environmental taxes have risen year by year. In 2013, income from environmental taxes increased by approximately 50 million euros compared to the previous year. Fuel excise duty makes up the largest share (77% or 406 million euros) of environmental taxes. For the emission of waste and pollutants into the environment, 44 million euros of pollution charges were paid in 2014. The rest of the environmental taxes (electricity excise duty, water abstraction charge, fishing charge, heavy goods vehicle tax, packaging excise duty, state fee for the registration of vehicles, income from emissions trading) accounted for 77 million euros. In 2014, for the first time Estonia produced revenue from the sale of carbon credits to enterprises – 18 million euros.*

Environmental protection requirements incentivise enterprises to invest in environmental technologies and incur other expenditure on environmental protection. Manufacturing enterprises, which have a greater environmental impact, invested 47 million euros in environmental protection in 2013. In the comparison of 10 years, the share of environmental protection investments in total investments ranged between 0.7% and 3.4% (the average of 10 years was 1.8%). The indicator value in 2013 was 1.4%. In Estonia, environmental protection investments made by manufacturing enterprises accounted for a smaller share in the total volume of investments made by enterprises than in Nordic countries – in Finland and Sweden, the share reaches 4–5%. The indicator value of Latvia has been around 1% in recent years, whereas in Lithuania the share is higher than in Estonia, reaching the level of Nordic countries. Enterprises not specialised in environmental protection invest mainly in technologies and equipment for the protection of ambient air.

Joonis 1. Ressursikasutuse muutused, 2004–2013[a]
Figure 1. Changes in resource use, 2004–2013[a]
(2004 = 0)

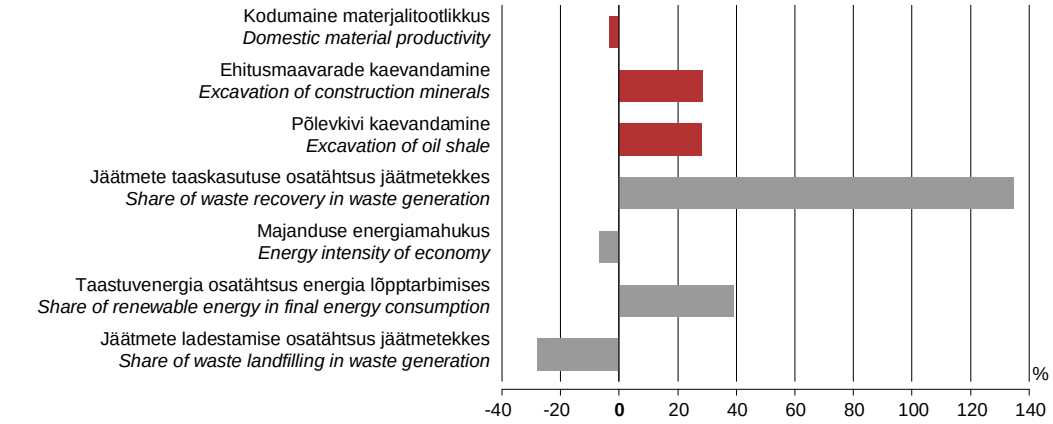

[a] Siin ja joonistel 2 ja 3: punase värviga on keskkonna mõistes probleemsed trendid.
[a] *Here and in Figures 2 and 3: red refers to environmentally problematic trends.*

Joonis 2. Keskkonna saastamise muutused, 2004–2013
Figure 2. Changes in environmental pollution, 2004–2013
(2004 = 0)

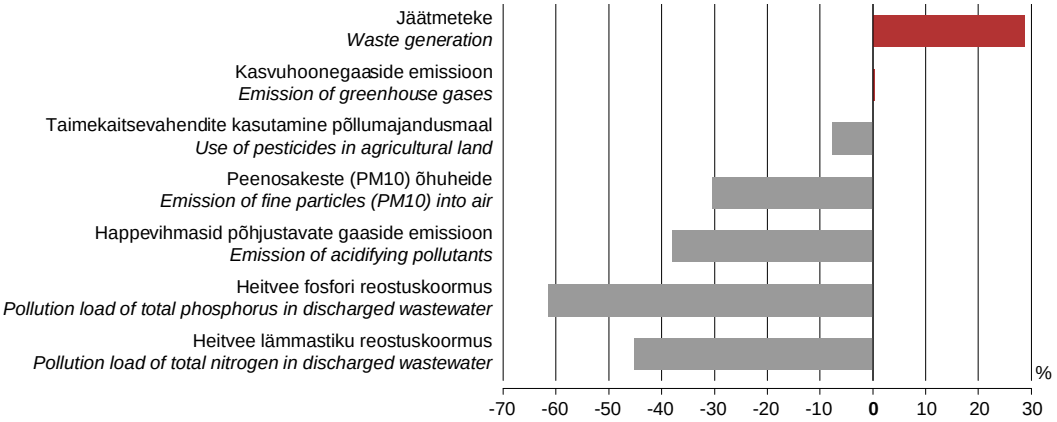

Joonis 3. Bioloogilise mitmekesisuse muutused, 2004–2013
Figure 3. Changes in biological diversity, 2004–2013
(2004 = 0)

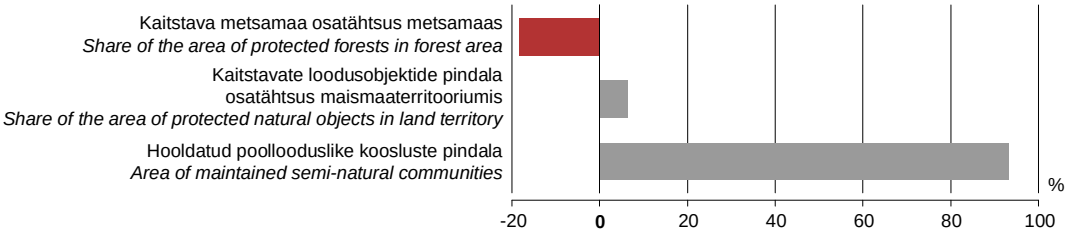

Joonis 4. Kodumaine materjalitootlikkus, materjalikasutus ja SKP[a], 2000–2011
Figure 4. Domestic material productivity, material consumption and GDP[a], 2000–2011
(2000 = 100)

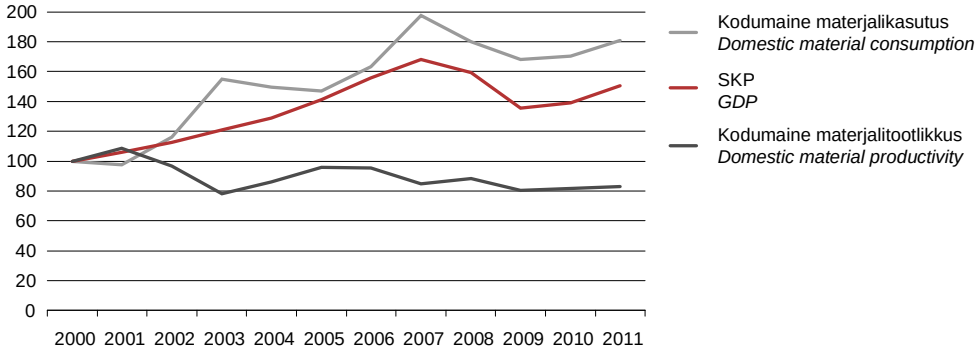

[a] Arvutamisel on kasutatud SKP aheldatud väärtust (referentsaasta 2005).
[a] *GDP calculated according to the chain-linking method (reference year 2005).*

Joonis 5. Materjalitootlikkus Euroopa Liidus, 2011
Figure 5. Material productivity in the European Union, 2011

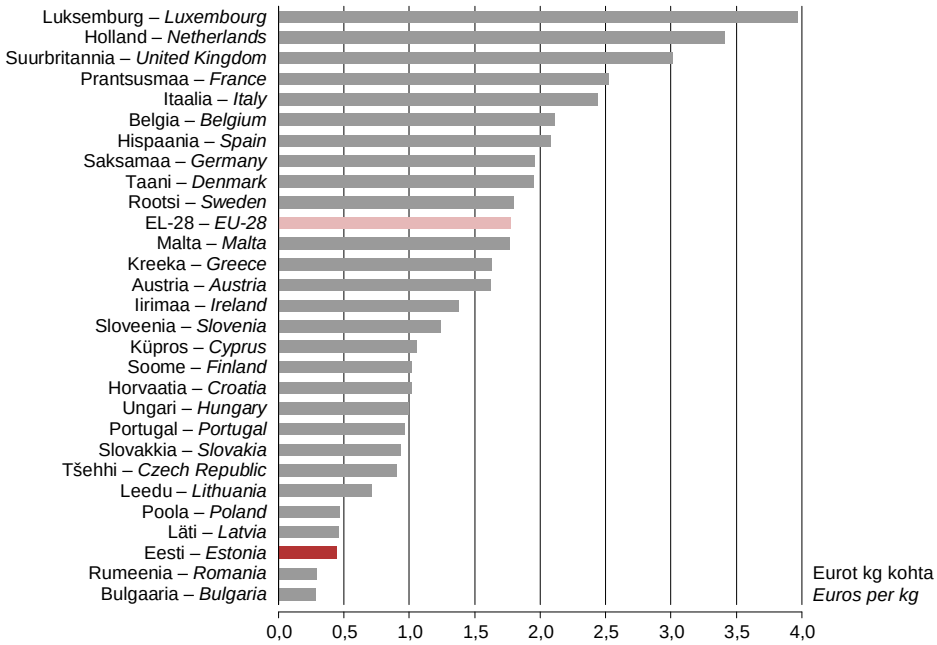

Allikas/*Source:* Eurostat

Joonis 6. Majanduse energiamahukus Euroopa Liidus, 2013
Figure 6. Energy intensity of the economy in the European Union, 2013

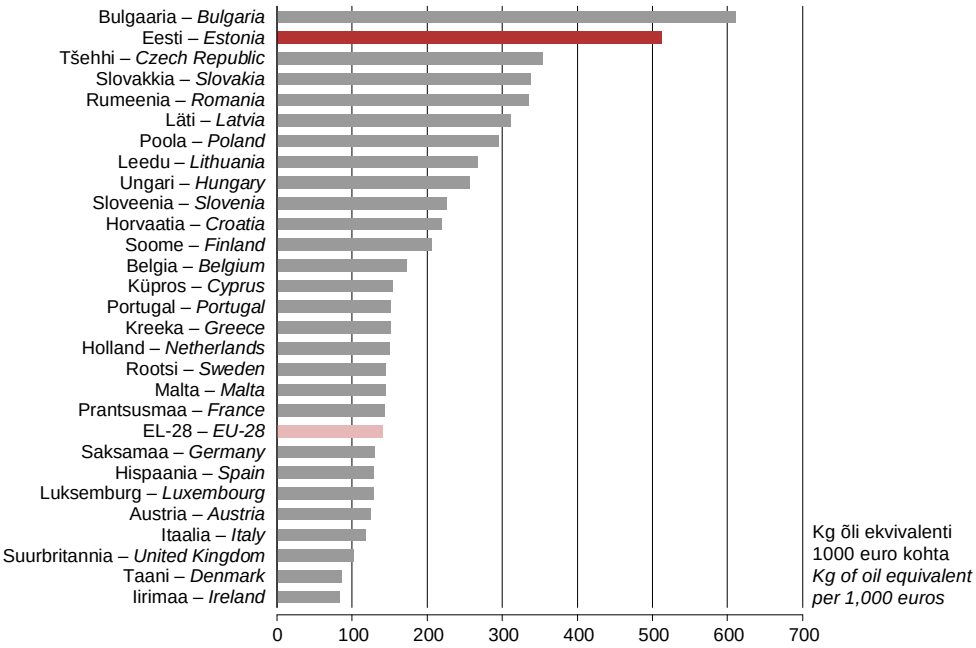

Allikas/*Source:* Eurostat

Joonis 7. Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osatähtsus energia lõpptarbimises Euroopa Liidus, 2013
Figure 7. Share of renewable energy in final energy consumption in the European Union, 2013

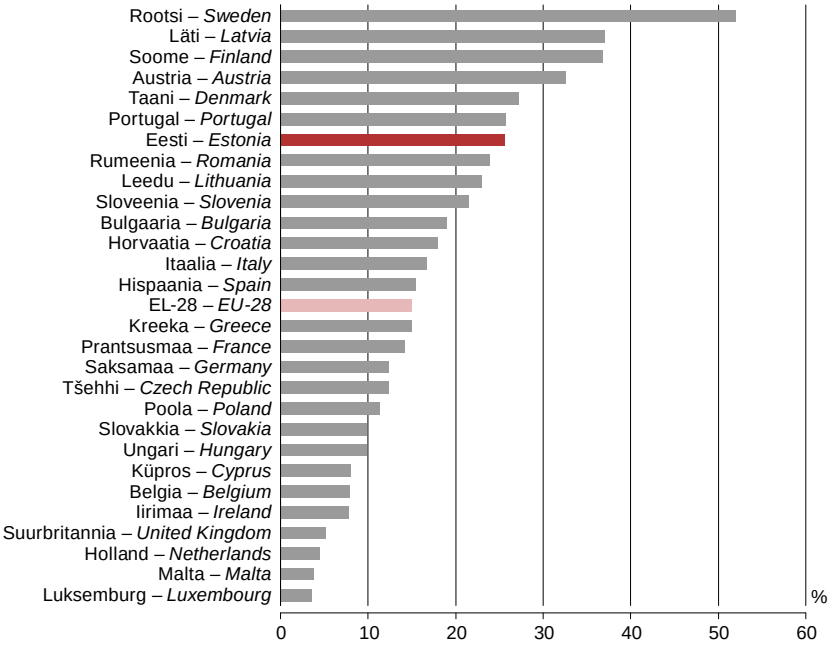

Allikas/*Source:* Eurostat

Joonis 8. Jäätmete taaskasutus, 2002–2013
Figure 8. Waste recovery, 2002–2013

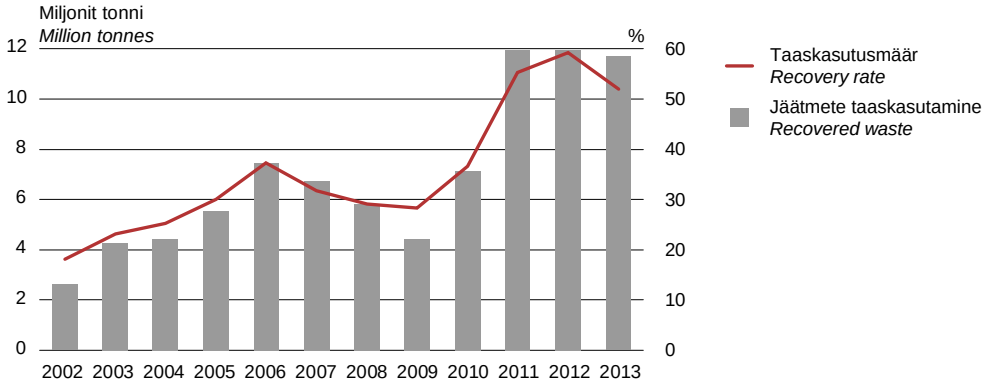

Tabel 1. Jäätmete töötlemine taaskasutamiseks või energia tootmiseks, 2009–2013
Table 1. Treatment of waste for recovery or energy production, 2009–2013
(tonni – *tonnes*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kütuse või muu energiaallikana kasutamine	224 190	264 755	294 805	348 942	522 233	*Use as a fuel or other means to generate energy*
Pinnastöötlus põllumajanduses või keskkonnaseisundi parandamine	500 150	349 973	376 180	204 077	216 419	*Land treatment for agricultural purposes or for improvement of the state of the environment*
Metallide ja metalliühendite ringlussevõtt või taasväärtustamine	35 911	20 262	20 993	22 043	20 262	*Recycling or reclamation of metals and metal compounds*
Muude anorgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine	2 146 494	4 865 071	9 821 895	10 980 234	9 150 827	*Recycling or reclamation of other inorganic materials*
Lahustina mittekasutatavate orgaaniliste ainete ringlussevõtt või taasväärtustamine (sh kompostimine)	1 232 057	1 298 226	1 048 542	1 100 288	961 060	*Recycling or reclamation of organic materials not used as solvents (incl. composting)*
Õlide taasrafineerimine või korduskasutamine	617	6	32	57	4	*Waste oil re-refining or other re-use*
Lahustite regenereerimine	18	21	5	1	1	*Regeneration of solvents*

Joonis 9. Olmejäätmete teke ja ladestamine, 2001–2013
Figure 9. Generation and landfill of municipal waste, 2001–2013

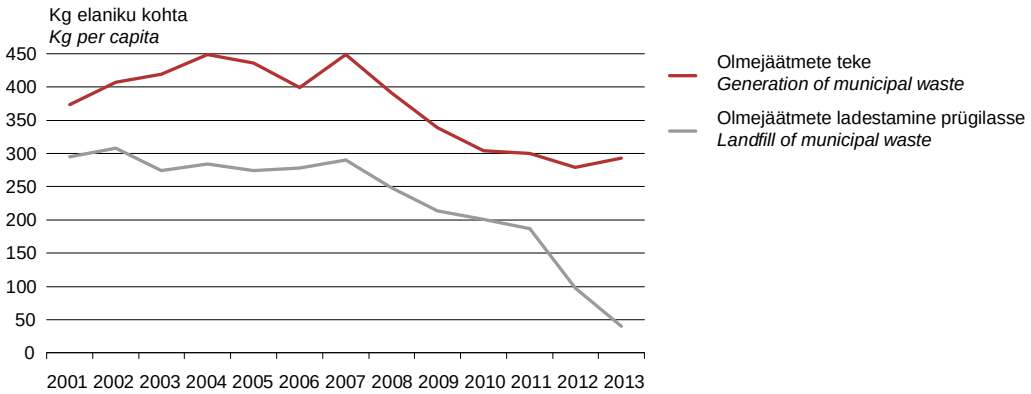

Joonis 10. Olmejäätmete teke ja ladestamine Euroopa Liidus, 2013
Figure 10. Generation and landfill of municipal waste in the European Union, 2013

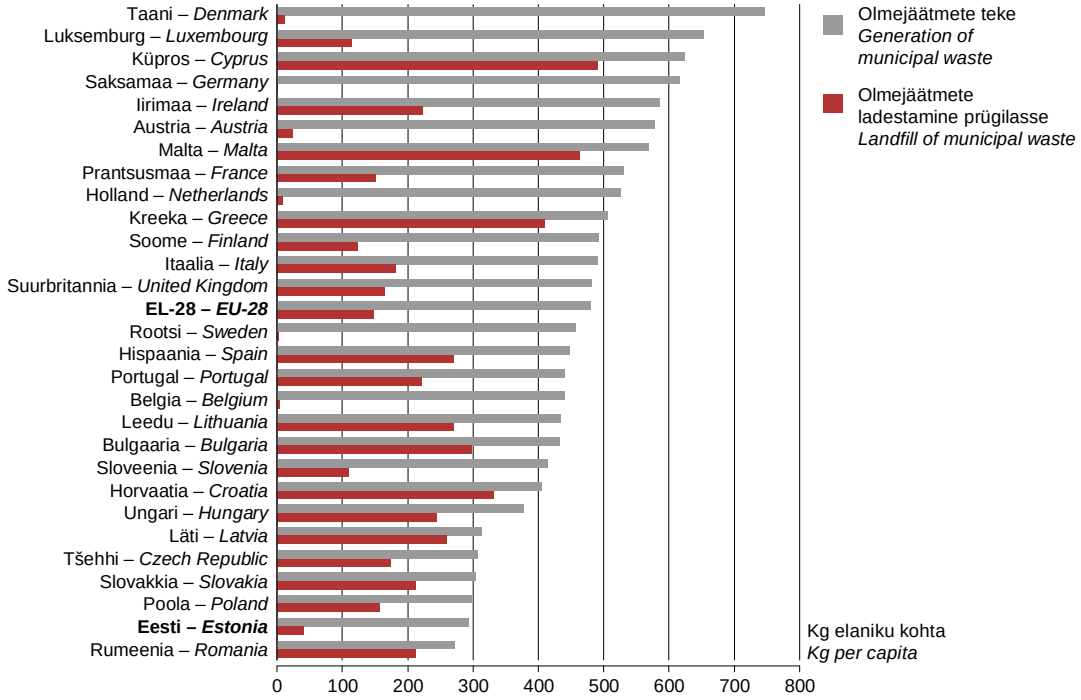

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 11. Kasvuhoonegaaside heitkogus gaaside allika järgi, 1992–2012
Figure 11. Greenhouse gas emissions, 1992–2012

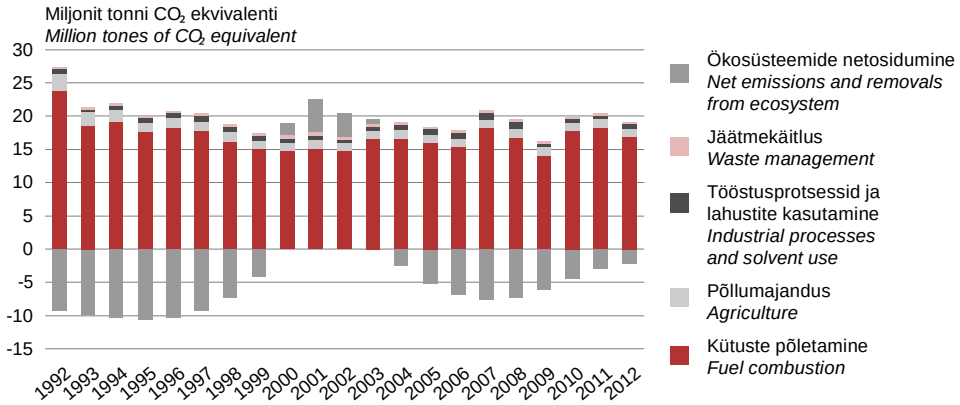

Tabel 2. Kasvuhoonegaaside heitkogus, 2008–2012
Table 2. Greenhouse gas emissions, 2008–2012
(tuhat tonni CO_2 ekvivalenti – *thousand tonnes of CO_2 equivalent*)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Süsinikdioksiid	17 366	14 158	17 803	18 427	17 079	*Carbon dioxide*
Metaan	1 012	946	967	923	931	*Methane*
Dilämmastikoksiid	1 035	945	967	973	1 009	*Nitrous oxide*
F-gaasid	133	140	155	162	169	*F-gases*
KOKKU	19 546	16 189	19 892	20 485	19 188	*TOTAL*

Joonis 12. Kasvuhoonegaaside heitkogus elaniku kohta Euroopa Liidus, 2004, 2012
Figure 12. Greenhouse gas emissions per capita in the European Union, 2004 and 2012

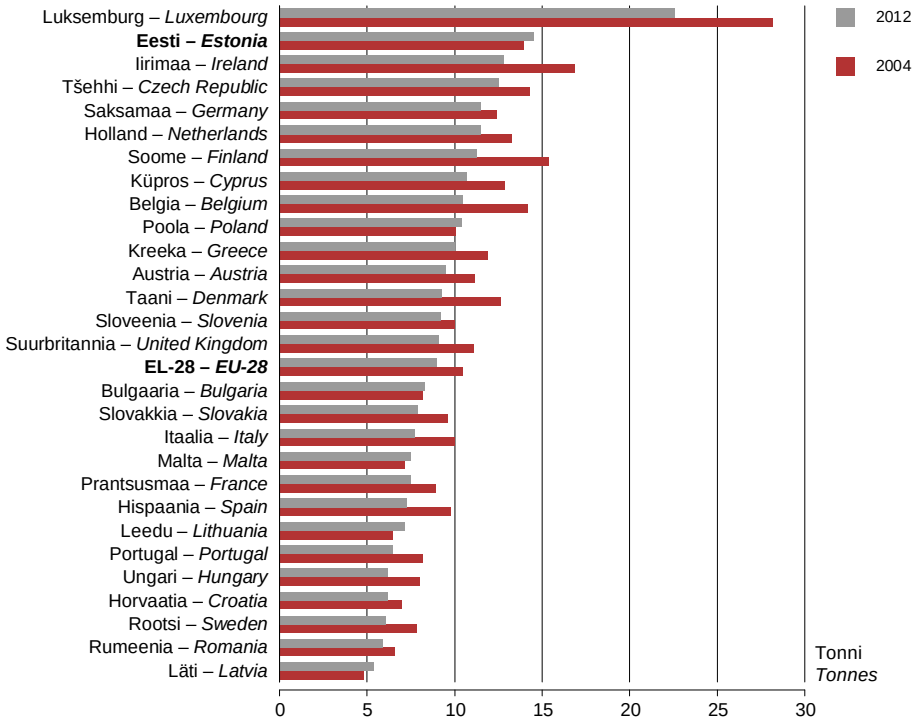

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 13. Jäätmeteke jäätmeliigi järgi, 2002–2013
Figure 13. Generation of waste by type of waste, 2002–2013

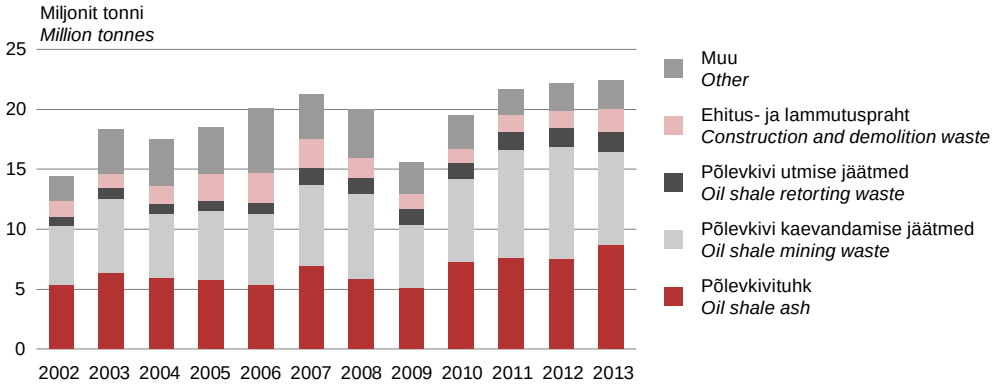

Tabel 3. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus, 2009–2013
Table 3. Pollution load of water discharged into surface water bodies and needing purification, 2009–2013
(tonni – *tonnes*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Orgaanilised reoained, BHT_7 [a]	1 137	1 214	937	720	814	*Organic substances, BOD_7* [a]
Heljum	3 780	3 402	3 383	2 895	2 461	*Suspended solids*
Üldlämmastik	1 751	1 770	1 890	1 612	1 228	*Total nitrogen*
Üldfosfor	146	114	110	100	66	*Total phosphorus*
Naftasaadused	..	..	..	..	..	*Oil products*

[a] Hapnikukogus, mis on vajalik orgaaniliste ainete bioloogiliseks lagunemiseks seitsme päeva jooksul.
[a] *The quantity of oxygen consumed in the biological decomposition of organic substances within seven days.*

Joonis 14. Lämmastiku- ja fosforibilanss põllumajandusmaal, 2004–2012
Figure 14. Nitrogen and phosphorus balance in agricultural land, 2004–2012

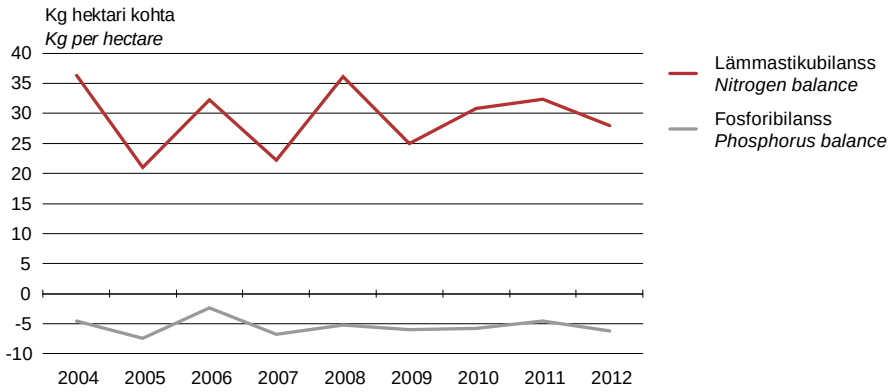

Tabel 4. Lämmastiku- ja fosforibilanss põllumajandusmaal, 2008–2012
Table 4. Nitrogen and phosphorus balance in agricultural land, 2008–2012
(tonni – *tonnes*)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Lämmastiku sisend	72,5	62,7	65,7	69,2	74,5	*Nitrogen inputs*
väetistega pinnasesse viidud	35,5	27,4	28,7	29,8	33,0	*carried into the soil with fertilisers*
sõnnikuga pinnasesse viidud	21,6	21,4	21,8	22,3	22,4	*carried into the soil with manure*
sademetes	6,2	5,1	5,9	5,3	6,2	*in atmospheric deposition*
bioloogiliselt seotud lämmastik	9,0	8,6	9,1	11,7	12,7	*biological nitrogen fixation*
seemnetes ja muus istutusmaterjalis	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	*in seeds and planting material*
Lämmastiku väljund	39,8	39,4	36,5	38,6	47,7	*Nitrogen outputs*
koristatud põllumajandussaagis	23,8	25,2	21,2	23,9	29,2	*in harvested crops*
loomasöödas	15,2	13,4	14,7	13,9	17,6	*in total fodder*
põllult koristatud taimejäänustes	0,8	0,8	0,6	0,7	0,9	*in crop residues removed from the field*
Lämmastikubilanss	**20,3**	**32,7**	**23,3**	**29,2**	**30,6**	***Nitrogen balance***
Fosfori sisend	8,3	9,0	7,3	7,5	7,6	*Phosphorus inputs*
väetistega pinnasesse viidud	3,5	4,2	2,5	2,7	2,7	*carried into the soil with fertilisers*
sõnnikuga pinnasesse viidud	4,8	4,8	4,8	4,8	4,9	*carried into the soil with manure*
seemnetes ja muus istutusmaterjalis	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	*in seeds and planting material*
Fosfori väljund	14,5	13,7	12,9	13,0	11,9	*Phosphorus outputs*
koristatud põllumajandussaagis	5,1	4,7	5,0	4,2	4,7	*in harvested crops*
loomasöödas	9,1	8,7	7,6	8,5	6,9	*in total fodder*
põllult koristatud taimejäänustes	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	*in crop residues removed from the field*
Fosforibilanss	**–6,2**	**–4,7**	**–5,6**	**–5,4**	**–4,3**	***Phosphorus balance***

Joonis 15. Keskkonnamaksude laekumine, 2004–2014
Figure 15. Revenue from environmental taxes, 2004–2014

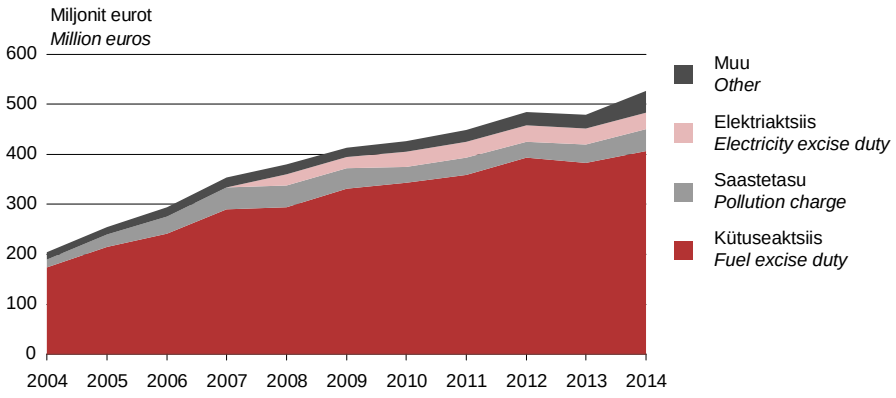

Tabel 5. Keskkonnamaksude laekumine, 2010–2014
Table 5. Environmental tax revenues, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kütuseaktsiis	343,4	358,9	393,5	382,6	406,1	*Fuel excise duty*
Elektriaktsiis	30,5	31,9	33,0	32,7	33,4	*Electricity excise duty*
Saastekvootide müügist saadud tulu	–	–	–	–	18,1	*Revenue from the sale of emission permits*
Saastetasu	30,9	34,2	31,7	36,9	43,9	*Pollution charge*
Pakendiaktsiis	0,0	0,2	0,3	0,4	0,3	*Packaging excise duty*
Vee erikasutuse tasu	13,0	12,9	13,4	14,2	12,3	*Water abstraction charge*
Kalapüügiõiguse tasu	1,3	1,3	1,5	1,5	1,6	*Fishing charge*
Autode registreerimise tasu	4,0	6,2	6,9	6,9	7,0	*Car registration fee*
Raskeveokimaks	3,5	3,7	3,9	4,0	4,3	*Heavy goods vehicle tax*
KOKKU	426,6	449,3	484,2	479,2	527,0	*TOTAL*

Joonis 16. Keskkonnamaksudest saadud tulu osatähtsus SKP-s Eestis ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2004–2014
Figure 16. Share of environmental tax revenue in the GDP in Estonia and in the European Union on average, 2004–2014

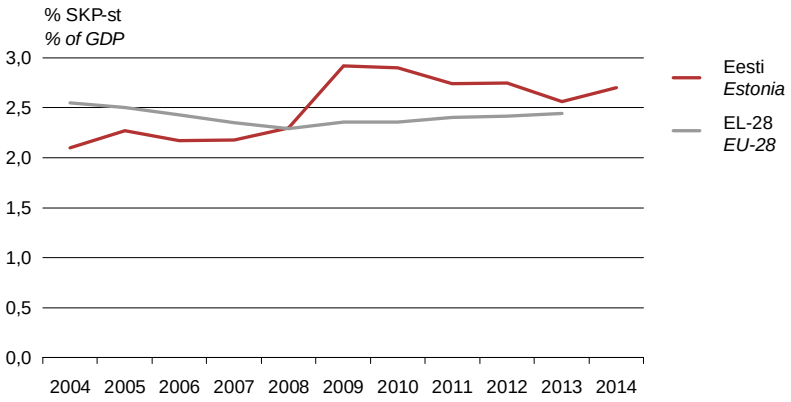

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 17. Ettevõtete sektori kapitali kogumahutus põhivarasse ja keskkonnakaitse-investeeringud, 2004–2013
Figure 17. Gross fixed capital formation and environmental protection investments of the enterprise sector, 2004–2013
(2004 = 100)

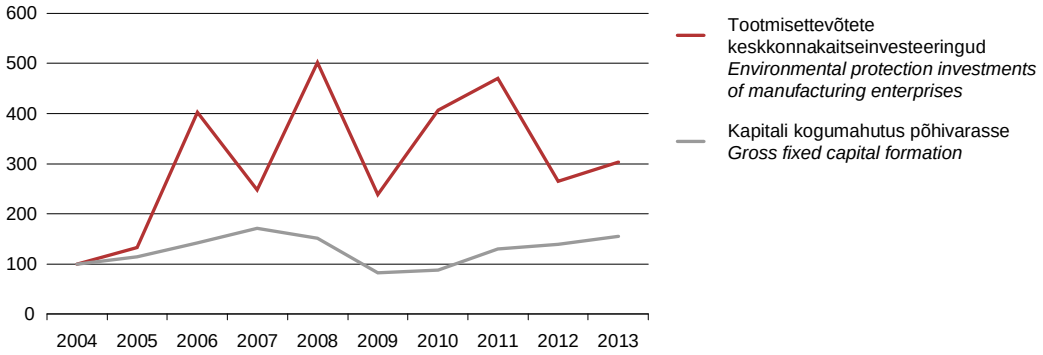

Tabel 6. Keskkonnakaitseettevõtete keskkonnakaitse kulud, 2009–2013
Table 6. Environmental protection expenditure of enterprises specialising in environmental protection, 2009–2013
(miljonit eurot – *million euros*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Keskkonnakaitse-investeeringud	86,7	71,1	100,3	96,7	106,7	*Environmental investments*
heitveekäitlus	65,1	46,3	64,7	68,9	74,3	*waste water treatment*
jäätmekäitlus	20,3	17,3	33,3	22,9	23,8	*waste management*
muu keskkonnakaitse-tegevus	1,3	7,5	2,3	4,9	8,6	*other environmental protection activity*
Keskkonnakaitse jooksevkulud	274,1	442,4	524,1	532,9	599,9	*Current environmental expenditure*
heitveekäitlus	32,0	40,5	33,3	30,0	37,1	*waste water treatment*
jäätmekäitlus	236,8	394,7	478,5	436,0	547,1	*waste management*
muu keskkonnakaitse-tegevus	5,3	7,2	12,3	66,9	15,7	*other environmental protection activity*

Joonis 18. Keskkonnakaupu ja -teenuseid tootva sektori toodangu jagunemine valdkonna järgi, 2010
Figure 18. Output of the environmental goods and service sector by domain, 2010

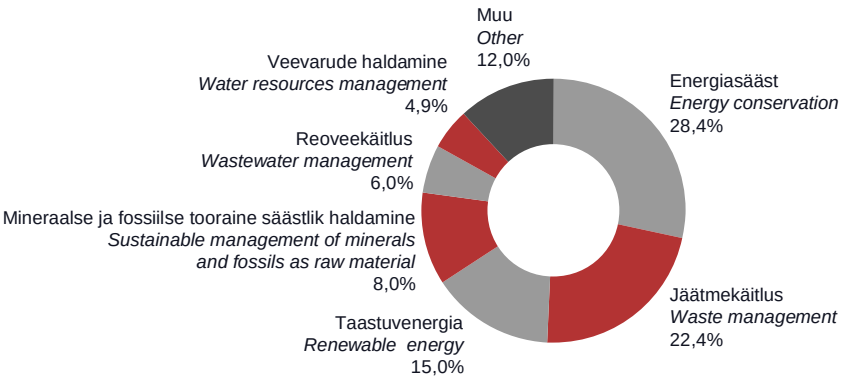

Metoodika

Keskkonnastatistika hõlmab nii keskkonnaseisundit (nt õhk, vesi, looduslik mitmekesisus) kui ka inimtegevuse mõju (nt saasteained, jäätmed) ning keskkonnameetmeid.

Keskkonnastatistika tegemiseks kasutab Statistikaamet põhiliselt teiste riigiasutuste kogutud andmeid, kuid on ka valdkondi, kus andmeid kogub Statistikaamet ise (nt keskkonnakaitsekulutused, taimekaitsevahendite kasutamine). Keskkonnakaitsekulutuste andmed saab Statistikaamet ettevõtetelt ja riigiasutustelt. Paljud keskkonnaandmed saadakse suure keskkonnamõjuga ettevõtetelt. Nendele ettevõtetele väljastatakse keskkonnaluba, mille alusel nad võivad ammutada keskkonnast loodusressurssi või heita keskkonda etteantud normi piires heitgaase ja -vett ning jäätmeid. Õhusaaste, heitvee ja jäätmetekke ning veekasutuse kohta kogub andmeid Keskkonnaagentuur. Statistikaamet saab Keskkonnaagentuurilt ka liigilise mitmekesisuse ja kaitsealade andmeid. Maavarade üle peab arvet Maa-amet.

Suur osa keskkonnamaksude arvepidamise sisendist pärineb rahvamajanduse arvepidamises juba kokku koondatud majandusandmetest. Samuti on olulised keskkonnamaksudega seotud andmed administratiivsetest andmeallikatest: Maksu- ja Tolliametist, Keskkonnaministeeriumist, Põllumajandusministeeriumist ja Maanteeametist. Keskkonnamaksudest suurima laekumisega energiamaksude (kütuse- ja elektriaktsiis) jaotus põhineb suures osas energiastatistikal ning rahvamajanduse arvepidamise pakkumise ja kasutamise tabelitel. Keskkonnamaksude arvepidamine koostatakse kooskõlas rahvamajanduse arvepidamisega.

Majandust läbiva materjalivoo arvestus on üks keskkonna majandusarvestuse mooduleid. Mudel käsitleb tänapäeva inimühiskonda kui sotsiaalset organismi, mis oma elutegevuse käigus mõjutab keskkonda, ammutades sellest ressursse ja energiat ning tekitades keskkonda jäätmeid ja heitmeid.

Materjalivoo arvestus hõlmab kahte peamist komponenti: füüsilistes ühikutes koostatud materjalibilansi tabeleid ja nende põhjal tuletatud materjalivoo näitajaid. Bilansitabelite sisendipoolel näidatakse kogu kodumaises majanduses kasutatud materjal: nii kõik kodumaised loodusvarad kui ka imporditud materjal. Kasutatud materjal liigitatakse peamiste materjaliliikide kaupa biomassiks, mineraalseks tooraineks ja fossiilseks kütuseks. Bilansi väljundipoolel näidatakse kõik tootmis- ja tarbimisprotsessis tekkinud heitmed ja jäätmed, aga ka eksporditud materjali kogus materjaliliigi järgi. Andmete võrreldavuseks arvutatakse kõik imporditud ja eksporditud tooted ümber nendes sisalduvateks peamisteks loodusressurssideks.

Keskkonnakaupade ja -teenuste sektori arvepidamises kirjendatakse ja esitatakse andmeid keskkonnatoodete tootmise kohta viisil, mis ühtib rahvamajanduse arvepidamises esitatud andmetega. Sektor hõlmab kõiki toodetud keskkonnakaupu ja -teenuseid. Keskkonnatooted on valmistatud eesmärgiga kaitsta keskkonda ja hallata ressursse. Keskkonnakaitse hõlmab kõiki tegevusi, mille peamine eesmärk on vältida, vähendada ja kõrvaldada keskkonna saastatust ning vältida ja vähendada mis tahes muud keskkonnaseisundi halvenemist. Ressursside haldamine hõlmab loodusressursside varude säilitamist, hoidmist ja suurendamist ning seega nende varude kaitsmist ammendumise eest.

Methodology

Environment statistics cover the state of the environment (e.g. air, water and biodiversity) as well as the impact of human activities (e.g. pollutants and waste) and environmental measures.

For the production of environment statistics, Statistics Estonia uses mainly the data collected by other government institutions, although the data on some topics are collected by Statistics Estonia (e.g. environmental protection expenditure, pesticide use). The data about environmental protection expenditure are received by Statistics Estonia from enterprises and government institutions. A great share of environmental data is obtained from enterprises with a great environmental impact. Such enterprises operate under pollution licenses, which allow them to extract mineral resources, discharge wastewater into the environment or generate air pollution and waste. The data on air pollution, wastewater, waste generation and water use are collected by the Estonian Environment

Agency. The Agency also provides Statistics Estonia with data on biodiversity and protected areas. Data about the use of mineral resources are provided by the Estonian Land Board.

The majority of data on environmental taxes are available in the economic data consolidated in the national accounts. Tax data are also received from administrative sources: the Estonian Tax and Customs Board, the Ministry of the Environment, the Ministry of Agriculture and the Estonian Road Administration. The distribution of energy taxes (fuel and electricity excise duty), which comprise the biggest part of environmental taxes, is mainly based on energy statistics and the supply-use tables of national accounts. Environmental taxes accounts are compiled in accordance with national accounts.

Economy-wide material flow accounts are one of the modules of environmental accounts. This model sees the modern society as a living organism whose activity has an impact on the environment through the extraction of materials and energy and generation of emissions and wastes.

Material flow accounts have two main components: material balance sheets compiled in physical units and material flow indicators derived from these tables. The input side of the balance sheets includes all the materials used in the domestic economy – materials extracted from the domestic economy and also imported materials. The materials are classified according to the basic material categories as biomass, mineral resources or fossil fuels. All emissions, landfilled wastes and also exported materials (by category) are reported on the output side of the material balance sheets. For comparability, all imported and exported materials are recalculated into basic natural resources.

The environmental goods and services sector accounts record and present data on those production activities of the national economy which generate environmental products, in a way that is compatible with the data reported in national accounts. The environmental goods and services sector consists of all environmental goods and services that are created within the production boundary. Environmental products are products that have been produced for the purpose of environmental protection and resource management. Environmental protection includes all activities and actions which have as their main purpose the prevention, reduction and elimination of pollution and of any other degradation of the environment. Resource management includes the preservation, maintenance and enhancement of the stock of natural resources and therefore the safeguarding of those resources against depletion.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2015. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Keskkonnaagentuuri veebileht
Website of the Estonian Environment Agency
http://www.keskkonnaagentuur.ee/

Keskkonnaministeeriumi veebileht
Website of the Estonian Ministry of the Environment
http://www.envir.ee

Euroopa Keskkonnaagentuuri veebileht
Website of the European Environment Agency
http://www.eea.europa.eu/

Keskkonnaandmed Eurostati veebilehel
Environmental data on Eurostat's website
http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/overview

RAHVASTIK

Alis Tammur, Helerin Äär, Koit Meres

Ülevaade

2015. aasta 1. jaanuaril oli Eesti arvestuslik rahvaarv 1 313 271, mis on 2548 võrra väiksem kui aasta varem. Loomulik iive oli 2014. aastal negatiivne – surmasid oli 1933 võrra rohkem kui sünde. Välisrände tõttu vähenes rahvaarv 733 võrra. Aastatel 2008–2012 oli eestlaste loomulik iive positiivne, kuid alates 2013. aastast on ka see olnud negatiivne – 2014. aastal suri üle 500 eestlase rohkem, kui sündis. Maakondadest suurenes rahvaarv ainsana Harju maakonnas (üle 3000), peamiselt Tallinna elanike arvu kasvu tõttu. Elanike arv kahanes kõige rohkem Ida-Viru maakonnas – nii absoluutarvudes (ligi –2000) kui ka suhteliselt (–1,3%). Üle 1% vähenes rahvaarv veel Järva ja Lääne maakonnas. Üsna vähe kahanes elanike arv Saare ja Hiiu maakonnas – kummaski alla 60 võrra (vastavalt –0,16% ja –0,08%) – tänu positiivsele rändesaldole. Ülejäänud maakondades vähenes rahvaarv 0,5–0,9%.

Enamikus maakondades kahanes rahvaarv peamiselt loomuliku iibe tõttu. Ainult Tartu, Järva ja Rapla maakonnas vähenes see rände tõttu rohkem kui loomuliku iibe tõttu. Tartu maakonnast lahkus tuhande elaniku kohta 7 inimest, kuid peamiselt kaotas väljarände tõttu elanikke Tartu linn, kus tuhande elaniku kohta oli väljarännanuid 13. Pooled neist asusid järelikult elama Tartu maakonda, sest Tartu lähiümbruse valdade rahvaarv kasvab. Teistest suurem väljaränne on veel Järva ja Ida-Viru maakonnas, kust lahkus vastavalt 7 ja 6 inimest tuhande elaniku kohta. Loomulik iive oli 2014. aastal nii Tartu linnas kui ka Tartu maakonnas positiivne, Harju maakonna rahvaarv kasvas nii loomuliku iibe kui ka rände tõttu. Üle 0,7% vähenes loomuliku iibe tõttu Hiiu, Lääne, Põlva ja Ida-Viru maakonna rahvaarv.

2014. aastal vähenes väljaränne, mille tulemusena oli rändesaldo –733. Immigreerus ligi 4000 ja emigreerus veidi üle 4600 inimese. Väljarännanute peamine sihtkoht oli endiselt Soome, kuid sinna läinute arv poole väiksem kui varem. Suurem hulk emigreerub veel Saksamaale ja Rootsi. Positiivse rändesaldoga riikide hulgas on Venemaa, Ukraina ja Ameerika Ühendriigid, kust saabus rohkem inimesi, kui neisse läks.

Eesti meeste oodatav eluiga tõuseb kiiremini kui naistel. 2013. aastal oli Eesti meeste oodatav eluiga sünnimomendil 72,7 ja naistel 81,3 aastat – vastavalt 1,3 ja 0,1 võrra kõrgemad kui aasta varem. Võrreldes viie aasta taguse ajaga on meeste oodatav eluiga tõusnud 2,7 ja naistel 1,2 aastat. Naiste praegune näitaja on üsna lähedal Euroopa Liidu (EL) keskmisele, mis oli 2012. aastal 83,1. EL-i meeste keskmine oodatav eluiga sünnimomendil oli tol korral 77,5 aastat. 2013. aastal olid Eesti meestest lühema elueaga 6 EL-i riigi mehed, kahe riigi võrra rohkem kui aasta varem. EL-i riikide meestest elavad kõige kauem Itaalia mehed – 80,3 aastat. Eesti naistest lühema elueaga olid 10 EL-i riigi naised. Kõrgeim oli naiste eluiga 2013. aastal Prantsusmaal – 86,1 aastat.

Sündide arvu vähenemine on peatunud. 2014. aastal sündis 13 551 last ehk 20 võrra enam kui 2013. aastal. Seega on sündide arvu vähenemine praeguseks peatunud, kuid edaspidi peaks kahanemine jätkuma, sest sünnitusealiste naiste arv väheneb. Veel kolm aastat varem sündis ligikaudu 1000 ja neli aastat varem 2000 last rohkem kui 2014. aastal. Et sünnitusealiste naiste arv nii kiiresti ei kahane, on vähenenud summaarne sündimuskordaja, mis näitab keskmist sünnitatud laste arvu naise kohta sama aasta sündimuse juures. 2014. aastal oli see näitaja 1,54 ja 2010. aastal 1,72. Rahvastiku taastootmiseks aga peaks see olema vähemalt 2,10.

Iga viiendat last ootab ees vähemalt 2 õde-venda. 2014. aastal sündis esimese lapsena perre 42%, teisena 37% ja kolmandana 15% sündinud lastest. Naise keskmine vanus sünnitusel oli 2014. aastal 29,6 aastat. See näitaja tõusis paarkümmend aastat järjest, kuid viimased neli aastat on püsinud suhteliselt stabiilsena. Üldiselt on üsna kõrge sünnitusvanus arenenud riikides levinud tendents, kuid samal ajal tuleb arvestada, et Eestis on üle 24-aastaseid naisi tunduvalt rohkem kui nooremaid ja see tõstab ka keskmist sünnitusvanust. Naise keskmine vanus esimese lapse sünnil on

samuti alates 1990. aastate algusest pidevalt tõusnud, kuid 2010. aastal tõusutempo aeglustus. 2014. aastal oli ema keskmine vanus esimese lapse sünnil 26,6 aastat.

Alates 2000. aastast on kõige rohkem lapsi sündinud 25–29-aastastel naistel. Varem sündis enim lapsi 20–24-aastastel – 1994. aastal olid alla 25-aastased 54%, 2014. aastal 19% vastsündinute emadest. Tugevalt on vähenenud alla 20-aastaste sünnitajate arv – selle aastatuhande alguses, kui sündide arv aastas oli natuke väiksem kui praegu, oli neid 3 korda rohkem. Viimased 20 aastat on kahanenud alla 25-aastaste naiste sündimuse vanuskordajad. 25–29-aastaste sünnitajate osatähtsus vanuserühmas on selle aja jooksul enamjaolt kasvanud ja vaid viimased 4 aastat veidi kahanenud. Oluliselt on kasvanud sünnitajate osatähtsus vähemalt 30-aastaste naiste hulgas. 30–34-aastaste vanuserühmas on sünnitajate osatähtsus peaaegu sama suur kui 25–29-aastaste omas. Vähemalt 35-aastaste sünnitajate osatähtsus on 30 aastaga kolmekordistunud – 2014. aastal oli selles vanuses 19% sünnitanutest.

Abortide arv on kiiresti vähenenud. 2014. aastal registreeriti 6901 aborti, sealhulgas 5154 legaalselt indutseeritud aborti. Kokku oli aborte 700 võrra vähem kui aasta varem. Tuhande viljakas eas naise kohta registreeriti 2014. aastal 17,5 ja saja elussünni kohta 38,0 legaalselt indutseeritud aborti.

Imikusurmade arv on viimastel aastatel stabiliseerunud. 2014. aastal suri enne aastaseks saamist 36 last (19 poissi ja 17 tüdrukut), mis teeb 2,7 imikusurma tuhande elussünni kohta. 2013. aastal olid need näitajad vastavalt 28 ja 2,1. Võrdlust 2013. aastaga ei maksaks üle tähtsustada, sest tegemist on viimase paarikümne aasta ühe väikseima näitajaga. Selle aja jooksul on imikusurmade arv siiski vähenenud. EL-i keskmine imikusuremuskordaja oli 2013. aastal 3,7.

Ka surmade arv püsib stabiilsena. 2014. aastal suri 15 484 inimest ja tuhande elaniku kohta oli 11,8 surmajuhtu (aasta varem 11,6). Põhilised surmapõhjused on samad mis varemgi. Veidi üle poole (53%) surmajuhtudest on põhjustatud vereringeelundite, sh südamehaigustest – meestel 45% ja naistel 61%. Teisel kohal on kasvajad (25%) ning kolmandal õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad (6%). Õnnetusjuhtumi tagajärjel hukkus 2014. aastal 721 meest ja 215 naist. Mõlemad näitajad on viimastel aastatel pidevalt vähenenud

2014. aastal sõlmiti 6220 abielu – ligi 600 abielu rohkem kui aasta varem. Viimastel aastatel on abiellumiste arv vähehaaval kasvanud. Sõlmitud abielude arv hakkab tasapisi lähenema 2006. ja 2007. aasta näitajani, mis oli 7000 abielu aastas. Tuhande elaniku kohta sõlmiti 2014. aastal 4,7 abielu, aasta varem 4,3. Ligi veerand abiellunud meestest ja naistest on varem juba abielus olnud. Ühiseid lapsi oli 2014. aastal 28%-l abiellunud paaridest, 9%-l oli ühiseid lapsi vähemalt kaks.

Abiellumisvanus oli nii meestel kui ka naistel 2014. aastal 0,3 aasta võrra kõrgem kui aasta varem. Meeste keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel oli 31,1 ja naistel 28,7 aastat. Alates 1993. aastast on naise keskmine vanus esimese abielu sõlmimisel olnud kõrgem kui ema keskmine vanus esimese lapse sünnil, sest paljud naised sünnitavad enne lapse ja alles seejärel abielluvad. 2014. aastal oli kahe näitaja vahe 2,1 aastat.

Lahutuste arv vähenes. 2014. aastal lahutati 3218 abielu, mida oli 125 võrra vähem kui aasta varem. Kõige rohkem oli vähemalt 20 aastat (27,4%) ja 0–4 aastat (25,5%) kestnud abielude lahutusi. Järgnesid 5–9 aastat kestnud abielud (24,2%). Kõige vähem lahutati 15–19 aastat (9,4%) ja 10–14 aastat kestnud abielusid (13,4%). Siinjuures tuleb ka arvestada, kui palju mingil aastal üldse abielusid sõlmiti. Näiteks abielude sõlmimise tippaasta 2007 langes 2014. aasta arvestuses 5–9 aastat kestnud abielude rühma, mistõttu selle pikkusega abielude lahutamise osatähtsus on teiste rühmade omast suurem. Kordusabielu lahutas 22,7% lahutanud meestest ja 21,8% naistest.

Viimase kolme aasta jooksul on suurenenud nende paaride lahutuste osatähtsus, kellel ei ole ühiseid alaealisi lapsi. 2014. aastal oli vähemalt üks ühine alaealine laps 51,7%-l lahutanud paaridest, 3,7%-l paaridest oli ühiseid alaealisi lapsi vähemalt kolm.

POPULATION

Alis Tammur, Helerin Äär, Koit Meres

Overview

As at 1 January 2015, the population of Estonia was estimated to be 1,313,271 which is 2,548 persons fewer than the year before. *In 2014, natural increase was negative, as the number of deaths exceeded that of births by 1,933. Due to external migration, the population declined by 733. The natural increase of Estonians was positive in the period of 2008–2012 but turned also negative in 2013 – in 2014, there were over 500 more deaths of Estonians than births of Estonians. Among counties, Harju county was the only one where population increased (by more than 3,000), mainly due to an increase in the number of residents in Tallinn. The largest decline was registered in Ida-Viru county – both in absolute figures (approx. -2,000) and relative terms (–1.3%). Population loss exceeded 1% also in Järva and Lääne counties. A relatively small population decrease was registered in Saare and Hiiu counties, with the population decreasing by fewer than 60 persons in both counties (–0.16% and –0.08%, respectively), thanks to positive net migration. In the rest of the counties, the population decreased by 0.5–0.9%.*

Natural increase is the main factor reducing the population in most counties. Only in Tartu, Järva and Rapla counties did the population decline more due to migration than natural increase. 7 people per 1,000 inhabitants left Tartu county, but migration was the cause for population decline mainly in Tartu city, where the number of emigrants per 1,000 inhabitants was 13. Hence, a half of them relocated to Tartu county because the population of the rural municipalities in the vicinity of Tartu is growing. In comparison with other counties, emigration was higher also in Järva and Ida-Viru counties, with respectively 7 and 6 persons per 1,000 inhabitants having left. Natural increase was positive in 2014 in both Tartu city and Tartu county, while the population of Harju county increased due to both natural increase and migration. The population decreased by more than 0.7% due to natural increase in Hiiu, Lääne, Põlva and Ida-Viru counties.

There was a decrease in emigration in 2014 and net migration amounted to –733. About 4,000 persons immigrated and slightly more than 4,600 persons emigrated. The main destination country for the emigrants was still Finland, but the number of people moving there has dropped by a half. A large share of emigrants also leave for Germany and Sweden. The countries with positive net migration include Russia, Ukraine and the United States of America, with more people arriving from there than moving there.

In Estonia, life expectancy is rising faster for males than for females. *In 2013, the life expectancy at birth in Estonia was 72.7 years for males and 81.3 years for females – 1.3 and 0.1 years more, respectively, than in 2012. Compared with the period five years ago, life expectancy has risen by 2.7 years for males and 1.2 years for females. The current figure for females in Estonia is close to the European Union (EU) average, which was 83.1 in 2012. That year, the EU average male life expectancy at birth was 77.5 years. In 2013, men in six EU countries had a shorter life expectancy than men in Estonia – this is two countries more than a year earlier. Men in Italy have the longest life expectancy in Europe – 80.3 years. In ten EU countries, female life expectancy was lower than in Estonia. In 2013, France had the highest female life expectancy – 86.1 years.*

The decrease in the number of births has stopped. *13,551 children were born in 2014, which is 20 children more than in 2013. This indicates that the number of births has stopped falling, but in the future the decrease is still expected to continue because the number of women in fertile age is in decline. However, as little as three years ago 1,000 children more and four years ago 2,000 children more were born than in 2014. Since the number of women in fertile age does not fall this fast, there has been a decrease in total fertility rate, which shows the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. This indicator stood at 1.54 in 2014 and 1.72 in 2010. For population reproduction, the indicator should be at least 2.10.*

Every fifth child is going to have at least two brothers or sisters. *In 2014, 42% of all births were first births, 37% were second and 15% third births. A mother's mean age at childbirth was 29.6 years in 2014. This indicator rose for some twenty years, while in the last four years it has remained relatively stable. In general, a relatively high average age of women giving birth is a widespread tendency in developed countries, but it should also be taken into account that, in Estonia, there are*

significantly more women aged over 24 than there are those who are younger, and this also raises the mean age at childbirth. The mean age of mothers at first childbirth has also been rising steadily since the beginning of the 1990s, but in 2010 the increase slowed down. In 2014, the mean age of mothers at first childbirth was 26.6 years.

Since 2000, the biggest share of children has been born to women aged 25–29. Before that, the largest share of children was born to women aged 20–24 – in 1994, 54% of the mothers of newborns were aged under 25, while in 2014 this percentage was 19%. Among women aged under 20, the number of women giving birth has dropped substantially – at the beginning of the 2000s, when the number of births per year was slightly smaller than in 2014, there were three times more births among women under 20. For the last 20 years, the age-specific fertility rates of women under 25 have been falling. In the age group 25–29, the share of women giving birth has mostly increased in this period, only in the last four years has it dropped slightly. There has been a marked increase in the share of women giving birth in the age group 30–34. Among women aged 30–34, the share of women giving birth is nearly as big as that in the age group 25–29. In the age group of women over 35, the share of women giving birth has tripled in 30 years – in 2014, 19% of the women giving birth belonged to this age group.

The number of abortions has declined rapidly. *A total of 6,901 abortions, including 5,154 legally induced abortions, were registered in 2014 – 700 abortions fewer than the year before. There were 17.5 abortions per 1,000 fertile women and 38.0 legally induced abortions per 100 live births in 2014.*

Infant mortality has stabilised in recent years. *36 children (19 boys and 17 girls) died before their first birthday in 2014. This means that there were 2.7 infant deaths per 1,000 live births. In 2013, the corresponding figures were 28 and 2.1. The comparison with 2013 need not be overemphasised – it is the lowest infant mortality indicator in the last 20 years. In this period, there has still been a decrease in infant mortality. The EU average infant mortality rate in 2013 was 3.7.*

The number of deaths remains stable as well. *In 2014, 15,484 persons died and there were 11.8 deaths per 1,000 inhabitants (11.6 a year earlier). The main causes of death have not changed. Slightly more than a half (53%) of all deaths were caused by diseases of the circulatory system, incl. heart diseases. They account for 45% of the deaths of males and for 61% of the deaths of females. Malignant neoplasms (25%) are the second main cause of death and accidents and poisonings (6%) are the third main cause. In 2014, 721 men and 215 women were killed in accidents. Both figures have been in steady decline in recent years.*

In 2014, 6,220 marriages were contracted – nearly 600 marriages more than a year earlier. *The number of marriages has been increasing gradually in recent years. The number of marriages contracted in 2014 is slowly approaching the level of 2006 and 2007, when about 7,000 marriages were contracted per year. In 2014, 4.7 marriages were contracted per 1,000 inhabitants, up from 4.3 in 2013. For about a quarter of the men and women getting married, the contracted marriage was not their first marriage. In 2014, 28% of the couples getting married had common children, whereas 9% of the couples had at least two common children.*

In 2014 compared to the previous year, the mean age at the contraction of the first marriage increased by 0.3 years for both men and women. The mean age of men at the contraction of the first marriage was 31.1 and that of women – 28.7 years. Since 1993, the mean age of women at first marriage has been higher than mothers' mean age at the birth of the first child, as many women give birth to a child before they get married. In 2014, the difference between the two indicators was 2.1 years.

The number of divorces decreased. *In 2014, 3,218 marriages were dissolved, which is 125 fewer than the year before. Marriages that had lasted over 20 years (27.4%) and marriages that had lasted 0–4 years (25.5%) held the biggest share in dissolved marriages. The third place was held by marriages that had lasted 5–9 years (24.2%). The smallest shares among dissolved marriages were held by marriages that had lasted 15–19 years (9.4%) and those having lasted 10–14 years (13.4%). In the case of these statistics, it is necessary to take into account how many marriages were contracted in the corresponding years. For example, in 2014, the recent peak year of the marriage boom (2007) was in the group of marriages that had lasted 5–9 years, and thus caused marriages having lasted 5–9 years to have a higher percentage in dissolved marriages than other groups. The share of dissolved remarriages was 22.7% for men and 21.8% for women.*

In the last three years, there has been an increase in the share of divorces where the spouses have no common children under the age of 18. In 2014, 51.7% of divorced couples had at least one common underage child. 3.7% of divorced couples had at least three common underage children.

Joonis 1. Rahvastiku vanuspüramiid, 2015
Figure 1. Population pyramid, 2015
(aasta alguses – *at the beginning of the year*)

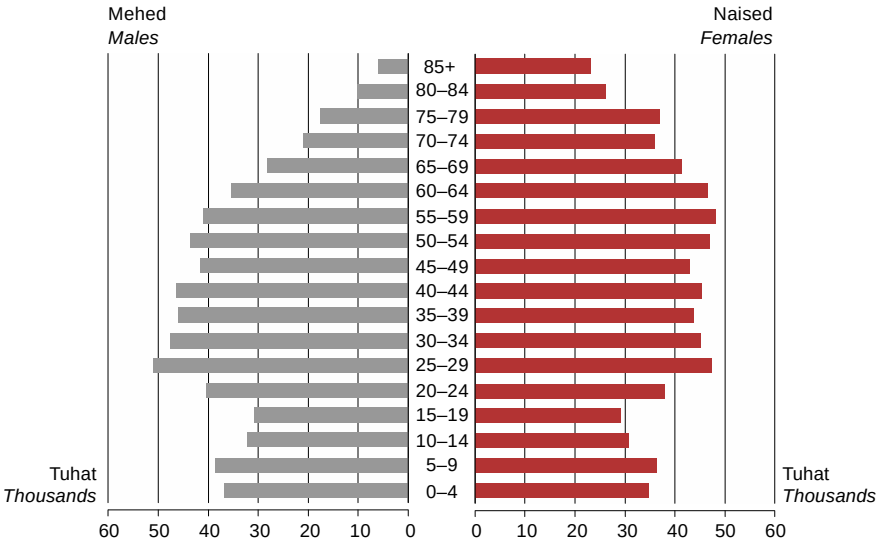

Tabel 1. Rahvaarv aasta alguses, 2011–2015
Table 1. Population at the beginning of the year, 2011–2015

	2011	2012	2013	2014	2015	
Mehed	619 700	618 138	616 167	614 919	614 389	*Males*
Naised	709 960	707 079	704 007	700 900	698 882	*Females*
KOKKU	1 329 660	1 325 217	1 320 174	1 315 819	1 313 271	*TOTAL*

Joonis 2. Noorte ja vanade osatähtsus rahvastikus, 1992–2015
Figure 2. Share of the young and the elderly in the population, 1992–2015

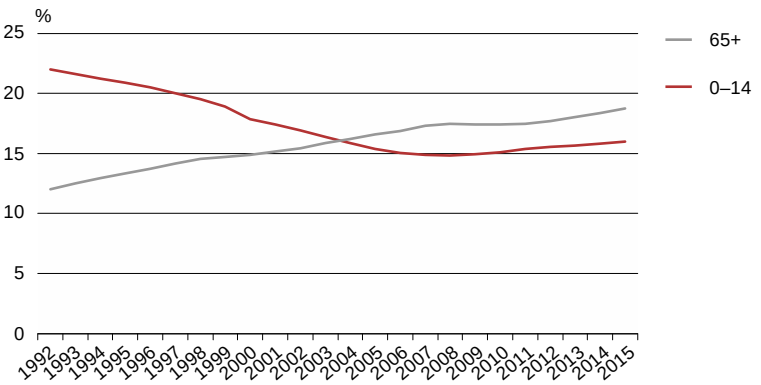

Tabel 2. Elada jäänud aastad soo ja vanuse järgi, 2009–2013
Table 2. Life expectancy by sex and age, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Meeste vanus						*Age of males*
0	70,0	70,8	71,3	71,4	72,7	*0*
1	69,3	70,1	70,5	70,6	71,8	*1*
15	55,4	56,4	56,7	56,7	58,0	*15*
45	28,1	28,9	29,4	29,5	30,1	*45*
65	14,0	14,2	14,7	14,7	15,0	*65*
Naiste vanus						*Age of females*
0	80,1	80,5	81,0	81,2	81,3	*0*
1	79,3	79,7	80,2	80,5	80,5	*1*
15	65,5	66,0	66,4	66,6	66,8	*15*
45	36,5	36,8	37,4	37,5	37,6	*45*
65	19,1	19,2	19,7	19,9	19,9	*65*

Tabel 3. Rahvastiku rahvuskoosseis[a], 1989, 2000, 2015
Table 3. Ethnic composition of the population[a], 1989, 2000, 2015

	1989		2000		2015		
	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	Arv	10 000 elaniku kohta	
	Number	*Per 10,000 inhabitants*	*Number*	*Per 10,000 inhabitants*	*Number*	*Per 10,000 inhabitants*	
Eestlased	963 281	6 153	930 219	6 790	907 937	6 914	*Estonians*
Venelased	474 834	3 033	351 178	2 563	330 258	2 515	*Russians*
Ukrainlased	48 271	308	29 012	212	22 562	172	*Ukrainians*
Valge-venelased	27 711	177	17 241	126	12 215	93	*Belorussians*
Soomlased	16 622	106	11 837	86	7 321	56	*Finns*
Juudid	4 613	29	2 145	16	2 042	15	*Jews*
Tatarlased	4 058	26	2 582	19	1 982	15	*Tatars*
Lätlased	3 135	20	2 330	17	1 840	14	*Latvians*
Leedulased	2 568	17	2 116	15	1 757	13	*Lithuanians*
Poolakad	3 008	19	2 193	16	1 643	12	*Poles*
Sakslased	3 466	22	1 870	14	1 552	12	*Germans*
Muu	14 095	90	9 410	69	11 318	86	*Other*
Teadmata	0	0	7 919	58	10 844	83	*Unknown*
KOKKU	1 565 662	10 000	1 370 052	10 000	1 313 271	10 000	*TOTAL*

[a] 1989. ja 2000. aasta andmed on nende aastate rahvaloenduse andmed.
[a] *The data for 1989 and 2000 are the census data of the corresponding years.*

Tabel 4. Siseränne soo järgi, 2010–2014
Table 4. Internal migration by sex, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed	17 324	17 167	16 583	12 828	17 128	*Males*
Naised	20 067	18 970	19 411	15 319	19 360	*Females*
KOKKU	37 391	36 137	35 994	28 147	36 488	*TOTAL*

Joonis 3. Välisränne, 2004–2014
Figure 3. External migration, 2004–2014

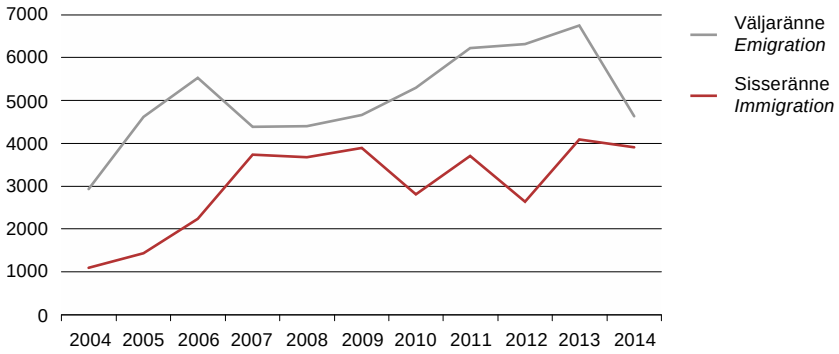

Tabel 5. Sünnid, surmad ja loomulik iive, 2010–2014
Table 5. Births, deaths and natural increase, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Elussünnid	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*Live births*
Surmad	15 790	15 244	15 450	15 244	15 484	*Deaths*
Loomulik iive	35	–565	–1 394	–1 713	–1 933	*Natural increase*
Sündimuse üldkordaja	11,9	11,1	10,6	10,3	10,3	*Crude birth rate*
Suremuse üldkordaja	11,9	11,5	11,7	11,6	11,8	*Crude death rate*
Loomuliku iibe kordaja	0,0	–0,4	–1,1	–1,3	–1,5	*Rate of natural increase*

Tabel 6. Eestlaste sünnid, surmad ja loomulik iive, 2010–2014
Table 6. Births, deaths and natural increase of Estonians, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Elussünnid	11 866	10 809	10 176	9 769	9 719	*Live births*
Surmad	10 162	9 931	10 058	10 153	10 265	*Deaths*
Loomulik iive	1 704	878	118	–384	–546	*Natural increase*
Sündimuse üldkordaja	12,9	11,7	11,1	10,7	10,7	*Crude birth rate*
Suremuse üldkordaja	11,0	10,7	11,0	11,1	11,3	*Crude death rate*
Loomuliku iibe kordaja	1,9	1,0	0,1	–0,4	–0,6	*Rate of natural increase*

Joonis 4. Sünnid ja surmad, 1992–2014
Figure 4. Births and deaths, 1992–2014

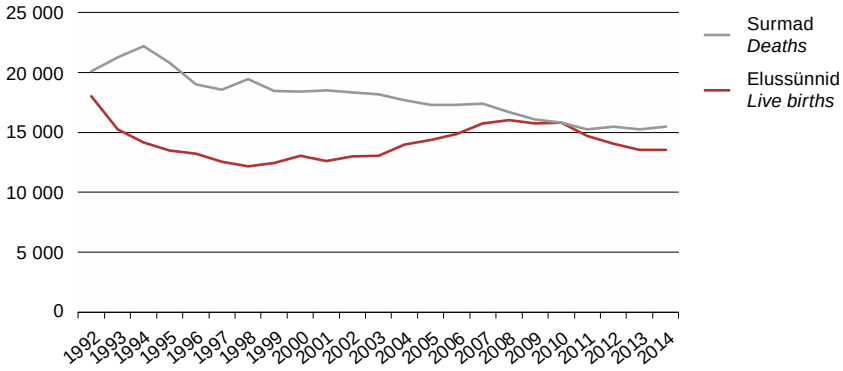

Tabel 7. Sündimusnäitajad, 2010–2014
Table 7. Fertility indicators, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Summaarne sündimuskordaja	1,72	1,61	1,56	1,52	1,54	*Total fertility rate*
Taaste brutokordaja	0,83	0,78	0,76	0,74	0,75	*Gross reproduction rate*
Ema keskmine vanus						*Mean age of mother*
lapse sünnil	29,24	29,47	29,56	29,53	29,63	*at childbirth*
esimese lapse sünnil	26,27	26,40	26,53	26,47	26,64	*at birth of the first child*

Tabel 8. Sünnitused ja mitmikesünnitused, 2010–2014[a]
Table 8. Deliveries and multiple births, 2010–2014[a]

	2010	2011	2012	2013	2014	
Üks laps	15 419	14 277	13 598	13 181	13 177	*Single*
Kaksikud	230	222	240	199	209	*Twins*
Kolmikud	4	5	7	1	0	*Triplets*
KOKKU	15 653	14 504	13 845	13 381	13 386	*TOTAL*
Mitmikesünnitusi 10 000 sünnituse kohta	149,5	156,5	178,4	149,5	156,1	*Multiple births per 10,000 deliveries*

[a] Sh surnultsünnid.
[a] *Incl. stillbirths.*

Tabel 9. Elussündinud soo ja ema rahvuse järgi, 2010–2014
Table 9. Live births by sex and mother's ethnic nationality, 2010–2014

Ema rahvus, lapse sugu	2010	2011	2012	2013	2014	*Mother's ethnic nationality, sex of the child*
Eestlased	11 866	10 809	10 176	9 769	9 719	*Estonians*
poisid	6 160	5 558	5 201	4 984	4 962	*boys*
tüdrukud	5 706	5 251	4 975	4 785	4 757	*girls*
Teised rahvused[a]	3 959	3 870	3 880	3 762	3 832	*Other ethnic nationalities[a]*
poisid	2 006	1 997	1 991	1 917	1 959	*boys*
tüdrukud	1 953	1 873	1 889	1 845	1 873	*girls*
KOKKU	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*TOTAL*
poisid	8 166	7 555	7 192	6 901	6 921	*boys*
tüdrukud	7 659	7 124	6 864	6 630	6 630	*girls*
Eestlaste osatähtsus, %	75,0	73,6	72,4	72,2	71,7	*Share of Estonians, %*

[a] Sh need, kelle rahvus on teadmata.
[a] *Incl. persons whose ethnic nationality is unknown.*

Tabel 10. Elussündinud ema vanuse järgi, 2010–2014
Table 10. Live births by mother's age, 2010–2014

Ema vanus	2010	2011	2012	2013	2014	*Mother's age*
Alla 16	15	11	8	11	11	*Under 16*
16–19	636	550	486	487	449	*16–19*
20–24	3 172	2 785	2 590	2 365	2 156	*20–24*
25–29	5 242	4 707	4 577	4 415	4 510	*25–29*
30–34	4 121	4 054	3 790	3 659	3 803	*30–34*
35–39	2 155	2 096	2 069	2 125	2 084	*35–39*
40–44	473	460	514	450	514	*40–44*
45+	11	16	22	19	24	*45+*
KOKKU	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*TOTAL*

Tabel 11. Sündimuse vanuskordaja[a] ema vanuse järgi, 2010–2014
Table 11. Age-specific fertility rate[a] by mother's age, 2010–2014

Ema vanus	2010	2011	2012	2013	2014	*Mother's age*
15–19	17,5	16,2	15,3	16,3	15,6	*15–19*
20–24	65,3	58,6	56,7	55,1	54,4	*20–24*
25–29	112,6	101,1	98,0	93,8	95,4	*25–29*
30–34	92,1	91,3	85,8	82,4	84,7	*30–34*
35–39	46,7	46,1	46,2	47,9	47,3	*35–39*
40–44	10,7	10,2	11,3	9,9	11,3	*40–44*
45–49	0,2	0,3	0,5	0,4	0,6	*45–49*
15–49	50,2	47,5	46,3	45,4	46,1	*15–49*

[a] Elussünde 1000 vastavas vanuses naise kohta.
[a] *Live births per 1,000 females of the specified age.*

Tabel 12. Elussündinud sünnijärjekorra järgi, 2010–2014
Table 12. Live births by birth order, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
1. laps	6 678	5 895	5 781	5 626	5 673	*1st child*
2. laps	5 938	5 675	5 327	5 073	5 035	*2nd child*
3. laps	2 211	2 177	2 059	2 034	2 010	*3rd child*
4. laps	639	630	554	500	535	*4th child*
5. laps	206	174	189	162	172	*5th child*
6. laps	71	54	65	72	66	*6th child*
7. laps	33	38	31	31	26	*7th child*
8. laps	22	16	22	13	16	*8th child*
9. laps	7	12	13	10	6	*9th child*
Vähemalt 10. laps	20	8	15	10	12	*At least 10th child*
KOKKU	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*TOTAL*

Joonis 5. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed, 1992–2014
Figure 5. Legitimate and illegitimate live births, 1992–2014

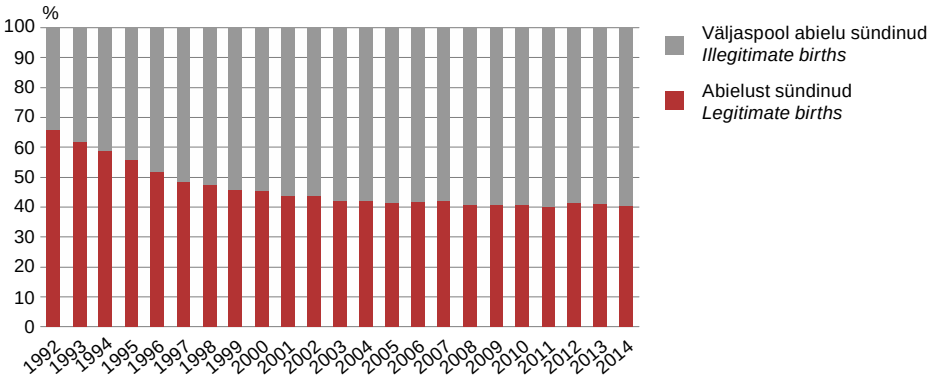

Tabel 13. Abielust ja väljaspool abielu elusalt sündinud lapsed ema vanuse järgi, 2010–2014
Table 13. Legitimate and illegitimate live births by mother's age, 2010–2014

	Ema vanus *Mother's age*								Kokku *Total*
	Alla 16 *Under 16*	16–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45+	
Abielust sündinud lapsed – *Legitimate births*									
2010	0	71	864	2 186	2 005	1 088	243	9	6 466
2011	0	48	737	1 937	1 927	1 047	217	7	5 920
2012	0	54	726	1 908	1 846	1 041	260	12	5 847
2013	0	47	603	1 824	1 785	1 062	223	12	5 556
2014	1	61	564	1 814	1 781	1 017	250	8	5 496
Väljaspool abielu sündinud lapsed – *Illegitimate births*									
isa tuvastatud[a] – *father identified*[a]									
2010	11	432	1 992	2 821	1 930	931	196	2	8 315
2011	4	368	1 773	2 546	1 945	926	206	9	7 777
2012	7	317	1 666	2 481	1 787	933	211	8	7 410
2013	6	348	1 562	2 431	1 730	960	195	6	7 238
2014	3	312	1 433	2 544	1 902	959	224	13	7 390
isa tuvastamata – *father not identified*									
2010	4	133	316	235	186	136	34	–	1 044
2011	7	134	275	224	182	123	37	–	982
2012	1	115	198	188	157	95	43	2	799
2013	5	92	200	160	144	103	32	1	737
2014	7	75	158	150	120	108	40	3	661

[a] Isa on tuvastatud, kui sünd on registreeritud kas abielutunnistuse, isaduse tuvastamise kohtuotsuse, vanemate ühise või isa sellekohase avalduse alusel. Isa on tuvastamata, kui sünd on registreeritud ema avalduse põhjal ja sünniaktis ei ole isa kohta andmeid.

[a] *The father is considered to be identified if the birth was registered on the basis of a marriage certificate, a joint application of the parents, an application of the father or a court judgment about the identification of paternity. The father is considered as not identified if the birth was registered on the basis of the mother's application and there are no data about the father in the birth certificate.*

Tabel 14. Elussündinud ema haridustaseme järgi, 2010–2014
Table 14. Live births by mother's level of education, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Alg- või põhiharidus	2 492	2 274	2 113	1 926	2 186	*Primary or basic education*
Keskharidus	7 179	5 819	5 349	4 880	5 287	*Secondary education*
Kõrgharidus	6 144	6 569	6 214	6 175	6 011	*Higher education*
Haridus teadmata	10	17	380	550	67	*Education unknown*
KOKKU	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*TOTAL*

Tabel 15. Elussündinud ema sotsiaal-majandusliku seisundi järgi, 2010–2014
Table 15. Live births by mother's socio-economic status, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Töötav	11 419	10 796	10 725	10 498	10 622	*Employed*
Töötu	869	648	678	549	469	*Unemployed*
(Üli)õpilane	875	765	642	591	556	*Student*
Töövõimetu	43	...	...	...	...	*Disabled*
Muu mitteaktiivne	2 613	2 460	1 969	1 879	1 892	*Other inactive*
Teadmata	6	10	42	14	12	*Unknown*
KOKKU	15 825	14 679	14 056	13 531	13 551	*TOTAL*

Tabel 16. Abordid, 2010–2014[a]
Table 16. Abortions, 2010–2014[a]

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU	9 087	8 654	7 915	7 606	6 901	*TOTAL*
tuhande 15–49-aastase naise kohta	28,8	28,0	26,1	25,5	23,5	*per thousand females aged 15–49*
saja elussünni kohta	57,4	59,0	56,3	56,2	50,9	*per hundred live births*
Legaalselt indutseeritud abordid	7 068	6 668	6 056	5 777	5 154	*Legally induced abortions*
tuhande 15–49-aastase naise kohta	22,4	21,6	20,0	19,4	17,5	*per thousand females aged 15–49*
saja elussünni kohta	44,7	45,4	43,1	42,7	38,0	*per hundred live births*

[a] Abort on raseduse katkemine või katkestamine. Legaalselt indutseeritud abort on raseduse seaduslik katkestamine raseda naise soovil või meditsiinilistel näidustustel.

[a] *Abortion is the (spontaneous or induced) termination of pregnancy. A legally induced abortion is the legal termination of pregnancy performed at the request of the pregnant woman or due to medical indications.*

Joonis 6. Elussünde ja aborte tuhande 15–49-aastase naise kohta, 1992–2014
Figure 6. Live births and abortions per thousand females aged 15–49, 1992–2014

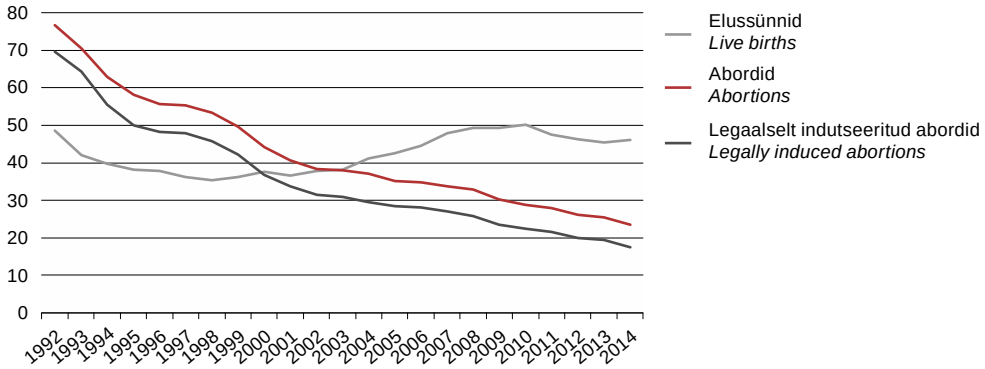

Tabel 17. Perinataalsurmad, 2010–2014
Table 17. Perinatal deaths, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Hilised lootesurmad (surnultsünnid)	66	57	43	51	44	*Late foetal deaths (stillbirths)*
poisid	41	26	18	21	22	*boys*
tüdrukud	25	31	25	30	22	*girls*
1000 sündinu kohta	4,2	3,9	3,0	3,8	3,2	*per 1,000 births*
Varajased neonataalsurmad (0–6 päeva vanuses)	25	15	18	10	15	*Early neonatal deaths (0–6 days of age)*
poisid	13	7	10	4	7	*boys*
tüdrukud	12	8	8	6	8	*girls*
1000 elussündinu kohta	1,6	1,0	1,3	0,7	1,1	*per 1,000 live births*

Tabel 18. Imikusuremus[a] soo järgi, 2010–2014
Table 18. Infant mortality[a] by sex, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Imikusurmad	53	36	50	28	36	*Infant deaths*
poisid	34	18	22	13	19	*boys*
tüdrukud	19	18	28	15	17	*girls*
Imikusuremuskordaja	3,3	2,5	3,6	2,1	2,7	*Infant mortality rate*
poisid	4,2	2,4	3,1	1,9	2,8	*boys*
tüdrukud	2,5	2,5	4,1	2,3	2,6	*girls*

[a] Alla aasta vanuselt surnud.
[a] *Deaths under one year of age.*

Joonis 7. Perinataal- ja imikusuremus, 1992–2014
Figure 7. Perinatal and infant mortality, 1992–2014

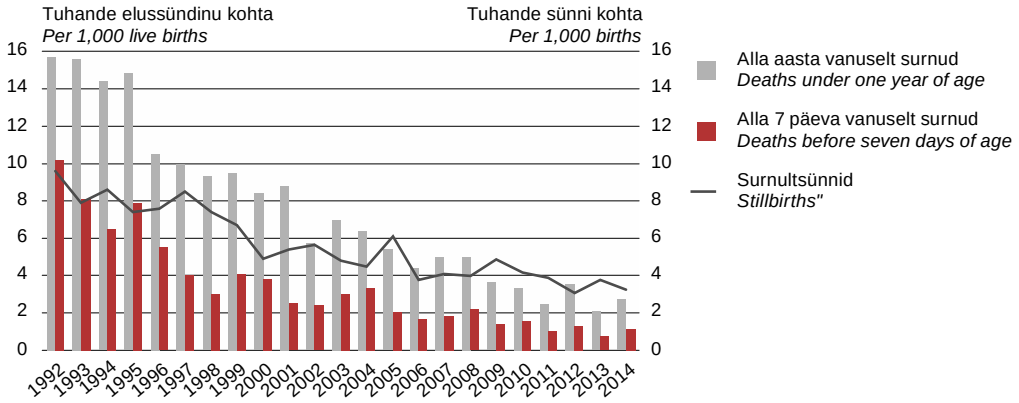

Tabel 19. Surnud vanuse järgi ja suremuse vanuskordajad (SVK)[a], 2011–2014
Table 19. Deaths by age and age-specific mortality rates (ASMR)[a], 2011–2014

Vanus	Surnute arv – *Number of deaths*				SVK – *ASMR*				*Age*
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	
0–4	47	66	45	52	0,6	0,86	0,60	0,72	*0–4*
5–9	7	7	12	11	0,11	0,10	0,17	0,15	*5–9*
10–14	19	6	9	10	0,32	0,10	0,15	0,16	*10–14*
15–19	30	26	24	29	0,42	0,39	0,38	0,48	*15–19*
20–24	79	81	60	71	0,80	0,86	0,67	0,87	*20–24*
25–29	138	142	81	98	1,44	1,48	0,83	1,00	*25–29*
30–34	162	155	138	145	1,77	1,71	1,51	1,57	*30–34*
35–39	159	172	151	154	1,72	1,88	1,67	1,71	*35–39*
40–44	262	262	205	188	2,93	2,88	2,23	2,05	*40–44*
45–49	392	350	284	326	4,39	4,04	3,34	3,85	*45–49*
50–54	586	574	524	518	6,28	6,15	5,66	5,68	*50–54*
55–59	843	806	777	807	9,56	9,13	8,76	9,06	*55–59*
60–64	1 109	1 175	1 162	1 127	13,78	14,36	14,14	13,74	*60–64*
65–69	1 227	1 193	1 172	1 281	20,46	20,00	18,75	19,11	*65–69*
70–74	1 853	1 852	1 751	1 650	28,02	28,16	27,93	28,03	*70–74*
75–79	2 124	2 121	2 185	2 165	43,88	42,87	42,61	40,53	*75–79*
80–84	2 668	2 762	2 624	2 615	74,01	74,95	71,01	71,71	*80–84*
85+	3 516	3 684	4 040	4 237	154,42	149,89	152,59	149,92	*85+*
Teadmata	23	16	0	0	–	–	–	–	*Unknown*
KOKKU	15 244	15 450	15 244	15 484	11,48	11,68	11,57	11,78	*TOTAL*

[a] Surnute arv 1000 vastava vanuserühma elaniku kohta.
[a] *Number of deaths per 1,000 inhabitants of the respective age group.*

Tabel 20. Surmad ja standarditud suremuskordaja (SSK) soo ja surma põhjuse[a] järgi, 2013, 2014
Table 20. Deaths and standardised death rate (SDR) by sex and cause of death[a], 2013, 2014

Surma põhjus RHK-10 järgi *Cause of death by ICD-10*	Sugu *Sex*	2013 Surmade arv *Number of deaths*	2013 SSK *SDR*	2014[b] Surmade arv *Number of deaths*	2014[b] SSK *SDR*
Kõik põhjused	K/*T*	15 244	712,29	15 484	1 225,19
All causes	M/*M*	7 232	1 023,08	7 451	1 740,88
	N/*F*	8 012	508,10	8 033	924,21
Teatavad nakkus- ja parasiithaigused	K/*T*	108	7,15	124	9,42
Certain infectious and parasitic diseases	M/*M*	75	11,06	66	11,36
(A00–B99)	N/*F*	33	4,00	58	7,45
Kasvajad	K/*T*	3 732	181,07	3 860	302,08
Neoplasms	M/*M*	1 989	273,6	2 046	474,76
(C00–D48)	N/*F*	1 743	132,03	1 814	218,45
Sisesekretsiooni- ja ainevahetushaigused	K/*T*	171	8,22	166	13,10
Endocrine, nutritional and metabolic diseases	M/*M*	68	9,72	59	12,46
(E00–E90)	N/*F*	103	7,02	107	12,91
Vere- ja vereloomeelundite haigused	K/*T*	20	0,87	18	1,48
Diseases of blood and blood-forming organs	M/*M*	3	0,48	8	2,28
(D50–D90)	N/*F*	17	1,04	10	1,13
Psüühika- ja käitumishäired	K/*T*	107	6,06	109	8,46
Mental and behavioural disorders	M/*M*	70	10,14	72	14,05
(F01–F99)	N/*F*	37	2,70	37	4,29
Närvisüsteemi- ja tundeelundite haigused	K/*T*	292	15,53	280	21,64
Diseases of the nervous system and sense organs	M/*M*	142	20,46	145	30,36
(G00–H95)	N/*F*	150	12,44	135	16,36
Vereringeelundite haigused	K/*T*	8 259	347,84	8 219	658,49
Diseases of the circulatory system	M/*M*	3 266	459,31	3 321	847,35
(I00–I99)	N/*F*	4 993	271,49	4 898	544,64
Hingamiselundite haigused	K/*T*	507	23,59	544	42,67
Diseases of the respiratory system	M/*M*	336	47,29	366	89,17
(J00–J99)	N/*F*	171	10,92	178	21,09
Seedeelundite haigused	K/*T*	561	31,52	571	44,74
Diseases of the digestive organs	M/*M*	313	45,45	326	65,53
(K00–K93)	N/*F*	248	20,54	245	29,89
Naha- ja nahaaluskoe haigused	K/T	15	0,82	11	0,91
Diseases of the skin and subcutaneous tissue	M/*M*	5	0,75	4	1,24
(L00–L99)	N/*F*	10	0,94	7	0,89
Lihasluukonna ja sidekoehaigused	K/*T*	45	1,89	40	3,09
Diseases of the musculo-skeletal system	M/*M*	12	1,47	13	2,48
(M00–M99)	N/*F*	33	2,14	27	3,22
Kuse- ja suguelundite haigused	K/*T*	126	5,10	121	9,49
Diseases of the genito-urinary system	M/*M*	58	7,78	52	13,46
(N00–N99)	N/*F*	68	4,22	69	7,68
Rasedus, sünnitus ja sünnitusjärgne aeg	K/T	1	0,08	0	0,00
Pregnancy, childbirth and the puerperium (O00–O99)	N/*F*	1	0,16	0	0,00
Perinataalperioodi patoloogia	K/*T*	12	1,39	14	1,03
Certain conditions originating in the perinatal period	M/*M*	5	1,13	7	1,01
(P05–P96)	N/*F*	7	1,66	7	1,05
Kaasasündinud väärarendid	K/*T*	23	2,11	29	2,12
Congenital anomalies	M/*M*	11	1,99	16	2,47
(Q00–Q99)	N/*F*	12	2,31	13	1,88
Sümptomid ja ebatäpsed seisundid	K/*T*	307	14,47	442	35,35
Symptoms, signs and ill-defined conditions	M/*M*	154	22,78	229	46,89
(R00–R99)	N/*F*	153	8,42	213	24,66
Õnnetusjuhtumid, mürgistused ja traumad	K/*T*	958	64,59	936	71,13
Injuries and poisonings	M/*M*	725	109,70	721	126,02
(V01–Y89)	N/*F*	233	26,03	215	28,62

[a] Surma algpõhjus, mille Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on määratlenud kui a) haiguse või vigastuse, mis algatas vahetult surmani viivate haigusseisundite jada või b) õnnetuse või vägivalla asjaolud, mis põhjustasid surmava vigastuse.
[b] Standarditud suremuskordaja väärtused 2014. aasta kohta on arvestatud muudetud meetodiga.

[a] The primary cause of death. The WHO definition is used.
[b] The values of the standardised death rate for 2014 have been calculated based on a changed method.

Tabel 21. Surnud soo ja rahvuse järgi, 2010–2014
Table 21. Deaths by sex and ethnic nationality, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kõik rahvused	15 790	15 244	15 450	15 244	15 484	*All ethnic nationalities*
mehed	7 763	7 483	7 610	7 232	7 451	*males*
naised	8 027	7 761	7 840	8 012	8 033	*females*
Meeste osatähtsus surnute hulgas, %	49,2	49,1	49,3	47,4	48,1	*Share of males in the total number of deaths, %*
Eestlased	10 162	9 931	10 058	10 153	10 269	*Estonians*
mehed	5 020	4 848	4 946	4 817	4 899	*males*
naised	5 142	5 083	5 112	5 336	5 370	*females*
Eestlaste osatähtsus surnute hulgas[a], %	64,8	65,8	65,5	66,9	66,5	*Share of Estonians in the total number of deaths[a], %*

[a] Ei ole arvestatud inimesi, kelle rahvus on teadmata.
[a] *Persons of unknown ethnic nationality have not been taken into account.*

Joonis 8. Abielud ja lahutused, 1992–2014
Figure 8. Marriages and divorces, 1992–2014

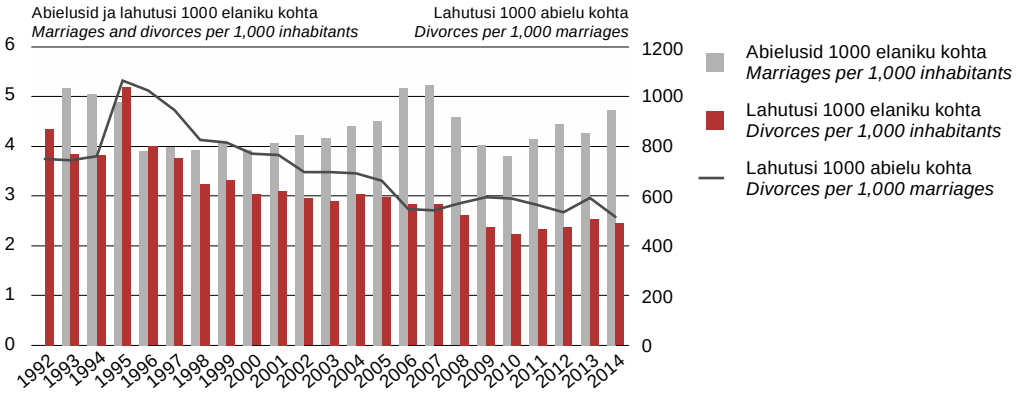

Tabel 22. Abielud soo järgi, 2010–2014
Table 22. Marriages by sex, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Esmasabielud						*First marriages*
mehed	3 706	4 012	4 306	4 108	4 391	*males*
naised	3 775	4 015	4 392	4 148	4 365	*females*
Kordusabielud						*Remarriages*
mehed	1 360	1 487	1 581	1 522	1 549	*males*
naised	1 291	1 484	1 496	1 482	1 573	*females*
KOKKU	5 066	5 499	5 888	5 630	6 220	*TOTAL*
Kordusabielude osatähtsus, %						*Share of remarriages, %*
mehed	26,8	27,0	26,9	27,0	24,9	*males*
naised	25,5	27,0	25,4	26,3	25,3	*females*
Keskmine vanus esmasabiellumisel						*Mean age at first marriage*
mehed	30,2	30,6	31,0	30,8	31,1	*males*
naised	27,8	28,1	28,6	28,4	28,7	*females*

Joonis 9. Naise keskmine vanus esmasabiellumisel ja ema keskmine vanus lapse sünnil, 1992–2014
Figure 9. Mean age of women at first marriage and mean age of mothers at childbirth, 1992–2014

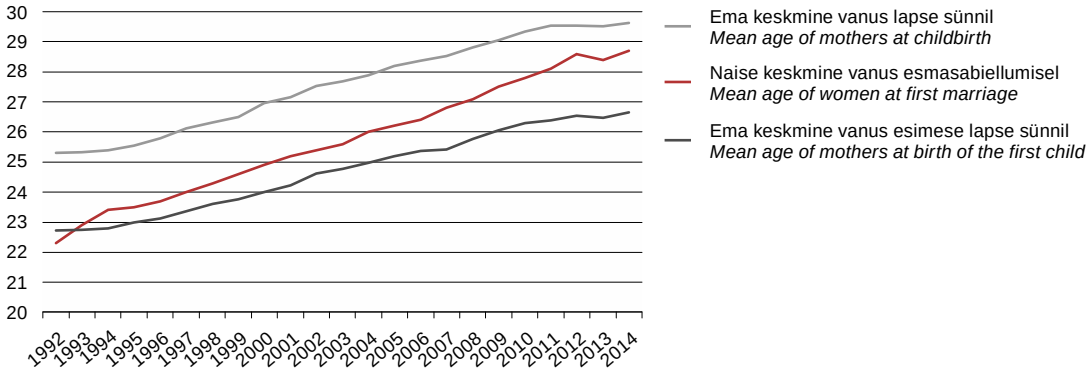

Tabel 23. Abiellunud soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 23. Newly married persons by sex and age, 2010–2014

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku *Total*
Mehed – *Males*											
2010	40	678	1 382	1 144	706	426	270	185	100	135	5 066
2011	32	646	1 534	1 170	847	481	296	230	129	134	5 499
2012	21	626	1 589	1 327	918	556	333	226	144	148	5 888
2013	32	575	1 568	1 241	793	567	326	239	135	154	5 630
2014	34	569	1 649	1 397	921	586	368	247	162	179	6 220
Naised – *Females*											
2010	162	1 145	1 545	916	537	293	196	134	68	70	5 066
2011	137	1 187	1 669	1 003	590	379	220	164	84	66	5 499
2012	123	1 157	1 792	1 104	738	412	223	162	101	76	5 888
2013	137	1 106	1 647	1 107	671	379	235	165	96	87	5 630
2014	133	1 029	1 965	1 200	713	481	252	185	107	107	6 220

Joonis 10. Abielud ühiste laste olemasolu järgi, 1992–2014
Figure 10. Marriages by existence of common children, 1992–2014

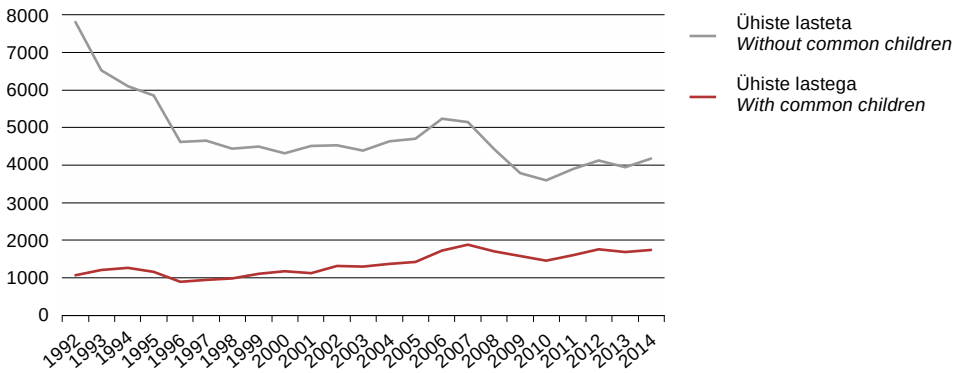

Tabel 24. Lahutused soo järgi, 2010–2014
Table 24. Divorces by sex, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Esmasabielu						*First marriage*
mehed	2 271	2 363	2 406	2 577	2 438	*males*
naised	2 337	2 401	2 446	2 600	2 492	*females*
Kordusabielu						*Remarriage*
mehed	708	714	722	745	732	*males*
naised	646	683	684	733	701	*females*
KOKKU[a]	2 989	3 099	3 142	3 343	3 218	*TOTAL*[a]
Kordusabielu lahutanute osatähtsus, %						*Share of repeatedly divorced persons, %*
mehed	23,7	23,0	23,0	22,4	22,7	*males*
naised	21,6	22,0	21,8	22,0	21,8	*females*

[a] Sh lahutused, mille puhul oli teadmata, kas lahutati esmas- või korduvabielu.

[a] *Incl. divorces in the case of which it was unknown whether the dissolved marriage was a first marriage or a remarriage.*

Tabel 25. Lahutused ühiste alaealiste laste arvu järgi, 2010–2014
Table 25. Divorces by number of common children aged under 18, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ühiste lasteta	1 409	1 406	1 432	1 586	1 550	*Without common children*
1 laps	1 054	1 109	1 121	1 120	987	*1 child*
2 last	432	477	499	523	558	*2 children*
Vähemalt 3 last	94	107	90	114	93	*At least 3 children*
KOKKU	2 989	3 099	3 142	3 343	3 218	*TOTAL*

Tabel 26. Lahutused abielu kestuse järgi, 2010–2014
Table 26. Divorces by duration of marriage, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Alla aasta	66	71	76	81	80	*Less than a year*
1 aasta	158	138	150	173	182	*1 year*
2 aastat	210	218	160	175	199	*2 years*
3 aastat	250	218	193	194	175	*3 years*
4 aastat	209	240	235	218	183	*4 years*
5–9 aastat	654	704	785	850	780	*5–9 years*
10–14 aastat	365	381	400	463	431	*10–14 years*
15–19 aastat	323	324	325	270	303	*15–19 years*
Vähemalt 20 aastat	754	805	818	919	882	*At least 20 years*
KOKKU	2 989	3 099	3 142	3 343	3 218	*TOTAL*

Tabel 27. Lahutanud soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 27. Newly divorced persons by sex and age, 2010–2014

	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60+	Kokku *Total*
Mehed – *Males*											
2010	3	80	405	490	506	481	397	308	163	156	2 989
2011	3	89	343	518	550	508	427	311	202	148	3 099
2012	0	87	333	543	527	524	429	312	191	196	3 142
2013	0	74	318	545	561	586	459	347	221	232	3 343
2014	1	55	285	521	540	575	420	336	234	216	3 218
Naised – *Females*											
2010	9	246	511	464	508	407	374	242	121	107	2 989
2011	8	237	499	534	506	440	366	254	157	98	3 099
2012	7	226	489	515	560	436	363	263	142	141	3 142
2013	9	190	471	595	533	515	403	298	171	158	3 343
2014	5	150	454	590	529	483	357	322	174	150	3 218

Metoodika

Rahvastikustatistika põhineb üldjoontes rahvaloendustel saadud rahvaarvul, mida loendustevahelisel ajal korrigeeritakse registreeritud rahvastikumuutuste ehk sünni- ja surmajuhtude ning elukohavahetuste (rände) andmete põhjal. Loendustevaheliste aastate rahvaarvud silutakse hiljem. Alates 2000. aasta rahvaloendusest on loendatud isikutele rahvastikuarvestuses lisatud alakaetus – ümberarvutuste tulemusena saadi 2000. aasta 1. jaanuari täpsustatud rahvaarv, mis on loendusel saadust 31 200 võrra suurem, ja 2012. aasta rahvaarv, mis on 30 760 võrra suurem. Kahe viimase rahvaloenduse vahelist aega tuli korrigeerida ka registreerimata välisrände näitajatega, et jaotada väljarändest tingitud rahvaarvu vähenemine aastati ühtlaselt.

2011. aasta loenduse tulemusi täiendati registrite analüüsi käigus isikupõhiselt, mis võimaldab rahvastikuarvestust edasi pidada samuti isikupõhiselt. Erinevalt koondandmete kasutamisest annab see võimaluse lisada registreeritud sündmused isikutele nende loendusaegsesse elukohta (sünni puhul lapse ema elukohta). Igal aastal tekib uus isikustatud andmebaas, mille andmetega järgmise aasta sündmusi seotakse. Täpsuse mõttes tuleb rõhutada, et analüüsimiseks ei kasutatud vahetult isikukoode, vaid krüpteeritud koode, mis on mõeldud andmete sidumiseks ja mida ei saa otseselt isikutega seostada.

Rändestatistika põhineb rahvastikuregistri ning Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) andmetel. Rahvastikuregistrist saadakse igal kuul kõikide nende inimeste andmed, kes on registreerinud uue elukoha. Elukohaandmeid ja nende muudatusi võrreldakse isikupõhise andmebaasi andmetega ning vajaduse korral moodustatakse rändesündmused, mida täiendatakse PPA andmetega.

Sünni-, surma-, abielu- ja lahutusstatistika aluseks on registreeritud andmed Eesti alaliste elanike sündide, surmade, abielude ja lahutuste kohta.

Abordistatistika andmed saadakse raseduskatkestuse andmekogust. Andmekogumise alusdokument on raseduse katkestamise meditsiiniline kaart ehk abordikaart, mis täidetakse iga tervishoiuasutuses toimunud raseduse katkemise või katkestamise kohta. Raseduskatkestuse andmekogule esitavad andmeid kõik Eesti territooriumil rasedusi katkestavad ja katkenud rasedusega naistele arstiabi osutavad tervishoiuasutused (k.a eraarstid).

Aastaandmete töötluse aluseks on sündmuse toimumise kuupäev.

Methodology

Population statistics are generally based on the population figure which has been determined in a population census and revised in the intercensal period according to registered population changes – births, deaths and changes of residence (migration). The population figures for the intercensal years are adjusted later. Starting from the 2000 Population and Housing Census, under-coverage has been added to the enumerated persons in population statistics – as a result of the recalculations, the revised population figure as at 1 January 2000 is bigger by 31,200 and the revised population figure for 2012 is bigger by 30,760 compared to the number of persons enumerated. The period between the two last censuses had to also be adjusted taking into account unregistered external migration, in order to distribute the population decline caused by emigration evenly between the years.

Following the analysis of registers, person-based adjustments were made to the results of the 2011 census, which also enables the production of person-based population statistics in the future. Unlike using aggregated data, this method provides the option of adding registered events to personal data according to the person's place of residence at the time of the census (in the case of a birth, according to the mother's place of residence). Each year, a new personalised database is created and the events in the following year are linked with these data. It should be noted that the analysis did not use personal identification codes but encrypted codes, which are intended for data linking and cannot be directly associated with a person.

Migration statistics are based on the data of the Population Register and the Police and Border Guard Board (PBG). Each month Statistics Estonia receives data from the Population Register on all persons who have registered a new place of residence. Changes in the place of residence are compared with the personalised database and (if necessary) transformed into migration events which are supplemented with data from the PBG.

Birth, death, marriage and divorce statistics are based on the registered data regarding the births, deaths, marriages and divorces of the permanent residents of Estonia.

For abortion statistics, the data of the Estonian Abortion Register are used. The basis for data collection is an abortion card that is filled in for each (spontaneous or induced) termination of pregnancy at a medical institution. The Estonian Abortion Register receives data from all medical institutions (including private physicians) that perform abortions and provide medical care for women with terminated pregnancies in the Republic of Estonia.

The processing of yearly data is based on the date of the event.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1–4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Immigrantrahvastik Eestis. Immigrant Population in Estonia. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Maakonnad arvudes. 2004–2008. Counties in Figures. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

Rahvastik. 2005–2006. Population. (2007). Tallinn: Statistikaamet.

Ränne. 2000–2007. Migration. (2009). Tallinn: Statistikaamet.

HARIDUS

Kaia Kabanen

Ülevaade

2014/2015. õppeaasta alguses omandas tasemeharidust 222 966 õpilast. Üldhariduse omandajaid oli kokku 142 515, kutsehariduse omandajaid 25 237 ja kõrghariduse omandajaid 55 214.

Koolieelses lasteasutuses käis 2014. aastal 68 812 last. Kõigist 1–6-aastastest Eesti lastest käis koolieelses lasteasutustes 76%. Linnas omandas alusharidust umbes 50 000 last ja maal 18 600. Alusharidusealiste laste arvu kasvu tõttu on suur lasteaiakohtade puudus. Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt peab omavalitsus looma kõigile oma territooriumil elavatele 1,5–7-aastastele lastele võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. See võib olla nii munitsipaal- kui ka era-lasteaed, millel on koolitusluba. Haridus- ja Teadusministeeriumi kohaselt ei ole linnade ja linna-lähiste piirkondade rahvaarvu kasvu tõttu seda igal pool suudetud teha. Olukorra parandamiseks võib lapsevanem alla 4-aastasele lapsele taotleda kohalikult omavalitsuselt lasteaiakoha asemel ka lapsehoidu. Seaduse järgi võib kohalik omavalitsus määrata lapsevanemale lasteaiatasu, mis võib olla kõige rohkem 20% valitsuse kehtestatud töötasu alammäärast.

Esimesse klassi minejate arv on kasvanud viis aastat järjest. 2014. aasta sügisel alustas kooliteed 14 725 last – üle 500 rohkem kui 2013. aastal. 2015. aastal võib see arv veelgi suureneda, sest kasvanud on ka koolieaeliste laste arv.

Põhikoolide arv üha kasvab. 2013/2014. õppeaastal oli põhikoole 338, möödunud õppeaastal 344. Gümnaasiume oli aga 18 võrra vähem kui 2013/2014. õppeaastal. See on tingitud gümnaasiumi-õpilaste arvu pidevast vähenemisest – viimase viie aastaga on õpilaste arv gümnaasiumiastme päevaõppes vähenenud ligi 5000 võrra. Praxise prognooside[a] kohaselt väheneb gümnaasiumide arv tulevikus veelgi ja 2020. aastal on Eestis kas 44 või 58 gümnaasiumi[b]. Mõlemal juhul on vähenemine märkimisväärne, sest alles jääks alla kolmandiku praegustest eri omandivormis gümnaasiumi-haridust andvatest koolidest.

Nii nagu varasemal õppeaastal kasvas ka 2014/2015. õppeaastal nooremate õpetajate arv. See võib tuleneda programmide „Noored kooli“ ja 2013. aasta novembris õpetajaameti väärtustamiseks algatatud kampaania „Õpi õpetajaks“ edust. Siiski ei kompenseeri noorte õpetajate arvu kasv vanema generatsiooni pedagoogide arvu suurenemist. Kui 25–29-aastaseid pedagooge lisandus 76, siis üle 55-aastaseid 148.

Kutsekoolidesse vastuvõetute arv suurenes aastaga ligi 200 võrra. 2014. aastal asus kutse-haridust omandama 11 516 õpilast. Kutseõpilaste arvu kasv võib tuleneda kutseharidusstandardist, mille järgi on võimalik koostada senisest märksa lühema õppeajaga tasemeõppekavu. Samal ajal õppijate arv kutseõppes siiski väheneb ja endiselt on probleemiks suur õpingute katkestajate hulk. Võrreldes 2013/2014. õppeaastaga oli katkestajate arv möödunud õppeaastal suurem – välja-langenuid oli veidi üle 6400. Peamised väljalangemise või katkestamise põhjused on õppe-võlgnevused (eksmatrikuleerimine) ja omal soovil (muudel põhjustel) lahkumine.

Kõrgharidust omandas 2014/2015. õppeaastal ligi 5000 üliõpilast vähem kui õppeaasta varem. Kahe viimase aastaga on üliõpilaste arv vähenenud ligi 10 000 võrra. Ka vastuvõetuid oli vähem kui varasemal õppeaastal. Nii üliõpilaste kui ka vastuvõetute arvu vähenemine on selgelt seotud 2013. aastal tehtud kõrgharidusreformiga, mille kohaselt võetakse riiklikesse ja avalik-õiguslikesse kõrgkoolidesse vastu peamiselt riigieelarvelistele ehk tasuta kohtadele. Seetõttu ei piisa kõrgkooli sissesaamiseks vaid riiklike lõpueksamite sooritamisest, vaid tuleb teha ka sisseastumiseksamid. Kõrgkooli lõpetanute arv vähenes kõigil haridusastmetel.

[a] „Eesti põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu analüüs aastaks 2020“. Poliitikauuringute keskus PRAXIS. [www] http://mottehommik.praxis.ee/wp-content/uploads/2014/06/koolivorgu_prognoos2020.pdf.

[b] Arvestades, et 60% põhikooli lõpetajatest jätkab haridusteed gümnaasiumis, ja käsitledes gümnaasiumivõrku maakonnaüleselt, oleks gümnaasiumide arv Eestis 2020. aastal 44. Kui aga lähtuda sellest, et gümnaasiumivõrku planeeritakse maakonnas ja suuremates linnades eraldi, annaks see tulemuseks 58 kooli.

2014/2015. õppeaastal õppis Eestis üle 2800 välisüliõpilase. 2013/2014. õppeaastaga võrreldes oli neid veidi üle 600 rohkem. Välisüliõpilaste arvu kasvule on kaasa aidanud mitmesugused toetusprogrammid. Näiteks Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse rahvusvahelistumise strateegia ja Archimedese algatuse „Study in Estonia“ kaudu on rahastatud rahvusvahelistel haridusmessidel osalemist, ülikoolide akadeemilisi töötubasid ja muid tegevusi, et tutvustada Eesti ülikoolide ingliskeelseid õppekavu.

Selleks et hinnata strateegia „Euroopa 2020“ tulemuslikkust, on kogu Euroopa Liidus (EL) kokku lepitud viis peaeesmärki. Üks eesmärkidest puudutab haridust ja koosneb kahest alameesmärgist: 1) haridussüsteemist varakult lahkunute osatähtsus 18–24-aastaste seas peaks olema alla 10%; 2) vähemalt 40%-l 30–34-aastastest peaks olema kolmanda taseme haridus. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus oli 2014. aastal alla 10% kaheksateistkümnes EL-i riigis. Ülejäänud riikides oli see näitaja veel üle 10%, sealhulgas Eestis (11,4%). 2013. aastal oli Eesti näitaja 9,7%, seega korraks oli eesmärk täidetud. Kõige kehvem on näitaja Hispaanias (21,9%), kõige edukamad on Horvaatia (2,7%), Sloveenia (4,4%), Tšehhi (5,5%) ja Poola (5,4%).

Teine näitaja on Eestis paranenud. Kui 2013/2014. õppeaastal oli Eestis kolmanda taseme haridus 44%-l 30–34-aastastest, siis 2014/2015. õppeaastal 47%-l. Parim on see näitaja Küprosel, Iirimaal, Leedus ja Luksemburgis, kus kolmanda taseme haridusega on üle poole 30–34-aastastest, halvim aga Itaalias, kus kolmanda taseme haridusega on alla veerandi 30–34-aastastest.

EDUCATION

Kaia Kabanen

Overview

At the beginning of the academic year 2014/2015, there were 222,966 persons enrolled in formal education. 142,515 of them were enrolled in general education, 25,237 in vocational education and 55,214 in higher education.

In 2014, 68,812 children attended a preschool institution. *76% of all children aged 1–6 in Estonia attended a preschool institution. Approximately 50,000 children received preprimary education in urban areas and 18,600 children in rural areas. Due to a rise in the number of children in preschool age, there is a severe shortage of places in preschools. According to the Preschool Child Care Institutions Act, local authorities must ensure that all 1.5–3-year-olds have the opportunity to attend a preschool institution close to their place of residence. The institution can be either a municipal or private child care institution with an education licence. According to the Ministry of Education and Research, due to the increased population in cities and urban areas, some local government units have been unable to meet this requirement. To solve the situation, instead of a place in a preschool, parents can apply for day care services for children under 4 years of age. According to the law, a municipality has the right to ask an attendance fee for attendance at a child care institution from parents, but not more than 20% of the national minimum wage rate established by the Government of the Republic.*

The number of first-graders has increased for five years in a row. *14,725 children started school in autumn 2014 – over 500 more than in 2013. This number may grow even more because the number of school-aged children has grown as well.*

The number of basic schools is increasing steadily. *In the academic year 2013/2014, there were 338 basic schools, in the academic year 2014/2015 – 344. The number of gymnasiums has fallen by 18 compared to the academic year 2013/2014. The reason is the steady decline in the number of gymnasium students – in the last five years the number of full-time gymnasium students has fallen by*

approximately 5,000. According to a prognosis[a] made by the Praxis Center for Policy Studies, the number of gymnasiums will decrease even more and in 2020 there will be either 44 or 58 gymnasiums[b] in Estonia. In either case, the decrease is remarkable, because the remaining schools would amount to less than a third of the schools (in various forms of ownership) currently offering upper-secondary education.

Just like in the previous academic year, the number of younger teachers grew also in the academic year 2014/2015. *This may be the result of successful programmes "Noored kooli" and "Õpi õpetajaks", the latter of which was launched in November 2013. Still, the increase in the number of younger teachers does not compensate for the growing number of teachers of the older generation – while the number of 25–29-year-old teachers grew by 76, then the number of teachers aged over 55 increased by 148.*

Admittance to vocational education increased by 200 students. *11,516 students enrolled in vocational schools in 2014. The increase in the number of vocational students may be the result of the new standard of vocational education, which allows developing curricula of formal education with a significantly shorter period of study than before. At the same time, the number of enrolments in vocational education is still decreasing and a high dropout rate is still a problem. Compared to the academic year 2013/2014, the number of dropouts was bigger last year – there were slightly over 6,400 dropouts. The main reasons for dropping out or quitting were insufficient academic progress (exmatriculation) and voluntary interruption of studies (for other reasons).*

Compared to the previous academic year, there were about 5,000 students fewer in higher education than in the academic year 2014/2015. *In the last two years, the number of students has decreased by approximately 10,000. The number of entrants was also smaller than in the previous academic year. The fall in the number of both students and entrants is clearly related to the higher education reform implemented in 2013. Since the reform, public and government-dependent private higher education institutions mainly provide free (state budget-based) education. Hence, passing final examinations is not enough to be admitted to a higher education institution, but entrance examinations need to also be taken. The number of graduates has decreased in all levels of higher education.*

In the academic year 2014/2015 there were over 2,800 foreign students studying in Estonia. *Compared to the academic year 2013/2015, there were slightly over 600 foreign students more in Estonia. Various programmes have contributed to the growth in the number of foreign students, including the higher education internationalisation strategy of the Estonian Ministry of Education and Research and the Archimedes Foundation initiative "Study in Estonia", which have financed participation in international education fairs, academic working groups of higher education institutions and other activities which introduce English curricula in Estonian universities.*

To assess the success of the Europe 2020 strategy, five main targets have been agreed for the whole European Union (EU). One of these targets concerns education and consists of two components: 1) the share of early leavers from education and training among the population aged 18–24 should be less than 10%; 2) the share of 30–34-year-olds with tertiary education should be at least 40%. In 2014, the share of early leavers from education and training among young people was under 10% in eighteen EU countries. In the rest of the EU countries, including Estonia (11.4%), the share is still over 10%. In 2013, the indicator value for Estonia was 9.7%, so the target was met for a while. The indicator is the highest in Spain (21.9%), while the most successful countries include Croatia (2.7%), Slovenia (4.4%), the Czech Republic (5.5%) and Poland (5.4%).

The other indicator has improved in Estonia. In the academic year 2013/2014, 44% of 30–34-year-olds had tertiary education in Estonia, whereas in the academic year 2014/2015 this share was 47%. The share of 30–34-year-olds with tertiary education is the highest in Cyprus, Ireland, Lithuania and Luxembourg (a half of this age group) and the lowest in Italy (less than a quarter of this age group).

[a] *"Analysis of the net of Estonian basic schools and gymnasiums for 2020". Praxis Center for Policy Studies [www] http://mottehommik.praxis.ee/wp-content/uploads/2014/06/koolivorgu_prognoos2020.pdf.*

[b] *Taking into account that 60% of the graduates of basic schools continue their education in gymnasiums, observing the net of gymnasiums on the county level, the number of gymnasiums in Estonia would be 44 in 2020. But if the fact that the net of gymnasiums is planned separately in the county and in bigger cities is taken into account, then the result would be 58 schools.*

Tabel 1. Alusharidus, 2010–2014
Table 1. Preprimary education, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Koolieelsed lasteasutused	638	643	644	652	653	*Preschool institutions*
Lapsi koolieelsetes lasteasutustes, tuhat	64,3	66,2	67	68,7	68,8	*Children in preschool institutions, thousands*
linnas	47,9	49,5	49,8	50,5	50,2	*in urban areas*
maal	16,4	16,8	17,3	18,2	18,6	*in rural areas*
Koolieelses lasteasutuses käivate laste osatähtsus 1–6-aastaste vanuserühmas, %	72	72	73	75	76	*Share of children going to preschool institutions in the age group 1–6, %*
Koolieelses lasteasutuses käivate laste osatähtsus 3–6-aastaste vanuserühmas, %	86	87	87	88	88	*Share of children going to preschool institutions in the age group 3–6, %*

Tabel 2. Koolieelses lasteasutuses käivad lapsed soo ja vanuse järgi, 2014
Table 2. Children in preschool institutions by sex and age, 2014

	Tüdrukud *Girls*	Poisid *Boys*	KOKKU *TOTAL*	
Alla aastased	14	5	19	*Under-one-year-olds*
Üheaastased	1 814	1 793	3 607	*One-year-olds*
Kaheaastased	4 949	5 376	10 325	*Two-year-olds*
Kolmeaastased	6 531	6 832	13 363	*Three-year-olds*
Nelja-aastased	7 026	7 332	14 358	*Four-year-olds*
Viieaastased	7 026	7 304	14 330	*Five-year-olds*
Kuueaastased	5 843	6 659	12 502	*Six-year-olds*
Seitsmeaastased	91	217	308	*Seven-year-olds*
KOKKU	33 294	35 518	68 812	*TOTAL*

Joonis 1. Esimese klassi õpilased õppekeele järgi, 2010–2014
Figure 1. First-graders by language of instruction, 2010–2014

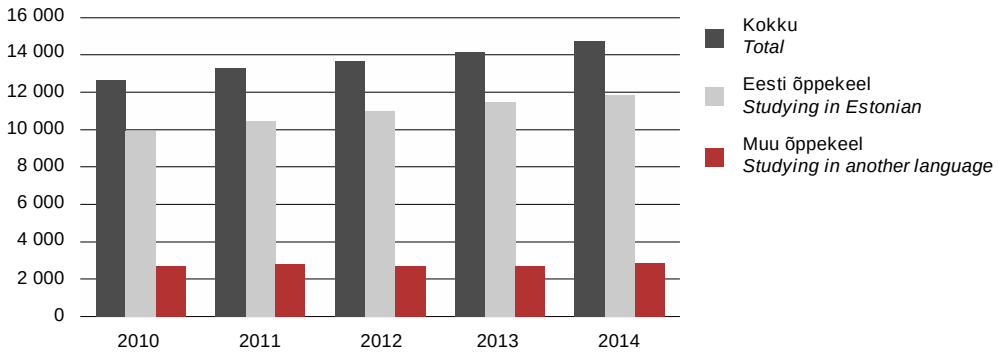

Tabel 3. Üldhariduskoolid, 2010–2014
Table 3. General education schools, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Üldhariduskoolid kokku	545	540	532	540	528	*General education schools total*
erakoolid	33	36	38	47	49	*private educational institutions*
erivajadustega laste koolid	43	44	43	42	38	*schools for children with special needs*
Algkoolid	68	64	..[a]	..	..	*Primary schools*
Põhikoolid	253	257	318	338	344	*Basic schools*
Keskkoolid/ gümnaasiumid	224	219	214	202	184	*Secondary schools / gymnasiums*

[a] 1. septembril 2010 jõustunud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega asendas algkooli põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliastmel.

[a] *Pursuant to the Basic Schools and Upper Secondary Schools Act in force since 1 September 2010, primary school was replaced with basic school where studies are pursued at stage I or at stages I and II.*

Tabel 4. Õpilased üldhariduse päevaõppes, 2010–2014
Table 4. Students in full-time general education, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Õpilased kokku	**138,4**	**136,1**	**135,0**	**135,0**	**137,2**	***Students total***
erakoolides	5,6	5,9	6,2	6,9	7,6	*in private educational institutions*
erivajadustega laste koolides	3,8	3,6	3,5	3,4	3,2	*in schools for children with special needs*
Põhikooli alumisel astmel	73,0	74,2	75,6	77,2	79,6	*At lower level of basic school*
põhikooli I klassis	12,6	13,3	13,7	14,2	14,7	*students in the 1st grade of basic school*
eesti õppekeel	9,9	10,5	11,0	11,5	11,9	*Estonian as learning language*
muu õppekeel	2,7	2,8	2,7	2,7	2,9	*other languages as learning language*
Põhikooli ülemisel astmel	38,4	36,7	35,7	35,7	36,1	*At higher level of basic school*
Gümnaasiumiastmes	27,0	25,2	23,6	22,5	21,6	*At gymnasium level*
Põhikooli lõpetanud	12,8	13,0	12,4	11,5	11,2	*Graduates of basic school*
Gümnaasiumi lõpetanud	9,2	10,1	9,4	7,7	7,7	*Graduates of gymnasium*
Linnakoolide õpilased	103,6	102,3	102,2	102,6	104,0	*Students in urban schools*
Maakoolide õpilased	34,7	33,7	32,8	32,8	33,2	*Students in rural schools*

Joonis 2. Üldhariduskoolide õhtu- ja kaugõppe õpilased, 2010–2014
Figure 2. Students enrolled in evening and correspondence study in general education , 2010–2014

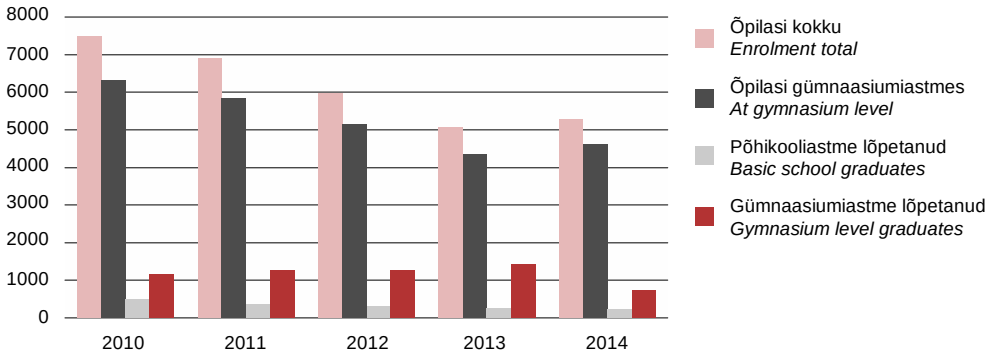

Tabel 5. Üldhariduskoolide õpetajad vanuse ja soo järgi, 2012–2014
Table 5. Teachers of general education schools by age and sex, 2012–2014

Vanuse-rühm	2012			2013			2014			*Age group*
	Naised *Females*	Mehed *Males*	Kokku *Total*	Naised *Females*	Mehed *Males*	Kokku *Total*	Naised *Females*	Mehed *Males*	Kokku *Total*	
Alla 30	972	246	1 218	983	243	1 226	1 037	250	1 287	*Under 30*
30–39	2 168	442	2 610	2 144	447	2 591	2 118	453	2 571	*30–39*
40–49	3 601	455	4 056	3 534	454	3 988	3 458	434	3 892	*40–49*
50–55	2 372	331	2 703	2 347	327	2 674	2 337	347	2 684	*50–55*
Üle 55	3 065	551	3 616	3 207	540	3 747	3 338	557	3 895	*Over 55*

Tabel 6. Kutseharidus, 2010–2014
Table 6. Vocational education, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Vastuvõetud kokku	**11 319**	**11 471**	**11 649**	**11 325**	**11 516**	***Admittance total***
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	245	279	303	273	352	*Vocational courses with non-defined basic education*
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	5 743	5 624	5 625	5 045	5 889	*Vocational courses after basic education*
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	5 331	5 568	5 721	6 007	5 275	*Vocational courses after secondary education*
Õppijad kokku	**28 012**	**27 046**	**26 172**	**25 699**	**25 237**	***Enrolment total***
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	354	366	421	371	448	*Vocational courses with non-defined basic education*
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	17 478	16 083	15 118	14 250	14 541	*Vocational courses after basic education*
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	10 180	10 597	10 633	11 078	10 248	*Vocational courses after secondary education*
Lõpetanud kokku	**7 631**	**8 155**	**8 135**	**7 861**	**7 638**	***Graduates total***
Defineerimata baasharidusega kutseõpe	246	164	190	252	215	*Vocational courses with non-defined basic education*
Põhiharidusel baseeruv kutseõpe	3 858	4 214	3 972	3 558	3 360	*Vocational courses after basic education*
Keskharidusel baseeruv kutseõpe	3 531	3 777	3 973	4 051	4 063	*Vocational courses after secondary education*

Joonis 3. Kutseõppest väljalangenud, 2004–2014
Figure 3. Dropouts in vocational education, 2004–2014

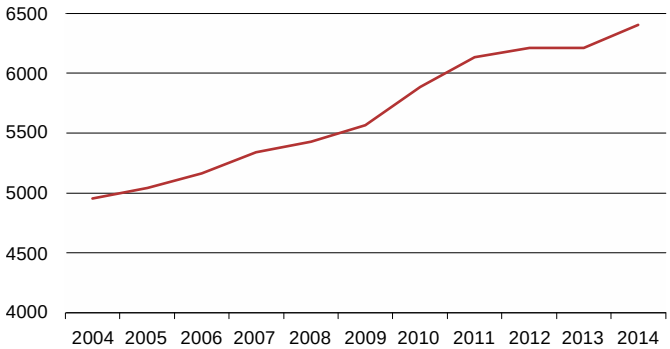

Joonis 4. Kutsehariduse omandajad koolitusala ja soo järgi, 2014
Figure 4. Enrolment in vocational education by field of study and sex, 2014

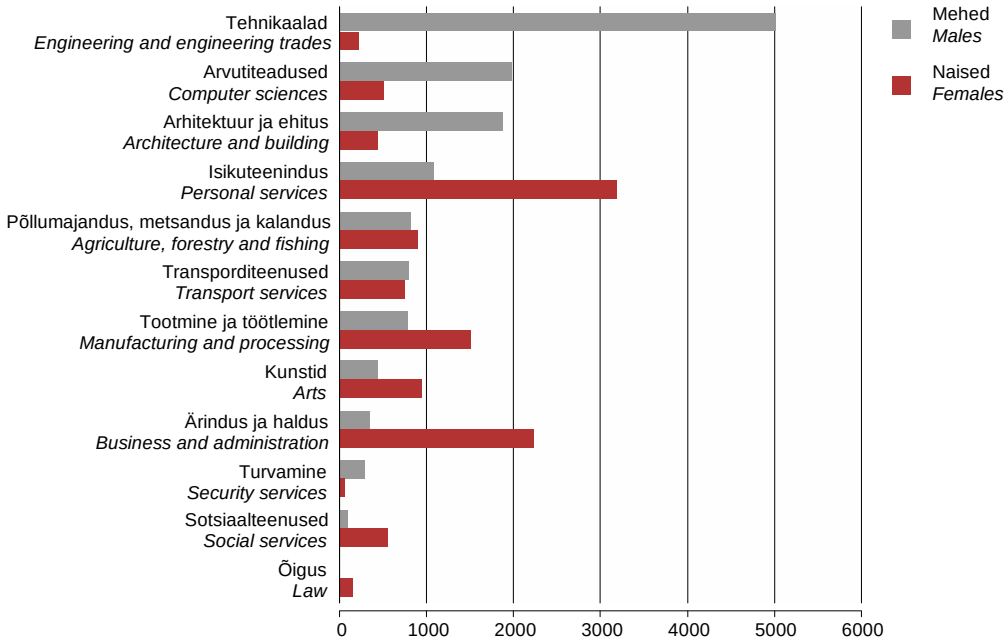

Joonis 5. Kutseõppesse vastuvõetud soo järgi, 2010–2014
Figure 5. Admittance to vocational education by sex, 2010–2014

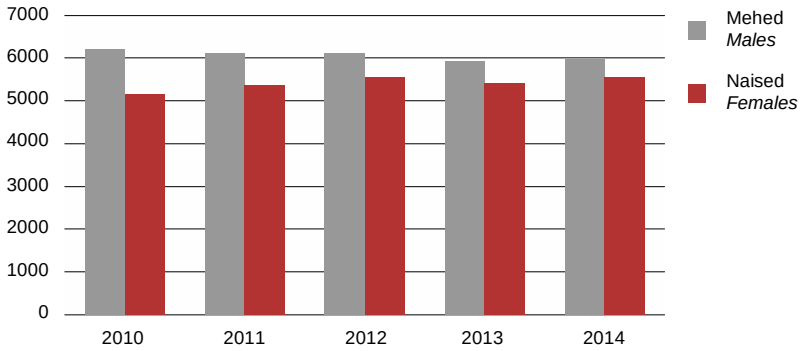

Tabel 7. Kõrgharidus, 2010–2014
Table 7. Higher education, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Vastuvõetud kokku	**18 404**	**17 233**	**16 305**	**14 606**	**13 477**	***Admittance, total***
Rakenduskõrg-haridusõpe	5 463	5 056	4 778	3 726	3 472	*Professional higher education*
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	*Vocational higher education*
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	*Diploma study*
Bakalaureuseõpe	7 518	6 885	6 450	6 042	5 119	*Bachelor's study*
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	755	725	703	609	631	*Integrated Bachelor's/Master's study*
Magistriõpe	4 094	4 052	3 982	3 842	3 894	*Master's study*
Doktoriõpe	574	515	392	387	361	*Doctoral study*
Õppijad kokku	**69 113**	**67 607**	**64 806**	**59 998**	**55 214**	***Enrolment, total***
Rakenduskõrg-haridusõpe	21 970	20 791	20 233	17 878	15 749	*Professional higher education*
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	*Vocational higher education*
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	*Diploma study*
Bakalaureuseõpe	27 461	26 571	24 525	22 661	20 550	*Bachelor's study*
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	4 122	4 024	3 949	3 731	3 589	*Integrated Bachelor's/Master's study*
Magistriõpe	12 632	13 170	13 055	12 746	12 423	*Master's study*
Doktoriõpe	2 928	3 051	3 044	2 982	2 903	*Doctoral study*
Lõpetanud kokku	**11 450**	**11 828**	**11 497**	**10 867**	**10 190**	***Graduates, total***
Rakenduskõrg-haridusõpe	3 895	3 921	3 886	3 556	3 271	*Professional higher education*
Kutseharidusõpe	..	..	..	..	..	*Vocational higher education*
Diplomiõpe	..	..	..	..	..	*Diploma study*
Bakalaureuseõpe	4 368	4 666	4 292	3 966	3 642	*Bachelor's study*
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	469	506	455	485	485	*Integrated Bachelor's/Master's study*
Magistriõpe	2 543	2 485	2 674	2 627	2 579	*Master's study*
Doktoriõpe	175	250	190	233	213	*Doctoral study*

Tabel 8. Kõrghariduse omandajad koolitusala järgi, 2010–2014
Table 8. Enrolment in higher education by field of study, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ajakirjandus ja infolevi	1 227	1 161	1 067	1 040	1 000	*Journalism and information*
Arhitektuur ja ehitus	3 780	3 702	3 590	3 295	2 998	*Architecture and building*
Arvutiteadused	4 481	4 636	4 940	4 820	4 722	*Computer sciences*
Bioteadused	1 516	1 497	1 363	1 310	1 181	*Life sciences*
Füüsikalised loodusteadused	1 333	1 283	1 347	1 350	1 172	*Physical sciences*
Humanitaaria	5 499	5 339	4 970	4 404	3 914	*Humanities*
Isikuteenindus	1 693	1 579	1 418	1 279	1 163	*Personal services*
Keskkonnakaitse	1 692	1 524	1 357	1 090	968	*Environmental protection*
Kunstid	3 971	3 837	3 680	3 478	3 312	*Arts*
Matemaatika ja statistika	382	383	353	321	290	*Mathematics and statistics*
Põllumajandus, metsandus ja kalandus	1 205	1 167	1 099	985	867	*Agriculture, forestry and fishing*
Sotsiaal- ja käitumisteadused	3 779	3 746	3 487	3 300	3 292	*Social and behavioural sciences*
Sotsiaalteenused	2 004	1 925	1 789	1 738	1 550	*Social services*
Tehnikaalad	4 216	4 908	4 951	4 553	4 306	*Engineering and engineering trades*
Tervis	4 454	4 605	4 589	4 314	4 171	*Health*
Tootmine ja töötlemine	1 944	1 383	1 353	1 436	1 320	*Manufacturing and processing*
Transporditeenused	1 384	1 443	1 422	1 360	1 288	*Transport services*
Turvamine	735	796	800	766	709	*Security services*
Veterinaaria	358	354	353	349	358	*Veterinary*
Õigus	3 665	3 448	3 124	2 865	2 602	*Law*
Õpetajakoolitus ja kasvatusteadus	5 133	5 102	4 727	4 325	3 898	*Teacher training and education science*
Ärindus ja haldus	14 662	13 789	13 027	11 620	10 133	*Business and administration*
KOKKU	69 113	67 607	64 806	59 998	55 214	*TOTAL*

Tabel 9. Kõrgkoolidesse vastuvõetud soo järgi, 2010–2014
Table 9. Admittance to higher education by sex, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Naised	10 701	9 937	9 217	8 401	7 738	*Females*
Mehed	7 703	7 296	7 088	6 205	5 739	*Males*
KOKKU	18 404	17 233	16 305	14 606	13 477	*TOTAL*

Joonis 6. Kõrgkoolidest väljalangenud soo järgi, 2004–2014
Figure 6. Dropouts in higher education by sex, 2004–2014

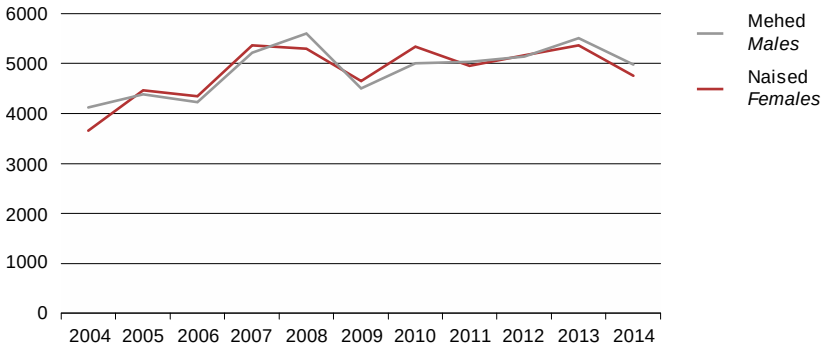

Tabel 10. Eestis õppivad välisüliõpilased päritolu järgi, 2010–2014
Table 10. Foreign students in higher education in Estonia by origin, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Aafrika	30	23	26	58	115	*Africa*
Aasia	202	270	291	385	607	*Asia*
Euroopa (v.a Eesti)	990	1 210	1 484	1 697	2 017	*Europe (except Estonia)*
Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkond	26	30	27	35	55	*Latin America and the Caribbean area*
Põhja-Ameerika	32	37	42	48	58	*North America*
Austraalia ja Okeaania	1	3	5	6	6	*Australia and Oceania*
Määramata territoorium	1	0	1	1	1	*Territory unspecified*
KOKKU	1 282	1 573	1 876	2 230	2 859	*TOTAL*

Tabel 11. Välisüliõpilased õppeastme järgi, 2010–2014
Table 11. Foreign students in higher education by level of study, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Rakendus-kõrgharidusõpe	25	65	56	30	37	*Professional higher education*
Bakalaureuseõpe	487	650	919	1 142	1 385	*Bachelor's study*
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	233	232	233	240	262	*Integrated Bachelor's/ Master's study*
Magistriõpe	367	428	450	577	872	*Master's study*
Doktoriõpe	170	198	218	241	303	*Doctoral study*

Joonis 7. Haridussüsteemist varakult lahkunud noorte osatähtsus 18–24-aastaste seas Euroopa Liidus, 2014

Figure 7. Share of early leavers from education and training in the population aged 18–24 in the European Union, 2014

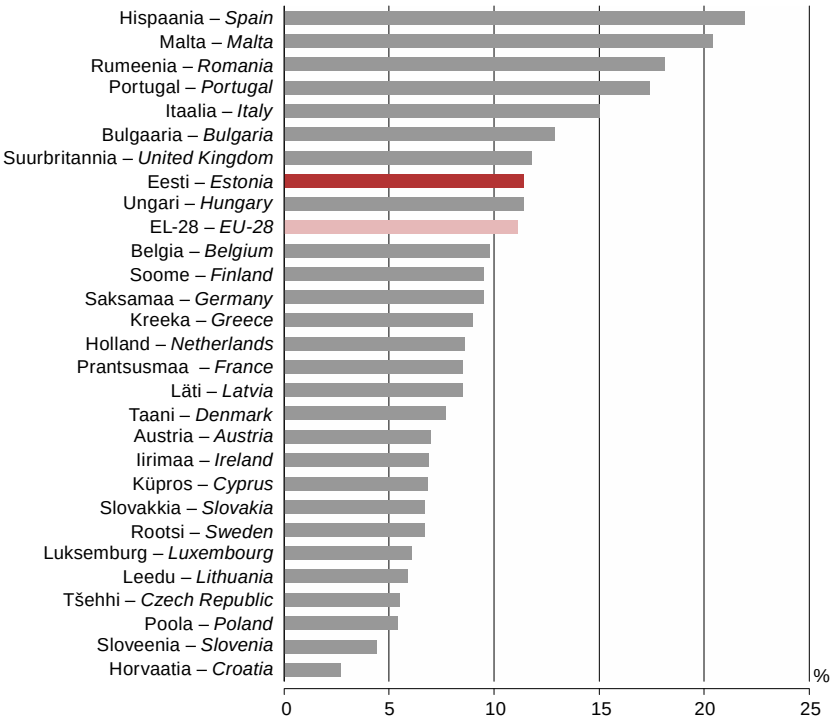

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Tasemehariduse andmed on kogunud ja töödelnud Haridus- ja Teadusministeerium ning Statistikaamet. Andmed on kogutud kõikselt, s.t esitatud haridusstatistika hõlmab kõiki vastava koolitusloaga õppeasutusi omandivormist olenemata. Alates 2005/2006. õppeaastast on tasemehariduse statistika aluseks Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) – riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid.

Kuni 2011. aastani kasutati haridusnäitajate arvutamisel 2000. aasta rahvaloendusel põhinevat korrigeeritud rahvaarvu. Alates 2012. aastast kasutatakse haridusnäitajate arvutamisel 2011. aasta rahvaloendusel põhinevat korrigeeritud vanusjaotust.

Riiklik ühtne hariduse liigitus on esitatud 1997. ja 2011. aasta võrdluses (ISCED 1997 ja ISCED 2011). Alates 2014. aastast kehtib ISCED 2011.

Methodology

The statistics on formal education are collected and processed by the Estonian Ministry of Education and Research and by Statistics Estonia. The data are based on total surveys (i.e. they cover all educational institutions that have an activity licence for the provision of the specific level of education, regardless of their ownership). Since the academic year 2005/2006, the statistics on formal education are based on the Estonian Education Information System (EHIS). It is a national register that integrates the data of the education system.

The revised population figure based on the 2000 Population Census was used to compute the education indicators for years up to 2011. Starting from 2012, the revised age distribution of the population, which is based on the 2011 Population Census, is used to compute the education indicators.

The national classification of education according to ISCED (International Standard Classification of Education) is presented below (ISCED 1997 and ISCED 2011 are compared). ISCED 2011 is used since 2014.

ISCED 97	ISCED 97 tase (kitsas)	ISCED 97 tase (laiem)	ISCED 2011 tase (kitsas)	ISCED 2011 tase (laiem)	ISCED 2011
ESIMESE TASEME HARIDUS					
Alusharidus	0	0	0	02	Alusharidus (koolieelne haridus) või alghariduseta
Põhikooli 1.–6. klass	1	1	1	10	Põhiharidus (põhikooli 1.–6. klass)
Põhikooli 7.–9. klass	2	2A	2	24	Põhiharidus (põhikooli 7.–9. klass)
Põhiharidusnõudeta kutseharidus	2	2C	2	25	Põhiharidusnõudeta kutseharidus
Kutseõpe põhihariduse baasil[a]			2	25	Kutseõpe põhihariduse baasil
			2	25	Teise taseme kutseharidus (vv alates 01.09.2013)[b]
			2	25	Kolmanda taseme kutseharidus (vv alates 01.09.2013)[b]
TEISE TASEME HARIDUS (k.a teise taseme järgne või kolmanda taseme eelne)					
Üldkeskharidus (gümnasiumi 10.–12. klass)	3	3A	3	34	Üldkeskharidus (gümnaasiumi 10.–12. klass)
Põhiharidust eeldav keskeri- või tehnikumiharidus	3	3B	3	35	Kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil
Kutsekeskharidusõpe	3	3B	3	35	Kutsekeskharidus (sh keskeri- või tehnikumiharidus) põhihariduse baasil
Kutseõpe põhihariduse baasil[a]	3	3C			Kutseõpe põhihariduse baasil
			3	35	Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (kutsekeskharidusõpe) (vv alates 01.09.2013)[b]
			3	35	Neljanda taseme kutseõppe esmaõpe (vv alates 01.09.2013)[b]
			3	35	Neljanda taseme kutseõppe jätkuõpe (vv alates 01.09.2013)[b]
Kutsekeskharidus keskhariduse baasil	4		4	45	Kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil
Kutseõpe keskhariduse baasil	4		4	45	Kutsekeskharidus või kutseõpe keskhariduse baasil
			4	45	Viienda taseme kutseõppe esmaõpe (vv alates 01.09.2013)[b]
			4	45	Viienda taseme kutseõppe jätkuõpe (vv alates 01.09.2013)[b]
KOLMANDA TASEME HARIDUS					
Keskeri- või tehnikumiharidus (keskhariduse baasil)	5	5B1	5	55	Keskeri- või tehnikumiharidus keskhariduse baasil
Bakalaureuseõpe	5	5A	6	66	Bakalaureuseõpe või sellega võrdsustatud haridus (rakendus- või kutsekõrgharidus, diplomiõpe)
Rakenduskõrgharidusõpe	5	5B	6	66	
Kutsekõrgharidus	5	5B	6	66	
Diplomiõpe	5	5B	6	66	
Magistriõpe	5	5A	7	76	Magistriõpe või sellega võrdsustatud haridus
Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	5	5A	7	76	
Doktoriõpe	6	6	8	86	Doktoriõpe või sellega võrdsustatud haridus

[a] Tase on muutunud.
[b] Tase on uus; vv – vastuvõtt.

ISCED 97	*ISCED 97 level (broad)*	*ISCED 97 level (narrow)*	*ISCED 2011 level (broad)*	*ISCED 2011 level (narrow)*	*ISCED 2011*
BELOW UPPER SECONDARY EDUCATION					
Preprimary education	*0*	*0*	*0*	*02*	*Early childhood education*
Grades 1–6 of basic school	*1*	*1*	*1*	*10*	*Lower secondary education*
Grades 7–9 of basic school	*2*	*2A*	*2*	*24*	*Lower secondary education*
Vocational courses with non-defined basic education	*2*	*2C*	*2*	*25*	*Lower secondary education - vocational*
Vocational courses based on basic education[a]			*2*	*25*	*Lower secondary education - vocational*[a]
UPPER SECONDARY EDUCATION, POST-SECONDARY NON-TERTIARY EDUCATION					
General secondary education (grades 10–12 of gymnasium)	*3*	*3A*	*3*	*34*	*Upper secondary education*
Professional secondary education based on basic education	*3*	*3B*	*3*	*35*	*Upper secondary education - vocational*
Vocational secondary education	*3*	*3B*	*3*	*35*	*Upper secondary education - vocational*
Vocational courses based on basic education[a]	*3*	*3C*			*Lower secondary education - vocational*[a]
Vocational secondary education based on secondary education	*4*		*4*	*45*	*Post-secondary non-tertiary education - vocational*
Vocational courses based on secondary education	*4*		*4*	*45*	*Post-secondary non-tertiary education - vocational*
TERTIARY EDUCATION					
Professional secondary education (based on secondary education)	*5*	*5B1*	*5*	*55*	*Short-cycle tertiary education - vocational/professional*
Bachelor's study	*5*	*5A*	*6*	*66*	*Bachelor's or equivalent level (professional or vocational higher education, diploma courses)*
Professional higher education	*5*	*5B*	*6*	*66*	
Vocational higher education	*5*	*5B*	*6*	*66*	
Diploma courses	*5*	*5B*	*6*	*66*	
Master's study	*5*	*5A*	*7*	*76*	*Master's or equivalent level*
Integrated Bachelor's/Master's study	*5*	*5A*	*7*	*76*	
Doctoral study	*6*	*6*	*8*	*86*	*Doctoral or equivalent level*

[a] *The level has changed.*

KULTUUR

Kaia Kabanen

Ülevaade

2014. aastal jõudis taasiseseisvusaja rekordini kinoskäikude arv, mis oli 2,6 miljonit. Viimase üheksa aasta jooksul on kinoskäikude arv kasvanud igal aastal. Eesti kinodes linastus 2014. aastal 353 filmi, millest 28 olid Eesti päritolu, 157 USA, 148 Euroopa ja 20 muude riikide filmid. Kinopileti keskmine hind oli 4,9 eurot ja kinopiletite müügist saadud tulu 12,8 miljonit eurot. Kinos käies kulutab inimene keskmiselt 10,9 eurot, sellest kinos kohapeal ligi 8 ja väljaspool kino transpordile ja muule 2,9 eurot.

Eestis valmis 2014. aastal 8 pikka mängufilmi ja 12 pikka dokumentaalfilmi – kokku 20 pikka filmi. Peale pikkade kinos näitamiseks tehtud filmide valmis veel 44 lühimängufilmi, 85 lühidokumentaalfilmi ja 10 lühianimatsiooni. Kokku valmis Eestis 159 lühikest või pikka filmi. Peale selle tehti Eestis 2014. aastal veel 224 tellimusfilmi, millest 111 olid reklaamfilmid, 90 mainefilmid, 10 õppefilmid ja 13 muusikavideod. Tellimusfilmide kogupikkus oli 763 minutit ehk veidi alla 13 tunni.

Muuseumiskäikude arv jõudis uue rekordini. 2013. aastal oli Eestis tuhande elaniku kohta muuseumiskäike 2522, mis oli Euroopa suurim näitaja[a]. Järgnesid Norra (2142), Rootsi (1920) ja Sloveenia (1727). 2014. aastal oli Eestis tuhande elaniku kohta juba 2919 muuseumiskäiku (võrdlusandmed teiste riikidega praegu puuduvad).

Muuseumi, kunstinäituse või kultuurimälestise külastamisele kulus inimesel 2013. aastal keskmiselt 9,2 eurot, millest kohapeal 4,7 ning toimumispaika ja tagasi sõidule 4,5 eurot. Kohapeal kulus inimesel piletitele keskmiselt 3,3 ning söögile-joogile ja muule veel 1,4 eurot. Transpordile läks keskmiselt 2,4 eurot ja muudele kulutustele väljaspool toimumiskohta veidi üle 2 euro. Kokku kulutasid Eesti muuseumide, kunstinäituste või kultuurimälestiste külastajad 2013. aastal ligi 28,5 miljonit eurot.

2014. aastal oli Eestis 256 tegutsevat muuseumi – 83 koduloomuuseumi, 45 ajaloo- ja arheoloogiamuuseumi, 20 kunstimuuseumi, 6 etnograafia- ja antropoloogiamuuseumi, 3 loodusmuuseumi ja 99 muud muuseumi. Muuseumides töötas 1867 inimest, mida oli 147 võrra rohkem kui aasta varem. Paljud muuseumid töötavad ka ainult vabatahtlike algatusel.

Teatris käidi 2014. aastal kokku üle miljoni korra. Teatrite mängukavades oli 2014. aastal kokku 509 lavastust (sh riigi- ja linnateatrites 313), millest 194 olid uuslavastused (riigi- ja linnateatrites 101). Lavastuste arv kasvas aastaga ligi 6%, uuslavastuste arv jäi samaks. Teatrid andsid kokku ligi 6000 etendust, mida käis vaatamas veidi üle miljoni inimese.

Raamatute ja brošüüride arv suurenes aastaga märgatavalt. Välja anti 4450 nimetust raamatuid – 12,6% rohkem kui aasta varem. Eestikeelsete väljaannete nimetuste arv suurenes 14,9% ja lasteraamatute oma 23%. Eesti keelest teistesse keeltesse tehtud tõlgete arv aga kahanes. 2014. aastal tõlgiti võõrkeeltesse 222 eestikeelset teost, mida on veidi üle 100 vähem kui aasta varem. Väljaannete kogutrükiarv oli 2014. aastal 5,5 miljonit – 12,7% suurem kui aasta varem.

2014. aastal ilmus Eestis 118 ajalehte, mida on 9 võrra vähem kui aasta varem. Eesti keeles ilmus 81 ajalehte – 7 võrra vähem kui 2013. aastal.

Telejaamu oli Eestis 2014. aastal 14 ehk sama palju kui aasta varem. Raadiojaamade arv kasvas aastaga 2 võrra ja oli 35.

Rahvaraamatukogude arv kahanes aastaga 7 võrra ja 2014. aastal oli neid 549. Raamatukogufondide suurus kasvas keskmiselt 1% raamatukogu kohta. Viimastel aastatel on vähenenud ka rahvaraamatukogude lugejate ja laenutuste arv. Lugejate arv oli 2,5% ja laenutuste arv 4,3% väiksem kui 2013. aastal. Ühe lugeja kohta oli 2014. aastal laenutusi keskmiselt 29,1.

[a] www.egmus.eu

Kultuurkapitali taotluste arv kahanes aastaga 6,1%. 2014. aastal esitati kultuurkapitalile 16 359 taotlust, millest rahuldati 67%. Rahastatud projektide arv oli 12,8% väiksem kui 2013. aastal. Rahastatud projektide kogusumma oli 2014. aastal ligi 17,7 miljonit eurot – 7,3% suurem kui aasta varem.

2013. aastal Eestis korraldatud elanikkonna mooduluuringu kultuurimooduli andmete kohaselt osaleb kultuurielus umbes 40% Eesti alalistest elanikest. Kõige rohkem käiakse raamatukogus (29,6%), kinos (28,6%) ja kontserdil (20,5%). Suurimad kultuurielus osalejad on Lõuna-Eesti elanikud (43,1%) ning kõige vähem käivad kultuuriasutustes ja -sündmustel Kirde-Eesti (29,5%) elanikud. Kultuurielus osalemist mõjutavad sissetulek, haridustase, vanus ja sugu. Kõrgema haridustaseme ja suurema sissetulekuga inimesed osalevad kultuurielus aktiivsemalt kui väiksema palga ja madalama haridustasemega inimesed – kahe rühma vahe on umbes 20%. Aktiivsemad kultuurielus osalejad on ka naised (46,8%) ja 15–24-aastased (62,8%). Peamised kultuuriüritustel või -asutustes käimise eesmärgid on saada elamusi ning veeta aega pere, sõprade ja lähedastega.

CULTURE

Kaia Kabanen

Overview

In 2014, an all-time record since the restoration of independence was reached in cinema attendance with 2.6 million cinema visits. *For the last nine years, the number of cinema visits has grown each year. In 2014, there were 353 films screened in Estonian cinemas, 28 of these films were Estonian productions, 157 productions of the USA, 148 European films and 20 films of other countries. The average price of a cinema ticket was 4.9 euros and the total box office of cinemas was 12.8 million euros. During one cinema visit, a visitor spends an average of 10.9 euros, nearly 8 euros of which are spent at the cinema and 2.9 euros on transport and other expenses outside the cinema.*

There were 8 full-length feature films and 12 full-length documentaries produced in Estonia in 2014 – a total of 20 full-length films. Besides the full-length films meant for screening in cinemas, 44 short feature films, 85 short documentaries and 10 short animations were also produced. In total, 159 short or full-length films were produced in Estonia. In addition to that, 224 corporate films were also produced in Estonia in 2014. Of these films, 111 were advertising films, 90 promotional films, 10 educational films and 12 music videos. The total length of corporate films was 763 minutes, i.e. slightly less than 13 hours.

The number of museum visits set a new record. *In 2013, there were 2,522 museum visits per 1,000 inhabitants in Estonia, which was the highest figure recorded in Europe*[a]*. Estonia was followed by Norway (2,142), Sweden (1,920) and Slovenia (1,727). In 2014, there were 2,919 museum visits per 1,000 inhabitants in Estonia (comparative data on other countries is currently not available).*

In 2013, the average expenditure per a visitor of a museum, art exhibition or cultural site was 9.2 euros, 4.7 euros of which were spent at the venue, and 4.5 euros upon driving there and back. 3.3 euros per visitor were spent on tickets and 1.4 euros on food, drink and other items. An average of 2.4 euros was spent on transport and more than 2 euros on other expenses outside the venue. In 2013, the total expenditure of the visitors of Estonian museums, art exhibitions and cultural sites amounted to nearly 28.5 million euros.

In 2014, there were 256 active museums in Estonia, 83 of which were local lore museums, 45 history and archaeology museums, 20 art museums, 6 ethnography and anthropology museums, 3 natural history museums and 99 other museums. There were 1,867 employees in Estonian museums – 147 persons more than the year before. Several museums are also run by volunteers only.

There were over a million theatre visits in 2014. *Theatres had a total of 509 productions (incl. 313 in state and town theatres) in their repertoire in 2014, including 194 new productions (101 in state and town theatres). The number of productions increased 6% compared to the previous year, while the number of new productions stayed the same. Theatres gave almost 6,000 performances in total, with an attendance of slightly over one million.*

The total number of book and pamphlet titles published increased noticeably compared to the previous year. *Titles published numbered 4,450, which is 12.6% more than the year before. The number of publications in the Estonian language increased 14.9%, while the number of children's books increased 23%. There was a decrease, however, in the number of translations from Estonian into other languages. 222 Estonian titles were translated in 2014, which is slightly more than 100 fewer than the year before. The total annual issue of all publications was 5.5 million copies in 2014 – 12.7% more than a year earlier.*

There were 118 newspapers published in Estonia in 2014 – nine fewer than in 2013. 81 of these were in the Estonian language, down from 88 the year before.

In 2014, there were 14 TV stations in Estonia, which is the same as the year before. The total number of radio stations was 35, which is two more than in 2013.

[a] *www.egmus.eu*

The number of public libraries fell by seven compared to the previous year and totalled 549 in 2014. The stock of libraries increased 1% per library, on average. In recent years, there has been a decline in the number of users and the number of library units lent in public libraries. Compared to 2013, the number of users decreased by 2.5% and the number of library units lent by 4.3%. On average, there were 29.1 library units lent per user in 2014.

The number of applications submitted to the Cultural Endowment of Estonia decreased 6.1% compared to the previous year. 16,359 applications were submitted in 2014 and 67% of these received funding. The number of funded projects decreased 12.8% compared to 2013. Total funding in 2014 amounted to nearly 17.7 million euros, which is 7.3% more than in 2013.

According to the data on participation in cultural activities, based on the questionnaire of the cultural module of the Population Module Survey held in Estonia in 2013, about 40% of the permanent residents of Estonia participate in cultural activities. The most popular cultural activities are going to the library (29.6%), going to the cinema (28.6%), and attending concerts (20.5%). The most active participants in cultural activities are people from Southern Estonia (43.1%) and the least active participants (29.5%) live in North-Eastern Estonia. Participation in cultural activities is affected by income, educational attainment, age and sex. People with a higher educational level and income participate more actively in cultural activities than do people with a lower educational level and income – the gap between the two groups is approximately 20%. By sex, the most active participants in cultural activities are females (46.8%), and by age – 15–24-year-olds (62.8%). The main aims of engaging in cultural activities are getting experiences and spending time with family and friends.

Tabel 1. Filmitoodang, 2010–2014
Table 1. Production of films, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Pikad ja lühifilmid kokku	129	187	241	235	159	*Full-length and short films, total*
Pikad filmid	14	33	46	40	20	*Full-length films*
pikad mängufilmid	4	8	13	10	8	*full-length feature films*
pikad dokumentaal-filmid	10	24	33	27	12	*full-length documentaries*
pikad animafilmid	0	1	0	2	0	*full-length animated cartoons*
muud pikad filmid	0	0	0	1	..	*other full-length films*
Lühifilmid	115	154	195	195	139	*Short films*
lühimängufilmid	19	6	19	12	44	*short feature films*
lühidokumentaalfilmid	31	45	67	37	85	*short documentaries*
lühianimafilmid	5	26	22	31	10	*short animated cartoons*
lühipromofilmid	34	25	62	34	..	*short promotional films*
lühiõppefilmid	23	45	5	27	10	*short educational films*
muud lühifilmid	3	7	20	54	..	*other short films*

Tabel 2. Filmilevi, 2010–2014
Table 2. Distribution of films, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Filmid kokku	294	301	332	376	353	*Films total*
Eesti filmid	14	40	28	50	28	*Estonian films*
Ameerika Ühendriikide filmid	177	143	154	158	157	*Films of the United States of America*
Euroopa riikide filmid	95	110	134	153	148	*Films of European countries*
Muude riikide filmid	8	8	16	15	20	*Films of other countries*
Kinoskäigud, tuhat	2 123,8	2 346,5	2 458,6	2 558,6	2 600,2	*Cinema attendance, thousands*
Kinoskäike 100 elaniku kohta	160	177	186	194	198	*Cinema attendance per 100 inhabitants*
Keskmine pileti-hind, eurot	3,6	4,0	4,1	4,6	4,9	*Average ticket price, euros*

Tabel 3. Muuseumid, 2010–2014
Table 3. Museums, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013[a]	2014	
Muuseumid	245	248	245	256	256	*Museums*
arheoloogia- ja ajaloomuuseumid	57	53	53	44	45	*archaeology and history museums*
koduloomuuseumid	93	94	90	85	83	*local lore museums*
loodusmuuseumid	2	2	3	3	3	*natural history museums*
kunstimuuseumid	19	20	20	19	20	*art museums*
etnograafia- ja antropoloogiamuuseumid	12	10	9	8	6	*ethnography and anthropology museums*
muud muuseumid	62	69	70	97	99	*other museums*
Põhifond, mln säilikut	10,0	8,6	8,3	8,5	8,4	*Main collection, million museum pieces*
Muuseumiskäigud, tuhat	2 150	2 666	3 040	3 324	3 837	*Museum attendance, thousands*
Muuseumiskäike 1000 elaniku kohta	1 680	2 072	2 298	2 522	2 919	*Museum attendance per 1,000 inhabitants*
Näitused	1 539	1 581	1 905	1 651	1 818	*Exhibitions*
näitused väljaspool oma ruume	406	341	548	522	585	*exhibitions outside the museum*
Töötajad	1 593	1 586	1 645	1 728	1 867	*Employees*
Tulud, miljonit eurot	38,3	42,1	42,8	52,0	61,9	*Income, million euros*
tulud riigieelarvest, miljonit eurot	20,8	16,6	21,5	18,2	23,9	*income from state budget, million euros*
tulud omavalitsuse eelarvest, miljonit eurot	2,89	3,6	4,7	4,1	4,0	*income from local government budget, million euros*
Kulud, miljonit eurot	32,5	31,2	35,1	39,4	41,8	*Expenditure, million euros*
komplekteerimiskulud, %	1,9	1,4	1,4	0,8	0,7	*acquisition costs, %*
tööjõukulud, %	43,6	47,7	46,6	44,8	51,0	*labour costs, %*

[a] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2013 have been revised.*

Tabel 4. Riigi- ja linnateatrid, 2010–2014
Table 4. State and town theatres, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014[a]	
Teatrid	12	12	12	12	10	*Theatres*
Lavastused	279	301	314	298	313	*Productions*
uuslavastused	103	115	114	98	101	*new productions*
Etendused	3 247	3 417	3 742	3 607	3 849	*Performances*
Vaatajad, tuhat	753,8	833,8	932,2	834,9	1 045,5	*Attendance, thousands*
Teatriskäike 1000 elaniku kohta	566,1	628,1	704,2	633,3	632,9	*Attendance per 1,000 inhabitants*

[a] Esialgsed andmed.
[a] *Preliminary data.*

Joonis 1. Muuseumide näitajad muuseumiliigi järgi, 2014
Figure 1. Indicators of museums by type of museum, 2014

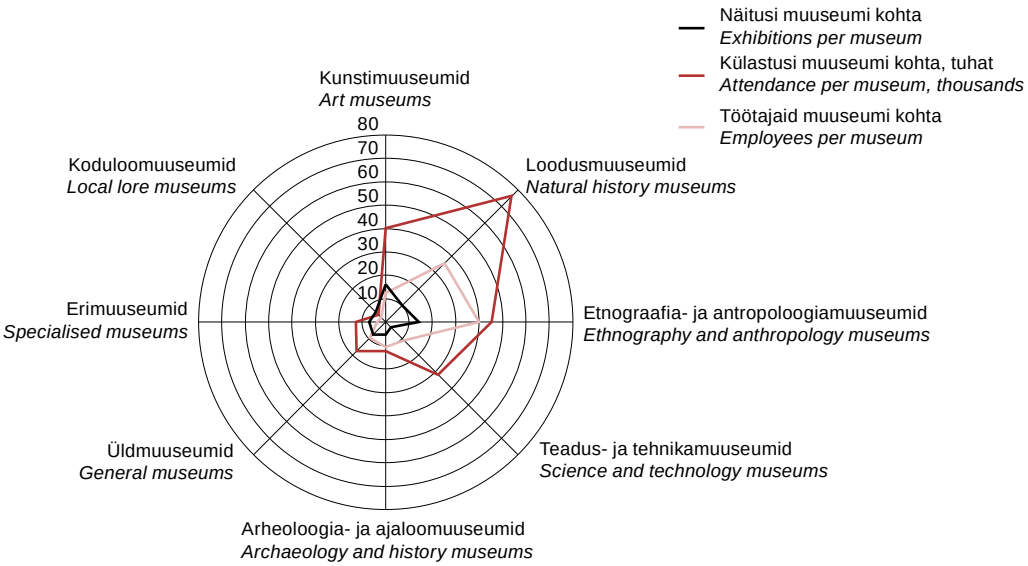

Joonis 2. Kinos-, muuseumis- ja teatriskäike 100 elaniku kohta, 2004–2014
Figure 2. Attendance of cinemas, museums and theatres per 100 inhabitants, 2004–2014

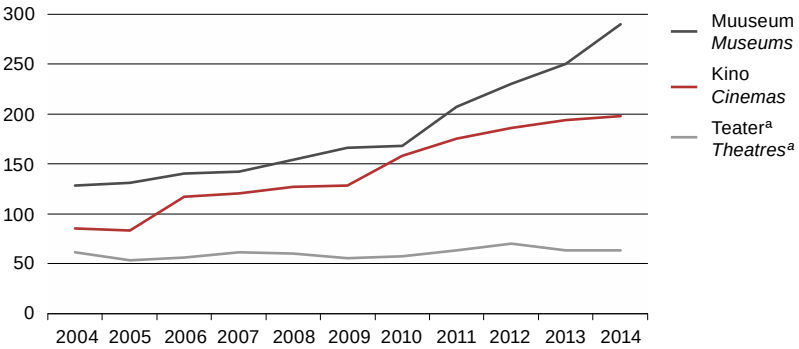

[a] Riigi- ja linnateatrid.
[a] *State and town theatres.*

Tabel 5. Raamatud ja brošüürid, 2010–2014
Table 5. Books and pamphlets, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Nimetused	3 760	3 716	3 971	3 887	4 450	*Titles*
eestikeelsed	3 045	2 923	3 116	3 030	3 562	*in Estonian*
eestikeelsed algupärandid	1 772	1 850	1 889	1 819	2 173	*originals in Estonian*
tõlked eesti keelde	1 273	1 073	1 227	1 211	1 389	*translations into Estonian*
originaalkeeltes (nii eesti kui ka teises keeles) avaldatud	2 253	2 396	2 419	2 329	2 809	*published in original languages (Estonian and other languages)*
eesti keelest teistesse keeltesse tõlgitud	223	232	305	329	222	*translated from Estonian into other languages*
muud tõlked	11	15	20	18	30	*other translations*
lastekirjandus	508	531	565	608	794	*children's books*
kooliõpikud	172	238	322	309	309	*school textbooks*
Aastatrükiarv, mln eks	5,5	4,4	4,6	4,8	5,5	*Annual issue, million copies*
eesti keeles	4,6	3,8	4,0	4,1	4,8	*in Estonian, million copies*
lastekirjandus	1,0	1,1	1,0	1,1	1,4	*children's books, million copies*
kooliõpikud	0,4	0,6	0,9	0,8	0,7	*school textbooks, million copies*
Esitrükkide nimetused	3 574	3 478	3 751	3 682	4 131	*First editions, titles*
lastekirjandus	484	496	543	575	763	*children's books*
kooliõpikud	130	183	259	263	214	*school textbooks*
Esitrükkide aastatrükiarv, mln eks	5,1	4,1	4,3	4,4	5,0	*Annual issue of first editions, million copies*
Väljaandeid elaniku kohta, eks	4,1	3,3	3,5	3,6	4,1	*Annual number of copies per inhabitant*

Tabel 6. Perioodikaväljaanded ja ajalehed, 2010–2014
Table 6. Periodicals and newspapers, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Perioodikaväljaanded, nimetust	1 153	1 159	1 149	1 130	1 093	*Periodicals, titles*
eestikeelsed	969	964	964	952	927	*in Estonian*
ajakirjad	330	324	327	320	328	*magazines*
eestikeelsed ajakirjad	271	272	280	277	278	*magazines in Estonian*
Aastatrükiarv, mln eks	25,8	25,3	28,2	26,9	27,6	*Annual circulation, million copies*
eestikeelsete väljaannete aastatrükiarv, mln eks	22,7	22,5	25,4	24,1	24,8	*annual circulation of periodicals in Estonian, million copies*
Perioodikaväljaandeid elaniku kohta, eks	19,4	19,1	21,3	20,4	21,0	*Copies per inhabitant*
Ajalehed, nimetust	131	132	130	127	118	*Newspapers, titles*
eestikeelsed ajalehed, nimetust	94	97	93	88	81	*newspapers in Estonian, titles*
Päevalehed, nimetust	13	13	13	13	12	*Daily newspapers, titles*
eestikeelsed päevalehed, nimetust	10	11	11	11	11	*daily newspapers in Estonian, titles*

Joonis 3. Lugejaid raamatukogu kohta raamatukogu liigi järgi, 2004–2014
Figure 3. Users per library by type of library, 2004–2014

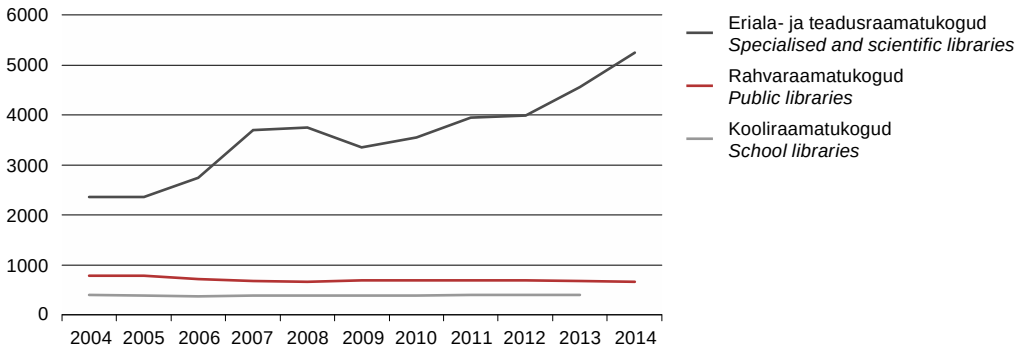

Joonis 4. Laenutusi lugeja kohta raamatukogu liigi järgi, 2004–2014
Figure 4. Library units lent per user by type of library, 2004–2014

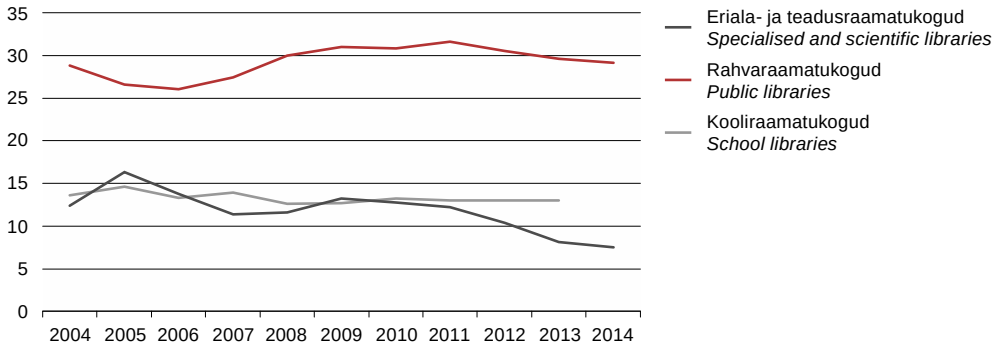

Tabel 7. Televisioon, 2010–2014
Table 7. Television, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ringhäälingujaamad	13	14	14	14	14	*Broadcasters*
aruande esitanud ringhäälingujaamad	11	12	12	13	13	*broadcasters who submitted the report*
Saadete üldmaht, tundi	69 764	73 881	76 576	84 264	85 407	*Total duration of broadcasting, hours*
Eestikeelsed saated, %	90,3	95,7	95,4	90,6	84,8	*Broadcasts in Estonian, %*
Eestikeelsete subtiitritega saated, %	33,2	45,9	47,8	38,6	41,4	*Broadcasts subtitled in Estonian, %*
Reklaam, %	11,7	12,1	9,8	10,6	9,2	*Advertising, %*
Teksti-TV, tundi	11 195	16 590	15 434	11 874	11 283	*Text-TV, hours*
Töötajad	695	712	712	702	423	*Employees*
loomingulised töötajad	250	258	274	250	190	*programme staff*
tehnilised töötajad	207	207	182	198	91	*technical staff*

Tabel 8. Raadio, 2010–2014
Table 8. Radio, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ringhäälinguprogrammid	35	34	33	33	35	*Broadcasters*
Saadete üldmaht, tundi	295 251	270 949	258 463	256 166	244 583	*Total duration of broadcasting, hours*
Eestikeelsed saated, %	69,4	69,5	60,4	59,7	58,4	*Broadcasts in Estonian, %*
Venekeelsed saated, %	28,6	28,4	24,9	25,2	26,4	*Broadcasts in Russian, %*
Omasaated, %	95,2	94,9	94,8	89	89,1	*Own production, %*
Lastesaated, %	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	*Broadcasts for children, %*
Reklaam, %	2,3	2,7	2,5	2,3	2,8	*Advertising, %*
Töötajad	329	320	305	344	277	*Employees*
loomingulised töötajad	176	164	158	199	167	*programme staff*
tehnilised töötajad	54	83	85	75	42	*technical staff*

Joonis 5. Kultuurkapitali tegevus, 2004–2014
Figure 5. Projects funded by the Cultural Endowment of Estonia, 2004–2014

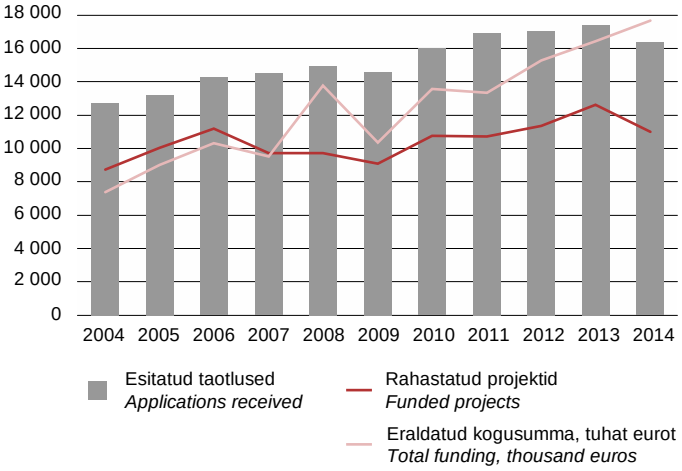

Allikas: Eesti Kultuurkapital
Source: Cultural Endowment of Estonia

Tabel 9. Kultuurielus osalemine, 2013
Table 9. Participation in cultural activities, 2013
(protsenti – *percentages*)

	Kultuurielus osalenud (v.a spordivõistlused) *Participants in cultural activities (excl. sports events)*	Teatris käinud *Theatre visits*	Kontserdil käinud *Concert visits*	Kinos käinud *Cinema visits*	Muuseumi, kunstinäitust või kultuurimälestist külastanud *Museum, art exhibition, cultural site visits*
Piirkond					
Kogu Eesti	40,4	18,6	20,5	28,6	18,3
Põhja-Eesti	42,8	23	23,3	38,4	22,8
Kesk-Eesti	39,2	15,4	14,6	14,8	10,6
Kirde-Eesti	29,5	6,9	18,0	19,7	14,7
Lääne-Eesti	41,1	16,7	20,8	12,8	14,0
Lõuna-Eesti	43,1	19,8	18,9	27,7	16,7
Sugu					
Mehed	32,6	15,4	17,3	30,5	17,3
Naised	46,8	21,3	23,2	27,0	19,1
Vanus					
15–24-aastased	62,8	20,3	28,2	64,1	22,7
25–44-aastased	42,0	22,2	24,2	42,8	20,5
45–64-aastased	37,5	19,6	19,0	14,7	18,2
Vähemalt 65-aastased	27,7	10,2	12,1	3,3	11,9
Haridustase					
Esimese taseme või sellest madalam haridus	30,8	9,9	11,6	23,7	11,2
Teise taseme haridus	34,1	13,6	18,4	25,5	15,7
Kolmanda taseme haridus	53,8	29,7	27,9	35,3	25,2
Sissetulekukvintiil					
I ehk madalaimasse kvintiili kuuluva leibkonna liikmed	31,3	11,0	12,7	13,3	12,4
II kvintiili kuuluva leibkonna liikmed	36,3	13,8	15,4	18,9	13,9
III kvintiili kuuluva leibkonna liikmed	40,4	18,1	23,1	27,6	17,4
IV kvintiili kuuluva leibkonna liikmed	44,9	20,5	25,5	35,4	20,8
V ehk kõrgeimasse kvintiili kuuluva leibkonna liikmed	48,6	28,8	25,7	46,4	26,3

Spordivõistlusel käinud *Sports event vistis*	Muul kultuuri-sündmusel käinud *Participation in other cultural events*	Raamatu-kogus käinud *Library visits*	Kultuurielus mitteosalenud *Non-participants in cultural activities*	
				Region
10,4	10,7	29,6	59,6	*Whole country*
10,8	10,7	29,4	57,2	*Northern Estonia*
13,4	15,9	29,8	60,8	*Central Estonia*
8,2	8,3	25,4	70,5	*North-Eastern Estonia*
8,4	11,9	31,3	58,9	*Western Estonia*
10,6	9,6	32,2	56,9	*Southern Estonia*
				Sex
13,7	9,9	22,1	67,4	*Males*
7,6	11,4	35,8	53,2	*Females*
				Age
18,5	9,2	57,5	37,2	*Aged 15–24*
14,6	12,1	28,0	58,0	*Aged 25–44*
6,9	12,1	24,8	62,5	*Aged 45–64*
3,4	7,3	21,6	72,3	*65 and older*
				Level of education
9,0	6,9	27,0	69,2	*Persons with below upper secondary education*
10,4	10,7	25,4	65,9	*Persons with upper secondary education*
11,0	12,7	36,7	46,2	*Persons with tertiary education*
				Income quintile
6,1	7,9	25,4	68,7	*Household members with lowest income quintile*
8,5	11,3	28,6	63,7	*Household members with second income quintile*
8,6	10,7	30,3	59,6	*Household members with third income quintile*
12,5	11,1	33,0	55,1	*Household members with fourth income quintile*
15,7	12,5	30,8	51,4	*Household members with highest income quintile*

Metoodika

Kultuuristatistika tegemiseks küsitletakse kõiki raamatukogusid, muuseume, filmiimpordi- ja filmilevi-ettevõtteid ning filme tootvaid ettevõtteid, teatreid, ringhäälingujaamu ja spordiklubisid.

Raamatukogude ja trükiste koondandmed pärinevad rahvusraamatukogust. Trükiste arv saadakse sundeksemplaride alusel.

Alates 2004. aastast kogub Kultuuriministeeriumilt tegevustoetust saavate teatrite andmeid Statistikaameti asemel Eesti Teatri Agentuur (2007. aastani Eesti Teatriliidu Teabekeskus). 2014. aasta teatrite statistikas on 36 teatri või etendusasutuse andmed: Estonia, Kuressaare Linna-teater, Tallinna Linnateater, Eesti Draamateater, Endla teater, NUKU teater, Rakvere teater, NO99, Ugala teater, Vanemuine, Vene teater, Albu vald, Banaanikala projektiteater, Eesti tantsuagentuur, Emajõe Suveteater, Fine5 tantsuteater, Goltsman Ballet, Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, Kinoteater, Liivi Muuseum, Miksteater, Piip ja Tuut, Polygon, R.A.A.A.M, Sõltumatu Tantsu Ühendus, Tallinna Tantsuteater, Tartu Uus Teater, Teoteater, Theatrum, Tuuleveski, VAT teater, Vaba Lava, Vana Baskini teater, Von Krahli teater.

Kultuurielus osalemise andmed põhinevad 2013. aastal Eestis korraldatud elanikkonna moodul-uuringu kultuurimooduli küsimustikul. Uuringu üldkogumi moodustavad kõik Eestis elavad vähemalt 15-aastased alalised elanikud, v.a pikka aega (vähemalt aasta) institutsioonides viibijad. Alaline elanik on isik, kes on Eestis viibinud või kavatseb siin viibida vähemalt aasta. 2013. aasta uuringu kultuurimooduli peamine eesmärk oli saada andmeid kultuuriasutustes ja -sündmustel käimise ja ka nendele tehtud kulutuste kohta. Kultuurimoodul koostati koostöös Tallinna Ülikooli Eesti tulevikuuuringute instituudiga ja see põhines üleeuroopalise kultuuristatistika ühtlustamise projekti „ESSNet Culture“ raames koostatud ülevaatel „Creative Industries Spillovers“.

Methodology

In order to produce statistics on culture, Statistics Estonia surveys all libraries, museums, film distribution and film production companies, theatres, broadcasting stations and sports clubs.

Aggregate data on libraries and publications have been received from the National Library of Estonia. The number of printed titles is based on compulsory copies.

Since 2004, the data on theatres that receive activity support from the Ministry of Culture are collected by the Estonian Theatre Agency (until 2007 the Estonian Theatre Information Centre). The theatre statistics for 2014 include data on 36 theatres and performance establishments: Estonian National Opera, Kuressaare Town Theatre, Tallinn City Theatre, Estonian Drama Theatre, Endla Theatre, NUKU Theatre, Rakvere Theatre, Theatre NO99, Theatre Ugala, Theatre Vanemuine, Russian Theatre, Albu rural municipality, project theatre Banaanikala, Estonian Dance Agency, Emajõe Suveteater, Fine5 Dance Theatre, Goltsman Ballet, drama studio Ilmarine, Kanuti Gildi SAAL, Kell Kümme, Kinoteater, Liiv Museum, Miksteater, Piip ja Tuut Theatre, Polygon, R.A.A.A.M., Sõltumatu Tantsu Ühendus, Tallinn Dance Theatre, Tartu Uus Teater, Teoteater, Theatrum, Tuuleveski, VAT theatre, Vaba Lava, Vana Baskini Teater, Von Krahl Theatre.

The data on participation in cultural activities are based on the questionnaire of the cultural module of the Population Module Survey held in Estonia in 2013. The population of the survey consists of all permanent residents of Estonia aged 15 and over, except for the long-term (at least a year) residents of institutions. A permanent resident is a person who has stayed in Estonia or intends to stay here for at least a year. The main objective of the cultural module of the 2013 survey was to obtain data on visits to cultural institutions and events, but also on expenditure related to those visits. The questionnaire of the cultural module was prepared in co-operation with the Tallinn University Institute for Future Studies, and it was based on the report “Creative Industries Spillovers”, prepared in the framework of ESSnet Culture, the project for the harmonisation of European cultural statistics.

ÕIGUS

Marianne Leppik

Ülevaade

Kuritegude arv Eestis üha väheneb. 2014. aastal registreeriti kokku 37 787 kuritegu, mida oli ligi 5% vähem kui aasta varem. Esimese astme kuritegusid oli 2014. aastal 1766 ja teise astme kuritegusid 36 021. Esimese astme kuritegude arv kahanes aastaga 4,5% ja teise astme kuritegude oma 4%.

Varavastaste kuritegude arv oli viimase 15 aasta väikseim. Võrreldes 2000. aasta näitajaga on see vähenenud 55,8%. Võrreldes 2013. aastaga oli varavastaste kuritegude arv 5,4% väiksem. Peamiselt kahanes varavastaste kuritegude arv 2014. aastal varguste arvu vähenemise tõttu. Kui 2013. aastal oli vargusi 16 465, siis möödunud aastal 15 738 ehk 4,4% vähem. Ainsana kasvas varavastastest kuritegudest 2014. aastal omastamiste arv – neid oli 16% rohkem kui 2013. aastal. Röövimisi registreeriti 2014. aastal kokku 360, omastamisi 1008, kelmusi 1493, väljapressimisi 80 ja asja omavolilisi kasutamisi 258.

Isikuvastaste kuritegude arv 2014. aastal kahanes. Võrreldes 2013. aasta näitajaga oli see ligi 3% väiksem. Kokku registreeriti 6767 isikuvastast kuritegu, millest enamik ehk 80% olid seotud kehalise väärkohtlemisega. Ehkki isikuvastaste kuritegude arv vähenes pea kõigis kuriteoliikides, siis vägistamisjuhtumite arv kasvas 2013. aastaga võrreldes 8% ja oli viimase viie aasta suurim.

Suurenenud on avaliku usalduse vastaste kuritegude hulk. Eeskätt puudutab kasv võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamisega seotud kuritegusid. Võrreldes 2010. aastaga on nende kuritegude arv kasvanud 26,4%. 2014. aastal registreeriti avaliku usalduse vastaseid kuritegusid kokku 1832, millest ligi kolmandik olid seotud võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamisega.

Esimese astme kriminaalasjade hulk üha väheneb. 2014. aastal võeti esimese astme kohtus vastu 7699 kriminaalasja, mida oli 8,5% vähem kui aasta varem. Lahendati 7721 kohtuasja. Aasta lõpuks oli lahendamata 749 kriminaalasja (18,8% vähem kui 2013. aastal), mis on ühtlasi taasiseseisvusaja väikseim lahendamata kriminaalasjade arv. Haldusasju võeti vastu 3786, mida oli 21,6% enam kui aasta varem, ja neist lahendati 1155 ehk 24,1% vähem kui aasta varem. Aasta lõpus oli lahendamata haldusasju 1326 – 22,6% enam kui 2013. aastal.

Riigikohtule esitatud avalduste ja kaebuste arvu kasv jätkub. 2014. aastal võeti riigikohtus vastu 3827 avaldust ja kaebust – 12,5% enam kui aasta varem. Esimese või teise astme kohtu lahendeid muudeti 310 korral, aasta varasemaga võrreldes 11,9% vähem. Tühistatud või muudetud lahenditest 68 olid kriminaal-, 89 haldus- ja 153 tsiviilasjad.

Eesti vanglates viibivate inimeste arv oli esimest korda viimase 15 aasta jooksul alla 3000. Selle ajaga on kinnipeetute arv kahanenud ligi 40%. 2014. aasta lõpu seisuga oli Eesti vanglates kokku 2921 inimest – 104 võrra vähem kui aasta varem. 100 000 elaniku kohta oli Eestis 2014. aastal 222 kinnipeetut ning eeluurimis- ja kohtualuseid 614. Süüdimõistetuid ehk kohtualuseid, kelle suhtes on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus, oli 2014. aasta lõpus kokku 2307, neist 5% naised ja 41% eestlased. Enim oli süüdimõistetute seas 30–39-aastaseid – kokku 35,4%. Korduvalt vabadusekaotusega süüdimõistetuid oli 2014. aastal 1687, varasema aastaga võrreldes 27 võrra vähem. Eluaegset vanglakaristust kandis 2014. aastal 40 inimest – pisut rohkem kui aasta varem.

Kriminaalhoolduse all olevate isikute arv üha väheneb. Kui 2010. aastal oli neid 7568, siis 2014. aastal ligi neljandiku võrra vähem. Suurenenud on töötavate isikute osatähtsus kriminaalhooldusaluste seas – kui 2013. aastal oli püsitöökoht 42%-l kriminaalhooldusalustest, siis 2014. aastal 55%-l.

JUSTICE

Marianne Leppik

Overview

The number of offences in Estonia is in steady decline. 37,787 offences were registered in Estonia in 2014, which is approximately 5% less than the year before. First-degree offences numbered 1,766 and second-degree offences totalled 36,021. Compared to 2013, the number of first-degree offences fell 4.5% and that of second-degree offences by 4%.

The number of offences against property was at its lowest level in the last 15 years. *Compared to 2000, the number has dropped 55.8%. In 2014, the number of offences against property was 5.4% smaller than in 2013, mainly due to a fall in the number of thefts. While there were 16,465 thefts in 2013, then in 2014 there were 15,738 or 4.4% fewer thefts. Among offences against property, in 2014, there was a rise only in the number of embezzlement cases, which increased 16% compared to 2013. There were 360 robberies, 1,008 embezzlement cases, 1,493 fraud cases, 80 extortion cases and 258 cases of unauthorised use of a thing registered in 2013.*

The number of offences against the person diminished in 2014. *Compared to 2013, the number fell 3%. In total, 6,767 offences against the person were registered, most of which (80%) were related to physical abuse. Although the number of offences against the person decreased for nearly all types of offences, then compared to 2013 the number of rape incidents rose 8% and was at its highest level of the last five years.*

The share of offences against public trust has increased, *mainly due to a rise in the number of incidents of counterfeiting payment means or securities. Compared to 2010, the number of such offences has grown by 26.4%. In 2014, 1,832 offences against public trust were registered; a third of them were related to counterfeiting.*

The number of criminal cases tried in the courts of first instance continues to decrease. The courts of first instance received 7,699 criminal matters in 2014, which is 8.5% less than a year earlier. Of these matters, 7,721 were settled by decision. At the end of the year, there were 749 unsettled criminal matters, which is 18.8% less than the year before. This is the smallest number of unsettled criminal matters since the restoration of independence. The number of administrative matters received was 3,786 – 21.6% more than the year before. 1,155 of these matters, i.e. 24.1% less than in 2013, were settled by decision. 1,326 administrative matters were unsettled as at the end of the year – 22.6% more than in 2013.

The number of applications and complaints sent to the Supreme Court continues to grow. *In 2014, the Supreme Court received 3,827 applications and complaints, which is 12.5% more than the year before. In 310 cases, the judgment of a court of first or second instance was quashed – this is 11.9% less than the year before. The cases where the previous judgment was quashed included 68 criminal matters, 89 administrative matters and 153 civil matters.*

For the first time in the last 15 years, the number of persons incarcerated in the penal institutions of Estonia dropped below 3,000. *In this time, the number of incarcerated persons has decreased by approximately 40%. As at the end of 2014, there were 2,921 persons incarcerated in the penal institutions of Estonia – 104 persons fewer than year before. In 2014, persons incarcerated in penal institutions per 100,000 inhabitants in Estonia numbered 222, incl. 614 persons under investigation or prosecution. The number of convicted offenders was 2,307, 5% of them were women and 41% Estonians. The share of convicted offenders was the largest (35.4%) among 30–39-year-olds. The number of convicted offenders imprisoned for at least the second time was 1,687 in 2014 – 27 persons fewer than the year before. In 2014, 40 persons were imprisoned for life – slightly more than in the previous year.*

The number of probationers is decreasing steadily. *While in 2010 there were 7,568 probationers, then by 2014 their number had decreased almost by a quarter. Among probationers, there has been an increase in the share of employees – while in 2013, 42% of the probationers had a permanent job, then in 2014 – 55%.*

Tabel 1. Registreeritud kuriteod[a] astme ja liigi järgi, 2010–2014
Table 1. Recorded offences[a] by degree and type, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013[b]	2014	
Kuriteod kokku	**48 340**	**42 567**	**40 816**	**39 631**	**37 787**	***Offences total***
I astme kuriteod	**1 842**	**1 798**	**1 715**	**1 850**	**1 766**	***1st degree offences***
II astme kuriteod	**46 498**	**40 769**	**39 101**	**37 511**	**36 021**	***2nd degree offences***
Inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastased kuriteod	2	0	0	2	2	*Offences against humanity and international security*
Isikuvastased kuriteod	5 377	6 108	6 752	6 956	6 767	*Offences against the person*
tapmine	62	81	59	50	42	*manslaughter*
mõrv	22	19	21	12	13	*murder*
raske tervisekahjustuse tekitamine	103	104	99	99	17	*causing serious damage to health*
kehaline väärkohtlemine	4 320	4 785	5 311	5 499	5 395	*physical abuse*
pantvangi võtmine	0	3	0	1	0	*hostage-taking*
vägistamine	81	91	143	135	147	*rape*
Poliitiliste ja kodanikuõiguste vastased süüteod	86	75	80	127	151	*Offences against political and civil rights*
Perekonna- ja alaealiste-vastased süüteod	375	403	404	352	331	*Offences against family and minors*
Rahvatervisevastased kuriteod	923	937	890	1 045	1 222	*Offences against public health*
narkootikumidega seotud kuriteod	901	913	866	1 019	1 190	*offences relating to narcotics*
Varavastased kuriteod	30 235	24 389	22 800	21 321	20 179	*Offences against property*
vargus	25 253	20 175	18 628	16 465	15 738	*theft*
röövimine	599	525	457	476	360	*robbery*
omastamine	755	763	801	845	1 008	*embezzlement*
kelmus	2 021	1 155	1 147	1 924	1 493	*fraud*
väljapressimine	88	98	82	96	80	*extortion*
asja omavoliline kasutamine	339	314	290	270	258	*unauthorised use of a thing*
Intellektuaalse omandi vastased kuriteod	70	71	51	37	20	*Offences against intellectual property*
Riigivastased kuriteod	6	9	5	13	20	*Offences against the state*
Avaliku rahu vastased kuriteod	4 162	3 277	3 109	2 799	2 288	*Offences against public peace*
Ametikuriteod	196	167	160	312	320	*Offences related to office*
Õigusemõistmis-vastased kuriteod	537	508	473	487	470	*Offences against administration of justice*
Avaliku usalduse vastased kuriteod	1 415	1 423	1 205	1 505	1 832	*Offences against public trust*
maksevahendi või väärtpaberi võltsimine	14	34	12	12	10	*counterfeiting of payment means or securities*
võltsitud maksevahendi või väärtpaberi kasutamine	387	475	414	404	526	*use of counterfeit payment means or securities*
Keskkonnakuriteod	27	39	39	28	36	*Offences against environment*
Majanduskuriteod	1 137	1 044	800	701	606	*Economic offences*
Üldohtlikud kuriteod	319	288	326	249	205	*Offences dangerous to public*
tulirelva, selle olulise osa ja laskemoona ebaseaduslik käitlemine	137	138	159	113	111	*unlawful handling of firearms or essential components thereof or ammunition*
Liikluskuriteod	3 465	3 816	3 713	3 684	3 327	*Traffic offences*
joobeseisundis juhtimine	3 304	3 635	3 535	3 513	3 179	*driving while intoxicated*
Kaitseteenistusega seotud kuriteod	8	13	9	13	11	*Offences relating to service in the Defence Forces*

[a] K.a kuriteokatsed.
[b] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.

[a] Incl. attempted offences.
[b] The data for 2013 have been revised.

Tabel 2. Lõpetatud kriminaalmenetlused, 2010–2014
Table 2. Terminated criminal proceedings, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Menetluse lõpetamise alused kokku	25 287	37 710	33 854	30 680	28 961	***Reasons for termination of proceedings, total***
Välistava asjaolu ilmnemine	8 228	13 560	13 188	12 419	11 875	*Occurrence of precluding circumstances*
Kuriteo toime pannud isiku tuvastamatus	13 296	20 456	17 077	14 520	12 990	*Failure to identify the person who committed the criminal offence*
Materjali saatmine alaealiste komisjonile	408	428	433	325	337	*Referral of materials to juvenile committee*
Avaliku menetlushuvi puudumine	2 634	2 334	2 022	2 249	2 471	*Lack of public interest in proceedings and in case of negligible guilt*
Karistuse ebaotstarbekus	357	426	369	399	437	*Lack of proportionality of punishment*
Leppimine	364	483	747	708	797	*Conciliation*
Välisriigi kodaniku või välisriigis toimepandud kuritegu	0	0	13	6	22	*Criminal offences committed by foreign citizens or in foreign states*
Isikult saadud abi tõendamiseseme asjaolude väljaselgitamisel	0	23	5	1	8	*Assistance received from person upon ascertaining facts relating to subject of proof*

Joonis 1. Kriminaalmenetluse lõpetamine[a] lõpetamise põhjuse järgi, 2013, 2014
Figure 1. Termination of criminal proceedings[a] by reason for termination, 2013, 2014

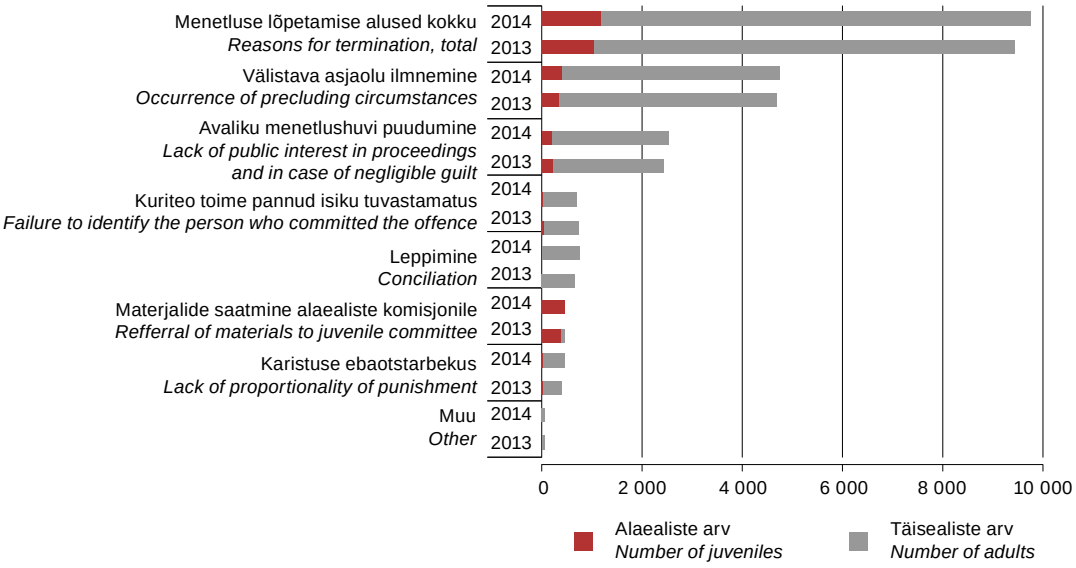

[a] Isikud, kelle suhtes kriminaalmenetlus lõpetati.
[a] *Persons with regard to whom proceedings were terminated.*

Tabel 3. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod, 2010–2014
Table 3. Persons and offences sent to court, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Menetlused kokku						***Proceedings total***
Isikute arv	11 010	11 213	10 467	9 542	8 629	*Number of persons*
alaealiste arv	578	516	491	412	309	*number of juveniles*
Kuriteod	19 536	19 397	17 930	17 096	15 684	*Offences*
I astme kuriteod	1 633	1 303	1 309	1 221	...	*1st degree offences*
Kiirmenetlused						***Expedited procedures***
Isikute arv	2 087	2 388	2 228	1 983	2 004	*Number of persons*
alaealiste arv	1	1	1	0	0	*number of juveniles*
Kuriteod	2 316	2 583	2 394	2 182	2 194	*Offences*
I astme kuriteod	1	1	2	2	...	*1st degree offences*
Kokkuleppe-menetlused						***Settlement proceedings***
Isikute arv	3 477	4 161	4 450	4 030	3 938	*Number of persons*
alaealiste arv	235	263	332	259	197	*number of juveniles*
Kuriteod	5 938	7 265	7 296	7 729	7 599	*Offences*
I astme kuriteod	517	496	592	495	...	*1st degree offences*
Käskmenetlused						***Summary proceedings***
Isikute arv	337	243	188	140	199	*Number of persons*
alaealiste arv	5	4	2	1	1	*number of juveniles*
Kuriteod	362	279	233	152	241	*Offences*
I astme kuriteod	0	0	0	0	...	*1st degree offences*
Lühimenetlused						***Alternative proceedings***
Isikute arv	3 400	2 657	1 962	1 760	1 035	*Number of persons*
alaealiste arv	248	139	56	108	74	*number of juveniles*
Kuriteod	7 810	5 779	4 512	4 040	2 953	*Offences*
I astme kuriteod	366	201	165	175	...	*1st degree offences*
Üldmenetlused						***General procedures***
Isikute arv	1 678	1 719	1 574	1 441	1 274	*Number of persons*
alaealiste arv	88	109	56	40	35	*number of juveniles*
Kuriteod	3 038	3 392	2 851	2 732	2 460	*Offences*
I astme kuriteod	744	593	542	533	...	*1st degree offences*
Psühhiaatrilise sundravi menetlused						***Proceedings in compulsory psychiatric treatment***
Isikute arv	31	45	65	57	60	*Number of persons*
alaealiste arv	1	0	3	4	2	*number of juveniles*
Kuriteod	72	99	144	139	110	*Offences*
I astme kuriteod	5	12	8	9	...	*1st degree offences*

Joonis 2. Kohtusse saadetud isikud ja kuriteod menetlusliigi järgi, 2013, 2014
Figure 2. Persons and offences sent to court by type of proceedings, 2013, 2014

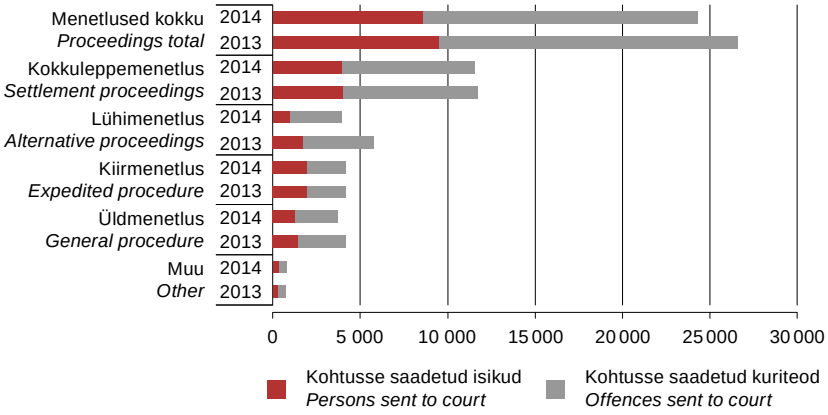

Tabel 4. Kohtute töö, 2010–2014
Table 4. Work of courts, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Esimese astme kohtud						***Courts of first instance***
Saabunud kriminaalasjad	9 473	9 848	9 129	8 417	7 699	*Criminal matters received during the year*
Lahendatud kriminaalasjad	9 070	9 078	8 323	8 429	7 721	*Criminal matters settled by decision*
Saabunud haldusasjad	3 556	3 602	2 855	2 957	3 786	*Administrative matters received during the year*
Lahendatud haldusasjad	3 243	1 241	1 255	876	1 155	*Administrative matters settled by decision*
Teise astme kohtud						***Courts of second instance***
Saabunud	6 737	6 852	6 456	6 955	6 978	*Received*
kriminaalasjad	2 311	2 356	2 182	2 284	2 200	*criminal matters*
tsiviilasjad	2 889	2 937	2 937	3 232	2 958	*civil matters*
haldusasjad	1 417	1 445	1 420	1 245	1 653	*administrative matters*
väärteoasjad	120	114	126	194	167	*misdemeanour matters*
Lahendatud	6 806	6 763	6 465	6 955	7 130	*Settled*
kriminaalasjad	2 274	2 388	2 194	2 284	2 215	*criminal matters*
tsiviilasjad	3 098	2 944	2 827	3 232	3 109	*civil matters*
haldusasjad	1 314	1 316	1 320	1 245	1 649	*administrative matters*
väärteoasjad	120	115	124	194	157	*misdemeanour matters*

Tabel 5. Riigikohtu töö, 2010–2014
Table 5. Work of the Supreme Court, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Läbi vaadatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotlused	14	41	26	66	52	*Reviewed petitions for constitutional review*
Avaldused ja kaebused	2 766	2 912	3 124	3 350	3 827	*Applications and complaints*
kriminaal- ja väärteoasjad	857	1 029	1 235	1 279	1 296	*criminal and misdemeanour matters*
haldusasjad	861	805	683	770	1 026	*administrative matters*
tsiviilasjad	1 048	1 078	1 206	1 301	1 505	*civil matters*
Menetlusloast keeldutud	1 500	1 489	1 687	1 883	1 969	*Leave for proceedings not given*
kriminaal- ja väärteoasjad	383	421	634	734	702	*criminal and misdemeanour matters*
haldusasjad	570	571	409	455	513	*administrative matters*
tsiviilasjad	547	497	644	694	754	*civil matters*
Läbi vaadatud	372	424	401	426	397	*Examined*
kriminaal- ja väärteoasjad	115	120	119	152	101	*criminal and misdemeanour matters*
haldusasjad	95	108	76	93	110	*administrative matters*
tsiviilasjad	162	196	206	181	186	*civil matters*
I või II astme kohtu lahend tühistatud	236	329	302	352	310	*Judgment of the court of first or second instance quashed*
kriminaal- ja väärteoasjad	74	85	70	120	68	*criminal and misdemeanour matters*
haldusasjad	81	77	60	77	89	*administrative matters*
tsiviilasjad	81	167	172	155	153	*civil matters*

Tabel 6. Lõpliku menetlusotsusega ja lahendatud kuriteod, 2010–2014
Table 6. Offences with final procedural decision and cleared offences, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Lõpliku menetlus-otsusega kuriteod	44 984	57 296	51 995	47 776	44 645	*Offences with final procedural decision*
I astme kuriteod	2 592	2 402	1 991	1 805	..	*1st degree offences*
II astme kuriteod	42 392	54 894	50 004	45 971	..	*2nd degree offences*
Lahendatud kuriteod	23 460	23 280	21 519	20 842	19 779	*Cleared offences*
I astme kuriteod	1 672	1 345	1 326	1 258	..	*1st degree offences*
II astme kuriteod	21 788	21 935	20 193	19 584	..	*2nd degree offences*

Tabel 7. Vanglas viibivad isikud, 2010–2014
Table 7. Persons incarcerated in penal institutions, 2010–2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2010	2011	2012	2013[a]	2014	
Vanglas viibivad isikud	3 393	3 400	3 285	3 025	2 921	***Persons incarcerated in penal institutions***
Eeluurimis- ja kohtualused	744	772	753	614	614	*Persons under investigation or prosecution*
Süüdimõistetud	2 649	2 628	2 532	2 411	2 307	*Convicted offenders*
naised	150	135	119	106	119	*females*
eestlased	1 138	1 098	1 118	1 033	939	*Estonians*
eluaegse vangla-karistusega	36	37	36	38	40	*persons imprisoned for life*
Süüdimõistetute vanus						***Age of convicted offenders***
13–14	0	0	0	0	0	*13–14*
15–17	23	22	16	22	20	*15–17*
18–21	220	193	173	136	126	*18–21*
22–24	310	288	257	195	173	*22–24*
25–29	506	493	440	416	365	*25–29*
30–39	842	875	853	852	817	*30–39*
40–49	468	473	486	476	485	*40–49*
50–59	217	217	233	226	227	*50–59*
60 ja vanemad	63	67	74	88	94	*60 and older*
Süüdimõistetute karistusaeg						***Period of sentence of convicted offenders***
Alla aasta	272	406	322	293	253	*Under a year*
1 kuni alla 2 aasta	281	312	317	316	342	*1 to less than 2 years*
2 kuni alla 3 aasta	302	305	288	273	257	*2 to less than 3 years*
3 kuni alla 5 aasta	695	668	645	571	580	*3 to less than 5 years*
5 kuni alla 10 aasta	693	618	608	594	565	*5 to less than 10 years*
10 kuni alla 15 aasta	252	217	221	228	207	*10 to less than 15 years*
15–30 aastat	117	64	94	97	62	*15–30 years*
Üle 30 aasta	1	1	1	1	1	*More than 30 years*
Eluaegse vanglakaristusega	36	37	36	38	40	*Persons imprisoned for life*
Süüdimõistetute vabadusekaotuste arv						***Number of imprisonments of convicted offenders***
Esimest korda	884	797	770	697	620	*First time*
Teist korda	909	682	621	563	520	*Second time*
Kolmandat korda	434	462	424	392	352	*Third time*
Vähemalt neljandat korda	422	686	717	759	815	*At least fourth time*
Süüdimõistetute toime pandud kuriteod						***Offences committed by convicted offenders***
Isikuvastased kuriteod	864	735	842	821	733	*Offences against the person*
tahtlik tapmine ja tapmiskatse	527	427	508	512	458	*murder and attempted murder*
tahtlik raske kehavigastuse tekitamine	98	72	101	87	82	*wilful infliction of severe bodily injuries*
vägistamine ja vägistamiskatse	124	78	90	89	83	*rape and attempted rape*
Narkootikumidega seotud süüteod	492	527	542	534	601	*Offences relating to narcotics*
Varavastased kuriteod	1 047	967	928	834	730	*Offences against property*
vargus	493	540	311	278	261	*theft*
röövimine	452	316	480	424	345	*robbery*

[a] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2013 have been revised.*

Tabel 8. Kinnipeetute liikumine vanglates, 2010–2014
Table 8. Movement of incarcerated persons in penal institutions, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013[a]	2014	
Süüdimõistetud						***Convicted offenders***
Vabastatud	2 150	2 155	2 172	1 897	1 771	*Released*
tähtaja lõppemisel	1 553	1 563	1 558	1 287	1 193	*at end of sentence period*
osaliselt ärakandmisele mõistetud vangistuse ärakandmisel	145	136	139	159	132	*at end of partially served sentence period*
tingimisi enne tähtaega või karistuse kergendamise tõttu	434	433	443	430	422	*conditionally before end of sentence period or due to mitigation*
armuandmise korras	0	2	1	2	2	*due to grant of pardon*
ravimatu haiguse tõttu	3	6	7	3	4	*due to incurable illness*
muu põhjus	11	6	24	13	13	*other reason*
Surnud	6	9	5	3	5	*Deceased*
Eeluurimis- ja kohtualused						***Persons under investigation and prosecution***
Uued vahialused	2 185	2 034	862	...	...	*Newly taken into custody*
naised	577	166	90	115	99	*females*
alaealised	175	180	57	39	36	*juveniles*
Vabastatud	479	552	502	448	317	*Released*
õigeksmõistva kohtuotsuse korral	5	5	5	5	2	*due to judgment of acquittal*
tõkendi muutumisel või lõppemisel	116	85	149	141	81	*due to change or end of restraint*
kriminaalasja kohtueelse lõpetamise tõttu	11	9	19	7	8	*due to pre-court closing of criminal matter*
muu põhjus	347	453	329	293	223	*other reason*
Surnud	2	2	1	2	3	*Deceased*

[a] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2013 have been revised.*

Tabel 9. Kriminaalhooldusalused, 2010–2014
Table 9. Probationers, 2010–2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kriminaal-hooldusalused	7 568	7 224	6 766	6 142	5 665	***Probationers***
naised	675	633	611	553	493	*females*
alaealised	260	220	213	203	71	*juveniles*
tütarlapsed	53	46	33	32	...	*girls*
Eesti kodakondsusega	5 839	5 446	5 126	4 641	4 080	*Estonian citizens*
eestlased	4 799	4 343	4 047	3 624	3 142	*Estonians*
Katseaeg						***Probation period***
Alla aasta	267	251	276	257	372	*Under a year*
1 kuni alla 2 aasta	4 394	4 119	3 845	3 283	2 771	*1 to less than 2 years*
2 kuni alla 3 aasta	1 278	1 210	1 197	1 107	1 716	*2 to less than 3 years*
Vähemalt 3 aastat	120	104	91	104	846	*At least 3 years*
Teadmata või määramata	1 509	1 540	1 357	1 391	...	*Not given or unknown*
Vanus						***Age***
13–17	260	220	213	169	71	*13–17*
18–20	792	637	560	412	305	*18–20*
21–24	1 330	1 210	935	777	648	*21–24*
25–29	1 294	1 248	1 236	1 103	1 034	*25–29*
30–39	1 924	1 967	1 907	1 750	1 649	*30–39*
40–49	1 256	1 257	1 170	1 163	1 151	*40–49*
50–59	571	529	565	583	602	*50–59*
60–64	94	94	107	122	134	*60–64*
65 ja vanemad	47	62	73	63	71	*65 and older*
Sotsiaalne seisund						***Social status***
Töötav	2 384	2 620	2 627	2 560	3 128	*Employed*
Õppiv	704	618	485	336	262	*Studying*
Töötav ja õppiv	30	27	28	26	14	*Employed and studying*
Pensionil	607	694	801	310	248	*Retired*
Ajateenistuses	0	5	2	0	3	*In military service*
Registreeritud töötuna	1 528	1 274	1 075	937	714	*Registered as unemployed*
Juhutöödel	1 266	905	846	770	592	*At odd jobs*
Tegevuseta	665	725	621	576	425	*Inactive*
Muu seisund	384	356	281	249	172	*Other status*
Kriminaalkaristuste arv						***Number of criminal convictions***
Esimest korda	2 529	2 098	1 768	1 317	1 929	*First time*
Teist korda	1 480	1 497	1 395	1 285	1 509	*Second time*
Kolmandat korda	919	966	949	891	1 119	*Third time*
Vähemalt neljandat korda	2 030	2 199	2 262	2 263	1 108	*At least fourth time*
Teadmata	610	464	392	386	0	*Unknown*
Toimepandud kuriteod						***Committed offence***
Isikuvastased kuriteod	1 184	1 121	1 175	1 201	1 246	*Offences against the person*
Varavastased kuriteod	2 683	2 535	2 274	1 926	2 370	*Offences against property*
Ettekanded kriminaal-hooldusaluste kohta						***Reports on probationers***
Korralised	7 900	6 940	6 224	5 683	6 674	*Regular*
Erakorralised	1 953	1 998	1 873	1 881	2 201	*Extraordinary*

Metoodika

Õigusstatistikat mõjutavad otseselt seadusemuudatused. Pidevalt on täiustatud nii karistus-seadustikku kui ka teisi seadusi. Seda tuleb esitatud andmeid analüüsides arvestada.

Andmed registreeritud kuritegude, nende avastamise, eeluurimise peatamise ja kuriteo toime pannud isikute kohta saadi kuni 2008. aastani Politseiametilt keskandmebaasi väljavõttena. Alates 2009. aastast avaldab Statistikaamet kuritegevuse statistikat E-toimiku koondatud andmete alusel – kriminaalmenetluse kohta tagasiulatuvalt 2006. aastast ja registreeritud kuritegevuse kohta (statistika andmebaasis) 2003. aastast. Metoodika ja andmeallika muutumise tõttu ei ole andmed varem avaldatutega võrreldavad.

Justiitsministeeriumilt on saadud esimese ja teise astme kohtute töö koondandmed. Riigikohtu töö kohta edastab andmed Riigikohus ise.

Info aasta jooksul vanglates viibinud isikute ja kriminaalhooldusaluste kohta pärineb Justiitsminis-teeriumi taasühiskonnastamise talituselt.

Kuritegevuse lühiajastatistikat avaldab Justiitsministeerium.

Methodology

Crime statistics are directly influenced by amendments made to legislative acts. The Penal Code and other laws have been amended on a regular basis. This should be taken into consideration when analysing the presented data.

Until the year 2008, the data on recorded criminal offences and their clearance, the data on the suspension of pre-trial investigations and the data on offenders were received from the Police Board as records from their central database. Starting from 2009, Statistics Estonia publishes crime statistics on the basis of the data collected in the e-File – data on criminal proceedings from 2006 onwards and data on recorded crime (in the Statistical Database) from 2003 onwards. Due to changes in the methodology and data source, the data are not comparable with the previously published time series.

The Ministry of Justice provides consolidated data on the work of the courts of first and second instance. The Supreme Court provides the data on their activities.

Information on persons incarcerated in penal institutions during the year and on probationers is received from the Rehabilitation Division of the Prisons Department of the Ministry of Justice.

Short-term crime statistics are published by the Ministry of Justice.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2010. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE TÕRJUTUS JA VAESUS

Tiiu-Liisa Laes

Ülevaade

Sotsiaalseks tõrjutuseks nimetatakse olukorda, kus inimene ei saa puuduliku hariduse, väikese sissetuleku, vaesuse, materiaalse ilmajäetuse, töötuse või kehva tervise tõttu ühiskonnaelust täisväärtuslikult osa võtta ning tema juurdepääs ressurssidele ja teenustele on piiratud. Et indiviidi panus jääb seetõttu tema potentsiaalist väiksemaks, ei kaota sotsiaalse tõrjutuse korral ainult inimene ise, vaid kogu ühiskond.

Sotsiaalse tõrjutuse kesksed mõisted on suhteline ja absoluutne vaesus. Nende defineerimisel lähtutakse leibkonnaliikme ekvivalentnetosissetulekust – leibkonna sissetulekust, mis on jagatud tarbimiskaalude summaga. Tarbimiskaale kasutatakse sissetuleku arvutamisel selleks, et võtta arvesse eri vanuses leibkonnaliikmete tarbimise erinevust ja ühistarbimisest saadavat säästu. Tarbimiskaalud võimaldavad leibkondi suuruse ja koosseisu järgi paremini võrrelda.

2013. aastal elas suhtelises vaesuses 22,1% ja absoluutses vaesuses 8,0% Eesti rahvastikust. Suhtelise vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla 60% riigi elanike mediaanekvivalentnetosissetulekust. 2013. aastal oli aasta mediaanekvivalentnetosissetulek 7166 eurot leibkonnaliikme kohta, millest 60% ehk suhtelise vaesuse piir oli 4300 eurot tarbija kohta aastas. Seega elasid 2013. aastal suhtelises vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 358 euro kuus. Absoluutse vaesuse näitaja kohaselt on vaene see, kelle ekvivalentnetosissetulek on alla absoluutse vaesuse piiri ehk elatusmiinimumi. 2013. aastal oli absoluutse vaesuse piir 205 eurot tarbija kohta kuus, seega elasid absoluutses vaesuses need, kelle ekvivalentnetosissetulek oli alla 205 euro kuus.

Et elanike sissetulekud suurenesid, oli suhtelise vaesuse piir 2013. aastal 302 euro võrra kõrgem kui aasta varem. Suhtelise vaesuse määr tõusis aastaga 1,4 protsendipunkti. Suhtelises vaesuses elavate inimeste osatähtsus ei vähenenud, sest sissetulekute ebavõrdsuse tase jäi samaks. Absoluutse vaesuse piir oli 2013. aastal 10 euro võrra kõrgem ja absoluutse vaesuse määr 0,4 protsendipunkti madalam kui aasta varem.

Vaesust aitavad leevendada sotsiaalsed siirded. 2013. aastal vähendasid sotsiaalsed siirded suhtelist vaesust 19%-l rahvastikust – kui enne siirdeid elas suhtelises vaesuses 40,7%, siis pärast siirdeid 22,1% rahvastikust. Eelkõige aitavad sotsiaalsed siirded leevendada vanemaealiste olukorda. 2013. aastal tõid siirded suhtelisest vaesusest välja 55% vähemalt 65-aastastest.

Vaesuse sügavust näitab suhtelise vaesuse süvik, mis on suhtelises vaesuses olevate inimeste mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides. Laste vaesus on tunduvalt suurem kui vanemaealistel. Kui alla 18-aastaste suhtelise vaesuse süvik oli 2013. aastal 29,7%, siis vähemalt 65-aastaste oma 9,6%.

Laste ja lasterikaste perede suhteline vaesus süvenes. Kui 2012. aastal oli alla 18-aastaste suhtelise vaesuse määr 18,5%, siis 2013. aastal 20,2%. Sotsiaalsed siirded (v.a pensionid) tõid suhtelisest vaesusest välja 8% lastest. Vähemalt kolme ülalpeetava lapsega paaridest elas 2013. aastal suhtelises vaesuses 22,9% – 4 protsendipunkti rohkem kui aasta varem. Ka lasterikaste perede absoluutse vaesuse määr tõusis aastaga – 10,4%-st 12,0%-ni.

Naiste suhtelise vaesuse määr oli 2013. aastal 23,5%. Meeste näitaja oli sellest 2,9 protsendipunkti madalam. Naistel on suurem oht vaesusesse langeda kui meestel ja enamikus riikides on naised meestest keskmiselt vaesemad. See-eest on meeste vaesus sügavam. Kui absoluutse vaesuse määr oli naistel 7,3% ja suhtelise vaesuse süvik 17,7%, siis meestel olid need näitajad 8,9% ja 30,2%.

Sügavas materiaalses ilmajäetuses elas 2014. aastal 6,2% elanikest. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr näitab nende isikute osatähtsust, kes ei saa endale võimaldada vähemalt nelja komponenti järgmistest: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine; 2) kodu piisavalt soojana hoidmine;

3) ettenägematud kulutused; 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine; 5) nädalane puhkus kodust eemal; 6) auto; 7) pesumasin; 8) värviteler; 9) telefon. 2014. aastal oli Eesti elanikel kõige keerulisem toime tulla ettenägematute kulutustega – 39% inimestest ei saanud endale lubada ootamatuid väljaminekuid.

Eurostati andmetel elas 2013. aastal sügavas materiaalses ilmajäetuses keskmiselt 9,6% EL-i elanikest. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr ulatus 1,4%-st Rootsis 43,0%-ni Bulgaarias. Eestis oli sügava materiaalse ilmajäetuse määr 2013. aastal EL-i keskmisest madalam – 7,6%.

Sageli põhjustab sotsiaalset tõrjutust ja vaesust töötus, seetõttu on oluline jälgida ka pikaajalise (vähemalt aasta tööta olnud) ja väga pikaajalise töötuse (vähemalt kaks aastat tööta olnud) määra. Pikaajalise tööpuuduse probleem on hakanud leevenema. Kogu tööjõus oli pikaajaliste töötute osatähtsus 2014. aastal 3,3% (aasta varem 3,8%). 2014. aastal langes ka väga pikaajalise töötuse määr, mis oli 1,7% (aasta varem 2,3%).

Mittetöötavatest inimestest (töötud, pensionärid jt mitteaktiivsed) elas 2013. aastal allpool suhtelise vaesuse piiri 36,0% ja allpool absoluutse vaesuse piiri 10,9%. Töötamine vähendab vaesusesse sattumise ohtu olulisel määral ja tööta jäämine põhjustab vaesust. 2013. aastal oli hõivatute suhtelise vaesuse määr kolm korda madalam kui mittetöötavatel inimestel. Mittetöötavatest inimestest olid kõige suuremas vaesusriskis töötud – suhtelises vaesuses elas neist 59,2% ja absoluutses vaesuses 39,2%.

Ka töötavate inimeste seas on neid, kes elavad vaesuses. 2013. aastal elas hoolimata töö olemasolust suhtelises vaesuses 10,0% ja absoluutses vaesuses 4,0% palgatöötajatest. Hõivatute vaesust süvendab väike palk, mis on omakorda seotud madala haridustaseme ja osaajatööga. Ka ettevõtjana töötamine suurendab vaesusriski – ettevõtjate suhtelise vaesuse määr oli 33,6% ja absoluutse vaesuse määr 16,1%.

Peale materiaalse vaesuse ja tööpuuduse põhjustab sotsiaalset tõrjutust ka vähene haridus. Mida kõrgem on haridus, seda suurem on sissetulek, seda parem sotsiaalne staatus ja seda paremad võimalused ühiskonnaelus osaleda. Põhi- või sellest madalama haridusega vähemalt 25-aastaste osatähtsus on Eestis aasta-aastalt pisut vähenenud. 2014. aastal oli madala haridustasemega 14,1% rahvastikust – 2,5 protsendipunkti vähem kui 2010. aastal.

Ka sissetulek ja tervis on tugevasti seotud. Mida suurem on inimese sissetulek, seda parem tervis. Kui madalaimasse sissetulekukvintiili kuulujatest pidas 2014. aastal oma tervist halvaks või väga halvaks 23,3%, siis kõrgeimas tulukvintiilis arvas sama vaid 3,7%. Sissetulekust olenevad ka elanike rahalised võimalused tarbida tervist toetavaid tooteid (nt tervislik toit) ja teenuseid (nt trenn). Halvema tervisega inimestel on omakorda raskem teenida suuremat sissetulekut.

SOCIAL EXCLUSION AND POVERTY

Tiiu-Liisa Laes

Overview

Social exclusion is understood as a situation in which a person is unable to fully participate in social life due to insufficient education, low income, poverty, material deprivation, unemployment or poor health, and his/her access to resources and services is limited. Social exclusion entails negative consequences not only for the excluded individual but for the society as a whole, since the individual's potential contribution to the society diminishes.

Relative and absolute poverty are central concepts of social exclusion. These indicators are calculated on the basis of equalised disposable income of a household member, that is, the household income is divided by the sum of equivalence scales. Equivalence scales are used in income calculations so as to account for the different consumption of people of different ages and for savings from communal consumption. Equivalence scales allow a better comparison of households by size and composition.

In 2013, 22.1% of Estonia's population lived in relative poverty and 8.0% in absolute poverty. *According to the relative poverty indicator, a person is considered to be poor if his/her equalised disposable income falls below 60% of the national median equalised disposable income. In 2013, the median equalised disposable income was 7,166 euros per household member per year. The at-risk-of-poverty threshold (i.e. 60% of the median income) was 4,300 euros per consumer per year. Therefore, people with a monthly equalised disposable income below 358 euros were considered to live in relative poverty in 2013. According to the absolute poverty indicator, a person is considered to be poor if his/her equalised disposable income falls below the absolute poverty threshold (i.e. the subsistence minimum). In 2013, the absolute poverty threshold was 205 euros per consumer per month. Therefore, people with a monthly equalised disposable income that is below 205 euros were considered to live in absolute poverty.*

Due to an increase in the incomes of the population, the at-risk-of-poverty threshold rose by 302 euros in 2013 compared to 2012. *The at-risk-of-poverty rate rose by 1.4 percentage points over the year. The share of people living in relative poverty did not decrease because the level of income inequality remained unchanged. The absolute poverty threshold was 10 euros higher and the absolute poverty rate 0.4 percentage points lower than in 2013.*

Social transfers help to alleviate poverty. In 2013, social transfers decreased relative poverty for 19% of the population. Before social transfers 40.7% of the population lived in relative poverty, but after social transfers their share was 22.1%. Social transfers have the greatest impact on elderly people – 55% of the population aged 65 and older was brought out of relative poverty in 2013 thanks to these benefits.

The depth of poverty is measured by the relative median at-risk-of-poverty gap, which is the distance of the median income of people at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold in percentages. Poverty is more severe in the case of children than in the case of the elderly. In 2013, the relative median at-risk-of-poverty gap was 29.7% for children aged under 18 and 9.6% for people aged 65 and older.

The relative poverty of children and families with many children increased. *While the at-risk-of-poverty rate of children aged under 18 was 18.5% in 2012, then in 2013 it was 20.2%. Social transfers (excl. pensions) brought 8% of children out of relative poverty. 22.9% of couples with at least three dependent children lived in poverty in 2013, which was 4 percentage points more than in 2012. Also, the absolute poverty rate of families with many children increased over the year – from 12% to 10.4%.*

In 2013, the at-risk-of-poverty rate for women was 23.5%, making it 2.9 percentage points higher than the same rate for men. Women have a much higher probability of falling into poverty and in most countries women are, on average, living in more severe poverty than men. At the same time, men's poverty is deeper. While the absolute poverty rate was 7.3% for women and 8.9% for men, then the relative median at-risk-of-poverty gap was 30.2% for men, but 17.7% for women.

6.2% of the population lived in severe material deprivation in 2014. *Severe material deprivation rate is the share of persons who cannot afford at least four of the following nine items: 1) pay rent or utility bills; 2) keep home adequately warm; 3) face unexpected expenses; 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day; 5) a week's holiday away from home; 6) a car; 7) a washing machine; 8) a colour TV; 9) a telephone. The biggest issue for Estonian residents was unexpected expenses – 39% of the inhabitants could not afford such expenses in 2014.*

According to Eurostat, an average of 9.6% of the European Union (EU) residents was living in severe material deprivation in 2013. *The severe material deprivation rate varied from 1.4% in Sweden to 43.0% in Bulgaria. The corresponding rate in Estonia in 2013 was lower than the EU average – 7.6%.*

Unemployment is a frequent cause of social exclusion and poverty. Therefore, it is also important to monitor the rate of long-term unemployment (unemployed for at least a year) and very long-term unemployment (unemployed for at least two years). The problem of long-term unemployment has begun to ease. In 2014, the long-term unemployed made up 3.3% of the total labour force; in 2013, their share was 3.8%. The rate of very long-term unemployment also decreased in 2014 – it was 1.7% (2.3% in 2013).

36.0% of the persons not at work (unemployed, retired and other inactive persons) lived below the at-risk-of-poverty threshold in 2013 and 10.9% lived below the absolute poverty threshold. *Employment greatly reduces the risk of poverty, while the loss of a job often forces a person into poverty. In 2013, the relative poverty rate of employed persons was three times lower than the relative poverty rate of persons not at work. The poverty risk was the highest in the case of unemployed persons, with 59.2% of them living in relative poverty and 39.2% in absolute poverty.*

However, poverty is also experienced by employed persons. In 2013, 10.0% of wage employees lived in relative poverty and 4.0% of them lived in absolute poverty despite the fact that they worked. In the case of employed persons, poverty is mainly caused by low wages, which are in turn related to a low level of education and part-time employment. Another factor raising the risk of poverty is being self-employed (i.e. an entrepreneur). The at-risk-of-poverty rate of entrepreneurs was 33.6% and their absolute poverty rate was 16.1%.

In addition to material poverty and unemployment, social exclusion may also be caused by a low level of education. *The higher the level of education, the larger the income, which usually means a better social status and better opportunities to participate in social life. In Estonia, the share of people aged 25+ with basic or lower education has decreased a little year by year. In 2014, 14.1% of the population had a low level of education – 2.5 percentage points less than in 2010.*

There is also a strong correlation between a person's income and health: the higher the income, the better the respondent's health. In 2014, 23.3% of the people in the lowest income quintile considered their health to be poor or very poor, while only 3.7% of the people in the highest income quintile described their health as poor or very poor. Income also determines the availability of financial means to consume products and services that support health (e.g. healthy food, exercise). People with poor health, in turn, find it more difficult to earn a higher income.

Tabel 1. Aasta ekvivalentnetosissetulek ja vaesuse piir, 2009–2013
Table 1. Equalised yearly disposable income and poverty threshold, 2009–2013
(eurot – *euros*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Aastakeskmine ekvivalentnetosissetulek	6 781,92	6 570,37	7 129,81	8 211,24	8 769,60	*Mean equalised yearly disposable income*
Aasta mediaanekvivalent-netosissetulek	5 726,80	5 597,89	5 987,21	6 662,76	7 165,91	*Median equalised yearly disposable income*
Aasta suhtelise vaesuse piir	3 436,08	3 358,75	3 592,33	3 997,66	4 299,55	*Yearly at-risk-of-poverty threshold*
Kuu absoluutse vaesuse piir	170,00	174,82	186,26	195,59	205,30	*Monthly absolute poverty threshold*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 2. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr vanuse ja soo järgi, 2009–2013
Table 2. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by age and sex, 2009–2013
(protsenti – *percentages*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Suhtelise vaesuse määr						***At-risk-of-poverty rate***
KOKKU	15,8	17,5	17,5	20,7	22,1	*TOTAL*
mehed	15,4	17,6	16,8	19,8	20,6	*males*
naised	16,2	17,4	18,1	21,4	23,5	*females*
0–17	17,3	19,5	17,0	18,5	20,2	*0–17*
mehed	17,4	19,3	17,2	19,5	20,7	*males*
naised	17,3	19,8	16,8	17,4	19,7	*females*
18–24	18,7	22,4	20,9	24,2	19,0	*18–24*
mehed	18,1	20,6	20,0	25,6	21,8	*males*
naised	19,4	24,2	21,7	22,6	16,0	*females*
18–64	15,6	18,0	17,7	19,7	19,9	*18–64*
mehed	16,1	18,9	17,8	20,9	21,1	*males*
naised	15,1	17,2	17,7	18,5	18,9	*females*
65 ja vanemad	15,1	13,1	17,2	27,0	31,8	*65 and older*
mehed	8,0	7,2	11,2	14,2	17,7	*males*
naised	18,6	15,9	20,1	33,2	39,0	*females*
Absoluutse vaesuse määr						***Absolute poverty rate***
KOKKU	6,3	8,7	8,1	8,4	8,0	*TOTAL*
mehed	7,0	9,4	8,7	9,4	8,9	*males*
naised	5,7	8,1	7,6	7,6	7,3	*females*
0–17	10,0	11,4	9,4	10,2	10,1	*0–17*
mehed	9,6	10,7	9,1	10,3	10,3	*males*
naised	10,4	12,1	9,8	10,1	9,8	*females*
18–24	7,7	12,8	13,8	13,3	10,1	*18–24*
mehed	7,4	10,9	12,9	13,9	11,0	*males*
naised	8,1	14,8	14,8	12,6	9,1	*females*
18–64	6,7	9,9	9,5	9,5	9,1	*18–64*
mehed	7,4	10,6	10,1	10,5	9,8	*males*
naised	6,0	9,3	8,9	8,7	8,4	*females*
65 ja vanemad	0,9	1,1	1,6	2,2	2,2	*65 and older*
mehed	...	...	...	...	...	*males*
naised	1,2	1,3	2,2	2,7	2,3	*females*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 3. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr peamise hõiveseisundi[a] ja soo järgi, 2009–2013
Table 3. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by main labour status[a] and sex, 2009–2013
(protsenti – *percentages*)

	2009	2010	2011	2012[b]	2013	
Suhtelise vaesuse määr						***At-risk-of-poverty rate***
Töötavad	6,4	7,9	8,3	10,9	12,1	*Employed*
mehed	4,9	6,8	6,6	11,2	11,9	*males*
naised	7,8	9,0	10,0	10,6	12,2	*females*
Palgatöötajad	5,4	6,1	6,7	9,1	10,0	*Wage employees*
mehed	3,4	4,4	4,2	8,6	9,2	*males*
naised	7,1	7,6	8,9	9,6	10,7	*females*
Ettevõtjad	19,5	29,2	26,7	30,3	33,6	*Self-employed*
mehed	17,8	27,3	25,2	31,5	33,1	*males*
naised	23,1	32,7	29,5	27,8	34,5	*females*
Mittetöötavad	25,9	26,9	29,0	32,9	36,0	*Not at work*
mehed	28,5	30,5	32,6	32,3	34,3	*males*
naised	24,1	24,3	26,7	33,2	37,1	*females*
Töötud	46,7	52,1	55,5	51,9	59,2	*Unemployed*
mehed	49,9	54,8	62,1	53,2	60,3	*males*
naised	41,0	48,0	47,2	50,4	57,3	*females*
Vanaduspensionärid	17,9	14,9	19,6	29,2	34,9	*Retired*
mehed	10,8	9,5	14,1	17,9	23,2	*males*
naised	21,1	17,5	22,3	34,5	40,8	*females*
Teised mitteaktiivsed	26,9	30,0	31,7	32,0	31,7	*Other inactive persons*
mehed	30,8	34,7	37,2	38,3	36,6	*males*
naised	24,1	26,4	27,7	27,5	28,1	*females*
Absoluutse vaesuse määr						***Absolute poverty rate***
Töötavad	1,9	3,7	3,8	4,8	5,0	*Employed*
mehed	1,4	3,2	3,6	5,4	5,5	*males*
naised	2,4	4,3	4,0	4,1	4,5	*females*
Palgatöötajad	1,3	2,2	2,4	3,6	4,0	*Wage employees*
mehed	0,7	1,3	1,7	3,9	4,2	*males*
naised	1,8	2,9	3,1	3,4	3,7	*females*
Ettevõtjad	9,2	22,1	19,0	16,9	16,1	*Self-employed*
mehed	6,8	19,1	18,8	17,1	15,2	*males*
naised	14,4	27,6	19,2	16,6	17,9	*females*
Mittetöötavad	9,8	12,9	12,8	11,4	10,9	*Not at work*
mehed	13,2	16,9	16,3	13,9	13,5	*males*
naised	7,5	10,1	10,5	9,9	9,2	*females*
Töötud	27,7	35,9	38,3	33,7	39,2	*Unemployed*
mehed	29,9	36,6	43,5	35,7	37,6	*males*
naised	24,0	34,9	31,6	31,4	42,1	*females*
Vanaduspensionärid	1,4	1,4	2,3	2,8	3,1	*Retired*
mehed	…	…	…	2,3	3,8	*males*
naised	1,7	1,5	2,8	3,1	2,8	*females*
Teised mitteaktiivsed	12,6	16,2	17,1	15,3	14,1	*Other inactive persons*
mehed	13,9	18,8	18,4	16,6	14,8	*males*
naised	11,6	14,2	16,2	14,3	13,6	*females*

[a] Isiku hõiveseisund üle poole aastast.
[b] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.

[a] *The labour status which characterises a person for more than a half of the year.*
[b] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 4. Suhtelise ja absoluutse vaesuse määr leibkonnatüübi järgi, 2009–2013
Table 4. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate by type of household, 2009–2013
(protsenti isikutest – *percentage of persons*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Suhtelise vaesuse määr						***At-risk-of-poverty rate***
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	**16,0**	**16,8**	**18,9**	**23,7**	**25,1**	***All households without dependent children***
Üheliikmeline leibkond	28,4	26,5	31,9	43,5	49,1	*One-person household*
Üksik alla 65-aastane	28,4	30,4	32,3	37,3	36,9	*Single person aged under 65*
Üksik vähemalt 65-aastane	28,5	21,6	31,4	51,8	64,6	*Single person aged 65 and older*
Alla 65-aastaste paar	12,6	15,3	15,7	17,0	15,8	*Couple aged under 65*
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	8,4	9,3	8,3	11,6	12,5	*Couple with at least one partner aged 65 and older*
Muu lasteta leibkond	9,0	11,3	12,3	12,3	12,1	*Other household without children*
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	**15,7**	**18,0**	**16,2**	**17,5**	**19,3**	***All households with dependent children***
Vähemalt ühe lapsega üksikvanem	36,4	34,2	33,0	36,5	36,1	*Single parent with child(ren)*
Ühe lapsega paar	14,1	14,8	12,2	18,1	20,9	*Couple with one child*
Kahe lapsega paar	10,6	13,2	13,6	12,4	13,1	*Couple with two children*
Vähemalt kolme lapsega paar	18,3	25,4	19,8	19,0	22,9	*Couple with at least three children*
Muu lastega leibkond	12,7	17,1	14,6	13,8	15,6	*Other household with children*
Absoluutse vaesuse määr						***Absolute poverty rate***
Kõik ülalpeetavate lasteta leibkonnad	**4,2**	**7,2**	**7,2**	**7,7**	**6,7**	***All households without dependent children***
Üheliikmeline leibkond	7,0	9,7	9,8	10,5	8,9	*One-person household*
Üksik alla 65-aastane	11,9	17,0	16,5	17,9	15,4	*Single person aged under 65*
Üksik vähemalt 65-aastane	…	…	…	…	…	*Single person aged 65 and older*
Alla 65-aastaste paar	4,6	8,8	9,0	8,5	7,3	*Couple aged under 65*
Paar, kellest vähemalt üks on 65-aastane või vanem	…	1,9	2,5	5,2	3,9	*Couple with at least one partner aged 65 and older*
Muu lasteta leibkond	2,3	6,0	4,8	4,4	5,6	*Other household without children*
Kõik ülalpeetavate lastega leibkonnad	**8,3**	**10,1**	**9,0**	**9,1**	**9,3**	***All households with dependent children***
Vähemalt ühe lapsega üksikvanem	18,4	16,0	18,6	21,2	15,8	*Single parent with child(ren)*
Ühe lapsega paar	5,2	7,1	6,0	9,4	9,9	*Couple with one child*
Kahe lapsega paar	6,6	7,9	8,1	6,7	7,1	*Couple with two children*
Vähemalt kolme lapsega paar	12,6	18,3	13,6	10,4	12,0	*Couple with at least three children*
Muu lastega leibkond	7,1	9,3	5,9	5,5	7,0	*Other household with children*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 5. Vähemalt 16-aastaste suhtelise ja absoluutse vaesuse määr haridustaseme ja soo järgi, 2009–2013
Table 5. At-risk-of-poverty rate and absolute poverty rate of persons aged 16 and older by educational level and sex, 2009–2013
(protsenti – *percentages*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Suhtelise vaesuse määr						***At-risk-of-poverty rate***
KOKKU	15,8	17,1	17,8	21,1	22,6	*TOTAL*
mehed	15,2	17,3	16,9	19,9	20,5	*males*
naised	16,2	16,9	18,5	22,1	24,4	*females*
Esimese või madalama taseme haridus	24,5	25,7	26,6	30,5	33,0	*Below upper secondary education*
mehed	22,5	25,2	25,2	27,5	26,7	*males*
naised	26,2	26,2	27,9	33,4	39,0	*females*
Teise taseme haridus	17,8	19,4	20,1	22,6	24,4	*Upper secondary education*
mehed	16,2	18,1	17,6	20,1	22,1	*males*
naised	19,2	20,7	22,5	25,3	26,8	*females*
Kolmanda taseme haridus	6,0	7,5	8,7	12,9	14,6	*Tertiary education*
mehed	5,6	8,0	8,1	11,5	12,4	*males*
naised	6,2	7,2	9,1	13,5	15,8	*females*
Absoluutse vaesuse määr						***Absolute poverty rate***
KOKKU	5,7	8,2	7,9	8,4	7,7	*TOTAL*
mehed	6,6	9,2	8,7	9,4	8,6	*males*
naised	5,1	7,3	7,4	7,6	6,9	*females*
Esimese või madalama taseme haridus	8,8	12,0	11,4	10,6	10,4	*Below upper secondary education*
mehed	10,2	14,3	12,4	11,1	11,6	*males*
naised	7,6	9,9	10,4	10,1	9,3	*females*
Teise taseme haridus	6,6	9,2	9,5	9,4	9,0	*Upper secondary education*
mehed	7,0	9,3	9,7	9,9	9,4	*males*
naised	6,3	9,2	9,2	8,9	8,6	*females*
Kolmanda taseme haridus	1,9	3,9	3,4	4,0	4,1	*Tertiary education*
mehed	1,9	4,3	2,9	4,4	4,1	*males*
naised	1,8	3,6	3,7	3,8	4,1	*females*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 6. Suhtelise vaesuse määr leibkonna tööintensiivsuse järgi, 2009–2013
Table 6. At-risk-of-poverty rate by work intensity of the household, 2009–2013
(protsenti alla 60-aastastest – *percentage of persons aged under 60*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Tööintensiivsus ülalpeetavate lasteta leibkonnas						*Work intensity of household without dependent children*
väga madal	67,2	70,4	74,5	72,8	74,1	*very low*
madal	38,1	40,2	46,6	46,2	48,9	*low*
keskmine	24,4	21,9	26,5	25,2	19,5	*medium*
kõrge	6,6	9,0	9,0	11,5	11,1	*high*
väga kõrge	2,5	3,9	4,1	8,5	8,9	*very high*
Tööintensiivsus ülalpeetavate lastega leibkonnas						*Work intensity of household with dependent children*
väga madal	72,5	75,3	71,1	68,4	72,0	*very low*
madal	37,3	44,8	45,1	41,9	45,8	*low*
keskmine	16,8	18,3	15,4	20,0	25,7	*medium*
kõrge	7,5	8,0	10,1	14,9	15,5	*high*
väga kõrge	6,5	6,6	6,5	7,1	8,6	*very high*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 7. Suhtelise vaesuse määr enne sotsiaalseid siirdeid (sh pensionid) vanuse ja soo järgi, 2009–2013
Table 7. At-risk-of-poverty rate before social transfers (incl. pensions) by age and sex, 2009–2013
(protsenti – *percentages*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
KOKKU	40,8	41,1	40,1	40,9	40,7	*TOTAL*
mehed	38,0	38,2	36,8	38,9	38,2	*males*
naised	43,2	43,5	42,9	42,7	43,0	*females*
0–17	33,3	32,5	31,4	32,3	30,1	*0–17*
mehed	33,8	32,5	31,2	34,3	31,5	*males*
naised	32,7	32,6	31,6	30,3	28,6	*females*
18 ja vanemad	42,6	43,0	42,0	42,9	43,2	*18 and older*
mehed	39,1	39,7	38,3	40,1	39,9	*males*
naised	45,3	45,7	45,1	45,2	45,9	*females*
18–64	31,3	31,8	30,8	31,7	30,8	*18–64*
mehed	31,3	31,8	30,1	32,4	31,2	*males*
naised	31,4	31,8	31,4	31,1	30,5	*females*
65 ja vanemad	85,7	86,4	84,8	85,4	86,3	*65 and older*
mehed	83,0	84,2	83,5	83,2	84,5	*males*
naised	86,9	87,5	85,5	86,6	87,2	*females*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 8. Suhtelise vaesuse süvik vanuse ja soo järgi, 2009–2013
Table 8. Relative median at-risk-of-poverty gap by age and sex, 2009–2013
(protsenti – *percentages*)

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
KOKKU	23,2	26,0	23,8	23,7	22,8	*TOTAL*
mehed	25,9	27,9	27,6	29,7	30,2	*males*
naised	20,0	24,0	21,8	18,3	17,7	*females*
0–17	28,1	26,7	24,6	29,9	29,7	*0–17*
mehed	25,9	22,9	23,1	28,9	30,2	*males*
naised	28,2	29,5	24,8	31,7	29,7	*females*
18 ja vanemad	21,9	25,7	23,8	22,1	21,3	*18 and older*
mehed	26,1	29,0	29,9	29,9	30,2	*males*
naised	17,6	22,7	21,0	16,6	16,5	*females*
18–64	25,9	29,7	29,9	30,4	31,7	*18–64*
mehed	28,1	31,1	33,2	32,8	33,6	*males*
naised	24,7	29,0	27,0	27,9	29,7	*females*
65 ja vanemad	9,0	8,7	8,1	9,2	9,6	*65 and older*
mehed	8,9	8,2	9,8	12,4	10,4	*males*
naised	9,0	8,8	7,8	8,7	9,4	*females*

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*

Tabel 9. Leibkonnaliikmete sissetuleku ebavõrdsuse näitajad, 2009–2013
Table 9. Indicators of income inequality of household members, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012[a]	2013	
Gini koefitsient[b]	0,313	0,319	0,325	0,360	0,358	*Gini coefficient*[a]
Kvintiilide suhte kordaja[c]	5,0	5,3	5,4	6,6	6,6	*Quintile share ratio*[b]

[a] 2012. aasta andmeid on täpsustatud. Alates 2012. aastast osaliselt registriandmed. Varasemate aastate andmete võrdlemisel hilisematega tuleb arvestada andmeallikate muutust 2012. aastal.
[b] Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.
[c] Kõrgeimasse ja madalaimasse sissetulekukvintiili kuuluvate inimeste summaarsete aasta ekvivalentnetosissetulekute jagatis.

[a] *The data for 2012 have been revised. From 2012 onwards, partially register data. The change in data sources in 2012 should be taken into account when comparing previous years with the following years.*
[b] *The coefficient varies from 0 to 1 – the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the distribution of income. At value 1, one person gets all the income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.*
[c] *The sum of the equalised yearly disposable incomes of the highest income quintile divided by the sum of the equalised yearly disposable incomes of the lowest income quintile.*

Tabel 10. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr vanuse ja soo järgi, 2010–2014
Table 10. Severe material deprivation rate by age and sex, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU	9,0	8,7	9,4	7,6	6,2	*TOTAL*
mehed	9,3	8,8	9,5	8,1	6,2	*males*
naised	8,7	8,6	9,3	7,1	6,2	females
0–17	10,7	9,1	9,2	7,0	5,7	*0–17*
mehed	11,9	9,0	9,6	8,2	6,6	*males*
naised	9,4	9,1	8,8	5,8	4,7	*females*
18–24	9,2	11,7	10,9	9,4	6,1	*18–24*
mehed	9,9	12,7	12,7	10,3	6,3	*males*
naised	8,5	10,7	9,2	8,4	6,0	*females*
18–64	9,1	9,3	10,0	8,0	6,3	*18–64*
mehed	9,5	9,7	10,0	8,5	6,4	*males*
naised	8,8	8,9	9,9	7,6	6,2	*females*
65 ja vanemad	6,6	5,8	7,1	6,3	6,4	*65 and older*
mehed	3,7	3,0	5,9	5,8	4,4	*males*
naised	8,0	7,1	7,7	6,6	7,5	*females*

Joonis 1. Materiaalses ilmajäetuses elavate inimeste osatähtsus rahvastikus ilmajäetuse komponendi järgi, 2009, 2014
Figure 1. Share of persons living in material deprivation among the population by item of deprivation, 2009 and 2014

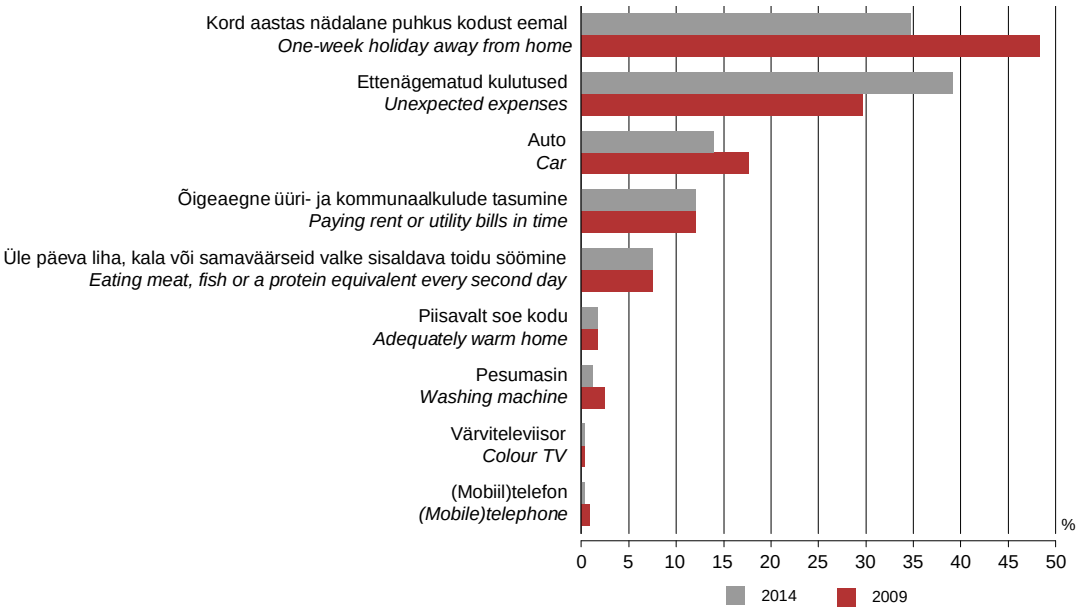

Joonis 2. Sügava materiaalse ilmajäetuse määr Euroopa Liidus, 2013
Figure 2. Severe material deprivation rate in the European Union, 2013

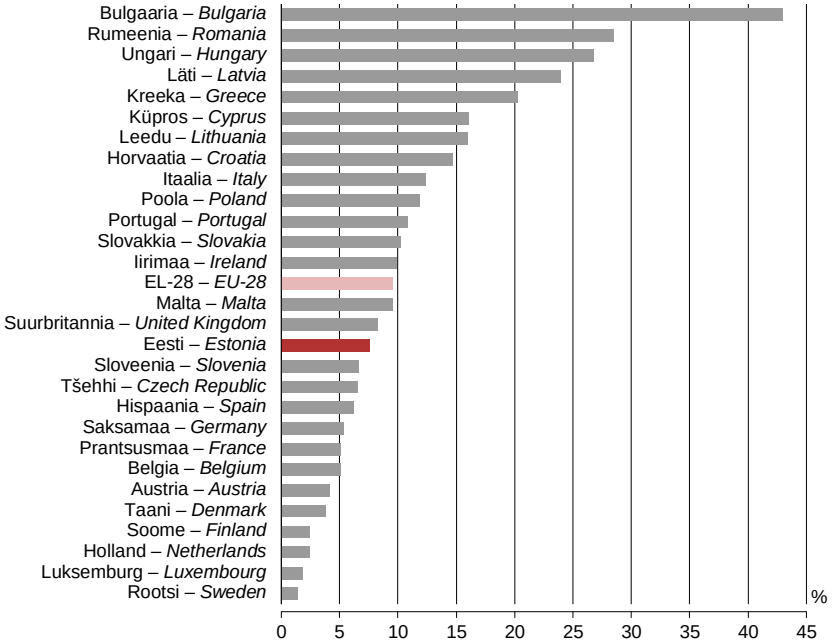

Allikas/*Source:* Eurostat

Tabel 11. Pikaajalised töötud[a] soo järgi, 2010–2014
Table 11. Long-term unemployed[a] by sex, 2010–2014
(protsenti töötutest – *percentage of the unemployed*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU	45,3	57,3	54,7	44,5	45,3	*TOTAL*
Mehed	48,3	60,5	55,5	46,6	50,2	*Males*
Naised	41,1	53,7	53,6	42,1	39,4	*Females*

[a] Vähemalt aasta tööta olnud.
[a] *Unemployed for at least a year.*

Tabel 12. Pikaajalise töötuse määr[a] soo järgi, 2010–2014
Table 12. Long-term unemployment rate[a] by sex, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU	7,6	7,1	5,5	3,8	3,3	*TOTAL*
Mehed	9,3	7,9	6,1	4,2	3,9	*Males*
Naised	5,8	6,2	4,9	3,4	2,7	*Females*

[a] Vähemalt aasta tööta olnute osatähtsus tööjõus.
[a] *The share of people who have been unemployed for at least a year in the total labour force.*

Tabel 13. Väga pikaajalise töötuse määr[a] soo järgi, 2010–2014
Table 13. Very long-term unemployment rate[a] by sex, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU	2,8	3,9	3,4	2,3	1,7	*TOTAL*
Mehed	3,6	4,6	3,6	2,7	2,0	*Males*
Naised	1,9	3,2	3,1	1,8	1,4	*Females*

[a] Vähemalt kaks aastat tööta olnute osatähtsus tööjõus.
[a] *The share of people who have been unemployed for at least two years in the total labour force.*

Tabel 14. Mittetöötavate leibkondade elanikud vanuse ja soo järgi, 2010–2014
Table 14. Persons living in non-working households by age and sex, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
0–17	12,9	8,8	9,4	8,4	8,0	*0–17*
18–59	12,0	9,5	9,5	8,7	8,4	*18–59*
mehed	13,3	10,7	10,1	9,2	9,2	*males*
naised	10,7	8,3	9,0	8,3	7,6	*females*

Tabel 15. Madala haridustasemega[a] elanikud vanuse ja soo järgi, 2010–2014
Table 15. Population with a low level of education[a] by age and sex, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
25 ja vanemad	16,6	16,0	15,4	14,3	14,1	*25 and older*
mehed	16,2	16,2	15,9	14,8	14,7	*males*
naised	16,9	15,9	14,9	13,9	13,7	*females*
25–49	9,7	10,5	9,9	9,8	9,4	*25–49*
mehed	12,9	13,7	12,9	12,1	11,9	*males*
naised	6,5	7,3	7,1	7,5	6,9	*females*
50–64	10,0	8,7	9,1	8,8	8,3	*50–64*
mehed	11,8	11,0	12,2	11,3	10,7	*males*
naised	8,6	6,9	6,8	6,8	6,2	*females*
65 ja vanemad	38,2	36,1	33,7	29,9	29,6	*65 and older*
mehed	32,7	32,1	31,2	28,2	28,6	*males*
naised	40,9	38,1	34,9	30,8	30,2	*females*

[a] Põhi- või sellest madalama haridusega vähemalt 25-aastased.
[a] *Persons aged 25 and older with basic or lower education.*

Tabel 16. Halva või väga halva tervisega inimesed sissetulekukvintiili, vanuse ja soo järgi, 2014
Table 16. Persons with poor or very poor health by income quintile, age and sex, 2014
(protsenti – *percentages*)

	Madalaim kvintiil *Lowest quintile*	Kõrgeim kvintiil *Highest quintile*	
16 ja vanemad	23,3	3,7	*16 and older*
mehed	19,7	4,5	*males*
naised	25,9	3,0	*females*
16–64	16,1	2,9	*16–64*
mehed	17,5	3,7	*males*
naised	14,6	2,1	*females*
65 ja vanemad	42,1	17,8	*65 and older*
mehed	37,2	…	*males*
naised	43,1	…	*females*

Metoodika

Alates 2004. aastast on vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad, madala haridustasemega rahvastiku osatähtsus kogurahvastikus ja terviseseisund sissetuleku järgi leitud Eesti sotsiaaluuringu (ESU) põhjal. Kuni 2003. aastani arvutati vaesuse ja ebavõrdsuse näitajad leibkonna eelarve uuringu (LEU) andmete põhjal. Alates 2012. aastast saadakse vaesuse ja ebavõrdsuse näitajate aluseks olev netosissetulek peale ESU osaliselt ka registritest (Maksu- ja Tolliamet, Töötukassa, Haigekassa, Sotsiaalkindlustusamet). Töötuse näitajad on leitud Eesti tööjõu-uuringu (ETU) andmete põhjal. ETU metoodikat on täpsemalt kirjeldatud peatükis „Tööturg“.

ESU (rahvusvaheline nimetus EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) on isiku-uuring, mille eesmärk on usaldusväärselt hinnata leibkondade ja isikute sissetulekute jaotust, elamistingimusi ja sotsiaalset tõrjutust. Uuringusse on kaasatud kõik EL-i liikmesriigid ning Norra ja Island. Uuringu aluseks on esinduslikud valimid, mis võimaldavad teha usaldusväärset analüüsi nii ühe riigi kui ka kogu EL-i tasemel.

Kuigi uuring põhineb ühistel alustel (Euroopa Komisjoni määrused uuringute võrreldavuse tagamiseks), on liikmesriikidel võimalik valida oma uuringule sobiv disain ja korraldus. Olenevalt eesmärkidest on analüüsiks vaja andmeid nii hetkeseisu (ristläbilõikelise analüüsi) kui ka aastate jooksul toimunud muutuste kajastamiseks. Seetõttu küsitletakse valimisse kaasatud leibkondi ja nende liikmeid nelja järjestikuse aasta jooksul.

Statistikaamet korraldab sotsiaaluuringut alates 2004. aastast, aastatel 2002–2003 toimusid prooviuuringud. Kõik hinnangud on arvutatud piirkonna koguelanikkonna kohta. Vastavad mahud isikute üld- ja osakogumite tarvis on leitud arvestusliku rahvaarvu põhjal.

Methodology

From 2004 onwards, the poverty and inequality indicators, the share of population with a low level of education, and health status by income are calculated on the basis of the Estonian Social Survey (ESS). Until 2003 (incl.) the poverty and inequality indicators were calculated on the basis of data drawn from the Household Budget Survey (HBS). From 2012 onwards, in addition to the ESS, the disposable income related to poverty and inequality indicators is also partially drawn from registers (Tax and Customs Board, Unemployment Insurance Fund, Health Insurance Fund, Social Insurance Board). The unemployment indicators have been calculated on the basis of the data of the Estonian Labour Force Survey (ELFS). A more detailed description of the ELFS methodology can be found in the “Labour Market” chapter.

The Estonian Social Survey or ESS (a part of EU-SILC – European Union Statistics on Income and Living Conditions) is a sample survey designed to obtain reliable statistics on the income distribution, living conditions and social exclusion of households and individuals. All EU Member States as well as Norway and Iceland participate in the survey. The data are based on nationally representative samples that allow reliable analysis at both the state and the EU level.

Although the survey is based on common guidelines (regulations of the European Commission to ensure overall comparability of national surveys), Member States do have some flexibility in choosing a suitable design and organisation for their national survey. Depending on the objectives, data reflecting changes in both the cross-sectional dimension (pertaining to a given moment in a certain time period) and the longitudinal dimension (pertaining to individual-level changes over years) are required for analysis. Therefore, the households and their members included in the sample are interviewed annually over four consecutive years.

Statistics Estonia has conducted the Estonian Social Survey since 2004; pilot surveys were organised in 2002–2003. All estimates have been calculated for the total population of a region. Sample sizes have been determined on the basis of the estimated total population.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Sotsiaaltrendid. 6. Social Trends. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

TERVISHOID

Riina Leinbock

Ülevaade

2013. aasta lõpus oli Eestis 4395 arsti, 1190 hambaarsti, 7428 õde ja 825 hambaraviõde. Haiglates töötas 69% arstidest ja 75% õdedest[a]. Arstide keskmine vanus oli 51 ja õdedel 45 aastat. 10 000 elaniku kohta oli Eestis 2013. aastal 33 arsti (sh 7 perearsti), 9 hambaarsti ja 66 õendustöötajat (õed, ämmaemandad). Nüüdseks on juba täidetud rahvastiku tervise arengukavas 2009–2020 seatud eesmärk, et Eestis oleks 32 arsti 10 000 elaniku kohta. Üsna kaugel on Eesti aga 2016. aastaks seatud eesmärgist – 83 õendustöötajat 10 000 elaniku kohta –, mis on lähedal praegusele Euroopa Liidu (EL) keskmisele (84).

Haiglate arv on Eestis viimase kümne aastaga kasvanud 49-st 61-ni. Enim muutus aastatel 2003–2013 õendushaiglate (endise nimetusega hooldushaiglad) arv, mis kasvas 15-st 27-ni. Nimetatud trendi taga on vanemaealiste osatähtsuse jätkuv kasv rahvastikus. Ravivoodite arvu poolest 10 000 elaniku kohta on Eesti (56 voodit) üsna lähedal EL-i keskmisele (54). 2013. aasta lõpus oli Eesti haiglates kokku 7394 ravivoodit, neist 12% erasektoris. 60% ravivooditest olid aktiiv- ehk lühiravivoodid, 27% õendusabivoodid ning 13% tuberkuloosi ja psühhiaatriliste haiguste raviks mõeldud voodid. Aktiivravivoodite arv on vähenenud peaaegu kõigis EL-i riikides, nii ka Eestis. Õendusabivoodite arv on Eestis samal ajal 2003. aastast alates suurenenud üle 2 korra – 976-st 2011-ni.

1990. aastate lõpus algas hospitaliseeritute arvu vähenemine, mis mõningastest kõikumistest hoolimata on kestnud siiani. 2013. aastal oli statsionaarsel haiglaravil üle 240 000 inimese, neist 12% alla 15-aastaseid. Täiskasvanutel on kõige sagedasem haiglaravi põhjus vereringeelundite ja lastel hingamiselundite haigused. 2013. aastal opereeriti ligi kolmandikku haiglaravil olnud patsientidest. Kui statsionaarset ravi vajavate inimeste arv väheneb, siis päevaravi vajavate inimeste oma kasvab. 2013. aastal sai päevaravi üle 72 000 inimese, kellest kolmveerandit opereeriti. Statsionaarse ravi voodid olid 2013. aastal hõivatud keskmiselt 74% aastast ja ühe patsiendi haiglaravi kestis keskmiselt 8 päeva.

Arsti ambulatoorsete vastuvõttude arv oli 2013. aastal 1,1% ja õendustöötajate iseseisvate vastuvõttude arv 38,7% suurem kui aasta varem. Eesti elanik käis aasta jooksul arsti ambulatoorsel vastuvõtul keskmiselt 6,3 korda, sh perearsti vastuvõtul keskmiselt 3,2 korda. Juba aastaid on arsti ambulatoorsete vastuvõttude arv olnud üsna stabiilne (aastas 8,0–8,3 miljonit vastuvõttu, aastatel 2005–2008 mõnevõrra rohkem), õendustöötajate iseseisvate vastuvõttude arv aga on järjekindlalt suurenenud – 2005. aastal oli neid 375 800, 2013. aastal 1,3 miljonit. Hambaravivastuvõttude arv oli 2013. aastal 1,45 miljonit – samas suurusjärgus kui aasta varem, keskmiselt oli 1,1 visiiti elaniku kohta. Arsti koduvisiitide arvu vähenemine ja õendustöötajate koduvisiitide arvu suurenemine jätkus: aastaga vähenes arsti koduvisiitide arv 19%, õendustöötajate oma aga kasvas 6%. Õendustöötajate iseseisva töö mahu kasv on positiivne, sest vähendab arstide töökoormust. Samal ajal on praegu tihti õdesid puudu juba olemasolevate ülesannete täitmiseks.

Esmashaigestumus kasvas Eestis kuni 2007. aastani, kui registreeriti 2,57 miljonit esmashaigusjuhtu (v.a pahaloomulised kasvajad), pärast mida on see mõningal määral kahanenud. 2013. aastal registreeriti 2,45 miljonit esmashaigusjuhtu ehk 1858 juhtu 1000 elaniku kohta, mida oli siiski üle 3% rohkem kui aasta varem. Nii lastel kui ka täiskasvanutel registreeriti kõige enam hingamiselundite haigusi – alla 15-aastastel 43% ja vähemalt 15-aastastel 20% esmashaigusjuhtudest.

Uute registreeritud psüühika- ja käitumishäirete arv ei ole viimasel ajal oluliselt muutunud. Psühhiaatri ambulatoorsetel vastuvõttudel registreeriti 2013. aastal üle 27 800 uue juhu ehk 2111 juhtu 100 000 elaniku kohta. Kõige rohkem diagnoositi stressiga seotud psüühikahäireid. Siinjuures tuleb arvestada, et peale psühhiaatrite diagnoosivad psüühika- ja käitumishäireid ka teised arstid (peamiselt perearstid), mida siinses peatükis aga ei kajastata.

[a] Välja arvatud hambaarstid ja hambaraviõed. Siin ja edaspidi on ülevaates kasutatud muu hulgas ka Tervise Arengu Instituudi andmeid.

Tuberkuloosi haigestunute arv on vähenenud. Hoolimata sellest ületab Eesti haigestumuskordaja – 17,1 uut tuberkuloosijuhtu 100 000 elaniku kohta – EL-i keskmist (11,5) veel märkimisväärselt. Probleemiks on ravile raskesti alluvatesse tuberkuloosivormidesse haigestunute suur osatähtsus haigestunute seas, samuti on probleeme haiguse õigeaegse diagnoosimise ja raviga tuberkuloosi riskirühmades.

Uute HIV-juhtude arv on pärast 2001. aastat olnud valdavalt langustrendis, kuid viimastel aastatel on langus olulisel määral aeglustunud. 2013. aastal registreeriti Eestis 325 uut HIV-juhtu, neist 200 meestel ja 125 naistel. Uute HIV-juhtude arv 100 000 elaniku kohta oli 24,7 ehk märksa suurem kui EL-is keskmiselt (5,8). HIV on Eestis peamiselt levinud Ida-Virumaal ja Tallinnas. 2013. aastal registreeriti neis kahes piirkonnas 95% uutest nakkusjuhtudest. Aidsi registreeriti 2013. aastal 24 juhul, aasta varem 36 juhul.

HEALTH

Riina Leinbock

Overview

At the end of 2013, there were 4,395 physicians, 1,190 dentists, 7,428 nurses and 825 dental assistants in Estonia. *69% of the physicians and 75% of the nurses worked in hospitals*[a]*. The average age of physicians was 51 and that of nurses 45. In 2013, there were 33 physicians (incl. 7 family doctors), 9 dentists and 66 nursing staff (nurses, midwives) per 10,000 inhabitants in Estonia. This means that Estonia has already achieved the goal (set in the National Health Plan for 2009–2020) of having 32 physicians per 10,000 inhabitants. On the other hand, Estonia is quite far from the target set for 2016 (83 nursing staff per 10,000 inhabitants), which is close to the current European Union (EU) average (84).*

Over the last decade, the number of hospitals has grown from 49 to 61. *In 2003–2013, the biggest change occurred in the number of long-term nursing care hospitals, which increased from 15 to 27. That trend is due to the continued increase in the share of the elderly in the population. As for the number of hospital beds per 10,000 inhabitants, Estonia (56 beds) is quite close to the EU average (54). At the end of 2013, the total number of hospital beds in Estonia was 7,394, of which 12% were in private hospitals. 60% of the hospital beds were acute care beds, 27% long-term nursing care beds and 13% beds for tuberculosis and psychiatric care. The number of acute care beds is decreasing in almost all EU countries, Estonia included. At the same time, since 2003, the number of long-term nursing care beds has increased more than 2 times – from 976 to 2011.*

At the end of the 1990s, the number of hospitalised people started to decline and, despite some fluctuations, it still continues to do so to this day. In 2013, there were more than 240,000 inpatients, of whom 12% were under 15-year-olds. In the case of adults, the main cause for hospitalisation was diseases of the circulatory system. Children are most often hospitalised due to respiratory system diseases. In 2013, nearly a third of the hospitalised people required surgery. While the number of inpatients is decreasing, the number of patients requiring day care is on the rise. In 2013, the number of patients who have received day care was over 72,000; three-quarters of those patients were surgical patients. In 2013, inpatient beds were occupied for an average of 74% of the year and the average length of a hospital stay per patient was 8 days.

In 2013, the number of outpatient visits to physicians increased by 1.1% and to nurses and midwives by 38.7% compared to 2012. *In 2013, there were, on average, 6.3 outpatient visits to physicians per inhabitant in Estonia, including 3.2 visits to a family doctor. For years, the number of outpatient visits to physicians has been relatively stable (8–8.3 million visits a year, in 2005–2008*

[a] *Excl. dentists and dental assistants. Here and hereinafter, the overview also features the data of the National Institute for Health Development.*

slightly more), whereas the number of outpatient visits to nurses and midwives has been growing steadily: in 2005 there were 375,800 and in 2013 – 1.3 million outpatient visits. The number of dental care visits in 2013 was 1.45 million – in the same order of magnitude as a year earlier, which is an average of 1.1 dental care visits per inhabitant. There was a continued decrease in the number of home visits made by physicians and a continued increase in the number of home visits made by nurses and midwives: during the year, the number of physicians' home visits fell 19%, while the number of nursing personnel's home visits increased 6%. The increase in the amount of independent work done by nursing staff is a positive trend, which reduces the workload of physicians. However, today there is often a lack of nurses for the already existing tasks.

Incidence registered by health care providers increased in Estonia until 2007, when 2.57 million new cases of diseases (excl. malignant neoplasms) were registered. After that, there has been a slight decline. 2.45 million new cases were recorded in 2013 (1,858 cases per 1,000 inhabitants), which was still over 3% more than a year earlier. Both children and adults suffer the most from respiratory diseases (under 15-year-olds account for 43% of the incident cases and persons aged 15 and over for 20%).

The number of new registered cases of mental and behavioural disorders has not changed significantly over the last few years. *In outpatient psychiatric care, more than 27,800 new cases, i.e. 2,111 cases per 100,000 inhabitants, were registered in 2013. Stress-related psychiatric disorders were diagnosed the most. Hereby, it should be considered that, in addition to psychiatrists, other physicians (mostly family doctors) also diagnose new cases of mental and behavioural disorders. Those cases of incidence are not included in the present chapter.*

The incidence of tuberculosis has decreased. *Despite the decrease in the number of new cases, the incidence rate in Estonia (17.1 new cases per 100,000 inhabitants) still considerably exceeds the EU average (11.5). The problem lies in the large share of people with a form of tuberculosis which is refractory to treatment. The early diagnosis and treatment of tuberculosis among risk groups are also problematic.*

The number of new cases of HIV infection has mainly been in decline since 2001, but in recent years the decline has decelerated considerably. *In 2013, 325 new cases of HIV infection were registered in Estonia, 200 of them among males and 125 among females. The incidence rate of HIV per 100,000 inhabitants was 24.7, which is significantly higher than the EU average (5.8). In Estonia, HIV is mainly spread in Tallinn and Ida-Viru county. In 2013, 95% of the new cases were diagnosed in these two regions. 24 cases of AIDS were registered in 2013 (36 cases in 2012).*

Tabel 1. Statsionaarsed tervishoiuasutused, 2009–2013
Table 1. Inpatient health care institutions, 2009–2013
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Haiglad	59	59	58	60	61	*Hospitals*
Ravivoodid[a]	7 289	7 145	7 165	7 377	7 394	*Hospital beds*[a]
Ravivoodeid 10 000 elaniku kohta	54,7	53,7	54,1	55,9	56,2	*Hospital beds per 10,000 inhabitants*
Ravivoodid päevaravis	466	443	478	482	508	*Day-care beds*

[a] V.a päevaravivoodid.
[a] *Excl. day-care beds.*

Tabel 2. Tervishoiutöötajad, 2009–2013
Table 2. Health care personnel, 2009–2013
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Arstid	4 436	4 359	4 369	4 344	4 395	*Physicians*
perearstid	852	861	864	858	897	*family doctors*
Hambaarstid	1 222	1 210	1 191	1 187	1 190	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud[a]	10 700	10 440	10 318	10 593	10 137	*Nursing staff and other graduates of medical schools[a]*
õed[b]	8 276	8 105	8 140	8 109	8 253	*nurses[b]*
ämmaemandad	415	421	370	443	431	*midwives*
Proviisorid	857	842	832	847	868	*Pharmacists*
Tervishoiutöötajaid 10 000 elaniku kohta						***Health care personnel per 10,000 inhabitants***
Arstid	33,3	32,8	33,0	32,9	33,4	*Physicians*
perearstid	6,4	6,5	6,5	6,5	6,8	*family doctors*
Hambaarstid	9,2	9,1	9,0	9,0	9,0	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud	80,3	78,5	77,9	80,2	77,0	*Nursing staff and other graduates of medical schools*
õed	62,1	61,0	61,4	61,4	62,7	*nurses*
ämmaemandad	3,1	3,2	2,8	3,4	3,3	*midwives*
Proviisorid	6,4	6,3	6,3	6,4	6,6	*Pharmacists*

[a] 2013. aastal ei ole arvestatud hooldusõdesid.
[b] K.a hambaraviõed.

[a] *Caring nurses are not included for 2013.*
[b] *Incl. dental assistants.*

Tabel 3. Elanikke ühe tervishoiutöötaja kohta, 2009–2013
Table 3. Inhabitants per one health care worker, 2009–2013
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Arstid	301	305	303	304	299	*Physicians*
Perearstid	1 565	1 544	1 534	1 539	1 467	*Family doctors*
Hambaarstid	1 091	1 099	1 113	1 112	1 106	*Dentists*
Õendustöötajad ja teised meditsiinikooli lõpetanud[a]	125	127	128	125	130	*Nursing staff and other graduates of medical schools[a]*

[a] 2013. aastal ei ole arvestatud hooldusõdesid.

[a] *Caring nurses are not included for 2013.*

Tabel 4. Ambulatoorne ja statsionaarne arstiabi, 2009–2013
Table 4. Outpatient and inpatient medical care, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Arsti ambulatoorsed vastuvõtud, tuhat	8 333	7 992	8 355	8 227	8 317	*Outpatient visits to physician, thousands*
elaniku kohta	6,2	6,0	6,3	6,2	6,3	*per inhabitant*
Perearsti vastuvõtud, tuhat	4 166	3 892	4 141	4 131	4 185	*Visits to family doctor, thousands*
elaniku kohta	3,1	2,9	3,1	3,1	3,2	*per inhabitant*
Hambaravivastuvõtud, tuhat	1 480	1 417	1 427	1 446	1 450	*Dental care visits, thousands*
elaniku kohta	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	*per inhabitant*
Arsti koduvisiidid, tuhat	97	79	76	70	57	*Physician's home visits, thousands*
1000 elaniku kohta	73	59	57	53	43	*per 1,000 inhabitants*
Perearsti koduvisiidid, tuhat	89	71	69	64	50	*Home visits of family doctor, thousands*
1000 elaniku kohta	67	54	52	48	38	*per 1,000 inhabitants*
Hospitaliseeritud haiged, tuhat	243	243	242	237	240	*Inpatients, thousands*
1000 elaniku kohta	182	183	182	179	182	*per 1,000 inhabitants*
Keskmine ravi kestus statsionaaris, päeva[a]	7,7	7,7	7,8	7,9	8,0	*Average length of stay at hospitals per inpatient, days*[a]
Voodikoormus, päeva	264,7	269,8	272,0	263,6	269,8	*Bed occupancy, days*
Voodihõive, %	72,5	73,9	74,5	72,0	73,9	*Bed occupancy rate, %*
Voodikäive	34,1	35,2	35,0	33,5	33,7	*Bed turnover*

[a] Aruandeaasta keskmine voodipäevade arv kõigi statsionaarravilt lahkunute kohta (sh teise haiglasse üle viidud ja surnud) olenemata haiglaravi põhjusest.

[a] *The average number of hospital bed-days per total number of discharged patients (incl. those transferred to another hospital and the dead) within the accounting period, irrespective of the reason for hospital care.*

Tabel 5. Kiirabi, 2009–2013
Table 5. Emergency care, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kiirabiasutused ja -osakonnad	24	24	24	24	12	*Emergency aid stations and wards*
Kiirabi-töötajad	1 141	1 144	1 140	1 158	1 176	*Emergency personnel*
arstid	76	69	69	63	51	*physicians*
õendustöötajad	553	556	553	583	586	*nursing staff*
Kiirabi väljakutsed	254 778	258 814	273 258	273 449	269 235	*Emergency calls*
täidetud	247 185	250 015	263 220	262 765	258 399	*fulfilled*
Abi saanud inimesed	241 894	244 659	258 123	257 483	253 168	*Persons who received aid*
ambulatoorne abi	7 815	7 514	6 079	5 826	6 114	*outpatient aid*
Abisaanuid 1000 elaniku kohta	181,3	183,8	194,5	194,7	192,1	*Persons who received aid per 1,000 inhabitants*

Tabel 6. Vereteenistus, 2009–2013
Table 6. Blood service, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Veredoonorid	35 080	35 719	35 803	35 348	36 786	*Blood donors*
esmakordsed	9 294	8 669	8 058	7 510	7 470	*first-time donors*
Vereandmise korrad	57 503	58 729	59 280	60 052	61 234	*Blood donations*

Tabel 7. Taastusravikeskused, 2010–2014
Table 7. Health resorts, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Taastusravi-keskused	14	14	12	11	11	*Health resorts*
Voodikohad (aasta keskmine)	3 531	3 536	3 296	3 183	3 265	*Beds (yearly average)*
Arstid	46	49	42	43	44	*Physicians*
Majutatud	214 050	233 183	230 365	233 233	234 138	*Persons accommodated*
Eesti elanikud	96 958	107 708	96 909	104 039	109 572	*residents of Estonia*
välismaalased	117 092	125 475	133 456	129 194	124 566	*foreigners*
välismaalaste osatähtsus, %	54,7	53,8	57,9	55,4	53,2	*share of foreigners, %*
Majutatud ravi eesmärgil	127 962	134 235	104 701	133 968	135 429	*Persons accommodated with the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	50 732	54 364	40 313	56 659	58 689	*residents of Estonia*
välismaalased	77 230	79 871	64 388	77 309	76 740	*foreigners*
Majutatud ravi eesmärgita	86 088	98 948	125 664	99 265	98 709	*Persons accommodated without the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	46 226	53 344	56 596	47 380	50 883	*residents of Estonia*
välismaalased	39 862	45 604	69 068	51 885	47 826	*foreigners*
Voodipäevad	677 946	784 239	724 494	736 161	704 351	*Bed days*
ravi eesmärgil	521 492	576 590	468 030	509 585	517 750	*with the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	123 364	158 733	161 897	151 338	155 337	*residents of Estonia*
välismaalased	398 128	417 857	306 133	358 247	362 413	*foreigners*
ravi eesmärgita	156 454	207 649	256 464	226 576	186 601	*without the aim of getting treatment*
Eesti elanikud	61 288	89 159	95 040	77 359	74 162	*residents of Estonia*
välismaalased	95 166	118 490	161 424	149 217	112 439	*foreigners*
Voodikoormus, päeva	192	222	220	231	216	*Bed occupancy, days*

Tabel 8. Esmashaigestumine nakkushaigustesse, 2009–2013
Table 8. New cases of infectious diseases, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Vaktsiinvälditavad haigused						***Diseases preventable by vaccination***
Teetanus	–	–	2	–	1	*Tetanus*
Difteeria	–	–	–	–	–	*Diphtheria*
Läkaköha	629	1 295	478	149	55	*Whooping cough*
Puukentsefaliit	179	201	250	178	114	*Tick-borne encephalitis*
Leetrid	–	–	7	4	2	*Measles*
Punetised	1	–	–	–	2	*German measles*
Mumps	11	13	8	4	12	*Mumps*
Gripp	10 771	1 305	5 488	1 711	5 529	*Influenza*
Viirushepatiidid	304	342	407	368	308	*Viral hepatitis*
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						***Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin***
Salmonelloos	261	414	385	287	186	*Salmonella infections*
Šigelloos	52	46	22	34	12	*Shigellosis*
Rotaviirusenteriit	1 583	1 289	2 287	892	1 398	*Rotaviral enteritis*
Õhu kaudu levivad haigused						***Air-borne diseases***
Tuberkuloos	329	249	264	234	225	*Tuberculosis*
Sarlakid	284	337	706	740	470	*Scarlatina*
Tuulerõuged	8 556	6 146	8 995	9 070	6 299	*Chickenpox*
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	240 897	152 383	178 856	156 025	188 796	*Acute upper respiratory infections*
Muud nakkushaigused						***Other infectious diseases***
Puukborrelioos	1 787	1 721	2 303	1 546	1 132	*Lyme disease*
Sügelised	1 200	1 072	986	1 013	…	*Scabies*
Loomahammustused	2 332	2 002	1 771	1 608	1 465	*Bites by animals*
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						***Predominantly sexually transmitted diseases***
Süüfilis	59	69	67	41	38	*Syphilis*
Gonokokknakkus	127	109	176	217	136	*Gonococcal infection*
HIV-nakkus	411	372	370	315	325	*HIV infection status*
HIV-tõbi (aids)	38	25	39	36	24	*HIV disease (AIDS)*

Tabel 9. Esmashaigestumine nakkushaigustesse 100 000 elaniku kohta, 2009–2013
Table 9. New cases of infectious diseases per 100,000 inhabitants, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Vaktsiinvälditavad haigused						***Diseases preventable by vaccination***
Teetanus	–	–	0,2	–	0,1	*Tetanus*
Difteeria	–	–	–	–	–	*Diphtheria*
Läkaköha	47,1	97,3	36,0	11,3	4,2	*Whooping cough*
Puukentsefaliit	13,4	15,1	18,8	13,5	8,6	*Tick-borne encephalitis*
Leetrid	–	–	0,5	0,3	0,2	*Measles*
Punetised	0,1	–	–	–	0,2	*German measles*
Mumps	0,8	1,0	0,6	0,3	0,9	*Mumps*
Gripp	807,1	98,0	413,4	129,4	419,5	*Influenza*
Viirushepatiidid	22,8	25,7	30,7	27,8	23,4	*Viral hepatitis*
Toidu ja vee kaudu levivad ning keskkonnast tulenevad haigused						***Food- and water-borne diseases and diseases of environmental origin***
Salmonelloos	19,6	31,1	29,0	21,7	14,1	*Salmonella infections*
Šigelloos	3,9	3,5	1,7	2,6	0,9	*Shigellosis*
Rotaviirusenteriit	118,6	96,8	172,3	67,4	106,1	*Rotaviral enteritis*
Õhu kaudu levivad haigused						***Air-borne diseases***
Tuberkuloos	24,7	18,7	19,9	17,7	17,1	*Tuberculosis*
Sarlakid	21,3	25,3	53,2	55,9	35,7	*Scarlatina*
Tuulerõuged	641,1	461,6	677,6	685,7	477,9	*Chickenpox*
Ülemiste hingamisteede ägedad nakkused	18 051,3	11 444,7	13 473,8	11 796,0	14 324,5	*Acute upper respiratory infections*
Muud nakkushaigused						***Other infectious diseases***
Puukborrelioos	133,9	129,3	173,5	116,9	85,9	*Lyme disease*
Sügelised	89,9	80,5	74,3	76,6	…	*Scabies*
Loomahammustused	174,7	150,4	133,4	121,6	111,2	*Bites by animals*
Peamiselt sugulisel teel levivad haigused						***Predominantly sexually transmitted diseases***
Süüfilis	4,4	5,2	5,0	3,1	2,9	*Syphilis*
Gonokokknakkus	9,5	8,2	13,3	16,4	10,3	*Gonococcal infection*
HIV-nakkus	30,8	27,9	27,9	23,8	24,7	*HIV infection status*
HIV-tõbi (aids)	2,8	1,9	2,9	2,7	1,8	*HIV disease (AIDS)*

Joonis 1. Uusi HIV-sse nakatunuid 100 000 elaniku kohta soo järgi, 2003–2013
Figure 1. New HIV cases per 100,000 inhabitants by sex, 2003–2013

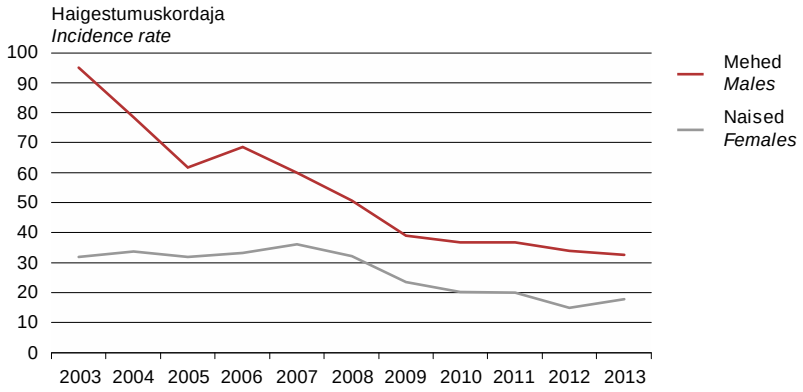

Tabel 10. Aktiivne tuberkuloos haigestunu soo järgi, 2009–2013
Table 10. Active tuberculosis by sex of infected person, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Uued haigusjuhud	329	249	264	234	225	*New cases*
mehed	219	179	182	166	152	*males*
naised	110	70	82	68	73	*females*
Haigestumuskordaja 100 000 elaniku kohta	24,7	18,7	19,9	17,7	17,1	*Incidence rate per 100,000 inhabitants*
mehed	35,3	28,9	29,4	26,9	24,7	*males*
naised	15,4	9,8	11,6	9,6	10,4	*females*
Levijuhud aasta lõpus	345	314	306	236	225	*Persons infected at end-year*
mehed	254	228	227	165	157	*males*
naised	91	86	79	71	68	*females*
Levimus[a] aasta lõpus 100 000 elaniku kohta	25,9	23,6	23,1	17,9	17,1	*Point prevalence rate[a] at end-year per 100,000 inhabitants*
mehed	40,9	36,8	36,7	26,8	25,5	*males*
naised	12,8	12,1	11,2	10,1	9,7	*females*

[a] Uute ehk esmasjuhtude ja vanade haigusjuhtude esinemine mingis ajavahemikus.

[a] *The occurrence of new cases (i.e. incidence) and already existing cases of diseases during a specified period.*

Joonis 2. Uusi aktiivsesse tuberkuloosi haigestunuid 100 000 elaniku kohta, 1970–2013
Figure 2. New cases of active tuberculosis per 100,000 inhabitants, 1970–2013

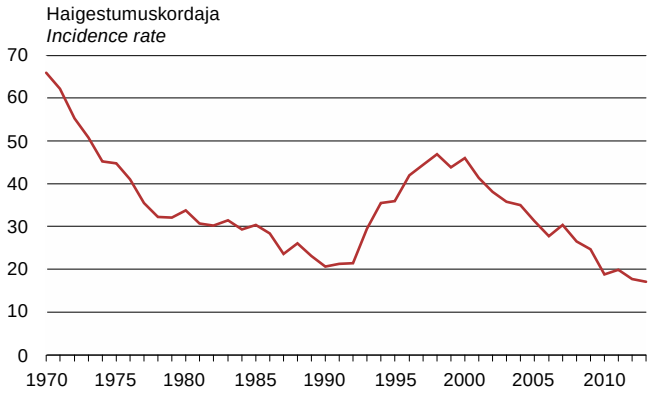

Tabel 11. Uued aktiivse tuberkuloosi juhud haigestunu soo ja vanuse järgi, 2009–2013
Table 11. New cases of active tuberculosis by sex and age of infected person, 2009–2013

	Juhtude arv – *Number of cases*					100 000 elaniku kohta – *Per 100,000 inhabitants*				
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013
Mehed ***Males***										
0–4	1	–	–	1	1	2,6	–	–	2,5	2,6
5–14	1	3	1	–	–	1,6	4,6	1,5	–	–
15–19	–	5	2	4	2	–	12,7	5,5	11,8	6,2
20–24	13	4	8	8	3	25,1	7,7	15,7	16,4	6,5
25–34	29	29	44	27	24	30,1	30,1	45,8	28,1	24,8
35–44	48	36	33	32	38	53,0	39,6	36,1	34,8	41,2
45–54	60	53	35	39	42	67,3	59,9	40,0	45,1	49,0
55–64	41	28	39	27	32	58,6	38,7	52,7	36,0	42,3
65–74	16	14	11	17	6	32,7	29,0	23,1	35,6	12,5
75+	10	7	9	11	4	35,5	24,3	30,3	35,6	12,5
KOKKU *TOTAL*	219	179	182	166	152	35,3	28,9	29,4	26,9	24,7
Naised ***Females***										
0–4	–	1	–	–	–	–	2,7	–	–	–
5–14	1	2	–	1	–	1,6	3,3	–	1,6	–
15–19	1	1	–	1	1	2,5	2,7	–	3,1	3,3
20–24	9	7	7	7	2	18,5	14,4	14,7	15,3	4,7
25–34	24	12	17	14	17	26,2	13,1	18,7	15,4	18,6
35–44	18	11	23	11	11	19,8	12,2	25,5	12,2	12,2
45–54	21	10	13	10	9	21,3	10,3	13,7	10,7	9,8
55–64	16	12	6	5	7	17,7	12,9	6,3	5,3	7,4
65–74	11	6	9	9	13	13,5	7,5	11,5	11,6	16,9
75+	9	8	7	10	13	12,1	10,6	9,0	12,5	15,7
KOKKU *TOTAL*	110	70	82	68	73	15,4	9,8	11,6	9,6	10,4

Tabel 12. Psüühika- ja käitumishäired, 2009–2013[a]
Table 12. Mental and behavioural disorders, 2009–2013[a]
(psühhiaatri ambulatoorne vastuvõtt – *outpatient psychiatric care*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Aasta jooksul konsulteeritud haigusjuhud	96 584	97 622	101 070	96 776	102 481	*Cases consulted during the year*
100 000 elaniku kohta	7 237,4	7 331,9	7 613,9	7 316,6	7 775,5	*per 100,000 inhabitants*
Uued haigusjuhud	23 810	26 573	27 566	27 233	27 817	*New cases*
100 000 elaniku kohta	1 784,2	1 995,8	2 076,6	2 058,9	2 110,6	*per 100,000 inhabitants*

[a] 2012. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2012 have been revised.*

Joonis 3. Diagnoositud psüühika- ja käitumishäireid 100 000 elaniku kohta, 1991–2013
Figure 3. Diagnosed mental and behavioural disorders per 100,000 inhabitants, 1991–2013

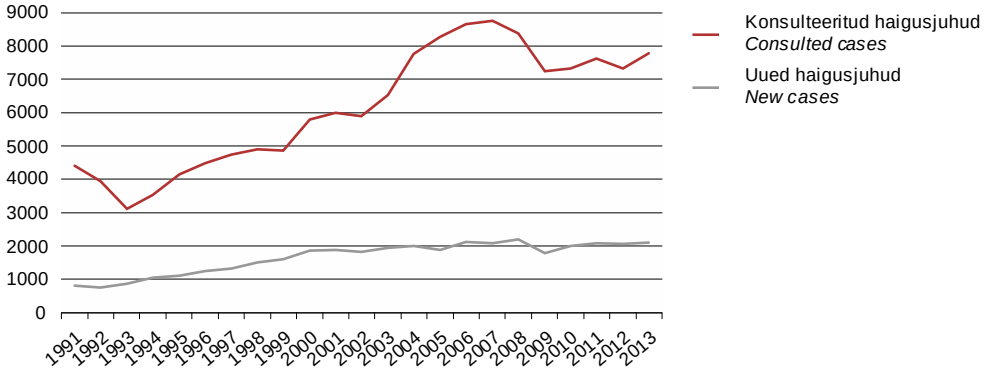

Metoodika

Tervise- ja tervishoiustatistika tegemiseks kogub Tervise Arengu Instituut (TAI) andmeid kõikselt tervishoiuteenuse osutamise loaga asutustelt. Samuti koondab TAI andmed nii instituudi koosseisu kuuluvast tuberkuloosiregistrist kui ka Terviseametist teiste nakkushaiguste ja kiirabi töö ning Ravimiametist töötavate proviisorite kohta. Taastusravikeskustelt kogub andmeid Statistikaamet.

Tervishoiutöötajate andmed kajastavad ainult tervishoiuasutustes praktiseerivate isikute arvu. Kuni 2012. aastani kehtinud andmekogumismetoodika järgi kajastati tervishoiutöötajaid omandatud hariduse järgi. Kõikide tervishoiutöötajate andmed esitati isiku viimase või peamise omandatud meditsiinihariduse järgi. Spetsialiste, kellel erialane kutsetunnistus puudus või kes olid meditsiinilise erihariduse omandanud, kuid meditsiinitööd ei teinud, andmestikus ei kajastatud. 2013. aastal muutus tervishoiutöötajate kohta tehtava statistika metoodika. Senine erialapõhine agregeeritud andmekogumine asendati tervishoiutöötajate isikupõhise ja ameti- ehk töö sisu põhise andmekogumisega.

Tervishoiupersonali klassifitseerimise aluseks on rahvusvaheline ametite standardklassifikaator ISCO-08, mis on laiendatud tervishoiutöötajate ametite jaoks.

Haigestumusandmete esitamiseks on Eestis alates 1997. aastast kasutusel rahvusvaheline haiguste ja nendega seotud terviseprobleemide statistiline klassifikatsioon (RHK-10). Alates 2001. aastast on haigestumusandmete hulgas ka vanglates registreeritud haigusjuhud.

Enamik andmetest kogutakse aasta kohta. Rahvaarvuga seotud näitajate leidmiseks on aastate 2000–2012 puhul kasutatud 17.01.2014 ümber arvutatud rahvaarve.

Tervishoiustatistika andmete esmaavaldaja on TAI, kes avaldab vaadeldava aasta andmed hiljemalt 11 kuu jooksul. Rohkem ja üksikasjalikumat infot saab TAI veebilehelt ning tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaasist.

Methodology

The data for the production of health and health care statistics are collected by the National Institute for Health Development (NIHD) from all institutions which provide health care services and hold a relevant activity license. The data of the Estonian Tuberculosis Registry (which is a unit of the NIHD) and the Health Board on other infectious diseases and emergency medical care and the data of the State Agency of Medicines on employed pharmacists are also collected by the NIHD. The data of health resorts are collected by Statistics Estonia.

The data on health care personnel include only the number of persons working at health care institutions. According to the data collection methodology used until 2012, the data on health care personnel were recorded by type of education. The data on all health care personnel were presented according to the most recent or main medical education of the person. The data did not include specialists without a professional certificate nor specialists with specialised medical education who were not employed in a medical occupation. The methodology for producing statistics on health care personnel was changed in 2013 when aggregated education-based data collection was replaced with person- and occupation-based data collection.

The classification of health care personnel is based on the International Standard Classification of Occupations ISCO-08, which has been extended for health services occupations.

Starting from 1997, the International Statistical Classification of Diseases and Health Related Problems (ICD-10) is used in Estonia for reporting morbidity data. Since 2001, the incidence data include cases registered in prisons.

The majority of the data are collected for the year. Population-related indicators for 2000–2012 are based on the population number revised on 17 January 2014.

Health care statistics are first published by the NIHD, which publishes the annual data in 11 months at the latest. More detailed information can be found on the website of the NIHD and in the health statistics and health research database.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Sotsiaaltrendid 6. Social trends 6. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

SOTSIAALNE KAITSE

Marianne Leppik

Ülevaade

Sotsiaalne kaitse on ühiskonna tegevus, mille eesmärk on tagada inimeste heaolu sotsiaalsete probleemide ja riskide korral. See hõlmab mitmesuguseid avaliku ja erasektori rakendatavaid abinõusid, mis peaksid kergendama leibkonna või üksikisiku toimetulekut sissetuleku täieliku või osalise kaotuse korral. Sotsiaalse kaitse korraldamiseks on mitu võimalust, neist levinuimad on sotsiaalkindlustus ja -hoolekanne. Esimene on riigi antav garantii, et teatavate sotsiaalsete riskide (nt surm, toitja kaotus, töövõimetus, lapse sünd) ilmnemisel on tagatud sissetulek. Siia kuuluvad nii kindlustusmaksetest saadavad toetused (ravi-, töötus- ja pensionikindlustus) kui ka riigieelarvest finantseeritavad sissetulekut kompenseerivad toetused (toimetuleku- ja töötutoetused, puudega inimeste sotsiaaltoetused jms). Sotsiaalhoolekande eesmärk on suurendada sotsiaaltoetuste ja -teenuste abil sotsiaalset kaasatust ning hoida ära ja leevendada vaesust ja tõrjutust.

Pensionisaajate arvu kasv on aeglustunud. Kuni aastani 2013 kasvas nende arv iga aastaga märgatavalt, näiteks vahemikus 2012–2013 lisandus veidi üle 13 000 pensionäri. Seevastu aastatel 2014–2015 suurenes nende arv ligi 3000 võrra. Kui võrrelda 2015. aasta 1. jaanuari seisu aastatagusega, pole suhtelised muutused suured – 2014. aastal oli pensionäre 31,3% kogurahvastikust, aasta hiljem 31,4%. Vähesel määral on suurenenud töövõimetuspensionäride hulk, ent juurdekasv ei ole enam nii suur kui kriisiaegsetel ja -järgsetel aastatel. Võrreldes 2014. aastaga on lisandunud veidi üle 1100 töövõimetuspensioni saaja, seega on olukord mõnevõrra stabiliseerunud. Üsna märgatavalt on iga aastaga vähenenud toitjakaotuspensioni saajate arv. Kui 2011. aastal sai toitjakaotuspensioni 10 828 inimest, siis 2014. aastal ligi kolmandiku võrra vähem.

Jätkus vanaduspensioni tõus. Kui 2013. aastal sai vanaduspensionär keskmiselt 327,4 eurot, siis 2014. aastal 345,1 eurot kuus. Keskmine pension oli 2014. aastal 304 eurot ehk 15,4 eurot enam kui aasta varem. 2014. aastal indekseeriti pensioneid indeksiga 1,058, mis oli samuti pisut suurem kui 2013. aastal. Riiklikele pensionitele kulus 2014. aastal kokku veidi üle 1,5 miljardi euro. Enim kulus vanaduspensionile (1,25 miljardit eurot), mõnevõrra vähem töövõimetuspensionile (230 miljonit eurot).

Puudega inimeste arv kasvab stabiilselt. 2014. aastal lisandus veidi üle 2500 puudega inimese ja 2015. aasta 1. jaanuari seisuga oli neid 11% kogurahvastikust. Nii nagu varasematel aastatel oli lõviosa puudega inimestest vanematest vanuserühmadest – üle kahe kolmandiku neist olid üle 55 aasta vanused.

Ravikindlustatute arv 2014. aastal kasvas. Aasta jooksul lisandus ligikaudu 1600 ravikindlustatut. Ka ravikindlustushüvitiste arv on suurenenud, enamjaolt hooldushüvitiste arvu kasvu tõttu. Ajutise töövõimetuse hüvitiste arv 2013. aastaga võrreldes seevastu kahanes. Nii nagu 2013. aastalgi suurenesid kulutused ravikindlustushüvitistele, mida maksti välja veidi üle 113 miljoni euro eest – 10 miljonit eurot enam kui aasta varem.

Toimetulekutoetuse saajate arv väheneb järjekindlalt. Toetust saanud leibkondade hulk oli suurim 2011. aastal, pärast mida on see kahanenud ligi kolmandiku võrra. Väljamakstud toetuste summa aga ei ole kahanenud toetuse saajate arvuga samas tempos. Kui 2010. aastal kulus väljamakseteks kokku 20,6 miljonit, siis 2014. aastal 17,8 miljonit eurot.

Kasvanud on kulutused peretoetustele. 2013. aastal maksti peretoetusteks kokku 256 miljonit, 2014. aastal aga 265 miljonit eurot. Kasvu taga on peamiselt vanemahüvitiste ja lapsetoetuste suurenemine. Sünnitoetuse saajate arv aga kahaneb iga aastaga.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste arv on iga aastaga suurenenud. Vanemliku hooleta on lapsed, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks, kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajava lapse all peetakse silmas last, kelle heaolu on ohus või kelle puhul on tekkinud kahtlus

väärkohtlemise, hooletusse jätmise või lapse õigusi rikkuva muu olukorra suhtes. Samuti vajab abi laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste heaolu.

2014. aasta alguses oli arvel 6311 last – 1027 last rohkem kui 2013. aasta alguses. Neist ligi 10% olid alla 3-aastased. Abi vajavate laste registreerimist ja statistikat mõjutab sotsiaaltöötajate erinev tööpraktika omavalitsustes. See väljendub nii andmete registreerimise tavas kui ka arusaamas sellest, millised lapsed abi vajavad. Abi vajavate laste arvu kasvu aga võib selgitada sellega, et nende registreerimine omavalitsustes on üha paranenud – regulaarselt märgitakse üles laste abivajadus ja registreeritakse juhtumid.

Töötuskindlustushüvitise saajate arv 2014. aastal kahanes. Hüvitise summa oli keskmiselt 338 eurot ja seda sai kokku veidi üle 26 000 inimese – ligi 5% vähem kui aasta varem. 46% töötuskindlustushüvitise saajatest olid mehed ja 54% naised. Kahanenud on ka tööandja maksejõuetuse hüvitise ja koondamishüvitise saajate arv.

Tööturumeetmetes osalemine kahaneb endiselt. 2014. aastal kasutati tööturuteenuseid ja -programme kokku veidi enam kui 82 000 korral (üks töötu võib kasutada ka mitut teenust või programmi) – ligi 12% vähem kui 2013. aastal. Töökoolitustel osalenute hulk kahanes 2013. aastaga võrreldes pea 30%, samal ajal kui teistel koolitustel osalenute ja nõustamisteenuseid kasutanute arv väga palju ei muutunud. Järjekindlalt on vähenenud avaliku töö meetmes osalemine – kui 2010. aastal võttis sellest osa üle 1300 inimese, siis 2014. aastal 295. Suurenenud on aga proovitööl käinute arv. Seda võimalust kasutas 2014. aastal ligi 600 inimest enam kui aasta varem. Peaaegu 2 korda suurenes puude või pikaajalise tervisehäirega inimestele mõeldud teenuseid kasutanute hulk.

Registreeritud tööõnnetuste arv kasvas. 2014. aastal registreeriti Tööinspektsioonis 4635 tööõnnetust – 452 õnnetust rohkem kui aasta varem. Kui 100 000 töötaja kohta registreeriti 2013. aastal 673 tööõnnetust, siis 2014. aastal 742. Enim registreeriti õnnetusi töötlevas tööstuses ning avalikus halduses ja riigikaitses. Pea kaks kolmandikku tööõnnetustest juhtus meestega ja kõige sagedamini 25–34-aastastega, nii meeste kui ka naiste seas. Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et kõiki tööõnnetusi Tööinspektsioonis ei registreerita. Statistikaameti tehtud tööjõu-uuringu andmete põhjal leitud tööõnnetuste hinnanguline arv on Tööinspektsiooni omast 2013. aasta seisuga 3 korda suurem.

Sotsiaalkaitse kogukulutuste kasv jätkus. Kui 2011. aastal kulutati Eestis sotsiaalkaitsele 2,61 miljardit eurot, siis 2012. aastal olid kulutused ligikaudu 78 miljonit eurot suuremad. Sotsiaal-kaitsele tehtavad kulutused näitavad, kui palju riik sotsiaalkaitsesüsteemi panustab. Samuti võimaldab kulutuste suurus hinnata riigi suutlikkust kanda hoolt sotsiaalselt tundlike rühmade eest. Euroopa Liidu (EL) riikidest kulutas 2012. aastal sotsiaalsele kaitsele enim Luksemburg, kus kulutused elaniku kohta ulatusid 18 000 euroni. EL-i keskmine oli 7604 eurot elaniku kohta. Eesti 2012. aasta näitaja oli 2033 eurot, ületades sellega teiste hulgas ka Lätit ja Leedut.

Sotsiaalhüvitised kokku hõlmasid Eestis 2012. aastal 15,4% SKP-st. Suurima osa ehk üle kolmandiku SKP-st hõlmasid sotsiaalsele kaitsele tehtud kogukulutused Hollandis, Prantsusmaal ja Taanis.

SOCIAL PROTECTION

Marianne Leppik

Overview

Social protection refers to public measures for ensuring people's welfare in case of social problems or risks. It encompasses all interventions from public or private bodies intended to help households or individuals cope in case of the full or partial loss of income. There are several possibilities to arrange social protection, with social insurance and social care being the most common. The first means a state warranty guaranteeing income in case of certain social risks (e.g. death, loss of a provider, incapacity for work, birth of a child). This type of social protection includes various benefits financed from social contributions (health, unemployment and pension insurance) and compensating benefits financed from the state budget (subsistence and unemployment benefits, benefits for disabled people etc.). The purpose of social care is to increase social inclusion and to prevent and mitigate poverty and exclusion by offering social benefits and facilities.

The growth in the number of pensioners has slowed down. *Until 2013, their number increased notably each year, for example in the period of 2011–2013 there were slightly more than 13,000 new pensioners. However, in 2013–2015 the number of pensioners increased by nearly 3,000. In percentage terms, the changes are not big – while on 1 January 2014 the share of pensioners in the total population was 31.3%, then on 1 January 2015 – 31.4%. The number of persons incapacitated for work has grown slightly, but the increase is no longer so big as it was during and after the economic crisis. Compared to 2014, the number of persons incapacitated for work has grown by slightly than 1,100 – so the situation has become somewhat more stable. The number of persons receiving survivor's pension has decreased notably year over year. While in 2011, there were 10,828 persons receiving survivor's pension, then in 2014 their number was nearly a third smaller.*

The old-age pension continued to increase. *In 2013 old-age pensioners received 327,4 euros on average, while in 2014 they received 345.1 euros per month on average. The average pension in 2014 was 304 euros, i.e. 15.4 euros more than a year earlier. In 2014, the pensions were indexed with an index 1.058, which was also a little higher than the year before. In 2014, the state spent slightly more than 1.5 billion euros on pensions. Most of this amount was spent on old-age pensions (1.25 billion euros) and somewhat less on pensions for incapacity for work (230 million euros).*

The number of disabled persons is growing steadily. *During the year, the number of disabled persons increased by more than 2,500 and as at 1 January 2015 they constituted about 11% of the total population. Just like in the previous years, most of the disabled persons are in the older age groups – more than two-thirds of them were aged over 55.*

In 2014, the number of insured persons increased. *During the year, their number grew by approximately 1,600. The number of health insurance benefits has also increased, mostly due to a growth in the number of care benefits. The number of benefits for temporary incapacity for work, on the other hand, has decreased compared to 2013. Similarly to 2013, the expenditure on health insurance increased: payments totalled slightly more than 113 million euros, which is 10 million euros more than the year before.*

The number of recipients of the subsistence benefit is in steady decline. *The number of households which received the benefit was the greatest in 2010 and has fallen by approximately a third in the following years. However, the sum of benefits paid has not decreased at the same rate as the number of beneficiaries. While in 2010 a total of 20.6 million euros was spent on subsistence benefits, then in 2014 – 17.8 million euros.*

The expenditure on family benefits has increased. *In 2013, a total of 256 million euros was spent on family benefits, whereas in 2014 this sum was 265 million euros. The growth is mainly due to an increase in parental benefits and child allowances. The number of persons receiving a childbirth allowance is decreasing each year.*

The number of children without parental care and in need of assistance has increased each year. *Children are considered to be without parental care if their parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity, or if a child has been left without parental care for any other reason. A child in need of assistance is one whose well-being is threatened or who is suspected to be abused, neglected or in another situation which violates the child's rights. A child is considered to be in need of assistance also if his/her behaviour threatens the well-being of him-/herself or others.*

At the beginning of 2014, 6,311 such children were registered – 1,027 children more than at the beginning of 2013. 10% of these children were under 3 years of age. The registration of children in need of assistance and the corresponding statistics are influenced by the different work practices of social workers in different local governments. This is reflected in the practice of data registration and also in the understanding of which children are in need of assistance. The growth in the number of children in need of assistance, however, could be explained by the fact that the registration of such children in local governments is improving steadily – the need of assistance is regularly registered and commited to paper.

The number of unemployment insurance benefit recipients decreased in 2014. *The average amount of the benefit was 338 euros and it was paid to slightly more than 26,000 persons – approximately 5% fewer than a year earlier. 46% of the beneficiaries were men and 54% women. The number of persons receiving insurance benefits upon lay-off and benefits upon the insolvency of the employer have also decreased.*

Participation in labour market measures is still in decline. *In 2014, the participants in labour market measures totalled a little over 82,000 (this includes some double counting as one person can benefit from several measures), which is 12% less than in 2013. Compared to 2013, there was an almost 30% decrease in the number of participants in labour market training, while participation in other training and counselling services remained roughly the same. Participation in the public work measure has decreased steadily – while in 2010 the number of participants was 1,300, then in 2014 it was 295. At the same time, the number of participants in the work trial measure increased by 600 persons in 2014 compared to 2013. The number of persons making use of measures aimed at persons with a disability or a long-term health problem grew nearly two times.*

The number of registered accidents at work increased. *In 2014, 4,635 accidents at work were registered with the Labour Inspectorate – 452 accidents more than in 2013. While in 2013 the number of registered accidents at work per 100,000 employees was 673, then in 2014 such accidents numbered 742. Accidents occurred the most often in manufacturing and in public administration and defence. Almost two-thirds of the accidents at work happened with males and most often in the age group 25–34 (among both males and females). In the case of data on registered accidents at work, it needs to be taken into account that not all accidents are reported to the Labour Inspectorate. The estimated number of accidents at work, calculated by Statistics Estonia based on the Labour Force Survey 2013, is almost 3 times bigger than the number of accidents reported to the Labour Inspectorate.*

Total expenditure on social protection continued its growth. *In 2011, 2.61 billion euros were spent on social protection in Estonia, while in 2012 the expenditure increased by about 78 million euros. The level of social protection expenditure indicates a country's contribution to the social protection system as well as its ability to take care of socially sensitive groups. Among the European Union (EU) countries, Luxembourg was the biggest spender with 18,000 euros spent on social protection per inhabitant. The EU average was 7,604 euros per inhabitant. In Estonia, the corresponding indicator in 2012 was 2,033 euros, exceeding Latvia and Lithuania among others.*

The share of social protection expenditure in the GDP amounted to 15.4% in 2012. The share was the greatest, i.e. more than a third of the GDP, in the Netherlands, France and Denmark.

Tabel 1. Pensionärid[a] pensioniliigi järgi, 2011–2015
Table 1. Pensioners[a] by type of pension, 2011–2015
(aasta alguses – *at the beginning of the year*)

	2011	2012	2013	2014	2015	
Vanaduspensionärid	296 199	297 985	297 413	300 047	300 151	*Old-age pensioners*
ennetähtaegse vanaduspensioni saajad	19 327	20 602	21 632	22 965	24 231	*persons receiving early retirement old-age pension*
soodustingimustel vanaduspensioni saajad	54 055	54 948	56 032	56 898	57 725	*persons receiving old-age pension under favourable conditions*
Väljateenitud aastate pensioni saajad	2 568	2 555	4 021	4 040	4 183	*Persons receiving pension for full length of service required*
Töövõimetuspensioni saajad	82 590	90 093	94 418	94 325	95 480	*Persons receiving pension for incapacity for work*
töövõime kaotus 100%	9 661	9 941	9 724	9 280	9 199	*100% loss of capacity for work*
töövõime kaotus 80–90%	28 425	29 604	29 835	28 960	29 186	*80–90% loss of capacity for work*
töövõime kaotus 40–70%	44 504	50 548	54 859	56 805	57 095	*40–70% loss of capacity for work*
Toitjakaotuspensioni saajad (perekonnad)	8 272	7 642	6 972	6 320	5 845	*Families receiving survivor's pension*
toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed	10 828	9 953	9 060	8 214	7 578	*family members receiving survivor's pension*
Rahvapensioni saajad	6 120	6 250	6 436	6 414	6 516	*Persons receiving national pension*
rahvapensioni saajad (toitjakaotuspensioni saajate puhul pereliikmed)	6 355	6 428	6 595	6 570	6 664	*persons receiving national pension (in case of persons receiving survivor's pension – family members)*
KOKKU	395 749	404 525	409 260	411 146	412 175	*TOTAL*

[a] Toitjakaotuspensioni (ka toitja kaotuse korral makstava rahvapensioni) puhul loetakse perekond üheks pensionisaajaks. Kui pensionisaajaid on vaja eristada soo või vanuse järgi, loetakse iga pereliige eraldi.

[a] *In the case of the survivor's pension (and national pension paid in the case of the loss of a provider), the whole family is considered as one pensioner. Family members are counted separately if there is a need to differentiate the pension beneficiaries by age or sex.*

Joonis 1. Pensionärid, 1970–2015
Figure 1. Pensioners, 1970–2015
(aasta alguses – *at the beginning of the year*)

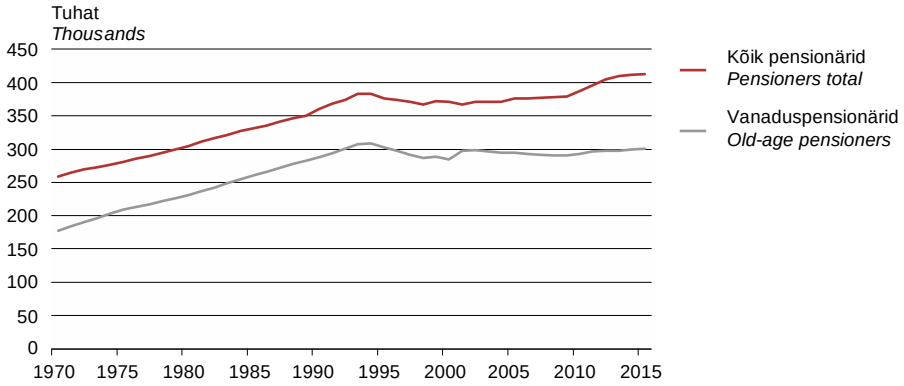

Joonis 2. Pensionärid pensioniliigi järgi, 2015
Figure 2. Pensioners by type of pension, 2015
(aasta alguses – *at the beginning of the year*)

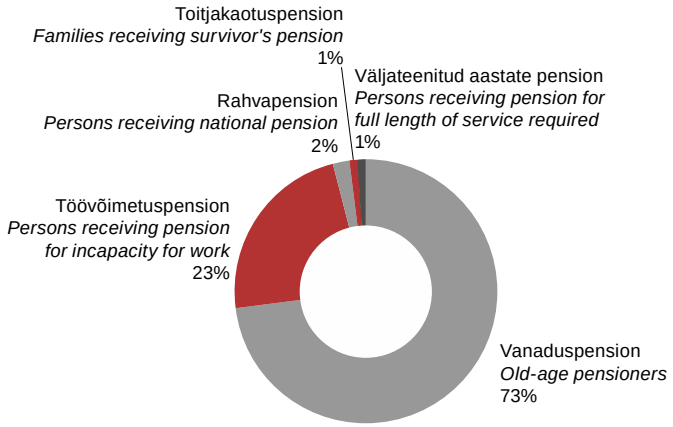

Tabel 2. Riiklikud pensionid, 2010–2014
Table 2. State pensions, 2010–2014
(eurot kuus – *euros per month*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Keskmine kuupension	271,7	270,6	276,6	288,6	304,0	*Average monthly pension*
Keskmine vanaduspension	304,5	305,1	312,9	327,4	345,1	*Average old-age pension*
Keskmine töövõimetus-pension	178,9	177,1	180,7	187,6	197,0	*Average pension for incapacity for work*
Keskmine toitjakaotus-pension	146,1	149,4	151,0	158,0	167,1	*Average survivor's pension*
Keskmine rahvapension	103,0	102,7	104,4	107,7	112,9	*Average national pension*

Joonis 3. Keskmine pension ja vanaduspension, 1994–2014
Figure 3. Average pension and average old-age pension, 1994–2014

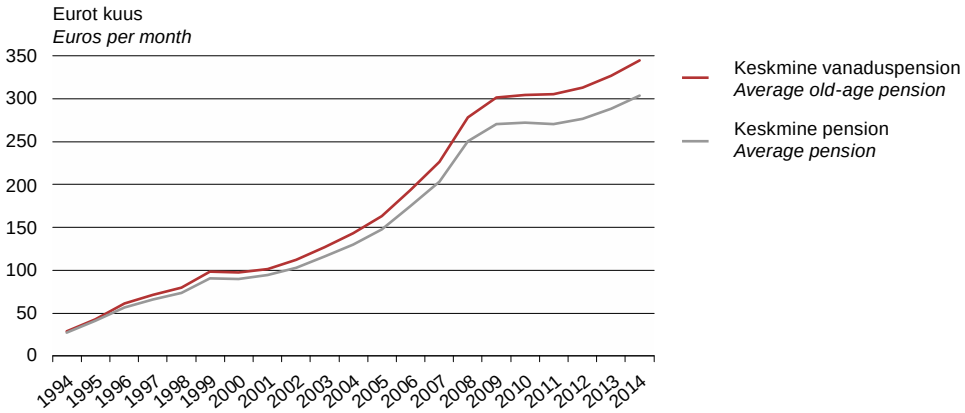

Tabel 3. Pensionärid ja toitjakaotuspensioni saavad pereliikmed soo ja vanuse järgi, 2011–2015
Table 3. Pensioners and family members receiving survivor's pension by sex and age, 2011–2015
(aasta alguses – *at the beginning of the year*)

	2011	2012	2013	2014	2015	
Alla 18	7 376	6 974	6 771	6 495	6 244	*Under 18*
mehed	3 813	3 616	3 495	3 385	3 261	*males*
naised	3 563	3 358	3 276	3 110	2 983	*females*
18–39	26 309	27 278	27 416	26 502	26 138	*18–39*
mehed	14 334	14 922	15 063	14 551	14 366	*males*
naised	11 975	12 356	12 353	11 951	11 772	*females*
40–54	37 263	39 794	40 664	40 177	39 687	*40–54*
mehed	18 765	19 886	20 174	19 905	19 672	*males*
naised	18 498	19 908	20 490	20 272	20 015	*females*
55–59	29 224	29 895	30 034	29 932	29 668	*55–59*
mehed	13 344	14 000	14 198	14 069	14 017	*males*
naised	15 880	15 895	15 836	15 863	15 651	*females*
60–62	37 747	36 208	33 463	32 815	30 192	*60–62*
mehed	13 269	13 467	13 117	13 034	12 803	*males*
naised	24 478	22 741	20 346	19 781	17 389	*females*
63–64	29 753	31 451	33 154	33 050	32 667	*63–64*
mehed	12 216	13 071	13 823	13 778	13 614	*males*
naised	17 537	18 380	19 331	19 272	19 053	*females*
65–69	61 213	59 619	61 556	66 118	71 458	*65–69*
mehed	24 145	23 833	24 793	26 624	28 881	*males*
naised	37 068	35 786	36 763	39 494	42 577	*females*
70+	169 655	175 795	178 449	178 107	178 002	*70+*
mehed	50 537	53 665	55 090	55 114	55 146	*males*
naised	119 118	122 130	123 359	122 993	122 856	*females*
KOKKU	398 540	407 014	411 507	413 196	414 056	*TOTAL*
mehed	150 423	156 460	159 753	160 460	161 760	*males*
naised	248 117	250 554	251 754	252 736	252 296	*females*

Tabel 4. Püsiva töövõimetuse ja puude ekspertiis, 2010–2014
Table 4. Assessment of permanent incapacity for work and disability, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Esmakordse püsiva töövõimetuse ekspertiisid	18 155	18 870	17 581	16 822	15 796	*First-time examinations for permanent incapacity for work*
püsivalt töövõimetuks tunnistatud	16 804	17 339	15 885	14 766	13 529	*declared permanently incapacitated for work*
mehed	8 975	9 021	8 182	7 754	7 241	*males*
naised	7 829	8 318	7 703	7 012	6 288	*females*
töövõimetus 100%	1 219	1 175	908	849	896	*100% incapacity for work*
töövõimetus 80–90%	3 825	3 780	3 316	2 944	3 078	*80–90% incapacity for work*
töövõimetus 40–70%	10 581	10 799	10 013	9 325	8 290	*40–70% incapacity for work*
töövõimetus 10–30%	1 179	1 585	1 648	1 648	1 265	*10–30% incapacity for work*
ajutiselt töövõimetuks tunnistatud	1 151	1 280	1 358	1 497	1 625	*declared temporarily incapacitated for work*
Püsiva töövõimetuse korduvekspertiisid	38 861	38 414	36 613	38 125	42 217	*Re-examinations for permanent incapacity for work*
töövõimetuks tunnistatud	38 806	38 370	36 465	37 831	41 889	*declared incapacitated for work*
töövõimetus 100%	4 089	3 891	2 541	2 917	2 474	*100% incapacity for work*
töövõimetus 80–90%	13 746	13 011	11 296	10 918	12 376	*80–90% incapacity for work*
töövõimetus 40–70%	20 307	20 672	21 503	22 732	26 057	*40–70% incapacity for work*
töövõimetus 10–30%	664	796	1 125	1 264	992	*10–30% incapacity for work*
töövõimeliseks tunnistatud	55	44	148	294	318	*not declared incapacitated for work*
Esmakordse puudega inimesed	20 544	21 869	21 483	21 407	20 424	*First-time disability*
mehed	9 818	10 315	10 206	9 973	9 832	*males*
naised	10 276	11 554	11 277	11 434	10 592	*females*
sügav puue	1 919	2 050	2 208	2 030	1 838	*profound disability*
raske puue	8 195	9 217	8 987	8 802	8 403	*severe disability*
keskmine puue	10 430	10 602	10 288	10 575	10 183	*modest disability*
Kehtiva puude raskusastmega inimesed, aasta lõpus	128 129	133 847	137 710	141 026	143 623	*Disabled persons, at end-year*
mehed	52 036	54 522	56 214	57 799	59 035	*males*
naised	76 093	79 325	81 496	87 286	84 588	*females*
alla 16-aastased	7 825	8 645	9 214	9 862	10 469	*under-16-year-olds*
16–24-aastased	4 124	4 143	4 156	4 135	4 164	*16–24-year-olds*
25–34-aastased	5 287	5 575	5 815	6 067	6 350	*25–34-year-olds*
35–44-aastased	7 149	7 506	7 774	7 939	8 145	*35–44-year-olds*
45–54-aastased	12 737	13 305	13 453	9 630	13 858	*45–54-year-olds*
55–62-aastased	18 316	19 397	19 681	20 268	20 750	*55–62-year-olds*
vähemalt 63-aastased	72 691	75 276	77 617	79 066	79 887	*63 and older*

Tabel 5. Ravikindlustus, 2010–2014
Table 5. Health insurance, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ravikindlustus-hüvitiste arv	**394 507**	**512 650**	**446 145**	**476 727**	**477 826**	***Number of health insurance benefits***
Ajutise töövõimetuse hüvitis	260 693	379 088	307 694	340 094	339 722	*Benefit for temporary incapacity for work*
haigushüvitis	169 391	274 564	201 753	220 929	217 582	*sickness benefit*
sünnitushüvitis	11 007	10 012	9 770	9 677	9 969	*maternity benefit*
tööõnnetus-hüvitis	4 154	4 796	5 026	5 469	5 752	*benefit for occupational accident*
hooldushüvitis	76 141	89 716	91 145	104 019	106 419	*care benefit*
Hambaravihüvitis	132 040	131 852	136 717	135 276	136 771	*Adult dental care benefit*
Täiendav ravimihüvitis	1 774	1 710	1 734	1 357	1 333	*Additional benefit for medicinal products*
Hüvitatud päevade arv	**5 453 066**	**4 937 836**	**4 954 761**	**5 228 586**	**5 362 002**	***Number of recompensable days***
Haigushüvitis	3 185 903	2 698 258	2 742 257	2 915 972	2 997 073	*Sickness benefit*
Sünnitushüvitis	1 533 010	1 395 109	1 364 348	1 347 845	1 385 026	*Maternity benefit*
Tööõnnetus-hüvitis	90 877	101 848	107 547	118 109	124 760	*Benefit for occupational accident*
Hooldushüvitis	643 276	742 621	740 609	846 660	855 143	*Care benefit*
Väljamaksed, tuhat eurot	**90 400,5**	**89 065,4**	**93 400,7**	**103 428,0**	**113 259,8**	***Payments, thousand euros***
Ajutise töövõimetuse hüvitis	81 436,4	80 770,1	84 264,5	94 100,6	103 902,1	*Benefit for temporary incapacity for work*
haigushüvitis	33 174,9	35 942,6	37 545,2	42 421,5	46 403,5	*sickness benefit*
sünnitushüvitis	36 117,8	31 139,8	32 168,0	33 735,6	37 889,5	*maternity benefit*
tööõnnetus-hüvitis	1 893,5	2 061,8	2 337,2	2 751,7	3 143,9	*benefit for occupational accident*
hooldushüvitis	10 250,2	11 625,9	12 214,1	15 191,8	16 465,2	*care benefit*
Hambaravihüvitis	8 540,3	7 854,6	8 715,2	9 140,2	9 159,1	*Adult dental care benefit*
Täiendav ravimihüvitis	423,9	440,7	421,0	187,2	198,6	*Additional benefit for medicinal products*
Ravikindlustatute arv	**1 256 240**	**1 245 469**	**1 237 104**	**1 231 203**	**1 232 819**	***Persons covered by health insurance***

Tabel 6. Toimetulekutoetused, 2010–2014
Table 6. Subsistence benefits, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Rahuldatud taotlused toimetulekupiiri tagamiseks	165 119	161 641	137 791	118 492	101 273	*Applications satisfied to guarantee minimum subsistence level*
eluasemekulude katteks	96 016	96 858	82 276	70 781	56 947	*to cover housing expenditure*
Toimetulekutoetust saanud leibkonnad	…	24 332	21 585	19 320	16 571	*Households receiving subsistence benefit*
leibkonnaliikmed	…	44 647	39 333	...	...	*household members*
Leibkonna keskmine toetuskordade arv	…	6,6	6,4	6,1	6,1	*Average number of times benefit was received*
Makstud toetused, tuhat eurot	20 604,3	23 900,8	21 018,6	18 879,3	17 874,9	*Benefits paid, thousand euros*
toimetulekupiiri tagamiseks	20 448,0	23 757,4	20 682,7	18 476,5	17 103,5	*to guarantee minimum subsistence level*
eluasemekulude katteks	5 843,9	6 626,1	6 246,6	6 047,1	4 927,7	*to cover housing expenditure*
täiendav toimetulekutoetus	156,4	143,5	336,0	403,0	771,4	*supplementary subsistence benefit*

Tabel 7. Sotsiaalkindlustustoetused, 2010–2014
Table 7. Social security benefits, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Toetuse saajad aastas / aasta lõpus						***Recipients of benefits in a year / at end-year***
Peretoetused	356 516	351 690	344 963	341 054	339 089	*Family benefits*
lapse sünnitoetus	15 724	15 361	13 724	13 641	13 506	*childbirth allowance*
lapsetoetus	258 695	255 522	252 255	250 775	251 075	*child allowance*
vanemahüvitis	19 768	19 004	17 706	17 345	16 881	*parental benefit*
Puudega inimeste sotsiaaltoetused	136 262	136 262	139 679	142 717	145 820	*Social benefits for disabled persons*
puudega lapse toetus	8 093	8 093	8 625	9 157	6 853	*disabled child allowance*
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	120 241	124 181	126 673	128 761	130 939	*disability allowance for a person of at least 16 years of age*
Muud sotsiaaltoetused	81 295	84 531	84 338	105 927	112 464	*Other social benefits*
Väljamaksed, tuhat eurot						***Payments, thousand euros***
Peretoetused	274 388,9	272 105,3	256 912,5	256 165,4	265 435,2	*Family benefits*
lapse sünnitoetus	5 024,7	4 911,8	4 470,0	4 432,3	4 388,9	*childbirth allowance*
lapsetoetus	70 016,4	68 920,0	68 526,9	70 649,4	73 067,9	*child allowance*
vanema-hüvitis	174 007,6	173 293,3	159 519,0	157 268,8	164 928,1	*parental benefit*
Puudega inimeste sotsiaaltoetused	50 297,8	54 000,7	56 766,1	57 796,2	60 095,3	*Social benefits for disabled persons*
puudega lapse toetus	6 662,5	7 391,3	7 952,4	8 502,9	9 068,2	*disabled child allowance*
puudega vähemalt 16-aastase inimese toetus	43 099,2	46 080,0	48 244,3	49 293,3	50 416,2	*disability allowance for a person of at least 16 years of age*
Muud sotsiaaltoetused	29 995,8	34 193,6	31 920,8	40 156,8	44 595,3	*Other social benefits*

Tabel 8. Sotsiaalteenused, 2010–2014
Table 8. Social services, 2010–2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Asenduskoduteenuse osutajad	37	33	35	36	36	*Providers of substitute home service*
Asenduskoduteenuse kasutajad	1 214	1 167	1 096	1 071	1 056	*Users of substitute home service*
Täiskasvanute hooldamise teenuse osutajad (v.a erihoolekandeteenused)	129	131	138	144	148	*Providers of welfare service to adults (excl. special care services)*
Erihoolekandeteenuste osutajad	93	99	105	109	121	*Providers of special care services*
Hooldamisteenuse kasutajad	10 151	10 428	10 806	11 369	12 194	*Users of welfare service to adults*
täiskasvanute hooldamise teenus	5 485	5 769	6 130	6 333	6 809	*welfare service to adults (excl. special care services)*
erihoolekandeteenus	4 666	4 659	4 676	5 036	5 385	*special care services*

Tabel 9. Varjupaigateenuse kasutajad varjupaika pöördumise põhjuse järgi, 2010–2014
Table 9. Persons using shelter service by reason for staying at a shelter, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Vägivald	636	535	519	523	570	*Violence*
Hulkurlus	226	215	122	132	89	*Vagrancy*
Kodune hoolimatus	160	185	139	116	158	*Negligence at home*
Alkoholi kuritarvitamine	752	794	511	301	274	*Alcohol abuse*
Narkootikumide kuritarvitamine	103	122	116	84	80	*Drug abuse*
Elukoha puudumine	830	806	1 045	1 220	1 189	*Lack of place of residence*
Kinnipidamiskohast vabanemine	98	62	32	31	41	*Release from prison*
Muu/teadmata	424	360	278	269	216	*Other/unknown*
KOKKU	3 229	3 079	2 762	2 676	2 617	*TOTAL*

Tabel 10. Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed, 2010–2014
Table 10. Children without parental care and in need of assistance, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Aasta alguses arvel	3 334	3 904	4 751	5 284	6 311	*Registered at the beginning of the year*
poisid	1 836	2 177	2 662	2 961	3 485	*boys*
tüdrukud	1 498	1 727	2 089	2 323	2 826	*girls*
0–2-aastased	312	317	299	456	615	*0–2-year-olds*
poisid	154	172	167	243	340	*boys*
tüdrukud	158	145	132	213	275	*girls*
Aasta jooksul arvele võetud	2 054	2 573	2 808	3 190	3 556	*Registered during the year*
poisid	1 114	1 455	1 494	1 679	1 962	*boys*
tüdrukud	940	1 118	1 314	1 511	1 594	*girls*
0–2-aastased	327	324	409	473	482	*0–2-year-olds*
poisid	181	175	199	251	247	*boys*
tüdrukud	146	149	210	222	235	*girls*
Arvel olevatest paigutatud	460	453	410	465	452	*Registered children who were placed into institutional care*
poisid	232	216	191	236	239	*boys*
tüdrukud	228	237	219	226	213	*girls*
peresisesele asendushooldusele[a]	210	137	175	174	137	*in foster families*[b]
poisid	96	61	72	94	78	*boys*
tüdrukud	114	76	103	80	59	*girls*
bioloogilisse perekonda	57	96	43	91	112	*in biological families*
poisid	26	49	24	37	54	*boys*
tüdrukud	31	47	19	54	58	*girls*
asenduskodusse	139	144	134	130	134	*in a substitute home*
poisid	85	72	75	68	72	*boys*
tüdrukud	54	72	59	62	62	*girls*
varjupaika	54	77	58	70	69	*in a shelter*
poisid	25	35	20	37	35	*boys*
tüdrukud	29	42	38	33	34	*girls*

[a] Peresisene asendushooldus on perekonnas hooldamine, eestkoste või lapsendamine.
[a] *The term "foster families" refers to foster care, guardianship or adoption.*

Tabel 11. Töötuskindlustus, 2011–2014
Table 11. Unemployment insurance, 2011–2014

	Saajate arv *Number of recipients*				Keskmine hüvitis, eurot *Average amount of benefit, euros*				
	2011	2012	2013[a]	2014	2011	2012	2013[a]	2014	
Töötuskindlustus-hüvitis	32 127	26 191	27 661	26 248	257	283	313	338	*Unemployment insurance benefit*
mehed	14 370	11 200	12 547	12 063	299	336	369	394	*males*
naised	17 757	14 991	15 114	14 185	224	246	267	290	*females*
Kindlustushüvitis koondamise korral	6 040	6 371	6 353	6 318	1 160	1 313	1 470	1 541	*Insurance benefit upon lay-off*
mehed	2 264	2 272	2 451	2 416	1 357	1 649	1 887	1 819	*males*
naised	3 776	4 099	3 902	3 902	1 041	1 126	1 208	1 368	*females*
Tööandja maksejõuetuse hüvitis	2 600	2 087	1 682	1 626	1 754	1 708	2 113	2 059	*Benefit upon insolvency of employer*
mehed	1 547	1 136	1 079	886	1 909	2 038	2 356	2 241	*males*
naised	1 053	951	603	740	1 526	1 313	1 678	1 841	*females*

[a] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2013 have been revised.*

Joonis 4. Töötu sotsiaalne kaitse, 2004–2014[a]
Figure 4. Social protection for the unemployed, 2004–2014[a]

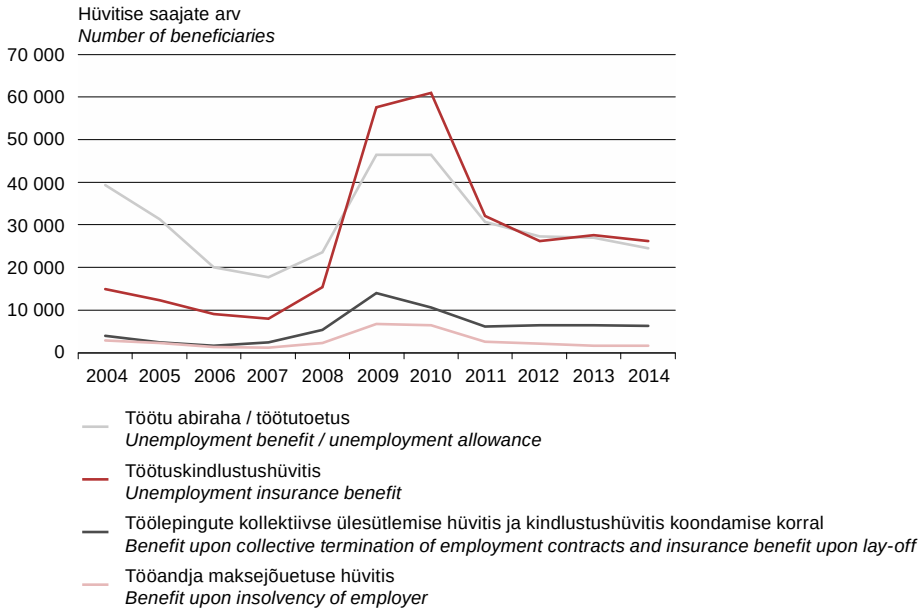

[a] Alates 1. juulist 2009 makstakse töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitise asemel kindlustushüvitist koondamise korral.
[a] *Since 1 July 2009, the insurance benefit upon lay-off is paid instead of the benefit upon collective termination of employment contracts.*

Tabel 12. Tööturumeetmed, 2010–2014
Table 12. Labour market measures, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013[a]	2014	
Aasta jooksul arvel olnud töötud	155 927	122 117	102 653	94 125	82 191	*Registered unemployed persons during the year*
Töötutoetuse saajad	45 401	30 659	27 307	26 902	24 008	*Recipients of unemployment allowance*
Töötutoetuse saajaid keskmiselt kuus	15 659	10 334	9 174	9 071	7 697	*Average number of recipients of unemployment allowance per month*
Tööturuteenuste kasutajad						***Users of active labour market measures***
Töökoolitus	9 706	20 958	34 898	24 982	17 845	*Labour market training*
Tööotsingukoolitus	7 207	11 660	12 854	13 213	12 550	*Job search training*
Karjäärinõustamine	19 018	19 299	20 702	20 646	19 386	*Career counselling*
Psühholoogiline nõustamine	725	1 389	1 583	1 549	1 672	*Psychological counselling*
Palgatoetus	10 885	9 835	5 595	4 397	3 351	*Wage subsidy*
Ettevõtluse alustamise toetus	678	498	608	499	447	*Business start-up subsidy*
Avalik töö	1 342	1 090	1 006	433	295	*Public work*
Tööpraktika	3 769	2 801	4 265	4 204	3 909	*Work placement*
Tööharjutus	1 003	1 305	2 696	2 971	3 566	*Coaching for working life*
Tööklubi	995	2 716	3 009	3 523	3 773	*Job club*
Teenused puude või pikaajalise tervisehäirega inimestele	36	60	98	142	281	*Measures for persons with disability or long-term health problem*
Täienduskoolitus ettevõtluse alustamise toetuse saajatele[b]	9	54	74	166	228	*Training for recipients of business start-up subsidy*[b]
Järelnõustamine ettevõtluse alustamise toetuse saajatele	–	9	11	9	17	*Counselling for recipients of business start-up subsidy*
Vabatahtlik töö[c]	…	337	678	946	813	*Voluntary work*[c]
Proovitöö[c]	…	470	817	1 803	2 388	*Work trial*[c]
Võlanõustamine[c]	…	1 155	1 477	1 622	1 519	*Debt counselling*[c]
Mentorlus[c]	…	72	241	105	95	*Mentoring*[c]
Talgutöö[c]	…	33	158	241	54	*Community work*[c]
Hooldeteenus[c]	…	31	169	218	138	*Care service*[c]
Muud teenused	312	143	157	148	696	*Other measures*
Tööturuteenustele ja -toetustele tehtud kulutused, tuhat eurot						***Expenditure on labour market measures and supports, thousand euros***
Tööturuteenustele tehtud kulutused	32 788	36 631	50 026	43 798	…	*Expenditure on active labour market measures*
Töötutoetuse väljamaksed	10 169	6 513	5 750	8 642	8 308	*Unemployment allowance payments*

[a] 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[b] 2011.–2012. aasta andmeid on korrigeeritud.
[c] 2010. aasta andmed kajastuvad muude teenuste all.

[a] *The data for 2013 have been revised.*
[b] *The data for 2011–2012 have been revised.*
[c] *The data for 2010 are reflected under other measures.*

Tabel 13. Registreeritud tööõnnetused ettevõtte tegevusala järgi, 2010–2014[a]
Table 13. Registered accidents at work by economic activity of the enterprise, 2010–2014[a]

	2010	2011	2012	2013	2014	
KOKKU						***TOTAL***
Tööõnnetused	3 224	3 744	4 157	4 183	4 635	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	567,6	620,7	676,0	673,3	741,8	*Per 100,000 employees*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük						***Agriculture, forestry and fishing***
Tööõnnetused	150	164	150	163	190	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	627,6	616,5	543,5	615,1	788,4	*Per 100,000 employees*
Mäetööstus						***Mining and quarrying***
Tööõnnetused	32	37	41	30	29	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	477,6	637,9	836,7	625,0	690,5	*Per 100,000 employees*
Töötlev tööstus						***Manufacturing***
Tööõnnetused	1 038	1 206	1 318	1 429	1 499	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	973,7	101,6	1 141,1	1 225,9	1 314,9	*Per 100,000 employees*
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus						***Electricity, gas and water supply***
Tööõnnetused	55	43	44	69	66	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	504,6	364,4	352,0	683,2	589,3	*Per 100,000 employees*
Ehitus						***Construction***
Tööõnnetused	272	294	354	360	364	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	570,2	499,1	608,2	636,0	620,1	*Per 100,000 employees*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite remont						***Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles***
Tööõnnetused	314	360	407	396	439	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	392,5	443,9	514,5	488,3	540,6	*Per 100,000 employees*
Majutus ja toitlustus						***Accommodation and food service activities***
Tööõnnetused	113	146	165	151	200	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	597,9	793,5	877,7	645,3	775,2	*Per 100,000 employees*
Veondus ja laondus						***Transportation and storage***
Tööõnnetused	252	319	320	346	352	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	567,6	660,5	627,5	737,7	692,9	*Per 100,000 employees*
Info ja side						***Information and communication***
Tööõnnetused	11	19	13	13	17	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	86,6	113,7	70,3	66,0	76,9	*Per 100,000 employees*
Finantsvahendus, kinnisvara						***Financial, insurance and real estate activities***
Tööõnnetused	37	45	44	40	42	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	189,7	214,3	203,7	182,6	213,2	*Per 100,000 employees*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus						***Professional, scientific and technical activities***
Tööõnnetused	32	30	30	29	31	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	152,4	129,9	129,3	110,7	116,1	*Per 100,000 employees*
Haldus- ja abitegevused						***Administrative and support service activities***
Tööõnnetused	209	279	299	290	304	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	1 094,2	1 603,5	1 403,7	1 277,5	1 617,0	*Per 100,000 employees*
Avalik haldus, riigikaitse ja sotsiaalkindlustus						***Public administration, defence and social security***
Tööõnnetused	373	426	511	451	615	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	925,6	1 084,0	1 274,3	1 048,8	1 363,6	*Per 100,000 employees*
Haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne						***Education, human health and social work activities***
Tööõnnetused	231	273	377	341	378	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	256,9	299,7	391,5	368,6	403,8	*Per 100,000 employees*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg						***Arts, entertainment and recreation***
Tööõnnetused	77	73	68	52	86	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	527,4	514,1	456,4	304,1	518,1	*Per 100,000 employees*
Muud teenindavad tegevused						***Other service activities***
Tööõnnetused	28	30	16	23	23	*Accidents at work*
100 000 töötaja kohta	239,3	285,7	140,4	185,5	187,0	*Per 100,000 employees*

[a] 2012. ja 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2012 and 2013 have been revised.*

Tabel 14. Registreeritud tööõnnetustes kannatanud soo ja vanuse järgi, 2012–2014[a]
Table 14. Persons injured in registered accidents at work by sex and age, 2012–2014[a]

	Tööõnnetused *Accidents at work*			Surmaga lõppenud tööõnnetused *Fatal accidents at work*			
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	
KOKKU	4 157	4 183	4 635	15	20	16	*TOTAL*
Mehed	2 552	2 634	2 982	14	19	15	*Males*
Naised	1 604	1 546	1 653	1	1	1	*Females*
Alla 18-aastased	7	15	14	0	0	0	*Under-18-year-olds*
18–24-aastased	760	759	965	4	1	0	*18–24-year-olds*
25–34-aastased	1 020	1 043	1 135	3	3	0	*25–34-year-olds*
35–44-aastased	816	739	817	1	2	2	*35–44-year-olds*
45–54-aastased	832	821	867	3	7	9	*45–54-year-olds*
55–64-aastased	622	679	698	4	5	4	*55–64-year-olds*
Vähemalt 65-aastased	99	124	139	0	2	1	*Over-65-year-olds*

[a] 2012. ja 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.
[a] *The data for 2012 and 2013 have been revised.*

Tabel 15. Sotsiaalkaitse kogukulutused kululiigi järgi, 2008–2012
Table 15. Total expenditure on social protection by type of expenditure, 2008–2012
(miljonit eurot – *million euros*)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Sotsiaalhüvitised	2 396,37	2 625,89	2 561,52	2 583,14	2 661,61	*Social benefits*
haigus, tervishoid	776,02	744,74	686,92	726,75	749,85	*sickness, health care*
puue, töövõimetus	236,07	260,96	279,24	295,70	313,49	*disability, incapacity for work*
vanadus	1 013,47	1 099,97	1 116,95	1 119,29	1 170,03	*old age*
toitja kaotus	17,89	16,92	15,13	14,08	13,28	*survivors*
pere ja lapsed	287,87	313,23	326,57	319,29	304,78	*family and children*
töötus	49,18	169,32	108,47	75,90	81,35	*unemployment*
eluase	3,64	4,81	7,17	8,10	7,78	*housing*
sotsiaalne tõrjutus	12,23	15,94	21,06	24,03	21,05	*social exclusion*
Halduskulud	28,36	30,15	28,04	28,68	28,04	*Administration costs*
KOKKU	2 424,73	2 656,04	2 589,56	2 611,82	2 689,65	*TOTAL*

Joonis 5. Sotsiaalkaitse kogukulutused elaniku kohta Euroopa Liidus, 2012
Figure 5. Total expenditure on social protection per inhabitant in the European Union, 2012

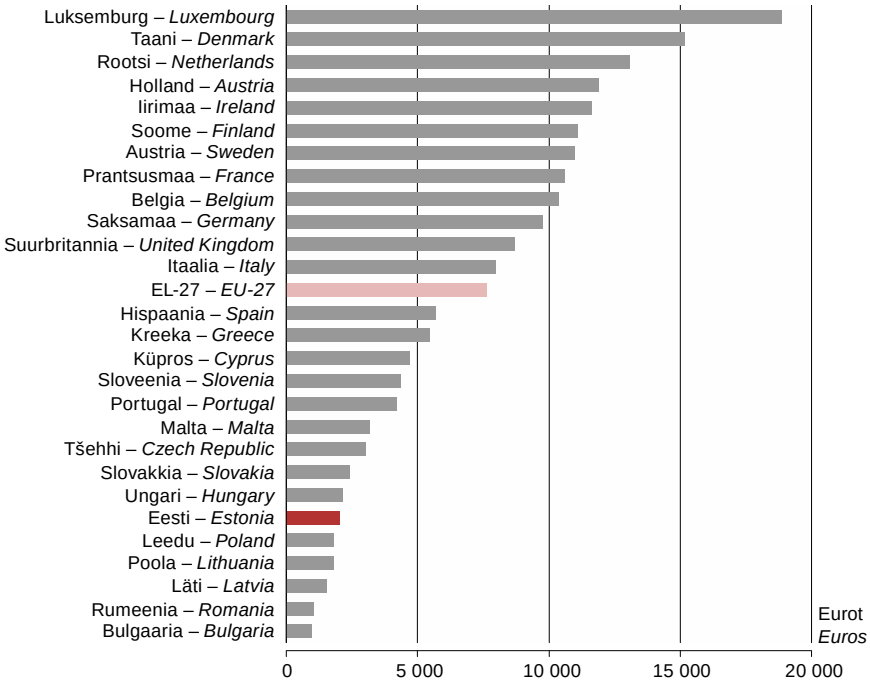

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 6. Sotsiaalkaitse kogukulutuste osatähtsus SKP-s Euroopa Liidus, 2012
Figure 6. Share of total expenditure on social protection in the GDP in the European Union, 2012

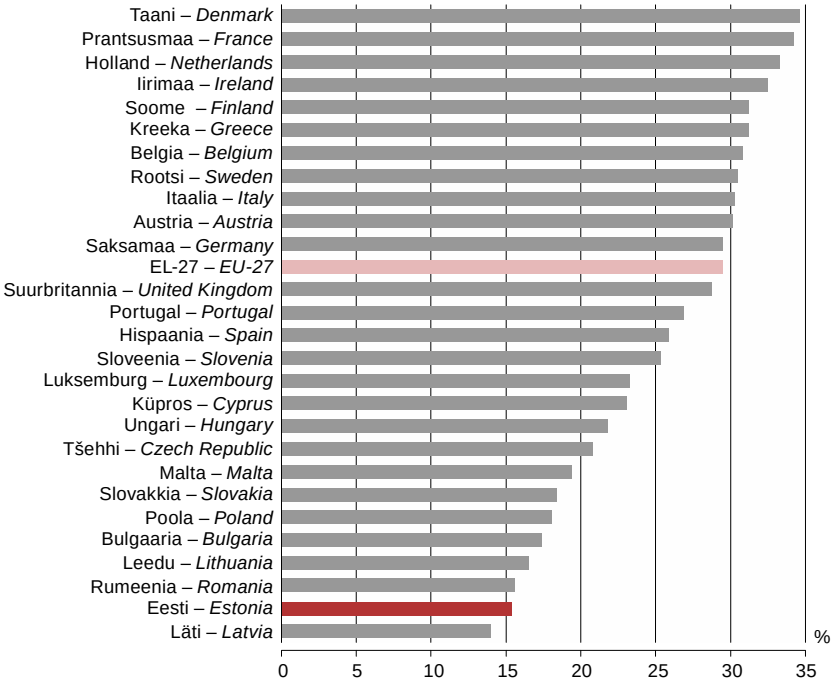

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Sotsiaalse kaitse statistika põhineb administratiivsetel andmeallikatel. Andmed töötuskindlustuse, registreeritud töötute ja tööturumeetmete kohta tulevad Statistikaametile Töötukassast, ravikindlustusandmed Haigekassast, andmed sotsiaalteenuste ning vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavate laste kohta Sotsiaalministeeriumist, tööõnnetuste kohta Tööinspektsioonilt ning ülejäänud andmed Sotsiaalkindlustusametist. Kasutatud on nii registriandmeid kui ka andmeid, mida edastavad kohalikud omavalitsused või sotsiaalteenuste osutajad. Sotsiaalse kaitse statistika on otseselt seotud seadusemuudatustega: näitarvud muutuvad koos seaduste uuendamisega. Seda tuleb statistika analüüsimisel arvesse võtta.

Pensionäride arvu on mõjutanud vanaduspensioniea tõstmine 63. eluaastani 1998. aastal. Eesmärgi saavutamiseks tuli pensioniiga tõsta korraga poole aasta kaupa. Kui mehed said 63-aastaselt pensionile juba 2001. aastal, siis naiste puhul üleminek alles kestab ja 2014. aastal jõudsid pensioniikka naised, kel vanuseks 63 aastat.

2009. aastal maksti viimast korda töölepingute kollektiivse ülesütlemise hüvitist. Alates 1. juulist 2009 makstakse selle asemel kindlustushüvitist koondamise korral.

Tööõnnetuste statistika puhul tuleb arvestada, et andmed kajastavad vaid registreeritud tööõnnetusi. Tegelik tööõnnetuste arv, eriti kergemate tööõnnetuste oma, on suurem.

Ravikindlustushüvitiste andmed kajastavad vaid Haigekassa makstavaid hüvitisi. Ravikindlustuse näitajaid on mõjutanud seadusemuudatus, mille kohaselt alates 1. juulist 2009 maksab Haigekassa hüvitist alates haigestumise või vigastuse üheksandast päevast (varem alates teisest päevast). Haigestumise neljandast kaheksanda päevani maksab haigushüvitist tööandja; teise ja kolmanda päeva eest hüvitist ei maksta. Alates 1. jaanuarist 2009 ei hüvitata enam hambaravi suurele osale ravikindlustusega täiskasvanutest.

1. aprillil 2010 mindi üle uuele sotsiaaltoetuste ja -teenuste andmeregistrile (STAR). Ülemineku tõttu ei ole toimetulekutoetust saanud leibkondade arv 2010. aasta kohta kättesaadav.

Sotsiaalkaitsele tehtud kogukulutuste arvestamiseks kasutatakse Eurostatis välja töötatud Euroopa ühtse sotsiaalkaitsestatistika süsteemi (ESSPROS). Arvepidamises jagatakse kulutused ühelt poolt kaheksa funktsiooni (haigus ja tervishoid; puue; vanadus; toitja kaotus; perekond ja lapsed; töötus; eluase; mujal liigitamata sotsiaalne tõrjutus), teiselt poolt seitsme skeemi ehk rahastamisallika (Haigekassa; Sotsiaalkindlustusamet; Tööturuamet (kuni 30.04.2009); Töötukassa; Sotsiaalministeerium; kohalik omavalitsus; riik) vahel. Eurostatile andmete edastamise tähtaeg on N+2 aasta 30. juuni.

Methodology

Social protection statistics are based on administrative data sources. The Estonian Unemployment Insurance Fund provides data on unemployment insurance, registered unemployed persons and labour market measures. The Estonian Health Insurance Fund provides data on health insurance. The Ministry of Social Affairs provides data on social services and children without parental care and in need of assistance. The Labour Inspectorate provides data on accidents at work. The rest of the data are provided by the Social Insurance Board. Statistics Estonia uses register data as well as data received from local governments or providers of social services. Social protection statistics are directly influenced by legislative amendments: the statistical indicators change with any new amendments. This should be taken into account when analysing the statistics.

The number of pensioners has been influenced by the fact that the pensionable age was raised to 63 in 1998. To achieve this goal, the pensionable age is raised by half a year at a time. While men reached the pensionable age of 63 years already in 2001, then for women the transition is still in progress and in 2014 women aged 63 reached the pensionable age.

The payment of the benefit upon collective termination of employment contracts was terminated starting from 1 July 2009 and replaced with the insurance benefit upon lay-off.

Data on accidents at work cover only registered accidents. Therefore, the data (especially the data concerning less serious accidents) are underestimated.

Data on health insurance benefits include only benefits paid by the Estonian Health Insurance Fund. The health insurance indicators have been influenced by a legislative amendment whereby, starting 1 July 2009, the Health Insurance Fund pays compensation starting from the ninth day (previously from the second day) of illness or injury. The employer pays a sickness benefit for days 4–8 of the insured person's illness; no benefit is paid for the second and third day. Starting from 1 January 2009, a large share of adults covered by health insurance no longer have a right to the dental care benefit.

The new register for data on social benefits and services (STAR) was adopted on 1 April 2010. Due to the transition, there are no comprehensive data available on the number of households that received subsistence benefits in 2010.

The European System of Integrated Social Protection Statistics (ESSPROS), developed by Eurostat, is used to collect data on total social protection expenditure. In the accounts, the social protection expenditure is broken down into eight functions (sickness/health care; disability; old age; survivors; family/children; unemployment; housing; social exclusion not elsewhere classified) and also into seven schemes or financing sources (Estonian Health Insurance Fund; Social Insurance Board; Labour Market Board (until 30 April 2009); Estonian Unemployment Insurance Fund; Ministry of Social Affairs; local government; the state). The date for the transfer of the data to Eurostat is 30 June of the year N+2.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti piirkondlik areng. 2013. Regional Development in Estonia. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Eurostati sotsiaalkaitsestatistika andmebaas
Eurostat social protection statistics
http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/data/database

ESSPROS-i käsiraamat
ESSPROS manual
http://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/methodology

TÖÖTURG

Siim Krusell, Ülle Pettai

Ülevaade

Tööturul toimuv peegeldab nii majanduse, rahvastiku kui ka näiteks sotsiaalpoliitika arengut. Majanduskasv üldjuhul kiirendab uute töökohtade loomist, vähene sündimus aga võib pikas perspektiivis seda pidurdada. Võimalikud muutused sotsiaalpoliitikas, sh pensioniea tõstmises, aga lükkavad edasi paljude vanemaealiste taandumist tööturult.

Esimeses järjekorras tuleks tööturu puhul käsitleda nii potentsiaalset kui ka tegelikku tööjõudu. Töötealiseks elanikkonnaks peetakse Eesti tööjõu-uuringu definitsiooni kohaselt inimesi vanuses 15–74. Rahvaarv on Eestis kahanenud alates taasiseseisvumisest, kuid tööealiste arv on nii mõnelgi aastal hoopis kasvanud. Seda näiteks põhjusel, et laulva revolutsiooni aegsed küllaltki suured sünnikohordid on saanud tööealiseks.

Viimastel aastatel on tööealiste arv üha vähenenud. 2014. aastal oli neid veidi üle 9000 vähem kui 2013. aastal. Kui just rändes drastilisi muutusi ei tule, hakkab tööealiste arvu vähenemine olema ka edaspidi kooskõlas rahvaarvu üldise kahanemisega.

2014. aastal jätkus ka tööturul olijate (hõivatud ja töötud) arvu vähenemine, kuid seda näitajat võivad järgmise 5–10 aasta jooksul võimalik majandusedu ja otsustavad sammud sotsiaalpoliitikas (nt tööhõivereformi õnnestumine) rohkem mõjutada.

Eesti majandus 2014. aastal võrreldes varasema aastaga kasvas, ent kasv oli üsna mõõdukas. Mõõdukas oli ka hõivatute arvu kasv. Aastaga suurenes hõivatute arv 3500 võrra ja oli 2014. aastal 625 000. Märkimisväärne aga on olnud kasv majanduskriisi aastatega võrreldes – hõivatuid oli 57 000 võrra rohkem kui 2010. aastal.

Töötuse näitajad on pärast raskemaid aastaid liikunud samas tempos nagu hõivenäitajad, ainult et vastupidises suunas ehk vähenenud. Töötuse määr oli 2014. aastal 7,4% – 2013. aastaga võrreldes 1,2 protsendipunkti madalam. Võrreldes 2010. aastaga oli töötuse määr üle kahe korra madalam.

Pikaajaliste töötute arv vähenes taas. Töötutest on suurima vaesusriskiga pikaajalised ehk vähemalt 12 kuud tööd otsinud töötud. Pikenenud töötaoleku aeg devalveerib inimese senise töö ja haridustee käigus omandatud inimkapitali ning võib kaotada harjumuse tööd teha. Ka võivad tööandjad pikaajaliste töötute töövõimekuse suhtes küllaltki skeptilised olla. Võib öelda, et koos töötute üldarvu märkimisväärse vähenemisega on sama teinud ka pikaajaliste töötute arv. 2014. aastal oli pikaajalisi töötuid 22 500, mida on poole vähem kui näiteks 2010. aastal.

Tööturunäitajad paranesid 2014. aastal kõigis vanuserühmades ja nii naistel kui ka meestel. Töötuse määr langes ja hõivemäär tõusis 2013. aastaga võrreldes nii noortel (15–24 a), parimas tööeas inimestel (25–49 a) kui ka vanemaealistel (50–74 a). Samal ajal jätkus hõivatud noorte arvu vähenemine. Vastuolu siin siiski pole – kuna noorte üldarv endiselt väheneb, mõjutab see tahestahtmata ka noorte hõivatute arvu.

Võrreldes 2013. aastaga langes töötuse määr 2014. aastal nii naistel kui ka meestel. Naiste aktiivsus tööturul on väiksem kui meestel ja see väljendub nii madalamas hõive- kui ka töötuse määras. 2014. aasta ei olnud siinkohal erand – 15–74-aastaste naiste hõivemäär (59,1%) oli oluliselt madalam kui samas vanuses meeste oma (67,3%). Töötuse määras nii suuri erinevusi polnud – meeste oma oli protsendipunkti võrra naiste omast kõrgem. Sellises suurusjärgus hõive- ja töötuslõhe on üsna tavapärased, kui mitte arvestada majanduskriisiaegseid hõive- ja töötusnäitajaid. Et kriis tabas valusamalt just neid tegevusalasid, kus on suurem meeste osatähtsus, oli näiteks 2009. aastal meeste ja naiste töötuse määra erinevus veidi üle 6 protsendipunkti ning hõivemäära erinevus ligi 4 protsendipunkti.

Mitte-eestlaste töötus on vähenenud, kuid töötusriskid on suuremad kui eestlastel. Eesti tööturul on rahvuste võrdluses paremal positsioonil eestlased. Eestlaste töötuse määr on mitte-eestlaste omast olnud püsivalt madalam, palk kõrgem ning osatähtsus juhtide ja tippspetsialistide seas suurem. Siiski on viimastel aastatel eestlaste ja mitte-eestlaste töötuslõhe võrreldes kriisiajaga vähenenud. Eestlaste töötuse määr oli 2014. aastal 6,0% ja mitte-eestlastel 10,3%. Oluline on siin aga ära märkida, et majandusbuumi tippaastatel oli erinevus samas suurusjärgus. Mitte-eestlastel on töötusriskide vähendamisel olnud üsna oluline tegur hea eesti keele oskus. Ka 2014. aasta ei olnud siinkohal erand.

Kõrgharidus annab endiselt tööturul eelise. Selgelt paremad võimalused tööturul olid 2014. aastal kolmanda taseme haridusega tööealistel, seda nii hõivemäära (76,1%) kui ka tegelikult esma-järjekorras hoopis madalat töötuse määra (4,8%) arvestades. Esimese või sellest madalama taseme haridusega inimeste töötuse määr oli 2014. aastal 13,6% ja teise taseme haridusega inimestel 8,3%. Samal ajal on võrreldes paari-kolme varasema aastaga hõivemäär tõusnud ja töötuse määr langenud kõigis haridustasemetes. Nii madala haridustasemega inimeste madalama hõivemäära kui ka tööjõus osalemise märkimisväärselt väiksemate näitajate puhul tuleks kindlasti rõhutada, et madalama haridustasemega inimeste seas on oluliselt enam juba pensionile läinud ja mitteaktiivseid vanemaealisi. Samuti on siin hulgas noored, kes alles omandavad esimese või teise taseme haridust.

Muutused ameti- ja tegevusalades olid 2014. aastal väikesed, kümne aasta taguse ajaga võrreldes aga silmanähtavad. Aastaga võib silmanähtavaid muutusi ameti- ja tegevusalades ette tulla juhul, kui majandust tabab sügav langus või näiteks kiire järsult kasvanud nõudlusest tingitud kasv. Kuna 2014. aastal 2013. aastaga võrreldes midagi sellist ei juhtunud, ei olnud ka märkimis-väärseid muutusi ameti- ja tegevusalade jaotuses. Enim hõivatuid oli endiselt töötlevas tööstuses (114 000), millele järgnesid ehitus (58 700) ja haridus (55 000).

Saamaks ülevaadet võimalikest struktuursetest muutustest, tuleks 2014. aasta näitajaid võrrelda märksa enam tagasiulatuvalt. Võrreldes 2004. aastaga oli 2014. aastal hõivatute jagunemine ameti- ja tegevusalati teistsugune. Oluliselt on kasvanud tertsiaarsektoris hõivatute osatähtsus, nii sekundaar- kui ka primaarsektori arvelt. Vahest märkimisväärseim on sekundaarsektori puhul töötleva tööstuse osatähtsuse vähenemine, samal ajal kui ehituse osatähtsus on isegi pisut suurenenud. Kindlasti aga ei saa rääkida töötleva tööstuse jätkuvast allakäigust. 2014. aastal oli tegevusalal küll oluliselt vähem hõivatuid kui 2004. aastal, kuid väiksemast töötajate arvust hoolimata olid toodangumahud märksa suuremad kui kümme aastat tagasi.

Ka ametialases jaotuses on kümne aastaga toimunud olulised muutused. Kasvanud on valgekraede ja vastavalt vähenenud sinikraede osatähtsus. Mõlemal juhul on aga ka erandeid – sinikraede seas on pisut kasvanud teenindus- ja müügitöötajate ning valgekraede seas tippspetsialistide osatähtsus. 2014. aastal oli tippspetsialistide osatähtsus valgekraede seas 18,4% – võrreldes 2004. aastaga ligi 5 protsendipunkti suurem. Juhtide, tehnikute ja keskastme spetsialistide seas seevastu olulisi muutusi polnud.

Eestil on läinud tööturu kontekstis mõnevõrra paremini kui Euroopa Liidus keskmiselt. Töötuse näitajate poolest on Eesti oma kohta Euroopa Liidu riikide pingereas viimastel aastatel parandanud. Kui veel 2011. aastal oli töötuse määr Eestis kõrgem kui Euroopa Liidus keskmiselt, siis 2014. aastal oli vahe juba 3 protsendipunkti Eesti kasuks.

LABOUR MARKET

Siim Krusell, Ülle Pettai

Overview

The processes taking place in the labour market reflect the developments in the economy, population and social policy. Economic growth usually accelerates the creation of new jobs, but the shortage of births can prevent it in the long run. Possible changes in the social policy (for example, raising the pension age), on the other hand, will make many elderly people defer drawing back from the labour market.

First, when analysing the core changes in the labour market, an overview should be given both on the potential and participating workforce. According to the definition used in the Labour Force Survey, persons aged 15–74 cover the working-age population. In Estonia, population has decreased since the restoration of independence but in quite a few years the number of working-age people has increased instead. The main reason for this is that the relatively large birth cohorts of the Singing Revolution have reached working age.

The number of working-age people has been in steady decline in recent years. *In 2014, the number diminished by slightly more than 9,000 compared to 2013. Provided there are no drastic changes in migration processes, the decline in the number of working-age people will continue to be in line with population decrease.*

In 2014, the number of economically active people (employed and unemployed persons) also continued to decrease but this indicator can be influenced more in the next 5–10 years by possible economic success and decisive steps in social policy (e.g. a successful employment reform).

The Estonian economy grew in 2014 compared to the previous year but the growth was rather moderate. The growth in the number of persons employed was also modest. The number of persons employed increased by 3,500 over the year and in 2014 the annual average amounted to 625,000 persons. However, the growth has been remarkable compared to the years of the economic crisis – the number of persons employed has increased by 57,000 compared to 2010.

After the hard times, unemployment figures have followed similar trends as employment indicators but in the opposite direction, i.e. they have been in decline. The unemployment rate was 7.4% in 2014 – 1.2 percentage points lower than in 2013. Compared to 2010, however, the unemployment rate was over two times lower.

The number of the long-term unemployed fell once again. *In the group of unemployed persons, the long-term unemployed, i.e. persons who have been seeking work for at least 12 months, have the highest poverty risk. A prolonged period of unemployment devalues the human capital acquired through previous work and education. The habit of working could disappear, too. Employers can also be quite sceptical about the job-related capabilities of the long-term unemployed. It can be said that the number of the long-term unemployed has declined in line with the total number of unemployed persons. In 2014, the number of the long-term unemployed was 22,500, which compared to 2010, for example, is more than a half less.*

In 2014, labour market figures improved in all age groups and for both males and females. *Compared to 2013, the unemployment rate decreased and employment rate increased in all age groups – among young people (aged 15–24), people of prime working age (aged 25–49) and the elderly (aged 50–74). At the same time, the number of youth in employment continued to decline. However, there is no controversy here – as the total number of young people is still decreasing, it inevitably influences the number of the young employed.*

Compared to 2013, the unemployment rate decreased for both males and females in 2014. Females are usually less active in the labour market than men and it is reflected both by the lower employment and unemployment rate. 2014 was not an exception here – the employment rate of females aged 15–74 (59.1%) was significantly lower than that of males of the same age (67.3%).

The gap was not as great in the case of the unemployment rate; the indicator for males exceeded that of females by one percentage point. Employment and unemployment gaps of this magnitude are rather usual if the employment and unemployment indicators from the time of the economical crisis are not taken into account. Since the crisis had a bigger influence on specifically those fields which employ mostly males, in 2009, for example, the unemployment gap between males and females was slightly over 6 percentage points and the gap in the employment rate about 4 percentage points.

The unemployment of non-Estonians has decreased but their unemployment risks are bigger compared to Estonians. *In the comparison of ethnic groups in the Estonian labour market, Estonians have a better position. Compared to non-Estonians, the unemployment rate of Estonians has been lower, wages higher and the share of Estonians among managers and professionals bigger. But compared to the years of the crisis, the unemployment gap between Estonians and non-Estonians has narrowed in recent years. The unemployment rate of Estonians was 6.0% in 2014 and that of non-Estonians – 10.3%. However, it is important to note here that at the height of the economic boom the unemployment gap was of the same magnitude. In reducing the unemployment risks of non-Estonians, a good command of the Estonian language has been quite an important factor. The year 2014 was also no exception here.*

Higher education continues to be an advantage in the labour market. *Persons with tertiary education clearly had better labour market opportunities in 2014, considering both the employment rate (76.1%) and – most importantly – the low unemployment rate (4.8%). In 2014, the unemployment rate for persons with below upper secondary education was 13.6% and for persons with upper secondary education – 8.3%. However, compared with the period two or three years ago, the employment rate has grown and the unemployment rate has dropped in the case of all educational levels. What should definitely be emphasised in relation to the lower employment rate of persons with a lower educational level and in terms of their lower level of labour force participation in general is that the population with a lower level of education includes significantly more elderly people who have already retired and are economically inactive. This includes young people who are still acquiring below upper secondary or upper secondary education.*

The changes in the distribution of occupations and economic activities were minor in 2014, but quite considerable compared to the period ten years ago. *Remarkable changes in the distribution of occupations and economic activities can occur over a year only if the economy is hit by a deep recession or, for example, starts to grow fast driven by a sudden increase in demand. Because no such developments took place in 2014 compared to 2013, then – as expected – there were no significant changes in the distribution of occupations and economic activities. The number of persons employed was still the greatest in manufacturing (114,000), followed by construction (58,700) and education (55,000).*

In order to get an overview on the possible structural changes, the indicators of 2014 should be compared in more retrospective terms. Comparing the 2014 figures with the figures of 2004, the distribution of persons employed was quite different by occupations and economic activities. The share of persons employed in the tertiary sector has increased significantly, at the expense of both the secondary and primary sector. What is perhaps the most remarkable regarding the secondary sector is the reduced share of manufacturing while the share of construction has even increased slightly. However, it cannot be said that manufacturing continues to be on a downtrend. There were significantly fewer persons employed in this economic activity in 2014 than in 2004, but despite a smaller number of employees the volume of production was considerably higher than ten years ago.

In ten years, major changes have also occurred in the occupational distribution. The share of white-collar workers has grown and, correspondingly, the share of blue-collar workers has decreased. But there were also exceptions in both cases – the share of service and sales workers has grown slightly among blue-collar workers and the share of professionals has increased among white-collar workers. In 2014, the share of professionals among white-collar workers amounted to 18.4%, which was nearly 5 percentage points more than in 2004. At the same time, there were no significant changes in the share of managers, technicians and associate professionals.

Estonia has performed somewhat better in the labour market than the European Union has done on average. *As for unemployment figures, Estonia has improved its ranking in the list of European Union countries in recent years. While in 2011 the unemployment rate in Estonia was higher than the EU average, then in 2014 the gap was already 3 percentage points in Estonia's favour.*

Tabel 1. 15–74-aastased soo ja hõiveseisundi järgi, 2010–2014
Table 1. Population aged 15–74 by sex and labour status, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
Tööjõud, tuhat	343,8	348,2	347,3	346,2	347,3	*Labour force, thousands*
hõivatud	277,6	302,7	309,4	314,7	320,0	*employed*
töötud	66,3	45,5	37,9	31,5	27,3	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	144,9	137,4	134,8	132,1	128,0	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	488,8	485,6	482,1	478,3	475,3	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	70,3	71,7	72,0	72,4	73,1	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	56,8	62,3	64,2	65,8	67,3	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	19,3	13,1	10,9	9,1	7,9	*Unemployment rate, %*
Naised						***Females***
Tööjõud, tuhat	338,1	339,8	336,1	333,8	327,1	*Labour force, thousands*
hõivatud	290,4	300,5	305,5	306,6	304,8	*employed*
töötud	47,7	39,3	30,6	27,2	22,3	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	201,6	194,6	192,6	188,2	189,0	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	539,7	534,4	528,7	522,1	516,0	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	62,6	63,6	63,6	63,9	63,4	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	53,8	56,2	57,8	58,7	59,1	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	14,1	11,6	9,1	8,2	6,8	*Unemployment rate, %*
Kokku						***Total***
Tööjõud, tuhat	681,9	688,0	683,4	680,0	674,4	*Labour force, thousands*
hõivatud	568,0	603,2	614,9	621,3	624,8	*employed*
töötud	113,9	84,8	68,5	58,7	49,6	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	346,6	331,9	327,4	320,3	316,9	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	1 028,4	1 019,9	1 010,8	1 000,4	991,3	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	66,3	67,5	67,6	68,0	68,0	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	55,2	59,1	60,8	62,1	63,0	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	*Unemployment rate, %*

Joonis 1. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2013, 2014
Figure 1. Population aged 15–74 by labour status, 2013, 2014
(tuhat – *thousands*)

Tööealised (15–74-aastased)
Working-age population (population aged 15–74)

2013	2014
1000,4	991,3

Majanduslikult aktiivsed (tööjõud)
Economically active population (labour force)

2013	2014
680,0	674,4

Majanduslikult mitteaktiivsed
Economically inactive population

2013	2014
320,3	316,9

Hõivatud
Employed persons

	2013	2014
Kokku *Total*	621,3	624,8
Töötavad põhitööl *Working in main job*		
täisajaga *full-time*	558,1	565,0
osaajaga *part-time*	7,9	59,9
vaeghõivatud *underemployed persons*	10,2	6,7

Töötud
Unemployed persons

	2013	2014
Kokku *Total*	58,7	49,6
Töötuse kestus (kuud) *Duration of unemployment (months)*		
alla 6 *less than 6*	24,2	19,7
6–11	8,4	7,5
vähemalt 12 *at least 12*	26,1	22,5
vähemalt 24 *at least 24*	15,4	11,6

Palgatöötajad
Employees

2013	2014
564,6	567,9

Mittepalgalised töötajad (ettevõtjad, üksiktöötajad jms)
Self-employed persons

2013	2014
56,8	56,9

Otsivad ainult täisajatööd
Seeking full-time job only

2013	2014
18,7	17,1

Otsivad täis- või osaajatööd
Seeking full-time or part-time job

2013	2014
40,0	32,5

Pensioniealised
Retired persons

2013	2014
120,0	112,7

Õppimas või täiendusõppel
Studying or receiving additional training

2013	2014
86,5	83,2

Hoolitsevad laste või teiste pereliikmete eest
Taking care of children or other members of family

2013	2014
43,0	43,4

Haiged või puudega
Ill or disabled

2013	2014
54,4	58,5

Heitunud
(kaotanud lootuse tööd leida)
Discouraged persons

2013	2014
6,1	6,3

Muu põhjus
Other reason

2013	2014
10,4	12,5

Joonis 2. 15–74-aastased hõiveseisundi järgi, 2004–2014
Figure 2. Population aged 15–74 by labour status, 2004–2014

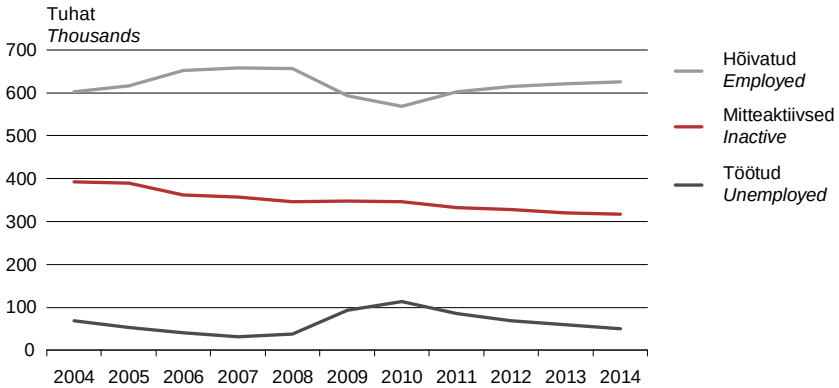

Tabel 2. 15–74-aastased haridustaseme[a] ja hõiveseisundi järgi, 2010–2014
Table 2. Population aged 15–74 by level of education[a] and labour status, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Esimese taseme või madalam haridus						***Below upper secondary education***
Tööjõud, tuhat	66,0	70,1	65,1	61,2	58,0	*Labour force, thousands*
hõivatud	46,0	52,2	50,2	52,1	50,2	*employed*
töötud	20,0	17,9	15,0	9,1	7,9	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	135,2	121,8	118,0	107,7	96,6	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	201,2	192,0	183,1	168,9	154,6	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	32,8	36,5	35,6	36,2	37,5	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	22,9	27,2	27,4	30,8	32,4	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	30,4	25,6	23,0	14,9	13,6	*Unemployment rate, %*
Teise taseme haridus (k.a teise taseme järgne või kolmanda taseme eelne haridus)						***Upper secondary education (incl. post-secondary non-tertiary education)***
Tööjõud, tuhat	373,6	367,7	360,6	354,2	349,0	*Labour force, thousands*
hõivatud	302,4	320,9	322,7	319,9	320,1	*employed*
töötud	71,2	46,8	37,9	34,2	28,9	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	149,3	144,4	147,4	149,8	153,2	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	522,8	512,1	508,0	503,9	502,3	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	71,5	71,8	71,0	70,3	69,5	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	57,8	62,7	63,5	63,5	63,7	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	19,1	12,7	10,5	9,7	8,3	*Unemployment rate, %*
Kolmanda taseme haridus						***Tertiary education***
Tööjõud, tuhat	242,3	250,2	257,6	264,6	267,4	*Labour force, thousands*
hõivatud	219,6	230,1	242,0	249,3	254,5	*employed*
töötud	22,7	20,1	15,6	15,3	12,8	*unemployed*
Mitteaktiivsed, tuhat	62,1	65,7	62,0	62,9	67,1	*Inactive, thousands*
Kokku, tuhat	304,4	315,9	319,6	327,5	334,5	*Total, thousands*
Tööjõus osalemise määr, %	79,6	79,2	80,6	80,8	79,9	*Labour force participation rate, %*
Tööhõive määr, %	72,1	72,9	75,7	76,1	76,1	*Employment rate, %*
Töötuse määr, %	9,4	8,0	6,1	5,8	4,8	*Unemployment rate, %*

[a] ISCED 2011 haridustasemed: esimese taseme või madalam haridus (ISCED 0–2) – põhi- või madalam haridus, kutseharidus põhihariduseta noortele; teise taseme haridus (ISCED 3–4) – üldkeskharidus, kutse-, kutsekesk- või keskeriharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidus keskhariduse baasil; kolmanda taseme haridus (ISCED 5–8) – keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad.

[a] *ISCED 2011 levels of education: below upper secondary education (ISCED 0–2) – basic education or less, vocational education for youngsters without basic education; upper secondary education (ISCED 3–4) – general secondary education, vocational, vocational secondary or professional secondary education based on basic education, vocational secondary education based on secondary education; tertiary education (ISCED 5–8) – professional secondary education based on secondary education, higher education, Master's and Doctoral degree.*

Tabel 3. Tööjõud soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 3. Labour force by sex and age, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	37,3	37,8	36,1	32,2	30,1	*15–24*
25–49	215,5	216,0	214,1	213,8	215,6	*25–49*
50–74	91,1	94,4	97,1	100,2	101,6	*50–74*
15–74	343,8	348,2	347,3	346,2	347,3	*15–74*
16 kuni pensioniiga	330,8	333,9	331,1	329,6	328,8	*16 until pension age*
15–64	335,3	340,0	337,3	335,6	335,6	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	29,9	30,5	29,8	28,8	26,3	*15–24*
25–49	193,6	191,6	187,5	185,0	181,8	*25–49*
50–74	114,6	117,8	118,9	120,0	118,9	*50–74*
15–74	338,1	339,8	336,1	333,8	327,1	*15–74*
16 kuni pensioniiga	310,8	313,1	307,3	306,3	302,3	*16 until pension age*
15–64	326,2	325,4	321,2	319,0	312,7	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	67,1	68,3	65,9	61,0	56,4	*15–24*
25–49	409,1	407,6	401,6	398,8	397,4	*25–49*
50–74	205,7	212,1	215,9	220,2	220,6	*50–74*
15–74	681,9	688,0	683,4	680,0	674,4	*15–74*
16 kuni pensioniiga	641,6	647,0	638,4	635,8	631,1	*16 until pension age*
15–64	661,5	665,4	658,5	654,6	648,4	*15–64*

Tabel 4. Tööjõus osalemise määr soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 4. Labour force participation rate by sex and age, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	40,1	42,4	42,4	40,0	39,8	*15–24*
25–49	92,7	93,4	92,9	92,8	93,2	*25–49*
50–74	55,8	57,2	58,3	59,9	60,4	*50–74*
15–74	70,3	71,7	72,0	72,4	73,1	*15–74*
16 kuni pensioniiga	78,2	79,5	79,8	80,1	80,7	*16 until pension age*
15–64	76,2	77,7	77,6	78,0	78,6	*15–64*
15 ja vanemad	66,5	67,6	67,8	67,9	68,4	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	34,1	36,3	37,1	38,1	36,9	*15–24*
25–49	84,0	84,0	83,0	82,2	80,9	*25–49*
50–74	51,7	53,0	53,4	54,2	54,0	*50–74*
15–74	62,6	63,6	63,6	63,9	63,4	*15–74*
16 kuni pensioniiga	74,3	74,5	74,6	74,6	73,6	*16 until pension age*
15–64	71,0	71,4	71,3	71,7	71,2	*15–64*
15 ja vanemad	55,0	55,6	55,3	55,3	54,5	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	37,2	39,4	39,9	39,1	38,4	*15–24*
25–49	88,4	88,7	88,0	87,6	87,1	*25–49*
50–74	53,4	54,8	55,5	56,6	56,8	*50–74*
15–74	66,3	67,5	67,6	68,0	68,0	*15–74*
16 kuni pensioniiga	76,3	77,0	77,2	77,4	77,1	*16 until pension age*
15–64	73,6	74,5	74,4	74,8	74,9	*15–64*
15 ja vanemad	60,3	61,1	61,0	61,1	60,9	*15 and older*

Tabel 5. Hõivatud soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 5. Employed persons by sex and age, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	24,0	28,8	27,9	26,5	24,3	*15–24*
25–49	177,6	191,4	193,5	196,5	200,8	*25–49*
50–74	76,0	82,6	88,0	91,8	94,9	*50–74*
15–74	277,6	302,7	309,4	314,7	320,0	*15–74*
16 kuni pensioniiga	265,1	289,2	293,9	299,0	302,0	*16 until pension age*
15–64	269,3	294,8	299,7	304,7	308,8	*15–64*
20–64	268,2	292,3	296,7	302,8	306,8	*20–64*
Naised						***Females***
15–24	21,1	24,2	24,3	23,2	23,7	*15–24*
25–49	168,9	168,9	170,3	170,0	168,0	*25–49*
50–74	100,5	107,4	110,9	113,5	113,1	*50–74*
15–74	290,4	300,5	305,5	306,6	304,8	*15–74*
16 kuni pensioniiga	264,7	275,2	277,8	279,5	280,7	*16 until pension age*
15–64	278,9	286,7	291,3	291,9	290,8	*15–64*
20–64	277,0	284,5	289,1	289,8	288,4	*20–64*
Kokku						***Total***
15–24	45,0	53,0	52,1	49,6	48,0	*15–24*
25–49	346,5	360,3	363,8	366,4	368,8	*25–49*
50–74	176,5	189,9	198,9	205,3	208,0	*50–74*
15–74	568,0	603,2	614,9	621,3	624,8	*15–74*
16 kuni pensioniiga	529,8	564,4	571,7	578,4	582,8	*16 until pension age*
15–64	548,2	581,5	591,0	596,6	599,5	*15–64*
20–64	545,2	576,8	585,8	592,5	595,3	*20–64*

Joonis 3. 20–64-aastaste tööhõive määr soo järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2004–2014
Figure 3. Employment rate of population aged 20–64 in Estonia and in the European Union by sex, 2004–2014

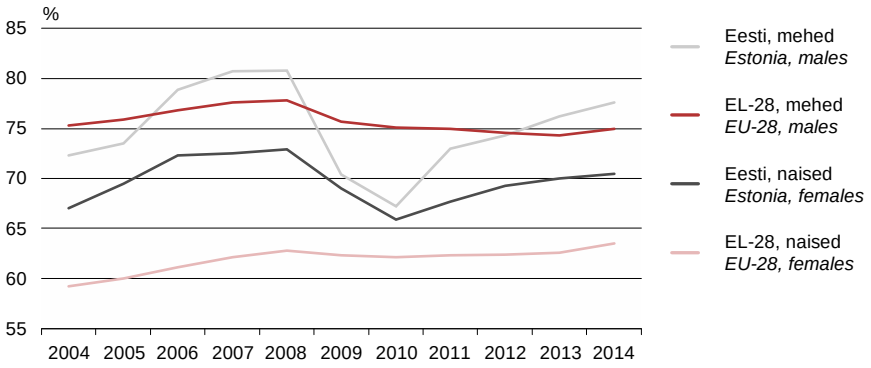

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 6. Tööhõive määr soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 6. Employment rate by sex and age, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	25,8	32,3	32,7	32,9	32,1	*15–24*
25–49	76,4	82,7	83,9	85,3	86,8	*25–49*
50–74	46,5	50,0	52,9	54,8	56,4	*50–74*
15–74	56,8	62,3	64,2	65,8	67,3	*15–74*
16 kuni pensioniiga	62,7	68,9	70,8	72,7	74,1	*16 until pension age*
15–64	61,2	67,3	69,0	70,8	72,3	*15–64*
20–64	67,2	73,0	74,3	76,2	77,6	*20–64*
15 ja vanemad	53,7	58,8	60,4	61,7	63,0	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	24,1	28,8	30,3	30,6	33,2	*15–24*
25–49	73,3	74,0	75,4	75,5	74,8	*25–49*
50–74	45,3	48,3	49,8	51,3	51,4	*50–74*
15–74	53,8	56,2	57,8	58,7	59,1	*15–74*
16 kuni pensioniiga	63,3	65,5	67,4	68,1	68,4	*16 until pension age*
15–64	60,7	62,9	64,6	65,6	66,2	*15–64*
20–64	65,9	67,7	69,3	70,0	70,5	*20–64*
15 ja vanemad	47,3	49,2	50,3	50,8	50,8	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	25,0	30,6	31,5	31,8	32,6	*15–24*
25–49	74,8	78,4	79,7	80,5	80,9	*25–49*
50–74	45,8	49,0	51,1	52,8	53,6	*50–74*
15–74	55,2	59,1	60,8	62,1	63,0	*15–74*
16 kuni pensioniiga	63,0	67,2	69,1	70,4	71,2	*16 until pension age*
15–64	61,0	65,1	66,8	68,2	69,2	*15–64*
20–64	66,5	70,3	71,8	73,0	74,0	*20–64*
15 ja vanemad	50,2	53,6	54,9	55,8	56,4	*15 and older*

Joonis 4. Hõivatud majandussektori järgi, 2004–2014
Figure 4. Employed persons by sector of economy, 2004–2014

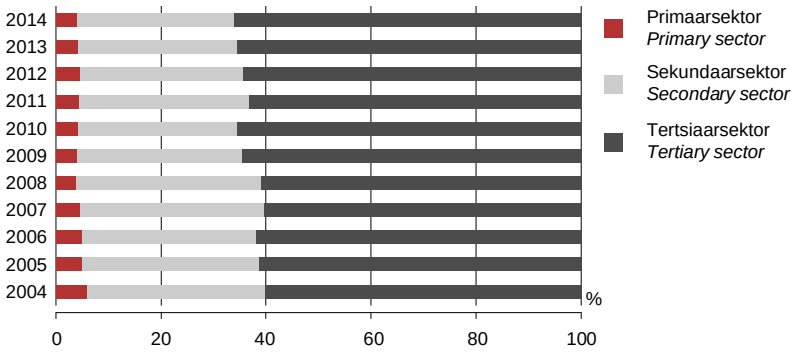

Tabel 7. Hõivatud tegevusala[a] järgi, 2010–2014
Table 7. Employed persons by economic activity[a], 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Põllumajandus, metsa-majandus ja kalapüük	23,9	26,6	27,6	26,5	24,1	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	6,7	5,8	4,9	4,8	4,2	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	106,6	119,1	115,5	116,4	114,0	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8,6	8,1	9,2	7,1	8,1	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	2,3	3,7	3,3	3,0	3,1	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	47,7	58,9	58,2	56,6	58,7	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	80,0	81,1	79,1	81,1	81,2	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	44,4	48,3	51,0	46,9	50,8	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	18,9	18,4	18,8	23,4	25,8	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	12,7	16,7	18,5	19,7	22,1	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	9,4	10,3	10,9	10,2	8,2	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	10,1	10,7	10,7	11,7	11,5	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	21,0	23,1	23,2	26,2	26,7	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	19,1	17,4	21,3	22,7	18,8	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	40,3	39,3	40,1	43,0	45,1	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	55,7	56,5	61,8	56,1	55,0	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	34,2	34,6	34,5	36,4	38,6	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	14,6	14,2	14,9	17,1	16,6	*Arts, entertainment and recreation*
Muu tegevusala	11,7	10,5	11,4	12,4	12,3	*Other activities*
KOKKU	568,0	603,2	614,9	621,3	624,8	*TOTAL*

[a] Ettevõtte või asutuse allüksuse (toimla) tegevusala klassifikaatori EMTAK 2008 järgi.
[a] *Economic activity of the local unit of the enterprise or institution according to EMTAK 2008 (based on NACE Rev. 2).*

Tabel 8. Töötud soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 8. Unemployed persons by sex and age, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	13,3	9,0	8,2	5,7	5,8	*15–24*
25–49	37,9	24,7	20,6	17,3	14,7	*25–49*
50–74	15,1	11,8	9,1	8,4	6,8	*50–74*
15–74	66,3	45,5	37,9	31,5	27,3	*15–74*
16 kuni pensioniiga	65,7	44,7	37,3	30,6	26,7	*16 until pension age*
15–64	66,0	45,2	37,5	30,9	26,9	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	8,8	6,3	5,5	5,7	2,6	*15–24*
25–49	24,7	22,7	17,2	15,0	13,9	*25–49*
50–74	14,1	10,4	7,9	6,5	5,8	*50–74*
15–74	47,7	39,3	30,6	27,2	22,3	*15–74*
16 kuni pensioniiga	46,1	37,9	29,5	26,8	21,6	*16 until pension age*
15–64	47,3	38,7	29,9	27,1	21,9	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	22,1	15,3	13,7	11,4	8,4	*15–24*
25–49	62,6	47,3	37,8	32,3	28,6	*25–49*
50–74	29,2	22,2	17,0	15,0	12,6	*50–74*
15–74	113,9	84,8	68,5	58,7	49,6	*15–74*
16 kuni pensioniiga	111,8	82,6	66,7	57,4	48,3	*16 until pension age*
15–64	113,3	83,9	67,5	58,0	48,8	*15–64*

Joonis 5. Töötud soo järgi, 2004–2014
Figure 5. Unemployed persons by sex, 2004–2014

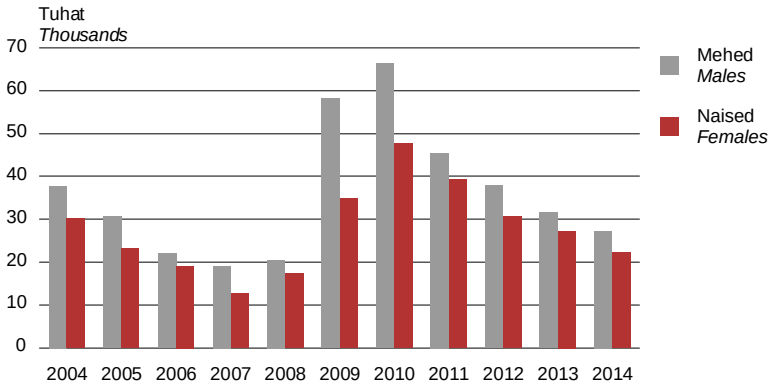

Tabel 9. Töötuse määr soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 9. Unemployment rate by sex and age, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	35,7	23,8	22,8	17,8	19,3	*15–24*
25–49	17,6	11,4	9,6	8,1	6,8	*25–49*
50–74	16,6	12,5	9,3	8,4	6,7	*50–74*
15–74	19,3	13,1	10,9	9,1	7,9	*15–74*
16 kuni pensioniiga	19,9	13,4	11,2	9,3	8,1	*16 until pension age*
15–64	19,7	13,3	11,1	9,2	8,0	*15–64*
Naised						***Females***
15–24	29,5	20,6	18,5	19,7	10,0	*15–24*
25–49	12,8	11,8	9,2	8,1	7,6	*25–49*
50–74	12,3	8,8	6,7	5,4	4,9	*50–74*
15–74	14,1	11,6	9,1	8,2	6,8	*15–74*
16 kuni pensioniiga	14,8	12,1	9,6	8,8	7,1	*16 until pension age*
15–64	14,5	11,9	9,3	8,5	7,0	*15–64*
Kokku						***Total***
15–24	32,9	22,4	20,9	18,7	15,0	*15–24*
25–49	15,3	11,6	9,4	8,1	7,2	*25–49*
50–74	14,2	10,5	7,9	6,8	5,7	*50–74*
15–74	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	*15–74*
16 kuni pensioniiga	17,4	12,8	10,4	9,0	7,7	*16 until pension age*
15–64	17,1	12,6	10,2	8,9	7,5	*15–64*

Joonis 6. Töötuse määr vanuse järgi Eestis ja Euroopa Liidus, 2004–2014
Figure 6. Unemployment rate in Estonia and in the European Union by age, 2004–2014

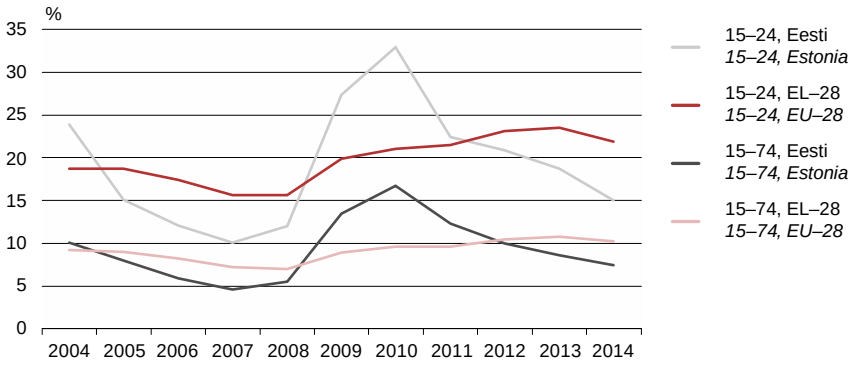

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 7. Töötuse määr soo järgi, 2004–2014
Figure 7. Unemployment rate by sex, 2004–2014

Joonis 8. Töötuse määr haridustaseme järgi, 2004–2014
Figure 8. Unemployment rate by level of education, 2004–2014

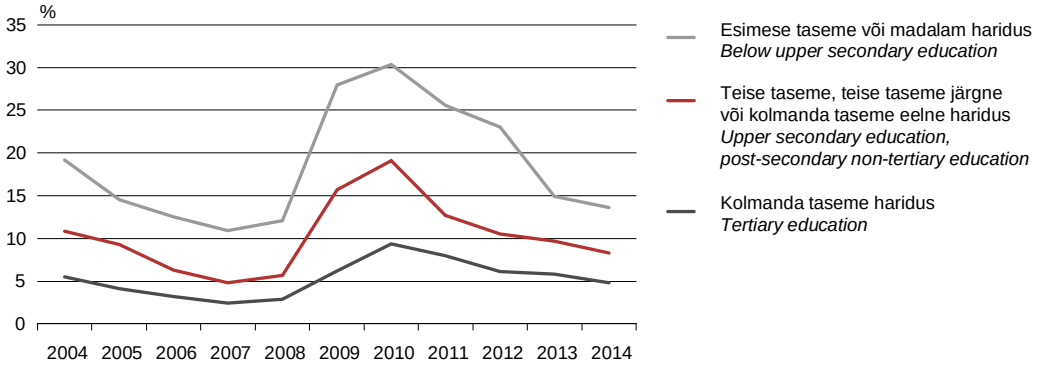

Tabel 10. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2010–2014
Table 10. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
Alla 6 kuu	20,3	13,3	12,1	12,4	9,2	*Less than 6 months*
6–11 kuud	14,0	4,7	4,8	4,4	4,4	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	32,0	27,5	21,0	14,6	13,7	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	12,5	16,0	12,6	9,3	7,0	*at least 24 months*
KOKKU	66,3	45,5	37,9	31,5	27,3	*TOTAL*
Naised						***Females***
Alla 6 kuu	17,4	12,4	10,1	11,7	10,4	*Less than 6 months*
6–11 kuud	10,7	5,8	4,1	4,0	3,1	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	19,6	21,1	16,4	11,5	8,8	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	6,3	10,9	10,4	6,1	4,6	*at least 24 months*
KOKKU	47,7	39,3	30,6	27,2	22,3	*TOTAL*
Kokku						***Total***
Alla 6 kuu	37,7	25,7	22,1	24,2	19,7	*Less than 6 months*
6–11 kuud	24,7	10,5	8,9	8,4	7,5	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	51,6	48,6	37,4	26,1	22,5	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	18,8	26,9	23,0	15,4	11,6	*at least 24 months*
KOKKU	113,9	84,8	68,5	58,7	49,6	*TOTAL*

Tabel 11. Töötud soo ja töötuse kestuse järgi, 2010–2014
Table 11. Unemployed persons by sex and duration of unemployment, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
Alla 6 kuu	30,6	29,2	31,8	39,6	33,8	*Less than 6 months*
6–11 kuud	21,2	10,4	12,7	13,9	16,0	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	48,3	60,5	55,5	46,6	50,2	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	18,9	35,1	33,3	29,4	25,5	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*
Naised						***Females***
Alla 6 kuu	36,5	31,6	32,9	43,1	46,8	*Less than 6 months*
6–11 kuud	22,4	14,7	13,5	14,8	13,8	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	41,1	53,7	53,6	42,1	39,4	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	13,2	27,8	34,0	22,5	20,7	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*
Kokku						***Total***
Alla 6 kuu	33,1	30,3	32,3	41,2	39,6	*Less than 6 months*
6–11 kuud	21,7	12,4	13,0	14,3	15,0	*6 to 11 months*
Vähemalt 12 kuud	45,3	57,3	54,7	44,5	45,3	*At least 12 months*
vähemalt 24 kuud	16,5	31,7	33,6	26,2	23,3	*at least 24 months*
KOKKU	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	*TOTAL*

Tabel 12. Mitteaktiivsed soo ja vanuse järgi, 2010–2014
Table 12. Inactive population by sex and age, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mehed						***Males***
15–24	55,7	51,4	49,0	48,3	45,7	*15–24*
25–49	17,0	15,3	16,4	16,6	15,7	*25–49*
50–74	72,3	70,6	69,3	67,2	66,6	*50–74*
15–74	144,9	137,4	134,8	132,1	128,0	*15–74*
16 kuni pensioniiga	92,2	86,0	83,8	81,6	78,8	*16 until pension age*
15–64	104,8	97,8	97,1	94,8	91,3	*15–64*
15 ja vanemad	173,3	166,5	165,0	163,6	160,7	*15 and older*
Naised						***Females***
15–24	57,7	53,5	50,4	46,9	44,9	*15–24*
25–49	36,9	36,6	38,4	40,0	42,9	*25–49*
50–74	107,0	104,5	103,7	101,4	101,2	*50–74*
15–74	201,6	194,6	192,6	188,2	189,0	*15–74*
16 kuni pensioniiga	107,4	107,0	104,7	104,4	108,2	*16 until pension age*
15–64	133,0	130,3	129,4	125,9	126,3	*15–64*
15 ja vanemad	276,5	271,0	271,2	269,7	272,7	*15 and older*
Kokku						***Total***
15–24	113,3	104,9	99,4	95,2	90,5	*15–24*
25–49	53,9	51,9	54,9	56,6	58,6	*25–49*
50–74	179,3	175,1	173,1	168,5	167,8	*50–74*
15–74	346,6	331,9	327,4	320,3	316,9	*15–74*
16 kuni pensioniiga	199,6	193,0	188,5	186,0	187,0	*16 until pension age*
15–64	237,7	228,1	226,5	220,7	217,7	*15–64*
15 ja vanemad	449,8	437,6	436,2	433,3	433,4	*15 and older*

Tabel 13. 15–74-aastased mitteaktiivsed mitteaktiivsuse põhjuse järgi, 2010–2014
Table 13. Inactive population aged 15–74 by reason of inactivity, 2010–2014
(tuhat – *thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Õpingud	103,2	96,8	90,6	86,5	83,2	*Studies*
Haigus või puue	50,4	50,4	54,0	54,4	58,5	*Illness or disability*
Rasedus-, sünnitus- või lapsehoolduspuhkus	28,7	26,8	27,8	29,6	26,0	*Pregnancy, maternity or parental leave*
Vajadus hoolitseda laste või teiste pereliikmete eest	11,1	9,9	14,5	13,5	17,4	*Need to take care of children or other members of the family*
Pensioniiga	135,7	126,8	121,9	120,0	112,7	*Pension age*
Heitunud (kaotanud lootuse tööd leida)	8,6	9,8	7,2	6,1	6,3	*Discouraged (have lost hope to find work)*
Muu	8,8	11,5	11,4	10,4	12,9	*Other*
KOKKU	346,6	331,9	327,4	320,3	316,9	*TOTAL*

Metoodika

Peatükis esitatud tööturustatistika põhineb Eesti tööjõu-uuringu andmetel. Esimese tööjõu-uuringu (ETU) korraldas Statistikaamet 1995. aasta alguses. Aastatel 1997–1999 toimus küsitlus II kvartalis. Alates 2000. aastast on ETU kvartali- ja aastaväljundiga pidevuuring. Valimisse sattunud leibkondade uuringunädalad on jaotatud ühtlaselt üle kogu aasta, s.t iga nädala kohta tehakse võrdne arv küsitlusi.

Kuni 2000. aasta II kvartalini koosnes ETU küsimustik kahest osast:

- uuringunädala osaga koguti tööinfot küsitlusele eelnenud nädala kohta;
- tagasivaatelise osaga koguti andmeid töömuutuste kohta uuringule eelnenud aastatel.

Ehkki kvartalitulemusi saadakse pidevuuringuga alates 2000. aasta I kvartalist, koguti I ja II kvartalis veel tagasivaatelisi andmeid 1999. aasta kohta, sest sel ajal toimus küsitlus vaid II kvartalis. Alates 2000. aasta III kvartalist tagasivaatelisi andmeid enam ei koguta, sest küsitlus toimub pidevalt ja kõik andmed saadakse uuringunädala järgi. Aastakeskmised näitajad on kvartalitulemuste aritmeetilised keskmised.

Küsitletavate valiku aluseks on olnud rahvaloenduse andmebaas või AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister).

Tööjõu-uuringu valimi alus, 1995–2014

	Valimi alus
1995	1989. aasta rahvaloenduse andmebaas
1997–2001	rahvastikuregister
2002–2004	2000. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas
2005–2012	rahvastikuregister
2013–2014	2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas

ETU-ga kogutakse andmeid tööealistelt (15–74-aastased). Enne 2002. aastat arvestati küsitletava vanuse määramisel vaid sünniaastat: tööealisteks loeti inimesed, kes uuringuaasta 1. jaanuaril olid 15–74-aastased. Alates 2002. aastast arvestatakse ka sünnikuupäeva: tööealised on need, kes on uuringunädalal 15–74-aastased.

Alates 2002. aastast kasutatakse vanuse arvutamisel sünnikuupäeva, mis võimaldab täpselt arvutada ka vanuserühma „16 kuni pensioniiga“ andmeid. Enne 2002. aastat arvestati ETU-s pensioniiga ainult täisaastates.

Tööjõu-uuringus kasutatud pensioniiga, 1989–2014

	Vanus, aastat	
	mehed	naised
1989–1994	60	55
1995–1996	61	56
1997–1998	62	57
1999–2001	63	58
2002–2003	63	58,5
2004	63	59
2005–2006	63	59,5
2007	63	60
2008–2009	63	60,5
2010	63	61
2011–2012	63	61,5
2013	63	62
2014	63	62,5

ETU andmete laiendamisel kasutatud arvestuslikul rahvaarvul põhinevad laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi.

Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud, sest need ei ole usaldusväärsed.

Methodology

The labour market statistics in this chapter are based on the Estonian Labour Force Survey. Statistics Estonia conducted the first Estonian Labour Force Survey (ELFS) at the beginning of 1995. In 1997–1999, the survey was conducted in the 2nd quarter. Starting from 2000, the ELFS has been a continuous survey providing quarterly and annual results. The reference weeks for households in the sample are spread evenly throughout the whole year, i.e. the same number of interviews is conducted for every week.

Until the 2nd quarter of 2000, the ELFS questionnaire consisted of two parts:

- *questions regarding the reference week (to collect data about work in the week preceding the survey);*
- *retrospective questions (to collect data about changes in work in the years preceding the survey).*

Quarterly results have been available from the continuous survey since the 1st quarter of 2000; however, in the 1st and 2nd quarters of 2000 retrospective data were collected on the year 1999 as in that year the survey was conducted in the 2nd quarter only. Since the 3rd quarter of 2000, retrospective data are no longer collected as the survey is conducted continuously and all data are received by reference week. Annual averages are calculated as an arithmetical mean of the quarters.

The population census database or the population database of Andmevara AS (Population Register) has been used as the sample frame.

ELFS sample frame, 1995–2014

	Sample frame
1995	*1989 Population Census database*
1997–2001	*Population Register*
2002–2004	*2000 Population and Housing Census database*
2005–2012	*Population Register*
2013–2014	*2011 Population and Housing Census database*

The target population of the ELFS are working-age persons (aged 15–74). Up to 2002, respondents were classified as falling in or out of the working-age population only according to their year of birth: persons between the ages of 15 and 74 on 1 January of the reference year were considered the working-age population. Since 2002, the date of birth is also taken into account: persons between the ages of 15 and 74 in the reference week are considered the working-age population.

As since 2002 the age of the respondent is calculated according to the date of birth, the data for the age group "16 until pension age" are also much more precise. Before 2002, the pension age was calculated only in full years for the ELFS.

Pension age used in ELFS, 1989–2014

	Age, years	
	males	*females*
1989–1994	*60*	*55*
1995–1996	*61*	*56*
1997–1998	*62*	*57*
1999–2001	*63*	*58*
2002–2003	*63*	*58.5*
2004	*63*	*59*
2005–2006	*63*	*59.5*
2007	*63*	*60*
2008–2009	*63*	*60.5*
2010	*63*	*61*
2011–2012	*63*	*61.5*
2013	*63*	*62*
2014	*63*	*62.5*

The expansion coefficients of the ELFS data are based on the estimated population and are calculated by county, sex and five-year age groups.

Data received through the expansion of the sample are estimates of actual parameters. Estimates that are based on fewer than 20 persons have not been published as they are not reliable.

Kirjandust
Publications

Sotsiaaltrendid 6. Social Trends 6. (2013). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Eurostati tööturustatistika
Eurostat labour market statistics
http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/statistics-illustrated

OECD tööhõivestatistika
OECD employment statistics
http://www.oecd-ilibrary.org/employment

PALK

Margarete Elings, Birgit Hänilane

Ülevaade

Majanduskriisiaegne palgalangus pöördus 2011. aastal, kui Eesti liitus euroalaga, taas tõusule, ületades 2008. aasta palgataseme. Tõusutendents on püsinud juba neli aastat järjest.

2014. aastal tõusis aasta keskmine brutokuupalk 2013. aastaga võrreldes 5,9%. Palgad tõusid kõigil tegevusaladel. Kõige enam tõusis keskmine brutokuupalk 2014. aastal varasema aastaga võrreldes kutse-, teadus- ja tehnikaalases tegevuses (10,9%) ning kõige vähem info ja side tegevusalal (0,7%).

Võrreldes 2008. aastaga, kui palgatase oli enne majanduslangust kõrgeim, oli 2014. aastal keskmine brutokuupalk kõrgem peaaegu kõikidel tegevusaladel, v.a muude teenindavate tegevuste alal. Muude teenindavate tegevuste alla kuuluvad pesumajade teenused, keemiline puhastus, ilu-teenused, arvutite ja tarbeesemete parandus jms.

Keskmine täistööajale taandatud töötajate arv oli 2014. aastal 4,6% suurem kui aasta varem. Kõige rohkem ehk 16,3% kasvas see majutuse ja toitlustuse tegevusalal. Viiel tegevusalal näitaja kahanes, sealhulgas kõige enam elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusalal (–5,1%).

Ebaregulaarseid preemiaid ja lisatasusid arvestamata tõusis keskmine brutokuupalk aastaga 6,1%. Palgatöötaja kohta olid ebaregulaarsed preemiad ja lisatasud ainult 0,2% suuremad kui 2013. aastal, aeglustades keskmise brutokuupalga tõusu 0,2 protsendipunkti võrra.

Kõige kõrgem oli keskmine brutokuupalk finants- ja kindlustustegevuse valdkonnas – 1704 eurot –, millele järgnes info ja side tegevusala 1586 euroga. Kõige madalam oli keskmine brutokuupalk endiselt muude teenindavate tegevuste alal – finants- ja kindlustustegevuse omast 3 korda väiksem.

Avalikus sektoris oli keskmine brutokuupalk 2014. aastal kõrgem kui erasektoris – avalikus 1037 ja erasektoris 994 eurot. 2013. aastaga võrreldes tõusis keskmine brutokuupalk avalikus sektoris kiiremini kui erasektoris, vastavalt 7,2% ja 5,4%. Avalikku sektorisse kuuluvad ka riigi ja kohaliku omavalitsuse omanduses olevad äriühingud.

Aasta keskmine täistööajale taandatud töötajate arv oli erasektoris 6,4% suurem, avalikus sektoris aga 0,3% väiksem kui 2013. aastal.

Brutokuupalk tõusis kõigis maakondades. Kõige suurem oli palgatõus 2014. aastal Hiiu maakonnas (18,3%) ja kõige väiksem Ida-Viru maakonnas (3,1%). Eesti keskmisest brutokuupalgast kõrgem oli palk ainult Harju maakonnas (1,1 korda kõrgem).

Reaalpalk, milles on arvesse võetud tarbijahinnaindeksi muutuse mõju, tõusis 2014. aastal 6,0%. Pärast 2009. ja 2010. aasta langust tõusis reaalpalk varasema aastaga võrreldes neljandat aastat järjest.

Vabade ametikohtade arv on viimastel aastatel püsinud stabiilsena. 2014. aasta IV kvartalis oli vabu ametikohti 7226. Kõige suurem oli vabade ametikohtade osatähtsus ametikohtade koguarvus (vabad ja hõivatud kokku) 2014. aasta IV kvartalis haldus- ja abitegevuste valdkonnas (2,4%).

Tööandja keskmine tööjõukulu palgatöötaja kohta kuus suurenes 2014. aastal 5,7%. Kasv oli kõikidel tegevusaladel. Tööjõukulu hõlmab brutopalka ning tööandja sotsiaalmakseid, -hüvitisi ja -toetusi palgatöötajatele. Keskmine tööjõukulu töötaja kohta kasvas 2014. aastal varasema aastaga võrreldes kõige enam kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse (10,7%) ning põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi tegevusalal (9,3%) ning kõige vähem info ja side tegevusalal (0,2%).

Tööjõukulud tunnis erinevad Euroopa Liidu liikmesriikides märkimisväärselt. 2014. aastal olid need kõige suuremad Taanis, Belgias ja Rootsis – vastavalt 40,3, 39,1 ja 37,4 eurot – ning kõige väiksemad Bulgaarias – 3,8 eurot. Eestis olid tööjõukulud tunnis 9,8, Lätis 6,6 ja Leedus 6,5 eurot. Tööjõukulud tunni kohta kasvasid 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga Eestis 6,5%, Lätis 6,5% ja Leedus 4,8%, mis näitab palgatõusu.

WAGES AND SALARIES

Margarete Elings, Birgit Hänilane

Overview

Wages and salaries, which had been in decline during the economic crisis, took an upturn again in 2011 when Estonia joined the euro area and exceeded the level of 2008. This upward trend has continued already for four years in succession.

In 2014, the average monthly gross wages and salaries increased 5.9% compared to 2013. *Wages rose in all economic activities. In 2014, compared to the previous year, the average monthly gross wages and salaries increased the most in professional, scientific and technical activities (10.9%), and the least in information and communication (0.7%).*

In 2014, the average monthly gross wages and salaries were higher than in 2008 (when wages were at the highest level before the recession) in almost all economic activities, excluding other service activities. Other service activities include laundry services, dry cleaning, beauty services, the repair of computers and household goods etc.

In 2014, the average number of employees in full-time units increased 4.6% compared to 2013*. The highest increase was observed in accommodation and food service activities (16.3%). The indicator decreased in five economic activities, the most (5.1%) in the economic activity of electricity, gas, steam and air conditioning supply.*

The average monthly gross wages and salaries without irregular bonuses and premiums increased 6.1% year over year. Compared to 2013, irregular bonuses and premiums increased only 0.2% per employee and slowed down the rise in average monthly gross wages by 0.2 percentage points.

The average monthly gross wages and salaries were the highest in financial and insurance activities (1,704 euros), followed by information and communication with 1,586 euros. The average gross wages and salaries remained the lowest in other service activities – almost three times lower than in financial and insurance activities.

In 2014, the average monthly gross wages and salaries in the public sector were higher than in the private sector – 1,037 euros in the public sector and 994 euros in the private sector. Compared to 2013, the average monthly gross wages and salaries increased faster in the public sector than in the private sector – the corresponding growth rates were 7.2% and 5.4%. The public sector includes companies owned by the state and local governments.

Compared to 2013, the average number of employees in full-time units increased 6.4% in the private sector and decreased 0.3% in the public sector.

The average monthly gross wages and salaries increased in all counties. *In 2014, the increase in wages was the biggest in Hiiu county (18.3%) and the smallest in Ida-Viru county (3.1%). Harju county was the only one where the gross wages and salaries were higher than the Estonian average (1.1 times higher).*

Real wages, which take into account the influence of the change in the consumer price index, increased 6.0% in 2014. After the fall in 2009 and 2010, real wages increased for the fourth year in a row compared to the previous year.

The number of job vacancies has remained stable in recent years. *There were 7,226 vacant posts in the 4th quarter of 2014. The share of job vacancies in the total number of posts (the sum of vacancies and occupied posts) in the 4th quarter of 2014 was the highest in administrative and support service activities (2.4%).*

In 2014, the employer's average monthly labour costs per employee increased 5.7%. *The increase occurred in all economic activities. Labour costs include gross wages and salaries, employer's contributions and employer's imputed social contributions to employees. In 2014, compared to 2013, the average labour costs per employee increased the most in professional,*

scientific and technical activities (10.7%) and in agriculture, forestry and fishing (9.3%), and the least in information and communication (0.2%).

Hourly labour costs varied significantly among the European Union Member States. *In 2014, they were the highest in Denmark (40.3 euros), Belgium (39.1 euros) and Sweden (37.4 euros) and the lowest in Bulgaria (3.8 euros). The labour costs per hour were 9.8 euros in Estonia, 6.6 euros in Latvia and 6.5 euros in Lithuania. The change in the hourly labour costs in 2014 (compared to 2013) was 6.5% in Estonia, 6.5% in Latvia and 4.8% in Lithuania, which shows an increase in wages and salaries.*

Joonis 1. Brutokuupalk ja selle muutus võrreldes eelmise aastaga, 2004–2014
Figure 1. Monthly gross wages (salaries) and change compared to the previous year, 2004–2014

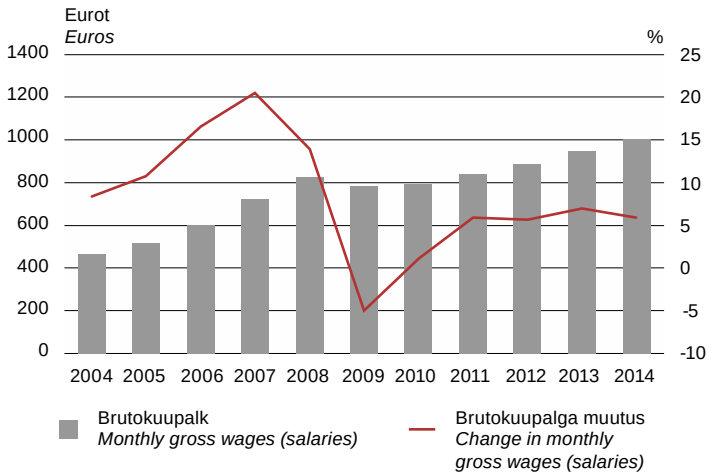

Joonis 2. Vabad ja hõivatud ametikohad, I kvartal 2005 – IV kvartal 2014
Figure 2. Job vacancies and occupied posts, 1st quarter 2005 – 4th quarter 2014

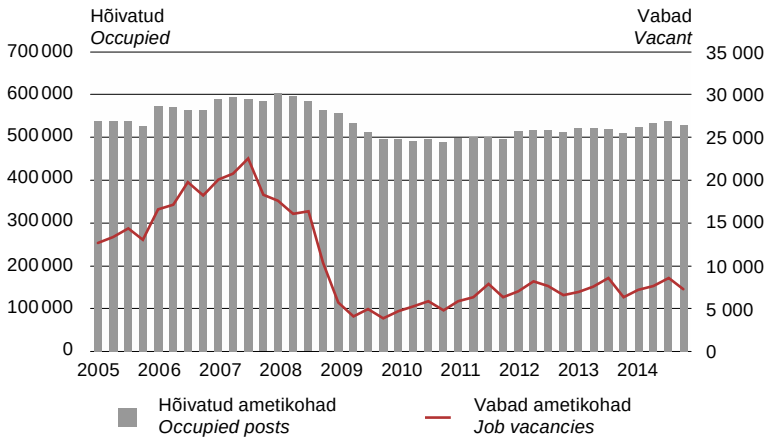

Tabel 1. Palgatöötaja keskmine brutopalk ja tööjõukulu kuus tegevusala järgi, 2014
Table 1. Average monthly gross wages (salaries) and labour costs per employee by economic activity, 2014

	Brutokuupalk, eurot *Monthly gross wages (salaries), euros*	Tööjõukulu, eurot *Labour costs, euros*	Muutus võrreldes eelmise aastaga, % *Change compared to the previous year, %*		
			brutokuupalk *monthly gross wages (salaries)*	tööjõukulu *labour costs*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	913	1 226	9,3	9,3	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	1 312	1 772	4,3	3,7	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	976	1 320	5,5	5,3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1 478	2 008	5,6	5,4	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	1 033	1 408	6,2	6,8	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	1 048	1 415	4,5	4,6	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	926	1 247	6,0	5,8	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	1 012	1 367	7,9	7,8	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	629	846	6,2	6,2	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	1 586	2 191	0,7	0,2	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	1 704	2 340	9,8	9,2	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	730	981	5,8	5,9	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 252	1 681	10,9	10,7	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	893	1 200	5,4	4,8	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	1 219	1 648	7,9	8,0	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	862	1 159	7,4	7,3	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 027	1 380	8,4	8,4	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	763	1 025	6,6	6,4	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	557	749	3,1	2,6	*Other service activities*
Tegevusalade keskmine	**1 005**	**1 357**	**5,9**	**5,7**	***Average of economic activities***

Joonis 3. Tööjõukulud tunnis Euroopa Liidus, 2014[a]
Figure 3. Labour costs per hour in the European Union, 2014[a]

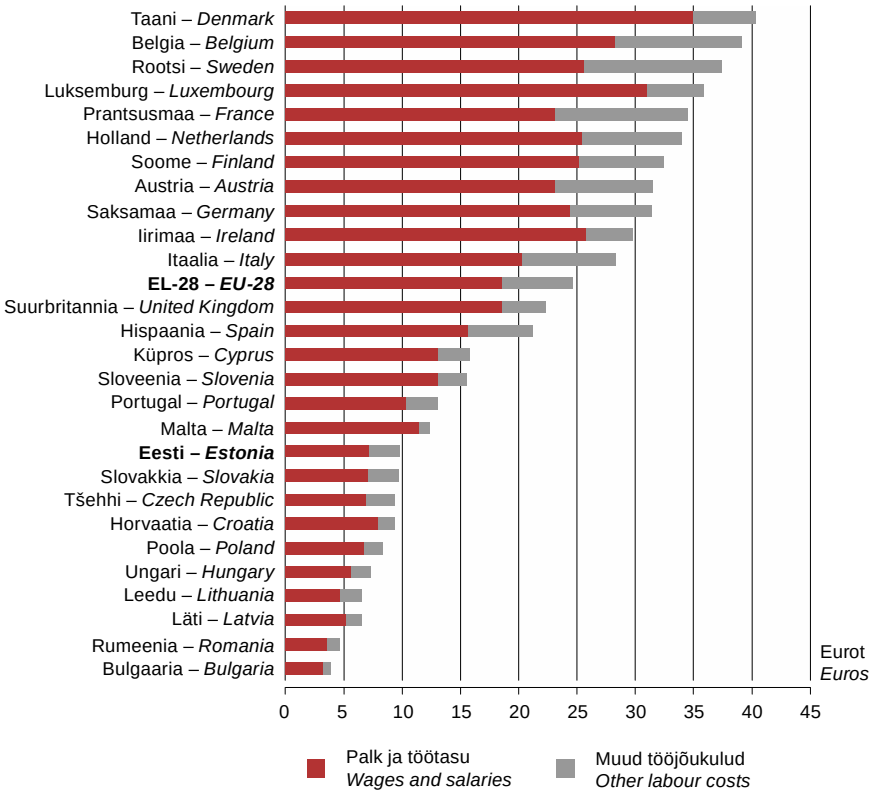

[a] Eurostati avaldatud andmetes ei ole arvestatud alla 10 töötajaga ettevõtete ja asutuste näitajaid, samuti põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi ning avaliku halduse ja riigikaitse tegevusala tööjõukulusid. Kreeka andmed on konfidentsiaalsed.

[a] *The data published by Eurostat exclude the indicators for enterprises and institutions with fewer than 10 employees as well as the labour costs in agriculture, forestry and fishing and in public administration and defence. The data on Greece are confidential.*

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Palga lühiajastatistika hõlmab Eestis tegutsevaid ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone, v.a osa mittetulundusühinguid. Aastatel 1994–1996 küsitleti kord kvartalis kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid, -asutusi ja -organisatsioone ning vähemalt 20 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuriti valikuliselt lihtsa juhusliku valiku põhimõttel. 1997. aastal metoodikat muudeti. Nüüd kogutakse palgaandmeid kuu kaupa. Uuritakse kõiki riigi- ja munitsipaalasutusi ja -organisatsioone ning vähemalt 50 töötajaga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtteid uuritakse valikuliselt.

Uuringu üldkogumi moodustavad majanduslikult aktiivsed üksused. Riigi- ja munitsipaalasutustelt ja -organisatsioonidelt ning vähemalt 50 töötajaga ettevõtetelt kogutakse andmeid kõikselt, alla 50 töötajaga ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik tegevusala ja töötajate arvu järgi. Uuringus „Vabad ametikohad ja tööjõu liikumine“ on vaatluse alt välja jäetud alla 50 töötajaga mittetulundusühingud. Valikuliselt uuritava kihi algandmed laiendatakse, võttes laiendusteguriks vastava tegevusala valikuliselt uuritava üksuste kogumi mahu ja vastanute suhte ning korrutatakse sellega tegevusala iga valikuliselt uuritava üksuse andmed.

Avaldatavad keskmised brutokuupalgad on arvutatud täistööajaga töötaja kohta, et palka oleks võimalik võrrelda tööaja pikkusest olenemata. Keskmine brutokuupalk ei hõlma töövõtulepinguga

töötajate töötasu, sest nende töötunde on raske mõõta. Samuti on nende tööaega raske taandada täistööajale, sest Eesti seadused ei nõua töövõtulepinguga töötajate tööaja arvestuse pidamist.

Vabad ametikohad on kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval olevad vabad ametikohad, s.o. vast loodud, vabad või töötaja lahkumise tagajärjel vabaks saavad tasustatavad ametikohad, millele tööandja otsib aktiivselt sobivat kandidaati väljastpoolt ettevõtet, asutust või organisatsiooni. Andmed põhinevad uuringul „Vabad ametikohad ja tööjõu liikumine“, mida Statistikaamet korraldab alates 2005. aastast.

Methodology

The survey population of short-term wages statistics includes all enterprises, institutions and organisations operating in Estonia, except for some non-profit associations. In 1994–1996, the data on wages (salaries) were collected by quarters. All state and municipal enterprises, institutions and organisations as well as enterprises with 20 or more employees were enumerated completely. A simple random sample was drawn from the rest of the enterprises. In 1997, the methodology was changed and the data on wages and salaries are now collected on a monthly basis. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with 50 or more employees are enumerated completely. The rest of the enterprises are sampled.

The survey population consists of economically active units, excluding non-profit organisations with fewer than 50 employees. All state and municipal institutions and organisations as well as enterprises with 50 or more employees are enumerated completely. A simple random stratified sample is drawn from enterprises with fewer than 50 employees, based on economic activity and the number of employees. The primary data of the sample survey are expanded; the completely enumerated stratum is not expanded. In order to estimate population totals, the sample data are grossed up separately in each stratum. The ratio of the population size to the number of respondents in the stratum is the expansion coefficient.

The published average monthly gross wages and salaries have been calculated for the number of employees in full-time units, which allows the comparison of average wages regardless of the length of working time. The average gross wages and salaries exclude payments to employees working on the basis of a contract of agreement, as it is difficult to measure their working time. Moreover, it is complicated to convert their working time into full-time units as the Estonian legislation does not require the recording of the working time of employees employed on the basis of a contract of agreement.

The number of job vacancies includes all vacant posts as at the 15th day of the second month of the quarter. A job vacancy is a paid post that is newly created, unoccupied or becomes vacant when an employee leaves, and for which the employer is actively trying to find a suitable candidate from outside the enterprise, institution or organisation concerned. The data are based on the job vacancies and labour turnover survey conducted by Statistics Estonia since 2005.

HINNAD

Eveli Šokman

Ülevaade

2014. aastal nagu ka aasta varem tõusis hinnaindeksitest enim eluaseme hinnaindeks. Nimetatud hinnaindeks tõusis 2014. aastal 2013. aasta keskmisega võrreldes 13,7%. Enim tõusid korterite hinnad (15,5%), tagasihoidlikumaks jäi majade hinna tõus (9,1%). Ehitushindade tõus on raugenud. Ehitushinnaindeksi aastakeskmine muutus 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga oli 0,5%. Sealhulgas kallinesid tööjõud (1,3%) ja ehitusmasinate kasutamine (2,2%). Ehitusmaterjalide hinnad jäid 2013. aastaga võrreldes samale tasemele. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks tõusis 0,6%.

2013. aastal langesid ainult ekspordi- ja impordihinnaindeks. 2014. aastal lisandusid neile tööstustoodangu tootjahinnaindeks ja tarbijahinnaindeks. Kõik tabelis 1 esitatud hinnaindeksid langesid aastal 2009.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus oli 2014. aastal varasema aastaga võrreldes –1,6%. Seejuures oli hinnalangus suurim elektri ja soojusenergia tootmises (–9,5%) ja mäetööstuses (–1,8%). Väike hinnalangus oli töötlevas tööstuses (–0,7%) ja hinnatõus veemajandussektoris (1,4%). Töötleva tööstuse ühes harus, toiduainetööstuses, mis on üks Eesti kaalukamaid tööstusi, oli hinnatõus 0,8%. Impordihinnaindeks langes 2013. aastaga võrreldes 2,2%, sealhulgas langesid naftasaaduste hinnad 7,6%. Ekspordihinnaindeks langes 2,6%.

Tarbijahinnaindeks langes 2014. aastal võrreldes 2013. aasta keskmisega 0,1%. Tarbijahinnaindeksi aastamuutuse suurim mõjutaja oli kodudesse jõudnud elektri 6,2% odavnemine. Suuremat mõju avaldasid veel alkohoolsete jookide 6,7% ja tubaka 3,1% kallinemine. Mootorikütus oli 3,8% odavam kui 2013. aastal. Toidukaupadest kallines 2014. aastal võrreldes 2013. aasta keskmisega enim konservpiim (12%) ning odavnesid suhkur (–30%), kartul (–19%) ja õunad (–18%).

Võrreldes 2010. aasta keskmisega tõusis 2014. aastal hinnaindeksitest enim eluaseme hinnaindeks (46,4%). Samuti tõusis ehitushinnaindeks (14,0%). Impordihinnaindeksi tõus on vaadeldaval ajavahemikul olnud 11,3% ja ekspordihinnaindeksi oma 7,7%. Tarbijahinnaindeks on tõusnud 12,0% ja tööstustoodangu tootjahinnaindeks 9,5%.

Võttes aluseks tarbijahindade harmoneeritud indeksi, mida arvutatakse kogu Euroopa Liidus (EL) ühtsete reeglite järgi, oli EL-i 28 liikmesriigi 2014. aasta keskmine hinnatõus 0,6%. Kõige suurem oli hinnatõus Austrias ja Suurbritannias (kummaski 1,5%), järgnesid Rumeenia (1,4%) ja Soome (1,2%). Kõigis teistes EL-i riikides jäi hinnatõus alla 1,0%. Kui 2013. aastal oli Kreeka ainuke riik, kus hinnad varasema aasta keskmisega võrreldes langesid, siis 2014. aastal oli hinnalangusega riike juba 6.

Toiduhinnad tõusid aastatel 2011–2013 kõigis EL-i riikides, kuid 2014. aastal enamikus riikides langesid. 2014. aastal oli EL-is toit keskmiselt 0,2% odavam kui 2013. aastal. Enim odavnes toit Horvaatias (–2,6%) ja Kreekas (–1,7%). Kõige enam tõusid toiduhinnad möödunud aastal Tšehhis (2,5%) ja Austrias (2,0%). Jahu, jahutoodete ja tangainete hinnad odavnesid EL-is keskmiselt 0,2%, enim Rumeenias (–5,9%) ja Ungaris (–3,0%). Kohvi, tee ja kakao hind langes kõige rohkem Lätis (–4,7%) ja Prantsusmaal (–2,6%).

Alkohoolsete jookide hinnad tõusid 2014. aastal kõige rohkem Maltal (4,7%) ja langesid Ungaris (–3,2%). Tubakatoodete hinnad tõusid EL-is keskmiselt 4,4%, kuid kõige enam Ungaris (14,7%) ja Maltal (9,6%).

Elekter, gaas, soojusenergia ja küte kokku odavnesid EL-is aastaga keskmiselt 0,3%. Suur hinnalangus oli Maltal (–16,2%) ja Ungaris (–10,9%). Suurim hinnatõus oli Suurbritannias (4,4%) ja Hispaanias (2,4%). Elektrienergia 2014. aasta keskmine hinnatõus EL-is 2013. aastaga võrreldes oli 1,3%. Eestis langes elektrienergia hind aastaga 6,2%.

Mootorikütuste hinnad langesid EL-is 2014. aastal keskmiselt 6,9%. Kütusehinnad tõusid vähesel määral neljas EL-i riigis. Ülejäänud riikides hinnad langesid, seejuures enim Suurbritannias (–11,3%), Saksamaal (–7,9%) ja Soomes (–7,7%).

Alates 2011. aastast on Eestis rahaühikuna kasutusel euro ja Eesti on kaasatud euroala tarbija-hindade harmoneeritud indeksi arvestusse. Nimetatud indeks tõusis aastaga 0,4%. 2013. aastal oli vastava indeksi muutus 1,4%.

PRICES

Eveli Šokman

Overview

In 2014, like the year before, the biggest increase among price indices occurred in the dwelling price index. *The annual change in this price index was 13.7% compared to 2013. The prices of apartments increased the most (15.5%), while the prices of houses showed a more moderate growth rate (9.1%). The rise of construction prices has slowed down. The annual change in the construction price index compared to 2013 was 0.5% in 2014. There was also an increase in the cost of labour force (1.3%) and the use of building machines (2.2%). The prices of building materials remained on the same level as in 2013. The repair and reconstruction work price index increased 0.6%.*

In 2013, there was a decrease only in the export and import price indices. In 2014, the producer price index of industrial output and the consumer price index followed the same trend. In 2009, the annual change of each price index presented in Table 1 was negative.

In 2014, the change in the producer price index of industrial output was –1.6% compared to 2013. The price decrease was the biggest in energy and heat supply (–9.5%) and in mining and quarrying (–1.8%). A slight price decrease occurred in manufacturing (0.7%) and a rise in water supply (1.4%). In manufacturing, a 0.8% price decrease was registered in the manufacture of food products, one of the major industries in Estonia. The import price index decreased 2.2% compared to 2013, with the prices of refined petroleum products decreasing 7.6%. The export price index declined 2.6%.

The consumer price index decreased 0.1% in 2014 compared to the average of 2013. The annual change of the consumer price index was mainly influenced by the 6.2% price decrease of electricity that arrived at homes. The increase in the prices of alcoholic beverages (6.7%) and tobacco (3.1%) also had a bigger impact on the index. Motor fuel was 3.8% cheaper than in 2013. Among food products, the prices of conserved milk (12%) increased the most and the prices of sugar (–30%), potatoes (–19%) and apples (–18%) decreased the most in 2014, compared to the average of 2013.

Compared to the average of 2010, the biggest rise in 2014 occurred in the dwelling price index (46.4%). The construction price index also increased (14.0%). During the reference period, the import price index has grown 11.3% and the export price index 7.7%. The consumer price index has increased 12.0% and the producer price index of industrial output 9.5%.

On the basis of the harmonised index of consumer prices, which is calculated in the whole European Union (EU) according to uniform rules, the annual average price increase in 2014 was 0.6% in the 28 EU Member States. *The price increase was the biggest in Austria and the United Kingdom (1.5% in both countries), followed by Romania (1.4%) and Finland (1.2%). All other EU countries had a price increase under 1.0%. While in 2013 Greece was the only country where prices fell compared to the average of the previous year, then in 2014 already 6 countries experienced a decrease in prices.*

In 2011–2013, food prices increased in all EU countries, but in 2014 the prices fell in most countries. In 2014, food in the EU was an average of 0.2% cheaper than in 2013. The drop in food prices was the biggest in Croatia (–2.6%) and Greece (–1.7%). Last year, the prices of food products rose the most in the Czech Republic (2.5%) and Austria (2.0%). The prices of bread and cereals fell by

0.2% on average in the EU, the most in Romania (–5.9%) and Hungary (–3.0%). The price decrease of coffee, tea and cocoa was the biggest in Latvia (–4.7%) and France (–2.6%).

In 2014, the prices of alcoholic beverages increased the most in Malta (4.7%) and decreased the most in Hungary (–3.2). The prices of tobacco products increased the most in Hungary (14.7%) and Malta (9.6%), with the EU average price increase being 4.4%.

The prices of electricity, gas, heat energy and other fuels as a whole decreased by an average of 0.3% in the EU in 2014. Malta (–16.2%) and Hungary (–10.9%) experienced the biggest fall in prices. The price increase was the greatest in the United Kingdom (4.4%) and Spain (2.4%). In 2014 compared to 2013, the annual average growth in electricity prices in the EU was 1.3%. In Estonia, the annual change in electricity prices was –6.2%.

In 2014, the prices of motor fuel dropped by an average of 6.9% in the EU as a whole. Four EU countries experienced a slight increase in fuel prices. There was a price decrease in all other countries, with the United Kingdom (–11.3%), Germany (–7.9%) and Finland (–7.7%) reporting the biggest fall.

Since 2011, the official currency in Estonia is the euro and Estonia is included in the Monetary Union Index of Consumer Prices (MUICP) calculations. The annual growth of the harmonised index of the MUICP was 0.4%. In 2013, the growth of the index was 1.4%.

Tabel 1. Hinnaindeksite muutus võrreldes eelmise aastaga, 2010–2014
Table 1. Price indices, change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tarbijahinnaindeks	3,0	5,0	3,9	2,8	–0,1	*Consumer price index*
Tööstustoodangu tootjahinnaindeks	3,3	4,4	2,3	4,1	–1,6	*Producer price index of industrial output*
Ehitushinnaindeks	–2,8	3,1	4,6	5,2	0,5	*Construction price index*
Remondi- ja rekonstrueeri-mistööde hinnaindeks	–2,8	3,8	5,2	6,1	0,6	*Repair and reconstruction work price index*
Ekspordihinnaindeks	6,0	9,8	1,8	–1,1	–2,6	*Export price index*
Impordihinnaindeks	9,1	11,2	4,0	–1,6	–2,2	*Import price index*
Eluaseme hinnaindeks	5,7	8,5	7,3	10,7	13,7	*Dwelling price index*

Tabel 2. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga kaubagrupi järgi, 2010–2014
Table 2. Consumer price index by commodity group, change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Toit ja mittealkohoolsed joogid	3,0	9,7	3,8	4,1	0,0	*Food and non-alcoholic beverages*
Alkohoolsed joogid ja tubakatooted	4,5	6,3	5,4	5,1	4,1	*Alcoholic beverages and tobacco*
Riietus ja jalatsid	2,5	3,5	5,2	4,3	1,2	*Clothing and footwear*
Eluase	2,9	5,9	9,0	8,8	–1,4	*Housing*
Majapidamine	–1,1	0,7	2,5	1,0	0,9	*Household goods*
Tervishoid	0,8	0,4	–0,6	6,0	3,4	*Health*
Transport	7,1	5,1	3,7	–3,5	–2,6	*Transport*
Side	3,7	–4,2	–7,0	–9,8	–5,3	*Communication*
Vaba aeg	–0,6	0,7	0,9	1,9	2,1	*Recreation, entertainment*
Haridus ja lasteasutused	1,7	2,2	5,7	–3,2	–16,7	*Education*
Söömine väljaspool kodu, majutus	–1,0	6,0	6,1	6,5	4,6	*Hotels, cafés, restaurants*
Mitmesugused kaubad ja teenused	1,5	2,8	2,4	2,0	2,3	*Miscellaneous goods and services*
KOKKU	3,0	5,0	3,9	2,8	–0,1	*TOTAL*

Tabel 3. Eluaseme hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2010–2014
Table 3. Dwelling price index, change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Korterid	7,1	8,5	7,4	13,3	15,5	*Apartments*
Majad	3,5	8,3	7,0	4,1	9,1	*Houses*
KOKKU	5,7	8,5	7,3	10,7	13,7	*TOTAL*

Tabel 4. Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala[a] järgi, 2010–2014
Table 4. Producer price index of industrial output by economic activity[a], change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Mäetööstus	–0,9	–0,2	1,8	16,5	–1,8	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	3,6	4,8	2,0	1,2	–0,7	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1,9	2,5	5,8	31,2	–9,5	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	0,2	3,4	1,8	0,6	1,4	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
KOKKU	3,3	4,4	2,3	4,1	–1,6	*TOTAL*

[a] Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008).
[a] *Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)*

Tabel 5. Ehitushinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2010–2014
Table 5. Construction price index, change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Koondindeks	–2,8	3,1	4,6	5,2	0,5	*Overall index*
tööjõud	–5,8	7,6	6,3	13,4	1,3	*labour force*
ehitusmasinad	–0,6	2,0	7,2	4,7	2,2	*building machines*
ehitusmaterjal	–1,7	1,5	3,7	1,2	0,0	*building materials*
Eramuindeks	–2,3	3,5	4,6	5,5	0,1	*Detached house index*
tööjõud	–5,2	7,8	6,2	13,1	0,5	*labour force*
ehitusmasinad	0,1	2,5	7,2	1,7	–0,5	*building machines*
ehitusmaterjal	–1,3	1,9	3,7	1,7	–0,2	*building materials*
Korruselamuindeks	–2,8	3,4	4,3	4,6	0,5	*Apartment building index*
tööjõud	–5,8	7,5	6,7	13,2	1,2	*labour force*
ehitusmasinad	–0,6	1,7	5,8	3,9	–1,2	*building machines*
ehitusmaterjal	–1,7	2,0	3,3	1,2	0,0	*building materials*
Tööstushooneindeks	–2,6	3,1	5,1	5,0	0,7	*Industrial building index*
tööjõud	–5,9	7,6	6,2	13,1	1,3	*labour force*
ehitusmasinad	–0,4	2,9	9,9	3,4	2,1	*building machines*
ehitusmaterjal	–1,5	1,4	4,3	1,2	0,1	*building materials*
Ametihooneindeks	–3,0	2,8	4,3	5,3	0,6	*Office building index*
tööjõud	–5,8	7,6	6,1	13,6	1,5	*labour force*
ehitusmasinad	–0,8	1,6	6,1	5,8	2,5	*building machines*
ehitusmaterjal	–2,0	1,0	3,5	1,1	0,0	*building materials*

Tabel 6. Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga, 2010–2014
Table 6. Repair and reconstruction work price index, change over previous year, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tööjõud	–5,3	7,5	5,9	13,3	1,7	*Labour force*
Ehitusmasinad	1,4	4,3	9,3	0,2	3,4	*Building machines*
Ehitusmaterjal	–2,0	1,9	4,5	–0,2	0,0	*Building materials*
KOKKU	–2,8	3,8	5,2	6,1	0,6	*TOTAL*

Joonis 1. Tarbijahindade harmoneeritud indeksi aastakeskmine muutus Euroopa Liidu riikides, 2013, 2014
Figure 1. Annual average change in the harmonised index of consumer prices in the European Union countries, 2013, 2014

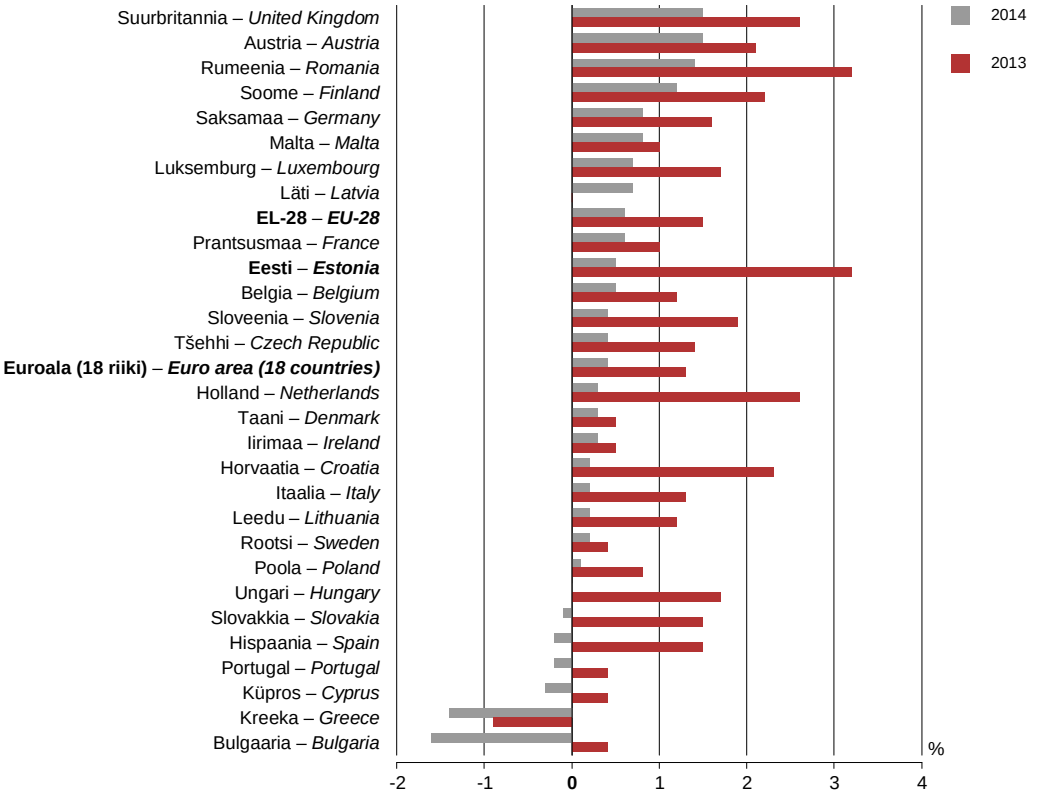

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Tarbijahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2001. aastast. 2014. aastal olid tarbijahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2013. aasta detsembri hinnad. Arvutused tehti baasil detsember 2013 = 100. Kaalusüsteem vastas elanikkonna 2013. aasta keskmisele kulutuste struktuurile. Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati tarbijahinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on 2013. aasta detsember. Kulutuste rühmitamise aluseks on rahvusvaheline klassifikaator COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose). Kaupade ja teenuste hindu registreeritakse iga kuu kümnes Eesti linnas. Vaatlusperiood on nädal, kuhu jääb 15. kuupäev.

Tarbijahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu viiendal tööpäeval.

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeksi kaalusüsteemi ja arvutuste aluseks olevaid baashindu ajakohastab Statistikaamet igal aastal alates 2002. aastast. 2014. aastal olid tootjahinnaindeksi arvutuste aluseks olevad baashinnad 2013. aasta detsembri hinnad. Kaalusüsteem vastas ettevõtete 2012. aasta tööstustoodangu müügi struktuurile. Andmed avaldatakse baasil 2010 = 100. Ühendav kuu on 2013. aasta detsember.

Tootjahinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval (v.a veebruaris).

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Ehitushinnaindeksi kaalusüsteemi ajakohastati 2013. aastal. Indeksi arvutamisel kaasatakse neli ehitisegruppi – eramud, korruselamud, tööstushooned ja ametihooned. Otsekuludes arvestatavad ressursid jaotatakse kolme põhigruppi: tööjõud, ehitusmasinad ja ehitusmaterjal.

Ehitushinnaindeksiga väljendatakse ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Alates 2013. aasta I kvartalist vastab ehitushinnaindeksi arvutamisel kasutatav ehitusplatsi otsekulude struktuur 2012. aasta kulude struktuurile ja ehitushinnaindeksis arvesse võetavate ehitisegruppide osatähtsus 2012. aastal kasutusse lubatud pindade osatähtsusele. Indeksis arvestamata jäetud ehitiste maht on liidetud olemasolevatele ehitistele, arvestades konstruktsiooni eripära.

Et võimaldada võrdlusi varasemate perioodidega, jätkati ehitushinnaindeksi avaldamist baasil 1997 = 100. Ühendav kuu on eelmise aasta detsember.

Hinnainfo kogutakse valikuuringuga, mis hõlmab ehitus- ja hulgimüügifirmasid ning kümne linna jaemüügiettevõtteid.

Ehitushinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeksit on ajakohastatud samamoodi nagu ehitushinnaindeksit.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks avaldatakse kord kvartalis kvartalile järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval.

Aastaindeks on leitud nelja kvartali keskmisena.

Ekspordihinnaindeksit arvutatakse alates 1994. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt eksportijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta ekspordi mahtusid.

Ekspordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval (v.a veebruaris).

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Impordihinnaindeksit arvutatakse alates 1998. aastast. Baashindadena on kasutusel vaadeldavale aastale eelnenud aasta detsembri hinnad. Indeksi arvutamise aluseks on suurematelt importijatelt saadud hinnaandmed. Kaaludena kasutatakse üle-eelmise aasta impordi mahtusid.

Impordihinnaindeks avaldatakse iga kuu vaadeldavale kuule järgneva kuu 20. kuupäeval või sellele järgneval tööpäeval (v.a veebruaris).

Aastaindeks on leitud 12 kuu keskmisena.

Eluaseme hinnaindeks on Laspeyresi tüüpi indeks, mille arvutamisel kasutatakse nii olemasolevate kui ka uute eluasemete ostu-müügitehingute hindu. Hinnad sisaldavad maa maksumust.

Andmeallikas on Maa-amet. Tehingute infot on täiendatud ehitisregistri andmetega. Arvutustes kasutatakse eluaseme ruutmeetrihindade geomeetrilist keskmist.

Eluaseme hinnaindeks arvutatakse korterite ja majade (ühepereelamud, paarismajad ja ridaelamud) kohta. Indeksite arvutamisel on Eesti jaotatud kolme ossa: Tallinn; Tallinnaga külgnevad piirkonnad ning Tartu ja Pärnu linn; ülejäänud Eesti (eespool nimetatuteta).

Eluaseme hinnaindeksi kaalusid uuendatakse igal aastal. Eelmise aasta andmetel põhinevaid kaalusid kasutatakse kogu järgmise aasta jooksul.

Jooksval aastal (t) on eluaseme hinnaindeksi arvutuste aluseks olevateks baashindadeks eelmise aasta (t–1) IV kvartali hinnad.

Eluaseme hinnaindeksit avaldatakse baasil 2010 = 100. Aegrida algab 2005. aasta I kvartalist.

Indeksit avaldatakse kvartali kaupa Statistikaameti avaldamiskalendri järgi. Esimest korda avaldati indeks 21.09.2012.

Aastaindeks arvutatakse nelja kvartali keskmisena.

Methodology

Since 2001, Statistics Estonia has annually updated the weights system of the ***consumer price index*** *and the base prices used for calculation. In 2014, the base prices for the calculation of the consumer price index were the December 2013 prices. The calculations were made on the basis of December 2013 = 100. The weights system corresponded to the average expenditure structure of the population in the year 2013. To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the consumer price index using the base 1997 = 100. December 2013 is the linking month. The breakdown into groups of consumption is based on the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP). The prices of goods and services are registered in ten Estonian cities every month. The observation period is the week including the 15th day of the month.*

The consumer price index is published monthly, on the 5th business day of the month following the end of the reference month.

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

Since 2002, Statistics Estonia has annually updated the weights system of the ***producer price index of industrial output*** *and the base prices used for calculation. In 2014, the base prices for the calculation of the producer price index were the December 2013 prices. The weights system corresponded to the industrial sales structure of enterprises in the year 2012. The data are published on the basis of 2010 = 100. December 2013 is the linking month.*

The producer price index of industrial output is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day (except in February).

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The weights system of the ***construction price index*** *was updated in 2013. The calculation of the construction price index covers four groups of buildings – detached houses, apartment buildings, industrial buildings and office buildings. Basic inputs are divided into three main groups: labour force, building materials and building machines.*

The construction price index expresses the change in the cost of construction taking into consideration the price changes of basic inputs. Starting from the 1st quarter of 2013, the structure of direct expenses at the building site, used in the calculation of the construction price index, corresponds to the structure of expenses of the year 2012; and the proportions of groups of buildings taken into account in the construction price index correspond to the proportion of buildings completed in 2012. The volume of buildings which have not been taken into account in the index has been added to the existing buildings taking into consideration the specific character of the construction.

To allow comparison with previous periods, Statistics Estonia continued to publish the construction price index with 1997 = 100 as the reference year. December of the previous year is the linking month.

Price information is collected with a sample survey which includes Estonian construction and wholesale enterprises and the retail trade enterprises of ten cities.

The construction price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The ***repair and reconstruction work price index*** *has been updated similarly to the construction price index.*

The repair and reconstruction work price index is published quarterly, on the 20th day of the month following the end of the reference quarter or on the next business day.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

The ***export price index*** *has been calculated since 1994. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main exporters. The weight structure of the export price index is based on the value of exports of the year t–2.*

The export price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day (except in February).

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The ***import price index*** *has been calculated since 1998. The base prices used for calculating the index in the given year are the prices in December of the previous year. The price data are collected directly from main importers. The weight structure of the import price index is based on the value of imports of the year t–2.*

The import price index is published monthly, on the 20th day of the month following the end of the reference month or on the next business day (except in February).

The annual index has been calculated as the average of 12 months.

The ***dwelling price index*** *is a Laspeyres type index which covers transactions made with already existing dwellings as well as new dwellings. The prices include land value.*

The data are obtained from the Estonian Land Board. Transaction data have been combined with data from the State Register of Construction Works. For calculations, the geometric mean of the square metre prices of dwellings is used.

DPIs are compiled for apartments and houses (including detached, semi-detached and terraced houses). To compile these indices, Estonia is geographically divided into three parts: Tallinn; the areas bordering Tallinn, and Tartu and Pärnu cities; and the rest of Estonia (without the aforementioned districts).

The weights of the dwelling price index are updated annually. Weights derived from the data of the previous year are used during the entire following year.

In the current year (t) the base prices for the calculation of the DPI are the prices of the fourth quarter of the previous year (t–1). The dwelling price index is published on the base 2010 = 100. The time series starts from the first quarter of 2005.

The dwelling price index is published quarterly in accordance with the release calendar of Statistics Estonia. The DPI was first published on 21 September 2012.

The annual index has been calculated as the average of four quarters.

RAHVAMAJANDUSE ARVEPIDAMINE

Annika Laarmaa

Ülevaade

2014. aastal kasvas Eesti sisemajanduse koguprodukt kiiremini kui Euroopa Liidus keskmiselt. Samal ajal oli Läti ja Leedu majanduskasv endiselt kiirem. Eesti sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasv aeglustus möödunud aastal hinnamuutuste mõju arvestades 2,1%-ni, Euroopa Liidu (EL) majandus kokku kasvas 1,3%.

Suure panuse Eesti SKP kasvu andis kaubanduse tegevusala, peamiselt jaekaubanduse lisandväärtuse suurenemise tõttu. Veel panustasid SKP kasvu olulisel määral töötlev tööstus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus. Töötleva tööstuse kasvule aitas kaasa toodangu ekspordi kasv, kuid samuti suurenes töötleva tööstuse toodangu müük kodumaisele turule.

2014. aastal pidurdas majanduse kasvu enim veonduse ja laonduse tegevusala lisandväärtuse vähenemine. SKP kasvu kahandasid olulisel määral veel ehitus ning majutus ja toitlustus. Ehitusmahud kohalikul ehitusturul vähenesid 2% ja ehituse tegevusala lisandväärtus kahanes 4,1% eelkõige rajatiste ehitamise vähenemise tõttu.

Tööjõu tootlikkus suurenes. 2014. aastal kasvas SKP kiiremini kui töötatud tundide ja hõivatute arv, mis kasvasid vastavalt 0,4% ja 0,8%. Seega suurenesid kogumajanduse tööjõu tootlikkus hõivatu ja tunni kohta vastavalt 1,3% ja 1,7%. Mõlemad näitajad kasvasid kiiremini kui EL-is keskmiselt.

Ka SKP loomiseks tehtud tööjõukulud on suurenenud. Töötajatele makstud hüvitised kasvasid 2014. aastal kiiremini kui tootlikkus töötaja kohta, seega suurenes tööjõu ühikukulu 6,4%. EL-is keskmiselt kasvas tööjõu ühikukulu 1,5%. Tööjõu ühikukulu kasv ja hindade tõus on omavahel tugevalt seotud, s.t mida kiirem on tööjõu ühikukulu kasv, seda suurem on vajadus kaupade ja teenuste hindu tõsta ning vastupidi.

Tarbijahinnaindeks langes 2014. aastal 2013. aasta keskmisega võrreldes 0,1%, olles enim mõjutatud elektri odavnemisest. Suurt mõju avaldasid ka alkohoolsete jookide ja tubaka kallinemine ning mootorikütuse odavnemine. Samal ajal langes tööstustoodete tootjahinnaindeks teistest indeksitest kiiremini (–1,6%). SKP deflaatori kasv aga aeglustus 2014. aastal 2,1%-ni. SKP deflaator hõlmab toodangu ja vahetarbimise kõikide hinna- ja mahuindeksite koosmõju. Et rahvamajanduse arvepidamises mõjutab toodangut nii sise- kui ka välisturu toodang, sõltub toodangu deflaator nii ekspordi- kui ka tootjahinnaindeksist. Vahetarbimise hinnamõju eemaldamiseks kasutatakse nii tarbija-, tootja- kui ka impordihinnaindeksit. Nii impordi- kui ka ekspordihinnaindeks jäi 2014. aastal 2013. aasta indeksiga samale tasemele.

Eksport ja import kasvasid. Hoolimata langusest 2014. aasta I kvartalis suurenes aasta kokkuvõttes kogumajanduse kaupade ja teenuste väljavedu hinnamõju arvestades 2,9%. Kaupade ja teenuste sissevedu kasvas 2014. aastal 2,5%. Kõige positiivsemalt mõjus Eesti väliskaubandusele elektroonikaseadmete sisse- ja väljaveo kasv.

Netoekspordi ehk kaupade ja teenuste ekspordi ja impordi vahe oli 2014. aasta kokkuvõttes positiivne. Selle osatähtsus SKP-s oli 2,6%, mis aastavõrdluses on viimase kolme aasta parim näitaja.

Sisemajanduse nõudlus kasvas 4,5%. Enim mõjutas seda varude muutus ja kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutuste suurenemine. 2014. aastal suurenesid varud kõikides alaliikides, sealjuures enim mõjutas varude kasvu kaubavarude suurenemine. Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused suurenesid eelkõige toidule ja transpordile, kuid samuti rõivastele ja jalanõudele tehtud kulutuste kasvu tõttu. Kapitali kogumahutus kahanes hinnamõju arvesse võttes 2,8%, enim vähenesid investeeringud hoonetesse ja rajatistesse ning muudesse masinatesse ja seadmetesse. Kõige enam

kasvasid investeeringud transpordivahenditesse. Ehkki sisenõudlus kasvas 2014. aastal SKP-st kiiremini, olid lõpptarbimiskulutused, kapitali kogumahutus ja varude muutus kokku toodetud SKP-st siiski väiksemad – kokku 99,2% SKP-st. Seevastu EL-is keskmiselt oli 2014. aastal sisemajanduse nõudlus toodetud SKP-st suurem.

Kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus oli 26,8%. Ehkki näitaja oli suur, oli see siiski väiksem kui 2013. aastal (28,1%). EL-is keskmiselt oli kogusäästu osatähtsus kasutatavas kogutulus 2014. aastal 4,5%. Eesti SKP jooksevhindades oli 2014. aastal esialgsetel andmetel 19,5 ja kogurahvatulu 19,0 miljardit eurot. Kogurahvatulu osatähtsus SKP-s oli 97% – sama suur kui 2013. aastal. Mitteresidentidele makstud esmased tulud olid 491 miljonit eurot suuremad kui mitteresidentidelt saadud esmased tulud. Koos kogurahvatulu kasvuga suurenes ka kasutatav kogutulu. Kasutatava kogutulu ja lõpptarbimiskulutuste vahe on kogumajanduse kogusääst. 2014. aastal oli kasutatava kogutulu kasv nii nagu 2008. aastalgi lõpptarbimiskulutuste omast aeglasem. Seetõttu kahanes kogusääst 2013. aastaga võrreldes 1,2%.

Möödunud aastal oli Eesti välismaailma suhtes netolaenuandja. Eesti sisemajanduse investeeringute peamised rahastamisallikad on kogumajanduse sääst ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded. Riik on netolaenuandja, kui sääst ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded on investeeringutest suuremad. Kui aga peale säästude ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete tuleb välismaailmalt laenata, on riik netolaenuvõtja. Nii nagu varasemal viiel aastal oli ka 2014. aastal säästu ja välismaailmalt saadud kapitalisiirete (peamiselt EL-i tõukefondidest saadud raha) kogusumma kapitali kogumahutusest suurem, kuigi vahe on kahanenud ja oli 2014. aastal 13 miljonit eurot. Seega oli Eesti välismaailma suhtes endiselt netolaenuandja. Kapitali kogumahutus kasvas, säästud ja välismaailmalt saadud kapitalisiirded vähenesid. Seetõttu on Eesti netolaenuandmise kasvutempo aeglustunud: kui 2013. aastal oli see 2,4% kasutatud kogutulust, siis 2014. aastal 1,3%

NATIONAL ACCOUNTS

Annika Laarmaa

Overview

In 2014, Estonia's gross domestic product grew faster than the European Union average. *At the same time, economic growth was still faster in Latvia and Lithuania. In Estonia, the real growth of the gross domestic product (GDP) decelerated to 2.1% last year, while the GDP of the European Union (EU) as a whole increased 1.3%.*

Estonia's GDP growth was significantly boosted by trade, mainly due to an increase in value added in retail trade. Manufacturing, professional, scientific and technical activities also made a considerable contribution to GDP growth. Manufacturing increased mainly due to a growth in the exports of production, but there was also an increase in the domestic sales of manufacturing production.

In 2014, the decrease in value added in transportation and storage slowed the Estonian economy down the most. The decline in construction and accommodation and food service activities had a strong negative effect on the GDP as well. The construction volumes on the domestic construction market decreased 2%. The value added of construction decreased 4.1%, mainly due to a decrease in the construction of structures.

Labour productivity increased. *In 2014, the GDP grew faster than the number of hours worked and persons employed, which grew 0.4% and 0.8%, respectively. Therefore, labour productivity per employee and hours worked increased 1.3% and 1.7%, respectively. The growth for both estimates was faster than the EU average.*

In addition, the labour costs related to the production of the GDP have also increased. The compensation paid to employees increased faster than productivity per employee. Therefore, unit labour cost grew 6.4%. The EU average unit labour cost increased 1.5%. In general, there is a strong correlation between the growth of unit labour cost and prices – that is, the faster the growth in unit labour cost, the bigger the pressure to increase prices, and vice versa.

In 2014, compared to the average of 2013, the consumer price index decreased 0.1%. It was mainly influenced by the fall in the prices of electricity. The increase in the prices of alcoholic beverages and tobacco and the decrease in motor fuel prices also had a bigger impact on the index. At the same time, the production price index of industrial output fell faster than other indices (–1.6%). The GDP deflator growth, however, slowed down to 2.1% in 2014. The GDP deflator contains the co-effect of all price and volume indices of output and intermediate consumption. In national accounts, output is influenced by the output of both the domestic and the export market. Therefore, the deflator of output is related to the export price index and the producer price index. In order to eliminate the impact of intermediate consumption, consumer, producer and import price indices are used. In 2014, both the export and import price index stayed on the same level as in 2013.

Exports and imports grew. *In 2014, the exports of goods and services grew 2.9% in real terms compared to 2013, in spite of the decrease in the 1st quarter of 2014. The imports of goods and services increased 2.5% in 2014. The increased export and import of electronic products had the biggest positive impact on Estonian foreign trade.*

Net export, i.e. the difference between exports and imports, was positive in 2014. The share of net export in the GDP was 2.6%, which is the highest level of the last three years.

Domestic demand grew 4.5%. *It was mainly influenced by changes in inventories and a rise in household final consumption expenditure. In 2014, there was an increase in all types of inventories, but the increase in the inventories of goods contributed to the changes in inventories the most. The increase in household final consumption expenditure was mostly caused by a growth in the expenditures on food and transportation but also on clothing and footwear. Real gross fixed capital*

formation fell 2.8%, primarily due to a decrease in investments in buildings and structures and in other machinery and equipment. The biggest growth was observed in investments in transport equipment. Although in 2014 domestic demand grew faster than the GDP, the total final consumption expenditures, gross fixed capital formation and changes in inventories were still smaller than the GDP by output method. The share of domestic demand in the GDP was 99.2%. In the EU as a whole, however, average domestic demand was higher than the GDP by output method in 2014.

The share of gross saving in disposable income was 26.8%. *Although the share was big, it was still smaller than in 2013 (28.1%). In the EU, the average share of gross saving in disposable income was 4.5% in 2014. According to preliminary estimates, Estonia's GDP at current prices was 19.5 billion euros and the gross national income (GNI) was 19.0 billion euros in 2014. The share of the GNI in the GDP remained on the same level as in 2013 – 97%. Primary income payable to the rest of the world was 491 million euros bigger than the primary income receivable from the rest of the world. Together with the increase in the GNI, the gross disposable income increased as well. Gross saving is the difference between gross disposable income and final consumption expenditure. Similarly to 2008, the growth of the gross disposable income was slower than the growth of final consumption expenditure in 2014 as well. Thus, gross saving decreased 1.2% compared to 2013.*

In the previous year, Estonia was a net lender to the rest of the world. *The main sources of financing for domestic investments in Estonia are savings of the total economy and capital transfers receivable from the rest of the world. If savings and capital transfers receivable are bigger than domestic investments, the country is a net lender. If the country has to borrow from the rest of the world in addition to savings and capital transfers receivable from the rest of the world, the country is a net borrower. Similarly to the previous five years, the total of savings and capital transfers from the rest of the world (mainly from the EU Structural Funds) was bigger than the expenditure on gross capital formation also in 2014. However, the difference has narrowed and was 13 million euros in 2014. Therefore, Estonia was still a net lender in relation to the rest of the world. Gross capital formation grew, while savings and capital transfers receivable decreased, causing the growth rate of net lending to slow down in Estonia – net lending amounted to 2.4% of gross disposable income in 2013 and 1.3% in 2014.*

Joonis 1. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga (aheldamise meetodil) Eestis, lähiriikides ja EL-is keskmiselt, 2008–2014
Figure 1. Change in GDP compared to the previous year (chain-linked) in Estonia, neighbouring countries, and in the EU on average, 2008–2014

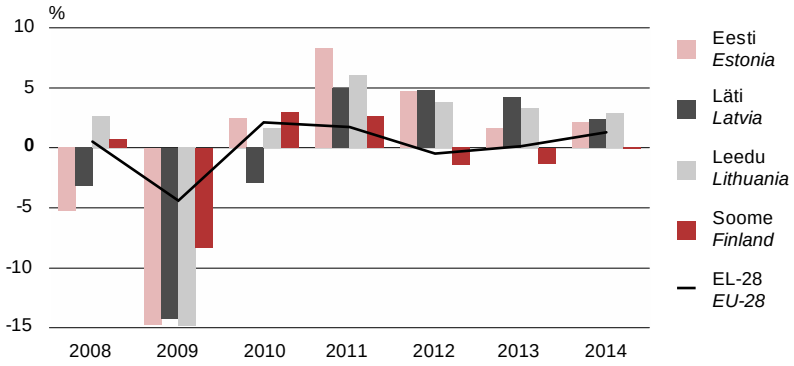

Allikas/*Source*: Eurostat

Tabel 1. SKP institutsionaalse sektori järgi, 2010–2014
Table 1. GDP by institutional sector, 2010–2014
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvad ettevõtted	8 881,1	10 118,8	10 981,1	11 696,3	11 924,7	*Non-financial corporations*
Finantsinstitutsioonid	521,3	574,5	563,1	542,0	585,8	*Financial corporations*
Valitsemissektor	2 133,3	2 211,2	2 320,6	2 562,6	2 756,2	*General government*
Kodumajapidamised	1 216,2	1 326,3	1 381,6	1 456,6	1 540,8	*Households*
Kodumajapidamisi teenindavad kasumi-taotluseta institutsioonid	119,8	126,0	135,7	146,7	158,7	*Non-profit institutions serving households*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	12 871,8	14 356,7	15 382,0	16 404,2	16 966,3	*VALUE ADDED TOTAL*
Netotootemaksud	1 837,3	2 047,1	2 254,7	2 334,6	2 559,0	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	14 709,1	16 403,8	17 636,7	18 738,8	19 525,3	*GDP at market prices*

Tabel 2. SKP tegevusala järgi, 2010–2014
Table 2. GDP by economic activity, 2010–2014
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Põllumajandus, metsa-majandus ja kalapüük	411,1	566,4	626,5	589,5	623,3	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	177,4	188,7	190,1	217,0	223,0	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	2 019,8	2 369,3	2 482,8	2 601,2	2 722,1	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	501,5	499,4	495,0	561,3	500,3	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	139,9	129,6	138,7	136,6	137,9	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	762,7	1 004,2	1 147,6	1 232,3	1 196,5	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 515,9	1 737,0	1 913,1	2 085,6	2 148,6	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	1 153,3	1 247,0	1 368,0	1 425,7	1 357,3	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	192,6	232,1	265,0	285,7	307,3	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	680,5	723,5	757,2	825,1	826,6	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	524,2	576,5	565,5	543,4	587,0	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	1 262,2	1 395,0	1 503,2	1 668,1	1 788,1	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	681,5	717,0	787,9	776,5	847,8	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	474,3	516,2	544,7	609,9	676,1	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	964,8	990,2	1 031,6	1 109,4	1 184,0	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	644,2	654,2	675,1	731,4	788,8	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	473,4	497,6	529,1	612,3	643,4	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	173,2	185,5	222,9	237,7	250,3	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	119,4	127,2	137,9	155,5	157,9	*Other service activities*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	12 871,8	14 356,7	15 382,0	16 404,2	16 966,3	*VALUE ADDED TOTAL*
Netotootemaksud	1 837,3	2 047,1	2 254,7	2 334,6	2 559,0	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	14 709,1	16 403,8	17 636,7	18 738,8	19 525,3	*GDP at market prices*

Tabel 3. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tegevusala järgi (aheldamise meetodil), 2010–2014

Table 3. Change in GDP compared to the previous year by economic activity (chain-linked), 2010–2014

(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	10,2	16,3	16,6	–3,9	8,1	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	23,9	3,8	–9,5	1,1	–0,4	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	18,7	16,7	3,1	1,6	3,0	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	4,5	1,9	–0,2	15,1	6,5	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	3,6	–8,6	5,8	–3,5	0,5	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	–3,7	31,3	7,5	–3,9	–4,1	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	6,8	16,1	7,3	8,0	3,9	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	6,4	6,5	9,5	–4,8	–8,6	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	11,1	17,8	2,2	–0,6	–3,4	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	–2,7	9,1	8,2	14,9	1,1	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	–9,1	–5,4	0,9	–4,0	4,5	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	–1,9	0,6	–2,1	0,1	–0,5	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,9	1,8	5,3	–5,1	6,6	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	1,8	4,9	4,0	9,7	6,3	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–0,5	–0,4	1,6	1,2	0,8	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	–2,5	–0,2	1,6	1,2	0,8	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	–0,6	0,9	2,5	8,2	–1,0	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	–0,6	4,8	16,3	3,1	0,8	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	–0,9	0,9	6,0	7,3	–3,2	*Other service activities*
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	3,8	8,4	4,5	2,0	1,1	*VALUE ADDED TOTAL*
Netotootemaksud	–6,5	7,2	5,4	–1,2	8,9	*Net taxes on products*
SKP turuhindades	2,5	8,3	4,7	1,6	2,1	*GDP at market prices*

Joonis 2. SKP komponendi panus SKP kasvu tarbimismeetodi järgi, 2008–2014
Figure 2. Contribution of GDP component to GDP growth by expenditure approach, 2008–2014

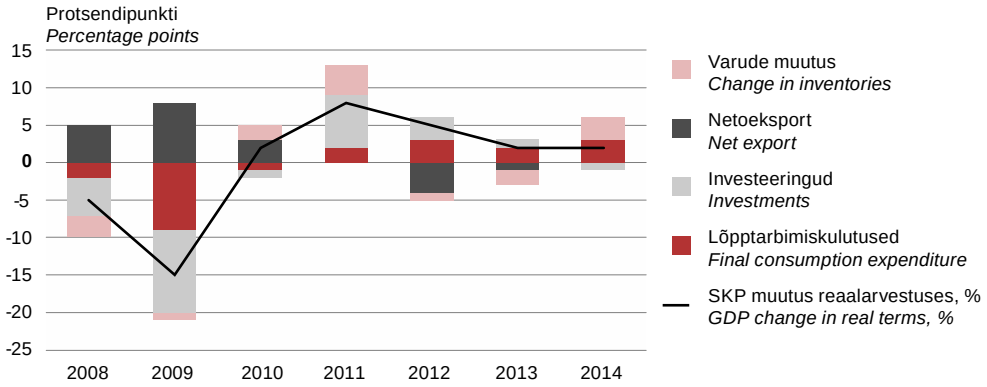

Joonis 3. Kaupade ja teenuste eksport ja import, 2008–2014
Figure 3. Exports and imports of goods and services, 2008–2014

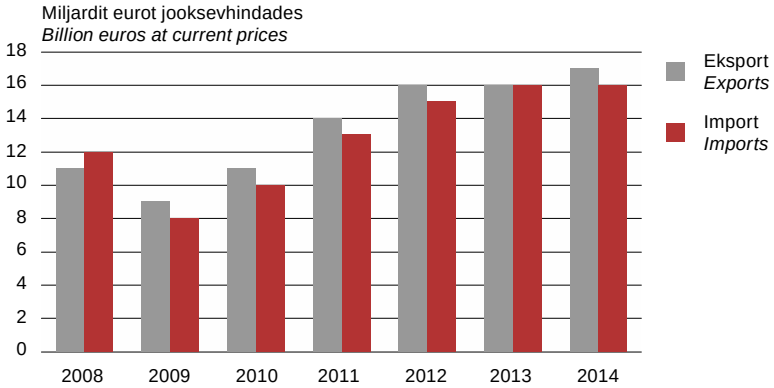

Tabel 4. SKP muutus võrreldes eelmise aastaga tarbimismeetodi järgi (aheldamise meetodil), 2010–2014
Table 4. Change in GDP compared to the previous year by expenditure approach (chain-linked), 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Eratarbimis-kulutused	–1,6	2,3	5,1	3,8	4,0	*Private consumption expenditure*
Valitsemissektori lõpptarbimiskulutused	–0,4	1,7	3,3	2,8	2,3	*General government final consumption expenditure*
Kodumajapidamisi teenindavate kasumi-taotluseta institutsioonide lõpptarbimiskulutused	–0,7	8,3	5,4	2,8	8,5	*Final consumption expenditure of non-profit institutions serving households*
Kapitali kogumahutus põhivarasse ja väärisesemed	–2,6	32,7	10,9	2,2	–2,8	*Gross fixed capital formation and valuables*
Varude muutus	..	..	..	..	..	*Change in inventories*
SISEMAJANDUSE NÕUDLUS	0,5	12,9	4,8	0,9	4,5	*DOMESTIC DEMAND*
Kaupade ja teenuste eksport (FOB)	24,0	24,9	6,2	2,4	2,9	*Exports of goods and services (f.o.b.)*
kaupade eksport	34,9	33,6	6,3	2,7	1,8	*exports of goods*
teenuste eksport	6,7	6,5	5,9	1,8	5,7	*exports of services*
Kaupade ja teenuste import (FOB)	21,2	26,5	11,8	3,3	2,5	*Imports of goods and services (f.o.b.)*
kaupade import	23,2	28,7	11,8	1,4	2,2	*imports of goods*
teenuste import	14,8	18,6	11,7	10,9	3,5	*imports of services*
SKP turuhindades	2,5	8,3	4,7	1,6	2,1	*GDP at market prices*

Tabel 5. SKP sissetulekumeetodi järgi, 2010–2014
Table 5. GDP by income approach, 2010–2014
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Hüvitised töötajatele	6 956,9	7 457,6	8 048,4	8 707,7	9 467,5	*Compensation of employees*
palk	5 183,5	5 576,0	6 028,6	6 527,7	7 083,8	*wages and salaries*
tööandja sotsiaalmaksed	1 773,4	1 881,6	2 019,8	2 179,9	2 383,7	*employers' social contributions*
Põhivara kulum	2 391,1	2 464,4	2 633,5	2 901,2	3 064,6	*Consumption of fixed capital*
Tootmis- ja impordimaksud	2 034,4	2 253,6	2 473,4	2 528,5	2 734,9	*Taxes on production and imports*
Subsiidiumid (–)	309,2	324,5	341,0	332,9	257,2	*Subsidies (–)*
Tegevuse ülejääk ja segatulu	3 636,0	4 552,5	4 822,4	4 934,4	4 515,5	*Operating surplus and mixed income*
SKP turuhindades	14 709,1	16 403,8	17 636,7	18 738,8	19 525,3	*GDP at market prices*

Joonis 4. Kogusäästu ja netolaenuandmise/-võtmise suhe kasutatavasse kogutulusse, 2008–2014
Figure 4. The ratio of gross saving and net lending / net borrowing to gross disposable income, 2008–2014

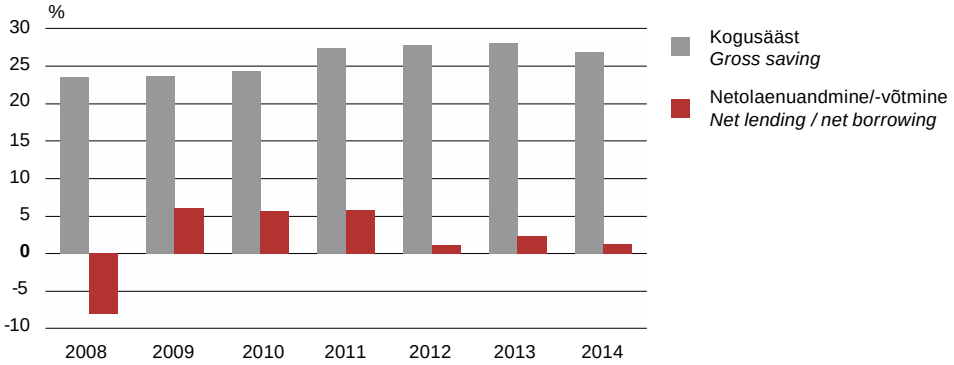

Tabel 6. Kogumajanduse kasutatav tulu, sääst ja netolaenuandmine/-võtmine, 2010–2014
Table 6. Disposable income, saving and net lending / net borrowing of the total economy, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
SKP	14 709,1	16 403,8	17 636,7	18 738,8	19 525,3	*GDP*
Välismaailmalt saadud esmased tulud	850,3	1 015,2	1 009,4	1 092,1	1 012,0	*Primary income receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud esmased tulud	1 615,4	1 862,3	1 713,9	1 564,3	1 502,6	*Primary income payable to the rest of the world*
Kogurahvatulu	13 944,0	15 556,8	16 932,2	18 266,5	19 034,7	*Gross national income*
Põhivara kulum	2 391,1	2 464,4	2 633,5	2 901,2	3 064,6	*Consumption of fixed capital*
Netorahvatulu	11 552,9	13 092,3	14 298,6	15 365,3	15 970,1	*Net national income*
Välismaailmalt saadud jooksvad siirded	383,3	421,0	428,2	429,5	436,4	*Current transfers receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud jooksvad siirded	258,2	294,1	318,3	296,2	419,3	*Current transfers payable to the rest of the world*
Kasutatav kogutulu	14 069,2	15 683,6	17 042,0	18 399,8	19 051,8	*Gross national disposable income*
Kasutatav netotulu	11 678,0	13 219,2	14 408,5	15 498,6	15 987,2	*Net national disposable income*
Lõpptarbimis-kulutused	10 643,5	11 381,9	12 305,0	13 227,4	13 941,1	*Final consumption expenditure*
Kogusääst	3 425,6	4 301,8	4 737,0	5 172,3	5 110,7	*Saving, gross*
Netosääst	1 034,5	1 837,3	2 103,5	2 271,2	2 046,2	*Saving, net*
Välismaailmalt saadud kapitalisiirded	382,0	489,0	598,9	605,8	321,7	*Capital transfers receivable from the rest of the world*
Välismaailmale makstud kapitalisiirded	6,3	4,7	5,1	6,0	5,5	*Capital transfers payable to the rest of the world*
Kapitali kogumahutus põhivarasse	3 130,2	4 744,5	5 054,7	5 029,8	5 419,6	*Gross fixed capital formation*
Mittetoodetud mittefinantsvara soetamine miinus realiseerimine	–135,2	–189,2	–19,9	85,7	113,0	*Acquisitions less disposals of non-financial non-produced assets*
Netolaenuandmine (+) / netolaenuvõtmine (–)	806,3	907,9	195,0	445,8	241,6	*Net lending (+) / net borrowing (–)*

Metoodika

Rahvamajanduse arvepidamise süsteemi peamine eesmärk on hinnata majanduse arengut riigi majandusterritooriumil. Arvestuse põhiline näitaja on sisemajanduse koguprodukt (SKP), mis leitakse kolmel viisil:

- tootmismeetodil, mille aluseks on turutoodangu puhul toodangu ja vahetarbimise vahena leitud lisandväärtus; turuvälise toodangu puhul leitakse toodang kulude summana;
- tarbimismeetodil, mille aluseks on lõpptarbimine, investeeringud ning ekspordi ja impordi saldo;
- sissetulekumeetodil, mille puhul SKP leitakse järgmiste komponentide summana: hüvitised töötajatele, põhivara kulum, tootmis- ja impordimaksud (neto), tegevuse ülejääk ja segatulu.

SKP arvutamisel võetakse arvesse ka varjatud majandustegevus. Statistikaamet arvestab varimajandust kõikide institutsionaalsete sektorite (v.a valitsemissektor) ja tegevusalade järgi. Eesti SKP arvutatakse Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 ning toodete ja teenuste klassifikaatori TTK 2008 järgi.

Tootmismeetodil arvutatud tegevusalade lisandväärtused ei sisalda netotootemakse. Need arvestatakse kogu rahvamajanduse ulatuses. Lisandväärtusele netotootemaksude lisamisel saadakse SKP turuhindades.

Kaupade ja teenustega tehtavad tehingud kirjendatakse rahvamajanduse arvepidamises üldjuhul tekkepõhiselt. Turutoodangu ja enda lõpptarbeks tootmise puhul hinnatakse toodangut ja lisandväärtust alushindades ning vahetarbimist ostjahindades.

SKP-d ja selle tehinguid arvestatakse eelmise aasta ja jooksevhindades. Selleks et perioode võrrelda, eelmise aasta hindades väärtused aheldatakse. Eelmise aasta hindades tehtud arvestused leitakse kahekordse deflateerimisega, mille korral deflateeritakse turutoodang ja vahetarbimine eraldi ning lisandväärtus leitakse nende kahe ümberhinnatud tehingu vahena.

2014. aasta septembris läks Statistikaamet koos ülejäänud Euroopa Liidu liikmeriikidega rahvamajanduse arvepidamises üle uuele metoodikale. Senise metoodika, Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi 1995 ehk ESA 95 vahetas välja uus – ESA 2010.

ESA 2010 metoodikale ülemineku ning iga-aastase regulaarse revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud andmeid siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The main goal of the System of National Accounts (SNA) is to estimate the economic development in the economic territory of a country. The result of the production activity of resident producer units is represented in the SNA by the gross domestic product (GDP), which is compiled using three methods:

- *the production approach where value added is found as a difference between output and intermediate consumption in case of market output; or as a sum of costs in case of non-market output;*
- *the expenditure approach which is based on final consumption, investments and the net value of exports and imports;*
- *the income approach where the GDP is found as the sum of the following components: compensation of employees, consumption of fixed capital, net taxes on products and imports, operating surplus and mixed income.*

In the GDP calculations, the informal economy is taken into account as well. Statistics Estonia estimates the informal economy in all institutional sectors (except for the general government sector) and economic activities. Estonia's GDP is calculated using the Estonian Classification of Economic

Activities 2008 (EMTAK 2008, based on NACE Rev. 2) and the Statistical Classification of Products by Activity in the European Economic Community (CPA 2008).

In the calculation of the GDP by production approach, the value added created by economic activities does not include net taxes on products. These are included in total national accounts. When net taxes on products are added to the value added, the result is GDP at market prices.

Transactions with goods and services are usually entered into national accounts by the accrual method of accounting. In the case of market output and manufacturing for own end use, the output and value added are assessed at basic prices and intermediate consumption is assessed at purchaser's prices.

The GDP and its transactions are estimated at current prices and at previous year's prices. Values at previous year's prices are chain-linked in order to compare the GDP and its components in different periods. Previous year's prices are calculated by double deflation, where market output and intermediate consumption are deflated separately and value added is found as the difference between these two transactions.

In September 2014, Statistics Estonia together with the rest of the European Union Member States started to use a new methodology of national accounts. The previous methodology, the European System of Accounts 1995 (ESA 95), was replaced with the new system ESA 2010.

The data published in the previous yearbook have been revised in this book due to the adoption of the ESA 2010 methodology, and regular annual revision.

FINANTSVAHENDUS

Egle Vesilind

Ülevaade

Finants- ja kindlustustegevuse sektor on väike – selle ettevõtete osatähtsus Eesti ettevõtete koguarvus on 4%. Sektor jaguneb kolmeks: 1) finantsteenuste osutamine, v.a kindlustus ja pensionifondid; 2) kindlustus, edasikindlustus ja pensionifondid, v.a kohustuslik sotsiaalkindlustus; 3) finantsteenuste ja kindlustustegevuse abitegevusalad. Finantsteenuste osutamise tegevusala on finants- ja kindlustussektori suurim – 83% kogu finants- ja kindlustussektorist ja 3% kõigist Eesti ettevõtetest.

Finants- ja kindlustussektori ettevõtete tegevus hõlmas 2014. aastal Euroopa Liidus (EL) keskmiselt 5% SKP-st. Eestis oli sektori panus SKP-sse 3% – EL-i keskmisest peaaegu poole väiksem. Eesti finantsettevõtete panus SKP-sse kasvas 2014. aastal varasema aastaga võrreldes 0,1 ja EL-i keskmine 0,2 protsendipunkti. Kõige rohkem suurenes finantsettevõtete panus SKP-sse 2014. aastal Luksemburgis – 1,1 protsendipunkti. Luksemburgil oli ka EL-i suurim finants- ja kindlustusettevõtete panus SKP-sse (28%). Finantsettevõtete panus SKP-sse vähenes 2014. aastal kõige rohkem Maltal (–0,7 protsendipunkti). Taani ja Iirimaa finantsettevõtete panus SKP-sse jäi ainsana endisele tasemele, olles vastavalt 6% ja 10% SKP-st. Kõige väiksem oli 2014. aastal Leedu näitaja (2%), mis jäi Eesti omale alla protsendipunktiga. Eestiga samal tasemel on Soome ja Rumeenia – kummagi riigi finantsettevõtete panus SKP-sse oli 2014. aastal 3%.

Finantsettevõtted olid 2014. aastal edukamad kui 2013. aastal – suurenesid nii varade maht, kasum kui ka äritulud. Kõige paremini läks fondide valitsemise tegevusala ettevõtetel, kelle palgakulu ettevõtte kohta oli tunduvalt suurem kui teistel finantssektori ettevõtetel. Ka varade mahu poolest olid fondide valitsejad edukaimad. Nende varade maht ettevõtte kohta oli 30% kogu sektori varade mahust ettevõtte kohta. Suuruselt teisel kohal on valdusfirmad, kelle varade maht ettevõtte kohta on kogu sektori vastavast näitajast 20%. Valdusfirmadel on ka suur dividenditulu – 63% sektori dividendide kogusummast ettevõtte kohta. Valdusfirmad on üksused, kelle põhitegevuseks on enda grupi tütarettevõtete vara hoidmine, kuid nad ei juhi, ei paku muid teenuseid ega halda teisi üksusi. Samuti ei ole neil nagu teistelgi finantsettevõtetel muid tulu toovaid tegevusi. Kõige suurema kasumi ettevõtte kohta said 2014. aastal fondide valitsemise tegevusala ettevõtted – 61% sektori kogukasumist ettevõtte kohta.

Eestis tegutseb 18 registreeritud kindlustusettevõtet – 5 elukindlustusettevõtet, 12 kahjukindlustusettevõtet ja Eesti Liikluskindlustuse Fond. Enim kasutatud kindlustus on liikluskindlustus, mis Eestis on autoomanikele kohustuslik. Liikluskindlustus hõlmab kahjukindlustuse kogusummast 25% ja juriidiliste isikute maismaasõidukite kindlustus 19%. Elukindlustuse liikidest on kõige suuremad kindlustuspreemiad investeerimisriskiga kindlustusel, mis erineb tavalisest elukindlustusest selle poolest, et võimaldab oma elu kindlustada ja samal ajal ka investeerida (nt koguda raha pensioniks või lapse hariduseks). Eespool nimetatud kindlustusliikidel on ka kõige suuremad väljamaksed. Väljamakstud liikluskindlustusnõuded hõlmasid 30,6% ja juriidiliste isikute maismaasõidukite kindlustuse nõuded 22% väljamakstud kahjukindlustusnõuete kogusummast. Investeerimisriskiga elukindlustuse väljamakstud nõuete summa oli 49% väljamakstud nõuete kogusummast.

2014. aastal oli registreeritud 35 investeerimisfondi, 23 kohustuslikku pensionifondi ja 13 vabatahtlikku pensionifondi. Investeerimisfondide varade maht oli ligi 1,6 korda ja vabatahtlike pensionifondide oma 9,5 korda suurem ning kohustuslike pensionifondide varade maht 1,8 korda väiksem kui 2013. aastal. Fondi tulem, millest on lahutatud fondi kulud, kasvas aastaga nii kohustuslikel pensionifondidel (1,8 korda) kui ka vabatahtlikel pensionifondidel (ligi 12 korda), kuid investeerimisfondidel vähenes (ligi 2 korda). Kõige suurem varade maht ettevõtte kohta ja kõige suurem fondi tulem ettevõtte kohta oli vabatahtlikel pensionifondidel, kõige väiksemad näitajad olid investeerimisfondidel.

FINANCIAL INTERMEDIATION

Egle Vesilind

Overview

The sector of financial and insurance activities is small – the enterprises of this sector account for 4% in the total number of enterprises in Estonia. The sector is divided into three: 1) financial service activities, except insurance and pension funding; 2) insurance, reinsurance and pension funding, except compulsory social security; 3) activities auxiliary to financial services and insurance activities. Financial service activities account for the largest share in the sector of financial and insurance activities – 83% of the entire financial and insurance activities sector and 3% of the total number of enterprises in Estonia.

In the European Union (EU), the activities of financial and insurance enterprises formed, on average, 6% of the GDP in 2014. In Estonia, the contribution of this sector to the GDP was 3% – nearly a half of the EU average. Compared to the previous year, the contribution of Estonian financial enterprises to the GDP rose by 0.1 percentage points in 2014. The EU average rose by 0.2 percentage points. In 2014, the contribution of financial enterprises to the GDP increased the most in Luxembourg: by 1.1 percentage points. Among all EU countries, Luxembourg also had the largest contribution of financial and insurance enterprises to the GDP (28%). In 2014, the biggest fall in the contribution of the financial activities sector to the GDP occurred in Malta (–0.7 percentage points). Denmark and Ireland were the only countries where the contribution of financial enterprises to the GDP remained on the previous year's level, amounting to 6% and 10% of the GDP, respectively. In 2014, the indicator value was the lowest in Lithuania – 2%, which is only one percentage point less than Estonia's corresponding value. Finland and Romania are on the same level as Estonia – in both countries, the contribution of financial enterprises to the GDP was 3% in 2014.

Financial enterprises were more successful in 2014 than in 2013 – there was an increase in the volume of assets, profit and revenue. *Enterprises engaging in fund management activities were the most successful as their wage costs per enterprise were significantly higher than those of other financial enterprises. Fund managers were also the most successful by the volume of assets. For these enterprises, the volume of assets per enterprise was 30% of the total assets of the sector per enterprise. Holding companies are second biggest enterprises: their volume of assets per enterprise accounts for 20% of the corresponding indicator value of the entire sector. Holding companies also generate a large dividend income – 63% of the total dividend income of the sector per enterprise. Holding companies are units the principal activity of which is holding the assets of a group of subsidiary corporations, they do not administer neither manage other units. Like other financial enterprises, holding companies do not engage in any other income-generating activities. The biggest profit in 2014 was earned by enterprises engaging in fund management activities (61% of the total profit of the sector per enterprise).*

There are 18 licensed insurance companies in Estonia: 5 life insurance companies, 12 non-life insurance companies and the Estonian Traffic Insurance Fund. *The most widely-used type of insurance is the motor third party liability insurance, which is mandatory for car owners in Estonia. The motor third party liability insurance accounts for 25% and the land vehicles insurance for legal persons for 19% of the total sum of non-life insurance. The type of life insurance with the greatest insurance premiums is unit-linked life insurance, which differs from the usual life insurance in terms of allowing a person to secure his/her life and invest at the same time (e.g. save up for retirement or a child's education). The above-mentioned types of insurance are also the ones with the greatest claims payments made. The payments made by insurance companies under motor third party liability insurance accounted for 30.6% and the payments made under the land vehicles insurance of legal persons for 22% of the total sum of non-life insurance. Claims payments made under unit-linked life insurance amounted to 49% of the total sum of life insurance payments.*

In 2014, there were 35 investment funds, 23 mandatory pension funds and 13 optional pension funds registered. Compared to the previous year, the volume of assets of investment funds had increased

1.6 times and the assets of optional pension funds 9.5 times, whereas the volume of assets of mandatory pension funds had decreased 1.8 times. The net profit of funds (revenue minus expenses) have increased both for mandatory pension funds (1.8 times) and optional pension funds (about 12 times), but decreased in the case of investment pension funds (about 2 times). The greatest volume of assets per enterprise and the largest profit per enterprise were recorded in the case of optional pension funds, whereas investment funds have the lowest indicator levels.

Joonis 1. Kasum ettevõtte kohta tegevusala järgi, 2010–2014
Figure 1. Profit per enterprise by economic activity, 2010–2014

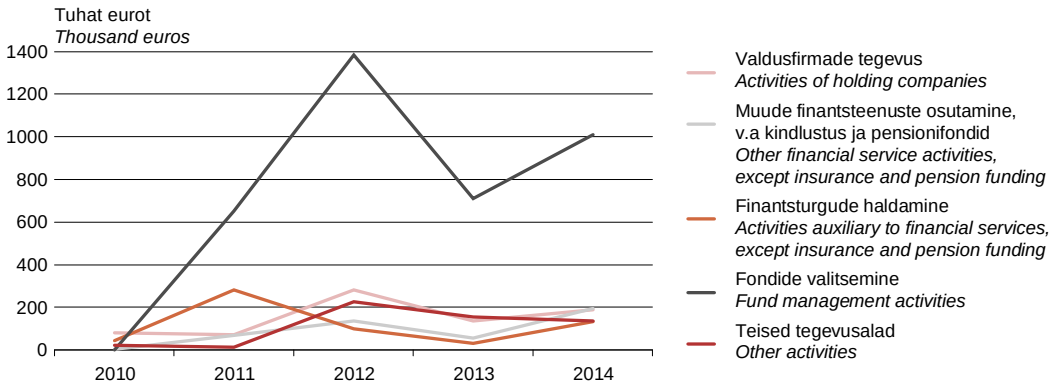

Joonis 2. Vara ettevõtte kohta tegevusala järgi, 2010–2014
Figure 2. Assets per enterprise by economic activity, 2010–2014

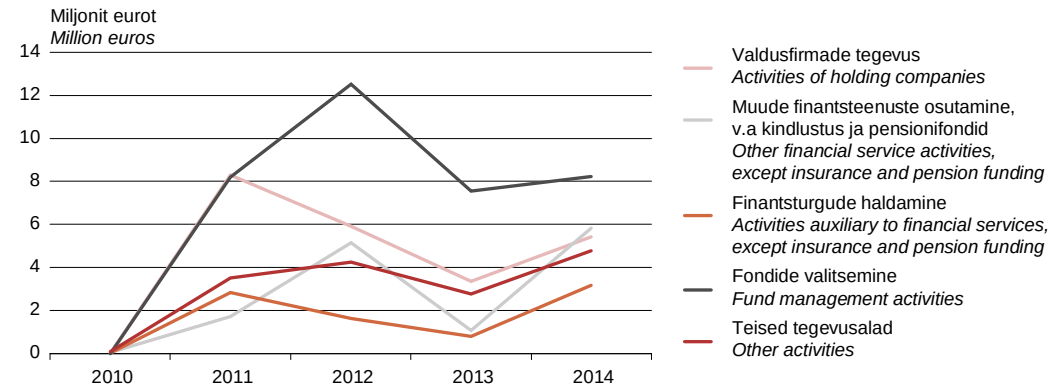

Joonis 3. Finants- ja kindlustusettevõtete panus SKP-sse Euroopa Liidus, 2014
Figure 3. Contribution of financial and insurance enterprises to the GDP in the European Union, 2014

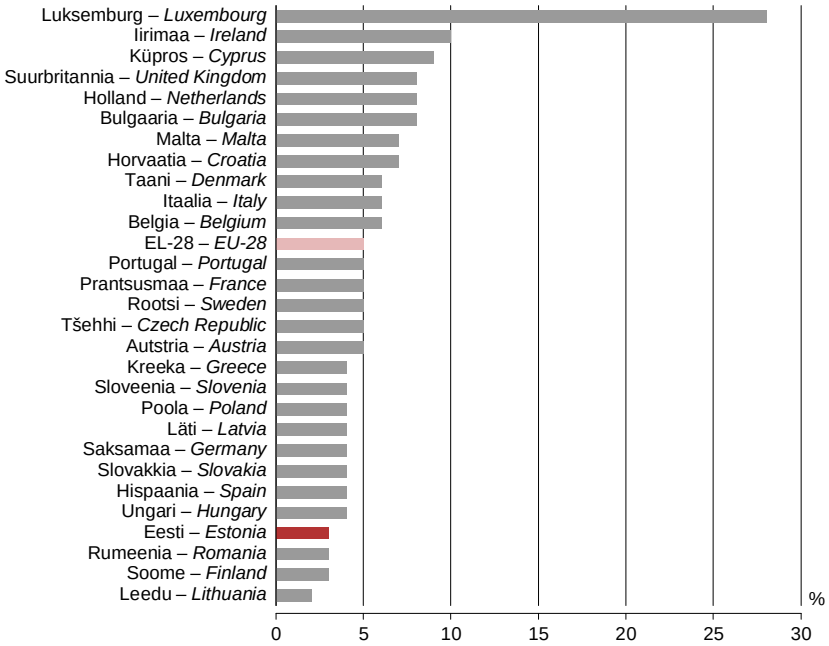

Allikas/*Source:* Eurostat

Joonis 4. Elukindlustusettevõtete kindlustuspreemiad, 2014
Figure 4. Life insurance premiums, 2014

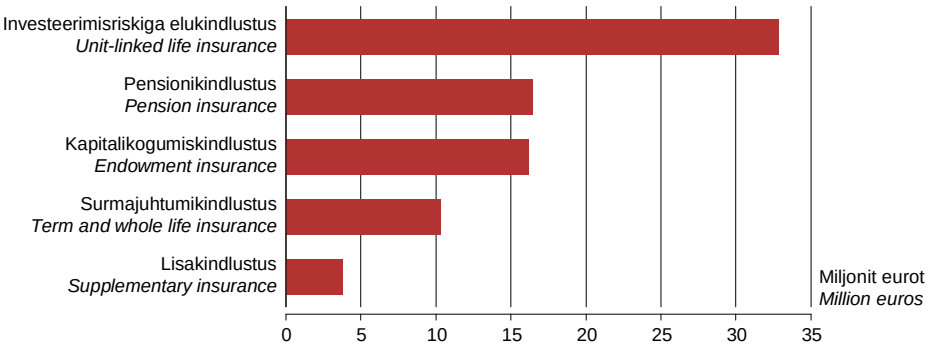

Joonis 5. Kahjukindlustusettevõtete kindlustuspreemiad, 2014
Figure 5. Non-life insurance premiums, 2014

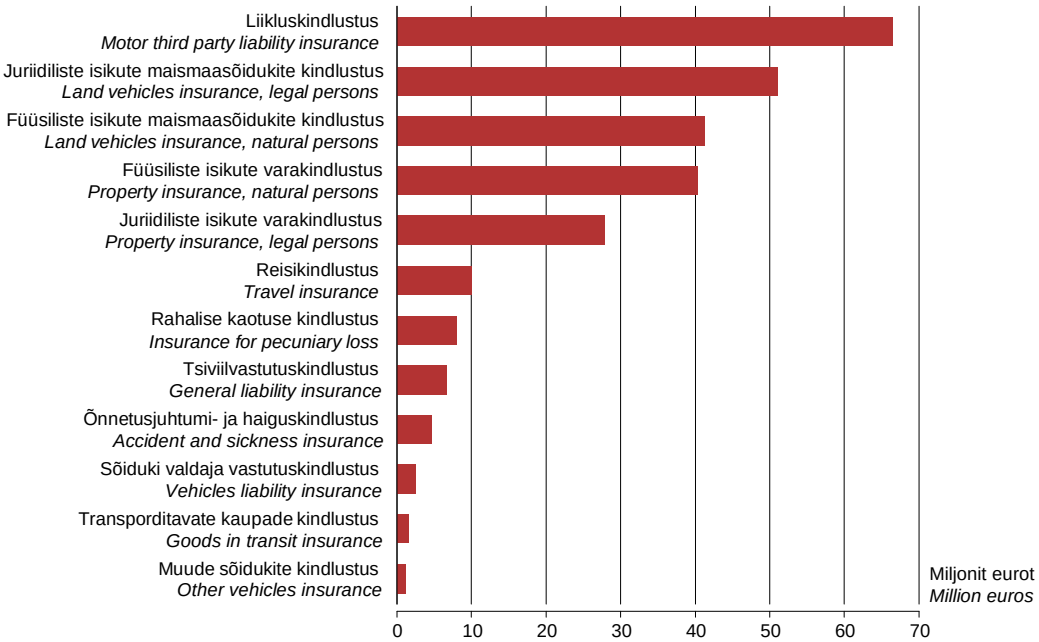

Joonis 6. Fondide vara, 2013, 2014
Figure 6. Assets of funds, 2013, 2014

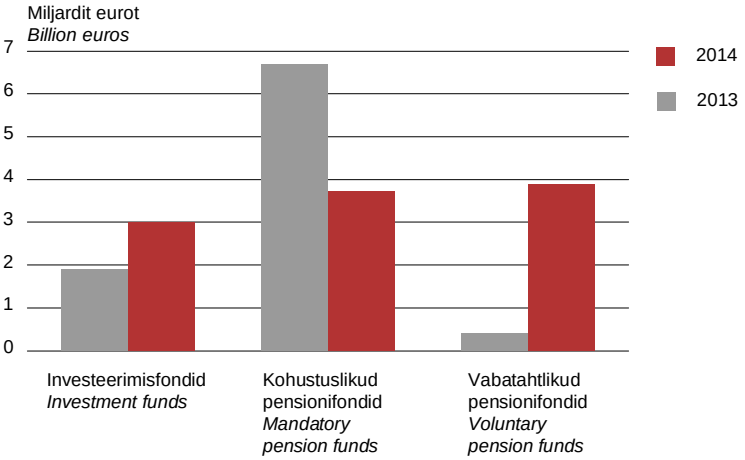

Joonis 7. Fondide tulem, 2013, 2014
Figure 7. Net profit of funds, 2013, 2014

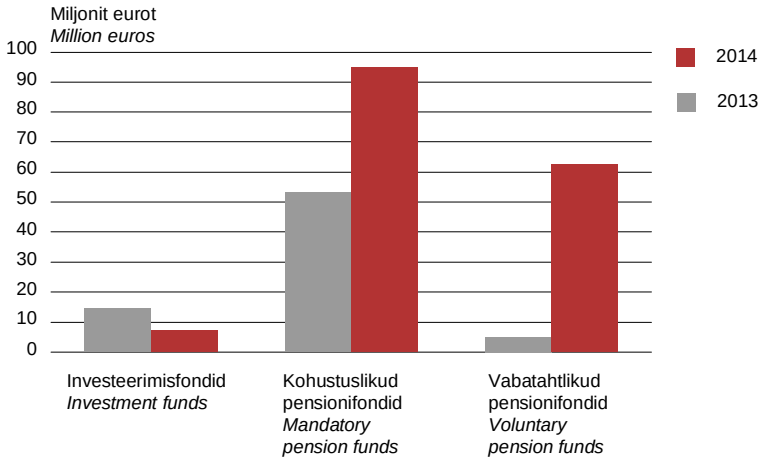

Metoodika

Finantsvahendusstatistika kajastab finants- ja kindlustusettevõtete majanduslikku tegevust. Vaadeldud on kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on finants- ja kindlustustegevus, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on 64–66. Füüsilisest isikust ettevõtjate andmeid ei koguta ega kajastata. Vaadeldakse ainult tegutsevaid äriühinguid.

Finants- ja kindlustusettevõtete kohta saadakse andmed kõiksete uuringutega ja neid täiendatakse finantssektori üksuste majandusaasta aruannete andmetega. Samuti kasutatakse Eesti Panga ja Finantsinspektsiooni kogutud andmeid krediidiasutuste, hoiu-laenuühistute ja liisinguühingute kohta.

Alates 2015. aastast kogutakse andmeid valikuuringutega.

Methodology

Financial intermediation statistics describe the economic activity of financial and insurance enterprises. The population of the survey includes all financial and insurance enterprises whose activity code according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is 64–66. Data on sole proprietors are neither collected nor used. The survey covers only economically active enterprises.

Information about financial and insurance enterprises is collected by means of a comprehensive survey and supplemented with information from the annual financial statements of the financial sector enterprises. Statistics Estonia also uses data collected by Eesti Pank and the Financial Supervision Authority on credit institutions, savings and loan associations and leasing companies.

Starting from 2015, the data are collected by means of a sample survey.

Kasulikke linke
Useful links

Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator 2008 (EMTAK 2008)
http://metaweb.stat.ee/?siteLanguage=ee

Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008)
http://metaweb.stat.ee/classificator_publish_list.htm?&siteLanguage=en

Eurostati andmebaas / *Eurostat database*
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

VALITSEMISSEKTORI RAHANDUS

Agnes Naarits

Ülevaade

2015. aasta alguse seisuga oli valitsemissektori nimekirja kuuluvaid asutusi, avalik-õiguslikke juriidilisi isikuid, sihtasutusi ja mitteturutootjatest ettevõtteid, mille majandustegevuse tulemusi valitsemissektori arvepidamises kajastati, kokku 2949. Neist 322 kuulusid keskvalitsuse, 2625 kohalike omavalitsuste ja 2 sotsiaalkindlustusfondide sektorisse.

Ligi pooled valitsemissektori üksustest tegutsesid hariduse valdkonnas. Tegutsejate arvult järgmine tegevusala oli kunst, meelelahutus ja vaba aeg, kus oli registreeritud kolmandik kõigist üksustest. Tervishoiu ja sotsiaalhoolekandega olid hõivatud 8% valitsemissektori üksustest. Traditsiooniliselt kuulub Eestis suurem osa ehk 94% kõigist eespool nimetatud tegevusaladel tegutsejatest kohalikele omavalitsustele. 16% valitsemissektoris registreeritud üksustest tegutsesid avalikus halduses, riigikaitses ja kohustuslikus sotsiaalkindlustuses. Keskvalitsusse kuulus veerand sellel tegevusalal tegutsejatest. Valitsemissektori majandusüksusi oli kokku 14 tegevusalal.

Riigieelarve tulud ja kulud olid tasakaalus. 2014. aasta lõpuks oli riigieelarvesse laekunud 7,8 miljardit eurot ehk 98% kavandatust. Sellest 85% olid maksutulud ja 15% muud tulud. Toetusi arvestamata laekus 2014. aastal riigieelarvesse tulusid 3% rohkem kui aasta varem. Maksutulud suurenesid aastaga 8%, kasvasid kõikide maksude laekumised. Mittemaksuliste tulude laekumine kahanes 20%, põhiliselt toetuste ja varasematel aastatel riigi tulusid suurendanud, saastekvootide müügist saadud tulu vähenemise tõttu.

Väljamakseid tehti 7,8 miljardi euro eest ehk 95% planeeritud mahust. 2013. aastaga võrreldes kulutati riigieelarvelisi vahendeid vaid 0,5% rohkem. Investeeringuteks planeeritud eelarvest kasutati ära 64%, vähem maksti välja ka välistoetusi (73% planeeritust). Suurematеks sotsiaalkuludeks läks 3,2 miljardit eurot – 8% enam kui 2013. aastal. 2014. aasta lõpu seisuga oli riigikassas likviidseid varasid 1,5 miljardit eurot. Aastaga suurenes likviidsete varade kogumaht 6%.

Valitsemissektori rahandusstatistika tegemisel kassapõhiseid riigieelarve andmeid ei kasutata, sest järgitakse Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA2010) metoodikat, mille aluseks on tekkepõhised andmed. Kõik ülejäänud peatükis kajastatud valitsemissektori rahandusnäitajad põhinevad tekkepõhise riigiraamatupidamise andmestikul.

Eesti valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2014. aastal esialgsetel andmetel 0,6% ja võlg 10,6% sisemajanduse koguproduktist (SKP). 2014. aasta lõpus ületasid valitsemissektori koondeelarve kulud tulusid Maastrichti defitsiidikriteeriumi arvestuses 113 miljoni euroga. Paranes nii keskvalitsuse kui ka kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon. 2014. aasta lõpuks oli keskvalitsuse allsektori tulude ülejääk 55 miljonit eurot. Kohalike omavalitsuste sektori defitsiit aasta jooksul vähenes ja 2014. aasta lõppes vaid 4,5 miljoni eurose miinusega. Sotsiaalkindlustusfondide sektori 62,2 miljoni eurone eelarveülejääk jäi 2013. aasta omaga samale tasemele.

Valitsemissektori kogutulud suurenesid 2014. aastal 6% ja kogukulud 4%. Nii otseseid kui ka kaudseid makse laekus valitsemissektori koondeelarvesse 9% ja sotsiaalmakseid 5% enam kui aasta varem. Omanditulud kasvasid 2014. aastal peamiselt dividendimaksete arvelt 23%. Valitsemissektori tööjõukulud suurenesid aastaga 8%.

Valitsemissektori konsolideeritud võlg ehk Maastrichti võlg oli 2014. aasta lõpuks 2,1 miljardit eurot – 2013. aastaga võrreldes 10% suurem. Kasvas nii kohalike omavalitsuste kui ka keskvalitsuse võlg. Keskvalitsuse laenukohustused kasvasid 11%, samal ajal kui keskvalitsusse kaasatud avalik-õiguslike ja sihtasutuste väljaantud pikaajaliste võlakirjade maht vähenes 28%. Välisvõla osatähtsus keskvalitsuse võlakohustustes oli ligi 84%.

Eesti osalus Euroopa ajutises päästeprogrammis (European Financial Stability Facility ehk EFSF) suurenes 2014. aastal 26,4 miljoni euro võrra. Kokku olid EFSF-iga seotud kohustused 2014. aasta lõpus 485 miljonit eurot, millest 80% andis Eesti panus Kreeka, 12% Portugali ja 8% Iirimaa abipaketti.

Kohalike omavalitsuste võlg kasvas 2013. aastaga võrreldes 12% ja ligi veerand võetud laenudest oli finantseeritud väliskapitali arvelt. Kui pikaajaliste laenude maht kasvas aastaga 13%, siis lühiajaliste laenude oma vähenes samal ajal ligi kolm korda. Väljaantud võlakirjade maht kasvas 8%. Sotsiaalkindlustusfondidel 2014. aasta lõpu seisuga võlga ei olnud.

Valitsemissektorile tuludena tekkepõhiselt arvestatud maksudest ja sotsiaalmaksetest saadud kogutulu suurenes 2014. aastal varasema aastaga võrreldes 8%. Maksutulusid saadi 6,4 miljardit eurot. Kolmandik neist olid sotsiaalmaksed, mille summa kasvas aastaga 5%. Kokku kogunes pensioni-, ravi- ja töötuskindlustusmakseid 2,2 miljardit eurot. Suurima osa tootmis- ja impordimaksudest hõlmas käibemaks, mida laekus 10% enam kui aasta varem.

Aktsiisimakse laekus varasema aastaga võrreldes 6% rohkem, seejuures kasvas pea kõikide aktsiisimaksude laekumine. Kokku laekus riigile aktsiisidest 0,8 miljardit eurot. Tulu- ja omandimaksust sai riik 1,5 miljardit eurot (9% rohkem kui 2013. aastal), millest 77% oli füüsilise isiku tulumaks. Eesti maksukoormus aastaga veidi kasvas – kui aastatel 2011–2013 oli see 32%, siis 2014. aastal 33% SKP-st.

Euroopa Liidus (EL) on valitsemissektori sissetulekute jaotus riigiti üsna erinev. Maksutulude osatähtsus riigi tuludes on endiselt suurim Taanis, kus maksudest saadi 2014. aastal 86% valitsemissektori kogutulust, ülejäänud 14% kogunes sotsiaalkindlustusmaksetest, müügitulust ning muudest jooksvatest ja kapitalituludest. Kõige suurema sotsiaalkindlustusmaksete osatähtsusega riik oli 2014. aastal Saksamaa (37,2%), kus maksutulud hõlmasid 51% kogu valitsemissektori tuludest. Müügituludel oli suurim osa Soome (14%) ja Slovakkia (11%) kogutulus. Kapitalitulude osatähtsus oli suurim Leedus (8,1%), Bulgaarias (7,3%) ja Maltal (6%). Kõige väiksem oli kapitalitulude osatähtsus riigi tuludes Küprosel ja Rootsis (kummaski 0,1%).

EL-i tähtsaim valitsemisfunktsioon on sotsiaalne kaitse. Sellele läheb tavapäraselt suurim osa valitsemissektori kuludest. 2013. aastal, mille kohta on viimased võrreldavad EL-i andmed, kulus sellele valdkonnale EL-is keskmiselt ligi 40% kogukuludest. Eestis kulus sotsiaalsele kaitsele 31% kogukuludest. Meie lähiriikidest kulutab selles valdkonnas enim Soome (43%), Lätis kulus sotsiaalsele kaitsele 31% ja Leedus 32% kogukuludest. Tervishoiule läheb EL-is keskmiselt 15%, Leedus 16%, Soomes 15%, Eestis 13% ja Lätis 10% valitsemissektori kuludest. Haridusele kulutavad nii Eesti kui ka meie lähiriigid üle EL-i keskmise (11%): Eestis 15%, Leedus ja Lätis kummaski 16% ning Soomes 11% kogukuludest.

Nii euroalas kui ka EL-i riikides kokku 2014. aastal valitsemissektori koondeelarve puudujääk vähenes, ent valitsemissektori võlg kasvas. Euroalas oli 2014. aastal puudujääk 2,4% ja EL-is 2,9% SKP-st. Valitsemissektori võlg aga oli euroalas 91,9% ja EL-is 86,8% SKP-st. Ülejäägis eelarve saavutasid Taani (1,2%), Saksamaa (0,7%), Eesti ja Luksemburg (kummaski 0,6%). Väikseima eelarvedefitsiidiga riigid olid Leedu (–0,7%), Läti (–1,4%) ja Rumeenia (–1,5%).

EL-i riikides kokkulepitud piirist (–3% riigi SKP-st) suurema defitsiidiga lõpetas majandusaasta sel korral 12 riiki (aasta varem 10): Küpros (–8,8%), Hispaania (–5,8%), Horvaatia, Suurbritannia (kummaski –5,7%), Sloveenia (–4,9%), Portugal (–4,5%), Iirimaa (–4,1%), Prantsusmaa (–4,0%), Kreeka (–3,5%), Belgia, Poola ja Soome (kõigis –3,2%). Defitsiit süvenes 2014. aastal pooltes liikmesriikides, sealhulgas Soomes ja Rootsis.

2014. aasta lõpu seisuga oli valitsemissektori võlatase madalaim Eestis (10,6% SKP-st), Luksemburgis (23,6%), Bulgaarias (26,7%), Rumeenias (39,8%) ja Lätis (40,0%). EL-i riikides lubatud valitsemissektori võlataseme piiri – 60% SKP-st – ületasid 2014. aastal nagu aasta varemgi 16 riiki. Suurima võlakoormusega olid Kreeka (177,1%), Itaalia (132,1%), Portugal (130,2%), Iirimaa (109,7%), Küpros (107,5%) ja Belgia (106,5%). 9 liikmesriiki suutsid võlataset 2013. aastaga võrreldes langetada.

GOVERNMENT FINANCE

Agnes Naarits

Overview

As at the beginning of 2015, the list of general government units included a total of 2,949 establishments, public-legal units, foundations, and enterprises acting as non-market producers whose economic activities were included in government finance accounting. This number included 322 central government units, 2,625 local government units and 2 social security funds.

Nearly a half of the general government units operated in the field of education. The second most popular activity by the number of operators was arts, entertainment and recreation, accounting for almost a third of all units. 8% of the general government units were engaged in human health and social work activities. Traditionally for Estonia, in all of the above-mentioned activities, the lion's share of the units (94%) belongs to local governments. 16% of the units in the general government sector were engaged in public administration, defence and compulsory social security. A quarter of the operators in these activities belonged to the central government. The units of the general government were engaged in a total of 14 economic activities.

The state revenues and expenditures were in balance. *By the end of 2014, the state budget return was 7.8 billion euros or 98% of the planned budget, out of which 85% was tax revenue and 15% other revenue. The state budget return, excluding benefits, was 3% bigger in 2014 than a year earlier. There was an 8% rise in tax revenue and the increase involved all taxes. Non-tax revenue decreased 20%, mainly due to a fall in benefits and in revenues from the sales of emission permits, which had increased revenues in earlier years.*

The outgoings totalled 7.8 billion euros or 95% of the planned amount. Compared to 2013, only 0.5% more state budgetary funds were spent. 64% of the budget allocated to investments was used; grant payments also totalled less (73% of the planned amount). 3.2 billion euros (8% more than in 2013) were allocated for the largest social costs. As at the end of 2014, there were 1.5 billion euros worth of liquid assets in the treasury; the volume of liquid assets rose by 6% over the year.

Government finance statistics are not based on cash-based accounting. Instead, the accrual method prescribed by the European System of Accounts (ESA2010) is used. All other financial indicators of the general government discussed in this chapter are based on accrual-basis accounting data.

According to preliminary data, the Estonian general government surplus in 2014 was 0.6% and the gross debt level was 10.6% of the gross domestic product (GDP). *At the end of 2014, the total revenue of the general government exceeded the expenditure by 113 million euros, according to the Maastricht deficit criteria. Both the balance of the central government and those of local governments improved. By the end of 2014, the surplus of revenues of the central government sub-sector was 55 million euros. The deficit of the local government sector decreased over the year, amounting to a deficit of only 4.5 million euros at the end of 2014. The budget surplus of social security funds was 62.2 million euros, remaining on the same level as in 2013.*

In 2014 compared to the previous year, the volume of the general government's total expenditure rose by 6% and that of total revenue by 4%. Returns from both direct and indirect taxes to the general government budget were 9% higher; the revenue from social security contributions rose 5%. Property income rose 23% in 2014, mostly due to dividend payments. The labour costs of the general government sector increased 8% year over year.

The consolidated debt of the general government (Maastricht debt) amounted to 2.1 billion euros by the end of 2014, having risen by 10% compared to 2013. The local governments as well as the central government contributed to the growth of the debt level. The loan liabilities of the central government increased by 11%, while the volume of long-term securities issued by the public-legal institutions and foundations belonging to the central government decreased by 28%. The share of foreign debt in the central government's loan liabilities was nearly 84%.

Estonia's contribution to the European temporary rescue mechanism EFSF (European Financial Stability Facility) increased by 26.4 million euros in 2014. At the end of 2014, the liabilities towards the EFSF totalled 485 million euros, 80% of which went for the participation in the rescue package for Greece, 12% for Portugal and 8% for Ireland.

The overall debt of the local governments grew by 12% compared to 2013 and nearly one quarter of the loans were financed by foreign capital. While the volume of long-term loans increased 13% over the year, the volume of short-term loans decreased nearly three times. The volume of securities other than shares grew 8%. As at the end of 2014, social security funds did not have any debt.

In 2014, the total accrual revenue from taxes and social contributions received by the general government increased 8% compared to the previous year. *The revenue from taxes accounted for 6.4 billion euros. A third of total tax revenues came from social security contributions, which increased 5% year over year. The amount of contributions for pensions, health insurance and unemployment insurance collected by the state was 2.2 billion euros. The biggest share of taxes on production and imports was received from value added tax with a 10% growth in receipts.*

The revenue from excise duties increased 6% compared to the previous year, and receipts rose in the case of all excise duties. The revenue from excise duties totalled 0.8 billion euros. The receipts of property and income taxes were 1.5 billion euros (9% more than in 2013), with personal income tax constituting 77% of the receipts. The tax burden of Estonia increased slightly over the year – while in 2011–2013 it was 32%, then in 2014 it amounted to 33% of the GDP.

The structure of general government income varies greatly among the European Union (EU) countries. *The share of tax receipts in government revenue is still the highest in Denmark where in 2014 tax revenue accounted for 86% of the government's total income, with the remaining 14% received from social security contributions, income from sales and other current and capital income. Germany, however, was the country where social contributions held the biggest share (37.2%) last year and tax revenue made up 51% of total general government revenue. Income from sales had the biggest share in the total revenues of Finland (14%) and Slovakia (11%). The share of capital income was the largest in Lithuania (8.1%), Bulgaria (7.3%) and Malta (6%). The smallest share of capital income in government revenue was recorded in Cyprus and Sweden (0.1% in both countries).*

In the EU, social protection is the most important function of government. *The biggest share of general government expenditure is usually allotted to this function. In 2013 (the latest period for which comparable data within the EU are available), an average of almost 40% of total expenditure was spent on this function in the EU. In Estonia, 31% of total expenditure was spent on social protection. Among our neighbours, Finland spends the most in this domain (43%), while the share of social protection expenditure in total expenditure was 31% in Latvia and 32% in Lithuania. In the EU, an average of 15% of general government expenditure is spent on health. This indicator was 16% in Lithuania, 15% in Finland, 13% in Estonia and 10% in Latvia. In Estonia as well as in the nearby countries, the share of education expenditure in total government expenditure is above the EU average (11%): 15% in Estonia, 16% in both Lithuania and Latvia and 11% in Finland.*

In 2014, the consolidated general government deficit decreased in the euro area as well as in the EU countries, while the consolidated general government debt increased in both regions. *In 2014, the government deficit was 2.4% of the GDP in the euro area and 2.9% in the EU. Government debt, however, amounted to 91.9% of the GDP in the euro area and to 86.8% in the EU. A surplus was observed in Denmark (1.2%), Germany (0.7%), Estonia and Luxembourg (both 0.6%), while the lowest government deficits were recorded in Lithuania (–0.7%), Latvia (–1.4%) and Romania (–1.5%).*

In 2014, 12 Member States (10 in 2013) finished the economic year with a bigger deficit than the limit agreed in the EU (–3% of the GDP). These countries were Cyprus (–8.8%), Spain (–5.8%), Croatia and the United Kingdom (both –5.7%), Slovenia (–4.9%), Portugal (–4.5%), Ireland (–4.1%), France (–4.0%), Greece (–3.5%), Belgium, Poland and Finland (all –3.2%). In 2014, the deficit widened in half of the EU countries, including Finland and Sweden.

At the end of 2014, the lowest ratios of government debt to the GDP were recorded in Estonia (10.6% of the GDP), Luxembourg (23.6%), Bulgaria (26.7%), Romania (39.8%) and Latvia (40.0%).

In 2014, just as in 2013, 16 Member States had a government debt ratio higher than allowed within the EU (60% of the GDP). The highest debt level was registered in Greece (177.1%), Italy (132.1%), Portugal (130.2%), Ireland (109.7%), Cyprus (107.5%) and Belgium (106.5%). Nine Member States managed to decrease the debt level compared to 2013.

Tabel 1. Valitsemissektorisse kuuluvad üksused tegevusala järgi, 2014[a]
Table 1. Units in the general government sector by economic activity, 2014[a]

	Kogu valitsemis-sektor *General government sector, total*	Keskvalitsus *Central government*	Kohalik omavalitsus *Local government*	Sotsiaal-kindlustus-fondid *Social security funds*	
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	11	1	10	–	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	866	52	814	–	*Arts, entertainment and recreation*
Kinnisvaraalane tegevus	26	4	22	–	*Real estate activities*
Haridus	1 255	80	1 175	–	*Education*
Mäetööstus	1	–	1	–	*Mining and quarrying*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	2	–	2	–	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	2	1	1	–	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	5	1	4	–	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	4	1	3	–	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	8	4	4	–	*Information and communication*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	59	47	12	–	*Professional, scientific and technical activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	461	111	348	2	*Public administration and defence; compulsory social security*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	231	18	213	–	*Human health and social work activities*
Muud teenindavad tegevused	3	1	2	–	*Other service activities*
KOKKU	**2 949**	**322**	**2 625**	**2**	***TOTAL***

[a] Seisuga 01.01.2015.
[a] *As at 1 January 2015.*

Tabel 2. Valitsemissektori tulud ja kulud, 2010–2014
Table 2. Revenue and expenditure of the general government sector, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014[a]	
Tulud kokku	**5 984,3**	**6 426,7**	**6 983,9**	**7 223,8**	**7 688,4**	***Total revenue***
Maksud	2 990,4	3 288,5	3 650,4	3 882,3	4 228,9	*Taxes*
kaudsed maksud	970,2	1 046,9	1 183,7	1 357,2	1 478,6	*indirect taxes*
otsesed maksud	2 020,2	2 241,6	2 466,7	2 525,1	2 750,3	*direct taxes*
Sotsiaalkindlustusmaksed	1 903,9	1 960,7	2 028,3	2 109,0	2 213,8	*Social contributions*
Müügitulud	449,7	486,1	510,7	546,4	593,8	*Sales*
Muud jooksvad tulud	430,4	451,5	460,2	405,7	455,6	*Other current revenue*
Kapitalitulud	209,9	239,9	334,3	280,4	196,3	*Capital revenue*
Kulud kokku	**5 957,1**	**6 231,6**	**7 022,4**	**7 263,8**	**7 567,1**	***Total expenditure***
Hüvitised töötajatele	1 711,8	1 774,6	1 840,1	2 007,1	2 160,2	*Compensation of employees*
Muud kaupade ja teenuste ostud	1 007,7	1 089,0	1 170,1	1 235,2	1 312,6	*Other purchases of goods and services*
Subsiidiumid	156,4	178,4	160,4	134,4	86,5	*Subsidies*
Sotsiaaltoetused	2 132,0	2 141,8	2 228,0	2 338,2	2 465,8	*Social benefits*
Muud siirded	275,2	297,3	325,0	369,0	348,1	*Other transfers*
Kapitali kogumahutus	498,8	585,2	1 111,8	964,5	1 014,6	*Gross capital formation*
Kapitalisiirded	147,7	134,7	148,0	179,4	147,2	*Capital transfers*
Muud kulud	27,5	30,6	39,0	36,0	32,1	*Other expenditure*
Ülejääk (+) / puudujääk (–)	**27,2**	**195,1**	**–38,5**	**–40,0**	**121,3**	***Surplus (+) / deficit (–)***

[a] Esialgsed andmed.
[a] *Preliminary data.*

Joonis 1. Valitsemissektori maksutulud, 2005–2014
Figure 1. General government tax revenue, 2005–2014

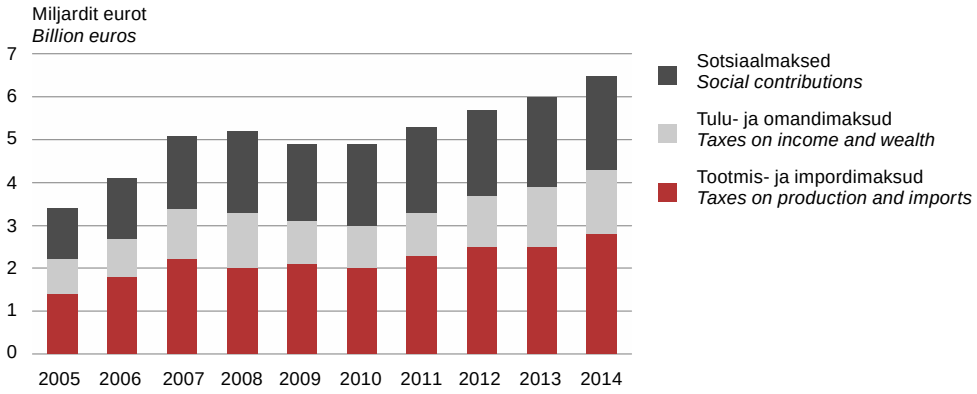

Joonis 2. Maksukoormus ja maksutulude kasvutempo, 2005–2014
Figure 2. Tax burden and the growth rate of tax revenue, 2005–2014

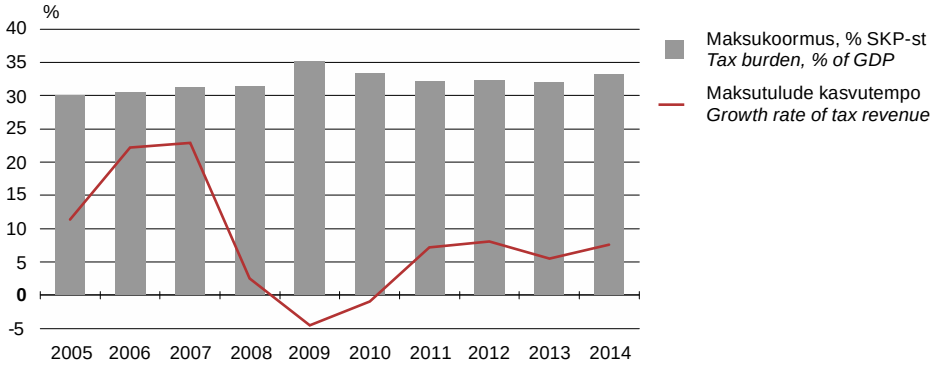

Joonis 3. Valitsemissektori tulude jagunemine tululiigi järgi Euroopa Liidus, 2014
Figure 3. Breakdown of general government revenue by type of revenue in the European Union, 2014

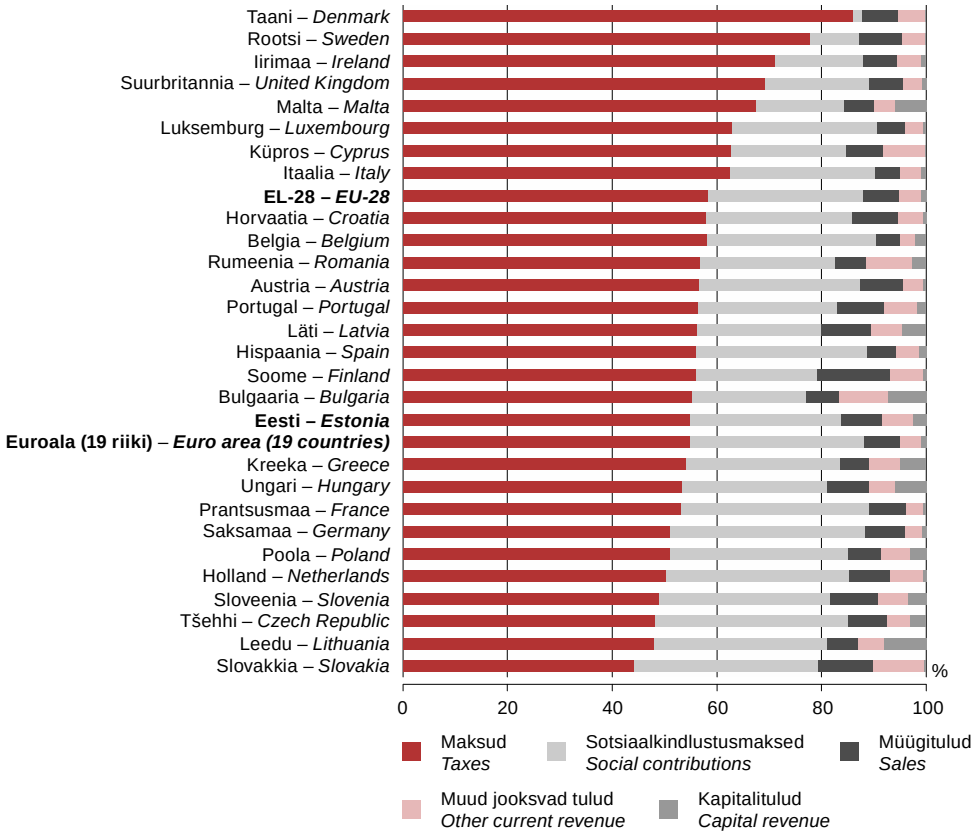

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 4. Valitsemissektori kulude jagunemine, 2013
Figure 4. Structure of general government expenditure, 2013

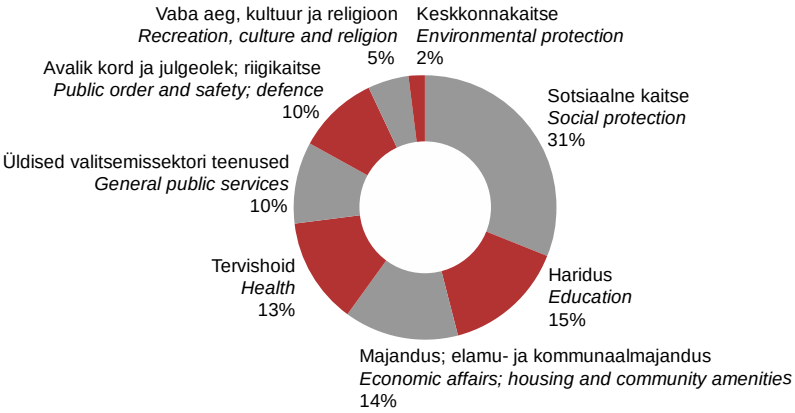

Joonis 5. Valitsemissektori kulude osatähtsus kogukuludes valitsemisfunktsiooni järgi Eestis, lähiriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2013
Figure 5. Share of general government expenditure in total expenditure by government function in Estonia, neighbouring countries, and in the European Union on average, 2013

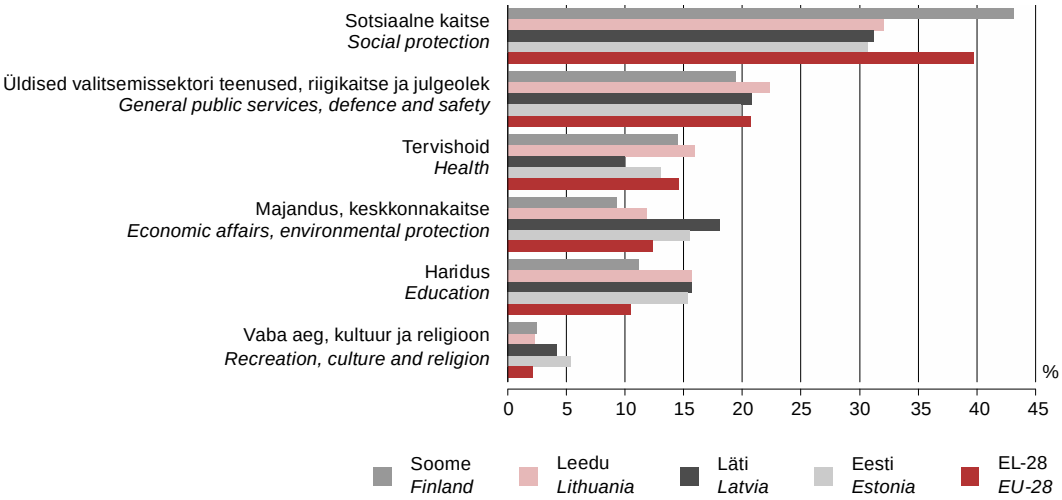

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 6. Valitsemissektori eelarve üle-/puudujääk allsektori järgi, 2005–2014
Figure 6. Surplus/deficit of the general government budget by sub-sector, 2005–2014

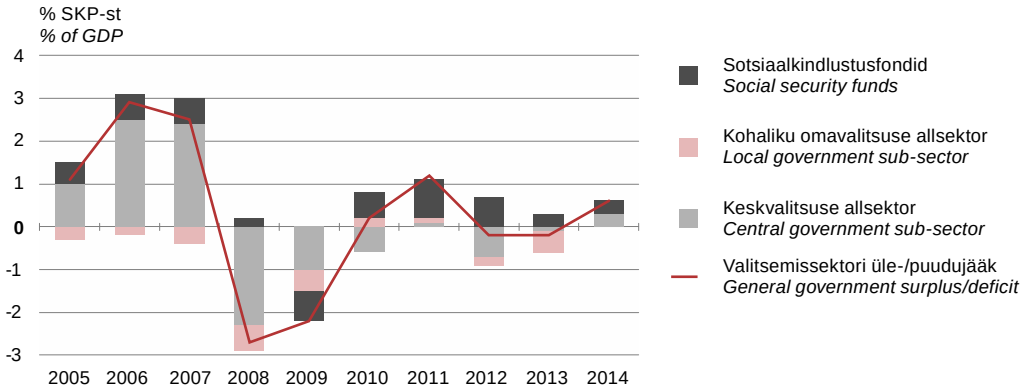

Joonis 7. Valitsemissektori koondeelarve üle-/puudujääk Euroopa Liidus, 2014
Figure 7. Surplus/deficit of the general government consolidated budget in the European Union, 2014

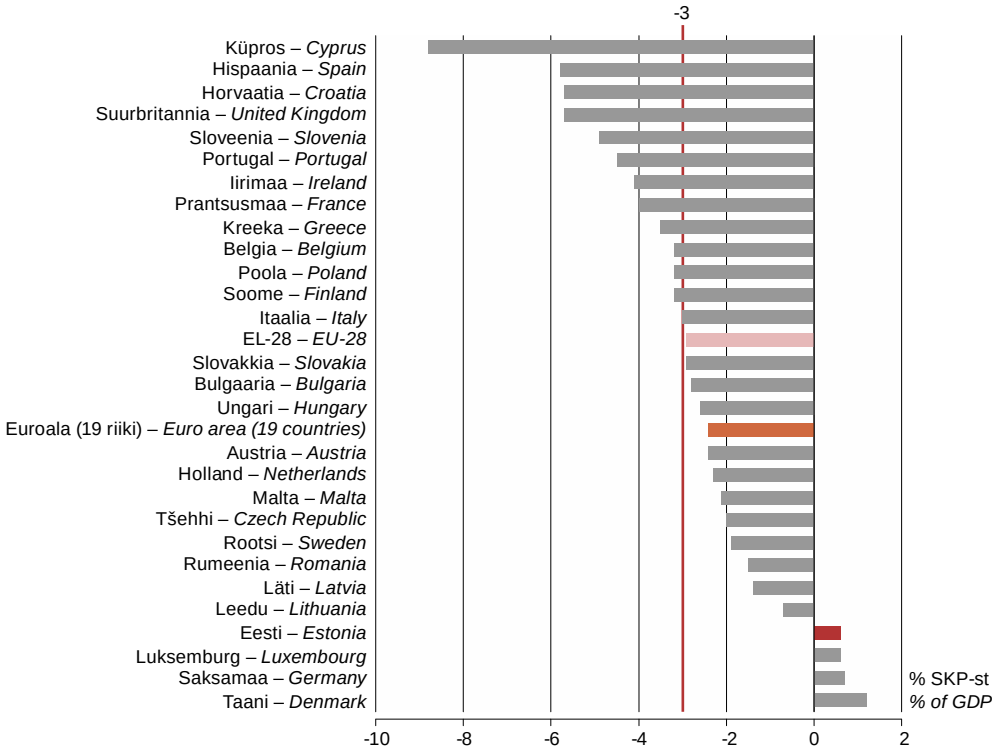

Allikas/*Source*: Eurostat

Tabel 3. Valitsemissektori võlg, 2010–2014
Table 3. General government debt, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014[a]	
Keskvalitsuse allsektor	477,5	506,2	1 227,4	1 311,0	1 420,0	*Central government sub-sector*
välisvõlg	212,8	244,2	971,4	1 093,0	1 190,0	*foreign debt*
Kohalike omavalitsuste allsektor	542,3	541,3	566,6	678,5	756,8	*Local government sub-sector*
välisvõlg	150,3	133,8	117,4	153,1	183,2	*foreign debt*
Valitsemissektor (konsolideeritud)	963,1	984,3	1 711,6	1 887,5	2 072,5	*General government (consolidated)*
välisvõlg	363,1	378,0	1 088,8	1 246,1	1 373,2	*foreign debt*
Valitsemissektor, % SKP-st	6,5	6,0	9,7	10,1	10,6	*General government, % of GDP*
välisvõlg	2,5	2,3	6,2	6,6	7,0	*foreign debt*

[a] Esialgsed andmed.
[a] *Preliminary data.*

Joonis 8. Valitsemissektori võlatase Euroopa Liidus, 2014
Figure 8. General government debt level in the European Union, 2014

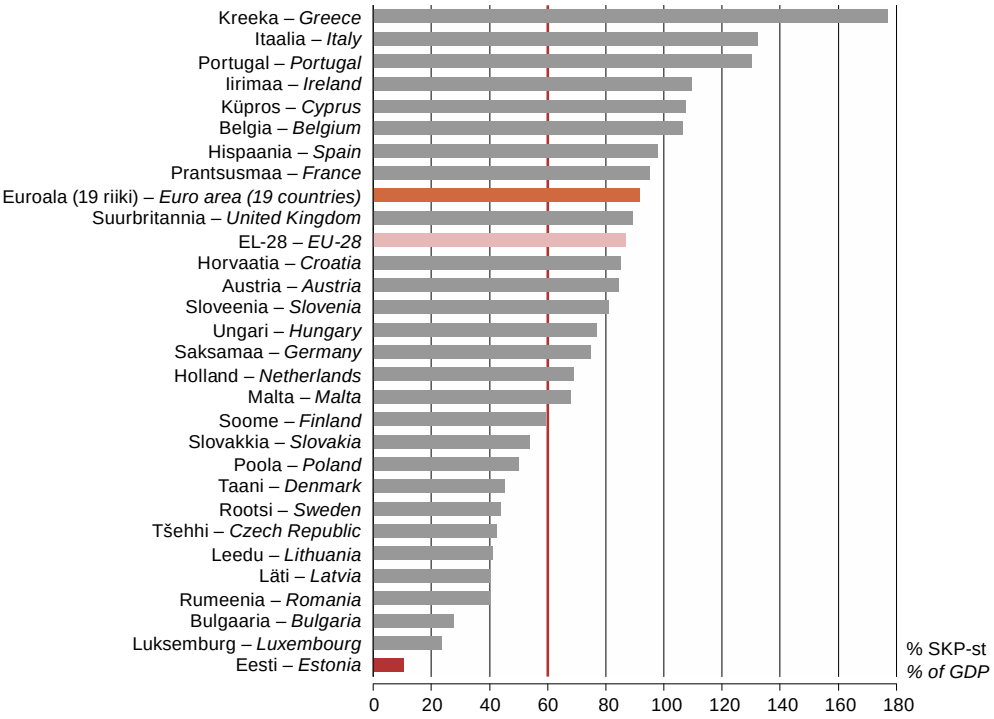

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Valitsemissektori rahandusstatistika on koostatud kooskõlas Euroopa rahvamajanduse arvepidamise süsteemi (ESA2010) metoodikaga, tulude ja kulude ning institutsiooniliste sektorite klassifikatsiooniga ning valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG). Valitsemisfunktsioonide klassifikaatori põhikasutusala on teha kindlaks need tarbimiskulutused, mis toovad tulu kodumajapidamistele. See võimaldab saada ka ajalise ülevaate valitsuse funktsioonide kulude suundumustest ning võrrelda riigiti valitsuste kulutusi majanduslikele ja sotsiaalsetele funktsioonidele.

ESA2010 metoodika järgi jaotatakse Eestis valitsemissektor kolmeks allsektoriks:

- keskvalitsuse sektor, kuhu kuuluvad riigieelarvelised asutused ja valitsuse loodud eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, samuti riigile kuuluvad ettevõtted, mis ei tegele turutootmisega;
- kohalike omavalitsuste sektor, mis hõlmab linna- ja vallavalitsuse asutusi koos allasutustega ning kohalike omavalitsuste loodud sihtasutusi ja ettevõtteid, mis ei tegele turutootmisega;
- sotsiaalkindlustusfondide sektor, kuhu kuuluvad Haigekassa ja Töötukassa.

Eesti kogumajanduse üldist maksukoormust väljendatakse maksutulude osatähtsusena SKP-s. Selle näitaja abil on võimalik võrrelda Eestit teiste EL-i liikmesriikidega. EL-is kasutatakse maksukoormuse arvutamisel kahte meetodit. Esimesel juhul võetakse maksudena arvesse kõik rahvamajanduse arvepidamise reeglistiku järgi maksudena kirjeldatud toote- ja tootmismaksud, tulu- ja omandimaksud ning sotsiaalmaksed. Maksukoormus leitakse maksude kogusumma osatähtsusena sama perioodi (sesoonselt ja tööpäevade arvuga korrigeeritud) SKP-s jooksevhinnas. Teisel juhul jäetakse maksude hulgast välja vabatahtlikkuse alusel makstavad sotsiaalmaksed ja ka arvestuslikud sotsiaalmaksed.

Eestis ei ole olulist vahet, kumma meetodi järgi maksukoormust arvutada, kuna vabatahtlikke sotsiaalmakseid Eestis ei eksisteeri ning arvestuslikud sotsiaalmaksed, mida riik maksab sotsiaaltoetusena endistele valitsemissektori töötajatele, on maksude kogusummas väga väikese osatähtsusega. Aastaraamatus avaldatud maksukoormus on arvutatud esimese meetodi järgi.

Riigi rahandusstatistika koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi riigiraamatupidamiskohustuslaste saldoandmike infosüsteemi andmestik, mis põhineb tekkepõhisel raamatupidamisel. Lisainfona kasutatakse riigi- ja kohalike omavalitsuste kassapõhiste eelarvete täitmise ning muude valitsemissektori üksuste majandusaasta aruannete andmeid. Vaadeldud on kõiki valitsemissektori üksusi jagatuna ülalkirjeldatud allsektoritesse. Rahandusstatistikat koostatakse tekkepõhiselt.

Rahvamajanduse arvepidamise näitajate aegrea iga-aastase regulaarse revideerimise tõttu on eelmises aastaraamatus avaldatud 2010.–2013. aasta andmeid siinses raamatus täpsustatud.

Methodology

The general government finance statistics have been compiled in accordance with the methodology of the European System of Accounts (ESA2010), the classification of revenue and expenditure and institutional sectors, and the Classification of the Functions of Government (COFOG). The Classification of the Functions of Government is mainly used to identify the consumption expenditure that benefits individual households. COFOG also helps to examine over-time trends in government outlays on particular functions and to make international comparisons of the extent to which governments are involved in economic and social functions.

Based on the ESA2010 methodology, the general government sector in Estonia consists of three sub-sectors:

- *the central government sub-sector which includes state budgetary units and the extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions and also non-market producer enterprises founded by the government;*

- *the local government sub-sector which includes city and rural municipality administrations with their subsidiary units, and the foundations and non-market producer enterprises founded by local governments;*
- *the social security funds sub-sector which includes the Estonian Health Insurance Fund and the Estonian Unemployment Insurance Fund.*

The overall tax burden of Estonia is expressed as the share of tax revenue in the GDP. This indicator allows a comparison of Estonia and other EU Member States. There are two methods used in the EU for the calculation of the tax burden. With the first method, all taxes on products, production and wealth as well as social contributions, defined as taxes according to the rules of national accounts, are taken into account. The tax burden is the share of the total amount of taxes in the GDP (seasonally and working-day adjusted) at current prices in the same period. With the second method, the voluntary social contributions and imputed social contributions are excluded from the total amount of taxes.

In the case of Estonia, there is no significant difference as to which method is used for the calculation of the tax burden, as there are no voluntary social contributions in Estonia and imputed social contributions paid by the state to former employees of general government as social benefits hold a marginal share in the total amount of taxes. The tax burden indicator published in the yearbook is calculated using the first method.

Government finance statistics are based on detailed data from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts containing accrual-basis accounting data. The budget execution data of the central and local governments and the annual financial statements of other general government units are used as supplementary information sources. All units belonging to the general government sector, divided into the sub-sectors described above, are surveyed. Finance statistics are compiled on the accrual basis.

Compared to the data published in the previous yearbook, the data for 2010–2013 have been revised due to the regular annual revision of the time series of national accounts indicators.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

ETTEVÕTETE MAJANDUSNÄITAJAD

Reet Nestor

Ülevaade

Ettevõtetel on Eesti majanduses oluline osa – sisemajanduse koguprodukti loomisel andsid kaupu ja mittefinantsteenuseid tootvad ettevõtted 2013. aastal 71% lisandväärtusest. Ettevõtete lisandväärtus jooksevhindades oli ligi 11 miljardit eurot – 6% suurem kui aasta varem. Pärast kriisiaastaid oli ettevõtete majanduskasv mõnda aega kiire. Suurenes nii ettevõtete tulu kaupade ja teenuste müügist kui ka tootlikkus, järsult kasvasid kasumid, väikese viitega paranesid palgad. Tempokas areng taandus 2012. aastal ja aasta hiljem aeglustus majanduskasv veelgi. Vaid tööjõukulude kasv jätkus kiiremas tempos, ületades nii müügitulu kui ka tootlikkuse kasvu.

Ettevõtete lisandväärtust mõjutavad neli suurima osatähtsusega tegevusala – töötlev tööstus, kaubandus, veondus ja laondus ning ehitus. Nende osatähtsus ettevõtete sektori lisandväärtuses oli 2013. aastal kokku 60%. Suurima lisandväärtuse looja töötlev tööstus panustas ettevõtete sektori lisandväärtuse kasvu enim. Tegevusala lisandväärtus kasvas 6% ehk kiiremas tempos kui 2012. aastal tänu toodangu müügi paranemisele nii sise- kui ka välisturul. Suurima panuse töötleva tööstuse lisandväärtuse loomisel andsid puidutööstus ja metalltoodete tootmine. Kaubandus andis 17% ettevõtete sektori lisandväärtusest, kuid selle kasv aeglustus 2012. aastaga võrreldes olulisel määral. Ehitus on orienteeritud peamiselt siseturule ja seotud majanduse üldise arenguga. Tänu Euroopa Liidu (EL) tõukefondidele ja avaliku sektori tellimustele kriisi järel pisut elavnenud ehitustegevuses 2013. aastal kasv pidurdus ning ehitusmahud ei ole veel kriisieelsele tasemele jõudnud. Ehituse lisandväärtus jäi 2012. aasta omaga samale tasemele. Samuti on pidurdunud lisandväärtuse kasv veonduses ja laonduses. Pärast 2012. aasta madalseisu suurenes lisandväärtus tänu tootlikkuse kasvule kiiremini mäetööstuses ja kinnisvara tegevusalal.

Ettevõtete sektori laienemine jätkus. 2013. aastal oli majandustegevus 71 000 mittefinantsäriühingul (edaspidi „ettevõtted“). Tegutsevaid ettevõtteid oli üle 5000 ehk 8% enam kui aasta varem. Eestis on 90% ettevõtetest alla 10 hõivatuga ehk mikroettevõtted. Viimase nelja aasta jooksul loodud mikroettevõtteid oli 2013. aastal 16 600, kellest iga teine tegutses teeninduses, iga neljas kaubanduses, iga kaheksas ehituses ja iga kümnes tööstuses. Teeninduses loodi rohkem ettevõtteid kinnisvara tegevusalal, raamatupidamises ja programmeerimises.

Koos majanduskasvu aeglustumisega aeglustus ka tööhõive kasv. 2013. aastal töötas ettevõtetes kokku 438 000 inimest – ligi 8000 rohkem kui 2012. aastal. Pärast 2011. aastani kestnud langust suurenes 2013. aastal tööhõive ettevõtetes kolmandat aastat järjest, kuid võrreldes kahe varasema aastaga oli hõive kasv poole väiksem. Viiendik töökohtadest on suurtes, vähemalt 250 hõivatuga ettevõtetes. Peaaegu kolmandik hõivatutest tegutseb mikroettevõtetes. Et valdavalt luuakse mikroettevõtteid, suureneb ka nende osatähtsus ettevõtete tööhõives kõige kiiremini. Kolmandik töökohtadest on teeninduses ja seal on tööhõive kasv kõige püsivam. Pea pooled uutest töökohtadest loodi 2013. aastal teeninduse valdkonnas. Üle 1000 uue töökohaga paistsid silma nii haldus- ja abitegevused kui ka kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus, kus hõive kasv oli suurim tööjõurendiettevõtetes. Viiendik ettevõtetes hõivatuist töötab kaubanduses, kus tänu uute kaubanduspindade lisandumisele suureneb ka tööhõive. Kaubanduses loodi 2013. aastal pea kolmandik uutest töökohtadest, hõive kasv oli kiireim kaubanduse väikseimas harus – mootorsõidukite ja mootorrataste müügi alal. Suurima tööhõivega tegevusalal töötlevas tööstuses on hõivatud neljandik kõigist ettevõtetes hõivatuist. Töötlevas tööstuses suurenes hõivatute arv aastaga ligi 1400 võrra. Enamik töökohtadest loodi elektriseadmete, muudest mittemetalsetest mineraalidest toodete ja metalltoodete tootmises ning puidu- ja toiduainetööstuses. Suurim tööhõive langus oli kummi- ja plasttoodete tootmises. Ehitus annab tööd kümnendikule ettevõtetes hõivatuist. Hoolimata ehitusettevõtete arvukuse jätkuvast kasvust on tööhõive kasv neis aeglustunud. 2013. aastal töötas ehitusettevõtetes 2% rohkem inimesi kui 2012. aastal. Peale ehituse on tööhõive kasv pidurdunud nii kaubanduses, tööstuses kui ka mitmel teisel tegevusalal.

Majanduskriisi mõju on endiselt tunda ka Eesti lähiriikides. Kui Balti riikides kasvas tööhõive 2013. aastal varasema aastaga võrreldes aeglasemalt, esialgsetel andmetel 2–3%, siis Soome ja Rootsi ettevõtetes oli olukord teine. Rootsi ettevõtetes jäi tööhõive samaks nagu 2012. aastal. Liikumine toimus majandussektorite vahel: Rootsi tööstusettevõtetes hõive pisut vähenes, ehituses ja teeninduses suurenes. Soomes oli ettevõtete tööhõive 2013. aastal väiksem kui aasta varem kõigil tegevusaladel.

Ettevõtete müügitulu kasv jätkus aeglasemas tempos kui varasematel aastatel. Ettevõtted müüsid kaupu, tooteid ja teenuseid veidi üle 53 miljardi euro eest – 6% rohkem kui 2012. aastal. Suurima panuse ettevõtete müügitulusse andis kaubandus, kus müügitulu kasv oli protsendipunkti võrra kiirem kui 2012. aastal. Kaubandusettevõtete müügitulu oli 2013. aastal ligi 22 miljardit eurot, s.o 8% suurem kui aasta varem. 63% kaubanduse müügitulust tuli hulgikaubandusettevõtetest, avaldades positiivset mõju kogu kaubanduse müügitulu kasvule. Nende müügitulu oli kümnendiku võrra suurem kui 2012. aastal peamiselt tänu kütuse hulgimüügi kiirele kasvule. Mootorsõidukite hulgi- ja jaemüügiettevõtete osatähtsus kaubanduse müügitulus oli 10%. Tulu mootorsõidukite ja nende osade hulgi- ja jaemüügist oli 8% suurem kui 2012. aastal. Samal ajal ei ole esmaselt registreeritud sõidukite arv oluliselt kasvanud. 2013. aastal võeti registris arvele ligi kolmandiku võrra vähem sõidukeid kui enne kriisi, 2007. aastal. Jaekaubandusettevõtete müügitulu aastakasv aeglustus ja oli 4%. Suurima panuse jaekaubanduse müügitulusse andsid supermarketid ja kaubamajad. Jaekaubanduse müügitulu mõjutavad tarbijahinnad olid 2013. aastal varasema aasta keskmistega võrreldes 2,8% kõrgemad. Toit ja mittealkohoolsed joogid kallinesid 4,1%, kuid mootorikütus oli 3,7% odavam kui 2012. aastal.

Viiendik ettevõtete müügitulust tuli töötlevast tööstusest. Tööstusettevõtete müügitulu oli 2013. aastal üle 11 miljardi euro – 7% suurem kui 2012. aastal. Müügitulu kasvu mõjutas toodangu müük nii sise- kui ka välisturul. Eestist eksporditi 2013. aastal 68% tööstustoodangust. Mitteresidentidele müügist saadud tulu kasvas 2012. aastaga võrreldes 5%. Tööstusharudest panustas müügitulu kasvu enim puidutööstus. Nende ettevõtete müügitulu oli 15% suurem kui 2012. aastal tänu puidu ja puittoodete väljaveo kasvule. 63% puidutööstuse toodangust müüdi mitteresidentidele. Müügitulult suurima tööstusharu, arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise kasv oli pisut aeglasem kui 2012. aastal. Pea kogu selle tööstusharu toodang eksporditakse, kuid sellest saadud tulu oli vaid 2% suurem kui aasta varem. Toiduainetööstuses, mis on müügitulu suuruselt kolmas tööstusharu, kasvas müügitulu 2012. aastaga võrreldes 11% ehk kiiremini kui töötlevas tööstuses keskmiselt ja peale siseturu nõudluse toetas seda ka toodangu ekspordi kasv. Töötleva tööstuse kasvu pidurdas tekstiilitööstus, kus toodangu müük ekspordi vähenemise tõttu kahanes. Samuti on keeruline olukord kütteõlide tööstuses, kus naftaturu madalad hinnad ja halvenenud majanduskeskkond takistavad arengut. Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamise tegevusala ettevõtete müügitulu suurenes 9% tänu elektrituru avanemisele ja elektri ekspordi kasvule, millega kaasnes hinnatõus.

Ehitus on ainus tegevusala, kus ei ole majanduskriisieelse müügitulu tase taastunud. Avaliku sektori tellimustest ja Euroopa Liidu abirahast sõltunud ehitussektori müügitulu oli 2013. aastal ligi 4,2 miljardit eurot – 7% suurem kui 2012. aastal. Ehituse müügitulu kasvu mõjutas ka ehitushindade jätkuv tõus. Ehitushinnad olid 2013. aastal keskmiselt 5,2% kõrgemad kui aasta varem tööjõu kallinemise tõttu.

2014. aastal ettevõtete müügitulu kasv esialgsetel andmetel seiskus ning kaupade ja teenuste müügist saadud tulu jäi 2013. aasta tasemele.

Ettevõtete tööjõukulud suurenesid kiiremini kui müügitulu ja tootlikkus. Nii ettevõtete tootmis- ja tegevuskulud kui ka müügitulu kasvasid 2012. aastaga võrreldes 6%, kuid tööjõukulude kasv oli kaks protsendipunkti kiirem. Seetõttu vähenesid töökulude tootlikkuse näitajad, kuid tööviljakus ja tunnitootlikkus olid viimaste aastate suurimad. Ettevõtete keskmine tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli 2013. aastal 24 300 eurot. Tööviljakuse 2011. aasta kiire kasv (16%) on asendunud tagasihoidlikumaga – 2013. aastal 3%. Tegevusaladest oli tööviljakus suurim elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamises – ettevõtete keskmisest ligi 5 korda suurem. Väikseim ehk ettevõtete keskmisest 3 korda väiksem oli tööviljakus tarbeesemete ja kodutarvete paranduse ning muude isikuteenuste alal. Ettevõtete aastakeskmine tööjõukulu hõivatu kohta kasvas nagu

2012. aastalgi 6% ehk kiiremini kui keskmine tööviljakus. Keskmine tööjõukulu hõivatu kohta oli 2013. aastal 13 900 eurot – 790 eurot suurem kui aasta varem. Keskmiste tööjõukulude poolest eristusid teistest kaks tegevusala: elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine ning info ja side, kus see oli kummaski üle 20 000 euro. Pingerea teises otsas olid muud isikuteenused, majutus ja toitlustus ning kinnisvara tegevusala, kus aastane tööjõukulu hõivatu kohta jäi kõigis alla 10 000 euro.

Puhaskasum on pärast 2010. aasta hüppelist kasvu langustrendis. 2013. aastal jõudis kasumi kasvutempo viimase nelja aasta madalaimale tasemele. Ettevõtted lõpetasid 2013. aasta 3,7 miljardi eurose puhaskasumiga, mis oli 2012. aastaga võrreldes 4% suurem. 72% ettevõtetest lõpetas aasta kasumiga ja 28% kahjumiga. Suurim kasum oli 2013. aastal kinnisvaraettevõtetel – 2012. aasta omast 2 korda suurem ehk 650 miljonit eurot – tänu finantsinvesteeringutest saadud finantstulule. Palju ei jäänud maha ka kaubandusettevõtted, kes lõpetasid aasta 537 miljoni eurose kasumiga, mis oli küll 12% väiksem kui 2012. aastal. Kasum vähenes nii hulgi- kui ka jaekaubanduses, kuid jaemüügiettevõtetes oli langus kiirem (–22%). Kasumi vähenemist mõjutasid 2013. aastal spetsialiseerimata jaekauplused ning mootorikütuse jaemüüjad, kes 2012. aastal andsid kasumi kasvu suurima panuse. 2013. aastal läks teistest paremini toidukaupade hulgimüüjatel ning arvutite hulgi- ja jaemüüjatel, kelle kasum kasvas kiiremini kui 2012. aastal. 8% vähenes aastaga töötleva tööstuse puhaskasum, ulatudes pea 500 miljoni euroni. Kasum kahanes enim kütteõlide tööstuses, kus see oli keerulise turusituatsiooni tõttu varasema aasta omast poole väiksem. Töötleva tööstuse suurim kasumisaaja oli puidutööstus, mille üle 94 miljoni eurone puhaskasum oli kümnendiku võrra suurem kui aasta varem. Mäetööstuse 2013. aasta kasum oli 4 korda suurem kui aasta varem tänu tootlikkuse kasvule.

Majanduskriisi järel on rentaablusnäitajad pidevalt paranenud, kuid ei ole veel saavutanud kriisieelset taset. Koos kasumite kasvutempo pidurdumisega vähenesid 2013. aastal ka ettevõtete rentaablusnäitajad. Müügitulu puhasrentaablus oli 2013. aastal 6,97%. Enne majanduskriisi oli ettevõtete keskmine puhasrentaablus suurim 2006. aastal (10,4%). Rentaabluse poolest paistis tegevusaladest silma kinnisvara, kus see oli ettevõtete keskmisest näitajast 8 korda suurem tänu kasumi kahekordsele kasvule. Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse rentaablusnäitaja on teiste tegevusalade omast suurem tänu peakontorite suuremale kasumlikkusele. 2012. aastaga võrreldes aga oli see pea kolmandiku võrra väiksem, sest finantsinvesteeringutelt teenitud finantstulu vähenemise tõttu vähenes peakontorite kasum. Veevarustus- ja kanalisatsiooniettevõtete puhasrentaablus oli pärast 2012. aasta kolmekordset kasvu samal tasemel ka 2013. aastal. Rentaabluse kasv tulenes raamatupidamislikust kasumist, mis saadi tänu veemajanduse arendamisele suunatud Euroopa Liidu toetustele.

Tänu viimaste aastatega kogunenud kasumile on ettevõtete omanikel võimalik välja maksta dividende. 2013. aastal oli deklareeritud dividendide summa 1,3 miljardit eurot – neljandiku võrra suurem kui aasta varem. 16% ettevõtetes väljakuulutatud dividendidest olid kaubanduses, peamiselt hulgikaubanduses. Suuremad dividendide väljavõtjad olid veel peakontorid, töötleva tööstuse ja veondusettevõtted.

Ettevõtete investeeringute kasv pisut kiirenes. Ettevõtted soetasid põhivara 3,9 miljardi euro väärtuses, s.o 11% enam kui 2012. aastal. Põhivaraliikidest investeeriti enim ehk 37% investeeringutest ehitistesse. Pisut vähem soetati masinaid ja seadmeid (33% investeeringutest), transpordivahendeid (16%) ja maad (8%). 2013. aastal suurenesid teistest põhivaraliikidest kiiremini investeeringud ehitistesse ja maasse. 17% investeeringutest tegid 2013. aastal elektri- ja soojusenergia tootmise ettevõtted, kes renoveerisid olemasolevaid taristuid ning ehitasid uusi efektiivsuse, töökindluse ja keskkonnanõuetele vastavuse tagamiseks. Suuremad investeerijad olid veel kinnisvara, veonduse ja töötleva tööstuse tegevusala ettevõtted. Kinnisvaraettevõtete investeeringud arendatavatesse kinnistutesse ja väljaüüritavatesse hoonetesse aitasid kaasa kogu ettevõtete sektori investeeringute kasvule. Töötleva tööstuse ettevõtete investeeringud olid 2013. aastal kümnendiku võrra väiksemad kui aasta varem. Kõige enam panustasid investeeringute kasvu paberitootmisettevõtted. Nende investeeringud olid üle 4 korra suuremad kui 2012. aastal ja tehtud peamiselt tootmisliinide uuendamisse efektiivsuse, keskkonnahoidlikkuse ja säästva arengu eesmärgil.

FINANCIAL STATISTICS OF ENTERPRISES

Reet Nestor

Overview

Enterprises have an important role in the Estonian economy – in the formation of the gross domestic product, non-financial corporations accounted for 71% of the value added in 2013. *The value added at factor cost created by enterprises was about 11 billion euros – 6% more than a year earlier. After the years of the economic crisis, enterprises experienced fast economic growth for a while. The enterprises' revenue from the sale of goods and services as well as productivity increased, profit increased sharply, salaries and wages improved with a slight delay. The strong growth fell back in 2012 and a year later economic growth decelerated even more. Only the increase in personnel expenses continued at a faster rate than the growth of turnover and productivity.*

It is the four economic activities with a bigger share – manufacturing, trade, transportation and storage, and construction – which have an effect on the enterprises' value added. In total, the share of these activities in the value added of the enterprise sector was 60% in 2013. Manufacturing, the creator of the biggest value added, contributed the most to the growth of value added in the enterprise sector. The value added of manufacturing increased 6% or faster than in 2012, thanks to improved production sales both in the domestic and foreign market. The biggest contribution to the creation of value added in manufacturing was made in the manufacture of wood and wood products and the manufacture of fabricated metal products. Trade contributed 17% of the value added in the enterprise sector, but the growth rate of value added was considerably slower than in 2012. Construction is mostly orientated to the domestic market and is related to the general development of the economy. Thanks to the Structural Funds of the European Union (EU) and public sector orders, construction activity was boosted after the crisis but it decelerated in 2013 and construction volumes have not achieved the pre-crisis level yet. In 2013, the value added in construction remained at the same level as in 2012. The growth of value added has also decelerated in the economic activity of transportation and storage. After the slump of 2012, value added grew faster in mining and real estate thanks to a rise in productivity.

The expansion of the enterprise sector continued. *In 2013, 71,000 non-financial corporations (hereinafter enterprises) operated in Estonia. The number of active enterprises increased 8% or by more than 5,000 compared to the previous year. Micro-enterprises (with fewer than 10 persons employed) account for 90% of the total number of enterprises in Estonia. In 2013, there were 16,600 micro-enterprises which had been created in the last four years. Of them, every second engaged in the service sector, every fourth in trade, every eighth in construction and every tenth in manufacturing. In the service sector, the greatest number of enterprises were created in real estate activities, accounting and bookkeeping, and programming.*

Together with the slowdown in economic growth, the growth of employment decelerated as well. *There were 438,000 persons employed in the enterprises of Estonia in 2013 – about 8,000 more than in 2012. After the decline that lasted until 2011, employment in enterprises increased in 2013 for the third year in a row, but compared to the previous two years the rise in employment was two times smaller in 2013. A fifth of the jobs are in large enterprises with 250 or more persons employed. Almost a third of the persons employed are engaged in micro-enterprises. Since newly-created enterprises are mainly micro-enterprises, their share in employment is also increasing the fastest. A third of the persons employed are engaged in the service sector, where the growth of employment is the most consistent. In 2013, nearly a half of the new jobs were created in the service sector. More than 1,000 new jobs were created in administrative and support service activities and also in professional, scientific and technical activities, where the growth was the biggest in employment agencies. A fifth of the persons employed by enterprises work in trade, where employment increases in line with the addition of new retail space. In 2013, almost a third of the new jobs were created in trade, and employment grew the fastest in the smallest domain of trade – in the sale of motor vehicles and motorcycles. Manufacturing, which is the economic activity with the greatest*

number of persons employed, engages a fourth of all persons employed in enterprises. The number of persons employed in manufacturing increased by about 1,400 year over year. Most of the jobs were created in the manufacture of electrical equipment, other non-metallic mineral products, fabricated metal products, and in the wood and food industry. The greatest fall in employment occurred in the manufacture of rubber and plastic products. Construction accounted for a tenth of the employment in the enterprise sector. Despite the continued increase in the number of construction enterprises, the rise in employment has slowed down in these enterprises. In 2013, there were 2% more persons employed in construction than in 2012. Besides construction, the growth of employment has also slowed down in trade and manufacturing as well as in several other economic activities.

The influence of the economic crisis can also still be felt in Estonia's neighbouring countries. While in the Baltic countries, in 2013 compared to 2012, employment grew slower (2–3% according to preliminary data), then in Sweden and Finland the situation was different. In Swedish enterprises, employment remained at the same level as in 2012. The changes occurred between sectors: employment decreased in Swedish manufacturing enterprises and increased in the construction and service sectors. In Finland, the employment of enterprises was lower than a year earlier in all activities.

The increase in enterprises' turnover continued at a slower rate than in the previous years. *In 2013, enterprises sold goods, products and services for slightly more than 53 billion euros, which is 6% more than in 2012. The biggest contribution to the turnover of enterprises was made in trade, where the growth of turnover accelerated by one percentage point compared to 2012. In 2013, the turnover of trade enterprises amounted to about 22 billion euros – 8% more than a year earlier. Wholesale enterprises accounted for 63% of the turnover of trade enterprises and had a positive effect on the growth of turnover in trade as a whole. The turnover of wholesale enteprises was a tenth bigger than in 2012, mainly thanks to the quick growth in the wholesale of fuels. The turnover of motor trade enterprises accounted for 10% of the turnover of trade. The turnover from the wholesale and retail trade of motor vehicles and their parts was 8% bigger than in 2012. At same time, the number of vehicles registered for the first time has not increased significantly. Compared to 2007, the year before the recession, about a third fewer vehicles were registered in 2013. The annual increase in the turnover of retail trade enterprises slowed down and amounted to 4%. The greatest contribution to the turnover of these enterprises was made by supermarkets and department stores. Consumer prices, which influence the turnover of retail trade, were 2.8% higher in 2013 than the annual average of the previous year. Food and non-alcoholic beverages were 4.1% more expensive, while motor fuel was 3.7% cheaper than in 2012.*

Manufacturing accounted for a fifth of the turnover in the enterprise sector. The turnover of manufacturing enterprises exceeded 11 billion euros in 2013 and was 7% bigger than in 2012. The growth of turnover was affected by the sale of production in the domestic as well as the foreign market. Sales to non-residents accounted for 68% of industrial sales in 2013. The revenue from sales to non-residents increased 5% compared to 2012. Among the branches of industry, the biggest contribution to turnover growth was made in the manufacture of wood and wood products. The turnover of enterprises engaging in this activity was 15% bigger than in 2012 and the growth accelerated thanks to a rise in the exports of wood and wood products. 63% of wood production was sold to non-residents. The growth of the biggest branch of industry by turnover – the manufacture of computer, electronic and optical products – was slightly slower than in 2012. Almost the entire production of this branch of industry is exported, but the revenue from sales to non-residents was only 2% bigger than a year earlier. In the manufacture of food products, which is the third biggest industrial sector by the size of turnover, turnover increased 11% compared to 2012, i.e. quicker than in manufacturing on average. In addition to domestic demand, the rise in turnover was also supported by an increase in sales to non-residents. The growth of manufacturing was inhibited by the manufacture of textiles, where the sale of production fell due to a decrease in sales to non-residents. The situation is also complicated in the manufacture of refined petroleum products, where the low prices of crude oil and worsened economic environment inhibit progress. The turnover of enterprises specialised in electricity, gas, steam and air conditioning supply was 9% bigger than the year before thanks to the opening of the electricity market and increased exports of electricity, which entailed a price increase.

Construction is the only economic activity where the pre-crisis level of turnover has not been restored. In 2013, the turnover of the construction industry, which depended on public sector orders and EU assistance, amounted to approximately 4.2 billion euros – 7% more than in 2012. The growth of construction turnover was also influenced by the continued rise in construction prices. In 2013, construction prices were an average of 5.2% higher than in 2012 due to a rise in labour costs.

According to preliminary data, the turnover growth of the enterprise sector stopped in 2014 and the income from the sales of goods and services was at the same level as in 2013.

Enterprises' personnel expenses grew faster than turnover and productivity. *In 2013, the enterprises' production and operating costs as well as turnover increased 6% compared to 2012, but the increase in labour costs was two percentage points faster. For that reason, the productivity indicators of personnel costs decreased, while labour and hourly productivity improved and achieved the highest level of the past few years. The average labour productivity of enterprises (value added per person employed) was 24,300 euros in 2013. The quick growth of labour productivity in 2011 (by 16%) has been replaced with more modest growth – 3% in 2013. Among economic activities, labour productivity was the highest in electricity, gas, steam and air conditioning supply – about five times greater than the average labour productivity of enterprises. Productivity was the lowest (i.e. three times lower than the average of enterprises) in the repair of personal and household goods and in other personal service activities. Just like in 2012, the average personnel costs per person employed increased by 6% in 2013, i.e. faster than average labour productivity. The average personnel costs per person employed were 13,900 euros in 2013 – 790 euros higher than the year before. There were two economic activities with average personnel expenses per person employed exceeding 20,000 euros: electricity, gas, steam and air conditioning supply and information and communication. The other end of the ranking list features other personal service activities, accommodation and food service activities and real estate activities, with the annual personnel expenses per person employed remaining under 10,000 euros in all these activities.*

Enterprises' net profit is on a downtrend after the sharp increase of 2010. *In 2013, the net profit grew at the lowest rate of the last four years. The enterprises' net profit in 2013 was 3.7 billion euros, which was 4% more than in 2012. 72% of the enterprises made a profit and 28% of the enterprises finished the year at a loss. Real estate enterprises accounted for the largest profit in 2013 – 650 million euros, i.e. two times more than in 2012 – thanks to the financial income from financial investments. Trade enterprises remained only slightly behind with a net profit of 537 million euros, which was 12% smaller than in 2012. Net profit decreased both in retail and wholesale trade, but the decline was faster in retail trade (–22%). The decrease in net profit in 2013 was affected by non-specialised stores and retail sellers of automotive fuel, who in 2012 made the greatest contribution to profit growth. 2013 was a better year for enterprises specialising in the wholesale of food and beverages, and in the wholesale and retail sale of information and communication equipment, where net profit increased quicker than in 2012. The net profit of manufacturing enterprises amounted to 500 million euros – 8% less than in 2012. Net profit declined the most in the manufacture of refined petroleum products, where net profit was two times smaller than in the previous year due to a complicated market situation. In manufacturing, the largest net profit was earned by enterprises manufacturing wood and wood products. Their net profit exceeded 94 million euros and was a tenth bigger than in the previous year. In 2013, the net profit earned in mining and quarrying was 4 times bigger than a year earlier thanks to increased productivity.*

After the economic crisis, profitability indicators have been improving steadily, but the pre-crisis level has not been achieved yet. With the slowdown of profit growth, the enterprises' profitability indicators also decreased in 2013. The average value of the profit margin was 6.97% in 2013. Before the economic crisis, the indicator was at its highest level (10.4%) in 2006. Among economic activities, the profit margin was the largest in real estate activities, where it was 8 times higher than the average of all enterprises thanks to doubled profit. The profit margin of professional, scientific and technical activities has been higher than that of other economic activities thanks to the higher profitability of head offices. Compared to 2012, however, the profit margin was a third smaller because a fall in financial income from financial investments resulted in a decrease in the net profit of head offices as well. After threefold profit growth in 2012, the profitability of water collection,

treatment and supply enterprises remained at the same level also in 2013. The increase in profitability resulted from accounting profit which was earned thanks to EU structural assistance aimed at the development of water supply infrastructure.

Thanks to the profit acculumulated in recent years, enterprise owners have the possibility of making dividend payments. In 2013, the sum of declared dividends was 1.3 billion euros – a fourth bigger than a year earlier. 16% of the dividends were paid in trade, mostly in wholesale trade. Bigger dividend payments were also made in head offices, in manufacturing and transportation enterprises.

The growth in enterprises' investments accelerated slightly. *Enterprises invested 3.9 billion euros in fixed assets – 11% more than in 2012. By type of fixed assets, the majority or 37% of the investments were made in buildings and structures. Investments in equipment, machinery and inventory accounted for 33% of the total investments, vehicles for 16% and land for 8%. In 2013, the investments in buildings and land grew more quickly than the investments in other types of fixed assets. 17% of all investments were made by enterprises specialising in electricity, steam and air conditioning supply, who invested mostly in the renovation and construction of infrastructures in order to ensure efficiency, operational ability and compliance with environmental requirements. Major investments were also made by real estate, transportation and manufacturing enterprises. The investments of real estate enterprises made in property developments and rental buildings contributed to the growth of investments in the whole enterprise sector. The investments of manufacturing enterprises in 2013 were a tenth smaller than a year earlier. The biggest contribution to the growth of investments was made by enterprises manufacturing paper and paper products. Their investments were more than 4 times bigger than in 2012 and made mostly in the renovation of production lines with the aim of efficient, environmentally-friendly and sustainable development.*

Joonis 1. Ettevõtete põhinäitajate jaotus ettevõtte suuruse järgi, 2013
Figure 1. Structure of the main indicators of enterprises by employment size class, 2013

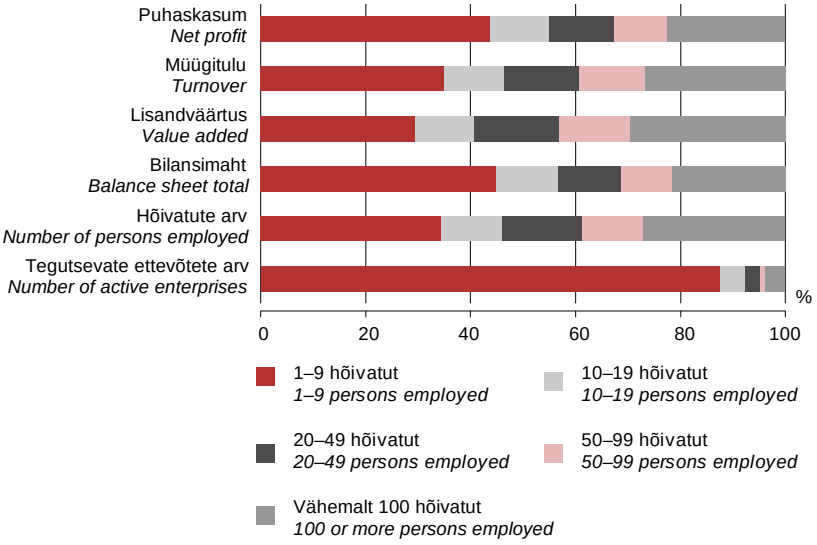

Tabel 1. Ettevõtete tööhõive, lisandväärtus, müügitulu, kulud ja kasum, 2009–2013
Table 1. Employment, value added, turnover, costs and profit of enterprises, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ettevõtete arv	56 095	58 347	61 983	66 063	71 171	*Number of enterprises*
Tööga hõivatute arv	417 281	400 127	414 456	430 104	437 948	*Number of persons employed*
Töötajate arv	400 644	382 215	395 839	410 572	416 654	*Number of employees*
Lisandväärtus	7 264	7 832	9 428	10 097	10 653	*Value added*
Müügitulu	33 718	37 988	46 227	50 151	53 222	*Turnover*
Kulud	32 884	36 413	43 831	47 792	50 741	*Costs*
kaubad	12 868	14 370	18 049	19 372	20 802	*merchandise*
materjal	5 259	6 650	8 510	8 964	9 803	*materials*
tööjõukulud	4 577	4 410	4 904	5 382	5 791	*personnel expenses*
kulum	1 542	1 490	1 494	1 643	1 751	*depreciation*
Ärikasum (-kahjum)	900	2 099	3 080	3 441	3 651	*Operating profit (loss)*
Finantstulud ja -kulud	–223	102	169	362	321	*Financial income and costs*
Kasum (kahjum) enne maksustamist	676	2 201	3 250	3 803	3 972	*Profit (loss) before taxes*
Puhaskasum (-kahjum)	475	2 045	3 082	3 583	3 720	*Net profit (loss)*
Dividendid	899	804	818	1 055	1 308	*Dividends*

Joonis 2. Ettevõtete tööhõive Eestis ja lähiriikides, 2008–2013[a]
Figure 2. Employment in enterprises in Estonia and nearby countries, 2008–2013[a]

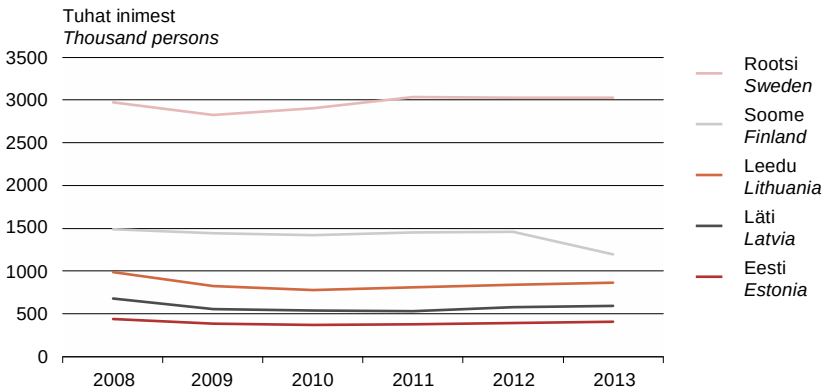

[a] Lähiriikide 2013. aasta andmed on esialgsed.
[a] *The 2013 data for nearby countries are preliminary.*

Allikas/*Source*: Eurostat

Tabel 2. Ettevõtete arv ja kasumiaruande põhinäitajad tegevusala järgi, 2013
Table 2. Number of enterprises and main indicators of income statement by economic activity, 2013

	Ettevõtete arv *Number of enterprises*	Müügitulu, miljonit eurot *Turnover, million euros*	Osatähtsus müügitulus, % kulud kokku *Share in turnover, %* *costs total*	 tööjõukulud *personnel expenses*	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot *Net profit (loss), million euros*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	3 088	1 134	100,6	16,1	208	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	138	468	85,5	21,2	63	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	6 381	11 142	95,8	13,6	499	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	226	2 245	89,0	5,2	258	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	292	356	96,6	14,0	123	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	8 871	4 177	96,0	15,1	201	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	14 978	21 801	97,7	4,9	537	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	4 762	5 118	95,7	4,9	537	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	2 392	688	95,9	24,7	32	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	3 827	1 633	91,0	24,0	154	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	5 137	1 116	70,1	7,1	650	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	10 899	1 271	91,5	26,8	446	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	4 374	1 302	90,2	28,0	161	*Administrative and support service activities*
Haridus	977	93	92,5	34,4	11	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 291	282	91,5	46,5	27	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 432	263	91,6	12,9	21	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	2 107	135	97,8	28,9	5	*Other service activities*
KOKKU	71 171	53 222	95,3	10,9	3 720	*TOTAL*

Joonis 3. Ettevõtete müügitulu ja vara puhasrentaablus, 2003–2013
Figure 3. Enterprises' profit margin and return on assets (ROA), 2003–2013

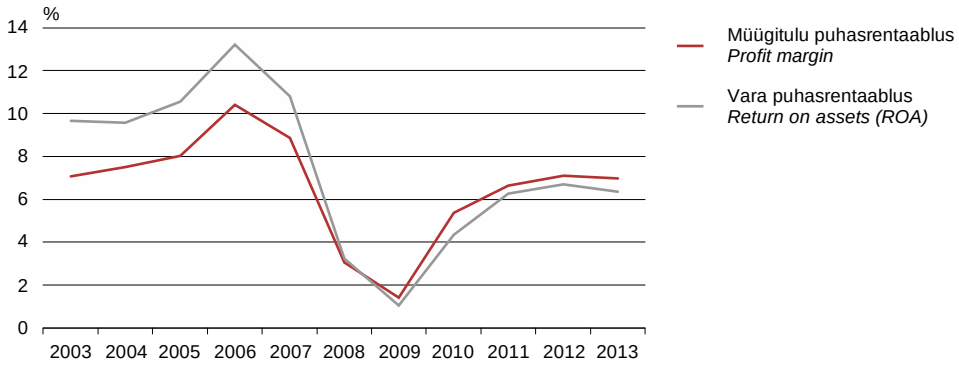

Tabel 3. Ettevõtete müügitulu jaotus tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides, 2013[a]
Table 3. Breakdown of turnover in enterprises by economic activity in Estonia and nearby countries, 2013[a]
(protsenti – *percentages*)

	Eesti *Estonia*	Läti *Latvia*	Leedu *Lithuania*	Soome *Finland*	Rootsi *Sweden*	
Mäe- ja töötlev tööstus; elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine; veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	28	21	33	40	31	*Mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	8	8	6	7	8	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	42	48	42	33	33	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	10	10	11	6	6	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	1	1	1	2	2	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	3	3	2	4	6	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	2	3	1	2	4	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2	3	2	3	6	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused; arvutite ning tarbeesemete ja kodutarvete parandus	2	2	2	3	3	*Administrative and support service activities; repair of computers and personal and household goods*
KOKKU	100	100	100	100	100	*TOTAL*

[a] Lähiriikide 2013. aasta andmed on esialgsed.
[a] *The 2013 data for nearby countries are preliminary.*

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 4. Lisandväärtus ja keskmine tööjõukulu hõivatu kohta, 2003–2013
Figure 4. Value added and average personnel expenses per person employed, 2003–2013

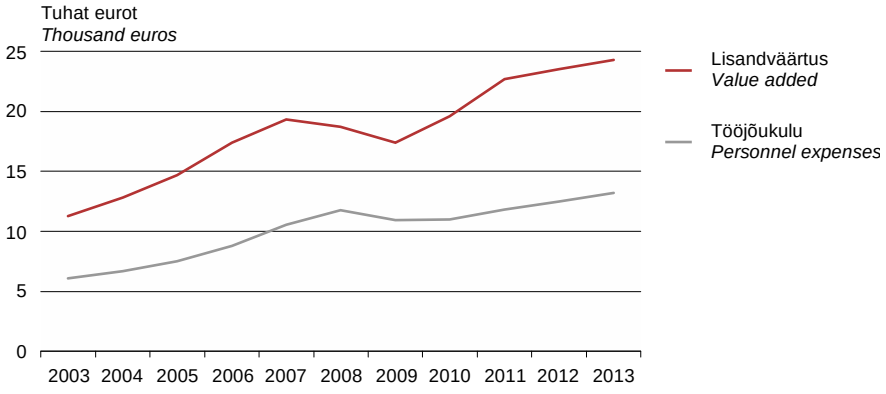

Tabel 4. Ettevõtete investeeringud põhivarasse (k.a kapitalirent) tegevusala järgi, 2009–2013
Table 4. Enterprises' investments in fixed assets (incl. financial leasing) by economic activity, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	115	159	335	324	363	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	34	34	55	73	70	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	319	368	563	586	529	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	414	277	475	689	651	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	124	104	136	165	169	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	129	111	96	142	153	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	211	195	243	291	300	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	301	283	462	483	530	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	19	36	29	34	47	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	147	106	127	168	156	*Information and communication*
Kinnisvaraalane tegevus	241	220	371	210	537	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	114	81	139	94	146	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	34	72	116	165	157	*Administrative and support service activities*
Haridus	4	5	2	7	6	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	9	9	11	16	16	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	22	10	12	20	23	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	5	5	4	9	5	*Other service activities*
KOKKU	2 240	2 073	3 176	3 475	3 861	*TOTAL*

Joonis 5. Ettevõtete investeeringud (k.a kapitalirent) põhivara liigi järgi, 2003–2013
Figure 5. Enterprises' investments (incl. financial leasing) by type of fixed assets, 2003–2013

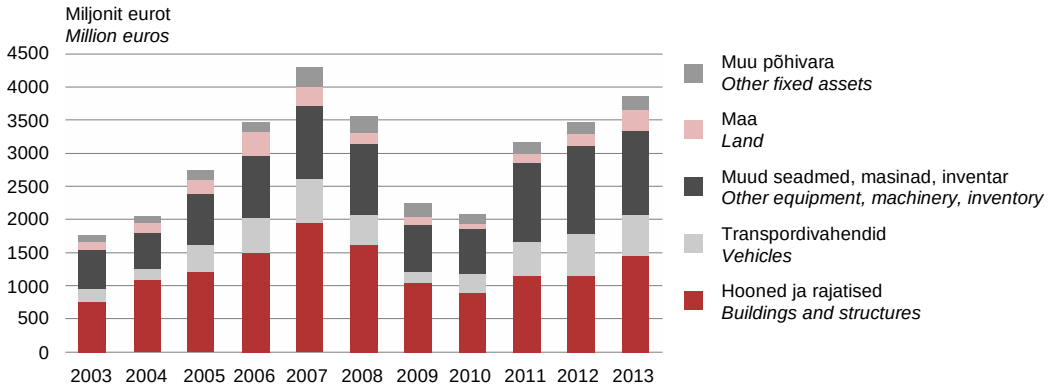

Metoodika

Ettevõtete majandusnäitajate statistika kajastab äriühingute finantsmajanduslikku tegevust. Eelarveliste asutuste ja organisatsioonide, füüsilisest isikust ettevõtjate ja talude ning finantsvahenduse äriühingute andmeid ei kajastata. Vaadeldakse tegutsevaid äriühinguid. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning erasektori vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid. Ülejäänud Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest äriühingutest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Äriühingud on jaotatud peamiste tegevusalade järgi Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) alusel. EMTAK on Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilise klassifikaatori NACE Eesti versioon.

Methodology

Financial statistics of enterprises characterise the financial performance of non-financial corporations. Financial statistics do not include the data on budgetary institutions and organisations, sole proprietors, farms and financial intermediation enterprises. The survey population consists of economically active enterprises. All state and local government enterprises as well as private sector enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises owned by Estonian or foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

Enterprises have been divided into groups by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008), which is based on the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE).

MAJANDUSÜKSUSED

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Ülevaade

2014. aastal oli tegutsevaid majandusüksusi 146 643. Viimased neli aastat pärast majanduskriisi on nende arv pidevalt kasvanud, aastatel 2011–2013 koguni 4000–5000 üksust aastas. 2014. aastal kasv aeglustus – üksusi tuli aastaga juurde vaid veidi üle 2000. Üle poole tegutsevatest majandusüksustest olid äriühingud (59%) ja alla viiendiku füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE-d) (18%). Mittetulundusühinguid oli tegutsevate majandusüksuste koguarvust 20%. Riigi- ja omavalitsusasutusi oli 2014. aastal nagu ka aasta varem napilt alla 2%.

Äriühinguid oli ligi 87 000. Kui veel 2013. aastal lisandus neid ligi 4000, siis 2014. aastal kasvas nende arv vaid 1500 võrra. Eelkõige tuli kasv osaühingute arvelt – neid lisandus 2500. Siiski on osaühingute arvu kasv aeglustunud, sest kahel varasemal aastal tuli neid juurde üle 5000. Selle peamine põhjus oli osaühingute registreerimise lihtsustumine kohese osakapitali sissemakse nõude kaotamise tõttu. Aktsiaseltside arv vähenes aastaga ligi 150 võrra ja täisühingute arv koguni 850 võrra.

FIE-de arv kahanes juba kaheksandat aastat järjest. 2014. aastal vähenes nende arv ligi 500 võrra, aasta varem 1000 võrra. Tegutsevaid FIE-sid on veidi üle 27 000.

Kasumitaotluseta üksusi lisandus üle 1000 ja nende arv hakkab liginema 33 000-le. Kasumitaotluseta üksustest kasvas vaid mittetulundusühingute (MTÜ) arv, riigi- ja omavalitsusasutuste ning sihtasutuste oma vähenes. MTÜ-de arvu kasv hoogustus – neid lisandus 2014. aastal üle 1000, aasta varem vaid 200. Kohaliku omavalitsuse asutusi oli 2014. aastal 25 võrra vähem kui aasta varem. Ühinesid mitu vallavalitsust, lasteaeda, kooli ja raamatukogu. Riigiasutuste arv vähenes 16 võrra – nii nagu aasta varem registreeriti mitu riiklikku kultuuriasutust ümber sihtasutuseks.

Ettevõtteid (äriühinguid ja FIE-sid) oli 2014. aastal veidi üle 113 000. Aastaga lisandus neid 1000. Nagu varasematel aastatelgi asus üle 61 000 ettevõtte ehk 54% ettevõtetest Harjumaal, neist enamik (79% kõikidest Harjumaa ettevõtetest) Tallinnas. Tartumaal asub üle 12 000 ettevõtte, Pärnumaal ligi 7000, Ida-Virumaal üle 6000 ja Lääne-Virumaal üle 4000. Kuigi Harjumaale lisandus üle 300 ettevõtte, jäi Tallinnas tegutsevate ettevõtete hulk 113 võrra väiksemaks. Eelkõige puudutas see mikroettevõtteid. Ettevõtete arvu kasvu poolest elavnes majandus enim Lõuna-Eestis – Tartumaal kasvas ettevõtete hulk 3%, Võru- ja Põlvamaal kummaski 2%. Teistes maakondades märkimisväärseid muutusi ei olnud, vaid Läänemaal kahanes ettevõtete hulk veidi enam kui mujal – 2%.

Suurettevõtete (vähemalt 250 töötajaga) arv kasvas nii nagu aasta varem 9 võrra. Harjumaale lisandus neid 4 ja Viljandimaale 2. Ettevõtted on töötajate arvu kasvatanud – mitmed väiksema töötajate arvu suurusrühma kuulunud ettevõtetest on nüüd suurettevõtete seas. Suurettevõtteid oli 2014. aastal 191, neist üle poole Tallinnas. Kogu Harjumaal asus nagu aasta varemgi ligi 70% suurettevõtetest. Ida-Virumaal tegutses 17% ja Tartumaal 16% suurettevõtetest. Raplamaal ja Hiiumaal suurettevõtteid ei olnud. Kui veel 2013. aastal suurenes alla 10 töötajaga ehk mikroettevõtete arv kõige enam Harjumaal (2700 võrra), siis 2014. aastal hoopis Tartumaal – 343 võrra –, Harjumaale lisandus neid vaid 250. Siiski asus 2014. aastal nagu ka aasta varem üle poole mikroettevõtetest endiselt Harjumaal (53%) ja Tartumaal vaid kümnendik.

Info- ja sideettevõtete arv kasvas endiselt jõudsalt (6%), kuigi mitte nii tempokalt kui varasematel aastatel (2013 – 8%, 2012 – 11%). Kaubandusettevõtete kui kõige suurema osatähtsusega (ligi 20%) ettevõtete hulk seevastu vähenes 4% (vastupidi varasemate aastate 6–7% kasvule). Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtete (13% kõikidest tegutsevatest ettevõtetest) arv kasvas aastaga 4%. Ehitusettevõtete arv on stabiliseerunud, püsides 10 500 piirimail (9% ettevõtete koguarvust). Kõige enam ehk 11% vähenes 2014. aastal finantsettevõtete hulk. Hüppeliselt kasvas finantsettevõtete arv 2012. aastal (35%), põhjuseks tavalisest hoogsam finantstegevusalaga riiulifirmade registreerimine. Aasta hiljem aga nende arv hoopis kahanes ja veelgi järsemalt (–41%), sest pärast riiulifirma müüki selle tegevusala tavaliselt muutub või langeb ta aktiivsete ettevõtete seast välja.

2014. aastal tegutses Eestis 6050 kontserni, mille koosseisu kuulus 10 835 aktiivset Eesti ettevõtet. Eesti kapitali kontrolli all oli nii nagu paaril varasemal aastalgi kaks kolmandikku ettevõttegruppidest. Väliskontsernide arv on kasvanud Eesti kontrolli all olevate kontsernide omast oluliselt aeglasemas tempos. Kui 2004. aastal hõlmasid väliskontsernid ligi 50% kõigist kontsernidest, siis 2014. aastal 33%. Samasugust trendi võib täheldada ka kontsernidesse koondunud ettevõtete arvus – 2004. aastal oli väliskontrolli all 47% kontserniettevõtetest, 2014. aastal 25%. Eesti kontserniettevõtete arv on võrreldes 2004. aastaga pea kahekordistunud, väliskontsernide liikmete arv on samal ajal kasvanud veidi üle kolmandiku.

Kontsernid mõjutavad Eesti majanduse käekäiku olulisel määral. Hoolimata nende väikesest osatähtsusest (ettevõttegruppide koosseisu kuulus 2014. aastal 9% majanduslikult aktiivsetest üksustest) oli kontserniettevõtete panus Eesti tööhõivesse märkimisväärne – kontsernides leidis rakendust 35% kõigist hõivatuist ehk rohkem kui enne kriisi. Ettevõttegruppide töötajate arvu kasvu tempo ületas 2014. aastal üldise tööhõive oma. Kontsernid hõivasid 6% enam töötajaid kui 2013. aastal, samal ajal kui iseseisvalt tegutsenud üksuste tööhõive kasvas aastaga vaid 0,4%. Üle 60% tööstuse, info ja side ning halduse valdkonnas hõivatuist töötas kontsernides. Finants-vahenduse ja energeetika valdkonnas sai oma sissetuleku kontserniettevõtetest kolmveerand töötajatest. Eriti oluline roll tööandjana oli kontserniüksustel mäetööstuses, kus kontsernides oli 87% kõigist töötajaist.

Kontserniettevõtete osatähtsus müügitulus jäi samale tasemele nagu 2013. aastal – 63% Eesti ettevõtete müügitulust[a] andsid ettevõttegrupi koosseisus tegutsenud ettevõtted.

Kontsernide tegutsemisvaldkonnad ei ole oluliselt muutunud. Eesti kontsernid on aktiivsemad kinnisvara ning kutse ja teaduse, väliskontsernid tööstuse ja kaubanduse vallas.

Tütarettevõtteid oli Eestis 2014. aastal 59 riigi kontsernidel. Traditsiooniliselt tegutsesid Eestis ulatuslikumalt meie põhjanaabrid – Soome ettevõtete kontrolli all tegutses 607 ja Rootsi kontsernide koosseisus 309 ettevõtet. Ameerika Ühendriikide kontsernidele kuulus Eestis 2014. aastal 171 tütarettevõtet. Kõige enam kinnistasid oma kohalolu Eestis Leedu ettevõtjad 150 kohaliku tütarettevõttega, tõustes arvukuselt Saksamaa ja Suurbritannia ette. Aasta varem oli Leedu kontrolli all 113 Eesti ettevõtet.

Eesti ettevõtted on tütarettevõtteid loonud rohkem kui 60 riigis, peamiselt Euroopas, aga ka Aasias, Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Austraalias ning Aafrikas. Eelkõige huvitusid Eesti hargmaised kontsernid siiski äri tegemisest lähiriikides, mille ettevõtlustingimusi tuntakse kõige paremini – Lätis, Leedus, Soomes ja Venemaal.

ECONOMIC UNITS

Katrin Aasmäe, Marielle Borthwick

Overview

There were 146,643 active economic units in 2014. *Their number has been growing for the last four years after the economic crisis, by even as many as 4,000–5,000 units per year in 2011–2013. In 2014, the growth slowed down with just over 2,000 new units added over the year. More than a half of the active economic units were companies (59%) and less than a fifth of the units were sole proprietors (18%). Non-profit associations constituted 20% of all active economic units. Like the year before, government and local government institutions constituted a little less than 2% in 2014.*

There were nearly 87,000 companies in 2014. *While in 2013 nearly 4,000 companies were added, then in 2014 their number increased only by 1,500. The growth occurred mostly among private limited companies – 2,500 such units were added. However, the growth in the number of private limited companies has slowed down as in two previous years more than 5,000 were added. The simplified registration of private limited companies has definitely had a major impact on their*

[a] Müügitulus ei ole finantsvahendusettevõtete andmeid, sest nende kasumiaruande skeem on teiste ettevõtete omast erinev.

number as the requirement for the immediate down payment of share capital was abolished. The number of public limited companies fell by 150 and general partnerships by as much as 850.

The number of sole proprietors continued decreasing for the eighth consecutive year. In 2014, their number decreased by nearly 500, a year before by 1,000. There are a little over 27,000 economically active sole proprietors.

Over 1,000 new non-profit institutions were added and their number is nearing 33,000. Among non-profit institutions, only the number of non-profit associations increased, while the number of government and non-government institutions and foundations fell. The growth in the number of non-profit associations accelerated – over 1,000 were added in 2014, whereas only 200 the year before. There were 25 fewer local government institutions in 2014 than a year earlier. Several rural municipalities as well as kindergartens, schools and libraries merged. The number of government institutions decreased by 16 – as in the previous year several state cultural institutions were re-registered as foundations.

There were slightly over 113,000 enterprises (companies and sole proprietors) in 2014. *More than 1,000 new ones were added over the year. As in previous years, over 61,000 or 54% of them are located in Harju county; most of them (79% of all Harju county enterprises) in Tallinn. There are over 12,000 enterprises in Tartu county, nearly 7,000 in Pärnu county, over 6,000 in Ida-Viru county and more than 4,000 enterprises in Lääne-Viru county. Although more than 300 enterprises were added in the entire Harju county, the number of enterprises operating in Tallinn decreased by 113, especially with regard to the number of micro-enterprises. In terms of enterprise population growth, the economy enlivened the most in South-Estonia – in Tartu county the number of enterprises increased by 3%, in both Võru and Põlva counties by 2%. There were no significant changes in other counties; only in Lääne county did the population of enterprises decrease slightly more than elsewhere – by 2%.*

Just like the year before, the number of large enterprises (with at least 250 employees) increased by 9. *In Harju county, their number increased by 4 and in Viljandi county by 2. Enterprises have hired more employees – several enterprises which used to be in a smaller size class by the number of employees are now among large enterprises. There were 191 large enterprises in 2014, with more than a half of them located in Tallinn. As in the previous year, nearly 70% of all large enterprises were located in Harju county. 17% of large enterprises operated in Ida-Viru county and 16% in Tartu county. There were no large enterprises in Rapla and Hiiu counties. While in 2013 the number of enterprises with fewer than 10 employees, i.e. micro-enterprises, grew the most in Harju county (by 2,700), then in 2014 their number grew the most in Tartu county – by 343. Only 250 micro-enterprises were added in Harju county. Still, in 2014 just like a year earlier, over a half of all micro-enterprises operated in Harju county (53%) and only a tenth in Tartu county.*

The population of information and communication enterprises was still growing steadily (by 6%), although not as fast as in the previous years (in 2013 – by 8%, in 2012 – by 11%). *However, the number of wholesale and retail enterprises as the most common type of enterprise (nearly 20% of all enterprises) decreased by 4% (in contrast to the 6–7% growth of the previous years). The number of enterprises engaging in professional, scientific and technical activities (13% of all active enterprises) increased by 4% over the year. The number of construction enterprises has stabilised, staying around 10,500 (9% of all enterprises). The sharpest decrease (11%) has occurred in the number of financial enterprises. The number of financial enterprises increased rapidly in 2012 (35%), due to an unusually large number of shelf companies being registered with finance as their main activity. A year later though their number decreased instead, and even more sharply (by 41%), because after a shelf company is sold off their economic activity usually changes or the company falls out of the population of active enterprises altogether.*

In 2014, there were 6,050 enterprise groups in Estonia with 10,835 active Estonian enterprises. *Just as in a couple of previous years, two-thirds of the groups were under the control of an Estonian group head. The number of foreign-controlled groups has increased at a significantly slower rate than that of groups controlled by an Estonian group head. While in 2004 foreign-controlled groups accounted for nearly 50% of all groups, then in 2014 their share decreased to 33%. The same trend can be observed in relation to the number of enterprises belonging to enterprise groups – in 2004, 47% of all enterprise groups were foreign-controlled, whereas in 2014 only 25%. Compared to 2004, the number of enterprises in the structures of Estonian groups has doubled*

in 2014 while the number of enterprises under foreign control has increased by slightly more than a third over the same period.

Enterprise groups play an important role in the Estonian economy. *Despite their small share (in 2014, 9% of the economically active units operated in the structure of an enterprise group), enterprise groups played a considerable role in employment in Estonia, engaging 35% of all employed persons and surpassing the pre-crisis level. The growth rate of the number of employees in groups exceeded the growth rate of overall employment in 2014. Enterprise groups engaged 6% more employees than in 2013 while employment in independent units grew only 0.4%. Over 60% of the persons employed in manufacturing, information and communication and in administrative and support services worked in enterprises operating in group structures. Three-quarters of the persons engaged in financial intermediation and the energy sector were employed by groups. Enterprise groups contributed the most to employment in the mining industry, where 87% of all employed persons worked in an enterprise belonging to an enterprise group.*

The share of enterprise groups in turnover remained at the same level as in 2013 – enterprise groups contributed 63% of the net turnover[a] of Estonian enterprises.

The main economic activities of enterprise groups have not changed much. Among domestically controlled groups, the greatest number of enterprises were engaged in real estate and professional, scientific and technical activities. Among foreign-controlled groups, enterprises engaging in trade and manufacturing held the biggest share.

In 2014, the enterprise groups of 59 different countries had subsidiaries in Estonia. *As usual, the greatest number of enterprise groups was controlled by our Northern neighbours – 607 Estonian enterprises operated under the control of Finnish and 309 under Swedish enterprise groups. 171 subsidiaries were part of US groups. Lithuanian entrepreneurs have expanded their business in Estonia the most, controlling 150 local subsidiaries and outperforming Germany and the United Kingdom. A year earlier, Lithuanian groups controlled 113 Estonian enterprises.*

Estonian enterprises have set up subsidiaries in more than 60 countries, mainly in Europe but also in Asia, North and South America, Australia and Africa. Still, Estonian multinational groups were mainly interested in doing business in the neighbouring countries – Latvia, Lithuania, Finland and Russia.

Joonis 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi järgi, 2004–2014
Figure 1. Units in the Statistical Profile by legal form, 2004–2014

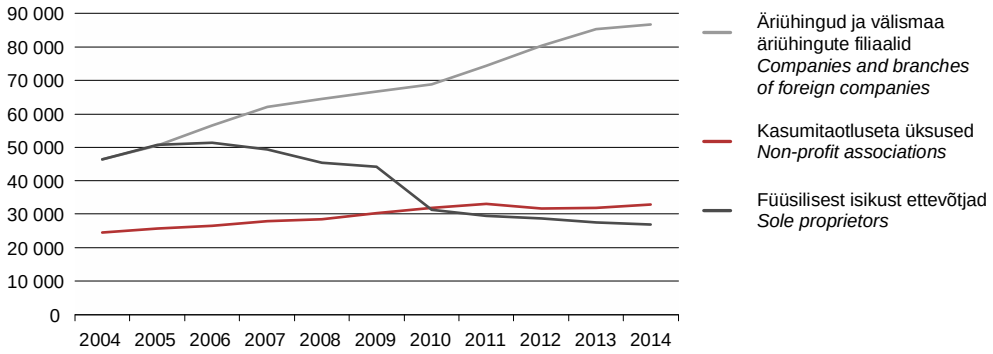

[a] *Excluding the turnover of financial intermediation enterprises, as the form of their income statement differs from that of other enterprises.*

Tabel 1. Statistilisse profiili kuuluvad üksused õigusliku vormi ja tegevusala järgi, 2014
Table 1. Units in the Statistical Profile by legal form and economic activity, 2014

	Füüsilisest isikust ettevõtjad	Äriühingud ja välismaa äriühingute filiaalid	Mitte-tulundus-ühingud	Sihtasu-tused	Riigi-asutused	Kohaliku oma-valitsuse asutused	Kõik üksused	
	Sole proprietors	*Companies and branches of foreign companies*	*Non-profit associa-tions*	*Foun-dations*	*Govern-ment institu-tions*	*Local government institu-tions*	*Total*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	8 420	4 141	254	–	1	–	12 816	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	7	156	–	–	–	1	164	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	1 096	7 239	2	–	–	–	8 337	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	6	253	1	–	–	2	262	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	22	312	10	–	–	6	350	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	701	9 974	24	–	–	–	10 699	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	3 110	17 841	15	1	–	1	20 968	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	2 810	5 257	27	5	–	2	8 101	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	408	2 843	23	–	–	2	3 276	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	421	5 014	165	14	3	1	5 618	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	92	1 435	7	8	2	–	1 544	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	671	6 058	11 567	20	–	10	18 326	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2 150	12 990	204	42	42	1	15 429	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	493	5 524	85	5	–	–	6 107	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	169	69	87	272	597	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	725	1 174	766	42	81	1 189	3 977	*Education*
Tervishoid ja sotsiaal-hoolekanne	553	1 501	659	118	5	152	2 988	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1 727	2 034	4 801	135	34	788	9 519	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	3 601	3 006	10 660	291	2	5	17 565	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	–	–	*Activities of house-holds as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
Tegevusala täpsustamata	–	–	–	–	–	–	–	*Economic activity unknown*
KOKKU	27 013	86 752	29 439	750	257	2 432	146 643	*TOTAL*

Tabel 2. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala järgi, 2011–2014
Table 2. Enterprises in the Statistical Profile by economic activity, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	12 773	12 688	12 722	12 561	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	143	150	158	163	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	7 591	7 914	8 149	8 335	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	243	253	253	259	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	334	343	351	334	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	9 664	10 220	10 506	10 675	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	19 079	20 207	21 739	20 951	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	7 292	7 527	7 796	8 067	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	2 845	2 961	3 123	3 251	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	4 206	4 702	5 126	5 435	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	1 567	2 412	1 705	1 527	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	6 066	6 275	6 592	6 729	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	13 203	13 864	14 586	15 140	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	6 017	6 197	6 301	6 017	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	1 836	1 857	1 861	1 899	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	1 951	1 983	2 043	2 054	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	3 294	3 431	3 605	3 761	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	5 729	5 900	6 144	6 607	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	103 833	108 884	112 760	113 765	*TOTAL*

Tabel 3. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi järgi, 2011–2014
Table 3. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Riik	73	72	65	66	*State*
Kohalik omavalitsus	223	213	211	206	*Local government*
Eesti eraomanik	96 758	100 973	105 026	106 012	*Estonian private owner*
Välisomanik	6 779	7 626	7 458	7 481	*Foreign owner*
KOKKU	103 833	108 884	112 760	113 765	*TOTAL*

Tabel 4. Statistilisse profiili kuuluvad kasumitaotluseta üksused õigusliku vormi järgi, 2011–2014
Table 4. Non-profit institutions in the Statistical Profile by legal form, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Mittetulundus-ühingud	29 507	28 183	28 376	29 439	*Non-profit associations*
Sihtasutused	791	833	757	750	*Foundations*
Riigiasutused	293	288	273	257	*Government institutions*
Kohaliku omavalitsuse asutused	2 497	2 469	2 457	2 432	*Local government institutions*
KOKKU	33 088	31 773	31 863	32 878	*TOTAL*

Tabel 5. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted töötajate arvu ja tegevusala järgi, 2014
Table 5. Enterprises in the Statistical Profile by number of employees and economic activity, 2014

	Vähemalt 250 töötajaga ettevõtted	50–249 töötajaga ettevõtted	10–49 töötajaga ettevõtted	Alla 10 töötajaga ettevõtted	Kõik ettevõtted	
	Enterprises with 250 and more employees	*Enterprises with 50–249 employees*	*Enterprises with 10–49 employees*	*Enterprises with fewer than 10 employees*	*Total*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	1	38	280	12 242	12 561	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	2	10	36	115	163	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	64	429	1 179	6 663	8 335	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3	16	45	195	259	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	10	60	261	334	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	10	72	792	9 801	10 675	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	33	186	1 120	19 612	20 951	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	15	95	558	7 399	8 067	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	7	54	437	2 753	3 251	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	14	49	198	5 174	5 435	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	7	18	63	1 439	1 527	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	–	9	138	6 582	6 729	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	–	44	339	14 757	15 140	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	21	72	277	5 647	6 017	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–	–	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	–	7	57	1 835	1 899	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	10	35	184	1 825	2 054	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	1	11	42	3 707	3 761	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	–	7	69	6 531	6 607	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	191	1 162	5 874	106 538	113 765	*TOTAL*

Tabel 6. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted omaniku liigi ja tegevusala järgi, 2014
Table 6. Enterprises in the Statistical Profile by type of owner and economic activity, 2014

	Riik *State*	Kohalik omavalitsus *Local government*	Eesti eraomanik *Estonian private owner*	Välisomanik *Foreign owner*	Kõik ettevõtted *Total*	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	2	1	12 427	131	12 561	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	1	1	139	22	163	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	5	1	7 616	713	8 335	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	8	57	163	31	259	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	3	60	257	14	334	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	1	5	10 380	289	10 675	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	4	1	18 609	2 337	20 951	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	14	6	7 586	461	8 067	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	3	1	3 126	121	3 251	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	6	1	4 918	510	5 435	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	3	–	1 202	322	1 527	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	3	33	5 992	701	6 729	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	7	3	14 173	957	15 140	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	1	4	5 361	651	6 017	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–	–	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	–	1	1 873	25	1 899	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	2	21	2 002	29	2 054	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	2	8	3 677	74	3 761	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	1	2	6 511	93	6 607	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	–	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	66	206	106 012	7 481	113 765	*TOTAL*

Tabel 7. Statistilisse profiili kuuluvad mittetulundusühingud ja sihtasutused tegevusala järgi, 2011–2014
Table 7. Non-profit associations and foundations in the Statistical Profile by economic activity, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	269	245	253	254	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	–	–	–	–	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	2	2	3	2	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	1	1	–	1	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
Veevarustus; kanalisatsioon; jäätme- ja saastekäitlus	19	13	17	10	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	20	17	17	24	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	6	5	13	16	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	28	27	28	32	*Transportation and storage*
Majutus ja toitlustus	12	15	17	23	*Accommodation and food service activities*
Info ja side	181	146	158	179	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	12	10	13	15	*Financial and insurance activities*
Kinnisvaraalane tegevus	11 524	11 410	11 368	11 587	*Real estate activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	177	167	197	246	*Professional, scientific and technical activities*
Haldus- ja abitegevused	85	68	72	90	*Administrative and support service activities*
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	215	219	239	238	*Public administration and defence; compulsory social security*
Haridus	610	589	661	808	*Education*
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	827	731	729	777	*Human health and social work activities*
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	4 745	4 468	4 612	4 936	*Arts, entertainment and recreation*
Muud teenindavad tegevused	11 565	10 883	10 736	10 951	*Other service activities*
Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine	–	–	–	–	*Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use*
KOKKU	30 298	29 016	29 133	30 189	*TOTAL*

Joonis 2. Üksustes hõivatute jagunemine üksuse tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2014
Figure 2. Distribution of persons employed in economic units by economic activity and type of control of the unit, 2014

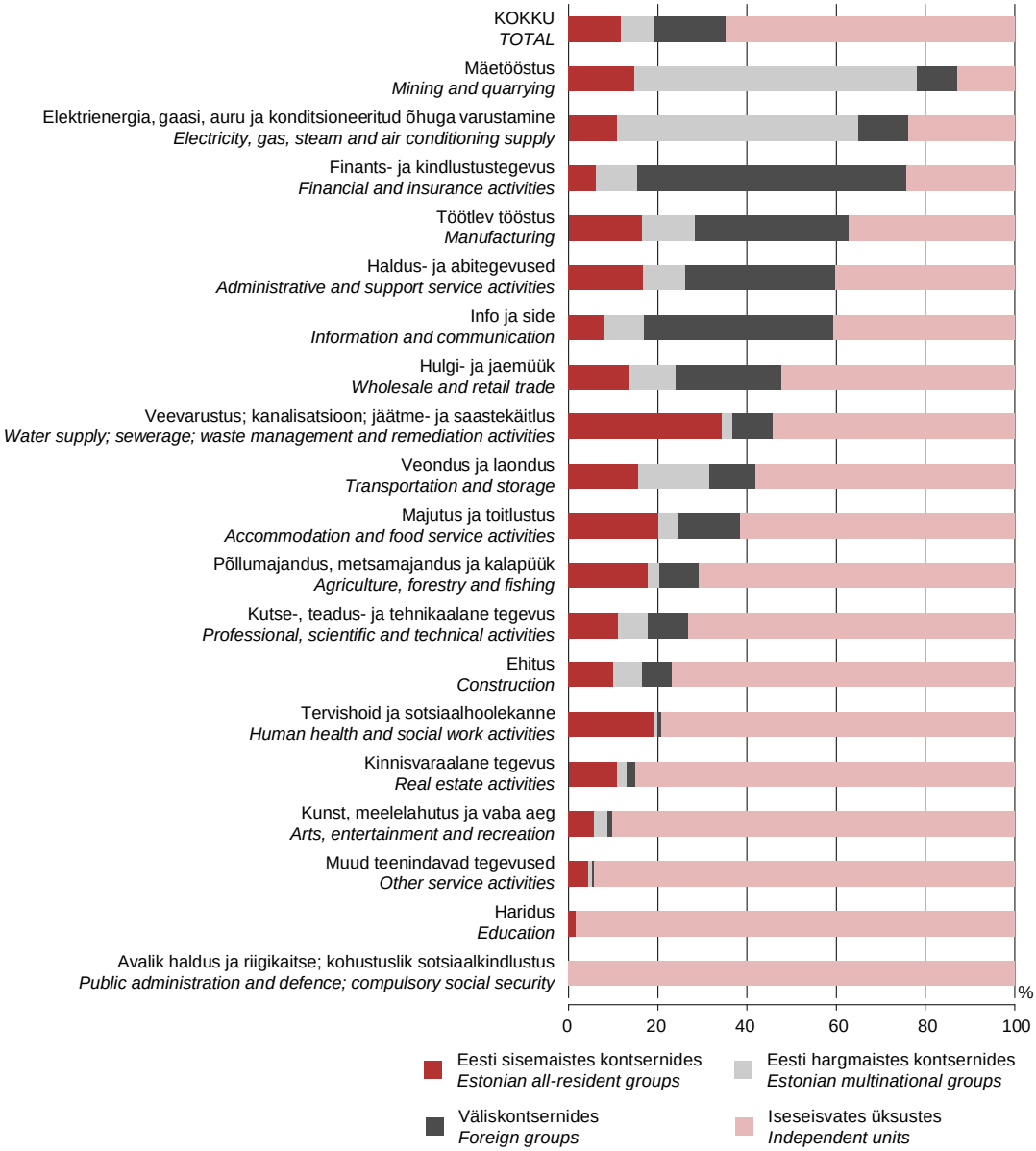

Tabel 8. Kontsernidesse kuuluvad üksused kontserni tegevusala ja kontrollitüübi järgi, 2011–2014
Table 8. Units belonging to enterprise groups by economic activity and type of control of the enterprise group, 2011–2014

	2011		2012	
	Eesti sisemaised kontsernid *Estonian all-resident groups*	Välis-kontsernid *Foreign groups*	Eesti sisemaised kontsernid *Estonian all-resident groups*	Välis-kontsernid *Foreign groups*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	245	56	271	56
Mäetööstus	29	18	33	21
Töötlev tööstus	618	400	668	407
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	69	18	72	21
Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus	49	10	57	10
Ehitus	477	85	504	94
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1 121	707	1 188	705
Veondus ja laondus	304	139	333	146
Majutus ja toitlustus	194	39	214	47
Info ja side	313	165	361	183
Finants- ja kindlustustegevus	322	107	329	113
Kinnisvaraalane tegevus	1 184	279	1 271	287
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1 074	254	1 203	273
Haldus- ja abitegevused	501	175	485	193
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	–	–	–	–
Haridus	57	9	69	8
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	64	6	71	6
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	94	14	127	13
Muud teenindavad tegevused	147	20	172	12
KOKKU	6 862	2 501	7 428	2 595

2013			2014			
Eesti sisemaised kontsernid *Estonian all-resident groups*	Eesti hargmaised kontsernid *Estonian multinational groups*	Välis-kontsernid *Foreign groups*	Eesti sisemaised kontsernid *Estonian all-resident groups*	Eesti hargmaised kontsernid *Estonian multinational groups*	Välis-kontsernid *Foreign groups*	
269	24	56	270	32	52	*Agriculture, forestry and fishing*
27	7	20	31	6	20	*Mining and quarrying*
581	114	398	553	139	399	*Manufacturing*
55	23	23	54	24	26	*Electricity, gas, steam and air conditioning supply*
52	5	10	45	5	8	*Water supply; sewerage, waste management and remediation activities*
483	61	67	476	68	73	*Construction*
1 076	220	707	1 070	241	734	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
280	85	159	290	94	158	*Transportation and storage*
223	14	42	243	17	39	*Accommodation and food service activities*
389	53	179	399	71	177	*Information and communication*
295	65	131	259	65	151	*Financial and insurance activities*
1 186	179	317	1 204	195	339	*Real estate activities*
1 119	161	280	1 144	196	284	*Professional, scientific and technical activities*
433	62	189	451	69	181	*Administrative and support service activities*
–	–	–	–	–	–	*Public administration and defence; compulsory social security*
72	3	7	70	3	7	*Education*
65	5	7	58	6	8	*Human health and social work activities*
115	8	12	112	8	13	*Arts, entertainment and recreation*
167	5	11	176	10	12	*Other service activities*
6 887	1 094	2 615	6 905	1 249	2 681	*TOTAL*

Metoodika

Statistiline profiil on majanduslikult aktiivsete üksuste kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast ja mis moodustatakse majandusüksuste statistilise registri andmete põhjal.

Majandusüksuste statistiline register on loodud järgmiste juriidiliste registrite andmete alusel: äriregister, mittetulundusühingute ja sihtasutuste register, maksukohustuslaste register ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register (RKOARR). Majandusüksuste statistilisse registrisse on kantud kõik registreeritud üksused. Erinevalt juriidilistest registritest määratakse majandusüksuste statistilises registris iga aasta lõpus kindlaks aasta jooksul tegutsenud üksuste populatsioon ehk statistiline profiil.

Statistilist registrit uuendatakse aasta jooksul juriidiliste registrite andmete ning ettevõtetele ja teistele üksustele saadetavate küsimustike põhjal. Kasutatakse ka muid andmeallikaid, nt statistilisi ja raamatupidamisaruandeid. Uuendatud statistiline profiil valmib novembriks. Seda kasutatakse sama aasta aastastatistika ja järgmise aasta lühiajastatistika valimi koostamisel. Statistilisse profiili kuuluvad kõik vaatlusperioodil tegutsenud üksused, k.a need, mis tegutsevad vaatlusperioodil vaid osa ajast. Ettevõtete hulka on arvatud äriühingud ja FIE-d.

Eestis tegutsevate ettevõttegruppide kohta kogub Statistikaamet regulaarselt andmeid alates 2005. aastast. Kuni 2013. aastani oli majandusüksuste statistilises registris info kaht tüüpi kontsernide kohta: Eesti territooriumil tegutsevad väliskontsernid, mille peaettevõtted asuvad väljaspool Eestit, ja Eesti sisemaised kontsernid, mille kõik liikmed on registreeritud Eestis. Alates 2013. aastast hõlmab statistiline register infot ka Eesti hargmaiste kontsernide kohta. Need on Eesti kapitali kontrolli all olevad ettevõttegrupid, mille koosseisu kuulub vähemalt üks välismaal registreeritud tütarettevõte. Andmeallikana kasutatakse eelkõige riiklike ja teiste andmekogude andmeid. Kontsernide moodustamise aluseks olevad ettevõtetevahelised omandisuhted on esitatud 31. detsembri seisuga.

Methodology

The Statistical Profile is a database of economically active units. Since 1994, Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for economic statistics. It is based on the Business Register for Statistical Purposes.

The Business Register for Statistical Purposes is based on the data of the following legal registers: the Commercial Register, the Non-Profit Associations and Foundations Register, the Register of Taxable Persons and the State Register of State and Local Government Agencies. The Business Register for Statistical Purposes includes all registered units. However, unlike legal registers, the Business Register for Statistical Purposes compiles (at the end of each year) a frozen frame of units that were economically active in the corresponding year, called the Statistical Profile.

During the year, the Business Register for Statistical Purposes is updated on the basis of the data contained in legal registers and on the basis of an annual survey of enterprises and other units. In addition, other data sources, such as statistical questionnaires and annual reports, are used. The updated Statistical Profile is compiled by the month of November every year and is used for drawing samples for annual statistics of the same year and for short-term statistics of the following year. All units economically active during the reference period and all units active for at least a part of the reference period are included in the Statistical Profile. Enterprises include companies and sole proprietors.

As of 2005, Statistics Estonia regularly collects data on the enterprise groups operating in Estonia. Until 2013, the Business Register for Statistical Purposes contained information on two types of enterprise groups: foreign-controlled enterprise groups (group head located outside Estonia) and all-resident enterprise groups. Since 2013, the statistical register also includes information on Estonian multinational groups – these are domestically controlled groups with at least one foreign subsidiary. State registers and other databases are used as the main data sources. The ownership links between enterprises, which are the basis for the formation of enterprise groups, have been established as at 31 December.

VÄLISKAUBANDUS

Evelin Puura, Mirgit Silla

Ülevaade

2014. aastal eksporditi Eestist kaupu jooksevhindades 12,1 miljardi ja imporditi Eestisse 13,7 miljardi euro eest. Kaubavahetuse käive aastaga pisut kahanes – 2013. aastal oli eksport 12,3 miljardit ja import 13,9 miljardit eurot.

Võrreldes 2013. aastaga vähenes 2014. aastal kaupade eksport jooksevhindades 2% ja import 1%. Kaubavahetuse jätkuvat kahanemist mõjutasid 2014. aastal enim transpordivahendite üksiktehingud, mis toimusid 2013. aasta alguses.

Kaubavahetuse puudujääk oli 2014. aastal 1,7 miljardit eurot. Võrreldes 2013. aastaga oli see 67 miljonit suurem. Kaubavahetuse puudujääk on majanduskriisile järgnenud aastatel kasvanud. Suurim puudujääk oli 2014. aastal transpordivahendite ning keemiatööstuse tooraine ja toodete kaubavahetuses, suurim ülejääk puidu ja puittoodete ning mitmesuguste tööstustoodete (sh mööbel) kaubavahetuses.

2014. aastal viidi Eestist enim välja elektrimasinaid ja -seadmeid – 22% Eesti koguekspordist. Nendele järgnesid mineraalsed tooted (sh bensiin, põlevkiviõli ja elektrienergia) 11%-ga ning põllumajandussaadused ja toidukaubad 10%-ga. Ekspordi vähenemine 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga oli peamiselt tingitud transpordivahendite (–20%), keemiatööstuse toodete ja tooraine (–14%) ning vääriskivide ja -metallide (–43%) väljaveo kahanemisest. Enim suurenes elektrimasinate ja -seadmete (5%), puidu ja puittoodete (5%) ning mineraalsete toodete (4%) eksport.

Kõige rohkem imporditi 2014. aastal Eestisse samuti elektrimasinaid ja -seadmeid – 19% Eesti koguimpordist. Teisel ja kolmandal kohal olid nagu ka ekspordis mineraalsed tooted (13%) ning põllumajandussaadused ja toidukaubad (11%). Suurim langus oli transpordivahendite (–18%) ning masinate ja mehaaniliste seadmete (–10%) sisseveos. Enim suurenes 2013. aastaga võrreldes elektrimasinate ja -seadmete (7%) ning mineraalsete toodete (3%) sissevedu.

Enim kahanes kapitalikaupade eksport. Lõpptarbimise järgi saab kaubad jagada kapitalikaupadeks, vahetoodeteks ja tarbekaupadeks. Kõige rohkem eksporditi 2014. aastal Eestist vahetooteid ehk tootmiseks mõeldud tooteid – 55% Eesti koguekspordist. Vahetoodete ekspordi osatähtsus kasvas 2014. aastal 2013. aastaga võrreldes protsendipunkti võrra.

2014. aastal oli kapitalikaupade osatähtsus Eesti koguekspordis 21% ehk sama suur kui aasta varem. Peamiselt transpordivahendite ühekordsete tehingute tõttu vähenes kapitalikaupade eksport 2014. aastal 4%, mõjutades oluliselt kogu eksporti.

Tarbekaupade ekspordi osatähtsus Eesti koguekspordis oli 2014. aastal 20% – samuti sama suur nagu 2013. aastal. Tarbekaupade väljavedu oli 2014. aastal 3% väiksem kui aasta varem.

Ka impordis olid suurima osatähtsusega vahetooted – 56% koguimpordist. Järgnesid tarbekaubad (22%) ja kapitalikaubad (15%). Vahetoodete suur osatähtsus impordis näitab, et Eesti tööstus on seotud sisseveetavate tootekomponentidega.

Tarbekaupade import kajastab hästi sisemaise nõudluse olukorda. 2014. aastal imporditi tarbekaupu 2% enam kui 2013. aastal. Tarbekaupade sisseveo jätkuv kasv näitab Eesti sisetarbimise head seisu. Vahetoodete import kasvas aastaga samuti 2%, samal ajal kui Eesti koguimport vähenes 1%. Enim kahanes 2014. aastal kapitalikaupade import (–19%), peamiselt transpordivahendite ühekordsete suurtehingute tõttu. Ka kapitalikaupade osatähtsus koguimpordis vähenes aastaga 3 protsendipunkti. Enim ehk 7% kasvas muude kaupade ehk mootoribensiini, sõiduautode ja mujal spetsifitseerimata kaupade import.

Eesti suurim ekspordipartner 2014. aastal oli Rootsi. Eestist eksporditi mullu kaupu 169 riiki ja imporditi Eestisse 132 riigist. Väliskaubanduse bilanss oli positiivne 122 riigiga. Suurim kaubavahetuse ülejääk – 984 miljonit eurot – tekkis Rootsiga peetud kaubavahetuses. Järgnesid Norra

(364 miljonit eurot) ja Venemaa (335 miljonit eurot). Suurim puudujääk tekkis Saksamaa ja Poolaga peetud kaubavahetuses (vastavalt 994 ja 801 miljonit eurot). Ka Leedu ja Hollandiga peetud kaubavahetuses tekkis suur puudujääk (vastavalt 508 ja 449 miljonit eurot).

Eksport Rootsi oli 2014. aastal 18% Eesti kogueksportdist. Teisel kohal oli eksport Soome (15%) ja kolmandal eksport Lätti (11%). 2014. aastal oli eksport mitmesse olulisse sihtriiki suurem kui 2013. aastal. Kõige rohkem kasvas eksport Rootsi (114 miljonit eurot ehk 6%) ja USA-sse (94 miljonit eurot ehk 26%). Enim vähenes eksport Venemaale (225 miljonit eurot ehk 16%) ja Soome (135 miljonit eurot ehk 7%).

Eestisse imporditi 2014. aastal enim kaupu Soomest – 15% Eesti koguimpordist. Järgnesid import Saksamaalt (12%), Rootsist ja Lätist (kummastki 9%). Aastaga suurenes enim kaupade sissevedu Saksamaalt (118 miljonit eurot ehk 8%) ja Hollandist (74 miljonit eurot ehk 11%). Kõige rohkem vähenes import Suurbritanniast (136 miljonit eurot ehk 23%), Lätist (129 miljonit eurot ehk 10%) ja Leedust (91 miljonit eurot ehk 7%).

Eesti kaubavahetuses oli Euroopa Liidu riikide osatähtsus kogueksportdis 2014. aastal 72% ja -impordis 83%. Eesti kaubavahetuse puudujääk teiste Euroopa Liidu (EL) riikidega oli 2014. aastal 2,7 miljardit eurot. Võrreldes 2013. aastaga vähenes puudujääk 218 miljoni euro võrra. Kaubavahetus EL-i riikidega kahanes, eksport jäi 2013. aastaga samale tasemele ja import vähenes 2%. Kaubavahetus EL-i väliste riikidega oli 2014. aastal aga ülejäägis – eksport nendesse riikidesse oli miljardit eurot suurem kui import nendest riikidest. Eksport EL-i välistesse riikidesse vähenes 216 miljoni euro võrra, kuid import suurenes 69 miljoni euro võrra. Eksport euroala riikidesse oli 41% Eesti kogueksportdist, import neist riikidest aga 51% Eesti koguimpordist.

Eesti ekspordinäitaja jäi 2014. aastal EL-i riikide keskmisele alla. Eurostati andmetel kasvas eksport EL-i liikmesriikides aastaga keskmiselt 1% (Eestis vähenes 2%). Kogu euroala ja EL-i ekspordi kasvu mõjutas suurriikide majanduse areng. Prantsusmaal ja Hollandis oli eksport 2014. aastal sama suur kui 2013. aastal, Saksamaal, Hispaanias, Itaalias ja Belgias seevastu suurem (vastavalt 4%, 2%, 2% ja 1%). Tööstuse suurriikidest kahanes eksport vaid Suurbritannias (–7%). Euroala riikidest vähenes eksport enim Maltal ja Küprosel (vastavalt –23% ja –11%).

Import kasvas 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga EL-i riikides keskmiselt 2% (Eestis kahanes 1%). Import suurenes enamikus EL-i liikmesriikides. Suurim oli impordi kasv Iirimaal ja Küprosel (kummaski 7%). Euroala suurima osatähtsusega riikides Saksamaal ja Hispaanias kasvas import vastavalt 2% ja 5%, Belgias ja Hollandis jäi import 2013. aasta tasemele ning Itaalias ja Prantsusmaal vähenes vastavalt 2% ja 1%.

Eurostati andmetel olid EL-i liikmesriikides nii ekspordis kui ka impordis olulisimad kaubagrupid masinad ja seadmed, transpordivahendid, mitmesugused tööstustooted ja mineraalsed tooted.

Eksport elaniku kohta oli Eestis 2014. aastal 9183 ja import 10 438 eurot, ületades ka EL-i riikide keskmisi näitajaid, mis olid vastavalt 9146 ja 8934 eurot. Kõige väiksem oli eksport elaniku kohta Küprosel, Horvaatias ja Kreekal. Ekspordis ei kajastu ainult riigi omatoodang, vaid ka teiste liikmesriikide kaupade vahendamine selle riigi kaudu ehk reeksport. Enim mõjutab reeksport Belgia ja Hollandi väliskaubandust. Nende riikide ekspordinäitajad olid ka EL-i suurimad – Belgias 31 526 eurot ja Hollandis 30 052 eurot elaniku kohta. Kaupu imporditi ühe elaniku kohta enim Luksemburgis (36 395 eurot), Belgias (30 292) ja Hollandis (26 282), vähim aga Rumeenias (2935), Bulgaarias (3608) ja Horvaatias (3972).

FOREIGN TRADE

Evelin Puura, Mirgit Silla

Overview

In 2014, exports of goods from Estonia totalled 12.1 billion euros and imports to Estonia totalled 13.7 billion euros at current prices. The annual turnover of trade decreased slightly – in 2013, exports amounted to 12.3 and imports to 13.9 billion euros.

Compared to 2013, exports decreased by 2% and import by 1% (at current prices) in 2014. The continued decline of trade was influenced the most in 2014 by single transactions made with transport equipment at the beginning of 2013.

***The annual trade deficit in 2014 was 1.7 billion euros**, which was 67 million euros more than in 2013. The annual deficit has increased in the years after the economic crisis. The biggest deficit in 2014 was registered in trade with transport equipment and raw materials and products of the chemical industry, and the biggest surplus in trade with wood and products thereof and in trade with miscellaneous products (incl. furniture).*

***In 2014, electrical machinery and equipment were the most frequently exported commodities, comprising 22% of Estonia's total exports.** They were followed by the exports of mineral products, including motor spirits, oil shale and electrical energy (11% of total exports) and agricultural products and food preparations (10%). The decreased exports in 2014 compared to 2013 were mostly caused by a fall in the exports of transport equipment (–20%), raw materials and products of the chemical industry (–14%) and precious stones and precious metals (–43%). The biggest increase was recorded in the dispatches of electrical machinery and equipment (5%), wood and products thereof (5%) and mineral products (4%).*

***The biggest share in imports was also held by electrical machinery and equipment – 19% of Estonia's total imports.** Similarly to exports, they were followed by mineral products (13%) and agricultural products and food preparations (11%). The biggest decrease was registered in the arrivals of transport equipment (–18%), machinery and mechanical appliances (–10%). The biggest increase in imports compared to 2013 was recorded in the arrivals of electrical machinery and equipment (7%) and mineral products (3%).*

***The exports of capital goods decreased the most.** Based on end-use, goods can be classified as capital goods, intermediate goods and consumption goods. The biggest share in Estonia's total exports in 2014 was held by intermediates, i.e. inputs for the production of other goods, with 55% of total exports. In 2014, the share of the exports of intermediate goods increased by 1 percentage point compared to 2013.*

In 2014, capital goods accounted for 21% of Estonia's total exports, staying thus at the same level as the year before. In 2014, the exports of capital goods decreased 4%, mainly due to single transactions made with transport equipment, and that had a strong impact on the fall in total exports.

The exports of consumption goods accounted for 20% of Estonia's total exports in 2014 and stayed also at the same level as in 2013. In 2014, the exports of consumption goods decreased 3% compared to the previous year.

Intermediate goods also held the biggest share (56%) in total imports, followed by consumption goods (22%) and capital goods (15%). The large share of intermediate goods in imports shows that Estonia's manufacturing industry is strongly dependent on imported components.

The imports of consumption goods are a good indicator of the internal demand. In 2014, the imports of consumption goods increased 2% compared to 2013. The continued growth in the exports of consumption goods indicates a recovery in internal demand in Estonia. The imports of intermediates also increased 2% while Estonia's total imports decreased 1%. In 2014, the imports of capital goods decreased the most (–19%), mainly due to single transactions made with transport equipment. The share of capital goods in total imports also decreased by 3 percentage points compared to 2013. The largest decrease (–7%) occurred in the arrivals of other goods, i.e. motor spirits, motor cars and other goods not elsewhere specified.

Estonia's most important trading partner in 2014 was Sweden. *In 2014, Estonia exported goods to 169 countries and imported goods from 132 countries. A positive foreign trade balance was recorded in the case of 122 countries. The biggest surplus was recorded in trade with Sweden (984 million euros), followed by Norway (364 million euros) and Russia (335 million euros). The biggest deficit was recorded in trade with Germany and Poland (994 and 801 million euros, respectively). A large deficit was also registered in trade with Lithuania (508 million euros) and the Netherlands (449 million euros).*

Sweden accounted for the biggest share of Estonia's total exports (18%). Exports to Finland accounted for 15% and exports to Latvia for 11% of total exports. Compared to 2013, there was an increase in exports to several main partner countries in 2014. The largest increase was recorded in exports to Sweden (up 114 million euros or 6%) and to the USA (up 94 million euros or 26%). The largest decrease was registered in exports to Russia (down 225 million euros or 16%) and Finland (down 135 million euros or 7%).

The biggest share of goods imported to Estonia in 2014 came from Finland, which accounted for 15% of Estonia's total imports. Finland was followed by Germany (12%), Sweden and Latvia (each accounting for 9% of total imports). Compared to 2013, the biggest increase was recorded in arrivals from Germany (up 118 million euros or 8%) and the Netherlands (up 74 million euros or 11%). The most significant decrease occurred in imports from the United Kingdom (down 136 million euros or 23%), Latvia (down 129 million euros or 10%) and Lithuania (down 91 million euros or 7%).

In 2014, the share of European Union (EU) countries was 72% in Estonia's total exports and 83% in Estonia's total imports. *The trade deficit with EU countries totalled 2.7 billion euros in 2014. Compared to 2013, the deficit decreased by 218 million euros. Exports to EU countries remained at the 2013 level and imports decreased 2%. The trade balance with non-EU countries, however, was in surplus in 2014 – exports to those countries accounted for a billion euros more than imports from those countries. Exports to non-EU countries decreased by 216 million euros, while imports increased by 69 millions euros. Exports to the euro-area countries accounted for 41% of Estonia's total exports, while imports from these countries made up 51% of Estonia's total imports*

Estonia's exports figures were below the EU average. *According to Eurostat, exports grew by an average of 1% in all EU countries in 2014 (down 2% in Estonia). The exports growth of the entire euro area and the EU was influenced by economic growth in larger countries. Exports in France and the Netherlands stayed at the same level as in 2013, while exports in Germany, Spain, Italy and Belgium increased (4%, 2%, 2% and 1%, respectively). Among industrial superpowers, exports fell only in the United Kingdom (–7%). In the euro area, exports dropped the most in Malta and Cyprus (–23% and –11%, respectively).*

The average increase in imports in 2014 compared to 2013 was 2% in EU countries (down 2% in Estonia). Imports increased in most EU countries. The biggest increase was recorded in Ireland and Cyprus (7% in both countries). Among the most important euro-area countries, imports increased in Germany (2%) and Spain (5%), while in Belgium and the Netherlands imports remained at the same level as in 2013 and in Italy and France imports decreased by 2% and 1%, respectively.

According to Eurostat, the most important commodity chapters in both exports and imports included machinery and equipment, transport equipment, miscellaneous manufactured articles and mineral products.

In Estonia, exports amounted to 9,183 euros and imports to 10,438 euros per capita in 2014, exceeding the average values of the EU, which were 9,146 and 8,934 euros per capita, respectively. Exports per capita were the smallest in Cyprus, Croatia and Greece. Exports include not only the country's own output but also the mediation of goods produced in other Member States through the given country (i.e. re-exports). Re-exports has the biggest impact on trade in Belgium and the Netherlands, where exports per capita were among the highest in the EU (31,526 and 30,052 euros, respectively). Imports per capita were the biggest in Luxembourg (36,395 euros), Belgium (30,292) and the Netherlands (26,282), and the smallest in Romania (2,935), Bulgaria (3,608) and Croatia (3,972).

Joonis 1. Eesti väliskaubandus, 2005–2014
Figure 1. Foreign trade of Estonia, 2005–2014

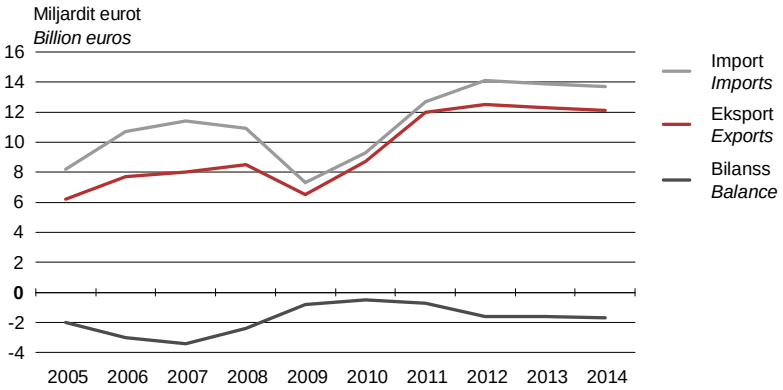

Joonis 2. Ekspordi ja impordi aastamuutus Eestis ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2013, 2014
Figure 2. Annual change in exports and imports in Estonia, and in the European Union on average, 2013, 2014

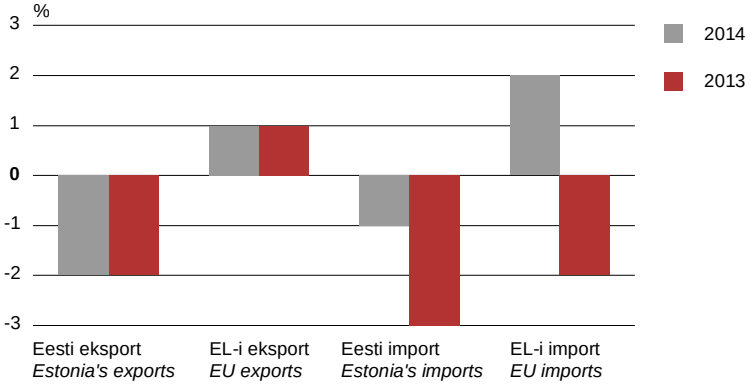

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 3. Eksport peamise kaubajaotise ja kaubagrupi[a] järgi, 2013, 2014
Figure 3. Exports by main commodity section and commodity chapter[a], 2013, 2014

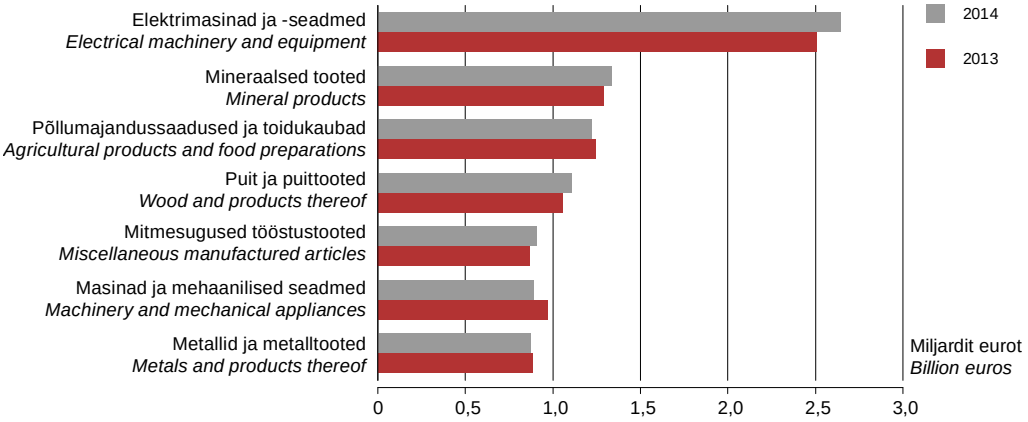

[a] Eraldi välja toodud kaubagrupid on elektrimasinad ja -seadmed ning masinad ja mehaanilised seadmed.
[a] *The commodity chapters presented separately include electrical machinery and equipment, and machinery and mechanical appliances.*

Joonis 4. Import peamise kaubajaotise ja kaubagrupi[a] järgi, 2013, 2014
Figure 4. Imports by main commodity section and commodity chapter[a], 2013, 2014

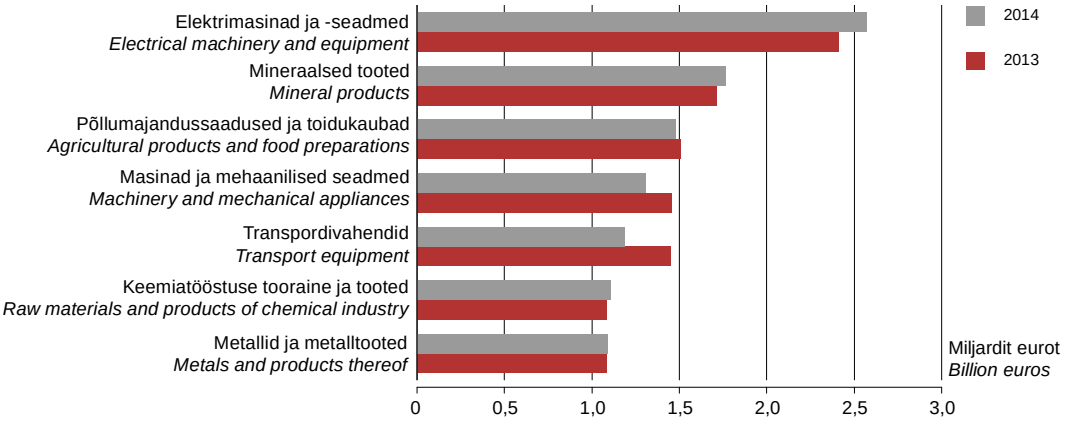

[a] Eraldi välja toodud kaubagrupid on elektrimasinad ja -seadmed ning masinad ja mehaanilised seadmed.

[a] *The commodity chapters presented separately include electrical machinery and equipment, and machinery and mechanical appliances.*

Joonis 5. Kaupade eksport majanduse põhikategooria järgi, 2011–2014
Figure 5. Exports of goods by Broad Economic Categories, 2011–2014

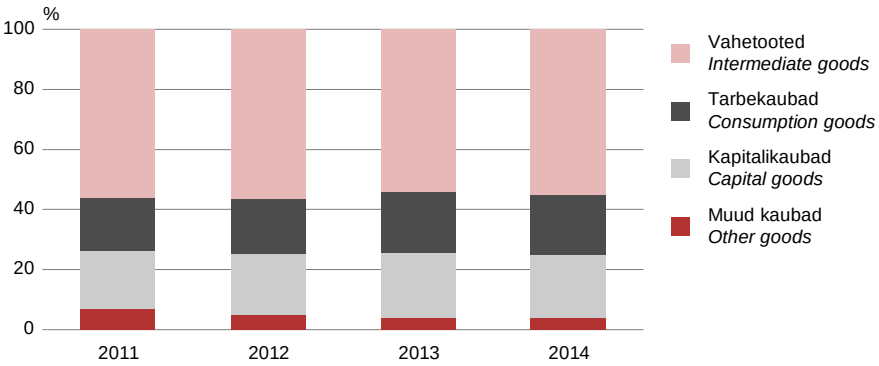

Joonis 6. Kaupade import majanduse põhikategooria järgi, 2011–2014
Figure 6. Imports of goods by Broad Economic Categories, 2011–2014

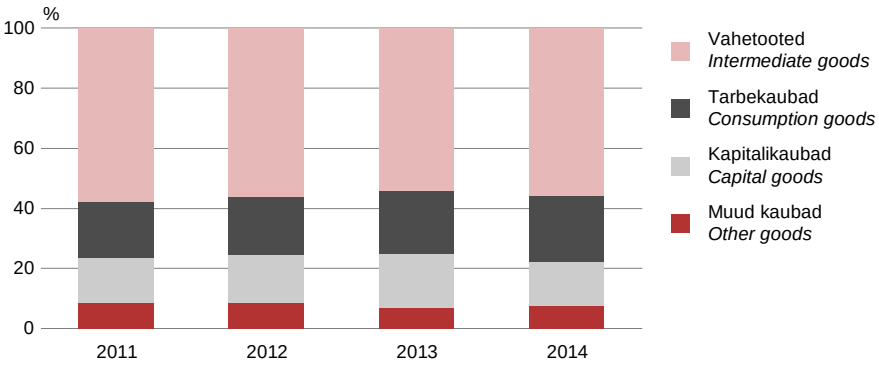

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)*
	KOKKU	**12 003,4**	**12 521,1**	**12 295,6**	**12 090,3**	***TOTAL***
	I JAOTIS	**388,7**	**426,6**	**473,5**	**445,9**	***SECTION I***
01	Elusloomad	45,4	35,0	35,4	34,4	*Live animals*
02	Liha ja söödav rups	50,1	57,7	60,4	46,2	*Meat and edible meat offal*
03	Kalad ja vähid, limused ja muud veeselgrootud	127,9	162,6	167,0	156,5	*Fish and crustaceans, molluscs*
04	Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	164,0	170,0	209,3	207,2	*Dairy products; bird's eggs; natural honey*
05	Mujal nimetamata loomsed tooted	1,3	1,3	1,4	1,6	*Products of animal origin, not elsewhere specified or included*
	II JAOTIS	**173,4**	**215,3**	**202,8**	**196,2**	***SECTION II***
06	Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	3,5	5,6	5,7	3,9	*Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage*
07	Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	8,4	7,2	11,4	11,5	*Edible vegetables and certain roots and tubers*
08	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	22,7	23,1	25,2	25,8	*Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons*
09	Kohv, tee, mate ja maitseained	16,2	18,3	14,8	20,5	*Coffee, tea, mate, spices*
10	Teravili	59,5	93,3	92,9	91,3	*Cereals*
11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	13,1	17,8	16,2	15,3	*Products of the milling industry; malt; starches*
12	Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	48,4	48,7	35,4	26,3	*Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit*
13	Sellak; kummivaigud, vaigud	1,6	1,3	1,1	1,3	*Shellac; gums, resins*
14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,0	0,0	0,1	0,3	*Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included*
	III JAOTIS	**36,0**	**40,5**	**48,3**	**45,3**	***SECTION III***
15	Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	36,0	40,5	48,3	45,3	*Animal or vegetable fats and oils; animal or vegetable waxes*
	IV JAOTIS	**409,9**	**507,7**	**523,0**	**533,7**	***SECTION IV***
16	Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	62,6	66,4	66,0	70,0	*Preparations of meat, of fish, or of crustaceans*
17	Suhkur ja suhkrukondiitritooted	15,2	22,2	27,1	16,8	*Sugar and sugar confectionery*
18	Kakao ja kakaotooted	8,2	30,1	12,7	16,7	*Cocoa and cocoa preparations*
19	Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	32,8	48,5	62,6	75,2	*Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products*
20	Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	9,5	11,0	10,7	13,5	*Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants*
21	Mitmesugused toiduained	86,4	91,6	97,1	100,5	*Miscellaneous edible preparations*
22	Joogid, alkohol ja äädikas	175,4	216,4	223,6	214,6	*Beverages, spirits and vinegar*
23	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	9,9	9,9	16,0	20,4	*Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder*
24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	9,9	11,6	7,2	6,0	*Tobacco and manufactured tobacco substitutes*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
	V JAOTIS	**2 061,6**	**1 874,4**	**1 288,0**	**1 336,2**	***SECTION V***
25	Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimis-materjalid, lubi ja tsement	40,0	43,3	46,7	44,1	*Salt; sulphur; earths and stone, plastering materials, lime and cement*
26	Maagid, räbu ja tuhk	2,7	2,9	5,7	2,9	*Ores, slag and ash*
27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	2 018,9	1 828,2	1 235,6	1 289,2	*Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation*
	VI JAOTIS	**564,8**	**645,1**	**702,9**	**604,2**	***SECTION VI***
28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radio-aktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	71,4	66,9	123,8	45,1	*Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes*
29	Orgaanilised kemikaalid	109,7	120,9	63,3	80,9	*Organic chemicals*
30	Farmaatsiatooted	50,5	57,0	60,0	61,8	*Pharmaceutical products*
31	Väetised	20,6	43,5	81,2	29,4	*Fertilizers*
32	Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	168,9	194,5	202,0	212,7	*Tanning or dyeing extracts; tannins and their derivatives; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics; inks*
33	Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	32,5	34,1	46,4	46,6	*Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations*
34	Seep, orgaanilised pindaktiivsedained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	34,5	42,9	43,1	47,1	*Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, prepared waxes, polishing preparations, candles*
35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	10,8	11,1	12,2	12,0	*Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes*
36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	3,3	3,6	3,6	3,2	*Explosives; pyrotechnic products; matches*
37	Foto- ja kinokaubad	1,2	2,5	2,9	0,2	*Photographic or cinematographic goods*
38	Mitmesugused keemiatooted	61,4	68,1	64,4	65,2	*Miscellaneous chemical products*
	VII JAOTIS	**349,5**	**382,2**	**394,6**	**391,6**	***SECTION VII***
39	Plastid ja plasttooted	277,3	295,4	306,9	299,7	*Plastics and articles thereof*
40	Kummi ja kummitooted	72,2	86,8	87,7	91,9	*Rubber and articles thereof*
	VIII JAOTIS	**43,8**	**63,8**	**75,1**	**61,6**	***SECTION VIII***
41	Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	9,0	9,8	9,7	9,1	*Raw hides and skins (other than furskins) and leather*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	15,1	20,6	18,0	16,1	*Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers*
43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	19,7	33,4	47,4	36,4	*Furskins and artificial fur; manufactures thereof*
	IX JAOTIS	**925,3**	**922,4**	**1 055,5**	**1 107,5**	***SECTION IX***
44	Puit ja puittooted; puusüsi	923,9	921,3	1 054,8	1 106,7	*Wood and articles of wood; wood charcoal*
45	Kork ja korgist tooted	1,1	0,7	0,5	0,6	*Cork and articles of cork*
46	Õlgedest, espartost jm punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,3	0,4	0,2	0,2	*Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork*
	X JAOTIS	**314,4**	**316,0**	**311,1**	**327,4**	***SECTION X***
47	Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	74,7	74,9	72,5	85,8	*Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard*
48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	151,6	144,8	141,2	143,1	*Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard*
49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	88,1	96,3	97,4	98,5	*Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts*
	XI JAOTIS	**349,7**	**361,8**	**422,6**	**375,1**	***SECTION XI***
50	Siid	0,1	4,7	27,6	4,7	*Silk*
51	Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	3,2	4,4	25,0	27,6	*Wool, fine or coarse animal hair*
52	Puuvill	9,7	7,0	6,5	4,7	*Cotton and articles thereof*
53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	2,3	3,2	4,0	3,5	*Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn*
54	Keemilised filamentkiud	8,8	7,7	8,6	14,2	*Man-made filaments*
55	Keemilised staapelkiud	2,7	3,4	4,4	4,4	*Man-made staple fibres*
56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	12,8	12,8	16,9	16,5	*Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables*
57	Vaibad jm tekstiil-põrandakatted	16,0	16,9	15,9	15,4	*Carpets and other textile floor coverings*
58	Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	6,7	9,1	7,3	6,2	*Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
59	Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	8,8	9,8	10,6	11,5	*Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use*
60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	2,8	3,3	3,8	3,4	*Knitted or crocheted fabrics*
61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	64,6	71,8	74,4	66,6	*Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted*
62	Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	174,6	169,6	173,1	148,1	*Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted*
63	Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	36,6	38,1	44,5	48,3	*Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags*
	XII JAOTIS	**66,6**	**77,6**	**62,4**	**56,2**	***SECTION XII***
64	Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	60,2	70,3	55,4	48,3	*Footwear, gaiters and the like; parts of such articles*
65	Peakatted ja nende osad	6,1	7,0	6,5	7,3	*Headgear and parts thereof*
66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,1	0,1	0,2	0,1	*Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof*
67	Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	0,2	0,2	0,3	0,5	*Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair*
	XIII JAOTIS	**163,3**	**157,1**	**178,1**	**174,5**	***SECTION XIII***
68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	38,8	40,1	55,9	54,8	*Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials*
69	Keraamikatooted	20,0	18,0	17,2	16,3	*Ceramic products*
70	Klaas ja klaastooted	104,5	99,0	105,0	103,4	*Glass and glassware*
	XIV JAOTIS	**166,4**	**186,2**	**204,8**	**116,9**	***SECTION XIV***
71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääriskivid, väärismetallid, juveel-toodete imitatsioonid; mündid	166,4	186,2	204,8	116,9	*Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins*
	XV JAOTIS	**1 032,6**	**1 023,5**	**882,6**	**873,5**	***SECTION XV***
72	Raud ja teras	428,3	399,2	271,9	250,7	*Iron and steel*
73	Raud- ja terastooted	332,2	375,0	382,0	406,0	*Articles of iron or steel*
74	Vask ja vasktooted	45,1	45,4	45,2	40,3	*Copper and articles thereof*
75	Nikkel ja nikkeltooted	4,1	10,2	2,8	1,3	*Nickel and articles thereof*
76	Alumiinium ja alumiiniumtooted	99,2	72,3	81,6	80,9	*Aluminium and articles thereof*
78	Plii ja pliitooted	21,9	21,0	18,1	18,3	*Lead and articles thereof*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
79	Tsink ja tsinktooted	1,7	2,8	0,9	2,0	*Zinc and articles thereof*
80	Tina ja tinatooted	0,2	1,0	0,6	0,2	*Tin and articles thereof*
81	Muud mittevääriismetallid; metallkeraamika; nendest materjalidest tooted	43,9	42,7	25,8	24,9	*Other base metals; cermets; articles thereof*
82	Mittevääriismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	27,5	24,9	27,5	23,1	*Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof*
83	Mitmesugused mitte-vääriismetallist tooted	28,5	29,0	26,2	25,8	*Miscellaneous articles of base metal*
	XVI JAOTIS	**3 291,5**	**3 579,4**	**3 473,8**	**3 530,6**	***SECTION XVI***
84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	874,6	1 089,4	966,0	889,2	*Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof*
85	Elektrimasinad ja -seadmed; telepildi ja heli salvestuse ning taasesituse seadmed jms	2 416,9	2 490,0	2 507,8	2 641,4	*Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, etc.*
	XVII JAOTIS	**591,4**	**612,7**	**813,5**	**652,0**	***SECTION XVII***
86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad jms	25,8	32,8	40,6	19,9	*Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof etc.*
87	Sõidukid (v.a raudtee- ja trammiteeveerem) ning nende osad ja tarvikud	503,6	514,8	542,0	564,7	*Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof*
88	Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	5,4	8,5	5,8	6,9	*Aircraft, spacecraft and parts thereof*
89	Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	56,6	56,6	225,1	60,5	*Ships, boats and floating structures*
	XVIII JAOTIS	**250,5**	**257,3**	**273,9**	**312,8**	***SECTION XVIII***
90	Optika-, foto-, kino-, mõõte- jms instrumendid ning -aparatuur	244,9	249,4	259,7	292,7	*Optical, photographic, cinematographic, measuring, etc. instruments and apparatus*
91	Kellad ja nende osad	3,6	5,6	12,1	17,7	*Clocks and watches and parts thereof*
92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	2,0	2,3	2,1	2,4	*Musical instruments; parts and accessories of such articles*
	XIX JAOTIS	**1,5**	**2,5**	**1,9**	**1,7**	***SECTION XIX***
93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	1,5	2,5	1,9	1,7	*Arms and ammunition; parts and accessories thereof*
	XX JAOTIS	**787,3**	**826,9**	**870,2**	**905,9**	***SECTION XX***
94	Mööbel; madratsid jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	702,9	739,9	781,5	817,5	*Furniture; bedding, mattresses; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings*

Tabel 1. Eksport kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 1. Exports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	63,1	65,2	68,8	67,3	*Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof*
96	Mitmesugused tööstustooted	21,3	21,8	19,9	21,1	*Miscellaneous manufactured articles*
	XXI JAOTIS	**0,5**	**0,8**	**0,6**	**1,0**	***SECTION XXI***
97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	0,5	0,8	0,6	1,0	*Works of art, collectors' pieces and antiques*
	XXII JAOTIS	**34,7**	**41,3**	**36,4**	**40,5**	***SECTION XXII***
98	Tööstuslik sisseseade	–	–	–	–	*Industrial plant*
99	Tarned välisriikide laevadele jm määramata kaubad	34,7	41,3	36,4	40,5	*Supplies for foreign vessels and other unspecified goods*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	Kaubajaotis ja -grupp kombineeritud nomenklatuuri (KN) järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by Combined Nomenclature (CN)*
	KOKKU	**12 726,8**	**14 096,5**	**13 882,6**	**13 744,3**	***TOTAL***
	I JAOTIS	**247,8**	**299,7**	**334,4**	**307,5**	***SECTION I***
01	Elusloomad	2,1	2,7	2,5	1,6	*Live animals*
02	Liha ja söödav rups	103,0	108,8	105,2	94,3	*Meat and edible meat offal*
03	Kalad ja vähid, limused jm veeselgrootud	83,5	121,5	143,3	136,0	*Fish and crustaceans, molluscs*
04	Piim ja piimatooted; linnumunad; naturaalne mesi	55,5	63,5	79,8	72,7	*Dairy products; bird's eggs; natural honey*
05	Mujal nimetamata loomsed tooted	3,7	3,2	3,6	2,9	*Products of animal origin, not elsewhere specified or included*
	II JAOTIS	**273,7**	**257,0**	**290,1**	**292,2**	***SECTION II***
06	Eluspuud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal	18,6	19,4	33,3	29,5	*Live trees and other plants; cut flowers and ornamental foliage*
07	Köögivili ning söödavad juured ja mugulad	42,5	42,8	49,1	49,8	*Edible vegetables and certain roots and tubers*
08	Söödavad puuviljad, marjad ja pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor	81,4	84,8	85,5	91,4	*Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons*
09	Kohv, tee, mate ja maitseained	50,1	50,0	50,8	56,3	*Coffee, tea, mate, spices*
10	Teravili	39,0	18,4	28,5	21,1	*Cereals*
11	Jahvatustööstuse tooted; linnased; tärklis; inuliin; nisugluteen	24,4	25,7	23,6	22,0	*Products of the milling industry; malt; starches*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
12	Õliseemned ja -viljad; muud seemned ja viljad	14,8	13,6	17,5	20,4	*Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruit*
13	Šellak; kummivaigud, vaigud	2,9	2,3	1,8	1,6	*Shellac; gums, resins*
14	Taimne punumismaterjal; mujal nimetamata taimsed tooted	0,0	0,0	0,0	0,1	*Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included*
	III JAOTIS	**34,2**	**40,0**	**42,0**	**33,0**	***SECTION III***
15	Loomsed ja taimsed rasvad ning õlid; loomsed ja taimsed vahad	34,2	40,0	42,0	33,0	*Animal or vegetable fats and oil and their cleavage products; prepared edible fats; animal or vegetable waxes*
	IV JAOTIS	**707,9**	**779,7**	**840,5**	**845,5**	***SECTION IV***
16	Lihast, kalast, vähkidest, limustest või muudest veeselgrootutest tooted	40,9	43,4	48,7	48,8	*Preparations of meat, of fish, or of crustaceans*
17	Suhkur ja suhkru-kondiitritooted	44,2	41,1	50,0	48,0	*Sugar and sugar confectionery*
18	Kakao ja kakaotooted	44,2	48,5	49,8	54,1	*Cocoa and cocoa preparations*
19	Teravilja-, jahu-, tärklise- või piimatooted; valikpagaritooted	59,1	67,7	76,4	78,0	*Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products*
20	Köögi- ja puuviljadest, marjadest, pähklitest või muudest taimeosadest tooted	47,6	53,5	57,6	58,4	*Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants*
21	Mitmesugused toiduained	89,1	91,4	109,4	113,0	*Miscellaneous edible preparations*
22	Joogid, alkohol ja äädikas	281,9	322,3	329,9	327,1	*Beverages, spirits and vinegar*
23	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad	71,5	77,9	86,2	84,7	*Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder*
24	Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	29,4	33,9	32,5	33,4	*Tobacco and manufactured tobacco substitutes*
	V JAOTIS	**2 276,3**	**2 138,0**	**1 711,0**	**1 765,7**	***SECTION V***
25	Sool; väävel; mullad ja kivimid, krohvimismaterjalid, lubi ja tsement	35,8	36,6	43,1	43,8	*Salt; sulphur; earths and stone, lime and cement*
26	Maagid, räbu ja tuhk	9,4	20,1	3,0	0,5	*Ores, slag and ash*
27	Mineraalkütused; mineraalõlid ja nende destilleerimissaadused	2 231,1	2 081,3	1 664,9	1 721,4	*Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation*
	VI JAOTIS	**963,9**	**1 150,2**	**1 082,4**	**1 107,2**	***SECTION VI***
28	Anorgaanilised kemikaalid; väärismetallide, haruldaste muldmetallide, radioaktiivsete elementide ja isotoopide orgaanilised või anorgaanilised ühendid	95,5	71,4	58,8	49,9	*Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
29	Orgaanilised kemikaalid	155,0	251,8	139,8	157,3	*Organic chemicals*
30	Farmaatsiatooted	273,9	303,2	311,1	335,3	*Pharmaceutical products*
31	Väetised	82,8	98,2	104,5	88,3	*Fertilizers*
32	Park- ja värvaineekstraktid; tanniinid ja nende derivaadid; värvained ja pigmendid; värvid ja lakid; kitt jm mastiksid, tint	103,8	113,2	122,9	122,9	*Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments and other colouring matter; paints and varnishes; putty and other mastics, etc.*
33	Eeterlikud õlid; parfümeeria- ja kosmeetikatooted ning hügieenivahendid	78,9	102,2	120,8	122,0	*Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations*
34	Seep, orgaanilised pindaktiivsedained, pesemisvahendid, määrdeained, tehisvahad ja vahavalmistised, puhastus- ja poleerimisvahendid, küünlad	59,0	68,2	69,8	69,5	*Soap, organic surface-active agents, washing and lubricating preparations, polishing preparations, candles*
35	Valkained; modifitseeritud tärklis; liimid; ensüümid	16,8	20,7	24,4	29,3	*Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes*
36	Lõhkeained; pürotehnilised tooted; tuletikud	5,5	5,7	6,3	6,9	*Explosives; pyrotechnic products; matches*
37	Foto- ja kinokaubad	4,7	5,1	4,7	5,3	*Photographic or cinematographic goods*
38	Mitmesugused keemiatooted	88,0	110,5	119,3	120,5	*Miscellaneous chemical products*
	VII JAOTIS	**612,1**	**676,0**	**703,7**	**729,1**	***SECTION VII***
39	Plastid ja plasttooted	487,4	527,4	553,2	569,0	*Plastics and articles thereof*
40	Kummi ja kummitooted	124,7	148,6	150,5	160,1	*Rubber and articles thereof*
	VIII JAOTIS	**69,6**	**85,3**	**107,6**	**101,0**	***SECTION VIII***
41	Toornahk (v.a karusnahk) ja nahk	25,1	27,6	25,7	21,5	*Raw hides and skins (other than furskins) and leather*
42	Nahktooted; sadulsepatooted ja rakmed; reisitarbed, käekotid jms tooted	27,3	35,9	40,6	43,2	*Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers*
43	Karusnahk ja tehiskarusnahk; nendest valmistatud tooted	17,2	21,8	41,3	36,3	*Furskins and artificial fur; manufactures thereof*
	IX JAOTIS	**298,0**	**325,7**	**370,3**	**396,7**	***SECTION IX***
44	Puit ja puittooted; puusüsi	296,8	323,5	368,1	394,5	*Wood and articles of wood; wood charcoal*
45	Kork ja korgist tooted	0,3	1,1	1,0	1,1	*Cork and articles of cork*
46	Õlgedest, espartost jm punumismaterjalidest tooted; korv- ja vitspunutised	0,9	1,1	1,2	1,1	*Manufactures of straw and of other plaiting materials; basketware and wickerwork*
	X JAOTIS	**226,3**	**246,4**	**255,6**	**259,7**	***SECTION X***
47	Puidust vm kiulisest tselluloosmaterjalist kiumass; ringlusse võetud paberi- või papijäätmed ja -jäägid	1,9	6,3	11,6	14,5	*Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; recovered (waste and scrap) paper or paperboard*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
48	Paber ja papp; paberimassist, paberist või papist tooted	206,8	221,0	223,8	223,5	*Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard*
49	Raamatud, ajalehed, pildid jm trükitooted; käsikirjad	17,6	19,1	20,2	21,7	*Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts*
	XI JAOTIS	**536,0**	**571,3**	**606,6**	**632,8**	***SECTION XI***
50	Siid	0,4	0,2	0,3	0,5	*Silk*
51	Lamba- jt loomade vill ning loomakarvad; hobusejõhvist lõng ja riie	6,3	10,2	27,3	30,8	*Wool, fine or coarse animal hair*
52	Puuvill	34,5	28,1	30,4	26,2	*Cotton and articles thereof*
53	Muud taimsed tekstiilkiud; paberlõng ja paberlõngast riie	3,2	4,0	4,9	4,3	*Other vegetable fibres; paper yarn and woven fabrics of paper yarn*
54	Keemilised filamentkiud	36,7	32,0	32,7	40,0	*Man-made filaments*
55	Keemilised staapelkiud	75,4	73,7	62,1	62,1	*Man-made staple fibres*
56	Vatt, vilt ja lausriie; erilõngad; nöörid, paelad ja köied	18,1	18,1	21,2	21,0	*Wadding, felt and nonwovens; special yarns; twine, cordage, ropes and cables*
57	Vaibad jm tekstiil-põrandakatted	5,7	7,0	8,6	8,1	*Carpets and other textile floor coverings*
58	Eririie; taftingriie; pits; seinavaibad; posamendid; tikandid	25,3	24,0	22,0	22,4	*Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace; tapestries; trimmings; embroidery*
59	Impregneeritud, pealistatud, kaetud või lamineeritud riie; tekstiiltooted tööstuslikuks otstarbeks	21,5	24,1	26,3	26,6	*Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use*
60	Silmkoelised ja heegeldatud kangad (trikookangad)	18,9	19,6	21,4	20,7	*Knitted or crocheted fabrics*
61	Silmkoelised ja heegeldatud rõivad ning rõivamanused (trikootooted)	114,4	130,0	138,6	151,4	*Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted*
62	Rõivad ja rõivamanused, v.a silmkoelised või heegeldatud	137,7	152,2	161,1	168,7	*Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted*
63	Muud tekstiilist valmistooted; kantud rõivad ja kasutatud tekstiiltooted, kaltsud	37,9	48,1	49,7	50,0	*Other made-up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags*
	XII JAOTIS	**83,9**	**107,6**	**119,3**	**125,5**	***SECTION XII***
64	Jalanõud, kedrid jms tooted; nende osad	76,1	97,9	106,8	114,2	*Footwear, gaiters and the like; parts of such articles*
65	Peakatted ja nende osad	6,1	7,0	9,4	8,9	*Headgear and parts thereof*
66	Vihma- ja päevavarjud, jalutuskepid, piitsad	0,7	1,1	1,4	0,8	*Umbrellas, sun umbrellas, walking-sticks, seat-sticks, whips, riding-crops and parts thereof*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
67	Töödeldud suled ja udusuled ning nendest valmistatud tooted; tehislilled; juustest tooted	1,0	1,6	1,7	1,6	*Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair*
	XIII JAOTIS	**179,9**	**185,9**	**193,7**	**207,1**	***SECTION XIII***
68	Kivist, kipsist, tsemendist, asbestist, vilgust jms materjalist tooted	64,3	68,4	70,8	75,0	*Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials*
69	Keraamikatooted	52,4	49,7	46,8	49,1	*Ceramic products*
70	Klaas ja klaastooted	63,2	67,8	76,1	83,0	*Glass and glassware*
	XIV JAOTIS	**123,7**	**117,7**	**177,6**	**147,1**	***SECTION XIV***
71	Looduslikud ja kultiveeritud pärlid, vääris- ja poolvääris-kivid, väärismetallid, juveel-toodete imitatsioonid; mündid	123,7	117,7	177,6	147,1	*Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal, and articles thereof; imitation jewellery; coins*
	XV JAOTIS	**1 111,3**	**1 160,8**	**1 080,9**	**1 092,7**	***SECTION XV***
72	Raud ja teras	484,3	484,6	391,1	384,1	*Iron and steel*
73	Raud- ja terastooted	326,8	349,7	358,7	366,9	*Articles of iron or steel*
74	Vask ja vasktooted	45,9	59,9	52,8	51,0	*Copper and articles thereof*
75	Nikkel ja nikkeltooted	3,0	1,3	5,4	1,9	*Nickel and articles thereof*
76	Alumiinium ja alumiiniumtooted	103,6	111,3	119,1	124,5	*Aluminium and articles thereof*
78	Plii ja pliitooted	0,5	6,0	0,8	1,0	*Lead and articles thereof*
79	Tsink ja tsinktooted	19,6	12,9	4,6	4,0	*Zinc and articles thereof*
80	Tina ja tinatooted	1,4	1,4	1,3	1,1	*Tin and articles thereof*
81	Muud mittevääriismetallid; metallkeraamika; nendest valmistatud tooted	10,1	5,3	8,8	10,8	*Other base metals; cermets; articles thereof*
82	Mittevääriismetallist tööriistad, terariistad, lusikad ja kahvlid	49,7	55,1	62,6	63,0	*Tools, implements, cutlery, spoons and forks of base metal; parts thereof*
83	Mitmesugused mittevääriismetallist tooted	66,4	73,3	75,7	84,4	*Miscellaneous articles of base metal*
	XVI JAOTIS	**3 505,4**	**4 017,0**	**3 866,6**	**3 877,6**	***SECTION XVI***
84	Tuumareaktorid, katlad, masinad ja mehaanilised seadmed; nende osad	1 209,5	1 474,4	1 454,7	1 308,1	*Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof*
85	Elektrimasinad ja -seadmed, nende osad; heli salvestuse ja taasesituse seadmed, telepildi ja -heli salvestuse ja taasesituse seadmed, nende osad ja tarvikud	2 295,9	2 542,6	2 411,9	2 569,5	*Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles*

Tabel 2. Import kaubagrupi järgi, 2011–2014
Table 2. Imports by commodity chapter, 2011–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

Järg – *Cont.*

	Kaubajaotis ja -grupp KN-i järgi	2011	2012	2013	2014	*Commodity section and chapter by CN*
	XVII JAOTIS	**1 032,0**	**1 299,7**	**1 452,2**	**1 185,7**	***SECTION XVII***
86	Raudtee- või trammivedurid, -veerem ja nende osad; raudtee- või trammitee-seadmed ja -tarvikud jms	34,8	168,5	208,0	41,3	*Railway and tramway locomotives, rolling stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures, etc.*
87	Sõidukid, v.a raudtee- ja trammiteeveerem, ning nende osad ja tarvikud	884,5	1 001,7	1 097,7	1 113,4	*Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof*
88	Õhusõidukid, kosmose-aparaadid ja nende osad	64,6	29,3	8,3	11,1	*Aircraft, spacecraft and parts thereof*
89	Laevad, paadid ja ujuvkonstruktsioonid	48,1	100,2	138,2	19,9	*Ships, boats and floating structures*
	XVIII JAOTIS	**201,1**	**237,6**	**281,8**	**299,3**	***SECTION XVIII***
90	Optika-, foto-, kino-, mõõte-, kontroll-, täppis-, meditsiini- ja kirurgiainstrumendid ning -aparatuur; nende osad ja tarvikud	190,9	225,9	265,6	276,1	*Optical, photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus*
91	Kellad ja nende osad	6,8	7,7	11,8	18,0	*Clocks and watches and parts thereof*
92	Muusikariistad; nende osad ja tarvikud	3,4	4,0	4,4	5,2	*Musical instruments; parts and accessories of such articles*
	XIX JAOTIS	**11,5**	**29,5**	**24,0**	**16,0**	***SECTION XIX***
93	Relvad ja laskemoon; nende osad ja tarvikud	11,5	29,5	24,0	16,0	*Arms and ammunition; parts and accessories thereof*
	XX JAOTIS	**230,7**	**291,1**	**323,2**	**320,9**	***SECTION XX***
94	Mööbel; madratsid, madratsialused, padjad jm täidetud mööblilisandid; mujal nimetamata lambid ja valgustid; sisevalgustusega sildid, valgustablood jms; kokkupandavad ehitised	145,1	178,5	202,3	202,3	*Furniture; bedding, mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings not elsewhere specified or included; illuminated signs, illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings*
95	Mänguasjad, mängud ja spordiinventar; nende osad ja tarvikud	63,5	70,1	76,6	74,5	*Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof*
96	Mitmesugused tööstustooted	22,1	42,5	44,3	44,1	*Miscellaneous manufactured articles*
	XXI JAOTIS	**0,4**	**1,0**	**1,9**	**1,4**	***SECTION XXI***
97	Kunstiteosed, kollektsiooniobjektid ja antiikesemed	0,4	1,0	1,9	1,4	*Works of art, collectors' pieces and antiques*
	XXII JAOTIS	**1,1**	**79,3**	**17,2**	**0,6**	***SECTION XXII***
98	Tööstuslik sisseseade	–	77,7	14,4	–	*Industrial plant*
99	Muud määramata kaubad	1,1	1,6	2,8	0,6	*Other unspecified goods*

Tabel 3. Eksport suurematesse partnerriikidesse, 2010–2014
Table 3. Exports to main partner countries, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Rootsi	1 364,8	1 875,2	1 997,6	2 060,8	2 174,9	*Sweden*
Soome	1 487,6	1 807,8	1 817,8	1 984,3	1 848,9	*Finland*
Läti	776,8	954,1	1 103,4	1 274,0	1 295,7	*Latvia*
Venemaa	844,4	1 312,3	1 511,5	1 411,4	1 186,8	*Russia*
Leedu	437,1	553,1	657,6	717,8	637,2	*Lithuania*
Saksamaa	454,6	550,1	562,5	564,0	587,5	*Germany*
Norra	299,8	360,8	419,7	447,4	469,1	*Norway*
Ameerika Ühendriigid	330,9	749,8	584,0	358,1	451,7	*United States of America*
Holland	203,1	319,4	306,3	281,9	327,4	*Netherlands*
Taani	217,7	308,1	297,4	283,4	318,1	*Denmark*
Suurbritannia	171,9	241,2	262,3	294,6	286,0	*United Kingdom*
Belgia	112,3	144,2	230,9	275,3	278,7	*Belgium*
Poola	142,6	182,2	176,5	207,6	236,5	*Poland*
Prantsusmaa	214,7	315,5	168,4	198,2	200,4	*France*
Hiina	112,2	203,1	101,2	99,0	139,3	*China*
Türgi	99,8	148,2	160,7	161,5	130,7	*Turkey*
Itaalia	80,6	193,3	179,3	146,5	121,9	*Italy*
Hispaania	64,7	163,5	137,6	108,1	114,4	*Spain*
Mehhiko	4,5	6,4	110,5	78,8	92,8	*Mexico*
Kanada	82,5	53,5	77,6	24,9	79,1	*Canada*
Lõuna-Korea	21,2	19,9	48,4	69,2	68,1	*South Kore*
Ukraina	88,4	105,6	118,5	101,3	65,8	*Ukraine*
Jaapan	47,7	60,8	66,1	64,9	59,8	*Japan*
Tšehhi	51,7	47,0	61,6	48,4	49,4	*Czech Republic*
Šveits	30,9	35,4	36,0	45,7	46,1	*Switzerland*
Valgevene	63,3	81,6	57,2	51,6	42,0	*Belarus*
India	18,5	34,8	54,4	38,0	40,4	*India*
Saudi Araabia	7,6	15,7	22,7	49,2	39,3	*Saudi Arabia*
Ungari	17,3	26,8	22,1	28,0	37,4	*Hungary*
Austria	33,6	47,2	41,8	35,1	36,3	*Austria*
Kasahstan	95,6	48,3	85,5	47,9	34,5	*Kazakhstan*
Slovakkia	14,8	19,7	57,0	51,3	33,5	*Slovakia*
Bulgaaria	12,8	15,2	16,8	25,9	28,4	*Bulgaria*
Austraalia	24,3	24,2	22,4	23,1	25,6	*Australia*
Iirimaa	14,2	7,9	17,3	26,3	25,0	*Ireland*
Brasiilia	28,6	48,8	37,3	32,0	24,6	*Brazil*
Rumeenia	7,8	11,1	10,8	11,1	19,1	*Romania*
Island	21,8	19,3	21,4	19,3	18,6	*Iceland*
Keenia	5,7	15,9	3,1	2,6	17,5	*Kenya*
Küpros	10,4	9,3	9,1	52,5	16,8	*Cyprus*
Maroko	1,6	2,5	30,5	2,3	16,7	*Morocco*
Araabia Ühendemiraadid	6,0	7,3	14,9	9,1	16,3	*United Arab Emirates*
Togo	0,2	–	0,1	0,0	14,6	*Togo*
Usbekistan	10,2	5,3	5,1	9,5	13,9	*Uzbekistan*
Hongkong	5,7	7,6	12,2	19,2	13,6	*Hong Kong*
Egiptus	46,7	16,8	17,2	13,1	12,6	*Egypt*
Malta	1,9	3,3	7,0	5,8	11,8	*Malta*
Portugal	6,4	7,1	8,6	9,1	10,8	*Portugal*
Vietnam	2,0	4,1	4,9	15,0	10,7	*Vietnam*
Iisrael	12,0	12,1	12,7	10,6	10,6	*Israel*
Riik määramata	167,4	221,8	271,8	148,4	96,2	*Country unspecified*
Muud riigid	364,1	579,2	463,8	252,5	157,2	*Other countries*
KOKKU	8 743,0	12 003,4	12 521,1	12 295,6	12 090,3	***TOTAL***

Tabel 4. Import suurematest partnerriikidest, 2010–2014
Table 4. Imports from main partner countries, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Soome	1 378,1	1 604,5	2 105,7	2 085,9	2 090,7	*Finland*
Saksamaa	1 046,3	1 304,3	1 438,9	1 463,1	1 581,1	*Germany*
Rootsi	1 007,5	1 331,1	1 440,8	1 170,5	1 190,7	*Sweden*
Läti	1 012,2	1 137,8	1 272,7	1 301,8	1 169,8	*Latvia*
Leedu	725,0	1 041,0	1 159,6	1 224,3	1 145,1	*Lithuania*
Poola	586,7	852,2	882,0	1 083,9	1 037,0	*Poland*
Venemaa	762,8	1 264,6	1 003,7	787,3	852,3	*Russia*
Holland	308,5	465,2	527,5	701,9	776,0	*Netherlands*
Hiina	281,6	455,7	480,5	458,9	486,6	*China*
Suurbritannia	199,2	438,7	560,2	587,7	444,3	*United Kingdom*
Itaalia	221,5	277,6	337,7	355,4	378,2	*Italy*
Belgia	155,0	234,7	279,8	263,0	264,0	*Belgium*
Prantsusmaa	164,4	210,1	255,8	284,4	262,2	*France*
Taani	174,9	200,0	221,3	243,3	216,3	*Denmark*
Tšehhi	104,3	161,2	184,0	180,6	188,0	*Czech Republic*
Ungari	54,9	156,7	163,6	179,7	175,3	*Hungary*
Ameerika Ühendriigid	92,8	141,1	116,9	139,5	152,1	*United States of America*
Hispaania	69,2	80,2	105,1	138,0	127,1	*Spain*
Hongkong	64,8	107,0	101,4	103,0	122,2	*Hong Kong*
Austria	70,9	101,6	120,0	119,2	113,5	*Austria*
Norra	128,5	141,9	182,5	100,3	104,9	*Norway*
Šveits	58,0	99,8	102,7	123,7	96,7	*Switzerland*
Slovakkia	17,8	49,7	62,4	62,0	77,5	*Slovakia*
Valgevene	118,4	147,2	210,9	87,2	67,2	*Belarus*
Taiwan	26,5	49,6	47,2	54,9	65,0	*Taiwan*
Ukraina	71,7	108,4	197,0	87,3	57,3	*Ukraine*
Rumeenia	11,3	19,9	23,8	39,3	52,8	*Romania*
Lõuna-Korea	15,5	27,0	33,7	40,5	48,3	*South Korea*
Türgi	32,6	45,0	42,5	45,1	45,6	*Turkey*
Iirimaa	31,4	32,5	37,7	40,2	36,2	*Ireland*
Kasahstan	50,4	77,5	47,7	8,3	25,0	*Kazakhstan*
Sloveenia	24,3	27,9	32,9	28,9	24,8	*Slovenia*
Tai	10,5	13,9	14,0	18,8	24,7	*Thailand*
Jaapan	27,1	24,9	36,7	25,9	23,1	*Japan*
Brasiilia	16,1	17,7	37,5	22,1	21,1	*Brazil*
India	15,6	26,8	31,8	26,9	21,0	*India*
Kanada	12,9	75,1	10,4	8,9	13,7	*Canada*
Luksemburg	7,5	8,1	9,7	11,6	12,6	*Luxembourg*
Malaisia	8,6	17,5	11,1	10,4	11,9	*Malaysia*
Portugal	6,3	9,4	10,3	10,3	11,7	*Portugal*
Bulgaaria	5,3	7,2	15,1	14,3	10,1	*Bulgaria*
Indoneesia	7,4	7,5	8,2	8,3	8,9	*Indonesia*
Pakistan	8,2	7,3	7,1	9,8	8,6	*Pakistan*
Kreeka	7,0	6,6	5,9	7,0	8,5	*Greece*
Iisrael	5,2	8,0	7,2	9,5	7,6	*Israel*
Saudi Araabia	0,5	0,5	0,2	3,3	7,4	*Saudi Arabia*
Vietnam	4,1	5,7	5,4	6,6	7,1	*Vietnam*
Küpros	3,5	7,6	12,1	11,8	6,9	*Cyprus*
Tšiili	4,9	5,6	6,2	6,4	5,7	*Chile*
Singapur	5,7	5,6	6,8	12,4	4,1	*Singapore*
Muud riigid	44,9	80,1	82,6	69,2	55,8	*Other countries*
KOKKU	**7 269,9**	**9 268,3**	**12 726,8**	**13 877,9**	**13 648,6**	***TOTAL***

Tabel 5. Eksport ja import riikide ühenduse järgi, 2013, 2014
Table 5. Exports and imports by group of countries, 2013, 2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2013			2014			
	Eksport *Exports*	Import *Imports*	Bilanss *Trade balance*	Eksport *Exports*	Import *Imports*	Bilanss *Trade balance*	
Euroopa Liit	8 726,4	11 611,9	–2 885,5	8 726,4	11 404,3	–2 667,5	*European Union*
Euroala (18 riiki)	5 027,9	6 884,9	–1 857,0	5 027,9	6 942,7	–2 010,4	*Euro area (18 countries)*
OECD	7 924,4	9 531,3	–1 606,8	7 924,4	9 524,2	–1 358,8	*OECD*
SRÜ	1 649,3	980,4	668,9	1 649,3	1 005,4	359,2	*CIS*

Tabel 6. Eksport maailmajao järgi, 2010–2014
Table 6. Exports by continent, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Euroopa	7 377,0	9 898,4	10 514,0	10 964,8	10 693,4	*Europe*
Aasia	431,7	501,8	600,2	521,2	516,0	*Asia*
Aafrika	233,0	467,9	281,6	128,1	92,2	*Africa*
Ameerika	507,9	888,0	829,1	506,9	664,5	*America*
Austraalia ja Okeaania	25,6	24,6	23,1	24,4	26,2	*Australia and Oceania*
Antarktika	0,5	0,8	1,3	1,6	1,6	*Antarctica*
Maailmajagu määramata	167,3	221,9	271,8	148,6	96,4	*Continent unspecified*
KOKKU	8 743,0	12 003,4	12 521,1	12 295,6	12 090,3	***TOTAL***

Tabel 7. Import maailmajao järgi, 2010–2014
Table 7. Imports by continent, 2010–2014
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Euroopa	8 572,2	11 582,5	13 017,2	12 850,7	12 639,2	*Europe*
Aasia	539,7	855,6	855,2	816,7	884,0	*Asia*
Aafrika	15,0	21,9	29,4	14,4	14,8	*Africa*
Ameerika	139,3	251,2	182,2	190,8	201,3	*America*
Austraalia ja Okeaania	2,1	15,6	12,5	10,0	4,9	*Australia and Oceania*
Antarktika	–	–	–	–	–	*Antarctica*
Maailmajagu määramata	–	–	–	–	0,1	*Continent unspecified*
KOKKU	9 268,3	12 726,8	14 096,5	13 882,6	13 744,3	***TOTAL***

Joonis 7. Kaupade eksport ja import elaniku kohta Euroopa Liidus, 2014
Figure 7. Exports and imports of goods per capita in the European Union, 2014

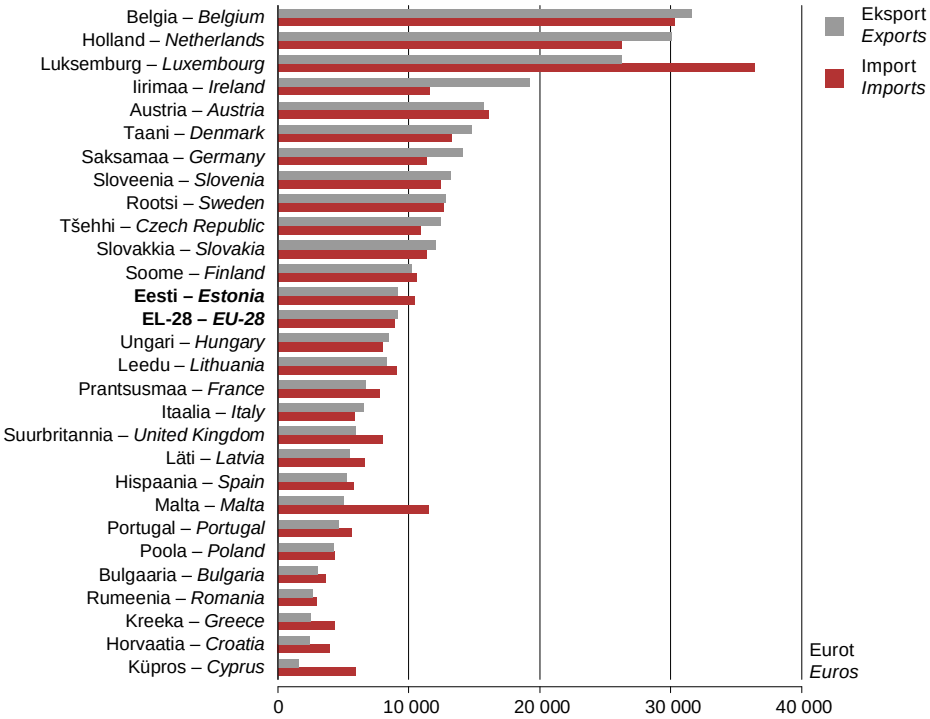

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Väliskaubandusstatistika tegemisel kasutatakse EL-i väliste riikidega peetavas kaubavahetuses andmekogumissüsteemi Extrastat. Tollideklaratsioonidelt kogub andmed Maksu- ja Tolliamet. EL-i riikide vahelises kaubavahetuses on kasutusel andmekogumissüsteem Intrastat. Statistilise kuuaruandega „Intrastat“ kogub ettevõtetelt andmed Statistikaamet. Aruandeid peavad esitama ainult need ettevõtted, kelle lähetamise või saabumise käive EL-i riikidega peetud kaubavahetuses oli aruandeperioodile eelnenud aastal ületanud aruandeaastaks kehtestatud statistilise läve. Kaupade lähetamise puhul oli see 2014. aastal 130 000 eurot ja saabumise puhul 200 000 eurot. Uuringust välja jääv osa lisatakse hinnangute põhjal. Aruannete esitamata jätmisest, puudulikust täitmisest või hilinenud esitamisest tekkinud andmekadu asendatakse samuti hinnangutega. Kaupade väärtuse kohta antakse hinnanguid kahekohaliste kaubakoodide ja riikide tasemel.

Impordiandmed on avaldatud saatjariigi ja ekspordiandmed sihtriigi järgi. Ekspordinäitajate puhul võib sihtriik olla määramata, kuna välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupade puhul ei ole sihtriigi märkimine kohustuslik. Välismaa laevadele ja lennukitele tarnitud kaupu (toidukaubad, kütus jms) võib märkida ka lihtsustatud kaubakoodiga (grupp 99).

Andmed on esitatud jooksevhindades. Kaupade klassifitseerimise aluseks on kombineeritud nomenklatuur (KN), mis on kasutusel alates 2004. aasta maist ja mida uuendatakse igal aastal.

Väliskaubandusandmete konverteerimiseks lõppkasutamise põhiklassidesse, mis on olulised rahvamajanduse arvepidamise süsteemis (RAS), töötas ÜRO 1971. aastal välja majanduslike põhikategooriate klassifikaatori (MPK). Põhikategooriad jaotatakse RAS-i järgi kolme kaupade põhiklassi: kapitalikaubad, vahetooted ja tarbekaubad. RAS-i klassidesse kuulub MPK 19-st kategooriast vaid 16. MPK kaubakategooriad „Mootoribensiin“, „Sõiduautod“ ja „Mujal spetsifitseerimata kaubad“ on andmebaasi tabelis eraldi ridadel, sest need ei klassifitseeru RAS-i põhiklassidesse.

Mootoribensiini ja sõiduautosid kasutatakse nii eratarbimises kui ka tööstuses, mistõttu ei ole neid võimalik liigitada ühtegi kindlasse RAS-i põhiklassi. Kategoorias „Mujal spetsifitseerimata kaubad“ on muud klassifikaatorist välja jäänud kaubad.

Methodology

In the compilation of foreign trade statistics, the data collection system Extrastat is used for data on the exchange of goods with non-EU countries. The Estonian Tax and Customs Board collects data from customs declarations. For data on the exchange of goods between EU Member States, the data collection system Intrastat is used. Statistics Estonia collects data from enterprises with the monthly statistical report “Intrastat”. Monthly Intrastat forms have to be submitted only by those enterprises whose value of dispatches or arrivals in the trade with EU countries has, in the year preceding the reference year, exceeded the statistical threshold set for foreign trade for the reference year. In 2014 the value of the statistical threshold was 130,000 euros for dispatches of goods and 200,000 euros for arrivals of goods. The data for the remaining enterprises are added on the basis of estimates. The data missing due to non-response, insufficiently completed questionnaires and delays in the submission of the data are also replaced with estimates. Estimates of the value of goods are made at the level of double-digit commodity codes and by countries.

Imports data are presented by the country of consignment. Exports data are presented by the country of destination. In exports, the country of destination can be unspecified as it is not mandatory to specify the country of destination in case of deliveries of goods to foreign vessels and aircraft. Goods delivered to foreign vessels and aircraft (provisions, fuel etc.) can also be declared with a simplified commodity code (chapter 99).

Data are presented at current prices. Commodities are classified according to the Combined Nomenclature (CN) introduced in May 2004 and updated every year.

For the purpose of converting foreign trade data into classes of goods by end-use (which are required for the System of National Accounts (SNA)), the classification of Broad Economic Categories (BEC) was defined by the United Nations in 1971. The basic categories are divided into three classes according to the SNA: capital goods, intermediate goods and consumption goods. Only 16 of the 19 basic categories are used in the SNA. The BEC categories “motor spirits”, “passenger motor cars” and “goods not elsewhere specified” are set out as separate rows in the database table, as they are not classified by the SNA. “Motor spirits” and “passenger motor cars” are used for consumption as well as for industrial supplies – thus, it is not possible to group them under any SNA class. “Goods not elsewhere specified” are goods that are not classified by the classification.

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2014. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Minifacts about Estonia 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

SISEKAUBANDUS

Tatjana Semjonova

Ülevaade

Pärast 2008. ja 2009. aasta langust kasvasid kaubandusettevõtete müügitulu ja lisandväärtus 2013. aastal varasema aastaga võrreldes neljandat aastat järjest. Kui müügitulu ületas kriisieelse rekordtaseme juba 2012. aastal, siis 2013. aastal oli lisandväärtus veel kümnendiku võrra väiksem kui edukaimal, 2007. aastal. Samal ajal tõusis kaubanduse tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta aastatel 2012 ja 2013 kõigi aastate kõrgeimale tasemele. Kaubanduse hõive kasv jätkus 2013. aastal teist aastat järjest, kuigi kriisieelne töökohtade arv ei ole veel taastunud. 2013. aastal töötas kaubandusettevõtetes 12% vähem inimesi kui enne kriisi.

Kaubandus on üks majanduse olulisimaid tegevusalasid – viiendik ettevõtetest on kaubandusettevõtted ja neis töötab iga viies ettevõttes hõivatu. 2013. aastal tegutses Eestis ligi 15 000 hulgi- või jaekaubandusega või mootorsõidukite ja mootorrataste remondiga tegelevat ettevõtet, milles oli kokku 88 000 hõivatut. Kaubandusettevõtete arv kasvas aastaga ligi 800 ja hõivatute oma veidi üle 2000 võrra. Kõige rohkem ettevõtteid tegutseb hulgikaubanduses (45%), kuigi nende osatähtsus kaubandusettevõtetes on aasta-aastalt vähenenud (2005. aastal 58%). Neis ettevõtetes töötab pisut üle kolmandiku kaubanduses hõivatuist. Kaubanduse suurim tööandja on jaekaubandus, kus töötab üle poole kaubanduses hõivatuist, kuigi ettevõtete arv on ligi viiendiku võrra väiksem kui hulgikaubanduses.

Kaubanduses loodud lisandväärtus oli 2013. aastal 1,8 miljardit eurot. Aastaga suurenes lisandväärtus 3%, mis on viimase nelja aasta väikseim kasv. Vastupidi kahele varasemale aastale kasvas kaubanduse lisandväärtus 2013. aastal aeglasemalt kui ettevõtluses keskmiselt. Pärast majanduskriisi on kaubanduse osatähtsus ettevõtete lisandväärtuse loomisel vähenenud ja oli 2011.–2013. aastal 17% – 4 protsendipunkti väiksem kui enne kriisi. Paljud tegevusalad on taastunud kaubandusest kiiremini ja annavad rohkem lisandväärtust kui kriisieelsetel aastatel. Hoolimata sellest on kaubandus lisandväärtuse poolest töötleva tööstuse järel endiselt teisel kohal.

Kuigi lisandväärtus 2013. aastal mõnevõrra kasvas, suurenes ka hõivatute arv ning tööviljakus jäi aastatagusega võrreldes pea samale tasemele. Tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli 20 540 eurot. Kui enne majanduskriisi oli kaubanduse tööviljakus ettevõtete keskmisele ligilähedal, siis viimased kolm aastat on see olnud ettevõtluse keskmisest 13–16% väiksem. Eestis on kaubanduse tööviljakus 1,5 korda suurem kui Lätis ja Leedus, kuid 2,5 korda väiksem kui Soomes ja Rootsis. Üle poole kaubanduse lisandväärtusest toodeti tavapäraselt hulgikaubanduses, kus see oli 2013. aastal 30 900 eurot hõivatu kohta. Hulgikaubandusettevõtete tööviljakus oli 48% suurem kui sõidukikaubandusettevõtetel ja 124% suurem kui jaekaubandusettevõtetel. Nendest tegevusaladest oli tööviljakus suurim mootorsõidukite müügis (31 200 eurot) ja mootorikütuse jaemüügis (24 200 eurot).

Pärast majanduskriisi kiirelt kasvanud kasum vähenes 2013. aastal veidi üle kümnendiku võrra. 2013. aastal teenisid kaubandusettevõtted kasumit 537 miljonit eurot. Kasumi poolest on kaubandus kinnisvara järel teisel kohal. Kasumi osatähtsus müügitulus ehk müügitulu puhasrentaablus kaubanduses oli 2013. aastal 2,5% – märksa väiksem kui teistel tegevusaladel. Ettevõtluse keskmisest oli see 2,8 korda väiksem. Kõige kasumlikum oli kaubanduses 2006. aasta, kui kasum oli 4,7% müügitulust. Enim kahanes kasum jaekaubanduses – 2012. aastaga võrreldes üle viiendiku võrra.

Aastatel 2011 ja 2012 toimunud kiire investeeringute kasv kaubanduses pidurdus. 2013. aastal investeerisid kaubandusettevõtted põhivarasse 300 miljonit eurot – 3% rohkem kui aasta varem, kuid 2 korda vähem kui enne majanduskriisi. Erinevalt teistest näitajatest ei ole kaubandusettevõtete osatähtsus ettevõtete investeeringutes märkimisväärne. Vajadus põhivara järele on kaubanduses väike ja seda on võimalik ka rentida. Kaubanduse osatähtsus ettevõtete investeeringutes on viimased viis aastat olnud 8–9%, mis on 5 protsendipunkti väiksem kui buumiaastatel.

Müügitulu kasvas 2013. aastal kaubanduses veidi kiiremini kui ettevõtluses keskmiselt. Kaubandusettevõtete müügitulu oli 22 miljardit eurot – 8% suurem kui 2012. aastal ja ühtlasi kõigi aastate suurim. Müügitulu poolest on kaubandus Eesti suurim tegevusala, hõlmates üle 40% kõigi

ettevõtete müügitulust. 69% kaubanduse müügitulust tuleb hulgi- ja 27% jaemüügist. 2013. aastal kasvasid hulgi- ja jaemüük varasema aastaga võrreldes samas tempos, vastavalt 8% ja 7%. Jaemüügi kasv seejuures aeglustus, olles 5 protsendipunkti väiksem kui 2012. aastal, ja hulgimüügi kasv 2012. aastaga võrreldes veidi kiirenes. Kriisi ajal oli suurim langus hulgimüügis. 2013. aastal oli jaemüük 12% ja hulgimüük 14% suurem kui enne kriisi.

Sõidukikaubandusega ehk mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüügi ning remondiga tegelevate ettevõtete müügitulu oli 2013. aastal 2,3 miljardit eurot, suurenedes aastaga 8%. 2013. aastal müüsid sõidukikaubandusettevõtted kaupu hulgi ja jae kokku ligi 2 miljardi euro eest ja tegid mootorsõidukite hooldust ja remonti 231 miljoni euro eest. Kaupu müüdi 8% ning hooldus- ja remonditeenuseid osutati 6% rohkem kui aasta varem. Kiireim kasv oli mootorsõidukite osade ja lisaseadmete müügi alal, kus müügitulu suurenes 14%. Mootorsõidukite müük, milles kriisi ajal oli suurim langus, on endiselt madalseisus. Esmaselt registreeritud sõidukite arv jäi 2013. aastal Eesti Riikliku Autoregistrikeskuse ja Maanteeameti andmete kohaselt pea samale tasemele nagu aasta varemgi ning mootorsõidukite müügiga tegelevate ettevõtete müügitulu kasvas aastaga ainult 6%. Esmaselt registreeritud sõidukite arv oli veidi üle kolmandiku võrra väiksem kui buumi ajal.

Hulgikaubandusettevõtete müügitulu oli 2013. aastal 13,8 miljardit eurot, suurenedes aastaga 10%. Sellest 95% tuli kaupade hulgimüügist. Suurima osa ehk üle neljandiku hulgikaubandusettevõtete müügitulust andsid tahke-, vedel- ja gaaskütuse hulgimüügi ettevõtted. Nende müügitulu suurenes aastaga kolmandiku võrra. Toidukaupu, jooke ja tubakatooteid müüvate hulgikaubandusettevõtete müügitulu, mis oli 16% kogu hulgikaubandusettevõtete müügitulust, suurenes aastaga kümnendiku võrra. Info- ja sidetehnika hulgimüüjad oma müügitulu kasvatada ei suutnud.

Hulgikaubanduses aitab müügitulu kasvatada ka müük mitteresidentidele. Mitteresidentidele müügist saadud tulu suurenes 2012. aastaga võrreldes 11%. Müük mitteresidentidele oli 2013. aastal 40% kogu hulgikaubanduse müügitulust – 8 protsendipunkti suurem kui enne majanduskriisi.

Jaekaubandusettevõtete müügitulu oli 2013. aastal 5,8 miljardit eurot, millest 86% andis kaupade jaemüük. Müügitulu kasv on aeglustunud. Kui aastatel 2011 ja 2012 kasvas müügitulu varasema aastaga võrreldes 10–11%, siis 2013. aastal 4%. Jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta oli keskmiselt ligi 4400 eurot. Alates sajandi algusest on see näitaja pea kolmekordistunud. 2012. aastal oli müügitulu elaniku kohta Eestis viiendiku võrra väiksem kui Euroopa Liidus (EL) keskmiselt. Selle näitajaga oli Eesti 2012. aastal EL-is 18. kohal. Läti ja Leedu jäid meist tahapoole, 22. ja 23. kohale. Põhjanaabrid olid esimese kümne hulgas. Soome jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta ületas Eesti näitajat 1,7 korda ja Rootsi näitaja 1,8 korda.

Jaemüük suurenes enamikul tegevusaladel, vaid toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes oli 2012. aasta omast väiksem ning jaemüük kioskites ja turgudel jäi samale tasemele. Kõige rohkem kaupu müüakse spetsialiseerimata kauplustes, kus domineerivad toidukaubad ja joogid. Nende kaupluste jaemüük oli 2013. aastal üle 40% kogu jaemüügist ja suurenes aastaga jooksevhindades 6%. Selle taga oli ka toidukaupade 4,4% hinnatõus. Toidukaupade jaemüük püsivhindades jäi 2012. aastaga võrreldes pea samale tasemele. Jaemüügi kasvu mõjutasid 2013. aastal nii nagu kahel varasemal aastalgi enim tööstuskaubad. 2012. aastaga võrreldes oli just tööstuskaupade hinnatõus märksa väiksem. Tööstuskaupade, v.a autode, autoosade ja mootorikütuse hinnad olid 2013. aastal ainult 1,9% kõrgemad kui aasta varem. Jaekaubandusettevõtetes suurenes tööstuskaupade jaemüük varasema aastaga võrreldes püsivhindades 8%. 2012. aasta omast kiiremini kasvas jaemüük posti või interneti teel – ligi neljandiku võrra. Samal ajal see tegevusala oma väikese osatähtsuse (3%) tõttu jaekaubanduse müügitulu kasvu olulisel määral ei mõjuta. Jaemüük interneti teel areneb ka teistes kaubanduse tegevusalades – kauplus võib olla esindatud nii tavapoena kui ka veebis. Kiire kasv jätkus ka tekstiiltoodete, ehitusmaterjalide, mööbli, valgustite ja muude kodutarvete müügile spetsialiseerunud kauplustes, kus jaemüük suurenes aastaga 12%. Jaemüük info- ja sidetehnika kauplustes on viimasel kahel aastal olnud küllaltki stabiilne. Neis kauplustes suurenes jaemüük 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 3%. Suurematest jaekaubanduse tegevusaladest olid just muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes ning info- ja sidetehnika jaemüük need, kus jaemüük polnud veel jõudnud kriisieelse tasemeni. Mootorikütuse jaemüügi maht oli 2013. aastal püsivhindades 8% suurem kui aasta varem. Kui enne 2013. aastat oli mootorikütuse hind kiirelt tõusnud, siis 2013. aastal oli mootorikütus 3,7% odavam kui aasta varem.

INTERNAL TRADE

Tatjana Semjonova

Overview

After the economic recession of 2008–2009, trade enterprises' turnover and value added continued to increase for the fourth consecutive year in 2013 compared to the previous year. While turnover surpassed the record-high pre-crisis level already in 2012, then in 2013 value added was still a tenth smaller than in the boom year of 2007. At the same time, the labour productivity (value added per person employed) of trade reached an all-time high in 2012 and 2013. In 2013, employment in trade continued to increase for the second year in a row, but the pre-crisis number of jobs has not been restored yet. In 2013, trade enterprises employed 12% fewer people than before the economic crisis.

Trade is one of the most important economic activities – a fifth of all enterprises operate in trade and every fifth person employed in the enterprise sector works in trade. *In 2013, there were almost 15,000 enterprises engaged in wholesale or retail trade or the repair of motor vehicles and motorcycles, with a total of 88,000 persons employed. Compared to 2012, the number of enterprises increased by 800 and the number of persons employed by more than 2,000. Most of the enterprises operated in wholesale trade (45%), but their share among trade enterprises has decreased year after year (in 2005, it was 58%). More than a third of all persons employed in trade enterprises were employed in wholesale trade. Retail trade enterprises were the largest employers in trade activity, accounting for more than a half of the persons employed in trade, although the number of enterprises was a fifth smaller in retail trade than in wholesale trade.*

In 2013, the value added generated by trade enterprises amounted to 1.8 billion euros. *Compared to 2012, value added grew 3%, which was the smallest rise in the last four years. Contrary to the previous two years, value added grew slower in trade enterprises than in business on average. After the crisis, the share of trade in the total value added of enterprises fell and in 2011–2013 amounted to 17% – 4 percentage points less than before the recession. Several economic activities have recovered faster than trade and provide more value added than in the pre-recession years. Despite this, in terms of value added, trade still places second after manufacturing.*

Although there was a small increase in value added in 2013, the number of persons employed grew as well, and labour productivity remained at the previous year's level. The value added per person employed (i.e. labour productivity) in trade was 20,540 euros. While before the recession the labour productivity of trade was close to the average of all enterprises, then in the previous three years the figure for trade was 13–16% smaller than the average of the enterprise sector. In Estonia, labour productivity in trade was 1.5 times higher than in Latvia and Lithuania but 2.5 times smaller than in Finland and Sweden. More than a half of the value added of trade was created in wholesale trade, where it was 30,900 euros per person employed in 2013. Labour productivity in wholesale trade enterprises was 48% higher than in motor trade enterprises and 124% higher than in retail trade enterprises. Among these economic activities, labour productivity was the greatest in the sale of motor vehicles (31,200 euros) and in the retail sale of automotive fuel (24,200 euros).

After having grown fast since the recession, the net profit of trading enterprises decreased by slightly more than a tenth in 2013. *The net profit of trade enterprises amounted to 537 million euros in 2013. Based on net profit, trade ranked second after real estate activities. In the trade sector as a whole, the average volume of net profit was 2.5% of the turnover – significantly less than in other economic activities and 2.8 times lower than the average of the enterprise sector. Trade was the most profitable in 2006, when the average volume of net profit was 4.7% of turnover. Profit decreased the most in retail trade – by more than a fifth compared to 2012.*

The rapid increase in the investments of trade enterprises, which occurred in 2011 and 2012, decelerated. *In 2013, trade enterprises invested 300 million euros in fixed assets – 3% more than a year earlier but two times less than before the recession. Unlike other indicators, the share of trade enterprises in the total investments of enterprises is not significant. The need for fixed assets in trade is small and they can be rented. For the last five years, trade has accounted for 8–9% of the total investments of enterprises, which is 5 percentage points less than during the economic boom.*

In 2013, turnover grew slightly faster in trade enterprises than in the enterprise sector on average. *The turnover of trade enterprises was 22 billion euros, which is 8% more than in 2012 and is also an all-time record. Based on turnover, trade continues to be the largest economic activity in Estonia, contributing more than 40% of the total turnover of the enterprise sector. The wholesale of goods accounted for 69% and retail sales more 27% of the turnover of trade enterprises. In 2013, wholesale and retail sale grew at the same rate as in the previous year – 8% and 7%, respectively. The growth in retail sales decelerated and was 5 percentage points smaller than in 2012, whereas the growth of wholesale accelerated slightly compared to 2012. During the recession, the biggest decline occurred in wholesale. In 2013, retail sales were up 12% and wholesale sale 14% compared to the pre-crisis level.*

In 2013, the turnover of motor trade enterprises (i.e. enterprises engaged in the wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles) was 2.3 billion euros – 8% more than in 2012. *In 2013, motor trade enterprises sold goods wholesale and retail for approximately 2 billion euros, and offered maintenance and repair works for motor vehicles for 231 million euros. The sale of goods increased 8% and the provision of maintenance and repair services 6% compared to 2012. The growth was the fastest in the sale of motor vehicle parts and accessories, where turnover increased 14%. The sale of motor vehicles, which suffered the biggest decline during the recession, is still in a slump. According to the Estonian Motor Vehicle Registration Centre and the Estonian Road Administration, the number of first registrations of vehicles remained almost at the same level as in 2012. The turnover of enterprises selling motor vehicles increased only 6% year over year. The number of registered vehicles was slightly over a third smaller than during the boom.*

In 2013, the turnover of wholesale trade enterprises was 13.8 billion euros, which is 10% more than in the previous year. *The wholesale of goods accounted for 95% of the turnover. The largest share (more than a quarter) of the turnover of wholesale trade enterprises was held by enterprises engaged in the wholesale of solid, liquid and gaseous fuels. Their turnover increased by a third compared to the previous year. The turnover of enterprises selling food, beverages and tobacco, which made up 16% of the turnover of wholesale trade, increased 10% in 2013 compared to the previous year. Wholesale trade enterprises selling information and communication equipment were not able to increase their turnover.*

Sales to non-residents also help to grow turnover in wholesale trade. The revenue from sales to non-residents increased 11% compared to 2012. Sales to non-residents accounted for 40% of the turnover of wholesale trade enterprises – 8 percentage points more than before the recession.

The turnover of retail trade enterprises in 2013 amounted to 5.8 billion euros, with the retail sales of goods accounting for 86% of the turnover. *Turnover growth has decelerated. While in 2011 and 2012 turnover grew by 10–11% compared with the previous year, then in 2013 – 4%. The average turnover of retail trade enterprises per inhabitant was 4,400 euros. Since the beginning of the century, this indicator value has almost tripled. In 2012, the turnover per inhabitant in Estonia was a fifth below the European Union (EU) average. Based on this indicator, Estonia ranked 18th among EU countries in 2012. Latvia and Lithuania ranked lower than us – 22nd and 23rd place. Estonia's Scandinavian neighbours, however, were among the top ten. Compared to Estonia, the average turnover per inhabitant was 1.7 times higher in Finland and 1.8 times higher in Sweden.*

Sales increased in most retail sale activities. Only the retail sales of food, beverages and tobacco in specialised stores were smaller than in 2012 and the retail sale via stalls and markets remained at the previous year's level. Non-specialised stores selling predominantly food and beverages contribute the most to retail sale. The retail sale of these stores accounted for 40% of total retail sales in 2013 and increased 6% at constant prices compared to the previous year. The increase in retail sale was also influenced by the 4.4% increase in the prices of food products. The retail sale of food products at constant prices remained almost at the same level as in 2012. Just like in the previous two years, the increase in retail sales in 2013 was influenced the most by manufactured goods, as the prices of manufactured goods increased significantly less compared to 2012. The prices of manufactured goods (except motor vehicles and their parts and automotive fuel) rose by 1.9% in 2013 compared to 2012. In retail trade enterprises, the retail sale of manufactured goods increased 8% at constant prices compared to the previous year. Sales growth was faster than in

2012 in retail sales via mail order houses or the Internet, where sales increased by a fourth. At the same time, since this economic activity holds a small share (3%), it does not have a significant effect on the growth of turnover in retail trade. Retail sales via mail order or the Internet are developing fast in other trade activities as well. A store can be represented as a normal shop as well as on the web. Rapid growth continued also in specialised stores selling textile, building materials, furniture, lighting equipment and other household articles, where retail sales increased 12% compared to 2012. The retail sale of information and communication equipment in specialised stores has remained relatively stable in the last two years. In these stores, retail sales grew 3% in 2013 compared to 2012. Among larger retail sales activities, it was the retail sale of other household equipment in specialised stores and the retail sale of information and communication equipment which have not reached their pre-crisis levels yet. In 2013, the retail sales of automotive fuel increased 8% at constant prices compared to the previous year. While before 2013 the price of automotive fuel had rapidly increased, then in 2013 it was 3.7% cheaper than a year earlier.

Joonis 1. Kaubandusettevõtete müügitulu, 2000–2013
Figure 1. Turnover of trade enterprises, 2000–2013

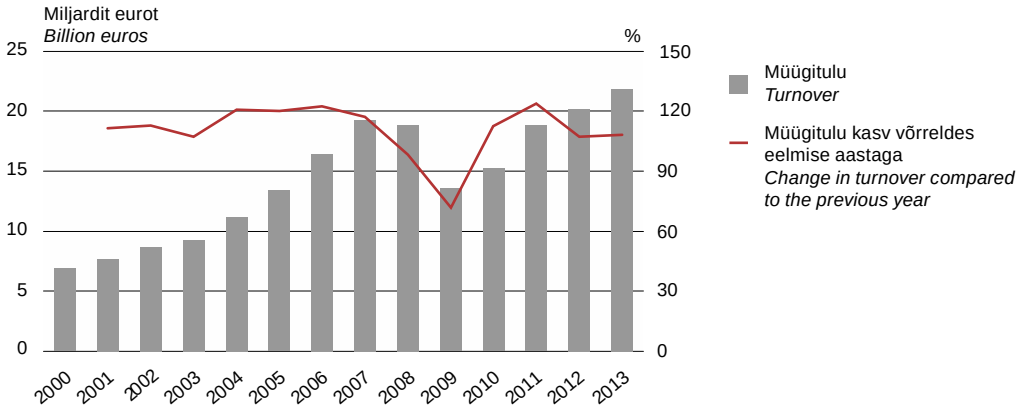

Joonis 2. Kaubandusettevõtted müügitulu suuruse järgi, 2005–2013
Figure 2. Trade enterprises by turnover, 2005–2013

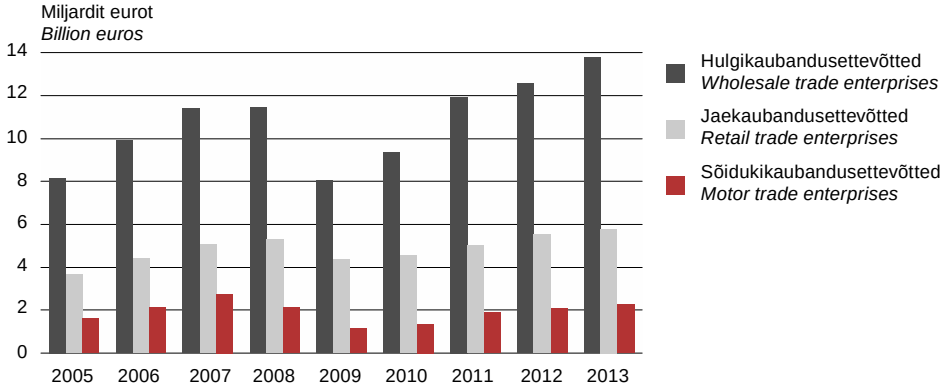

Tabel 1. Kaupade hulgimüük ettevõtte tegevusala järgi, 2009–2013
Table 1. Wholesale sales by economic activity of enterprise, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Hulgimüük hulgi-kaubandusettevõtetes (k.a mootorsõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	8 116	9 642	12 550	13 273	14 420	*Wholesale trade in wholesale trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)*
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	600	793	1 197	1 316	1 405	*Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
Hulgikaubandus, v.a mootorsõidukid ja mootorrattad	7 516	8 850	11 353	11 957	13 015	*Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles*
hulgimüük vahendustasu või lepingu alusel	410	493	725	601	368	*wholesale on a fee or contract basis*
põllumajandustoorme ja elusloomade hulgimüük	160	148	207	391	435	*wholesale of agricultural raw materials and live animals*
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete hulgimüük	1 117	1 285	1 383	1 895	2 098	*wholesale of food, beverages and tobacco*
kodutarvete hulgimüük	1 116	1 118	1 189	1 426	1 460	*wholesale of household goods*
info- ja sidetehnika hulgimüük	240	306	426	486	484	*wholesale of information and communication equipment*
muude masinate, seadmete ja lisa-seadmete hulgimüük	645	806	1 079	1 223	1 288	*wholesale of other machinery, equipment and supplies*
muu spetsialiseeritud hulgimüük	3 654	4 444	5 881	5 445	6 328	*other specialised wholesale*
spetsialiseerimata hulgikaubandus	173	250	463	491	555	*non-specialised wholesale trade*

Joonis 3. Kaupade hulgimüük[a] kaubagrupi järgi, 2005–2013
Figure 3. Wholesale sales[a] by commodity group, 2005–2013

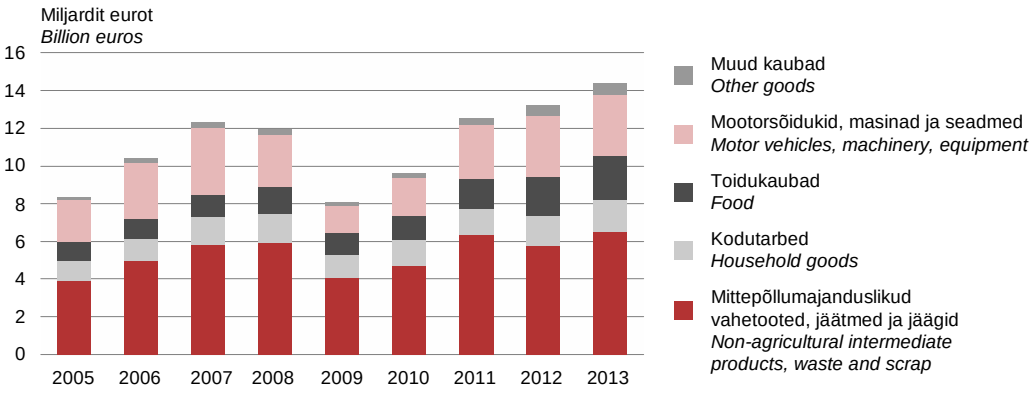

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete hulgimüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the wholesale of motor vehicles and motorcycles.*

Tabel 2. Kaupade jaemüük ettevõtte tegevusala järgi, 2009–2013
Table 2. Retail sales by economic activity of enterprise, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Jaemüük jaekaubandus-ettevõtetes (k.a mootor-sõidukite ja mootorrataste müügi ettevõtted)	4 082	4 160	4 645	5 208	5 572	*Retail sale in retail trade enterprises (incl. enterprises selling motor vehicles and motorcycles)*
Mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont	352	351	454	523	587	*Wholesale and retail trade and repair of motor vehicles and motorcycles*
Jaekaubandus, v.a mootor-sõidukid ja mootorrattad	3 730	3 809	4 191	4 684	4 986	*Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles*
jaemüük spetsialiseerimata kauplustes (domineerivad toidukaubad ja joogid)	1 677	1 660	1 796	1 934	2 042	*retail sale in non-specialised stores (food or beverages predominating)*
jaemüük muudes spetsialiseerimata kauplustes	201	186	210	225	235	*other retail sale in non-specialised stores*
toidukaupade, jookide ja tubakatoodete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	100	111	129	152	142	*retail sale of food, beverages and tobacco in specialised stores*
mootorikütuse jaemüük	578	581	682	807	839	*retail sale of automotive fuel in specialised stores*
info- ja sidetehnika jaemüük	x	77	90	114	118	*retail sale of information and communication equipment in specialised stores*
muude kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	417	426	437	491	548	*retail sale of other household equipment in specialised stores*
kultuuri- ja vaba aja kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	115	136	137	139	150	*retail sale of cultural and recreation goods in specialised stores*
muude kaupade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes	473	515	560	624	683	*retail sale of other goods in specialised stores*
jaemüük kioskites ja turgudel	x	19	22	55	55	*retail sale via stalls and markets*
jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge	73	98	127	143	174	*retail trade not in stores, stalls or markets*

Joonis 4. Kaupade jaemüük[a] kaubagrupi järgi, 2005–2013
Figure 4. Retail sales[a] by commodity group, 2005–2013

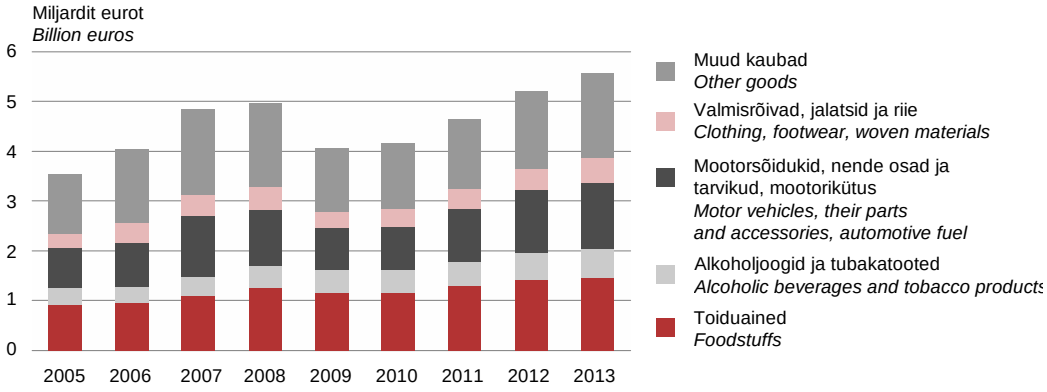

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.*

Tabel 3. Kaupade jaemüügi[a] mahuindeks, 2009–2013
Table 3. Retail sales[a] volume index, 2009–2013
(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – *constant prices, previous year = 100*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Toidukaubad	96	97	102	105	100	*Food*
toiduained	97	98	100	107	98	*foodstuffs*
alkoholjoogid ja tubakatooted	92	93	106	102	104	*alcoholic beverages and tobacco products*
Tööstuskaubad	79	99	109	111	109	*Manufactured goods*
valmisrõivad, jalatsid ja riie	78	103	104	108	104	*clothing, footwear and woven materials*
mootorsõidukid, nende osad ja tarvikud	69	102	129	120	117	*motor vehicles, their parts and accessories*
mootorikütus	97	87	104	110	108	*automotive fuel*
muud kaubad	76	103	108	110	109	*other goods*
KOKKU	85	98	106	109	105	*TOTAL*

[a] K.a sõidukikaubandusettevõtete jaemüük.
[a] *Incl. enterprises engaged in the retail sale of motor vehicles and motorcycles.*

Joonis 5. Jaekaubandusettevõtete müügitulu elaniku kohta Euroopa Liidus, 2012
Figure 5. Turnover of retail trade enterprises per inhabitant in the European Union, 2012

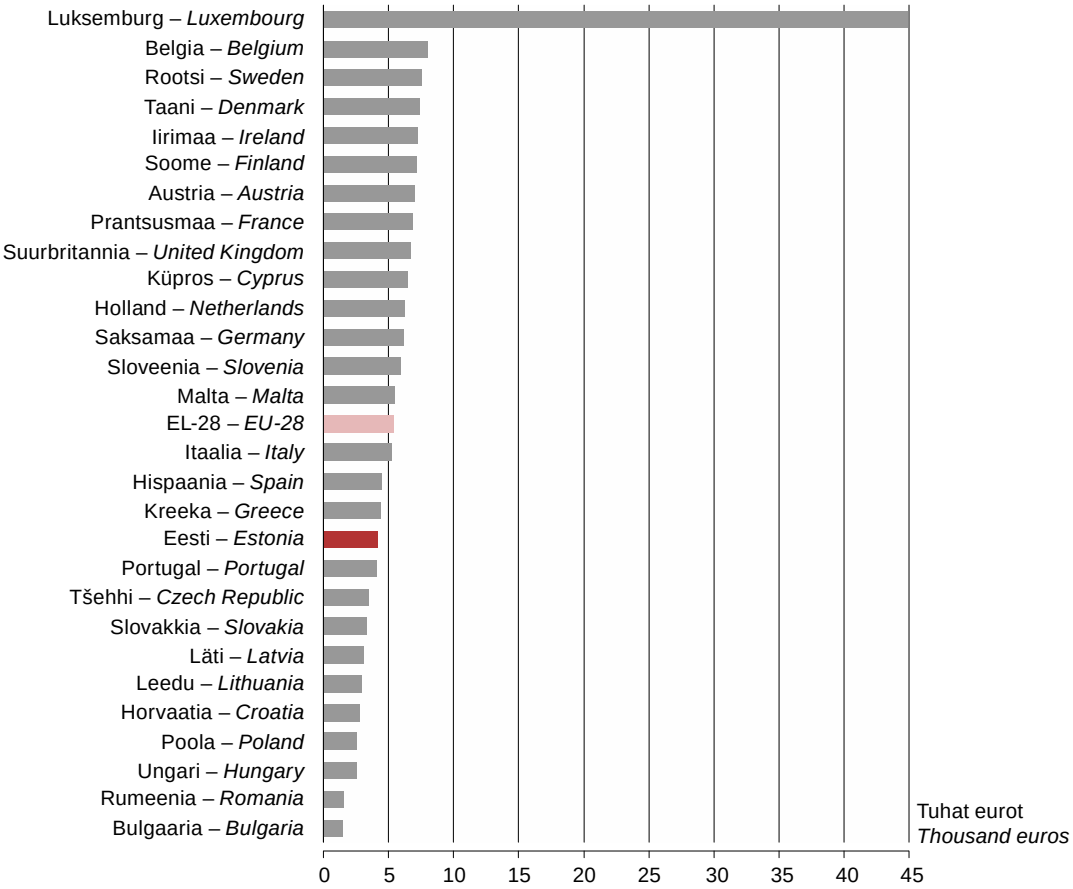

Allikas/*Source*: Eurostat

Metoodika

Kaubandusstatistika hõlmab Eestis tegutsevaid kaubandusettevõtteid, s.t ettevõtteid, mille tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 45–47.

Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala on kaubandus. Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid erasektoris. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on avaldatud vastaval aastal kehtinud hindades ehk jooksevhindades ilma käibemaksuta, jaemüügi võrdlusandmed püsivhindades.

Methodology

Trade statistics cover all trade enterprises operating in Estonia, i.e. the enterprises whose activity code is 45–47 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

The survey population consists of economically active trade enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by the sample survey are expanded to the whole population.

All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded. Comparative data on retail sales have been presented at constant prices.

TEENINDUS

Hille Vares

Ülevaade

2013. aastal loodi neljandik Eesti ettevõtete lisandväärtusest teenindusettevõtetes. Teenindussektori loodud lisandväärtus oli 2,7 miljardit eurot – 8% suurem kui 2012. aastal. 2009. aastaga võrreldes oli kasv 36%. Veerandi sektori lisandväärtusest andsid info- ja sideettevõtted ning pisut alla veerandi haldus- ja abitegevusega ettevõtted.

Teenindussektoris tegutses 2013. aastal 42% Eesti ettevõtetest. Sektoris oli 30 044 ettevõtet – 9% rohkem kui 2012. aastal. Võrreldes 2009. aastaga, kui teenindussektoris tegutses 21 417 ettevõtet, on nende arv kasvanud 40%. Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus on ettevõtete arvu poolest olnud teenindussektori suurim tegevusala – 2009. aastal oli nende osatähtsus sektoris 39% ja 2013. aastal 36%. 17% teenindusettevõtetest tegutses 2013. aastal kinnisvara ning 15% haldus- ja abitegevuste valdkonnas. Enamik teenindussektoris tegutsevatest ettevõtetest on alla kümne töötajaga ehk mikroettevõtted – 2013. aastal oli nende osatähtsus sektoris 95%.

Teenindusettevõtetes töötas 2013. aastal pisut üle veerandi kõigist hõivatuist. Sektori hõivatute arv oli 114 103 – varasema aasta omast 3% suurem. 2009. aastaga võrreldes oli hõivatute arv ligikaudu 12 000 võrra ehk ligi 12% suurem. Aastaga kasvas teenindussektoris tööhõive enim haldus- ja abitegevuste alal, kus tegutseb kõige rohkem suuri teenindusettevõtteid, mis tegelevad rendi, tööhõive, turismi, turvatöö, hoonete ja maastike hoolduse ning büroohaldusega. Neis ettevõtetes oli tööl kolmandik teenindussektoris hõivatuist. 2013. aastal töötas teenindusettevõttes keskmiselt 4 inimest, sealhulgas kinnisvara- ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõttes keskmiselt 2 ning haldus- ja abitegevusega ning tervishoiuettevõttes keskmiselt 8 inimest. Eesti ettevõtetes kokku oli 2013. aastal keskmiselt 6 hõivatut. Info ja side tegevusalal hõivatute osatähtsus teenindussektoris oli Eestis ja lähiriikides 2013. aastal samas suurusjärgus ehk 20–26%. Kinnisvaras hõivatuid oli Lätis 24% ning Eestis ja Leedus vastavalt 12% ja 14% sektorist. Soomes ja Rootsis oli kinnisvara valdkonnas hõivatute osatähtsus teenindussektoris vastavalt 6% ja 9%. Haldus- ja abitegevuste alal oli nii Eestis kui ka Soomes hõivatud ligi 40%, Lätis 25% ning Leedus ja Rootsis kummaski 33% teenindussektorist. Kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega hõivatuid oli Lätis 32% ning Eestis ja Soomes kummaski 30%, Leedus ja Rootsis aga vastavalt 35% ja 34% kogu sektorist.

Teenindussektori ettevõtete müügitulu oli 2013. aastal 6,1 miljardit eurot – veidi üle kümnendiku Eesti ettevõtete müügitulust. 2012. aastaga võrreldes oli teenindusettevõtete müügitulu 7% ja 2009. aastaga võrreldes 36% suurem. Müügitulu kasvas 2013. aastal teenindussektoris kõigil tegevusaladel, v.a haldus- ja abitegevuste alal, kus see jäi 2012. aasta tasemele. Müügitulu suurenes 21% muu teeninduse, 17% hariduse ja 12% nii kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusala kui ka kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtetes. Teenindussektori ettevõtted müüsid kaupu ja teenuseid keskmiselt 202 830 euro eest ettevõtte kohta. Suurim müük oli telekommunikatsioonettevõtetel – keskmiselt 4,3 miljonit eurot ettevõtte kohta. Teenindussektori ettevõtete müügitulu jaotus sarnanes lähiriikide omaga. Info- ja sideettevõtted andsid 2013. aastal 30% sektori müügitulust nii Eestis, Lätis, Leedus kui ka Rootsis. Soomes oli vastav näitaja 35%. Kinnisvaraettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektoris oli Lätis 28%, Eestis ja Rootsis kummaski 22%, Leedus 19% ning Soomes 16%. Haldus- ja abitegevusega ettevõtete müügitulu oli nii Eestis, Leedus kui ka Soomes 22%, Lätis 18% ja Rootsis 17% sektori müügitulust. Kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtete müügitulu osatähtsus teenindussektori müügitulus oli Eestis 24%, Lätis 26%, Soomes ja Leedus kummaski 29% ning Rootsis 33%.

Teenuste müük väljapoole Eestit on viimased viis aastat kasvanud. 2013. aastal oli teenindussektori eksport 1,3 miljardit eurot – 12% suurem kui aasta varem. 2009. aastaga võrreldes oli eksport 1,5 korda suurem. 39% teenindusettevõtete ekspordist kuulus info- ja side-, 31% haldus- ja abitegevusega ning 24% kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevusega ettevõtetele. Kogu teenindussektori eksport oli 21% sektori müügitulust.

Teenindussektori ettevõtete kulud olid 2013. aastal kokku 5,3 miljardit eurot, mis oli kümnendik kogu Eesti ettevõtete kuludest. 2012. aastaga võrreldes olid kulud kümnendiku ja 2009. aastaga võrreldes kolmandiku võrra suuremad. Kulud kasvasid 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 31% muu teenindava tegevuse, 16% hariduse, 13% kutse-, teadus- ja tehnika-alase tegevuse ning 10% nii kunsti, meelelahutuse ja vaba aja kui ka info ja side tegevusala ettevõtetes. Tervishoius kasvasid kulud aastaga 8%, kinnisvaras 7% ning haldus- ja abitegevuste alal 2%. 13% teenindussektori kuludest olid kaubakulud. Kaubakulude osatähtsus oli suurim kinnisvara- (33%) ning info- ja sideettevõtetes (13%). Kulud materjalile, ostetud toodetele, energiale ja kütusele hõlmasid 13% sektori kuludest. Selle kululiigi osatähtsus oli suurim muu teenindava tegevusega ettevõtetes (28%) ning haldus- ja abitegevusega ja tervishoiuettevõtetes (kummaski 19%). Üüri- ja rendikulude osa sektori kuludes oli 3,5%. Üürikulude osatähtsus jäi kõigil teeninduse tegevusaladel alla 10%, kuid suurim oli see muu teenindava tegevuse ja hariduse valdkonna ettevõtetes (kummaski 6%). Muude ostetud teenuste kulud hõlmasid 34% kogu sektori kuludest, ulatudes vähemalt 30%-ni kõigil tegevusaladel, v.a tervishoius, kus nende osatähtsus oli 20%. Kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtete kulud muudele ostetud teenustele olid 41% tegevusala kuludest. Tööjõukulud hõlmasid kogu teenindussektori kuludest 27%. Kinnisvara-ettevõtete tööjõukulud olid kümnendik ja tervishoiuettevõtete omad tervelt pool tegevusala kuludest. Kulumi osatähtsus sektori kuludes oli 7%. Suurim oli see kinnisvara ettevõtetes (13%). Muude kulude osatähtsus teenindussektori kuludes oli 3%. Kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusala ettevõtetel ulatus muude kulude osatähtsus 32%-ni, teistel tegevusaladel jäi see alla 5%.

Tööviljakus ehk lisandväärtus hõivatu kohta oli teenindussektoris 2013. aastal 23 715 eurot. 2012. aastaga võrreldes oli see 4% ja 2009. aastaga võrreldes 21% suurem. Eesti ettevõtete keskmine tööviljakus oli 2013. aastal teenindussektori omast suurem – 24 320 eurot. Teenindus-sektori suurim tööviljakus oli kinnisvaraettevõtetes, kus lisandväärtus hõivatu kohta oli 52 960 eurot.

Teenindussektori puhaskasum oli 2013. aastal 1,5 miljardit eurot. Puhaskasumi kasv võrreldes 2012. aastaga oli 11% ja 2009. aastaga võrreldes ligi 9 korda. 44% teenindussektori puhaskasumist tuli kinnisvaraettevõtetelt, kelle puhaskasum kasvas aastaga kaks korda. Kunsti, meelelahutuse ja vaba aja tegevusala ettevõtete puhaskasum oli 31% ja tervishoiuettevõtete oma 29% suurem kui 2012. aastal, kuid nende tegevusalade osatähtsus kogu teenindussektori puhaskasumis on vaid paar protsenti. Kutse-, teadus- ja tehnikategevusega ettevõtete puhaskasum vähenes aastaga ligi 30%, hõlmates kolmandiku kogu teenindussektori puhaskasumist. Sektori kõige kasumlikumad ettevõtted on kinnisvaraettevõtted – 58% nende müügitulust oli puhaskasum. Teenindussektori ettevõtete puhaskasum oli 2013. aastal keskmiselt 24% sektori müügitulust.

Teenindusettevõtete investeeringud põhivarasse kasvasid. Teenindussektori ettevõtted tegid investeeringuid kokku veidi üle miljardi euro eest, mis oli ligi kolmandik Eesti ettevõtete kogu-investeeringutest. 2012. aastal teenindussektoris tehtud investeeringute summat ületab 2013. aasta näitaja 1,5 ja 2009. aasta oma 1,8 korda. Teenindussektori suurimad investeerijad on kinnisvara-ettevõtted. 2013. aastal hõlmasid nende investeeringud kogu sektori investeeringutest poole, kasvades aastaga 2,5 korda. 31% teenindussektori investeeringutest tehti ehitamisse ja rekonstrueerimisse, 20% nii maasse kui ka ehitiste soetamisse, 17% muudesse masinatesse ja seadmetesse, 10% transpordivahenditesse ning 3% arvutitesse. Maasse investeeriti 5,5 korda, ehitiste soetamisse 2 korda, ehitamisse ja rekonstrueerimisse 70% ning arvutitesse 22% rohkem kui 2012. aastal. Investeeringud muudesse masinatesse olid sama suured kui aasta varem. Transpordi-vahenditesse investeeriti 37% vähem kui 2012. aastal. 2009. aastaga võrreldes suurenesid kõik investeeringuliigid – investeeringud maasse 5,5 korda, transpordivahenditesse ligi 3 korda, ehitiste soetamisse 2,6 korda, ehitamisse ja rekonstrueerimisse 1,5 korda, muudesse masinatesse ja seadmetesse 1,4 korda ning arvutitesse 1,3 korda. Immateriaalsesse põhivarasse investeeriti 2013. aastal 60 miljonit eurot – 58% rohkem kui 2012. aastal. Võrreldes 2009. aastaga olid immateriaalsed investeeringud 32% ehk 28 miljonit eurot väiksemad.

SERVICE ACTIVITIES

Hille Vares

Overview

In 2013, a quarter of the value added of Estonian enterprises was created in the service sector. *The value added created by service enterprises amounted to 2.7 billion euros – 8% more than in 2012. Compared to 2009, the increase was 36%. A quarter of the value added in the sector was created by information and communication enterprises and slightly less than a quarter by enterprises engaged in administrative and support service activities.*

In 2013, 42% of Estonian enterprises operated in the service sector. *The number of service enterprises increased 9% compared to 2012 and totalled 30,044. The number of service enterprises has increased 40% compared to 2009 when their number was 21,417. Professional, scientific and technical activities has been the service activity with the largest number of enterprises – it accounted for 36% of all service sector enterprises in 2013 (39% in 2009). In 2013, 17% of service enterprises were engaged in real estate activities and 15% in administrative and support service activities. Most of the service enterprises are micro-enterprises, i.e. enterprises with fewer than 10 persons employed – in 2013 their share in the sector was 95%.*

Slightly more than a quarter of all persons employed worked in the service sector in 2013. *Their number totalled 114,103, which is 3% more than in 2012. The number of persons employed in service enterprises was about 12,000 more than in 2009. Compared to 2012, employment in the service sector rose the most in administrative and support service activities, which has the biggest number of large service enterprises (offering rental, employment, travel agency and security services, services to buildings and landscape activities, and office administrative services). These enterprises employed a third of all persons employed in the service sector. In 2013, the average number of persons employed in a service enterprise was 4. Enterprises engaged in real estate activities and professional, scientific and technical activities had 2 persons employed, on average, whereas in enterprises specialised in administrative and support services and in human health and social work there were 8 persons employed per enterprise, on average. In 2013, the average number of persons employed in all Estonian enterprises was 6. The share of persons employed in information and communication was quite similar in Estonia and its nearby countries in 2013, ranging from 20% to 26% of the total employment the service sector. In Latvia, real estate activities accounted for 24% of employment in services – the corresponding share was 12% in Estonia, 14% in Lithuania, 9% in Sweden and 6% in Finland. The share of administrative and support service activities in employment was nearly 40% in both Estonia and Finland, 25% in Latvia and 33% of the service sector in both Lithuania and Sweden. Persons employed in professional, scientific and technical activities made up 32% of the service sector in Latvia, 30% in both Estonia and Finland, 35% in Lithuania and 34% in Sweden.*

In 2013, the turnover of service enterprises totalled 6.1 billion euros, which was slightly more than a tenth of the total turnover of enterprises. *The turnover of service enterprises had increased 7% compared to 2012 and 36% compared to 2009. In 2013, turnover increased in all activities of the service sector, except for administrative and support service activities where turnover was at the same level as in 2012. Turnover increased by 21% in enterprises engaged in other service activities, 17% in education enterprises and 12% in enterprises engaged in arts, entertainment and recreation as well as in professional, scientific and technical activities. The average sales in the service sector amounted to 202,830 euros per enterprise. Telecommunications enter-prises had the biggest sales with 4.3 million euros per enterprise on average. The distribution of turnover in the service sector was similar in Estonia and nearby countries. In 2013, information and communication enterprises contributed 30% of the turnover of the sector in Estonia, Latvia, Lithuania and Sweden. In Finland, the corresponding share was 35%. The share of real estate enterprises in the turnover of the service sector was 28% in Latvia, 22% in both Estonia and Sweden, 19% in Lithuania and 16% in Finland. Administrative and support service enterprises contributed 22% of the turnover of the service sector in Estonia, Lithuania as well as Finland, 18% in*

Latvia, and 17% in Sweden. The share of enterprises engaged in professional, scientific and technical activities in the service sector's turnover was 24% in Estonia, 26% in Latvia, 29% in both Finland and Lithuania and 33% in Sweden.

The exports of services have grown for the last five years. *In 2013, the exports of services amounted to 1.3 billion euros, which is 12% more than in the previous year. Compared to 2009, exports had increased 1.5 times. The biggest exporters were information and communication enterprises with 39%, administrative and support service enterprises with 31% and enterprises engaged in professional, scientific and technical activities with 24% of the service sector's total exports. The share of exports in turnover was 21% for the service sector as a whole.*

In 2013, the costs of service enterprises totalled 5.3 billion euros, which was a tenth of the total costs of all enterprises in Estonia. *The costs rose by a tenth compared to 2012 and by a third compared to 2009. In 2013 compared to 2012, the costs increased by 31% in other service activities, 16% in education, 13% in professional, scientific and technical activities and 10% in both arts, entertainment and recreation, and information and communication activities. Costs increased 8% in human health and social work, 7% in real estate and 2% in administrative and support service activities. Merchandise costs amounted to 13% of the costs of the service sector. The share of merchandise costs is bigger in real estate (33%) and information and communication enterprises (13%). The costs of materials, supplies and intermediate goods, purchased fuel and power accounted for 13% of the costs in the sector. The share of these costs was the largest in enterprises engaged in other service activities (28%) and administrative and support service activities and human health and social work (19% in both activities). Payments for long-term rental and operational leasing of goods made up 3.5% of the total costs of the service sector. The share of these costs remained under 10% in all service activities, but the share was the biggest in other service activities and education (6% in both activities). The share of other laid-out works in the total costs of the service sector was 34%, amounting to at least 30% in all service activities, except human health and social work activities, where the share was 20%. In enterprises engaged in professional, scientific and technical activities, the share of other laid-out work was 41% of the costs of the economic activity. Personnel expenses amounted to 27% of total costs of the service sector. The share of personnel costs in real estate enterprises was a tenth and in human health and social work enterprises a half of the total costs of the economic activity. Depreciation accounted for 7% of the total costs of the sector. The biggest corresponding share was recorded in real estate enterprises (13%). Other costs amounted to 3% of the costs of the service sector. In enterprises engaged in arts, entertainment and recreation, the share of other costs was 32% of the total costs of the sector, while in other economic activities the share remained under 5%.*

In 2013, labour productivity or value added per person employed was 23,715 euros in the service sector. *Labour productivity has increased 4% compared to 2012 and 21% compared to 2009. In 2013, the average labour productivity of Estonian enterprises was higher than that of the service sector – 24,320 euros. In the service sector, real estate enterprises had the highest labour productivity with 52,960 euros of value added per person employed.*

The net profit of the service sector was 1.5 billion euros in 2013. *Net profit increased 11% compared to 2012 and approximately nine times compared to 2009. 44% of the service sector's total net profit was generated by real estate enterprises, as their net profit increased twice. The net profit of enterprises specialised in arts, entertainment and recreation was 31% and the net profit of enterprises engaged in human health and social work activities 29% bigger than in 2012, but these two economic activities account for only 1–2% of the total net profit of the service sector. The net profit of enterprises engaged in professional, scientific and technical activities decreased 30% compared to 2012, contributing a third of the total net profit of service enterprises. Real estate enterprises were the most profitable enterprises in the service sector – their net profit amounted to 58% of the turnover. In the service sector as a whole, the average volume of net profit in 2013 was 24% of the turnover of the sector.*

Investments in fixed assets in service enterprises increased. *Investments in service enterprises totalled slightly over 1 billion euros, which was nearly a third of the total investments of Estonian enterprises. The total of investments made in the service sector in 2013 was 1.5 times bigger than in 2012 and 1.8 times bigger than in 2009. A half of the investments in the service sector in 2013 were*

made by real estate enterprises; their investments increased 2.5 times compared to 2012. 31% of the investments in the service sector were made in the construction and alteration of buildings and structures, 20% in both land and the acquisition of buildings and structures, 17% in other equipment, machinery and inventory, 10% in vehicles and 3% in computers. Compared to 2012, investments in land increased 5.5 times, investments in the acquisition of buildings and structures 2 times, investments in the construction and alteration of buildings and structures rose 70% and investments in computers grew 22%. The volume of investments in other equipment, machinery and inventory stayed the same as the year before, while investments in vehicles decreased 37% compared to 2012. Compared to 2009, there was an increase in all types of investments – investments in land 5.5 times, in vehicles 3 times, in the acquisition of buildings and structures 2.6 times, in the construction and alteration of buildings and structures 1.5 times, in other equipment, machinery and inventory 1.4 times, and in computers 1.3 times. Investments in intangible assets accounted for 60 million euros in 2013 – 58% more than in 2012. Compared to 2009, investments in intangible assets were 32% or 28 million euros smaller.

Joonis 1. Teenindusettevõtete müügitulu tegevusala järgi, 2012, 2013
Figure 1. Turnover of service enterprises by economic activity, 2012, 2013

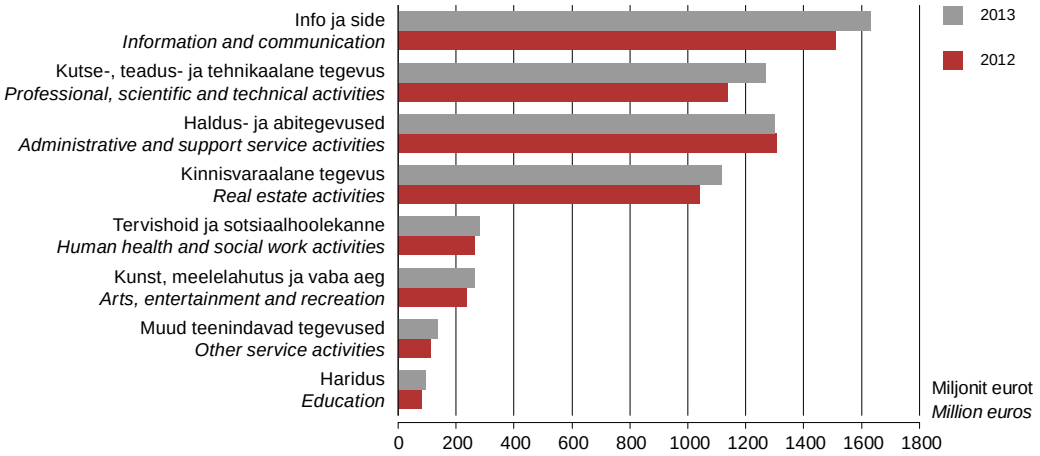

Joonis 2. Teenindussektori ettevõtete, hõivatute ja müügitulu osatähtsus sektoris tegevusala järgi, 2013
Figure 2. Share of service enterprises, persons employed and turnover in the service sector by economic activity, 2013

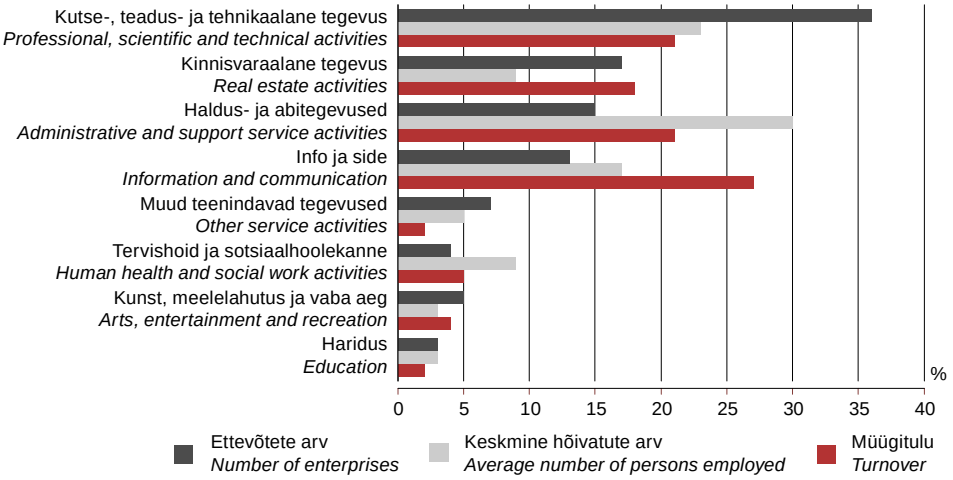

Tabel 1. Teenindusettevõtete majandusnäitajad tegevusala järgi, 2009–2013
Table 1. Financial indicators of service enterprises by economic activity, 2009–2013

	Ettevõtete arv *Number of enterprises*	Keskmine hõivatute arv *Average number of persons employed*	Müügitulu, miljonit eurot *Turnover, million euros*	Müük mitte-residentidele, miljonit eurot *Sales to non-residents, million euros*	Puhaskasum (-kahjum), miljonit eurot *Net profit (loss), million euros*	Lisandväärtus, miljonit eurot *Value added, million euros*	Investeeringud põhivarasse, miljonit eurot *Investments in fixed assets, million euros*
Info ja side – *Information and communication*							
2009	2 106	16 323	1 294	272	145	565	147
2010	2 588	16 557	1 314	321	160	563	106
2011	3 066	17 798	1 421	376	160	612	127
2012	3 400	19 025	1 510	417	173	647	168
2013	3 827	19 925	1 633	512	154	677	156
Kinnisvaraalane tegevus – *Real estate activities*							
2009	4 271	11 285	745	23	–54	351	241
2010	4 634	10 699	735	18	296	327	220
2011	4 771	10 504	960	21	382	561	371
2012	4 919	10 687	1 040	42	318	472	210
2013	5 137	10 467	1 116	26	650	554	537
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – *Professional, scientific and technical activities*							
2009	8 348	23 891	984	195	28	451	114
2010	8 502	22 570	952	256	177	389	81
2011	9 309	24 186	1 159	321	350	453	139
2012	10 067	24 977	1 136	287	620	504	94
2013	10 899	26 133	1 271	311	446	520	146
Haldus- ja abitegevused – *Administrative and support service activities*							
2009	2 805	28 454	900	304	57	374	34
2010	3 739	29 466	1 009	355	100	470	72
2011	3 888	31 890	1 109	370	148	513	116
2012	3 979	33 066	1 306	366	160	566	165
2013	4 374	34 415	1 302	411	161	611	157
Haridus – *Education*							
2009	666	3 233	69	7	2	37	4
2010	792	2 918	70	6	6	36	5
2011	856	3 117	64	4	4	35	2
2012	887	2 999	79	9	10	44	7
2013	977	3 243	93	11	11	50	6
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne – *Human health and social work activities*							
2009	1 050	10 152	232	19	9	139	9
2010	1 137	9 943	238	17	13	138	9
2011	1 177	10 001	247	14	13	146	11
2012	1 222	10 099	262	15	21	157	16
2013	1 291	10 431	282	16	27	173	17
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg – *Arts, entertainment and recreation*							
2009	821	3 915	157	10	–21	39	22
2010	1 016	3 671	166	7	–3	44	10
2011	1 126	3 631	177	7	14	57	12
2012	1 262	3 956	235	12	16	65	20
2013	1 432	3 854	263	8	21	72	23
Muud teenindavad tegevused – *Other service activities*							
2009	1 350	4 799	96	18	–2	35	5
2010	1 500	4 747	87	13	2	35	5
2011	1 720	4 892	99	18	4	39	4
2012	1 858	5 624	112	21	10	50	9
2013	2 107	5 635	135	13	5	49	5
Teenindusettevõtted kokku – *Service enterprises total*							
2009	21 417	102 052	4 477	847	165	1 991	574
2010	23 908	100 571	4 572	993	749	2 003	506
2011	25 913	106 019	5 237	1 130	1 075	2 415	782
2012	27 594	110 433	5 681	1 168	1 328	2 504	689
2013	30 044	114 103	6 094	1 307	1 477	2 706	1 048
Teenindusettevõtete osatähtsus kõigi ettevõtete hulgas, % – *Share of service enterprises among all enterprises, %*							
2009	38	24	13	8	35	27	26
2010	41	25	12	8	37	26	24
2011	42	26	11	7	35	26	25
2012	42	26	11	7	37	25	20
2013	42	26	11	7	40	25	27

Joonis 3. Teenindusettevõtete tööhõive jaotus tegevusala järgi Eestis ja lähiriikides[a], 2013
Figure 3. Distribution of persons employed in service enterprises by economic activity in Estonia and nearby countries[a], 2013

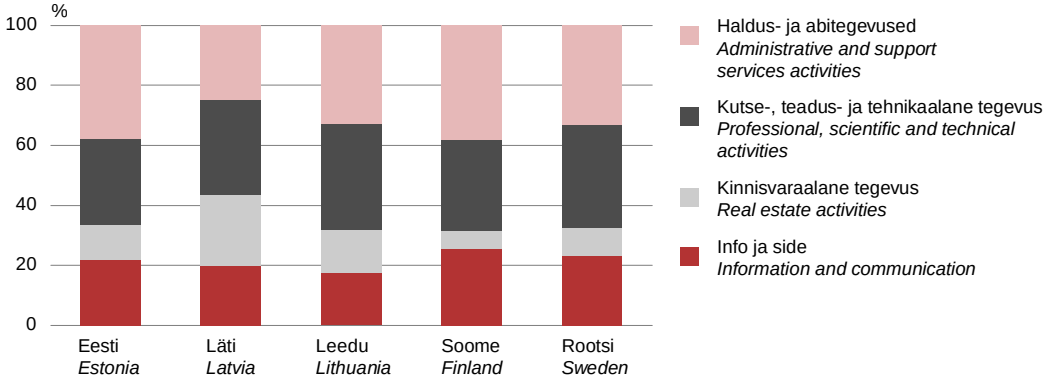

[a] Lähiriikide andmed on esialgsed.
[a] *The data for nearby countries are preliminary.*

Allikas/Source: Eurostat

Joonis 4. Teenindussektori kulude jaotus tegevusala järgi, 2013
Figure 4. Distribution of costs in the service sector by economic activity, 2013

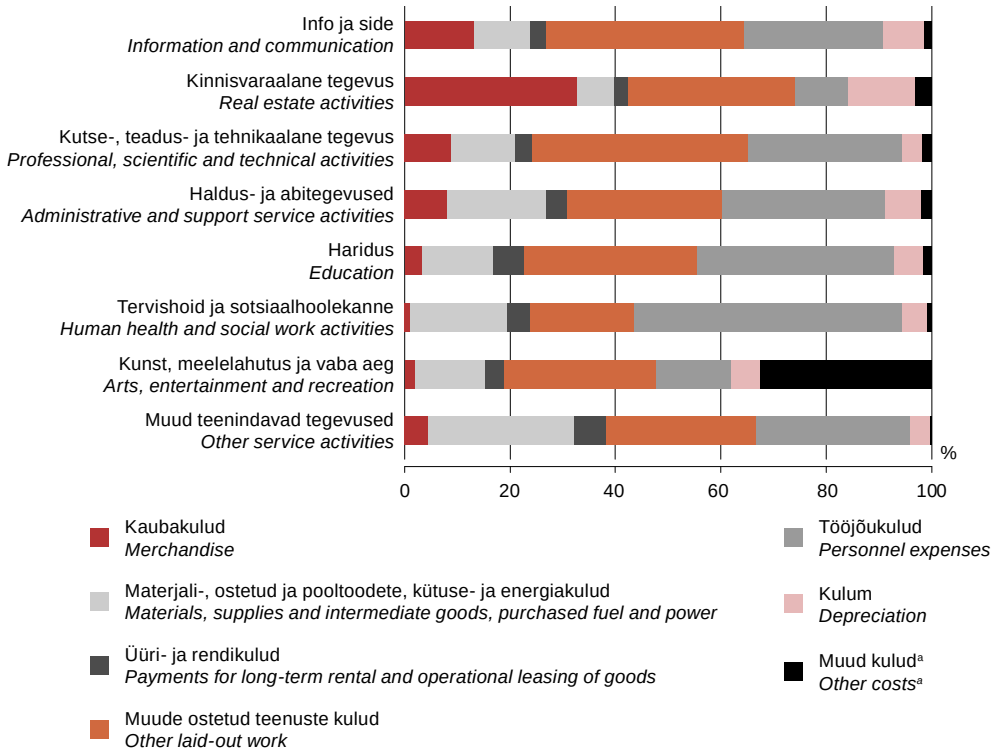

[a] Maksed alltöövõtjatele ja tööjõuvarustusettevõtetele, maksud, lootusetud ja ebatõenäolised nõuded, lähetuskulud, muud kulud.
[a] *Payments to subcontractors, payments for agency workers, taxes, doubtful accounts, travel costs, other costs.*

Metoodika

Teenindusstatistika hõlmab neid Eestis tegutsevaid ettevõtteid, mis tegutsevad järgmistel tegevusaladel: info ja side; kinnisvaraalane tegevus; kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; haldus- ja abitegevused; haridus; tervishoid ja sotsiaalhoolekanne; kunst, meelelahutus ja vaba aeg; muud teenindavad tegevused. Nende tegevusalade kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi on J, L, M, N, P, Q, R või S. Võrdlus lähiriikidega hõlmab tegevusalasid koodidega J, L, M ja N. Vaadeldakse tegutsevaid ettevõtteid ja küsitletakse kõiki riigi- ja kohaliku omavalitsuse ettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Teistele Eesti ja välismaa eraõiguslikele isikutele kuuluvatest ettevõtetest tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Kõik rahalised näitajad on vastaval aastal kehtinud hindades ehk jooksevhindades ilma käibemaksuta.

Methodology

Service statistics cover all enterprises operating in Estonia in the following fields of activity: information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; education; human health and social work activities; arts, entertainment and recreation; other service activities. The activity codes of these economic activities are J, L, M, N, P, Q, R and S according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008). Comparisons with nearby countries include the economic activities J, L, M and N. The survey population consists of economically active enterprises. All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are completely enumerated. A simple random sample is drawn from the rest of enterprises owned by Estonian and foreign persons in private law. The data collected by sample survey are expanded to the whole population, i.e. the population totals are estimated. All financial indicators are expressed at current prices of the reference year with value added tax excluded.

PÕLLUMAJANDUS

Aili Maanso

Ülevaade

2014. aastal oli nii teravilja kogusaak kui ka piimatoodang suurem kui aasta varem, lihatoodang jäi enam-vähem samaks. Kasutatava põllumajandusmaa pindala kasvas 2013. aastaga võrreldes 1%. Põllumajandustootmises kasutatava maa pindala vähenes aastaga 1%, heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitava maa pindala aga suurenes 13% ja selle osatähtsus kasutatavas põllumajandusmaas oli 2014. aastal 13%. Põllukultuure kasvatati 2014. aastal 608 400 hektaril ehk 3% suuremal alal kui 2013. aastal.

Teravilja kasvupind suurenes aastaga 7%. 2014. aastal kasvatati teravilja kokku 333 000 hektaril. Taliteravilja osatähtsus teravilja kasvupinnas oli 31% – märksa suurem kui varasematel aastatel. Lootus heade talvitumistingimuste korral taliviljalt suuremat saaki saada 2014. aastal õigustas end. 24% teravilja kasvupinnast võttis enda alla talinisu ja 5% rukis, 38% suvioder ja 22% suvinisu. Talinisu kasvupind suurenes 2013. aastaga võrreldes 80% ja suvinisu oma vähenes 7%. Rukki kasvupind suurenes aastaga 34%.

2014. aastal oli ilmastik soodsam koristuse esimesel poolel. Seetõttu andsid parema saagi varem valminud taliviljad ja suviviljade varased sordid. Tänu taliviljade kasvuks soodsale aastale oli teraviljasaak 2014. aastal rekordiline – 1,2 miljonit tonni –, mida oli 25% rohkem kui aasta varem. 50% teravilja kogusaagist oli nisu, 38% oder, 5% kaer ja 4% rukis.

Ka teravilja keskmine saagikus oli 2014. aastal rekordiline – 3669 kilogrammi hektari kohta. 2013. aastaga võrreldes oli saagikus 17% suurem. Taliteravilja saagikus suurenes aastaga 45%. Seejuures suurenes rukki saagikus 68%, olles 3211 kilogrammi hektari kohta, ja talinisu saagikus 40%, olles 4295 kilogrammi hektari kohta.

Rapsi ja rüpsi kasvupind oli 7% väiksem, talirapsi ja -rüpsi kasvupind aga 45% suurem kui 2013. aastal. Talirapsilt ja -rüpsilt saadi 2014. aastal suuremat saaki kui suvirapsilt ja -rüpsilt. 80 000 hektarilt saadi 166 200 tonni rapsi- ja rüpsiseemet. Keskmine saagikus oli läbi aegade suurim – 2078 kilogrammi hektari kohta (3% suurem kui 2013. aastal). Suvirapsi ja -rüpsi saagikus vähenes aastaga 6%, talirapsi ja -rüpsi oma suurenes 2%. Suur hektarisaak ei korvanud kasvupinna vähenemist. Rapsi ja rüpsi kogusaak oli 5% väiksem kui 2013. aastal.

Kartuli kasvupind vähenes aastaga 4%. 2014. aastal saadi 6400 hektarilt 117 300 tonni kartulit. Hektari kohta saadi kartulit 18 472 kilogrammi – 4% vähem kui aasta varem. Kartulitoodang elaniku oli 2014. aastal 89 kilogrammi – 8 kilogrammi väiksem kui aasta varem.

Avamaaköögivilja kasvupind ei ole viimastel aastatel oluliselt muutunud ja oli 2014. aastal 2900 hektarit. Köögiviljasaak aga oli 16% väiksem kui aasta varem – 66 400 tonni, millest 55 500 tonni oli avamaaköögivili. Köögiviljasaak elaniku kohta oli 2014. aastal 50 kilogrammi ehk väiksem kui 2013. aastal, kui see oli 60 kilogrammi.

Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride kasvupind oli 2% väiksem kui aasta varem, haljasmassisaak oli samuti 2% väiksem. Hektarilt saadi haljasmassi peaaegu sama palju kui 2013. aastal. Kasutatava püsirohumaa pind vähenes aastaga 10% ja saadud haljasmassisaak 17%.

Viljapuu- ja marjaistandike pindala oli 1% väiksem, ent saak 33% väiksem kui 2013. aastal. Peaaegu poole viljapuu- ja marjaistandike pindalast hõlmasid endiselt õunaaiad. Puuvilja- ja marjasaak elaniku kohta oli 2014. aastal 4 kilogrammi – 2 kilogrammi väiksem kui aasta varem.

Veiste arv on alates 2010. aastast pidevalt kasvanud. Ka piimalehmade arv on viimastel aastatel veidi suurenenud, kuid 2014. aasta lõpus oli neid vähem kui 2013. aastal samal ajal. 2014. aasta lõpus oli Eestis 264 700 veist, sh 95 600 piimalehma. Veiseid oli 1% rohkem, piimalehmi aga 2% vähem kui aasta varem. Veiste arvu kasv on tingitud lihaveiste arvukuse suurenemisest.

Sigade arv oli 2014. aastal 357 900 – veidi väiksem kui aasta varem. Lammaste ja kitsede arv suurenes 4% ja neid oli kokku 89 800. Lindude arv kasvas aastaga 9% ja neid oli 2014. aasta lõpus kokku veidi üle 2,3 miljoni.

Eesti veiste osatähtsus Euroopa Liidu (EL) riikide veiste arvus oli 2014. aasta lõpus 0,3%, piimalehmade oma 0,4% ja sigade oma 0,2%. EL-i riikides kokku 2014. aastal veiste ja ka piimalehmade arv suurenes. Lähiriikidest kasvas veiste arv peale Eesti ka Lätis, Leedus ja Soomes, kuid piimalehmade arv kahanes Eestis ja Leedus. Sigade arv EL-i riikides kokku suurenes, kuid nii Eestis, Lätis, Leedus kui ka Soomes vähenes.

Piimatoodang oli Eestis 2014. aastal 805 200 tonni – 4% suurem kui 2013. aastal. Piimatoodang lehma kohta on samuti aasta-aastalt kasvanud, olles 2014. aastal keskmiselt 8233 kilogrammi – 3% suurem kui aasta varem. Elaniku kohta toodeti 613 kilogrammi piima ehk 27 kilogrammi enam kui 2013. aastal.

Lihatoodang oli 2014. aastal 80 700 tonni, millest 59% oli sealiha. Toodang oli 1% suurem kui aasta varem. Veise- ja linnulihatoodang aastaga suurenes, sea-, lamba- ja kitselihatoodang vähenes. Elaniku kohta toodeti mullu 61 kilogrammi liha ehk sama palju kui 2013. aastal.

Munatoodang suurenes aastaga 5% – 2014. aastal toodeti mune 199,4 miljonit. Keskmine munatoodang kana kohta juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes oli 291. Elaniku kohta toodeti mullu 152 muna, mida oli veidi rohkem kui 2013. aastal (144).

Meetoodang oli 2014. aastal 1155 tonni – 18% suurem kui aasta varem.

AGRICULTURE

Aili Maanso

Overview

In 2014, the total production of both cereals and milk was bigger than in 2013, while meat production remained more or less the same. The area of utilised agricultural land increased 1% compared to 2013. The area of land used for agricultural production decreased 1% compared to 2013. The area of land maintained in good agricultural and environmental condition increased 13% and made up 13% of the total utilised agricultural land in 2014.

In 2014, field crops were grown on 608,400 hectares. This area was 3% bigger than in 2013.

The sown area of cereals increased 7% compared to 2013. *In total, cereals were grown on 333,000 hectares in 2014. The share of winter crops in the sown area of cereals was 31% – much bigger than in the previous years. The hope of producing a higher yield of winter crops under good wintering conditions was justified in 2014. Winter wheat accounted for 24%, rye for 5%, spring barley for 38% and spring wheat for 22% of the total sown area of cereals. Compared to 2013, the sown area of winter wheat increased 80%, while the sown area of spring wheat decreased 7%. The sown area of rye increased 34% year over year.*

In 2014, weather conditions were more favourable in the first half of the harvesting period. Therefore, winter crops, which ripened earlier, and early varieties of spring crops produced a better yield. Thanks to a favourable year for winter crops, cereal production was on a record-high level in 2014 – 1.2 million tonnes –, which was 25% more than a year earlier. Wheat accounted for 50%, barley for 38%, oats for 5% and rye for 4% of the total production of cereals.

The average yield of cereals was also on the record level in 2014 – 3,669 kilograms per hectare, which is 17% more than in 2013. The average yield of winter cereals increased 45% year over year. The average yield of rye increased 68%, amounting to 3,211 kilograms per hectare, whereas the average yield of winter wheat increased 40% and amounted to 4,295 kilograms per hectare.

The sown area of rape and turnip rape decreased 7% compared to 2013, while that of winter rape and winter turnip rape increased 45%. *In 2014, winter rape and winter turnip rape produced a higher yield than spring rape and spring turnip rape did. In 2014, the production of rape and turnip rape seed amounted to 166,200 tonnes collected from 80,000 hectares. The average yield was the highest ever – 2,078 kilograms per hectare (3% more than in 2013). The average yield of spring rape and spring turnip rape decreased 6% year over year, whereas the average yield of winter rape and winter turnip rape increased 2%. A high yield per hectare did not make up for the decrease in the sown area. The total production of rape and turnip rape was 5% smaller than in 2013.*

The sown area of potatoes decreased 4% year over year. *In 2014, 117,300 tonnes of potatoes were collected from 6,400 hectares. The yield amounted to 18,472 kilograms per hectare – 4% less than in the previous year. In 2014, the per-capita production of potatoes was 89 kilograms, which was 8 kilograms less than in 2013.*

The sown area of open-field vegetables has not changed much in recent years and amounted to 2,900 hectares in 2014. The production of vegetables decreased 16% compared to 2013 and totalled 66,400 tonnes, of which 55,500 tonnes were open-field vegetables. In 2014, 50 kilograms of vegetables were produced per inhabitant (60 kilograms in 2013).

The area of annual and multiannual forage crops was 2% smaller than a year earlier and the production of green fodder decreased 2% as well. The average yield per hectare of green fodder was the same as in 2013. The area of used permanent grassland decreased 10%, and 17% less green fodder was produced.

The area of orchards and berry plantations decreased 1% compared to 2013, whereas the production decreased 33%. *As before, apple plantations accounted for almost a half of the total area of plantations. In 2014, the production of fruits and berries per inhabitant was 4 kilograms, which was 2 kilograms less than in 2013.*

The number of cattle has increased steadily since 2010. *The number of dairy cows has also grown a little, but at the end of 2014 there were fewer dairy cows than at the same time in 2013. At the end of 2014, the number of cattle in Estonia was 264,700, including 95,600 dairy cows. The number of cattle increased 1% compared to 2013, while the number of dairy cows decreased 2%. The increase in the number of cattle was caused by a rise in the number of beef cattle.*

In 2014, the number of pigs was 357,900 – slightly smaller than a year earlier. The number of sheep and goats increased 4% and amounted to 89,800. The number of poultry increased 9% year over year and was slightly over 2.3 million at the end of 2014.

At the end of 2014, the share of Estonian cattle in the total number of cattle of the European Union (EU) countries was 0.3%, the share of dairy cows was 0.4% and the share of pigs was 0.2%. In the EU as a whole, the number of cattle and that of dairy cows increased in 2014. Among our neighbouring countries, the number of cattle increased in addition to Estonia also in Latvia, Lithuania and Finland, while in Estonia and Lithuania the number of dairy cows decreased. The number of pigs increased in the EU as a whole, but decreased in Estonia, Latvia, Lithuania and Finland.

In 2014, 805,200 tonnes of milk was produced in Estonia – 4% more than in 2013. *The average milk production per cow has also grown steadily year by year, amounting to an average of 8,233 kilograms, which was 3% more than a year earlier. 613 kilograms of milk was produced per inhabitant, i.e. 27 kilograms more than in 2013.*

Meat production amounted to 80,700 tonnes in 2014 – 1% more than the year before. *Pork accounted for 59% of the meat produced. The production of beef and poultry meat increased year over year, while the production of pork, lamb and goat meat decreased. 61 kilograms of meat was produced per inhabitant last year – the same amount as in 2013.*

Egg production increased 5% over the year – 199.4 million eggs were produced in Estonia in 2014. The average egg production per hen in the agricultural holdings of legal persons was 291. 152 eggs were produced per inhabitant in 2014, which was slightly more than in 2013 (144).

Honey production amounted to 1,155 tonnes in 2014 – 18% more than a year earlier.

Tabel 1. Kasutatav põllumajandusmaa, 2010–2014
Table 1. Utilised agricultural land, 2010–2014
(tuhat hektarit – *thousand hectares*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kasutatav põllumajandusmaa kokku[a]	948,8	946,0	955,9	965,9	974,8	*Utilised agricultural land total*[a]
põllumajandustootmises kasutatav maa	839,4	802,2	818,8	857,0	851,9	*area of agricultural production*
põllumaa (k.a maasikas)	645,1	632,4	620,5	632,1	648,1	*arable land (incl. strawberries)*
viljapuude ja marja-kultuuride istandikud (v.a maasikas), puukoolid	7,1	7,0	6,8	6,3	6,2	*orchards and berry plantations (excl. strawberries), nurseries*
püsirohumaa[b]	187,2	162,8	191,5	218,6	197,6	*permanent grassland*[b]
põllumajandustootmises mittekasutatav, kuid heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa	109,4	143,8	137,1	108,4	122,4	*land not used for agricultural production but maintained in good agricultural and environmental condition*

[a] Põllumajandustootmises kasutatav ning heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes hoitav maa. 2013. ja 2014. aasta näitaja hõlmab ka jõulukuusekasvatust.
[b] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.
[a] *Land used for agricultural production and land maintained in good agricultural and environmental condition. The figure for 2013 and 2014 includes Christmas tree plantations.*
[b] *Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 2. Põllukultuuride kasvupind, 2010–2014
Table 2. Sown area of field crops, 2010–2014
(tuhat hektarit – *thousand hectares*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Teravili	275,3	297,0	290,5	311,1	332,9	*Cereals*
taliteravili	68,2	70,9	86,3	59,7	102,8	*winter crops*
rukis	12,6	13,3	16,9	11,5	15,4	*rye*
nisu	50,6	52,8	63,5	44,9	81,0	*wheat*
oder	1,0	0,3	0,3	0,1	0,2	*barley*
tritikale	4,0	4,5	5,6	3,2	6,2	*triticale*
suviteravili	207,1	226,1	204,2	251,4	230,1	*spring crops*
nisu	68,8	75,6	60,8	79,3	73,4	*wheat*
oder	103,8	118,0	108,7	133,0	125,6	*barley*
kaer	30,4	28,4	31,8	34,8	27,3	*oats*
segavili	3,8	3,8	2,4	3,7	3,0	*mixed grain*
tatar	0,3	0,3	0,5	0,6	0,8	*buckwheat*
Kaunvili	7,3	8,5	11,0	13,6	19,1	*Legumes*
Tehnilised kultuurid	99,3	90,0	87,9	87,2	81,0	*Industrial crops*
õlilina	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	*oil flax*
raps ja rüps	98,2	89,0	87,1	86,1	80,0	*rape and turnip rape*
Avamaaköögivili	2,8	3,0	2,9	2,8	2,9	*Open-field vegetables*
Kartul	9,4	9,2	7,6	6,6	6,4	*Potatoes*
Söödakultuurid	207,9	177,6	168,9	168,9	166,1	*Forage crops*
söödajuurvili	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	*fodder roots*
ühe- ja mitmeaastased söödakultuurid[a]	207,8	177,5	168,9	168,9	166,1	*annual and multiannual forage crops*[a]
seemnekasvatus	3,3	2,4	1,1	2,4	3,6	*seeds*
KOKKU	602,0	585,3	568,8	590,2	608,4	*TOTAL*

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.
[a] *Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 3. Põllukultuuride kogusaak, 2010–2014
Table 3. Total production of field crops, 2010–2014
(tuhat tonni – *thousand tonnes*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Teravili	678,4	771,6	991,2	975,5	1 221,6	*Cereals*
taliteravili	184,6	204,3	379,1	168,8	423,2	*winter crops*
rukis	25,0	31,0	57,1	21,9	49,6	*rye*
nisu	148,5	159,0	296,2	137,8	347,8	*wheat*
oder	2,1	0,7	1,0	0,3	0,6	*barley*
tritikale	9,0	13,6	24,8	8,8	25,2	*triticale*
suviteravili	493,8	567,3	612,1	806,7	798,4	*spring crops*
nisu	179,1	201,2	188,5	269,0	267,7	*wheat*
oder	252,7	294,3	340,3	440,7	457,5	*barley*
kaer	54,5	62,8	78,4	85,3	65,0	*oats*
segavili	7,4	8,8	4,7	11,3	7,6	*mixed grain*
tatar	0,1	0,2	0,2	0,4	0,6	*buckwheat*
Kaunvili	12,6	15,5	12,9	31,4	39,5	*Legumes*
Õlilina	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	*Oil flax*
Raps ja rüps	131,0	144,2	157,8	174,0	166,2	*Rape and turnip rape*
Köögivili	73,9	88,1	66,1	78,9	66,4	*Vegetables and greens*
avamaaköögivili	59,2	74,1	53,8	67,4	55,5	*open-field vegetables*
Kartul	163,4	164,7	138,9	127,7	117,3	*Potatoes*
Söödajuurvili	0,3	0,5	0,2	0,2	0,3	*Fodder roots*
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak[a]	2 338,5	2 152,0	2 600,9	2 245,4	2 202,1	*Green fodder from annual and multiannual forage crops*[a]

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.
[a] *Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 4. Põllukultuuride saagikus, 2010–2014
Table 4. Yield of field crops, 2010–2014
(kilogrammi hektari kohta – *kilograms per hectare*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Teravili	2 464	2 598	3 412	3 136	3 669	*Cereals*
taliteravili	2 707	2 883	4 392	2 829	4 116	*winter crops*
rukis	1 983	2 325	3 381	1 906	3 211	*rye*
nisu	2 934	3 013	4 662	3 073	4 295	*wheat*
oder	2 210	2 286	3 389	3 214	3 392	*barley*
tritikale	2 234	3 050	4 433	2 715	4 050	*triticale*
suviteravili	2 384	2 509	2 998	3 209	3 469	*spring crops*
nisu	2 604	2 659	3 102	3 392	3 648	*wheat*
oder	2 433	2 494	3 130	3 314	3 641	*barley*
kaer	1 790	2 211	2 471	2 453	2 384	*oats*
segavili	1 964	2 345	1 952	3 053	2 523	*mixed grain*
tatar	452	732	424	718	720	*buckwheat*
Kaunvili	1 713	1 811	1 179	2 315	2 070	*Legumes*
Õlilina	908	878	513	1 338	1 140	*Oil flax*
Raps ja rüps	1 334	1 620	1 811	2 021	2 078	*Rape and turnip rape*
Avamaaköögivili	21 166	24 865	18 389	23 951	19 188	*Open-field vegetables*
Kartul	17 456	17 836	18 217	19 245	18 472	*Potatoes*
Söödajuurvili	5 460	13 939	17 000	13 294	23 000	*Fodder roots*
Ühe- ja mitmeaastaste söödakultuuride haljasmassisaak[a]	11 430	12 286	15 501	13 483	13 549	*Green fodder from annual and multiannual forage crops*[a]

[a] Alates 2003. aastast arvestatakse haritavale maale rajatud üle viie aasta vanune pikaajaline rohumaa püsirohumaa hulka.
[a] *Since 2003, over five-year-old seeded grassland is considered permanent grassland.*

Tabel 5. Viljapuu- ja marjakultuuriistandike pindala, 2010–2014
Table 5. Area of orchards and berry plantations, 2010–2014
(tuhat hektarit – *thousand hectares*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Õuna- ja pirnipuud	3,3	3,3	3,1	3,0	2,9	*Apple and pear trees*
Kirsi- ja ploomipuud	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	*Cherry and plum trees*
Marjad (k.a maasikas)	3,1	3,0	3,1	3,1	3,1	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	7,1	7,0	6,8	6,7	6,6	*TOTAL*

Tabel 6. Puuvilja- ja marjasaak, 2010–2014
Table 6. Production of fruits and berries, 2010–2014
(tuhat tonni – *thousand tonnes*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Õunad ja pirnid	2,0	2,7	1,9	4,4	2,3	*Apples and pears*
Kirsid ja ploomid	0,4	0,4	0,3	0,4	0,1	*Cherries and plums*
Marjad (k.a maasikas)	2,7	2,8	3,0	2,9	2,7	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	5,1	5,9	5,2	7,7	5,1	*TOTAL*

Tabel 7. Viljapuude ja marjakultuuride saagikus, 2010–2014
Table 7. Yield of fruits and berries, 2010–2014
(kilogrammi kandeealise istandiku hektari kohta – *kilograms per one plantation hectare of carrying age*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Õunad ja pirnid	615	840	633	1 526	805	*Apples and pears*
Kirsid ja ploomid	531	532	504	640	142	*Cherries and plums*
Marjad (k.a maasikas)	1 003	1 028	1 184	1 213	1 006	*Berries (incl. strawberries)*
KOKKU	764	884	848	1 313	830	*TOTAL*

Tabel 8. Loomad ja linnud, 2010–2014
Table 8. Livestock and poultry, 2010–2014
(aasta lõpus, tuhat – *at end-year, thousands*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Veised	236,3	238,3	246,0	261,4	264,7	*Cattle*
piimalehmad	96,5	96,2	96,8	97,9	95,6	*dairy cows*
Sead	371,7	365,7	375,1	358,7	357,9	*Pigs*
Lambad ja kitsed	82,7	88,2	81,4	86,8	89,8	*Sheep and goats*
Hobused[a]	6,8	6,5	6,2	6,3	6,3	*Horses*[a]
Linnud	2 046,4	2 032,9	2 170,9	2 139,2	2 339,6	*Poultry*

[a] Põllumajanduslikes majapidamistes.
[a] *In agricultural holdings.*

Tabel 9. Loomakasvatustoodang, 2010–2014
Table 9. Livestock production, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Liha (tapakaalus), tuhat tonni	75,4	80,6	78,4	79,8	80,7	*Meat (slaughter weight), thousand tonnes*
veiseliha	12,9	12,2	12,3	11,5	11,9	*beef*
sealiha	45,8	50,2	48,8	49,5	48,7	*pork*
lamba- ja kitseliha	0,7	0,6	0,7	0,7	0,6	*lamb and goat meat*
linnuliha	16,0	17,5	16,5	18,1	19,5	*poultry meat*
küüliku- ja nutrialiha	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	*rabbit and coypu meat*
Piim, tuhat tonni	676,0	693,0	721,2	772,0	805,2	*Milk, thousand tonnes*
Munad, miljonit tükki	181,9	183,8	179,5	189,9	199,4	*Eggs, million pieces*
Vill (füüsilises kaalus), tonni	154	126	138	167	134	*Wool, tonnes*
Mesi, tonni	682	694	957	979	1 155	*Honey, tonnes*

Tabel 10. Veised ja sead Eestis, lähiriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt, 2013, 2014
Table 10. Cattle and pigs in Estonia, neighbouring countries, and in the European Union on average, 2013, 2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	Veiste arv (k.a piimalehmad), tuhat *Cattle (incl. dairy cows), thousands*	Piimalehmade arv, tuhat *Number of dairy cows, thousands*	Sigade arv, tuhat *Pigs, thousands*	
2013				*2013*
EL-28	87 629,1	23 481,0	146 240,9	*EU-28*
Eesti	261,4	97,9	358,7	*Estonia*
Läti	406,5	165,0	367,5	*Latvia*
Leedu	713,5	315,7	754,6	*Lithuania*
Soome	903,4	282,0	1 258,3	*Finland*
2014				*2014*
EL-28	88 378,6	23 574,3	148 309,9	*EU-28*
Eesti	264,7	95,6	357,9	*Estonia*
Läti	422,0	165,9	349,4	*Latvia*
Leedu	736,6	314,0	714,2	*Lithuania*
Soome	907,4	282,9	1 222,6	*Finland*

Allikas/*Source*: Eurostat

Tabel 11. Loomade ja lindude produktiivsus, 2010–2014
Table 11. Livestock and poultry productivity, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Keskmine piimatoodang lehma kohta, kilogrammi	7 021	7 168	7 526	7 990	8 233	*Average milk yield per cow, kilograms*
Keskmine villatoodang lamba kohta (füüsilises kaalus), kilogrammi	2,0	1,5	1,9	2,1	1,6	*Average wool yield per sheep, kilograms*
Keskmine munatoodang kana kohta[a]	283	288	279	288	291	*Average egg yield per hen*[a]

[a] Juriidiliste isikute põllumajanduslikes majapidamistes.
[a] *In the agricultural holdings of legal persons.*

Tabel 12. Põllumajandustoodang elaniku kohta, 2010–2014
Table 12. Agricultural production per inhabitant, 2010–2014
(kilogrammi – *kilograms*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Teravili	509	581	749	740	929	*Cereals*
Kartul	123	124	105	97	89	*Potatoes*
Köögivili	55	66	50	60	50	*Vegetables*
Puuviljad ja marjad	4	4	4	6	4	*Fruits and berries*
Liha	57	61	59	61	61	*Meat*
Piim	508	522	545	586	613	*Milk*
Munad, tükki	137	138	136	144	152	*Eggs, pieces*

Joonis 1. Loomad, 1994–2014
Figure 1. Livestock, 1994–2014

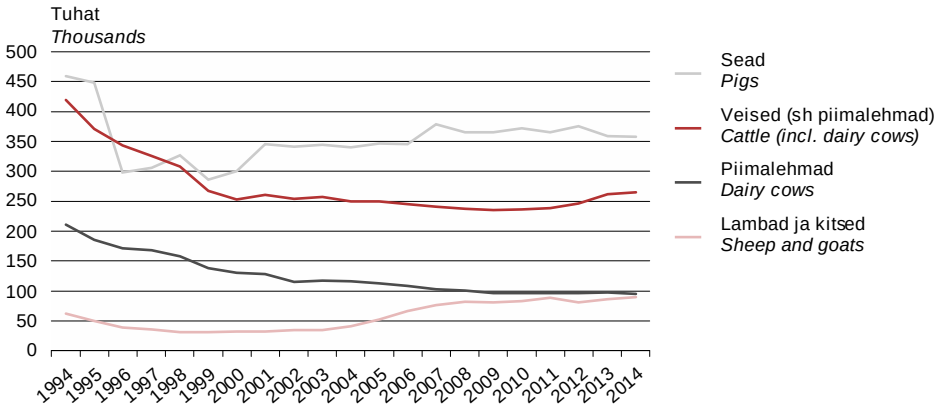

Joonis 2. Piimatoodang, 1994–2014
Figure 2. Production of milk, 1994–2014

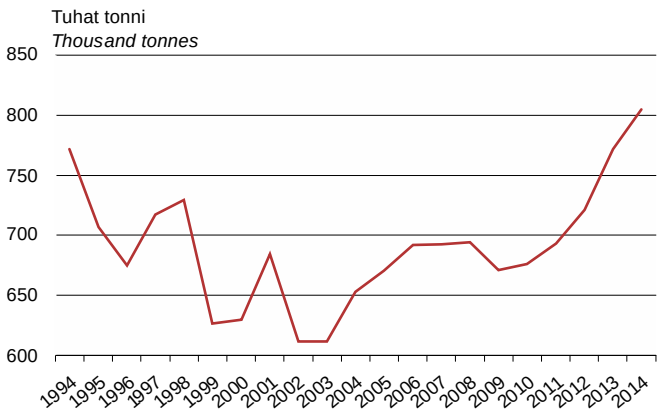

Metoodika

Põllumajandusstatistika hõlmab kõiki põllumajandustootjaid.

Põllumajanduslikelt majapidamistelt kogutakse andmed valikvaatlustega. Nende andmete alusel arvutatakse kõigi majapidamiste koondnäitajad.

Põllumajanduslike kodumajapidamiste andmed on hinnangulised ja lähtuvad põllumajandus-loenduse, põllumajanduslike kodumajapidamiste uuringu ja põllumajanduslike majapidamiste andmetest.

Methodology

Agricultural statistics refer to all agricultural producers.

The data on agricultural holdings are collected by sample surveys. These data serve as the basis for the calculation of aggregate indicators for all holdings.

The data on agricultural household plots have been estimated on the basis of the Agricultural Census, the agricultural household plot survey and the data on agricultural holdings.

Kirjandust
Publications

Põllumajandus arvudes. 2014. Agriculture in Figures. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

JAHINDUS, KALANDUS JA METSAMAJANDUS

Evelin Enno, Mati Valgepea

Ülevaade

Eesti maismaaterritooriumist peaaegu poole ehk 48,7% katab mets. Metsade üldnäitajad on viimased kümme aastat olnud stabiilsed. 2013. aastal oli Eesti metsamaa pindala 2,3 miljonit hektarit ja metsade puidutagavara 478 miljonit tihumeetrit. Levinuimad puistud olid männikud (33,1% puistute kogupindalast), kaasikud (31,3%), kuusikud (16,2%) ja hall-lepikud (9,1%). ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsiooni kohaselt on Eesti oma territooriumi metsasuse (metsamaa osatähtsus maismaas) poolest Euroopas Soome, Rootsi, Sloveenia ja Läti järel viiendal kohal. Metsaga on otseselt seotud 35 000 töökohta metsasektoris ning kaudselt paljud turismi-, spordi-, transpordi- jt sektorite töökohad.

Käesoleval kümnendil on metsanduse arengu aluseks „Eesti metsanduse arengukava aastani 2020“, milles on metsanduse põhieesmärgiks seatud metsade tootlikkus ja elujõulisus ning mitmekesine ja tõhus metsakasutus. Eesmärgi saavutamiseks tuleb muu hulgas varuda puitu juurdekasvu ulatuses, suurendada metsauuendustööde mahtu, hoida range kaitse all vähemalt 10% metsamaa pindalast ja parandada kaitstavate metsade esinduslikkust. Rangelt kaitstava metsa osatähtsus kogu metsamaa pindalas oli 10% juba 2010. aastal, eri tüüpi metsade esinduslikkuse tagamiseks range kaitsega aladel aga tuleb veel vaeva näha.

Metsamajanduse jätkusuutlikkuse hindamisel võrreldakse raiemahtu puidu aastase juurdekasvuga. Kui raiemaht ületab pikema aja jooksul juurdekasvu, ohustab see elurikkust ja metsasektori toorainega varustatuse jätkusuutlikkust. Raiemahu väike osatähtsus juurdekasvus aga viitab kogunenud puiduvaru ebatõhusale kasutamisele. Ajavahemikus 2000–2007 vähenes raiemaht ligikaudu 60%, kuni jõudis 5,3 miljoni tihumeetrini. Tasapisi suurenema hakkas raiemaht 2008. aastal, kui raiuti 5,9 miljonit tihumeetrit metsa. 2010. aastal oli raiemaht juba 8,5 miljonit tihumeetrit, pärast mida on see jälle vähenenud – 2012. aastal raiuti metsa 7,4 miljonit tihumeetrit. Kui 2007. aastal oli metsaraie osatähtsus juurdekasvus 44%, siis 2012. aastal 60%. Samal ajal raiedokumentide põhjal Keskkonnaagentuuri koostatud raiehinnang 2012. aastal raiemahu vähenemist ei näita – hinnangu põhjal raiuti 2012. aastal 9,2 miljonit ja 2013. aastal 9,4 miljonit tihumeetrit metsa. Kuna Eesti metsades on üsna suur osatähtsus küpsetel puistutel, võiks raiemaht suurem olla. Möödunud kümnendil kehtinud metsanduse arengukava kohaselt oli puiduvarumise optimaalne tase 13,1 miljonit tihumeetrit, käesoleval kümnendil peetakse optimaalseks 12–15 miljonit tihumeetrit aastas.

Metsa kasvatamisel on tähtis osa ka uue metsapõlve rajamisel. 2013. aastal istutati riigimetsas ja plaaniti erametsas metsateatiste alusel istutada 9779 ja külvata 856 ehk kokku 10 635 hektarit metsa. Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamiseks tehti töid 2137 hektaril. Ka noore metsa hooldamise maht on kasvanud. Kui 2009. aastal tehti riigimetsas ja kavandati erametsas valgustusraieid kokku 22 251 hektaril, siis 2013. aastal 33 146 hektaril.

Kalapüük jaguneb Eestis Läänemere-, sisevee- ja kaugpüügiks. 2014. aastal püüti Läänemerest 54 627 tonni kala, mida on 69 tonni rohkem kui 2013. aastal. Kõige suuremad kalakogused saadakse Läänemerest avamerepüügiga. 2014. aastal oli avamerepüügi osatähtsus kogu Läänemere püügis 81% ja nii on see valdavalt olnud ka varasematel aastatel. Läänemere tähtsaimad tööndusliku kalaliigid on kilu, räim ja tursk, mida püüti 2014. aastal vastavalt 28 498, 23 130 ja 165 tonni. Ka on nimetatud kalaliikide püügikogused olnud viimase kümne aasta suurimad: kilu on püütud keskmiselt 41 772, räime 25 770 ja turska 711 tonni. Tähtsaimatele tööndusliikele kalaliikidele järgnevad ahven, tint ja lest, mille püügikogused olid 2014. aastal vastavalt 1567, 450 ja 306 tonni.

Eesti siseveekogudest püüti 2014. aastal 2847 tonni kala. Selles suurusjärgus on siseveepüük püsinud juba peaaegu kümme aastat. Enim püütakse Peipsi, Pihkva ja Lämmijärvest – 2014. aastal 88% kogu siseveepüügist. Traditsiooniliselt on sisevete tähtsaimad püügiobjektid olnud ahven,

latikas ja koha. 2014. aastal oli ahvena ja latika osatähtsus siseveepüügis küllaltki võrdne: esimene 27%, teine 26%. Kohapüük jäi neile pisut alla ja oli 2014. aastal 21% kogu siseveepüügist.

Peamised kaugpüügipiirkonnad on Atlandi ookeani loode-, edela- ja kirdeosa. 2014. aastal püüti ookeanist 10 850 tonni kala – veidi üle 1100 tonni vähem kui aasta varem. 2014. aasta püügikogus oli sama suur kui 2009. aastal (10 881 tonni). Olulisim püügiobjekt on endiselt harilik süvameregarneel, mida 2014. aastal saadi 5665 tonni ehk peaaegu 1000 tonni vähem kui 2013. aastal. Peale hariliku süvameregarneeli olid suuremad püügikogused ka meriahvenal (1300 tonni), harilikul karelestal (1177 tonni) ja süvalestal (1037 tonni).

Eesti vesiviljelussektor on võrreldes teiste Euroopa riikidega väga väike. Eesti vesiviljelustoodang saadakse kala- ja vähikasvatusest. 2013. aastal oli kalakasvanduste müüdud toodangu maht eluskaalus kokku 733 tonni, mis on ühtlasi viimase 20 aasta suurim müüdud kogus. Eesti kalakasvandustes toodetakse kõige enam vikerforelli ja karpkala. 2013. aastal müüsid kalakasvandused vikerforelli 466 tonni ja karpkala 44 tonni – kokku 69% kogu müüdud toodangust. Jõevähki müüdi 2013. aastal 0,4 tonni, mida on võrreldes 2012. aastaga 0,3 tonni rohkem. Kalakasvandusest saadud toidukalamarja müüdi 2013. aastal 5 tonni, aasta varem 4,1 tonni.

Kalakasvandustele on oluline säilitada ohustatud kalaliikide elujõulisus ja taastootmine veekogude rikastamise kaudu. Läbi aegade on kõige enam asustatud angerjat ja lõhet, vähemal määral ka meriforelli ja jõevähki. 2014. aastal asustati looduslikesse veekogudesse angerjat veidi üle 3 miljoni ja lõhet veidi üle 90 000 isendi, meriforelli 25 400 ning jõevähki 2000 isendit.

2014. aastal kütiti rekordarv metssigu – kokku 24 909 isendit. Näitaja on 4000 võrra suurem kui 2013. aastal. Küttimismahu suurendamine oli vajalik endiselt suurte põllukahjustuste vähendamiseks ja 2014. aastal Eestisse jõudnud sigade Aafrika katku leviku pidurdamiseks. Mõningal määral suurenes ka metskitse küttimine (4072 isendit), mis näitab asurkonna kasvu pärast suurt langust aastate 2009–2011 rasketel talvedel. Rebase ja kähriku küttimine 2014. aastal nagu ka aasta varem vähenes. See viitab kärntõve laiemale levikule kiskjate asurkondades, mistõttu nende arvukus on kahanenud. Kütitud ilveste väike arv (vaid 2 isendit) on seotud liigi arvukuse madalseisuga, mis omakorda on seotud ilvese peamise saakliigi, metskitse väikese arvukusega. Hundi küttimine on vähenenud (2013. aastal 78 isendit, 2014. aastal 38) nende väiksema arvukuse tõttu, mis peamiselt on tingitud varasemate aastate üleküttimisest.

HUNTING, FISHING AND FORESTRY

Evelin Enno, Mati Valgepea

Overview

Forests cover nearly a half (48.7%) of the Estonian land territory. *The general characteristics of forests have remained stable for the last ten years. In 2013, the total forest area was 2.3 million hectares and the total growing stock was 478 million cubic metres. The most common stands were pine (33.1% of the total area of stands), birch (31.3%), spruce (16.2%) and grey alder stands (9.1%). According to the UN FAO Global Forest Resources Assessment (FRA), Estonia ranks fifth in Europe based on forest coverage (share of forest area in land area) after Finland, Sweden, Slovenia and Latvia. Forests provide 35,000 jobs in the forestry sector and many jobs also indirectly (in transport, tourism, sports and other sectors).*

"Estonian Forestry Development Program until 2020" is the framework document for the development of forestry in the current decade. The principal goals are to safeguard the productivity and viability of forests and ensure the varied and effective use of forests. In order to achieve these aims, it is important to procure wood in the amount of the increment, to increase the volume of reforestation, to keep at least 10% of the forest area under strict protection and to enhance the variety of protected forests. The share of strictly protected forests in the total area of forests was 10% already in 2010, but further efforts are required to ensure that a variety of forests are represented among the strictly protected areas.

In order to assess the sustainability of forestry, the felling volume is compared against the annual increment. If the felling volume exceeds the increment over a longer period, it is a threat to biodiversity and the sustainability of raw material supply in the forestry sector. On the other hand, a low share of the felling volume in the increment indicates the inefficient use of forest resources. In 2000–2007, the felling volume decreased by about 60% until it reached 5.3 million cubic metres. The felling volume started to increase gradually in 2008 when a total of 5.9 million m³ of forest was felled. In 2010, the felling volume was as high as 8.5 million m³, after which it has decreased again – 7.4 million m³ of forest was felled in 2012. The share of felling in the increment was 44% in 2007, but rose to 60% in 2012. At the same time, the felling estimates made by the Estonian Environment Agency based on felling documentation do not indicate a fall in felling volumes in 2012 – according to the estimates, 9.2 million m³ of forest was felled in 2012 and 9.4 million m³ in 2013. The relatively large share of mature stands in Estonian forests would allow higher felling volumes. The "Estonian Forestry Development Program until 2010" specified 13.1 million m³ as the optimum forest harvesting level, while the optimum sustainable harvesting level for this decade is 12–15 million m³ per year.

Reforestation also has an important part in the establishment of a new forest generation. *The total area of reforestation in state forests and private forests (the planned volume based on forest notifications) in 2013 was 10,635 hectares, including planting on 9,779 hectares and sowing on 856 hectares. Works to contribute to natural forest regeneration were carried out on 2,137 hectares. The area of maintenance of young stands has increased as well: the total area of cleaning in state and private forests was 22,251 hectares in 2009, but already 33,146 hectares in 2013.*

Fish catch is divided into catch from the Baltic Sea, inland waters and distant waters. *In 2014, 54,627 tonnes of fish were caught from the Baltic Sea, i.e. 69 tonnes more than in 2013. The biggest volume of fish from the Baltic Sea is caught by trawling vessels: in 2014, the share of open sea catch in the entire Baltic Sea catch was 81% and it has largely been the same in the previous years as well. The three most important species of commercial fish in the Baltic Sea are the Baltic herring, sprat and Atlantic cod, which in 2014 were caught in the amount of 28,498, 23,130 and 165 tonnes, respectively. These species have also had the greatest average annual catch volumes over the last decade: Baltic herring 41,772, sprat 25,770 and Atlantic cod 711 tonnes. The main commercial fish are followed by the perch, flounder and European smelt, the catch volumes of which in 2014 were 1,567, 450 and 306 tonnes, respectively.*

In 2014, the catch volume from inland waters was 2,847 tonnes, having remained almost the same for nearly 10 years already. The largest amount of fish is caught from Lake Peipus, Lake Pskov and Lämmijärv – 88% of the total inland water catch in 2014. Traditionally, the main species caught from inland waters have been the perch, freshwater bream and pike-perch. In 2014, the share of the perch and freshwater bream in the catch volumes of inland waters were almost same: the former accounted for 27% and the latter for 26%. The catch volume of pike-perch was slightly smaller and amounted to 21% of the total fish catch from inland waters in 2014.

The north-western, south-western and north-western parts of the Atlantic Ocean are the main areas of distant-water fishing. In 2014, the total catch from oceans was 10,850 tonnes, which was slightly over 1,100 tonnes less than in 2013. The catch volume of 2014 is almost equal to that of 2009 (10,881 tonnes). Northern prawn is still the main species caught, accounting for 5,665 tonnes in 2014, which is almost 1,000 tonnes less than 2013. Besides the Northern prawn, greater volumes of the Atlantic redfish (1,300 tonnes), American plaice (1,176) and Greenland halibut (1,037 tonnes) were also caught in 2014.

Aquaculture in Estonia is a very small-scale activity compared to other European countries. The production of aquaculture in Estonia comes from fish and crayfish farming. In 2013, the total amount of aquaculture production sold by fish farms was 733 tonnes (in live weight), which was also the biggest amount sold in the last 20 years. The rainbow trout and carp are the main species bred in Estonian fish farms. In 2013, fish farms sold 466 tonnes of the rainbow trout and 44 tonnes of the carp, in total, 69% of the entire production sold. In 2013, 0.4 tonnes of crayfish was realised, which is 0.3 tonnes more than in 2012. In 2013, the production of caviar from aquaculture was 5 tonnes, a year earlier – 4.1 tonnes.

It is important for fish farms to maintain the viability of endangered fish species through the replenishment of fish stock. Over the years, the European eel and salmon have been the species that have been bred the most; smaller quantities of sea trout and crayfish are also bred. In 2014, slightly more than 3 million specimens of European eel, a little over 90,000 specimens of salmon, 25,400 specimens of sea trout and 2,000 specimens of crayfish were released in natural waters.

In 2014, a record number of wild boars was harvested – a total of 24,909 animals. *The figure exceeds that of 2013 by 4,000. The purpose of increased harvesting was to reduce the large areas of fields which are still damaged by wild boars and to reduce the spread of the African swine fever, which reached Estonia in 2014. The harvesting of roe deer also increased to some extent in 2014 (4,072 animals were harvested), which shows an increase in their population after the rapid decline during the hard winters of 2009–2011. In 2014, just like in the previous year, the harvesting of fox and raccoon dog was still in a downtrend. This indicates the wider spread of scabies among predators, which has reduced their population. The small number of lynx harvested in 2014 (only two animals) is related to the small population of the species, which, in turn, depends on the small population number of roe deer, the main prey for the lynx. The harvesting of wolves has decreased (78 animals in 2013 and 38 animals in 2014) because of their small population, which was mainly caused by over-harvesting in the previous years.*

Tabel 1. Metsavaru[a], 2009–2013
Table 1. Growing stock[a], 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Metsamaa pindala, tuhat ha	2 205	2 246	2 222	2 233	2 253	*Area of forest and other wooded land, thousand ha*
Puistute pindala, tuhat ha	2 074	2 086	2 097	2 107	2 126	*Area of stands, thousand ha*
Puistute üldvaru, mln tm	452	456	466	468	478	*Growing stock, million m^3*
Puistute keskmine hektarivaru, m^3	218	219	222	222	225	*Average growing stock per hectare, m^3*
Territooriumi metsasus, %	47,5	47,7	48,0	48,2	48,7	*Area covered with forest, %*

[a] Riikliku metsainventeerimise (RMI) alusel.
[a] *Based on the National Forest Inventory (NFI).*

Tabel 2. Metsaraie[a], 2008–2012
Table 2. Gross felling[a], 2008–2012
(tuhat tihumeetrit – *thousand cubic metres of solid volume*)

	2008	2009	2010	2011	2012	
Uuendusraie	4 719	5 043	6 822	6 069	5 978	*Regeneration felling*
Hooldusraie	952	1 334	1 331	1 752	1 123	*Maintenance felling*
Muu raie	232	222	338	332	310	*Other felling*
Koguraie	5 904	6 599	8 491	8 153	7 410	*Total felling*

[a] Riikliku metsainventeerimise (RMI) alusel.
[a] *Based on the National Forest Inventory (NFI).*

Joonis 1. Metsa uuendamine[a], 2007–2014
Figure 1. Reforestation[a], 2007–2014

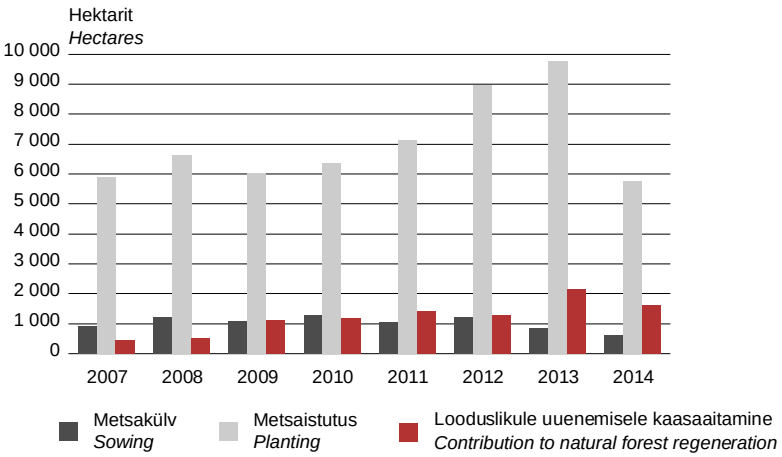

[a] Riigimetsa tegelik ning era- ja muude metsade kavandatud töömaht.
[a] *Actual work volumes for the state forest and planned volumes for private and other forests.*

Joonis 2. Metsaistutus puuliigi järgi[a], 2008–2013
Figure 2. Forest planting by species of tree[a], 2008–2013

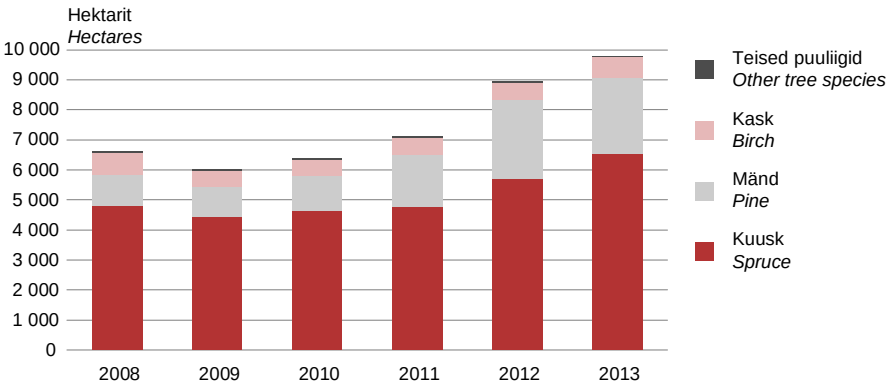

[a] Riigimetsa tegelik ning era- ja muude metsade kavandatud töömaht.
[a] *Actual work volumes for the state forest and planned volumes for private and other forests.*

Tabel 3. Kalapüük, 2010–2014
Table 3. Nominal catch, 2010–2014
(tonni toorkala – *live weight, tonnes*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Merepiirkond	92 416	77 942	64 202	66 513	65 117	*Marine areas*
Atlandi ookean	92 416	77 942	64 202	66 513	65 117	*Atlantic Ocean*
loodeosa	4 329	7 146	3 444	4 533	3 387	*north-west Atlantic*
edelaosa	1 609	2 126	3 206	–	–	*south-west Atlantic*
kirdeosa	86 479	68 670	5 340	7 422	7 463	*north-east Atlantic*
Läänemeri	79 572	63 352	52 213	54 558	54 627	*Baltic Sea*
Siseveed[a]	2 769	2 650	2 968	2 850	2 847	*Inland waters[a]*
KOKKU	95 184	80 592	55 181	69 363	67 964	*TOTAL*

[a] V.a kalakasvandustest püütud kaubakala.
[a] *Excluding commercial catch from aquaculture.*

Tabel 4. Kalakasvandustes kasvatatud kaubakala müük kalaliigi järgi, 2011–2013
Table 4. Realisation of commercial catch from aquaculture by species of fish, 2011–2013

	Müük, tonni toorkala *Realisation, live weight, tonnes*			Müük, tuhat eurot *Realisation, thousand euros*			
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	
Angerjas	2,0	x[a]	x[a]	16,0	x[a]	x[a]	*European eel*
Haug	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	*Pike*
Jõevähk	0,6	0,1	0,4	23,5	6,0	24,4	*Crayfish*
Karpkala	38,0	38,2	43,7	102,2	114,8	136,3	*Carp*
Vikerforell	334,0	455,3	465,5	1 316,0	1 792,0	1 368,4	*Rainbow trout*
Muu	18,0	87,1	223,5	57,6	494,1	1 277,0	*Other*
KOKKU	392,7	580,7	733,2	1 715,3	2 407,2	2 806,3	*TOTAL*
Toidukalamari	0,1	4,1	5,0	2,4	96,7	117,8	*Caviar*

[a] Arvestatud muude kalade hulka.
[a] *Included under other fish.*

Tabel 5. Kalavarude taastootmine, 2013, 2014
Table 5. Reproduction of fish stock, 2013, 2014
(tuhat tükki – *thousand pieces*)

	Maimud *Fry*		Samasuvised *Same-summer fish*		Üheaastased *One-year-old fish*		Kaheaastased *Two-year-old fish*		
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	
Angerjas	871,0	2 909,4	–	–	–	–	140,8	187,8	*European eel*
Jõevähk	–	–	–	–	–	–	–	2,0	*Crayfish*
Lõhe	–	49,6	30,1	15,0	68,2	–	30,0	25,5	*Salmon*
Meriforell	–	–	–	–	5,5	–	27,8	25,4	*Sea trout*
Muu	–	–	–	–	–	–	–	–	*Other*
KOKKU	871,0	2 924,3	30,1	49,5	73,6	–	198,6	220,6	*TOTAL*

Tabel 6. Jahiulukite küttimine, 2010–2014[a]
Table 6. Hunted wild game, 2010–2014[a]

	2010	2011	2012	2013	2014	
Hunt	130	151	80	78	38	*Wolf*
Ilves	181	100	87	17	2	*Lynx*
Jänes	769	520	615	516	538	*Hare*
Kobras	6 592	6 210	5 700	5 572	6 557	*European beaver*
Kährik	12 600	12 577	13 111	11 043	9 468	*Raccoon dog*
Metskits	5 075	1 211	1 548	2 884	4 072	*Roe deer*
Metsnugis	1 520	2 023	3 276	3 830	3 502	*Pine marten*
Metssiga	17 028	18 159	24 042	20 885	24 909	*Wild boar*
Mink	185	190	137	239	208	*American mink*
Mäger	189	166	169	236	186	*Eurasian badger*
Ondatra	1	20	1	0	0	*Muskrat*
Punahirv	497	693	829	1 047	1 044	*Red deer*
Pruunkaru	57	53	55	38	36	*Brown bear*
Põder	4 255	4 730	5 126	6 532	5 815	*Elk*
Rebane	9 656	7 144	6 474	4 154	3 815	*Red fox*
Tuhkur	153	198	252	755	736	*Western polecat*
Hani	5 170	3 716	5 319	3 141	2 696	*Goose*
Jahifaasan	112	54	14	1	20	*Pheasant*
Kaelustuvi	802	824	812	765	638	*Wood pigeon*
Laanepüü	37	63	49	28	43	*Hazel grouse*
Lauk	93	76	33	38	20	*Coot*
Metskurvits	1 475	990	827	817	1 547	*Woodcock*
Nurmkana	45	6	12	46	40	*Partridge*
Part	14 158	11 905	12 565	9 576	9 786	*Duck*

[a] Jahiaasta algab 1. märtsil ja lõpeb järgmise aasta 28. veebruaril.
[a] *The hunting year begins on 1 March and ends on 28 February the following year.*

Metoodika

Jahindus-, kalandus- ja metsamajandusstatistika tegemiseks kasutatakse nii teiste riigiasutuste kui ka Statistikaameti kogutud andmeid. Jahindusandmed tulevad Keskkonnaagentuurilt. Ka metsamajandusandmeid koondab ja analüüsib Keskkonnaagentuur. Kalapüügiandmed edastab Statistikaametile Põllumajandusministeerium. Kalakasvatussektori andmeid kogub Statistikaamet kalakasvandustelt kõikse uuringuga.

Methodology

For the production of statistics on hunting, fishing and forestry, data received from other state institutions and data collected by Statistics Estonia are used. Data on hunting are collected by the Estonian Environment Agency. The Agency also collects and analyses the data on forestry. The Ministry of Agriculture compiles the data on fish catch. Fish-farming data are collected by Statistics Estonia with a total survey of fish farms.

Kirjandust
Publications

Keskkond arvudes. 2009. Environment in Figures. (2010). Tallinn: Statistikaamet.

Säästva arengu näitajad. Indicators of Sustainable Development. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

TÖÖSTUS

Ruth Renter

Ülevaade

Eestis on tööstussektori osatähtsus majanduses lisandväärtuse põhjal sama suur kui Euroopa Liidus (EL) keskmiselt – ligi 15%. Hõivatute osatähtsus töötlevas tööstuses on Eestis aga üks EL-i suurimaid – ligi 20%. 2005. aastal oli Eestis ühe töötleva tööstuse ettevõtte kohta 25 hõivatut, 2013. aastal 16, kuid tööviljakus hõivatu kohta lisandväärtuse alusel on samas ajavahemikus kahekordistunud. Kui 2005. aastal loodi töötlevas tööstuses hõivatu kohta lisandväärtust 12 000 eurot, siis 2013. aastal 24 000 eurot. Seega, kuigi Eestis on märgata paranemise ilminguid, suudetakse paljudes teistes EL-i riikides sama töötajate arvu juures rohkem lisandväärtust luua.

Tootmismahu kasvutrend, mis oli Eesti tööstusele iseloomulik 2000. aastate esimesel poolel, langes 2009. aastal sügavasse kriisi. 2010. aastal hakkas tööstus kriisist taastuma ja tootmismaht suurenes 2009. aastaga võrreldes ligi neljandiku võrra. 2013. aastal oli tööstustoodang jooksevhindades 11,2 miljardit eurot – 4% suurem kui 2012. aastal, ent 26% suurem kui 2010. aastal. Eksporditi 61% toodangust.

Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustuse tootmismaht suurenes 2013. aastal 2012. aastaga võrreldes 5%. Elektritootmine kasvas elektriekspordi ligi 27% aastakasvu tõttu. Eksport Lätti oli üle 90% kogueksporidist, kasvades 2012. aastaga võrreldes üle neljandiku. Samal ajal vähenes elektritarbimine Eestis tavapärasest soojema talve tõttu 1%. Nafta hinna langus maailmaturul ja euro kursi tugevnemine dollari suhtes tegi energiatooted (nt kütus) odavamaks ning pidurdas tööstuskaupade hinna tõusu.

Mäetööstuses suurenes tootmismaht 11% – põlevkivi kaevandamises oli tõus 9% ja turbatootmises 33%. Põhiline osa põlevkivist tarbiti elektrijaamades ja põlevkiviõli toorainena. 2013. aastal kasvas elektrijaamade tarbimine 2012. aastaga võrreldes 16,4%, kusjuures 85% elektrist toodeti põlevkivist. Aasta-aastalt on põlevkiviõli toodangu kasvuga suurenenud ka põlevkivi tarbimine õlitööstuses. Kütteõli tootmine oli 4% suurem kui 2012. aastal, kusjuures üle 85% toodangust eksporditi. 40% eksporditud põlevkiviõlist läks Belgiasse, 20% Hollandisse ja 18% Rootsi. Kui turbakütuste toodang oli 2012. aastal ebasoodsate ilmastikuolude tõttu madalseisus, siis 2013. aastal kasvas toodang varasema aastaga võrreldes olulisel määral. Kütteturvast toodeti 58% rohkem, turbabriketti 8% enam.

Aastatel 2005–2007 oli töötleva tööstuse ettevõtete toodangu müügi kasv ligi 10% aastas. 2008. aastal kasv peatus ja aasta hiljem vähenes töötleva tööstuse toodangu müügitulu 26%. Töökohtade arv vähenes, kuid töötlev tööstus oli üks kiiremini taastuvaid harusid, jõudes 2010. aasta lõpuks peaaegu kriisieelsele tasemele. 2013. aastal panustas töötlev tööstus SKP kasvu lisandväärtuse suurenemisega. Toodangu müük oli peaaegu 10 miljardit eurot – 75% suurem kui 2009. aastal. 2012. aastaga võrreldes kasvas tööstustoodangu müük 6% ja tootmismaht 4%.

Tööstussektor sõltub olulisel määral välisturust. 2013. aastal elavnes töötleva tööstuse välisnõudlus veelgi. Müük mitteresidentidele, mis oli rekordiliselt suur juba 2011. aastal, kasvas 2013. aastaks 6,7 miljardi euroni, olles 68% kogu tööstustoodangu müügist. Kriisiaegse, 2009. aastaga võrreldes oli müük mitteresidentidele 103% suurem. Sektori suurim eksportija oli nii nagu 2012. aastalgi arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmise haru, mille toodangust veeti välja 97%. Peamiselt eksporditi Rootsi ja Soome.

Töötlev tööstus on Eesti suurim tööandja. 2013. aastal tegutses Eestis 6693 tööstusettevõtet 113 200 hõivatuga. Neist 95% olid töötleva tööstuse ettevõtted, enamik väikese või keskmise suurusega. Ettevõtete arv kasvas aastaga 460 ja hõivatute arv ligi 1000 võrra. Kõige enam ettevõtteid tuli juurde metalltoodete tootmise tegevusalale – 72 ettevõtet – ja kõige rohkem hõivatuid elektriseadmete tootmise tegevusalale – ligi 290 hõivatut. Ettevõtete arv vähenes kõige enam ehk 6 võrra muude transpordivahendite tootmise tegevusalal ning hõivatute arv kummi- ja plasttoodete tootmises – ligi 250 võrra. Ettevõtete arvu poolest oli suurim tegevusala metalltoodete tootmine, järgnes puidu töötlemine ja puittoodete tootmine, kumbki veidi üle 1000 ettevõttega. Hõivatute arv oli

kõige suurem puidu töötlemise ja puittoodete tootmise harus – 15 600. Järgnesid toiduainete ja metalltoodete tootmine, kus kummaski oli üle 12 000 hõivatu.

Toiduainetööstus on töötleva tööstuse olulisimaid tootmisharusid. 2013. aastal oli toiduainetööstuse toodangu osatähtsus kogu tööstustoodangus nagu aasta varemgi 11%. Võrreldes tööstuse teiste allharudega on toiduainetööstus olnud üks stabiilsemaid. Ka majanduskriis mõjutas toiduainetööstust mõneti vähem kui teisi allharusid, sest toiduained on esmatarbekaup. Hoolimata hinnatõusu tempo pidurdumisest kerkisid hinnad 2013. aastal nii toiduainetööstuses kui ka joogitootmises. Endisest edukamad olid need harud nii kodu- kui ka välisturul. Tootmismaht oli 2013. aastal 5,9% suurem kui aasta varem ja eksporditi 37% toodangust. Toiduainete tootmine on Eestis võrdlemisi konkurentsitihe, mistõttu paljud ettevõtted on suundunud välisturule – haru edasine laienemine võibki toimuda suuresti just välisturul.

Toiduainetööstuses tegutses 2013. aastal 451 ettevõtet – 46 võrra enam kui aasta varem. Ettevõtete arvu kasv oli poole suurem kui 2012. aastal. Hõivatuid oli 12 900, ligi 170 võrra enam kui 2012. aastal. 2013. aastal oli toiduainetööstuses vaid ligi 2700 hõivatut vähem kui puidutööstuses, ettevõtete arv aga veidi üle poole väiksem.

Toiduainetööstuse suurimas allharus piimatööstuses kallines 2013. aastal tooraine. Tootmismaht hakkas pärast küllaltki kehva 2012. aastat taas kasvama, suurenedes aastaga 3,5%. Kokku oli toiduainetööstuse toodangu müük 1,3 miljardit eurot, millest ligi neljandik saadi piimatoodete eest. Kuigi piimatööstuse toodang läheb peamiselt kohalikule turule, on ekspordi osatähtsus suur – 2013. aastal veeti välja 32% toodangust. Kui varem oli ekspordis suurim osatähtsus juustul, siis 2013. aastal tõusis esikohale piima ja rõõsa koore väljavedu. Piimatööstuse peamine ekspordi sihtriik oli Leedu. Piimatoodang pöördus tõusule – 2013. aastal toodeti 87 300 tonni piima. Kasvas ka teiste tooterühmade, iseäranis rõõsa koore ning lõssi- ja vadakupulbri toodang, mis olid vastavalt 16 300 tonni (3200 tonni enam kui 2012. aastal) ja 6700 tonni (1100 tonni enam). Vähenes või ja maitsestatud jogurti tootmine – võid valmistati 1100 tonni ja maitsestatud jogurtit 1300 tonni vähem kui aasta varem. Maitsestamata jogurti tootmine on läbi aastate järjepidevalt suurenenud – kui 2000. aastal oli toodang 600 tonni, siis aastaks 2013 oli see kasvanud 3600 tonnini.

Kalatööstuse toodangust läheb endiselt kolmveerand välisturule. Ekspordi osa on kalatööstuses olnud stabiilselt suur ja 2013. aastal oli müük mitteresidentidele juba 109,6 miljonit eurot ehk üle 74% toodangu müügist. Peamised ekspordi sihtriigid olid Soome, Ukraina ja Saksamaa. Kalatoodete tootmine vähenes aastaga 5000 tonni võrra ja oli 2013. aastal 67 400 tonni. Kalakonservide tootmine langes kõigi aegade madalaimale tasemele – kui 1980. aastatel toodeti konserve üle 80 000 tonni, siis 2013. aastal 3300 tonni.

Joogitööstuse müük on aasta-aastalt kasvanud nii kodu- kui ka välisturul. 2013. aastal müüdi jooke jooksevhindades 194 miljoni euro eest – 12 miljonit rohkem kui aasta varem. Eksporditi 23% toodangust, enim Soome. Kõige enam vähenes alla 45,5% alkoholisisaldusega viina toodang, mis oli 2013. aastal 10,5 miljonit liitrit – varasema aastaga võrreldes 2,8 miljonit liitrit väiksem. Karastusjookide tootmine, mis 2012. aastal varasema aastaga võrreldes kasvas, kahanes 2013. aastal taas. Kokku toodeti 2013. aastal 43 miljonit liitrit karastusjooke, mida oli 3 korda vähem kui karastusjookide tootmise kõrghetkel, 2006. aastal. Kõige enam kasvas 2013. aastal lahjade alkohoolsete jookide tootmine, ulatudes 28 miljoni liitrini. Läbi aegade kõrgeimale tasemele tõusis nii gaseeritud ja gaseerimata vee kui ka õlle tootmine – vastavalt 39,6 ja 147,3 miljonit liitrit. 25% õlletoodangust eksporditakse.

Tekstiili- ja rõivatööstus on orienteeritud peamiselt välisturule. 2013. aastal eksporditi 86% tekstiili- ja 69% rõivatööstuse toodangust. Peamised sihtriigid olid endiselt Rootsi ja Soome, mis aitab ühtlasi kokku hoida transpordikulusid ja aega. 2009. aasta majanduskriis jättis ka sellele tööstusharule oma jälje. Nüüdseks on tekstiili- ja rõivatööstus mõõnast taastunud, kuigi 2013. aastal vähenes tekstiilitööstuse tootmismaht varasema aastaga võrreldes 5% ja rõivatööstuses jäi peaaegu samaks. Rõiva- ja tekstiilitööstuses on oluline osa ka alltöövõtuna tehtud töödel – ligi 45% kõigist alltöövõtuna tehtud töödest on tehtud just neis tootmisharudes. Alltöövõtuna tehtud tööde osatähtsus töötlevas tööstuses kokku on alla 2%, millest 43% läheb ekspordiks.

Võrreldes 2000. aastate algusega on oluliselt muutunud tekstiili- ja rõivatööstuse toodang tooterühmiti. Lõpetatud on paljude toodete, nagu villase, laus- ja siidriide ning puuvillase lõnga tootmine.

Vähenenud on ka villase lõnga, trikootoodete ning märkimisväärselt on vähenenud puuvillase riide tootmine. Suka- ja sokitoodete ning kleitide tootmine 2013. aastal varasema aastaga võrreldes küll suurenes, kuid oli mitu korda väiksem kui 1980. aastatel. 2013. aastal olid tootmises endiselt olulisel kohal tekid ja padjad, mida suures osas ka eksporditi – oluline sihtriik oli Saksamaa.

Tekstiili- ja rõivatööstuses tegutses 2013. aastal kokku 700 ettevõtet 10 400 hõivatuga. Ettevõtteid oli 84 võrra enam kui 2012. aastal. 2005. aastal tegutses neis tööstusharudes 595 ettevõtet 21 300 hõivatuga, toodangu müük aga oli umbes sama suur kui 2013. aastal. Ilmselt jätkub hõive kokkutõmbamine ja liikumine efektiivsema ja vähem tööjõumahuka tootmise poole, sest üha olulisemaks on saanud lai tootevalik ja mitmesugused nišitooted.

Puidutööstus on läbi aegade olnud Eesti tööstuse suurimaid ja olulisimaid allharusid. Puidutööstuse toodete valik on lai ja konkurentsivõime suur. 2000. aastate alguses kasvas puidutööstuse toodang jõudsalt. Aastail 2005–2007 oli puidutööstus toodangu osatähtsuselt töötleva tööstuse suurim allharu. 2006. aasta teisel poolel tekkisid probleemid toormega, kuna raiemahud, peamiselt erametsades, vähenesid. Toorpuitu hakati importima Venemaalt, kuid see ei aidanud olukorda lahendada, sest 2007. aastal otsustas Venemaa hakata toorpuidu väljavedu piirama ja see tõi kaasa toormaterjali mitmekordse hinnatõusu. 2008. aastal hinnatõus küll peatus, kuid majanduskriisi tõttu vähenes nõudlus nii kodumaisel kui ka välisturul. Nüüdseks suudetakse üha rohkem toorpuitu vääristada ka kodumaal. 2012. aastal langenud toormehinnad hakkasid 2013. aastal jälle tõusma. Puidutööstus on Eestis siiski üks neist sektoritest, mille konkurentsivõime on viimastel aastatel oluliselt kasvanud ja mille tootlikkus ei jää parema käekäiguga ettevõtetel alla ka Soome näitajatele. 2013. aastal kasvas puidutööstuse tootmismaht 2012. aastaga võrreldes 6,5% ja 63% toodangust eksporditi. Peamised ekspordipartnerid olid endiselt Skandinaavia maad. Olulised ekspordiartiklid olid palkmajad (94%), puituksed (83%), kokkupandavad puitehitised (82%) ning liimpuit (80%). Suurenes nii palkmajade, puituste ja -akende, liimpuidu, saematerjali, puitlaastplaatide kui ka puidust kaubaaluste tootmine.

Ehitusmaterjalide tööstus on endiselt madalseisus, kuid näha on paranemise märke. Eesti ehitussektor on suurel määral olnud orienteeritud siseturule ja seetõttu mõjutatud Eesti üldisest majandusarengust. Majandussurutise tõttu suurenes ekspordi osatähtsus toodangu müügis ja on pärast seda püsinud üsna stabiilsena. 2013. aastal kasvas ehitussektori tootmismaht 2012. aastaga võrreldes 3% ja eksporditi 47% toodangust. Olulist tagasiminekut 2013. aastal varasema aastaga võrreldes ehitusmaterjalide tootmises ei olnud, ent ka edasiminekut mitte. Suurenes ehitusdetailide ja -telliste tootmine. Lubjatoodang küll kahanes, kuid oli kriisiaegsest siiski ligi kolm korda suurem – 2013. aastal toodeti 69 600 tonni lupja.

Metallitööstus on seotud mitme valdkonnaga, näiteks masinate ja seadmete tootmisega, ent samal ajal mõjutavad seda ehitussektori väljavaated. Nii metallitööstuse peamises allharus metalltoodete tootmises kui ka metallitootmises kasvas tootmismaht 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 4%. Metallitootmise haru on Eestis metalltoodete tootmise omast 15 korda väiksem ja selle toodang läheb peamiselt välisturule – 2013. aastal eksporditi 86% toodangust. Metalltooteid toodeti 2013. aastal 0,9 miljardi euro väärtuses ja ekspordiks läks ligi pool toodangust. Pikemas perspektiivis saakski metallitööstuse vedajaks olla eksport, mis eeldab haru tootlikkuse kasvu. Märgatav kasv 2013. aastal võrreldes varasema aastaga oli metalluste ja -akende tootmise harus, kus eksporditi 67% toodangust. Suurenes ka metallkonstruktsioonide tootmine, millest pool läks ekspordiks. Oluline väliskaubanduspartner oli Soome. 2013. aastal tegutses metallitööstuses 1173 ettevõtet ja 12 800 hõivatut. Ettevõtete arv oli 69 ja hõivatute oma ligi 400 võrra suurem kui 2012. aastal.

Arvutite ning elektroonika- ja optikaseadmete tootmise haru on olnud Eestis üks kiiremini arenevaid tööstusharusid. Selle toodangu müük oli 2013. aastal üle 5 korra suurem kui 2005. aastal, ettevõtete ja hõivatute arv aga vastavalt 11 ja ligi 2000 võrra väiksem. Tootmismaht on suurenenud tänu uute, suurema lisandväärtusega toodete turule toomisele ja tootlikkuse kasvule. 2013. aastal kasvas haru tootmismaht 2012. aastaga võrreldes 4% ja toodangu müük ulatus 1,7 miljardi euroni, mis oli tööstusharude suurim. Toomismahu kasvule aitas kaasa tugeva välisnõudluse püsimine. Enamik elektroonikatööstuse toodangust läheb välisturule – 2013. aastal eksporditi 97% toodangust. Põhiline ekspordi sihtriik oli Rootsi. Haru ekspordis olid endiselt suure osatähtsusega mobiilsideseadmed.

INDUSTRY

Ruth Renter

Overview

In Estonia, the share of the industrial sector in the economy on the basis of value added is as high as in the European Union (EU) on average – about 15%. The number of persons employed in manufacturing, however, is one the largest in the EU – about 20%. There were 25 persons employed per enterprise in manufacturing in Estonia in 2005 and about 16 in 2013, but labour productivity based on. value added per person employed has doubled in the same period. While in 2005 the value added per person employed in manufacturing was 12,000 euros, then in 2013 – 24,000 euros. Thus, although there are signs of recovery in Estonia, many other EU countries with the same number of persons employed are still able to generate more value added.

The uptrend in production volume, which was characteristic of the Estonian industry in the first half of the 2000s, ended with a severe crisis in 2009. The industry started to recover in 2010 and the production volume increased about 25% compared to 2009. In 2013, industrial production at current prices amounted to 11.2 billion euros – 4% more than in 2012, but 26% more than in 2010. 61% of the production was exported.

In 2013 compared to 2012, the production volume in electricity, steam and hot water supply increased 5%. The production of electricity increased due to a 27% rise in the exports of electricity. Exports to Latvia amounted to more than 90% of total exports, increasing by more than a quarter compared to 2012. At the same time, electricity consumption in Estonia decreased 1% due to an unusually warm winter. The price drop of crude oil in the international market and the strengthened exchange rate of the euro against the US dollar cheapened energy products (e.g. fuel) and restrained the price increase of manufactured goods.

The production volume in mining grew 11% – the growth was 9% in the mining and agglomeration of oil shale and 33% in the extraction of peat. Most of the oil shale was consumed in power stations and as a raw material for shale oil. Compared to 2012, the consumption in power stations increased 16.4% in 2013, with 85% of the electricity produced from oil shale. Together with the rise in oil shale production, the consumption of oil shale in oil manufacturing has also increased year after year. The production of fuel oil grew 4% compared to 2012 and more than 85% of the production was exported. 40% of the exported shale oil went to Belgium, 20% to the Netherlands and 18% to Sweden.

While in 2012 the production of peat fuels was in a slump due to unfavourable weather conditions, then in 2013 the production grew considerably compared to the previous year. The production of peat fuel increased 58%, the production of peat briquettes – 8%.

In 2005–2007, the increase in the sold production of manufacturing enterprises was 10%. In 2008, the growth stopped and a year later the turnover from the sales of manufacturing production decreased 26%. The number of jobs decreased, but manufacturing was one of the fastest-recovering branches of the economy, almost reaching the pre-recession level by the end of 2010. In 2013, manufacturing contributed to GDP growth with an increase in value added. Production sales amounted to nearly 10 billion euros – 75% more than in 2009. Compared to 2012, industrial sales grew 6% and the production volume 4%.

The industrial sector is highly dependent on foreign markets. *In 2013, foreign demand for manufacturing production increased even more. Manufacturing sales to non-residents, which were on a record-high level already in 2011, reached 6.7 billion euros in 2013, accounting for 68% of total industrial sales. Compared to 2009, a crisis year, sales to non-residents increased 103%. Similarly to 2012, the biggest exporters were enterprises manufacturing computers, electronic and optical products, as they exported 97% of their production. The main foreign markets were Sweden and Finland.*

Manufacturing is the most important employer in Estonia. In 2013, there were 6,693 industrial enterprises in Estonia with 113,200 persons employed. 95% of these were manufacturing enterprises, most of them small or medium-sized. Compared to 2013, the number of industrial enterprises grew by 460 and the number of persons employed by nearly 1,000. The number of enterprises increased the most (by 72) in the manufacture of fabricated metal products and the number of persons employed rose the most in the manufacture of electrical equipment (by about 290). The number of enterprises decreased the most (by 6) in the manufacture of other transport equipment and the number of persons employed fell the most in the manufacture of rubber and plastic products (by about 250). Based on the number of enterprises, the manufacture of metal and fabricated metal products held the leading position, followed by the manufacture of wood and wood products – both had slightly over 1,000 enterprises. The number of persons employed was the greatest in the manufacture of wood and wood products – 15,600. The next two were the manufacture of food products and the manufacture of fabricated metal products – both with a little over 12,000 persons employed.

The manufacture of food products is one of the most important branches of manufacturing. *Like in the previous year, the share of food products in total industrial production in 2013 was 11%. Compared to other branches of industry, the manufacture of food products has been one of the most stable ones. Also, the economic crisis had a somewhat smaller impact on the manufacture of food products than on other sub-branches, as food products are basic commodities. Despite the declined rate of price increase, 2013 still saw a price rise in the manufacture of both food products and beverages. The manufacture of food products was more successful than in the previous year in the domestic as well as the foreign market. In 2013, the production volume was 5.9% bigger than a year earlier and 37% of the production was exported. Food production is relatively competitive in Estonia, which has caused many enterprises to turn to foreign markets – the further enlargement of this branch of industry is likely to happen mainly in foreign markets.*

451 enterprises operated in the manufacture of food products in 2013 – 46 enterprises more than the year before. The number of enterprises doubled compared to 2012. In 2013, 12,900 persons worked in the manufacture of food products – about 170 more than in 2012. In 2013, there were only 2,700 persons employed fewer in the manufacture of food products than in the manufacture of wood and wood products, even though the number of enterprises in the manufacture of food products was slightly more than two times smaller than in the manufacture of wood and wood products.

In 2013, there was an increase in the prices of raw materials in the manufacture of dairy products, which is the biggest branch of the manufacture of food products. *The production volume started to rise again after quite a poor year of 2012 and increased 3.5% year over year. The sales of food products totalled 1.3 billion euros, a quarter of which came from the sale of dairy products. Although the manufactured dairy products are mainly sold on the domestic market, exports play an important role as well – 32% of the production was exported in 2013. While in the previous years the most important export article in the manufacture of dairy products was cheese, then in 2013 milk and cream gained the greatest share. The most important foreign market for the manufacture of dairy products was Lithuania. Milk production started to grow again – in 2013, 87,300 tonnes of milk was produced. Production grew also in other production groups, especially in the case of cream and skim milk and whey powder, which accounted for 16,300 tonnes (3,200 tonnes more than in 2012) and 6,700 tonnes (1,100 tonnes more than in 2012), respectively. There was a fall in the production of butter and flavoured yogurt – compared to 2012, the production of butter fell by 1,100 tonnes and that of flavoured yogurt by 1,300 tonnes. The production of unflavoured yogurt has increased steadily each year – while in 2000 production totalled 600 tonnes, then by 2013 it had reached 3,600 tonnes.*

Three-quarters of the fishing industry's output is still sold on foreign markets. *The share of exports has consistently been high in the fishing industry and, in 2013, sales to non-residents amounted to as much as 109.6 million euros, i.e. 74% of sold production. The main foreign markets were Finland, Ukraine and Germany. The production of fish products decreased by 5,000 tonnes and amounted to 67,400 tonnes in 2013. The production of canned fish dropped to an all-time low: while more than 80,000 tonnes of canned fish were produced in the 1980s, then in 2013 – 3,300 tonnes.*

In the manufacture of beverages, production sales have risen year by year both in the domestic as well as the foreign market. *In 2013, sold production totalled 194 million euros at current prices, which is 12 million euros more than in 2012. 23% of the production was exported, most of it to Finland. The greatest fall occurred in the production of vodka of an alcoholic strength by volume below 45.5%, which in 2013 amounted to 10.5 million litres – 2.8 million litres less than a year earlier. The production of soft drinks, which recorded a year-over-year growth in 2012, decreased again in 2013. A total of 43 million litres of soft drinks were produced in 2013, which is 3 times less than in 2006, a peak year for soft drinks production. The most significant growth occurred in 2013 in the production of light alcoholic drinks, which reached 28 million litres. The production of sparkling and still water and beer hit an all-time high – 39.6 and 147.3 million litres, respectively. 25% of beer production is exported.*

The manufacture of textiles and wearing apparel is mainly orientated to the foreign market. *In 2013, 86% of the production was exported in the manufacture of textiles and 69% in the manufacture of wearing apparel. The most important foreign markets for textile products were still Sweden and Finland, which helps to cut transport costs and save time at the same time. The economic crisis left its mark on this industry as well. By now, the textile and wearing apparel industry has recovered from the recession, although in 2013 compared to the previous year production volume diminished 5% in the textile industry and remained roughly the same in the manufacture of wearing apparel. Production made under sub-contracting also plays an important role in the manufacture of wearing apparel and textiles – about 45% of the work performed under sub-contracting has been done precisely in these branches of production. The share of sub-contracting in manufacturing as a whole is below 2%, 43% of this production is exported.*

Compared to the early 2000s, there have been significant changes in the production of the textile and wearing apparel industry in terms of product groups. Some products, such as woollen, nonwoven and silk fabric and cotton yarn, are not produced anymore. There has been a decrease in the production of woollen yarn, knitwear and especially cotton fabric. Although the production of hosiery and dresses increased in 2013 compared to 2012, it remains hugely below the level produced in the 1980s. In 2013, blankets and pillows continued to hold an important share in production, and a large share of this production was exported – mainly to Germany.

In 2013, there were a total of 700 enterprises manufacturing textile and wearing apparel with 10,400 persons employed. Compared to 2012, the number of enterprises had decreased by 84. In 2005, there were 595 enterprises with 21,300 persons employed in these branches of industry, but sales were more or less on the same level as in 2013. The reductions in the number of persons employed and moving towards more efficient and less labour-intensive production will probably continue, since a wide selection of products and niche products are becoming increasingly popular.

The manufacture of wood and wood products has been one of the largest and most important branches of industry throughout the years. *In the wood industry, the product range is wide and competitiveness high. The output of this branch grew rapidly at the beginning of the 2000s. In 2005–2007, the manufacture of wood was the largest branch of manufacturing in terms of its share in total production. In the second half of 2006, there were problems with raw material due to decreasing felling volumes, mainly in privately owned forests. Raw wood imports from Russia did not solve the issue, as in 2007 Russia decided to limit its exports of raw timber. As a result, the price of raw material increased several times. In 2008, the price rise stopped but demand fell both on the domestic and the foreign market due to the economic crisis. By now, more and more raw timber is processed further here in Estonia. The prices of raw materials, which had fallen in 2012, started to rise again in 2013. In Estonia, however, the manufacture of wood and wood products is still one of the branches where competitiveness has increased significantly in the past years as the productivity of more successful enterprises can compete with that of enterprises in Finland. In 2013, the production volume in the manufacture of wood and wood products rose 6.5% year over year and 63% of the production was exported. The most important foreign market was still Scandinavia. The main export articles included wooden buildings (94%), wooden doors (83%), prefabricated buildings of wood (82%) and glue-laminated timber (80%). There was an increase in the production*

of wooden buildings, wooden doors and windows, glue-laminated timber, sawn timber, particle board and pallets of wood.

The manufacture of building materials is still in a slump but there are signs of recovery. *The construction sector in Estonia is largely orientated to the domestic market and is thus largely influenced by the general economic conditions in Estonia. Due to the economic crisis, the share of exports in the sales of production increased and has remained quite stable since then. The production volume grew 3% in 2013 compared to 2012 and 47% of the production was exported. There were no noticeable setbacks nor advances in 2013 compared to 2012. The production of building bricks and prefabricated structural components increased. The production of lime did decrease, but was still triple the amount produced during the recession – 69,600 tonnes of lime was produced in 2013.*

The metal industry is related to several domains, such as the manufacture of machinery and equipment, but is also affected by the prospects of the construction sector. *Both in the manufacture of fabricated metal products, the main branch of the metal industry, and in the manufacture of basic metals, the production volume increased 4% in 2013 compared to the previous year. In Estonia, production sales are 15 times smaller in the manufacture of basic metals than in the manufacture of fabricated metal products and mainly orientated towards foreign markets: in 2013, 86% of the production was exported. The production of fabricated metal products accounted for 0.9 billion euros in 2013 and about a half of the production was exported. In the long run, the metal industry could be driven by exports, but it requires a rise in the productivity of the industry. Compared to 2012, there was a significant rise in the production of metal doors and windows and 67% of the production was exported in 2013. The production of metal constructions increased as well; a half of the production was exported. Finland was an important exports partner. In 2013, there were 1,173 active enterprises with 12,800 persons employed engaged in the metal industry – this is 69 enterprises and about 400 persons employed more than in 2012.*

The manufacture of computers, electronic and optical products has been one of the most rapidly growing branches of industry in Estonia. *In 2013, the production sales in this branch were more than five times higher than in 2005, while the number of enterprises and persons employed has diminished, respectively, by 11 and about 2,000. The production volume grew mainly due to the introduction of new products with a higher value added and a rise in productivity. Compared to 2012, the production volume in this branch increased 4% in 2013 and production sales amounted to 1.7 billion euros, which is the largest sales volume among all branches of industry. The growth in the production volume was, above all, based on steady external demand. The majority of the production of the electronics industry is sold on foreign markets – in 2013, 97% of the production was exported, with Sweden being the most important foreign market. Mobile telecommunication devices continued to play an important role in the exports of this branch of industry.*

Tabel 1. Tööstustoodang, 2010–2013
Table 1. Industrial production, 2010–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	710,3	694,6	709,7	852,9	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	304,7	345,6	362,4	410,4	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	68,3	83,4	75,2	79,6	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	7 053,6	9 064,4	9 342,9	9 892,6	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	955,6	1 083,5	1 117,2	1 258,2	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	211,6	223,4	239,8	243,6	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	110,0	129,8	133,4	149,0	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	45,3	55,6	55,5	60,8	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	296,4	331,4	314,0	337,0	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	109,0	116,0	124,9	134,0	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	103,5	135,4	163,9	201,7	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	29,9	36,1	38,7	40,8	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	158,9	167,4	184,3	196,0	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	209,4	228,9	249,3	235,4	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	115,9	136,3	147,8	150,6	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	25,3	32,8	31,1	32,1	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	1 046,8	1 227,1	1 250,9	1 441,0	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	180,7	197,2	200,5	197,3	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	189,8	194,6	206,8	211,6	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	180,2	245,3	292,4	280,0	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	323,0	453,8	482,8	503,0	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	30,5	35,4	34,9	38,4	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	240,9	299,4	311,1	309,4	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	278,2	335,2	349,6	350,2	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	38,0	42,8	39,2	59,0	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	759,4	948,3	864,8	896,2	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	874,3	1 625,1	1 698,7	1 743,0	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	362,0	462,7	487,3	527,9	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	189,6	281,5	309,5	311,7	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	249,7	312,8	293,2	289,0	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	47,9	56,4	60,7	61,0	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	323,1	364,3	383,9	407,3	*manufacture of furniture*
muu tootmine	96,4	108,2	112,2	124,7	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	178,0	225,4	234,9	269,6	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	8 068,6	10 104,6	10 415,0	11 155,9	*TOTAL*

Joonis 1. Eesti, Läti ja Soome töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid[a], 2006–2014
Figure 1. Volume indices of manufacturing production in Estonia, Latvia and Finland[a], 2006–2014
(2010 = 100)

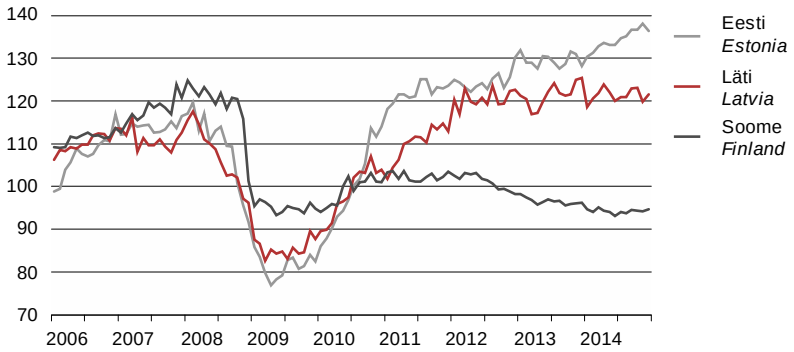

[a] Sesoonselt ja tööpäevadega korrigeeritud.
[a] *Seasonally and working-day adjusted.*

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 2. Töötleva tööstuse toodangu mahuindeksid, 2006–2013
Figure 2. Volume indices of manufacturing production, 2006-2013
(2010 = 100)

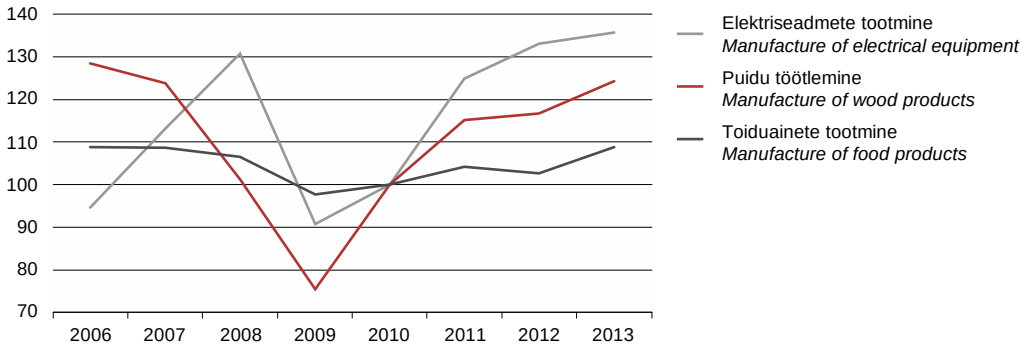

Tabel 2. Tööstustoodangu mahuindeksid, 2010–2013
Table 2. Volume indices of industrial production, 2010–2013
(eelmine aasta = *100 – previous year = 100*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	131,7	97,5	96,9	105,3	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	113,2	108,5	95,8	110,9	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	120,0	104,5	100,3	109,1	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	106,9	106,2	79,2	133,3	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	123,2	122,6	101,7	103,8	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	102,4	104,2	98,6	105,9	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	97,6	102,3	98,4	97,5	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	107,7	98,7	94,6	102,8	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	119,7	122,8	94,8	112,2	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	103,4	101,7	93,5	103,5	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	107,4	97,7	106,0	103,2	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	91,7	122,9	114,5	105,0	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	111,6	116,8	107,3	103,9	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	86,3	101,0	112,8	98,1	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	107,5	108,9	104,7	95,3	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	106,5	117,4	103,6	99,7	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	113,6	132,7	93,3	103,2	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	132,6	115,1	101,4	106,5	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	122,9	107,6	103,1	99,0	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	118,8	106,7	108,0	99,6	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	107,7	100,2	108,0	107,3	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	116,6	128,2	99,4	104,3	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	125,1	118,4	98,9	109,0	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	123,4	108,8	99,6	99,6	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	112,9	110,9	103,0	103,4	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	149,3	95,7	88,4	104,1	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	107,6	118,3	94,0	103,9	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	246,2	191,2	104,4	104,4	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	110,2	124,8	106,6	102,0	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	133,2	144,6	106,0	100,0	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	202,3	117,5	94,1	100,4	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	111,7	119,7	99,1	102,1	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	114,5	112,3	101,8	100,3	*manufacture of furniture*
muu tootmine	111,4	102,1	106,2	112,1	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	97,9	114,9	108,0	113,1	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	123,5	119,9	101,1	104,1	*TOTAL*

Tabel 3. Tööstustoodang töötaja kohta, 2010–2013
Table 3. Industrial production per employee, 2010–2013
(tuhat eurot jooksevhindades – *thousand euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	177,8	177,1	193,6	245,8	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	62,4	69,9	68,7	81,7	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	60,3	77,3	72,2	76,5	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	76,0	93,2	93,0	96,7	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	78,8	87,9	90,1	99,8	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	77,8	81,4	89,9	92,3	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	63,2	69,4	69,8	80,0	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	80,7	85,9	90,0	95,2	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	137,8	146,8	149,4	162,5	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makarontoodete tootmine	35,0	40,8	45,3	48,5	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	67,1	81,4	80,3	87,9	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	192,9	234,5	222,1	221,8	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	104,5	126,5	131,1	134,2	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	48,5	60,6	64,2	59,6	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	18,1	21,5	24,1	24,6	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	21,5	24,9	25,8	26,9	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	83,6	88,7	83,4	94,8	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	137,4	148,2	141,7	141,5	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	72,1	72,7	75,1	77,8	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	128,4	165,4	185,4	171,2	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	144,5	194,7	200,1	204,6	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	113,2	143,5	127,4	133,2	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	72,0	78,4	78,4	82,1	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	72,3	85,6	86,4	84,3	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	100,7	113,2	120,7	124,2	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	72,2	84,8	74,0	74,1	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	160,8	285,0	303,4	302,5	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	85,5	98,1	96,4	98,9	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	64,1	83,4	86,2	83,4	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	83,7	91,7	85,1	84,6	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	79,9	84,7	86,7	98,0	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	45,8	50,6	52,6	55,8	*manufacture of furniture*
muu tootmine	49,2	50,9	53,1	56,5	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	50,3	59,0	55,9	61,7	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	79,4	95,2	95,2	100,7	*TOTAL*

Tabel 4. Tööstustoodang töötaja kohta, 2010–2013
Table 4. Industrial production per employee, 2010–2013
(püsivhinnad, eelmine aasta = 100 – *constant prices, previous year = 100*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	137,9	98,7	103,7	111,2	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	119,0	108,2	89,6	115,4	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	127,5	100,7	91,1	116,8	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	103,7	112,5	97,3	132,4	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	127,6	117,1	98,6	102,1	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	105,9	102,7	97,9	106,2	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	100,2	101,1	101,2	98,5	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	110,8	92,1	92,4	105,5	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	130,8	106,5	99,7	108,2	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	103,8	97,0	100,3	104,9	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	113,2	107,3	108,2	104,8	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	94,8	113,8	93,3	102,0	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	113,0	122,1	95,0	98,2	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	94,2	114,2	106,3	94,5	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	112,9	120,2	103,0	91,1	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	117,4	117,6	110,2	100,5	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahk-toodete tootmine	116,7	117,8	101,5	104,4	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puit-toodete tootmine	132,3	104,1	93,5	106,8	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	134,9	111,5	97,3	100,0	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	116,4	104,7	105,8	101,1	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	100,3	94,7	101,6	104,6	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	124,3	124,3	96,1	101,6	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	102,7	123,7	89,2	103,7	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	124,2	101,6	96,2	103,7	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	124,4	111,3	98,5	94,7	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	148,9	110,4	95,8	96,7	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	119,1	108,2	87,7	99,7	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	251,2	182,9	107,2	126,8	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	108,4	112,9	99,4	100,0	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	137,6	128,8	102,8	96,2	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	192,6	107,0	93,0	98,8	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	89,2	112,7	110,9	110,2	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	117,6	109,1	100,5	99,3	*manufacture of furniture*
muu tootmine	120,5	96,8	105,6	104,9	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	98,4	106,6	97,9	109,1	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	128,0	115,1	98,2	102,9	*TOTAL*

Tabel 5. Tööstustoodangu müük, 2010–2013
Table 5. Industrial sales, 2010–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	709,9	694,4	708,9	852,1	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	311,1	342,3	351,4	414,5	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	67,7	84,4	76,2	70,6	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	7 034,6	9 029,8	9 310,7	9 894,9	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	955,9	1 078,8	1 116,1	1 249,7	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	211,6	223,5	239,2	243,2	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	111,0	128,9	133,2	147,3	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	45,5	55,1	55,3	60,8	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	294,6	330,0	314,7	333,1	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	108,9	115,9	124,9	133,6	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	103,3	133,5	163,0	201,1	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	31,0	36,5	38,9	40,8	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	160,6	167,0	183,2	194,3	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	209,8	227,7	247,2	236,7	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	116,1	134,7	147,3	150,9	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahk-toodete tootmine	25,7	32,6	31,0	32,1	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puit-toodete tootmine	1 041,9	1 221,1	1 242,0	1 444,1	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	178,0	199,1	199,6	196,3	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	190,0	194,5	206,8	211,3	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	175,7	244,4	288,0	287,5	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	317,4	439,6	475,4	510,5	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	30,8	35,2	34,7	38,6	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	240,8	298,2	309,5	308,2	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	282,2	335,1	347,8	350,3	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	38,9	43,1	39,1	58,5	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	756,3	945,6	864,8	893,8	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	873,1	1 624,5	1 699,2	1 740,2	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	359,1	462,6	486,9	531,2	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	189,7	280,8	308,5	311,5	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	248,7	312,5	293,1	287,6	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	46,8	54,7	60,6	61,8	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	322,8	364,5	383,1	407,5	*manufacture of furniture*
muu tootmine	96,5	108,1	111,8	122,7	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	177,8	225,4	234,9	269,6	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	8 055,6	10 066,5	10 370,9	11 161,5	*TOTAL*

Tabel 6. Tööstustoodangu müügiindeksid, 2010–2013
Table 6. Indices of industrial sales, 2010–2013
(eelmine aasta = 100 – *previous year = 100*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	139,5	98,1	102,1	120,2	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	129,1	108,5	103,0	119,2	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	137,2	99,2	105,3	131,9	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	135,9	118,8	90,3	93,3	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	125,5	127,8	103,3	105,8	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	102,7	111,6	104,4	110,7	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	97,4	105,7	107,0	101,7	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	110,4	107,4	111,1	110,6	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	118,4	120,9	100,4	110,0	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	111,5	112,0	95,4	105,8	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	92,9	106,2	108,6	106,0	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	88,6	129,2	122,0	117,5	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	106,2	117,4	106,8	104,8	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	88,7	105,0	109,7	106,1	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	105,8	111,6	106,8	98,1	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	101,4	117,6	107,9	101,0	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahk-toodete tootmine	111,2	127,7	95,0	103,2	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	135,6	117,6	101,7	111,6	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja pabertoodete tootmine	121,6	110,4	100,1	98,8	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	116,2	102,4	105,5	101,7	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	131,8	139,1	117,8	99,7	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	113,5	137,8	108,1	107,5	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	133,0	116,1	98,7	111,1	*manufacture of basic pharmaceutical products and preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	124,5	115,4	102,8	102,4	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	113,0	116,3	104,9	106,8	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	170,6	104,6	96,0	116,6	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	118,7	128,1	95,3	104,9	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	239,0	186,0	102,4	102,5	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	114,9	128,7	106,1	107,6	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	132,2	147,5	106,3	100,1	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	202,0	118,9	93,8	98,9	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	112,7	124,8	103,9	104,9	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	111,2	113,2	105,1	104,4	*manufacture of furniture*
muu tootmine	111,9	108,1	108,3	111,1	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	101,4	120,6	110,1	114,5	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	126,8	124,4	103,2	107,2	*TOTAL*

Tabel 7. Tööstustoodangu müük mitteresidentidele, 2010–2013
Table 7. Industrial sales to non-residents, 2010–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	1,2	3,6	4,0	1,0	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	51,8	66,6	63,7	51,6	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	41,4	53,4	47,8	39,2	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	4 621,3	6 203,0	6 400,3	6 738,7	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	331,4	387,4	396,7	459,7	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	38,9	40,3	44,0	43,7	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	80,9	98,5	98,5	109,6	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	18,1	21,3	22,5	22,5	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	110,7	120,5	100,6	107,6	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	8,0	15,1	22,4	27,3	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	51,1	67,2	88,2	107,1	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	0,7	0,5	0,9	0,9	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	33,1	32,8	44,5	45,1	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	177,9	201,3	211,4	203,8	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	76,2	91,5	99,9	103,8	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahk-toodete tootmine	20,7	27,7	23,8	22,7	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puit-toodete tootmine	651,9	799,7	794,3	906,0	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	144,5	164,1	164,0	163,1	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	72,8	81,6	92,0	98,2	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	101,3	164,2	207,3	196,4	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	274,5	385,6	418,1	434,6	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	23,2	28,0	30,2	32,9	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plasttoodete tootmine	147,0	177,9	182,7	185,6	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	137,4	146,7	155,1	164,5	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	33,4	35,6	34,5	50,1	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	446,4	526,0	476,5	496,1	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	842,6	1 589,3	1 656,4	1 693,3	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	309,7	375,7	404,7	449,0	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	150,1	216,2	239,0	229,8	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	232,2	294,1	270,3	265,7	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	40,9	45,7	44,9	51,7	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	230,1	259,0	264,7	273,7	*manufacture of furniture*
muu tootmine	81,1	86,7	90,9	98,1	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	62,9	86,2	98,1	114,8	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	4 674,3	6 273,2	6 468,0	6 791,2	*TOTAL*

Tabel 8. Mitteresidentidele müügi osatähtsus tööstustoodangu müügis, 2010–2013
Table 8. Share of sales to non-residents in industrial sales, 2010–2013
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	
Elektrienergia-, auru- ja kuumaveevarustus	0,2	0,5	0,6	0,1	*Electricity, steam and hot water supply*
Mäetööstus	16,7	19,5	18,1	12,4	*Mining*
põlevkivi kaevandamine	x	x	x	x	*mining and agglomeration of oil shale*
turbatootmine	61,1	63,2	62,7	55,4	*extraction of peat*
Töötlev tööstus	65,7	68,7	68,7	68,1	*Manufacturing*
toiduainete tootmine	34,7	35,9	35,5	36,8	*manufacture of food products*
liha töötlemine ja säilitamine ning lihatoodete tootmine	18,4	18,0	18,4	18,0	*processing and preserving of meat and meat products*
kala töötlemine ja säilitamine	72,9	76,4	73,9	74,4	*processing and preserving of fish*
puu- ja köögivilja töötlemine ja säilitamine	39,8	38,7	40,7	37,0	*processing and preserving of fruit and vegetables*
piimatoodete tootmine	37,6	36,5	32,0	32,3	*manufacture of dairy products*
pagari- ja makaron-toodete tootmine	7,4	13,0	17,9	20,4	*manufacture of bakery and farinaceous products*
muude toiduainete tootmine	49,4	50,3	54,1	53,3	*manufacture of other food products*
valmis loomasööda tootmine	2,3	1,3	2,3	2,2	*manufacture of prepared animal feeds*
joogitootmine	20,6	19,7	24,3	23,2	*manufacture of beverages*
tekstiilitootmine	84,8	88,4	85,5	86,1	*manufacture of textiles*
rõivatootmine	65,6	67,9	67,8	68,8	*manufacture of wearing apparel*
naha töötlemine ja nahktoodete tootmine	80,2	84,7	76,8	70,7	*manufacture of leather and related products*
puidu töötlemine ja puittoodete tootmine	62,6	65,5	64,0	62,7	*manufacture of wood and wood products*
paberi ja paber-toodete tootmine	81,2	82,4	82,2	83,1	*manufacture of paper and paper products*
trükindus ja salvestiste paljundus	38,3	42,0	44,5	46,5	*printing and reproduction of recorded media*
kütteõlide tootmine	57,7	67,2	72,0	68,3	*manufacture of refined petroleum products*
kemikaalide ja keemia-toodete tootmine	86,5	87,7	87,9	85,1	*manufacture of chemicals and chemical products*
põhifarmaatsiatoodete ja ravimpreparaatide tootmine	75,3	79,7	87,0	85,3	*manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations*
kummi- ja plast-toodete tootmine	61,1	59,6	59,0	60,2	*manufacture of rubber and plastic products*
muude mittemetalsetest mineraalidest toodete tootmine	48,7	43,8	44,6	47,0	*manufacture of other non-metallic mineral products*
metallitootmine	86,0	82,7	88,2	85,7	*manufacture of basic metals*
metalltoodete tootmine	59,0	55,6	55,1	55,5	*manufacture of fabricated metal products*
arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine	96,5	97,8	97,5	97,3	*manufacture of computer, electronic and optical products*
elektriseadmete tootmine	86,2	81,2	83,1	84,5	*manufacture of electrical equipment*
masinate ja seadmete tootmine	79,1	77,0	77,5	73,8	*manufacture of machinery and equipment*
mootorsõidukite, haagiste ja poolhaagiste tootmine	93,4	94,1	92,2	92,4	*manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers*
muude transpordi-vahendite tootmine	87,3	83,5	74,1	83,6	*manufacture of other transport equipment*
mööblitootmine	71,3	71,1	69,1	67,2	*manufacture of furniture*
muu tootmine	84,0	80,2	81,3	79,9	*other manufacturing*
masinate ja seadmete remont ja paigaldus	35,4	38,3	41,8	42,6	*repair and installation of machinery and equipment*
KOKKU	58,0	62,3	62,4	60,8	*TOTAL*

Tabel 9. Toiduainete tootmine, 2009–2013
Table 9. Manufacture of food products, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Vorsttooted, tuhat t	35,5	36,7	36,5	34,5	33,5	*Sausages, thousand t*
Suitsulihatooted, tuhat t	9,6	9,9	10,3	9,6	9,9	*Smoked meat products, thousand t*
Kalatooted (v.a konservid), tuhat t	73,3	62,1	56,8	72,4	67,4	*Fish products (excl. canned fish), thousand t*
Piim, tuhat t	90,3	92,2	89,3	86,6	87,3	*Milk, thousand t*
Või, tuhat t	8,0	6,1	6,9	4,3	3,2	*Butter, thousand t*
Lõssi- ja vadakupulber, täispiimaasendaja, tuhat t	14,7	10,4	11,0	5,6	6,7	*Skim milk and whey powder, whole milk replacer, thousand t*
Täispiima- ja koorepulber, tuhat t	4,1	1,3	1,3	0,2	0,2	*Milk and cream powder, thousand t*
Juust, tuhat t	22,1	23,1	23,1	25,6	25,7	*Cheese, thousand t*
Jäätis, tuhat t	9,9	10,8	10,4	9,4	9,5	*Ice cream, thousand t*
Kalakonservid, tuhat t	3,7	5,1	3,8	3,7	3,3	*Canned fish, thousand t*
Mahl, tuhat hl	273,4	267,1	202,9	181,6	182,1	*Juices, thousand hl*
Pagaritooted, tuhat t	74,1	75,5	77,0	77,7	79,2	*Bread and pastry, thousand t*
Suhkrukondiitritooted, tuhat t	1,6	1,1	1,8	2,5	2,2	*Sugar confectionery, thousand t*
Jahu, tuhat t	74,4	78,7	81,2	89,4	88,4	*Flour, thousand t*
nisujahu, tuhat t	51,6	51,8	55,4	63,5	59,2	*wheat flour, thousand t*
rukkijahu, tuhat t	22,3	25,8	25,7	25,8	28,2	*rye flour, thousand t*
Tangained, tuhat t	3,2	7,5	2,5	2,5	3,0	*Groats, thousand t*
Segasööt, tuhat t	201,3	204,5	216,2	198,8	161,9	*Concentrated feeding stuffs, thousand t*
Makarontooted, tuhat t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	*Pasta products, thousand t*
Siirup, tuhat dal	192,5	171,5	141,6	111,6	111,9	*Syrup, thousand dal*
Majonees ja emulgeeritud kastmed, tuhat t	7,4	8,4	8,3	7,9	8,4	*Mayonnaise and emulsified sauces, thousand t*
Karastusjoogid, tuhat hl	903,6	505,6	315,2	483,7	433,7	*Soft drinks, thousand hl*
Mineraalvesi, tuhat hl	161,5	145,6	166,4	103,6	117,3	*Mineral water, thousand hl*
Gaseeritud ja gaseerimata vesi, tuhat hl	377,9	376,2	327,5	370,5	395,7	*Aerated and non-aerated water, thousand hl*
Viin ja teised piiritusjoogid, tuhat hl	186,6	150,7	169,2	182,0	157,7	*Distilled spirits, thousand hl*
Puuvilja- ja marjavein, tuhat hl	40,2	64,7	73,3	96,3	106,6	*Wine of fruits and berries, thousand hl*
Õlu, tuhat hl	1 223,0	1 292,9	1 358,8	1 460,0	1 472,7	*Beer, thousand hl*
Lahjad alkoholjoogid, tuhat hl	167,2	177,6	166,3	208,0	280,0	*Light alcoholic drinks, thousand hl*

Tabel 10. Arvutite, elektriseadmete ja täppisinstrumentide tootmine, 2009–2013
Table 10. Manufacture of computers, electrical equipment and precision instruments, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Arvutid, tuhat tk	25,6	22,3	24,9	19,2	16,0	*Computers, thousand units*
Trafod, induktiivpoolid jm elektriseadmed, mln tk	9,9	20,0	16,4	16,4	14,8	*Transformers, inductors and other electrical equipment, million units*
Elektrijaotusseadmed ja juhtaparatuur, mln tk	5,3	9,4	11,0	15,3	15,8	*Electricity distribution and control apparatus, million units*
Elektronkomponendid, mln tk	4,1	4,3	4,4	5,8	6,2	*Electronic components, million units*
Mõõte-, kontroll-, katse-, navigatsiooni- jms -instrumendid ja -seadmed, mln eurot[a]	61,8	89,6	133,8	115,5	113,0	*Instruments and appliances for measuring, checking, testing, navigating and other purposes, million euros[a]*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *At selling price without VAT and excise duty.*

Tabel 11. Kütusetootmine, 2009–2013
Table 11. Manufacture of fuels, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Põlevkivi, mln t	14,9	17,9	18,7	18,8	20,5	*Oil shale, million t*
Põlevkivi- jm kütteõli, tuhat t	489,3	524,3	559,9	598,9	629,6	*Fuel oil, thousand t*
Turvas, tuhat t	859,7	965,0	926,7	670,8	1 061,1	*Peat, thousand t*
Turbabrikett, tuhat t	45,3	83,6	74,8	52,1	56,0	*Peat briquette, thousand t*
Koks energeetiliseks ja mitteenergeetiliseks otstarbeks, tuhat t	21,4	22,4	24,4	26,3	22,0	*Coke for energy-related and non-energy-related purposes, thousand t*

Tabel 12. Metsa-, puit-, tselluloos- ja pabertoodete tootmine, 2009–2013
Table 12. Manufacture of timber, wood, pulp and paper products, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Saematerjal, tuhat m³	1 127,7	1 448,8	1 503,5	1 490,6	1 557,4	*Sawn timber, thousand m³*
Puitkiudplaat, mln m²	2,7	3,6	8,1	7,8	6,7	*Fibreboard, million m²*
Puitlaastplaat, tuhat m³	133,5	204,3	206,9	157,1	178,3	*Particle board, thousand m³*
Tselluloos, tuhat t	60,5	72,8	70,6	74,4	72,8	*Pulp, thousand t*
Paber, tuhat t	57,9	69,5	67,6	72,1	70,5	*Paper, thousand t*
Paberist kantseleitarbed, mln eurot[a]	18,6	17,8	17,7	18,8	20,4	*Paper office supplies, million euros[a]*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *At selling price without VAT and excise duty.*

Tabel 13. Plasttoodete tootmine, 2009–2013
Table 13. Manufacture of plastic products, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Plastist torud, voolikud ja liitmikud, tuhat t	10,9	36,5	17,3	18,0	16,4	*Plastic tubes, hoses and fittings, thousand t*
Kile ja plastist ribad, tuhat t	4,2	4,2	9,6	10,7	12,8	*Film, strips of plastic, thousand t*
Soojusisolatsioonimaterjal, tuhat t	4,1	5,3	5,5	7,5	5,8	*Thermal insulation materials, thousand t*
Plastuksed, -aknad ja -raamid, tuhat tk	156,8	140,2	109,1	117,8	127,0	*Plastic doors, windows and frames, thousand units*

Tabel 14. Metalltoodete ja masinate tootmine, 2009–2013
Table 14. Manufacture of fabricated metal products and machinery, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Malmivalu, tuhat t	1,2	1,0	0,0	0,4	0,8	*Casting of iron, thousand t*
Terasevalu, tuhat t	0,5	0,3	0,3	0,2	0,2	*Casting of steel, thousand t*
Kokkupandavad metallehitised, mln eurot[a]	16,9	7,2	13,4	14,0	19,0	*Dismountable metal constructions, million euros[a]*
Konstruktsioonilised metalltooted ja nende osad, tuhat t	114,9	103,4	164,9	145,0	160,3	*Metal structures and parts thereof, thousand t*
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tuhat t	5,2	4,3	..	..	..	*Metal doors, windows and frames, thousand t*
Metalluksed, -aknad ja -raamid, tk	..	..	77 857	78 326	84 422	*Metal doors, windows and frames, units*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *At selling price without VAT and excise duty.*

Tabel 15. Kergetööstustoodete tootmine, 2009–2013
Table 15. Manufacture of light industry products, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Puuvillane lõng, tuhat t	0	0	0	0	0	*Cotton yarn, thousand t*
Villane lõng, t	595	101	38	41	38	*Woollen yarn, t*
Puuvillane riie, tuhat m^2	16 174	10 427	476	67	48	*Cotton fabrics, thousand m^2*
Mittekootud materjal, t	2 543	3 802	3 057	1 786	2 463	*Nonwovens, t*
Trikootooted, tuhat tk	2 671	3 147	3 045	3 055	2 887	*Knitwear, thousand units*
Õmmeldud rõivad, miljonit eurot[a]	91,1	91,8	112,0	118,0	121,0	*Sewn clothes, million euros[a]*
Õmmeldud tekstiiltooted, miljonit eurot[a]	149,9	150,5	175,0	175,0	174,0	*Sewn textile articles, million euros[a]*
Mantlid jms tooted, tuhat tk	893	900	381	417	228	*Overcoats and other similar products, thousand units*
Kleidid, tuhat tk	233	184	314	228	284	*Dresses, thousand units*
Suka- ja sokitooted, tuhat paari	5 326	6 369	5 048	3 879	4 645	*Hosiery, thousand pairs*
Jalatsid, tuhat paari	1 016	1 462	1 553	952	968	*Footwear, thousand pairs*
nahkjalatsid	677	1 044	996	706	687	*leather footwear*
Galanteriitooted, miljonit eurot[a]	6,3	3,7	4,0	5,0	3,6	*Leather articles, million euros[a]*
Vaibad ja vaiptooted, tuhat m^2	1 813	2 411	3 065	3 276	3 138	*Carpets, thousand m^2*

[a] Müügihinnas ilma käibe- ja aktsiisimaksuta.
[a] *At selling price without VAT and excise duty.*

Tabel 16. Kultuuri- ja olmekaupade tootmine, 2009–2013
Table 16. Manufacture of articles of cultural need and household appliances, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Elektriradiaatorid, tuhat tk	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	*Electric radiators, thousand units*
Lambid ja valgustid, tuhat tk	1 539,1	1 872,2	1 847,7	1 652,6	1 516,4	*Lamps and light fittings, thousand units*
Harja- ja pintslitooted, tuhat tk	1 456,6	1 327,4	1 550,5	2 551,6	1 412,0	*Brooms and brushes, thousand units*

Tabel 17. Ehitusmaterjali tootmine, 2009–2013
Table 17. Manufacture of building materials, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Elamu- ja tsiviilehituse ehitusdetailid, tuhat m³	153,8	137,2	186,9	166,9	203,9	*Prefabricated structural components for civil engineering, thousand m³*
Seinamaterjal, mln tingtellist[a]	173,5	186,7	256,7	181,0	152,8	*Wall materials, million conventional bricks[a]*
ehitustellised	14,6	21,2	31,7	40,2	44,3	*building bricks*
Tsement, tuhat t	326,2	375,0	451,0	481,5	456,7	*Cement, thousand t*
Klinker (kaubaks), tuhat t	314,0	209,0	381,0	343,8	301,1	*Clinker (for sale), thousand t*
Betoon ja mört, tuhat m³	362,9	372,1	442,5	502,1	501,1	*Concrete and mortar, thousand m³*
Lubi, tuhat t	24,3	27,2	36,1	72,0	69,6	*Lime, thousand t*

[a] 1 m³ plokke = 500–1000 tellist.
[a] *1 m³ of blocks = 500–1,000 bricks.*

Tabel 18. Kemikaalide ja keemiatoodete tootmine, 2009–2013
Table 18. Manufacture of chemicals and chemical products, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Väetisesegud (sisaldavad fosforit, kaaliumi ja lämmastikku), tuhat t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	*Fertilizers (containing nitrogen, phosphorus and potassium), thousand t*
Formaliin (37%), tuhat t	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	*Formalin (37%), thousand t*
Laki- ja värvitooted, tuhat t	21,3	20,1	19,9	19,4	22,4	*Paints and varnishes, thousand t*
Seep, pesemis-, puhastus- ja poleerimis-vahendid, tuhat t	8,9	6,2	10,5	10,9	22,8	*Soap, detergents, cleaning and polishing preparations, thousand t*
Pesupulber, tuhat t	0,6	2,8	3,4	0,7	1,1	*Washing powders, thousand t*

Metoodika

Tööstusstatistika kajastab Eestis tegutsevate tööstusettevõtete, samuti elektri- ja soojusenergiat tootvate ettevõtete tegevust. Küsitletakse kõiki riigi- ja munitsipaalettevõtteid ning vähemalt 20 hõivatuga eraettevõtteid. Ülejäänute hulgast tehakse lihtne juhuslik valik.

Valikuuringut tehakse alates 1992. aastast. Toodetud ja müüdud tööstustoodang on esitatud müügihindades ilma käibe- ja aktsiisimaksuta. Alates 1994. aastast tehakse tööstustoodangu mahuindeksite leidmiseks püsivhindades andmed võrreldavaks tootjahinnaindeksi abil. Varem küsiti andmeid püsivhindades toodangu kohta ettevõtetelt endilt.

Methodology

Industrial statistics cover all manufacturing enterprises operating in Estonia as well as the enterprises producing electricity and heat. All state and municipal enterprises and private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises.

The method of sample survey has been used since 1992. The data on industrial production and turnover are presented at selling value without value-added tax and excise duty. Since 1994, in order to find the volume index of industrial production at constant prices, the data are deflated by the producer price index. Before that, production data at constant prices were collected from enterprises.

ENERGEETIKA

Helle Truuts

Ülevaade

Eesti energiaressurssides on suur osatähtsus kodumaistel energiaallikatel, millest suurem osa on põlevkivi. Viimase viie aasta jooksul on põlevkivitoodang aasta-aastalt kasvanud, jõudes 2014. aastal 21 miljoni tonnini. 2013. aastaga võrreldes oli see pisut üle 2% suurem. Põhiline osa põlevkivist tarbitakse elektrijaamades, ent põlevkiviõlitoodangu kasv on suurendanud põlevkivi tarbimist ka õlitööstuse toorainena. Kütteõli tootmine suurenes aastaga ligi 12%, seejuures põhiosa toodangust eksporditi. Suurim osa ehk 33% eksporditud põlevkiviõlist läks Belgiasse, järgnesid eksport Hollandisse (20%) ja Rootsi (8%).

Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt on mõnevõrra vähendanud põlevkivi osatähtsust elektritootmises. 2014. aastal tarbiti elektrijaamades põlevkivi ligi 5% vähem kui 2013. aastal. Kui 2010. aastal toodeti põlevkivist üle 85% elektrist, siis 2014. aastal 82%. Koostootmisjaamade suurenenud puidutarbimise tulemusena on alates 2009. aastast ligi pool taastuvelektri kogutoodangust saadud biomassist. Kui 2013. aastal puitkütuste tarbimine elektri tootmiseks varasema aastaga võrreldes veidi vähenes, siis jätkuv keskkonnaprojektide elluviimine on elavdanud jäätmekäitlust, mistõttu on olulisel määral kasvanud jäätmekütuse ja prügilates tekkiva biogaasi tarbimine elektri tootmiseks.

Uute tuuleparkide laiendamisega on suurenenud ka tuuleenergia tootmine. 2014. aastal kasvas see 2013. aastaga võrreldes 14%, samal ajal kui hüdroenergia toodang aastaga ei muutunud. Taastuvelektri osatähtsus elektrienergia kogutarbimises on viimase viie aastaga kasvanud üle 2 korra – 6,2%-st 15,3%-ni.

2014. aastal toodeti Eestis 12,4 teravatt-tundi elektrit – üle 6% vähem kui aasta varem. Elektritoodang vähenes, sest oli soodsam võimalus importida elektrienergiat Põhjamaadest. Import Soomest kasvas aastaga 1,5 korda ja oli üle 97% koguimpordist. Mõnevõrra jahedam ilmastik suurendas elektrienergia tarbimist 2013. aastaga võrreldes üle 1%.

Viimased viis aastat on energiaturul oluline kütuseliik olnud puidugraanulid. Selle aja jooksul on nende toodang suurenenud üle 2 korra ja võrreldes 2013. aastaga 25%. Üle 90% toodetud puidugraanulitest 2014. aastal eksporditi, sellest üle poole Taani (54%). Teised suuremad ekspordipartnerid olid Itaalia, Rootsi ja Inglismaa – igaüks ligi 8%-ga.

Turbakütuste toodang on viimased viis aastat olnud langustrendis. 2014. aastal toodangu maht 2013. aastaga võrreldes oluliselt ei muutunud.

Soojustoodang oli 2014. aastal varasema aastaga võrreldes peaaegu sama suur, vähenedes vaid 1%. Üle poole soojusest (54%) toodeti katlamajades, ent sealne soojustoodang oli ligi 3% väiksem kui 2013. aastal. Elektrijaamades toodeti 46% soojusest – veidi üle 1% rohkem kui aasta varem. Ligi pool (47%) katlamajades toodetud soojusest saadi maagaasist, üle kolmandiku (37%) puidust ja 5% põlevkiviõlist.

Sisemaiseks kasutuseks imporditi 2014. aastal maagaasi, vedelkütuseid, kivisütt ja koksi. Maagaasi import vähenes aastaga 22%, sest keemiatööstuse tarbeks 2014. aastal gaasi sisse ei toodud. Maagaasi tarbimine kodumajapidamistes hõlmas kogutarbimisest ligi 13% ja aastavõrdluses ei muutunud.

Viimase viie aasta jooksul on diislikütuse tarbimine aasta-aastalt kasvanud. 2014. aastal oli see ligi 7% suurem kui 2013. aastal. Autobensiini tarbimine, mis oli alates 2007. aastast veidi vähenenud, 2014. aastal võrreldes 2013. aastaga pisut kasvas.

Kodumaistest energiatoodetest eksporditi 2014. aastal põlevkiviõli, elektrienergiat ning turba- ja puidutooteid.

ENERGY

Helle Truuts

Overview

Domestic fuels hold a large share in Estonia's total energy resources, mainly based on oil shale. *In the last five years, the volume of oil shale production has increased every year, reaching 21 million tons in 2014. This is slightly over 2% more than in 2013. The majority of oil shale is consumed in power plants, but a rise in the production of shale oil has also increased the consumption of oil shale as raw material for the shale oil industry. In 2014 compared to 2013, the production of shale oil grew about 12% and most of the production was exported. The largest share, i.e. nearly a third (33%) of this amount, was exported to Belgium, followed by the Netherlands (20%) and Sweden (8%).*

The introduction of renewable sources has somewhat reduced the share of oil shale in electricity production. *In 2014 compared to 2013, the consumption of oil shale in power plants decreased by 5%. While in 2010 more than 85% of electricity was generated from oil shale, then in 2014 – 82%. As a result of the increased consumption of wood in combined heat and power plants, since 2009 about a half of the produced renewable electricity has been generated from biomass. While in 2013 wood consumption for electricity generation decreased somewhat compared to the previous year, then the continued implementation of environmental projects has boosted waste treatment and greatly increased the consumption of waste fuel and biogas for electricity generation.*

With the expansion of new wind farms, the production of wind energy has also increased. In 2014 compared to 2013, the production of wind energy increased 14%, whereas the generation of hydro energy did not change year over year. In the last five years, the share of electricity generated from renewable sources has increased more than two times – from 6.2% to 15.3%.

In 2014, the production of electricity in Estonia totalled 12.4 terawatt-hours – over 6% less than the year before. *The main reason for decreased production was the possibility to import cheaper electricity from the Nordic countries. Imports from Finland grew 1.5 times compared to the previous year and accounted for 97% of total energy imports. Colder weather conditions increased the inland consumption of electricity by more than 1% compared to 2013.*

Over the last five years, wood pellets have become an important fuel on the energy market. *In that period, the production of pellets has increased more than two times. Compared to 2013, the production of pellets grew 25%. In 2014, over 90% of the wood pellets produced were exported: over a half (54%) of this amount to Denmark. Other major export partners included Italy, Sweden and the United Kingdom, with each accounting for about 8%.*

The production of peat fuels has been in decline for the last five years. In 2014 compared to 2013, the volume of production did not change significantly.

In 2014 heat production remained almost at the same level as in 2013, decreasing only 1%. *More than a half of heat (54%) was produced by heating plants – their total heat production was approximately 3% smaller than in 2013. 46% of heat was produced by power plants – slightly over 1% more than in 2013. Nearly a half of (47%) of the heat produced by heating plants was generated from natural gas, more than a third (37%) from wood fuels and 5% from shale oil.*

In 2014, Estonia imported natural gas, liquid fuels, coal and coke for domestic consumption. The imports of natural gas decreased 22% compared to 2013, mainly due to a lack of consumption in the chemical industry. Natural gas consumption by households made up about 13% of total consumption and did not change compared to the previous year.

Over the last five years, the consumption of diesel oil has increased each year. In 2014 it grew approximately 7% compared to 2013. The consumption of motor gasoline, which had decreased slightly since 2007, increased a little in 2014 compared to 2013.

The domestic energy products exported in 2014 were shale oil, electricity, peat and wood products.

Tabel 1. Elektrienergia bilanss, 2010–2014
Table 1. Electricity balance sheet, 2010–2014
(gigavatt-tundi – *gigawatt-hours*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tootmine						*Production*
bruto[a]	12 964	12 893	11 966	13 275	12 444	*gross[a]*
neto[b]	11 732	11 356	10 526	11 823	11 013	*net[b]*
Import	1 100	1 690	2 710	2 712	3 730	*Imports*
Lätist	836	1 189	1 099	335	108	*from Latvia*
Soomest	264	501	1 611	2 377	3 622	*from Finland*
Tarbimine	7 431	6 845	7 407	7 332	7 417	*Consumption*
tööstus[c]	2 556	2 501	2 520	2 593	2 548	*industry[c]*
ehitus	62	71	82	84	78	*construction*
põllumajandus	189	191	220	206	205	*agriculture*
transport	57	52	56	54	50	*transport*
kodumajapidamised	2 023	1 934	1 956	1 865	1 739	*households*
muu	2 543	2 097	2 573	2 530	2 797	*other*
Elektrijaamade omatarve	1 232	1 537	1 440	1 452	1 431	*Own use by power plants*
Kadu elektrivõrkudes ja ettevõtete seadmetes	1 047	949	879	903	842	*Losses in power networks and in the equipment of enterprises*
Eksport	4 354	5 252	4 950	6 300	6 484	*Exports*
Lätti	2 695	3 566	4 522	5 739	6 390	*to Latvia*
Soome	1 659	1 686	428	561	94	*to Finland*

[a] K.a elektrijaamade omatarve.
[b] Kogutoodang (brutotootmine), v.a elektrijaamade omatarve.
[c] K.a mäetööstus, v.a elektrijaamade omatarve.

[a] *Incl. own use by power plants.*
[b] *Gross production, excl. own use by power plants.*
[c] *Incl. mining, excl. own use by power plants.*

Joonis 1. Elektrienergia tootmine taastuvatest allikatest, 2004–2014
Figure 1. Production of electricity from renewable sources, 2004–2014

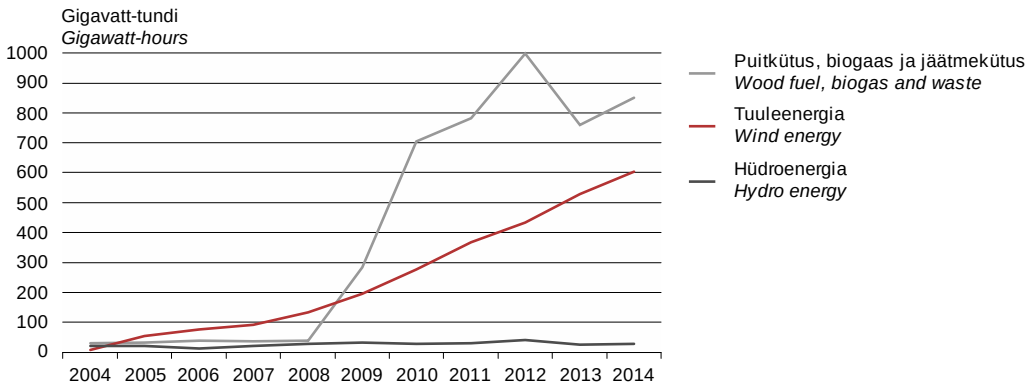

Joonis 2. Taastuvenergia osatähtsus energia lõpptarbimises Euroopa Liidus, 2013
Figure 2. Share of renewable energy in gross final energy consumption in the European Union, 2013

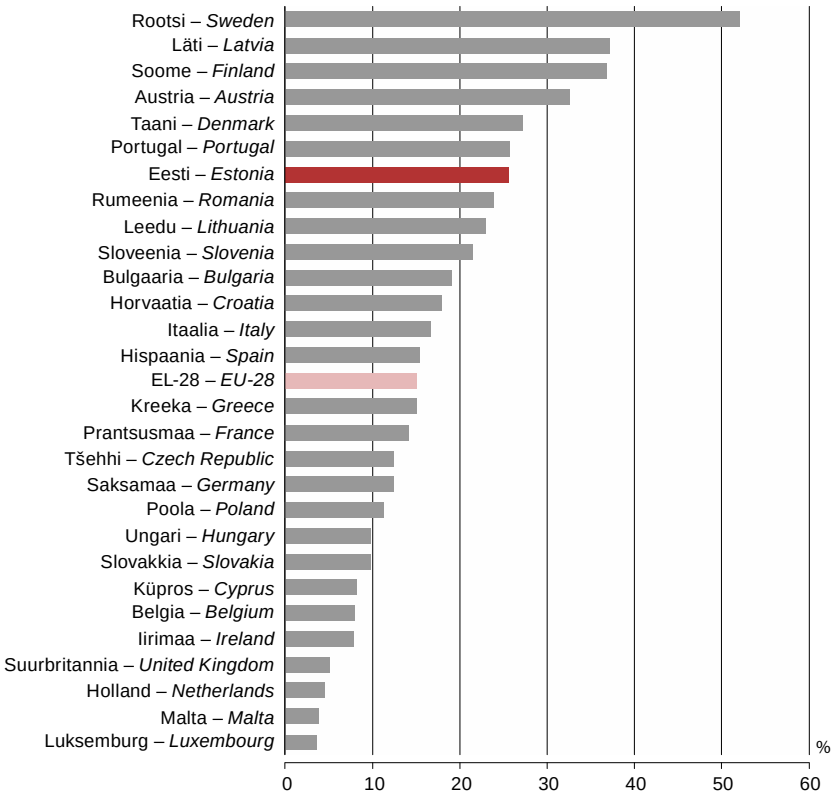

Allikas/*Source*: Eurostat

Tabel 2. Soojusbilanss, 2010–2014
Table 2. Heat balance sheet, 2010–2014
(gigavatt-tundi – *gigawatt-hours*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tootmine	9 795	9 134	9 580	9 006	8 913	*Production*
elektrijaamad[a]	4 022	3 497	3 752	4 033	4 074	*power plants*[a]
katlamajad	5 772	5 637	5 828	4 973	4 839	*heating plants*
Kaugküte[b]	7 097	6 357	6 798	6 396	6 059	*District heating*[b]
Tarbimine	8 752	8 168	8 598	8 098	8 017	*Consumption*
tööstus[c]	2 577	2 414	2 589	2 396	2 581	*industry*[c]
ehitus	47	36	37	33	32	*construction*
põllumajandus	124	113	114	112	108	*agriculture*
kodumajapidamised	4 159	3 869	3 953	3 839	3 470	*households*
muu	1 845	1 736	1 905	1 718	1 826	*other*
Kadu soojusvõrgus	1 042	966	982	908	896	*Losses in transmission networks*

[a] V.a omatarve elektrienergia tootmiseks.
[b] Toodangu üldkogusest tarbijatele müüdud soojus.
[c] K.a mäetööstus ja energeetika.

[a] *Excl. own use for electricity generation.*
[b] *Heat sold to consumers out of total production.*
[c] *Incl. mining and energy.*

Tabel 3. Kütusetarbimine[a], 2010–2014
Table 3. Consumption of fuels[a], 2010–2014
(tuhat tonni – *thousand tonnes*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kivisüsi	60	69	64	66	77	*Coal*
Põlevkivi	17 888	18 739	17 527	20 487	20 629	*Oil shale*
Turvas	353	304	264	242	115	*Peat*
Turbabrikett	11	12	13	12	12	*Peat briquettes*
Küttepuit, tuhat tm[b]	4 415	4 348	4 495	4 295	4 283	*Firewood, thousand m³ of solid volume[b]*
Puidubrikett	46	45	21	31	18	*Wood briquettes*
Puidugraanulid	4	11	11	12	23	*Pellets*
Maagaas, mln m³	701	632	657	678	530	*Natural gas, million m³*
Vedelgaas	8	7	9	8	12	*Liquefied gas*
Raske kütteõli	5	2	1	1	1	*Heavy fuel oil*
Põlevkiviõli	81	65	67	50	43	*Shale oil*
Kerge kütteõli	85	74	67	63	40	*Light fuel oil*
Diislikütus	520	572	601	595	637	*Diesel oil*
Autobensiin	276	261	252	234	237	*Motor gasoline*
Lennukikütus	37	34	37	28	41	*Aviation fuels*

[a] Elektrienergia ja soojuse tootmiseks, teisteks kütuseliikideks muundamiseks, tooraineks, vahetuks tootmistarbeks, ettevõtete transpordivajaduseks, ka elanikele tarbimiseks. Naturaalühikutes arvestatud kütusetarbimine ei hõlma kadu.
[b] K.a puiduhake ja -jäätmed.

[a] *For electricity and heat generation, for conversion to other forms of fuels, for non-energy purposes (raw material), for direct production needs, for transport in enterprises and for private consumption in households. Consumption of fuels in natural units does not include losses.*
[b] *Incl. wood chips and wood waste.*

Joonis 3. Energiatoodete eksport, 2008–2014
Figure 3. Exports of energy products, 2008–2014

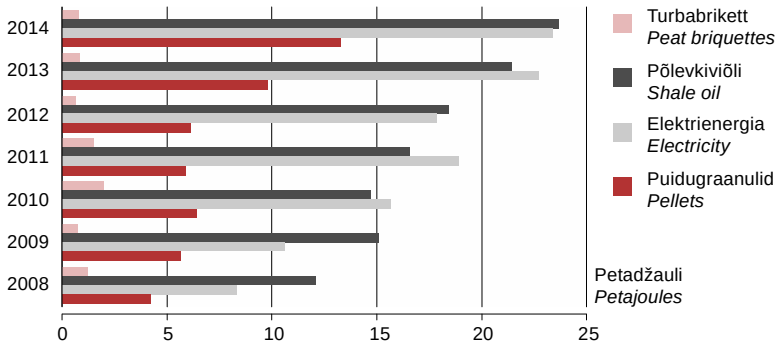

Metoodika

Energiaandmete saamiseks küsitletakse kõiki kütuse, elektri ja soojuse tootjaid, müüjaid ja ladustajaid. Kõikselt vaadeldakse ka kõiki raudtee-, vee- ja õhutranspordiettevõtteid. Teiste energiatarbijate puhul kasutatakse valikuuringut. Uuringu üldkogumisse kuuluvad majanduslikult aktiivsed üksused. Kõikselt küsitletakse vähemalt 50 töötajaga üksusi, teistest tehakse lihtne juhuslik valik.

Valitsemissektori energiatarbimise näitajad on arvutatud Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmete põhjal. Kodumajapidamiste energiatarbimise andmete saamiseks tehakse ebaregulaarseid uuringuid üle mitme aasta. Vahepealsetel aastatel, kui uuringut ei toimu, saadakse hinnangulised andmed eelmise uuringu andmete struktuuri, kütust müüvate ettevõtete ja leibkonna eelarve uuringust saadud andmete alusel. Viimane kodumajapidamiste energiatarbimise uuring toimus 2011. aastal.

Andmed kütuse ja energia impordi ning ekspordi kohta on saadud väliskaubandusstatistikast ja andmed vedelkütuste kohta on täpsustatud Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal. Naturaalkütuse kogused on teradžaulidesse ümber arvutatud kütust tootvatelt ja sissevedavatelt ettevõtetelt saadud keskmiste küttevääртuste alusel.

Methodology

Data on energy are collected from all enterprises that produce, sell or store fuels, electricity or heat. All rail, water and air transport enterprises are also surveyed. Data on other energy consumers are collected with a sample survey. The survey population includes all economically active units. Units with at least 50 persons employed are enumerated completely. A simple random sample is drawn from the rest of the enterprises.

The energy consumption indicators of the public sector have been calculated using the data obtained from the Ministry of Finance's information system on governmental accounts. To obtain data on household energy consumption, irregular surveys are conducted at an interval of several years. In the intermediate years (when the survey is not conducted), estimated data are provided on the basis of the previous survey, data on enterprises selling fuels and the data of the Household Budget Survey. The last survey on household energy consumption was conducted in 2011.

The data on the imports and exports of fuels and energy are based on foreign trade statistics. The data on liquid fuels have been revised on the basis of the data of the Estonian Tax and Customs Board. The quantities of fuels in natural units have been recalculated into terajoules based on the average calorific values obtained from the producers and importers of fuels.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 1/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

EHITUS

Jaanika Tiido, Merike Sinisaar

Ülevaade

Ehitustegevuse hoogne kasv asendus 2013. aastal tagasihoidlikumaga. Ehitusmahu kasv kohalikul ehitusturul tulenes peamiselt hoonete uusehituse elavnemisest ja taristuobjektide ehitusest. Euroopa Liidu (EL) rahastamisperioodi (2007–2013) lõppemise tõttu vähenesid märkimisväärselt avaliku sektori tellimused, mistõttu 2013. aastal ehitusmahu kasv aeglustus. Ehitussektor sai EL-i tõukefondidest enim kasu. Toetuste abiga pandi suurt rõhku sotsiaalhoolekandeasutuste, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide, side- ja elektriliinide ning liiklussõlmede ehitustöödele. Järgmine EL-i seitsmeaastane eelarveperiood algas 2014. aastal, kuid perioodide vahetumisega kahanevad toetused ehitussektorile, sest uuel eurotoetuste perioodil pannakse enim rõhku majanduskasvu, inimeste heaolu ning töö- ja elukvaliteedi parandamisele.

Ehitusturul kujundab hindu ehitusettevõtete järjest tihenev konkurents. 2013. aastal tegutses ehituses 8871 ettevõtet. Aastaga lisandus ligi 500 ettevõtet, peamiselt tuli juurde eriehitustöödele spetsialiseerunud ettevõtteid. Hoonete ehitusele spetsialiseerunud ettevõtete arv on majanduslanguse järel järk-järgult kahanenud. Eriehitustööde tegijate arv aga on viimastel aastatel jõudsalt kasvanud ning võrreldes majanduskasvu tippajaga on nende ettevõtete arv suurenenud 80%. Üle poole (54%) ehitusettevõtetest tegelevad eriehitustöödega. 38% ehitusettevõtetest tegutsesid hoonete ehituses. Rajatiste ehitusele spetsialiseerunud ettevõtete osatähtsus oli 8%, jäädes viimaste aastatega samale tasemele.

2013. aastal töötas ehitusettevõtetes 44 200 inimest – kümnendik ettevõtluses hõivatute koguarvust. 2011. ja 2012. aastaga võrreldes hõivatute arvu kasv aeglustus. 2013. aastal lisandus ehitussektorisse 770 hõivatut ehk poole vähem kui 2012. aastal. Enim lisandus töötajaid eriehitustöödele spetsialiseerunud ettevõtetesse, mille hõivatute osatähtsus ehitusettevõtetes hõivatute koguarvus on 44%.

Ehitustegevuse kasv aeglustus 2013. aastal olulisel määral. Ehitustöid müüdi ligi 3,9 miljardi euro eest – 7% rohkem kui aasta varem. Nii 2011. kui ka 2012. aastal oli ehitustööde müügi kasv aasta varasemaga võrreldes 27%. Ka tulu ehitustööde müügist välismaale vähenes. 2013. aastal saadi välisriikides tehtud ehitustööde eest 10% tulust, mida oli 2 protsendipunkti vähem kui aasta varem. Välismaal tegid ehitusettevõtted ehitustöid 371 miljoni euro eest – 17% vähem kui 2012. aastal. Ehitushinnaindeksi tõus 2013. aastal jätkus ning ehitamine kallines aastaga 5,2%, peamiselt tööjõukulude järsu kasvu tõttu. Ehitusmasinad kallinesid samal ajal 4,7% ja ehitusmaterjal 1,2%. Ehitushindade tõus pidurdus 2014. aastal, kerkides vaid 0,5%.

Ehitusettevõtted tegid 2013. aastal omal jõul ehitustöid 2,2 miljardi euro eest – püsivhindades 3% rohkem kui aasta varem. Nii nagu varasematel aastatel toetasid nõudlust enim EL-i tõukefondide toel tehtud investeeringud, eelkõige rajatiste valdkonnas. Hoonete ehituses tulenes kasv pigem eratellijate investeeringutest ja kinnisvaraturu aktiivsusest. 60% omal jõul tehtud ehitustöödest tehti hoonetes ja 40% rajatistes – sama palju kui 2012. aastal. Hooneid ehitati 1,3 miljardi euro väärtuses – püsivhindades 4% enam kui aasta varem. Suur osa neist olid mitteelamud. Ehitusmaht kasvas enim tööstus- ja laohoonete ning kaubandus- ja teenindushoonete ehituses. Neljandik hooneehitustöödest tehti eluhoonete ehitamisel, millest üle poole olid ehitustööd korterelamutes. Rajatisi püstitati 889 miljoni euro eest, mida oli püsivhindades 3% rohkem kui 2012. aastal. Enamik töödest tehti teede ja tänavate ehitusel ning side- ja elektriliinide ehitustöödel.

Nõudlus uute eluruumide järele püsib. 2010. aastal kasvama hakanud nõudlus uute eluruumide järele jätkus ka 2014. aastal. Endiselt on nõutud hea asukohaga ja kvaliteetsed elamispinnad. Elamuehitusturu nõudlust kajastab uute eluruumide rajamiseks antud ehituslubade arv. 2014. aastal väljastati ehitusluba 3941 eluruumi ehitamiseks – ligi kolmandiku võrra enam kui aasta varem.

EL-i elamuehitusturul oli 2014. aasta pöördepunkt – viimased 7 aastat vaid langustrendis liikunud elamuehitus pöördus taas kasvule. EL-is oli ehitusloa saanud eluruumide koguarv 2014. aastal 5% suurem kui aasta varem. Nõudlus uute eluruumide järele suurenes enamikus riikides, neist enim Luksemburgis ja Hollandis, ning vähenes kaheksas riigis, enim Lätis ja Küprosel.

Elamuehituse kasv 2014. aastal jätkus. Ehitisregistri andmete kohaselt lubati 2014. aastal kasutusse 2756 uut eluruumi – 677 ruumi rohkem kui aasta varem. Erinevalt 2013. aastast asus enamik 2014. aastal kasutusse lubatud eluruumidest korterelamutes. Kasvu taga on eelkõige uute kortermajade valmimine Tallinnas. Korterelamute osatähtsuse kasv toob kaasa keskmise tubade arvu ja eluruumi keskmise pinna vähenemise. 2014. aastal valminud eluruumid olid keskmiselt 14 ruutmeetrit väiksemad kui aasta varem. Mullu valminud eluruumide hulgas suurenes enim 2-toaliste ja vähenes 4–5-toaliste eluruumide osatähtsus. Enim valmis 2014. aastal uusi eluruume Tallinnas, järgnesid Tallinna lähiümbruse vallad ja Tartu maakond. 2014. aastal valminud eluruumi keskmine pind oli suurim Põlva ja Viljandi maakonnas, väikseim aga Tartu ja Ida-Viru maakonnas.

2014. aastal lubati kasutusse 785 mitteelamut, mille kasulik pind oli kokku 529 000 ruutmeetrit. Enim lisandus uut lao-, tööstus- ja põllumajanduspinda. Nii kasutusse lubatud mitteelamute pind kui ka maht olid väiksemad kui 2013. aastal. Kriisijärgsetel aastatel on enim lisandunud uut lao- ja põllumajanduspinda.

Baltimaade elamuehitusturul jätkub tõus. Neli viimast aastat on Baltikumi edukaim uute eluruumide ehitaja olnud Leedu. 2014. aastal valmis Leedus 2,6, Eestis 2,1 ja Lätis 1,3 uut eluruumi 1000 elaniku kohta. Baltimaade suurimad eluruumid aga valmisid kolmandat aastat järjest Lätis. 2014. aastal oli Lätis valminud eluruumi keskmine pind 128 ruutmeetrit ehk naabrite omast 20 ruutmeetrit suurem.

CONSTRUCTION

Jaanika Tiido, Merike Sinisaar

Overview

The rapid rise in construction activity was replaced with more modest growth in 2013. *The increase in construction volume in the local construction market was mainly caused by an upturn in the new construction of buildings and by the construction of infrastructure. As the funding period of the European Union (EU) for 2007–2013 ended, the orders of the public sector decreased significantly, which resulted in a slowdown in the growth of construction volume. The construction sector was the largest beneficiary of the EU Structural Funds. With the help of EU assistance, great attention was paid to construction works related to social welfare institutions, water supply and sewerage systems, communication and electricity lines, and road junctions. The next seven-year EU budget period started in 2014, but the changing of the periods will also reduce the assistance provided for the construction sector because the new fiscal period of the Structural Funds focuses on improving the rate of economic growth, people's welfare and the quality of work and life.*

In the construction market, prices are shaped by the increasing competition between construction enterprises. In 2013, active construction enterprises totalled 8,871. Compared to 2012, their number increased by 500, mainly due to new enterprises engaged in specialised construction activities. The number of enterprises specialised in the general construction of buildings has gradually decreased after the recession. The number of enterprises engaged in specialised construction has been growing steadily in recent years and compared with the peak of the economic boom the number of such enterprises has increased by 80%. Enterprises engaged in specialised construction activities account for more than a half (54%) of all construction enterprises. 38% of construction enterprises were active in the general construction of buildings. The share of enterprises specialising in civil engineering works was 8%, remaining at the same level as in recent years.

In 2013, construction enterprises employed 44,200 persons – one-tenth of the total number of employed persons in the enterprise sector. Compared with the two previous years, the growth in the number of employees slowed down. In 2013, the construction sector added 770 employed persons, which is two times less than in 2012. The greatest number of employees was added in enterprises engaged in specialised construction activities, the employees of which account for 44% of the total number of persons employed in construction enterprises.

The growth in construction activity slowed down significantly in 2013. The sales of construction activities amounted to nearly 3.9 billion euros – 7% more than a year earlier. Both in 2011 and 2012, the sales of construction activities grew 27% compared to the previous year. Income from the sales of construction activities in foreign countries decreased as well. In 2013, 10% of the income earned was received for works carried out in foreign countries, which was two percentage points less than in the previous year. Construction works done in foreign countries totalled 371 million euros – 17% less than in 2012. In 2013, the construction price index continued to grow and compared to the previous year construction prices increased by 5.2%, mainly due to a sharp rise in labour costs. The prices of building machines increased 4.7% and the prices of building materials 1.2%. In 2014, the rise in construction prices slowed down, with the prices increasing only 0.5%.

In 2013, construction production amounted to 2.2 billion euros – this is 3% more than in 2012 (at constant prices). *Just like in previous years, the demand was supported the most by investments made with the support of EU Structural Funds, especially in civil engineering. The growth of building construction was caused by the investments of private clients and the more active real estate market. The construction of buildings accounted for 60% of construction production and civil engineering objects for 40%, which is the same level as in 2012. The value of the construction of buildings amounted to 1.3 billion euros, which at constant prices is 4% more than a year earlier. Most of these works were done in non-residential buildings. The greatest increase occurred in the construction volumes of industrial buildings and warehouses, and commercial and service buildings. A quarter of building construction work was done in the construction of residential buildings, over a half of the works were done in flats. The construction of civil engineering objects amounted to 889 million euros, which at constant prices is 3% more than in 2012. Most of the works were done in the construction of roads, streets, and communication and electricity lines.*

There is steady demand for new dwellings. *The demand for new dwellings, which took an upturn in 2010, continued also in 2014. There is still demand for new high-quality dwellings in a good location. The number of building permits granted for the construction of dwellings reflects the demand on the residential construction market. In 2014, 3,941 building permits were granted for the construction of dwellings – this is about a third more than the year before.*

2014 was a turning point for the market of dwelling construction in the EU – after being in steady decline for the last seven years, dwelling construction took an upturn again. The number of building permits granted for dwelling construction in the EU increased 5% in 2014. The demand for new dwellings increased in most EU countries – in Luxembourg and the Netherlands the most, and decreased in eight countries – in Latvia and Cyprus the most.

The rise in dwelling completions continued in 2014. *According to the data of the Register of Construction Works, the number of dwelling completions in 2014 was 2,756 – 677 dwellings more than in 2013. Unlike 2013, the largest share of dwellings completed in 2014 was situated in blocks of flats. The increase was primarily caused by the completion of new blocks of flats in Tallinn. As a result of the more active construction of blocks of flats, the average number of rooms and the average floor area per completed dwelling decreased. In 2014, completed dwellings were, on average, 14 square metres smaller than a year earlier. Among dwellings completed in 2014, the share of dwellings with 2 rooms increased and the share of dwellings with 4 and 5 rooms decreased the most. In 2014, the majority of completed dwellings were situated in Tallinn, in the neighbouring rural municipalities of Tallinn and in Tartu county. The average floor area of a dwelling completed in 2014 was the biggest in Põlva and Viljandi counties and the smallest in Tartu and Ida-Viru counties.*

In 2014, the number of completed non-residential buildings was 785 with a useful floor area of 529,000 square metres. The new non-residential buildings were primarily new storage, industrial and agricultural premises. Compared to 2013, there was a decrease in both the useful floor area and the volume of completed non-residential buildings. After the economic recession, the useful floor area of storage and agricultural premises has increased the most.

The residential construction market in the Baltic countries continues its uptrend. *For the last four years, Lithuania has been the most successful Baltic country in terms of dwelling completions. In 2014, the number of new dwellings completed per 1,000 inhabitants was 2.6 in Lithuania, 2.1 in Estonia and 1.3 in Latvia. In terms of the average size of completed dwellings, the biggest dwellings were completed in Latvia for the third year running – in 2014, the average floor area of completed dwellings in Latvia was 128 square metres, i.e. about 20 square metres larger than in the two other Baltic countries.*

Joonis 1. Uusi eluruume 1000 elaniku kohta Balti riikides, 2001–2014
Figure 1. Dwelling completions per 1,000 inhabitants in the Baltic countries, 2001–2014

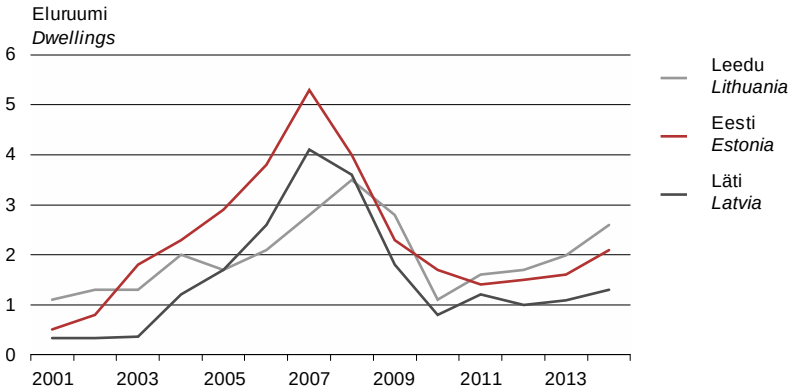

Allikad: Statistikaamet, Läti Statistika Keskbüroo ja Leedu statistikaamet
Sources: Statistics Estonia, Central Statistical Bureau of Latvia and Statistics Lithuania

Tabel 1. Ehitustööd, 2009–2013
Table 1. Construction activities, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Ehitusettevõtete ehitustööd	2 565,5	2 273,3	2 867,6	3 637,8	3 887,5	*Construction activities of construction enterprises*
Eestis	2 325,6	2 003,9	2 442,3	3 190,7	3 516,3	*in Estonia*
välisriikides	239,9	269,4	425,3	447,1	371,2	*in foreign countries*
Ehitusmahuindeks (2010 = 100), %	116	100	126	149	154	*Construction volume index (2010 = 100), %*
Ehitusmahuindeksi muutus eelmise aastaga võrreldes, %	–31	–13	26	18	3	*Change in construction volume index over the previous year, %*

Tabel 2. Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd ehitise tüübi järgi, 2009–2013
Table 2. Construction production in Estonia by type of construction, 2009–2013
(miljonit eurot jooksevhindades – *million euros at current prices*)

	2009	2010	2011	2012	2013	
Kõik ehitustööd	1 514,6	1 275,4	1 660,1	2 046,0	2 221,2	*Construction production total*
remont	905,0	800,6	1 079,2	1 323,1	1 469,2	*repair work*
Eluhooned						***Residential buildings***
Üksik- ja kaksikelamud	80,4	72,8	75,3	90,9	101,9	*One- and two-dwelling buildings*
Ridaelamud	15,9	14,2	21,4	28,8	17,5	*Terraced houses*
Korterelamud	122,8	110,3	135,0	150,0	212,8	*Blocks of flats*
Hoolekandeasutuste ja ühiselamute hooned	10,7	3,3	9,5	27,1	15,8	*Residences for communities*
KOKKU	229,8	200,5	241,2	296,9	348,1	*TOTAL*
remont	134,1	106,5	137,9	168,4	206,8	*repair work*
Mitteelamud						***Non-residential buildings***
Hotellid ning samalaadsed majutus- ja toitlustus-hooned	23,0	22,9	19,7	25,9	22,8	*Hotels and similar buildings for accommodation and catering services*
Büroohooned	141,2	90,0	111,4	142,6	131,2	*Office buildings*
Kaubandus- ja teenindushooned	116,0	64,3	90,4	128,0	135,2	*Commercial and service buildings*
Transpordi- ja sidehooned	16,7	13,7	16,9	15,8	13,8	*Transport and communication buildings*
Tööstus- ja laohooned	143,7	146,1	222,3	291,9	378,0	*Industrial buildings and warehouses*
Meelelahutus-, haridus-, tervishoiu- jm ühis-kasutatavad hooned	156,1	107,9	161,0	207,1	200,0	*Public entertainment, educational, hospital and institutional care buildings*
Muud mitteelamud	75,4	72,9	95,2	113,8	103,1	*Other non-residential buildings*
KOKKU	672,1	517,9	716,9	925,1	984,0	*TOTAL*
remont	377,5	310,9	451,4	637,9	653,1	*repair work*
Rajatised						***Civil engineering works***
Torujuhtmed, side- ja elektriliinid	216,8	224,4	302,7	358,1	381,2	*Pipelines, communication and electricity lines*
Heitvee- ja jäätmekäitlus-rajatised	30,7	14,6	24,0	35,5	39,7	*Constructions for sewerage and waste treatment*
Transpordi-rajatised	291,0	257,3	289,8	321,9	379,3	*Roads, streets and other constructions for transport*
Muud rajatised	74,2	60,8	85,5	108,4	89,0	*Other civil engineering works*
KOKKU	612,7	557,0	702,0	824,0	889,1	*TOTAL*
remont	393,3	383,2	489,9	516,7	609,2	*repair work*

Tabel 3. Kasutusse lubatud eluruumid, 2010–2014
Table 3. Dwelling completions, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Eluruume 1000 inimese kohta	1,7	1,4	1,5	1,6	2,1	*Dwellings per 1,000 inhabitants*
Pinda 1000 inimese kohta, m²	178,6	155,1	176,5	189,7	222,6	*Floor area per 1,000 inhabitants, m²*
Keskmine suurus, m²	102,3	107,4	117,3	120,4	106,1	*Average floor area, m²*

Joonis 2. Ehitatud eluruumid, 1950–2014
Figure 2. Constructed dwellings, 1950–2014

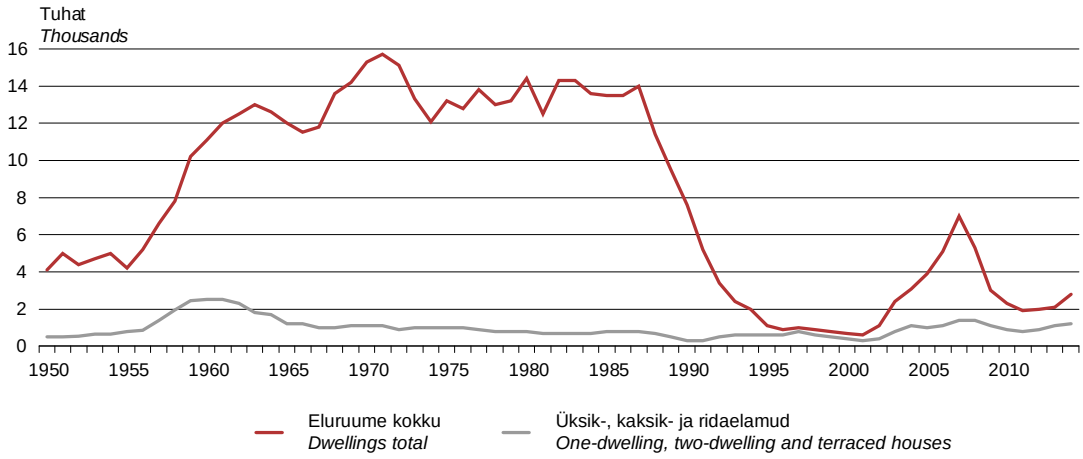

Tabel 4. Kasutusse lubatud eluruumid elamu tüübi järgi, 2010–2014
Table 4. Dwelling completions by type of residential building, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Üksikelamud	691	632	766	808	788	*One-dwelling buildings*
Kaksikelamud	130	78	104	158	188	*Two-dwelling buildings*
Ridaelamud	100	119	80	146	214	*Terraced houses*
Korterelamud						*Blocks of flats*
1–2-korruselised	52	61	68	143	169	*1–2-storeyed*
3–5-korruselised	387	589	711	656	958	*3–5-storeyed*
6–8-korruselised	652	439	168	168	405	*6–8-storeyed*
vähemalt 9-korruselised	312	–	93	–	34	*at least 9-storeyed*
KOKKU	2 324	1 918	1 990	2 079	2 756	*TOTAL*

Tabel 5. Kasutusse lubatud eluruumide pind elamu tüübi järgi, 2010–2014
Table 5. Floor area of completed dwellings by type of residential building, 2010–2014
(tuhat ruutmeetrit – *thousand square metres*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Üksikelamud	120,3	111,6	141,7	148,9	136,6	*One-dwelling buildings*
Kaksikelamud	18,6	11,2	15,4	22,5	26,2	*Two-dwelling buildings*
Ridaelamud	11,9	13,2	9,5	15,4	24,3	*Terraced houses*
Korterelamud						*Blocks of flats*
1–2-korruselised	3,3	4,8	4,5	9,8	12,7	*1–2-storeyed*
3–5-korruselised	24,1	37,0	47,0	44,9	63,8	*3–5-storeyed*
6–8-korruselised	40,0	28,1	9,4	8,9	26,6	*6–8-storeyed*
vähemalt 9-korruselised	19,6	–	5,9	–	2,2	*at least 9-storeyed*
KOKKU	237,8	205,9	233,4	250,4	292,5	*TOTAL*

Tabel 6. Kasutusse lubatud eluruumid tubade arvu, asukoha, omaniku ja tehnovarustuse järgi, 2010–2014
Table 6. Dwelling completions by number of rooms, location, owner and facilities, 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tubade arv						***Number of rooms***
1 tuba	9	6	5	4	5	*1 room and kitchen*
2 tuba	26	24	22	18	23	*2 rooms and kitchen*
3 tuba	26	26	24	24	26	*3 rooms and kitchen*
4 tuba	19	23	24	30	27	*4 rooms and kitchen*
5 tuba	13	14	16	17	13	*5 rooms and kitchen*
Vähemalt 6 tuba	7	7	9	7	6	*6 or more rooms and kitchen*
Asukoht						***Location***
Linn ja vallasisene linn	70	64	57	52	55	*Urban area*
Alev, alevik ja küla	30	36	43	48	45	*Rural area*
Omanik						***Owner***
Kohalik omavalitsus	0	0	1	0	0	*Local government*
Eraisik	43	43	45	54	39	*Private person*
Muu	57	57	54	46	61	*Other*
Tehnovarustus						***Facilities***
Veevärk	99	99	100	100	100	*Water supply system*
Keskküte	96	97	96	97	98	*Central heating*
Vann (dušš) ja/või saun	99	99	98	100	100	*Fixed bath, shower and/or sauna*
Kasutusse lubatud eluruumide arv	2 324	1 918	1 990	2 079	2 756	***Number of dwelling completions***

Tabel 7. Ehitusloa saanud eluruumid, 2010–2014
Table 7. Building permits granted for construction of dwellings, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Arv	2 581	2 830	3 035	3 049	3 941	*Number*
Pind, tuhat m²	285,9	310,0	325,6	360,6	419,6	*Floor area, thousand m²*
Keskmine suurus, m²	110,8	109,5	107,3	118,3	106,5	*Average floor area, m²*

Joonis 3. Ehitusloa saanud ja kasutusse lubatud mitteelamute kasulik pind, 2000–2014
Figure 3. Useful floor area of non-residential buildings for which building permits were granted, and of completed non-residential buildings, 2000–2014

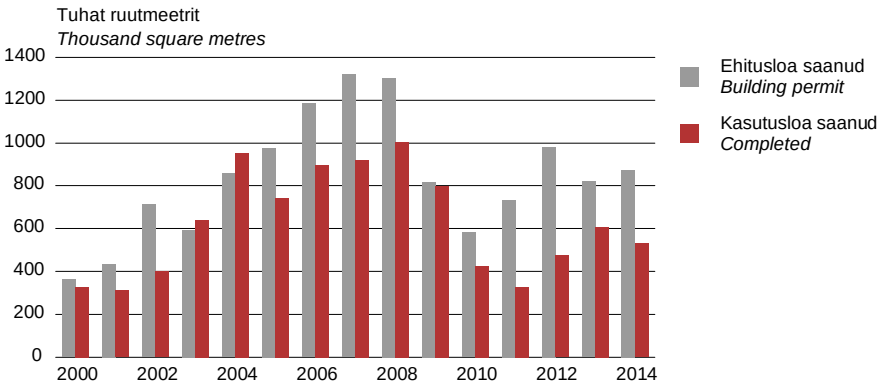

Metoodika

Ehitusstatistika hõlmab kõiki Eestis tegutsevaid ehitusettevõtteid. Vaadeldakse äriühinguid, mille põhitegevusala Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori EMTAK 2008 järgi on ehitus (jagu F). Küsitletakse kõiki riigi ja kohaliku omavalitsuse äriühinguid ning vähemalt 20 hõivatuga äriühinguid erasektoris. Erasektorisse kuuluvate väikeste äriühingute (1–19 hõivatut) hulgast tehakse küsitlemiseks lihtne juhuslik valik. Valikuuringuga kogutud andmete põhjal hinnatakse üldkogumi näitajaid.

Rahalised näitajad on esitatud jooksevhindades. Eri aastatel Eestis omal jõul tehtud ehitustööde maksumust aitab võrrelda ehitusmahuindeks.

Eluruumide ja mitteelamute arvu ning jaotuse andmed saadi aastatel 1995–2002 ehitusregistrist. Alates 2003. aastast saadakse need ehitus- ja hooneregistri alusel loodud ehitisregistrist.

Ehitusstatistika ja ehitisregistrist saadud andmete võrdlemisel tuleb arvestada järgmist:

- ehitisregistri andmed kajastavad peale ehitusettevõtete ehitatud hoonete ka eraisikute ehitatud hooneid;
- ligi 50% ehitusettevõtete tehtud ehitustöödest on remonttööd. Ehitisregistri andmed hõlmavad ainult uusehitust.

Methodology

Construction statistics cover all construction enterprises operating in Estonia. The survey population consists of economically active enterprises whose main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008) is construction (section F). All state and municipal enterprises as well as private enterprises with at least 20 persons employed are surveyed. A simple random sample is drawn from small private enterprises (1–19 persons employed). The data collected by sample survey are expanded to the whole population.

The financial data in the tables are given at current prices. To compare the sales of construction activities in Estonia in different years, the construction volume index is used.

The data on the number and structure of building completions in 1995–2002 were received from the Construction Register. Starting 2003, the data are received from the Register of Construction Works established on the basis of the Construction Register and the Building Register.

When comparing construction statistics with the data of the Register of Construction Works, the following should be taken into account:

- *the data of the Register of Construction Works include, in addition to buildings built by construction enterprises, also those built by private persons;*
- *repair work accounts for around 50% of the construction undertaken by construction enterprises. The data received from the Register of Construction Works represent only new construction.*

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 4/2014. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

KINNISVARA

Jaanika Tiido

Ülevaade

2014. aastal kinnisvaraobjektide hinna tõus Eesti kinnisvaraturul aeglustus ja turg muutus stabiilsemaks. Kuigi kinnisvaratehingute hinnad on viimastel aastatel järk-järgult kasvanud, pole tehingute keskmine väärtus majandusbuumiaegseid hindu veel kinni püüdnud, olles kolmandiku võrra madalamad.

2014. aastal tehti 44 788 kinnisvara ostu-müügitehingut koguväärtusega 2,3 miljardit eurot. 2013. aastaga võrreldes kasvas tehingute koguarv 7% ja koguväärtus 13%. Kinnisvaratehingute keskmine väärtus oli 51 347 eurot, kasvades 2013. aastaga võrreldes 5%. Kolmandik kinnisvara ostu-müügitehingutest tehti hoonestamata ja ligi viiendik hoonestatud maaga. Hoonestamata kinnistutega tehtud tehingute koguväärtus oli 31% ja hoonestatud kinnisasjadega tehtud tehingute väärtus 3% suurem kui aasta varem. Ligi pooled kinnisvara ostu-müügitehingutest tehti korteriomandiga, seejuures kasvas korteritehingute arv 2013. aastaga võrreldes 4% ja väärtus 13%.

Kinnisvaraturg oli 2014. aastal kõige aktiivsem Harju, Tartu ja Ida-Viru maakonnas, kus sooritati vastavalt 39%, 10% ja 9% kõigist tehingutest. Harju maakonnas tehtud tehingute väärtus oli 67% ja Tartu maakonnas tehtute väärtus 10% tehingute koguväärtusest. Tallinnas tehti 11 120 kinnisvara ostu-müügitehingut ehk neljandik kõigist ostu-müügitehingutest. Pärnus ja Tartus oli tehingute arv vastavalt 1002 ja 1927. Tallinnas ja Pärnus oli tehinguid sama palju kui aasta varem, Tartus 12% vähem.

Kinnisvaraturu aktiivseim sektor oli endiselt korteriturg. Turgu hoiab erksana tarbijate keskmisest suurem kindlustunne, konkurents elamuarenduses ja eluasemelaenude madal intressimäär, mis on langenud peamiselt euribori ning intressimäära riskimarginaali vähenemise toel.

Korteriomandi ostu-müügitehingu keskmine väärtus suurenes aastaga kogu Eestis 9%. Suurim oli kasv Lääne- ja Põhja-Eestis (vastavalt 12% ja 11%) ning Kirde-Eestis (8%). Lõuna- ja Kesk-Eestis jäi korteriomandiga tehtud tehingute keskmise väärtuse kasv tagasihoidlikuks, olles vastavalt 2% ja 3%. Enim ehk 14% aga vähenes korteriomandi ostu-müügitehingu keskmine väärtus aastaga Põlva ja Valga maakonnas. Kõige rohkem aga suurenes näitaja Jõgeva maakonnas – üle 20% – ja Viljandi maakonnas – 16%.

Korteriomandi ostu-müügitehingute Eesti keskmine ruutmeetri hind oli 2014. aastal 930 eurot ja Eesti keskmine ilma Tallinnata 570 eurot – kümnendiku võrra kõrgemad kui 2013. aastal. Tallinnas oli keskmine ruutmeetri hind 1450 eurot, mis on 16% kallim kui aasta varem. Tartus oli keskmine ruutmeetri hind 1160 eurot (kasv 13%) ja Pärnus 850 eurot (kasv 9%). Enim tõusis väikeste korterite (kuni 30 m^2) keskmine ruutmeetri hind – aastaga 22%. Suurte korterite (70–250 m^2) keskmine ruutmeetri hind kerkis 6%.

Eluasemelaenude intressimäärad on kõigi aegade soodsaimad. Mõni aasta enne 2014. aastat oli eluasemelaenude kuukeskmine intressimäär stabiilselt 3%. 2014. aastal langes intressimäär veelgi ja oli 2%. Majandusbuumi ajal oli eluasemelaenude kuukeskmine intressimäär 4% ja kriisiaastatel tõusis see 6%-ni, hakates seejärel taas langema.

REAL ESTATE

Jaanika Tiido

Overview

In 2014, the rise of the real estate prices in the Estonian real estate market slowed down and the market became more stable. Although the prices of real estate transactions have gradually increased in recent years, the average value of transactions has not achieved the level of the prices at the time of the boom, remaining lower by a third.

44,788 purchase-sale transactions of real estate with the total value of 2.3 billion euros were notarised in 2014. *The number of transactions increased by 7% compared to 2013 and the total value of transactions increased by 13%. The average value of purchase-sale transactions was 51,347 euros, increasing by 5% compared to 2013. Transactions with unimproved registered immovables accounted for a third and transactions with registered immovables with buildings for nearly a fifth of all purchase-sale transactions of real estate. Compared to 2013, the total value of transactions with unimproved registered immovables increased by a third, while the total value of transactions with unimproved registered immovables increased 31% and the value of registered immovables with buildings increased 3%. Transactions with apartments accounted for a half of all purchase-sale transactions of real estate. Compared to 2013, the number of transactions with apartments grew 4% and the total value of transactions with apartments increased by 13%.*

In 2014, the real estate market was the most active in Harju, Tartu and Ida-Viru counties, which accounted for 39%, 10% and 9% of all transactions, respectively. The value of transactions made in Harju county accounted for 67% and the value of those conducted in Tartu county for 10% of the total value of transactions. A quarter of all purchase-sale transactions of real estate was notarised in Tallinn (11,120 transactions). In Pärnu and Tartu cities, the number of transactions made was 1,002 and 1,927, respectively. The number of transactions closed in Tallinn and Pärnu remained at the same level as the year before, while in Tartu the number of transactions decreased by 12%.

The apartment market was still the most active sector of the real estate market. *The market is kept alert by people's above-average confidence levels, competition in housing development and the low interest rate of housing loans, which has decreased mainly thanks to Euribor and a decrease in the interest rate risk margin.*

Compared to 2013, the average value of purchase-sale transactions with apartments increased by 9% across Estonia. The biggest increase occurred in Western and Northern Estonia (12% and 11%, respectively) and in North-Eastern Estonia (8%). In Southern and Central Estonia, the increase in the average value of purchase-sale transactions with apartments remained modest, at 2% and 3%, respectively. Over the year, the average value of purchase-sale transactions with apartments decreased the most (14%) in Põlva and Valga counties. The biggest rise in the average value of purchase-sale transactions with apartments occurred in Jõgeva country, where the increase was more than fifth, and in Viljandi country (16%).

In 2014, the average price per square metre of an apartment in a purchase-sale transaction was 930 euros in Estonia. The Estonian average without Tallinn was 570 euros per square metre. Both average values were a tenth higher than in 2013. In Tallinn, the average price per square metre was 1,450 euros, which is 16% more expensive than the year before. In Tartu, the average price per square metre was 1,160 euros (up by 13%) and in Pärnu – 850 euros (up by 9%). The average price per square metre for small apartments (up to 30 m^2) increased the most – 22% over the year. The average price per square metre of big apartments (70–250 m^2) rose 6%.

Interest rates of housing loans are the lowest of all ages. *A few years before 2014, the monthly average interest rate of housing loans was a stable 3%. In 2014, the interest rate dropped even more and amounted to 2%. During the economic boom, the monthly average interest rate of housing loans was 4% and during the recession the interest rate rose to 6%, after which it started to drop again.*

Tabel 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingud, 2010–2014
Table 1. Notarised purchase-sale transactions of real estate, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Tehingute arv						***Number of transactions***
Kõik kinnisvaraobjektid	30 979	32 264	36 177	41 676	44 788	*All real estate objects*
Hoonestamata kinnisasi[a]	9 935	10 450	11 289	12 902	14 968	*Unimproved registered immovable[a]*
Eluhoonetega kinnisasi	3 642	3 931	4 356	5 052	5 446	*Registered immovable with residential buildings*
Mitteeluhoonetega kinnisasi	2 106	2 317	2 280	2 728	2 621	*Registered immovable with non-residential buildings*
Korteriomand[b]	15 296	15 566	18 252	20 994	21 753	*Apartment[b]*
Tehingute väärtus, miljonit eurot						***Value of transactions, million euros***
Kõik kinnisvaraobjektid	1 204	1 522	1 727	2 040	2 299	*All real estate objects*
Hoonestamata kinnisasi[a]	202	250	289	333	436	*Unimproved registered immovable[a]*
Eluhoonetega kinnisasi	217	243	261	317	360	*Registered immovable with residential buildings*
Mitteeluhoonetega kinnisasi	272	438	427	449	439	*Registered immovable with non-residential buildings*
Korteriomand[b]	512	592	749	941	1 064	*Apartment[b]*

[a] Hoonestamata kinnisasi: metsamaa + haritav maa + muu hoonestamata kinnisasi.
[b] Korteriomand: korteriomandina müüdud eluruumid + korteriomandina müüdud mitteeluruumid.

[a] *Unimproved registered immovable: forest land + arable land + other unimproved registered immovable.*
[b] *Apartment: dwellings sold as apartments + non-residential premises sold as apartments.*

Joonis 1. Notariaalselt tõestatud kinnisvara ostu-müügitehingute arv ja väärtus, 2004–2014
Figure 1. Number and value of notarised purchase-sale transactions of real estate, 2004–2014

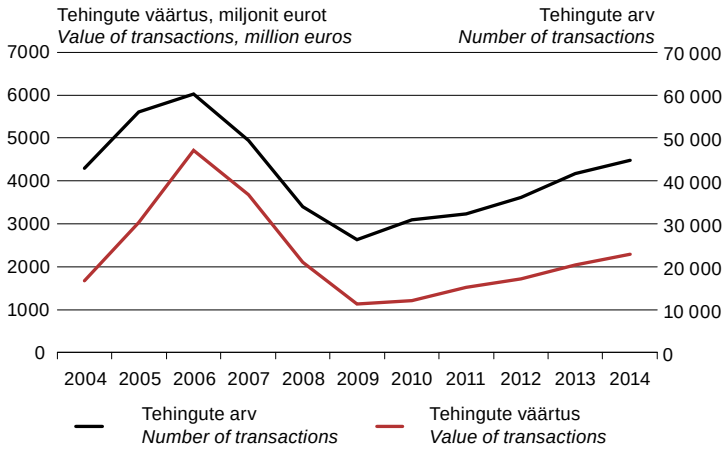

Joonis 2. Kinnisvara ostu-müügitehingud objekti järgi, 2014
Figure 2. Purchase-sale transactions of real estate by object, 2014

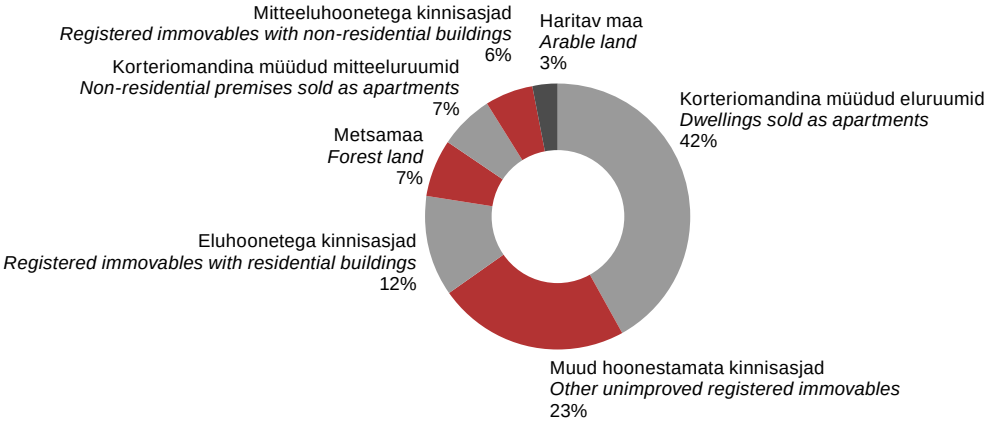

Joonis 3. Kinnisvara ostu-müügitehingute väärtus objekti järgi, 2014
Figure 3. Value of purchase-sale transactions of real estate by object, 2014

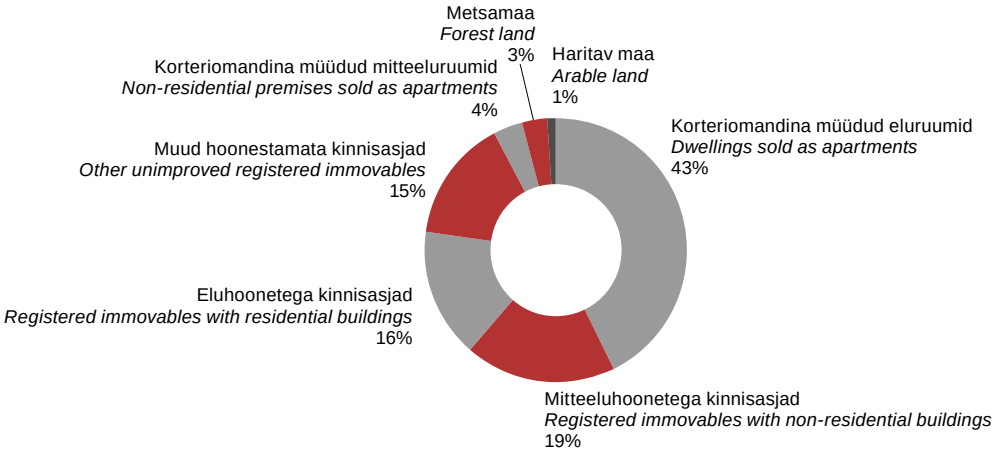

Tabel 2. Korteriomandina ostetud-müüdud kinnisvara keskmine ruutmeetri hind korteri suuruse järgi, 2010–2014
Table 2. Average price per square metre of purchase-sale transactions with apartments by size of apartment, 2010–2014
(eurot – *euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kõik korteriomandid						***All apartments***
Kogu Eesti	640	706	760	843	933	*Estonia, total*
Tallinn	918	1 035	1 103	1 256	1 451	*Tallinn*
Tartu	776	839	908	1 025	1 158	*Tartu*
Pärnu	687	728	746	782	850	*Pärnu*
10–29 m²						***10–29 m²***
Kogu Eesti	583	626	719	817	997	*Estonia, total*
Tallinn	746	844	963	1 101	1 384	*Tallinn*
Tartu	743	823	882	989	1 128	*Tartu*
Pärnu	624	604	597	687	752	*Pärnu*
30–40 m²						***30–40 m²***
Kogu Eesti	551	607	659	744	834	*Estonia, total*
Tallinn	862	941	1 027	1 212	1 397	*Tallinn*
Tartu	741	847	944	1 042	1 212	*Tartu*
Pärnu	631	652	693	740	811	*Pärnu*
41–54 m²						***41–54 m²***
Kogu Eesti	599	646	706	776	846	*Estonia, total*
Tallinn	909	991	1 074	1 236	1 407	*Tallinn*
Tartu	765	820	876	1 030	1 146	*Tartu*
Pärnu	689	795	800	777	854	*Pärnu*
55–69 m²						***55–69 m²***
Kogu Eesti	672	722	771	845	913	*Estonia, total*
Tallinn	928	1 046	1 091	1 206	1 394	*Tallinn*
Tartu	804	826	888	1 013	1 132	*Tartu*
Pärnu	770	792	777	837	889	*Pärnu*
70–249 m²						***70–249 m²***
Kogu Eesti	829	969	1 001	1 107	1 175	*Estonia, total*
Tallinn	1 120	1 304	1 347	1 514	1 688	*Tallinn*
Tartu	832	889	974	1 049	1 183	*Tartu*
Pärnu	729	750	778	880	932	*Pärnu*

Joonis 4. Kodumajapidamistele antud eluasemelaenude kuukeskmine intressimäär, 2004–2014
Figure 4. Monthly average interest rate of housing loans granted to households, 2004–2014

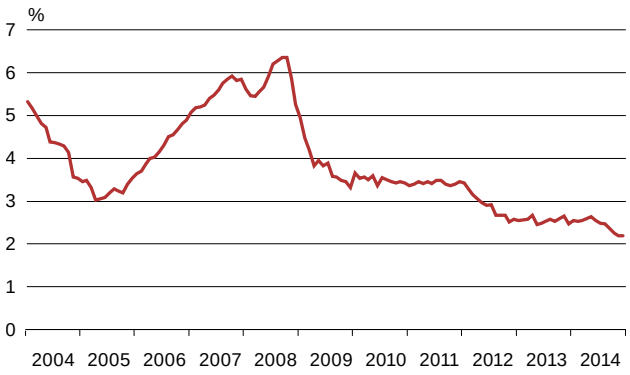

Metoodika

Kinnisvarastatistika põhineb kõikidelt notaritelt kogutud kinnistu võõrandamise tehingute andmetel. Kinnisvara ostu-müügitehingute riikliku statistika tegemise aluseks on Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed. Statistikaameti andmebaasi ja Maa-ameti tehingute andmebaasi andmed võivad andmete täpsustamise põhimõtete tõttu vähesel määral erineda. Eraisikutele antud eluasemelaenude intressimäär põhineb Eesti Panga andmetel.

Peatükis nimetatud piirkonnad hõlmavad järgmisi maakondi:

- Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn);
- Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond;
- Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond;
- Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond;
- Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond.

Methodology

Real estate statistics are based on the data about the transfer of registered immovables that are collected from all notaries. The data of the Estonian Land Board's transactions database serve as the basis for the production of official statistics on the purchase-sale transactions of real estate. The data in Statistics Estonia's database may be slightly different from the data in the Estonian Land Board's transactions database due to different principles of data adjustment. The average annual interest rate of housing loans granted to individuals is based on the data of Eesti Pank (the central bank of Estonia).

The regions mentioned in this chapter include the following counties:

- *Northern Estonia: Harju county (incl. Tallinn);*
- *Central Estonia: Järva, Lääne-Viru and Rapla counties;*
- *North-Eastern Estonia: Ida-Viru county;*
- *Western Estonia: Hiiu, Lääne, Pärnu and Saare counties;*
- *Southern Estonia: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi and Võru counties.*

Kasulikke linke
Useful links

Maa-ameti tehingute andmebaas
Estonian Land Board's transactions database
http://www.maaamet.ee/kinnisvara/htraru/

Eesti Panga veebileht
Eesti Pank (central bank of Estonia)
www.eestipank.ee

TRANSPORT

Piret Pukk

Ülevaade

Eesti veondusettevõtete teenuseid kasutas 2014. aastal maanteel, merel, raudteel ja õhus kokku 211 miljonit sõitjat, sellest 92,7% maanteel, 4,1% merel, 2,8% raudteel ja 0,4% õhus. Sõitjate arv vähenes 2013. aastaga võrreldes 2%.

2014. aastal kasvas märgatavalt sõitjatevedu raudteel. Sõitjatevedu maanteel vähenes 2014. aastal 3% ja sõitjaid oli kokku 195,6 miljonit. Neist 85% ehk ligi 167 miljonit sõitis linnaliinidel (sh trammi ja trolliga). Maakonnaliinidel oli ligi 17 miljonit sõitjat (kasv võrreldes 2013. aastaga 2%), tellimusvedudel bussiga 5 miljonit (kasv 34%), riigisisestel kaugliinidel 4,4 miljonit (langus 2%) ja rahvusvahelistel liinidel 808 700 (kasv 10%). Eesti mereveoettevõtted vedasid 2014. aastal 8,7 miljonit sõitjat, mida oli 1% vähem kui 2013. aastal. Riigisisestel merevedudel veeti 2,2 miljonit sõitjat (kasv 4%) ja rahvusvahelistel vedudel 6,5 miljonit (langus 3%). Uute rongide liiniletulekuga elavnes mullu sõitjatevedu raudteel, kus sõitjate arv oli 5,9 miljonit – 41% suurem kui 2013. aastal. Riigisisestel raudteevedudel oli 2014. aastal 5,8 miljonit sõitjat (kasv 43%) ja rahvusvahelistel vedudel 97 000 (langus 21%). Eesti õhutranspordiettevõtete teenuseid kasutas 2014. aastal 771 300 sõitjat – 1% enam kui aasta varem. Riigisisestel õhuvedudel transporditi 17 800 sõitjat (langus 7%) ja rahvusvahelistel vedudel 753 500 (kasv 2%). Kasvu mõjutas tellimuslendudel sõitjate arvu suurenemine.

Veondusettevõtete sõitjakäive kasvas varasema aastaga võrreldes kokku 6%. Maanteetranspordiettevõtete sõitjakäive vähenes 2%, ulatudes 2014. aastal 2,6 miljardi sõitjakilomeetrini. Meretranspordiettevõtete sõitjakäive kahanes aastaga 4% ja oli ligi 1,2 miljardit sõitjakilomeetrit. Raudtee- ja õhutranspordiettevõtete sõitjakäibe kasv oli vastavalt 26% ja 29%, ulatudes raudteevedudel 280,1 miljoni ja õhuvedudel 1,4 miljardi sõitjakilomeetrini.

Kaubaveo maht raudteel vähenes järsult. Eesti veondusettevõtete kaubaveo maht tonnides oli 2014. aastal 5% väiksem ja veosekäive tonnkilomeetrites 15% väiksem kui 2013. aastal. Eesti veondusettevõtted transportisid 2014. aastal maanteel, raudteel, merel ja õhus kokku 75,1 miljonit tonni kaupa – ligi 50% maanteel, 48% raudteel ja 2% merel.

Hoolimata veomahtude üldisest vähenemisest vedasid maanteetranspordiettevõtted 2014. aastal ligi 37,3 miljonit tonni kaupa, mida oli 12% enam kui 2013. aastal. Riigisiseste kaubavedude maht oli 23,7 miljonit ja rahvusvaheliste vedude maht 13,6 miljonit tonni. Kasvas nii riigisiseste kui ka rahvusvaheliste vedude kaubamaht. Kaubavedu raudteel vähenes 2014. aastal ligi viiendiku võrra, ulatudes 36,3 miljoni tonnini. Tegemist oli suurima kaubaveo mahu vähenemisega pärast 2007. ja 2008. aastat. Riigisisestel raudteevedudel transporditi 20,1 miljonit ja rahvusvahelistel vedudel 16,2 miljonit tonni kaupa. Transiitkaupu veeti raudteel 14,1 miljonit tonni – neljandiku võrra vähem kui 2013. aastal. Sealhulgas vähenes vedelate rafineeritud naftatoodete vedu 38% ehk veidi üle 5 miljoni tonni. Transiitkaubana veetavate lämmastikuühendite ja väetiste, v.a looduslike väetiste transport raudteel kasvas aastaga 18%. Konteinereid veeti raudteel 72 000 TEU[a] ulatuses – 16% enam kui 2013. aastal. Enamik neist olid transiitkonteinerid. Meretranspordiettevõtted vedasid 2014. aastal 1,6 miljonit tonni kaupa ehk 17% vähem kui aasta varem. Õhutranspordiettevõtete veetud kauba ja posti maht oli 3000 tonni – 50% suurem kui 2013. aastal. Õhus veetavatest kaupadest suurenes postisaadetiste vedu.

Maanteetranspordiettevõtete veosekäive kasvas 2013. aastaga võrreldes 7% ja oli 6,9 miljardit tonnkilomeetrit, raudteetranspordiga tegelevate ettevõtete veosekäive aga vähenes aastaga ligi kolmandiku, ulatudes 3,3 miljardi tonnkilomeetrini. Meretranspordiettevõtete veosekäive vähenes

[a] TEU (*twenty-foot equivalent unit*) – standardühik erimahuliste konteinerite loendamiseks ja konteinerilaevade või -terminalide mahutavuse väljendamiseks. Üks 20-jalane ISO konteiner võrdub ühe TEU-ga.

aastaga üle 50% ja oli 425 miljonit tonnkilomeetrit ning õhutranspordiettevõtete veosekäive suurenes 19%, ulatudes 1,8 miljoni tonnkilomeetrini.

Naaberriikides Lätis ja Leedus vähenes 2014. aastal sõitjate arv raudteel vastavalt 3% ja 5% – Lätis oli sõitjaid 19,2 miljonit ja Leedus 4,1 miljonit. Kaubavedu raudteel kasvas nii Lätis kui ka Leedus aastaga 2%, ulatudes vastavalt 57 ja 49 miljoni tonnini.

Lennureisijaid oli rohkem kui 2013. aastal. Eesti lennujaamades teenindati 2014. aastal üle 2,04 miljoni lennureisija – 3% enam kui 2013. aastal. Rahvusvahelistel lendudel oli 2 miljonit sõitjat (3% enam kui aasta varem) ja riigisisestel lendudel 36 500 sõitjat (13% vähem). Nädalas toimus sama palju regulaarlende kui 2013. aastal. Kauba- ja postivedu lennujaamade kaudu vähenes varasema aastaga võrreldes 5%, ulatudes kokku 19 900 tonnini. Tallinna lennujaama reisijate arv kasvas 3% ja oli veidi üle 2,02 miljoni, enamikku sõitjatest teenindati regulaarlendudel.

2013. aastal oli Euroopa Liidus (EL) kokku 842 miljonit lennureisijat – 2% rohkem kui 2012. aastal. Neist 43% sõitsid EL-i sisestel lendudel. Statistika hõlmab lennujaamu, milles on aastas üle 150 000 reisija. Eestis oli 2013. aastal lennureisijaid varasema aastaga võrreldes 11% vähem.

Reisilaevadega saabus välismaalt Eestisse rekordarv inimesi. 2014. aastal läbis rahvusvahelistel vedudel Eesti sadamaid 9,9 miljonit sõitjat – varasemast aastast 3% enam. Seda mõjutas Eesti ja Soome vahel sõitjate arvu kasv. Eesti sadamates käis veidi vähem reisilaevu ja ka ristlusreisilaevu kui 2013. aastal. Ristluslaevadega saabus Eestisse 470 400 merereisijat – 8% vähem kui aasta varem. Eesti meretranspordiettevõtted vedasid peamistel rahvusvahelistel liinidel 5,7 miljonit sõitjat ja peamistel Eesti-sisestel laevaliinidel 2,2 miljonit sõitjat.

EL-i sadamaid läbinud reisijate koguarv oli 2013. aastal hinnanguliselt 400 miljonit. Aastaga kasvas see näitaja 0,5%, millega lõppes mitu aastat kestnud langustrend. Eesti sadamates kasvas reisijate arv 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 4%.

Kaubavedu sadamate kaudu on kasvanud. Kaubalaevade koguarv oli väiksem kui 2013. aastal, kuigi vedellastilaevade arv aastaga kasvas. Kaubalaevade keskmine kogumahutavus oli ligi 11 600. 2014. aastal käideldi Eesti sadamates 43,6 miljonit tonni kaupa ehk 2% enam kui 2013. aastal. Välismaale veeti sadamate kaudu 9 miljonit tonni kaupa ehk 1% rohkem ja välismaalt saabus 5,5 miljonit tonni kaupa ehk sama palju kui 2013. aastal. Lastitud ja lossitud transiitkauba maht suurenes aastaga 2% ja oli 29 miljonit tonni. Transiitkauba lastimine vähenes 9% ja lossimine kasvas 47%. Endiselt käideldi Eesti sadamates enim vedelaid rafineeritud naftatooteid – ligi 23,9 miljonit tonni –, kuid nende vedu vähenes aastaga 1%. Metsandus- ja metsavarumistoodete vedu vähenes 2%. Suurematest kaubagruppidest kasvas koos transporditavate kaupade vedu 3%, lämmastikuühendite ja väetiste, v.a looduslike väetiste vedu 15% ning ühise kaubagrupina kivi, liiva, kruusa, savi, turba jm-de mujal klassifitseerimata kaevandussaaduste vedu 4%. Merekonteinerite vedu sadamate kaudu kasvas aastaga TEU-des 3% ja oli veidi üle 261 000 TEU.

EL-i liikmesriikide sadamates vähenes lasti käitlemine 2013. aastal varasema aastaga võrreldes 0,6%. Sadamates käideldud kaupu oli hinnanguliselt 3,7 miljardit tonni. Eesti sadamates vähenes kaubamaht 2013. aastal 1%. EL-i sadamaid läbinud laeva keskmine kogumahutavus oli 2013. aastal veidi üle 7000, mis on seni EL-i suurim registreeritud keskmine laeva suurus.

Mootorsõidukite arv liiklusregistris kasvas taas. Maanteeameti hallatavas liiklusregistris oli 2014. aasta lõpus arvel 652 950 sõiduautot, 96 622 veoautot, 4618 bussi, 26 975 mootorratast ja 15 278 mopeedi – kõiki rohkem kui aasta varem. Ka traktorite ja liikurmasinate arv kasvas. 2014. aastal registreeriti esmaselt 47 253 sõiduautot – üle 2200 vähem kui 2013. aastal. Uusi sõiduautosid aga registreeriti 1440 võrra rohkem kui aasta varem. Esmaselt registreeritud veoautosid oli 7577.

Alates 2013. aastast liiklevad Eesti raudteel uued reisirongid. Riiklikus raudteeliiklusregistris oli 2014. aasta lõpus kirjas 298 vedurit, 19 elektri- ja 52 diiselmootorvagunit, 283 sõitjateveo- ja 21 188 kaubavagunit. Esmaselt võeti 2013. aastal kasutusele 9 ja 2014. aastal 8 vedurit. Kui 2013. aastal registreeriti esmaselt 947 kauba- ja 62 sõitjateveo vagunit (sh 32 mootorvagunit), siis 2014. aastal lisandus kaubaveos 49 ja sõitjateveos 16 vagunit (sh 6 mootorvagunit).

Eesti laevaregistris oli 2014. aasta lõpus kirjas 104 merelaeva (kogumahutavusega vähemalt 100) ja 28 siseveelaeva. Laevapereta prahitud laevade registris oli 13 laeva (kogumahutavusega vähemalt 100). Eesti tsiviilõhusõidukite registris oli 2014. aasta lõpus arvel 169 õhusõidukit.

Liiklusõnnetustes hukkunute arv Eesti teedel on vähenenud. Maanteeameti liiklusõnnetuste andmekogus registreeriti 2014. aastal Eestis 1435 inimkannatanuga liiklusõnnetust, milles hukkus 78 ja sai vigastada 1746 inimest. Aastaga vähenes hukkunute arv 3 võrra, kuid kasvas liiklusõnnetuste ja vigastatute arv. Euroopa Komisjoni andmetel hukkus EL-i maanteedel 2014. aastal liiklusõnnetustes ligi 25 700 inimest ehk miljoni elaniku kohta 50,5. Eestis hukkus liiklusõnnetustes miljoni elaniku kohta 59 inimest. Lätis ja Leedus oli see näitaja vastavalt 106 ja 90, Soomes 41 ja Rootsis 29.

Eesti raudteede kogupikkus on 2146 km, millest 918 km on peateed avalikul raudteel. 2014. aastal juhtus Eesti raudteedel 18 märkimisväärset õnnetust, milles hukkus 13 inimest. Raudteeületuskohal toimunud sõidukite kokkupõrgetes hukkus 5 ja rongi otsasõidu tagajärjel 8 inimest. Raudteeõnnetuste peamised põhjused on liiklejate hooletus ja ohutusnõuete eiramine. Laevaõnnetusi registreeriti Eesti territoriaalmerel ja sisevetes 2014. aastal 12, õnnetustes hukkunuid ei olnud. Lennuõnnetusi Eesti territooriumil möödunud aastal ei olnud.

TRANSPORT

Piret Pukk

Overview

In 2014, the number of passengers carried by Estonian transport enterprises by road, rail, sea and air transport amounted to 211 million. 92.7% of these passengers were carried by road, 4.1% by sea, 2.8% by rail and 0.4% used air transport. The number of passengers served by Estonian transport enterprises decreased by 2% compared to 2013.

In 2014, the carriage of passengers by rail increased significantly. *3% fewer passengers used road transport in 2014. There were 195.6 million passengers in total and 85% of them, i.e. about 167 million passengers, used urban transport (i.e. buses, trams and trolleybuses). The number of passengers using county lines was about 17 million (up by 2% compared to 2013). National non-scheduled transport was used by 5 million passengers (up by 34%). The number of passengers was 4.4 million on domestic highway lines (down by 2%) and 808,700 on international lines (up by 10%). In 2014, Estonian sea transport enterprises carried 8.7 million passengers, which is 1% fewer than in 2013. The number of passengers carried was 2.2 million in domestic sea traffic (up by 4%) and 6.5 million in international sea traffic (down by 3%). Last year, with the arrival of new trains, the number of passengers using rail transport increased significantly. Around 5.9 million passengers were carried by rail – 41% more than in 2013. In 2014, 5.8 million passengers were carried in domestic rail traffic (up by 43%) and 97,000 passengers in international rail traffic (down by 21%). Estonian air transport enterprises carried 771,300 passengers in 2014 – 1% more than a year earlier. 17,800 passengers were carried in domestic air traffic (down by 7%) and 753,500 passengers in international air traffic (up by 2%). The increase was due to a rise in the number of charter flight passengers.*

Compared to the previous year, the passenger traffic volume of transport enterprises increased by 6% in passenger-kilometres. The passenger traffic volume of road transport enterprises decreased by 2% and amounted to 2.6 billion passenger-kilometres in 2014. The passenger traffic volume of sea transport enterprises decreased by 4% year-over-year and totalled nearly 1.2 billion passenger-kilometres. The passenger traffic volume of rail transport enterprises and that of air transport enterprises increased 26% and 29%, respectively, amounting to 280.1 million passenger-kilometres in rail transport and 1.4 billion passenger-kilometres in air transport.

There was a sharp decrease in the carriage of goods by rail. *In 2014, the freight volume of Estonian transport enterprises in tonnes was 5% smaller and the freight turnover in tonne-kilometres 15% smaller than in 2013. Estonian transport enterprises carried 75.1 million tonnes of goods in 2014 – nearly 50% by road, 48% by rail and 2% by sea.*

Despite the overall decrease in freight volumes, road transport enterprises carried nearly 37.3 million tonnes of goods in 2014, which is 12% more than in 2013. 23.7 million tonnes of goods were transported in domestic road traffic and 13.6 million tonnes in international traffic. Freight volumes grew both in domestic transport and in international transport. In 2014, the amount of goods carried by rail was nearly a fifth smaller than the year before, amounting to 36.3 million tonnes. The year-over-year decrease in freight volume in 2014 was the largest since 2007 and 2008. 20.1 million tonnes of goods were transported in domestic rail traffic and 16.2 million tonnes in international traffic. Transit cargo transported by rail amounted to 14.1 million tonnes – a fourth less than in 2013. The carriage of liquid refined petroleum products decreased by 38% or slightly over 5 million tonnes. The transit of nitrogen compounds and fertilizers (except natural fertilizers) by rail increased 18% compared to the previous year. Containers transported by rail accounted for 72,000 TEUs[a], which is 16% more than in 2013. Most of the containers carried were transit containers. The freight volume of sea transport enterprises was 1.6 million tonnes in 2014, which is 17% less than in the previous year. Air transport enterprises carried 3,000 tonnes of cargo and mail – 50% more than in 2013. Among the cargo transported by air, there was an increase in the carriage of postal shipments.

The freight turnover of road transport enterprises increased by 7% compared to 2013 and totalled 6.9 billion tonne-kilometres. In rail transport, however, freight turnover decreased by a third compared to 2013 and amounted 3.3 billion tonne-kilometres. The freight turnover of sea transport enterprises decreased by more than 50% compared to 2013 and totalled 425 million tonne-kilometres, while the freight turnover of air transport enterprises was 1.8 million tonne-kilometres, having increased by 19%.

In 2014, in our neighbouring countries Latvia and Lithuania, the number of passengers by rail fell by 3% and 5%, respectively – there were 19.2 million passengers in Latvia and 4.1 million passengers in Lithuania. The transport of goods by rail grew in both Latvia and Lithuania by 2%, reaching 57 and 49 million tonnes, respectively.

More passengers passed through airports than in 2013. *In 2014, the passenger traffic volume of Estonian airports was over 2.04 million persons, which is 3% more than in 2013. 2 million passengers were carried on international flights (3% more than in 2013) and over 36,500 passengers on domestic flights (13% fewer than in 2013). There were as many scheduled flights per week as a year earlier. Compared to 2013, cargo and mail services through airports decreased 5%, amounting to 19,900 tonnes. The number of passenger passing through Tallinn Airport increased 3% and totalled slightly over 2.02 million passengers; most of the passengers were serviced on scheduled flights.*

In 2013, the total number of passengers travelling by air in the European Union (EU) could be established at 842 million, 2% more than in 2012. 43% of the total passenger air transport was within the EU-28. The statistics cover airports with more than 150,000 passengers annually. The passenger traffic volume of Estonian airports decreased 11% in 2013 compared with the previous year.

A record number of passengers arrived at Estonian ports by passenger ships. *In 2014, 9.9 million passengers visited Estonian ports by international transport. This is 3% more than in 2013. The growth was influenced by the increased number of passengers travelling between Estonia and Finland. Fewer passenger ships and cruise ships called at Estonian ports than in 2013. 470,400 cruise passengers arrived by sea, which is 8% less than a year earlier. Estonian sea transport enterprises transported 5.7 million passengers on the main international routes and 2.2 million passengers on the main domestic ship routes.*

The estimated number of passengers passing through EU ports in 2013 was 400 million, which is 0.5% more than in 2012 and may signal an end to the falling trend observed in recent years. In 2013, passenger transport through Estonian ports increased by 4% compared to the previous year.

[a] *TEU (twenty-foot equivalent unit) – the standard unit for counting containers of various capacities and for describing the capacities of container ships or terminals. One twenty-foot ISO container equals 1 TEU.*

The cargo volume in Estonian ports increased in 2014. *The number of cargo ships calling at ports decreased, although there were more liquid bulk cargo ships than in the previous year. The average gross tonnage of cargo vessels was about 11,600. In 2014, Estonian ports handled 43.6 million tonnes of cargo (2% more than in 2013). 9 million tonnes of goods were transported abroad through ports, i.e. 1% more than in 2013. 5.5 million tonnes of goods arrived at Estonian ports – as much as in 2013. Transit goods were loaded and unloaded in the amount of 29 million tonnes, which is 2% more than in 2013. Transit cargo loading decreased by 9% and transit cargo unloading grew by 47%. The most frequently handled group of goods in Estonian ports was still refined petroleum products (about 23.9 million tonnes), although the transport of these products decreased 1%. The transportation of forestry and logging products decreased 2%. Among the largest groups of goods handled, the transportation of grouped goods increased by 3%, the handling of nitrogen compounds and fertilizers (except natural fertilizers) by 15%. The transport of stone, sand, gravel, clay, peat and other mining and quarrying products n.e.c. increased by 4%. Sea container transportation through ports in TEUs increased 3% and accounted for a little over 261,000 TEUs.*

The total gross weight of goods handled in EU ports in 2013 was estimated at 3.7 billion tonnes, representing a 0.6% decrease compared to 2012. In 2013, cargo volumes in Estonian ports were 1% smaller than in 2012. The average gross tonnage of a vessel calling in EU ports was just above 7,000 in 2013, which is the largest average gross tonnage of a vessel ever recorded in the EU.

The number of registered motor vehicles in the Traffic Register increased again. *At the end of 2014, there were 652,950 passenger cars, 96,622 lorries, 4,618 buses, 26,975 motorcycles and 15,278 mopeds registered in the Traffic Register of the Estonian Road Administration – the number of all types of vehicles increased compared to the previous year. The number of tractors and mobile machinery grew as well. In 2014, the number of first registrations of passenger cars in Estonia was 47,253 – over 2,200 fewer than in 2013. The number of new passenger car registrations increased by 1,440 compared to the previous year. The number of first registrations of lorries was 7,577.*

New trains are running on Estonian railways since 2013. There were 298 locomotives, 19 electric railcars, 52 diesel railcars, 283 passenger wagons and 21,188 freight wagons registered in the State Railway Traffic Register at the end of 2014. 9 locomotives were newly introduced in 2013 and 8 locomotives in 2014. While 947 freight and 62 passenger wagons (incl. 32 railcars) were first registered in 2013, then 49 freight and 16 passenger wagons (incl. 6 railcars) were added in 2014.

The Estonian Register of Ships listed 104 sea craft (with a gross tonnage of 100 or more) and 28 inland waterway vessels at the end of 2014. 13 ships (with a gross tonnage of 100 or more) were listed in the Register of Bareboat Chartered Ships. At the end of 2014, the Register of Estonian Civil Aircraft included 169 units of aircraft.

The number of road traffic deaths in Estonia has decreased. *According to the database of traffic accidents of the Estonian Road Administration, in 2014, there were 1,435 road traffic accidents with casualties, in which 78 persons were killed and 1,746 injured. Compared to 2013, the number of persons killed decreased by 3, but the number of traffic accidents and the number of persons injured increased. According to the European Commission, nearly 25,700 people were killed in road traffic accidents in the EU in 2014, which is 50.5 persons per million inhabitants. In Estonia, 59 persons per million inhabitants were killed in traffic accidents. This figure was 106 in Latvia and 90 in Lithuania, 41 in Finland and 29 in Sweden.*

The total length of Estonian railways is 2,146 km, 918 km of which are major roads of the public railway. In 2014, there were 18 significant rail traffic accidents in Estonia, with 13 persons killed. 5 persons were killed in vehicle collisions on a railway crossing and 8 persons were hit by a train. Negligence and failure to comply with road safety requirements are the main causes for railway accidents. In 2014, 12 ship accidents were registered in the territorial and inland waters of Estonia; no one was killed in these accidents. There were no aircraft accidents on the territory of Estonia in 2014.

Tabel 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2011–2014
Table 1. Passenger transport by transport enterprises, 2011–2014
(miljonit sõitjat – *million passengers*)

	2011	2012	2013	2014	
Maismaatransport	162,3	191,1	206,5	201,6	*Land transport*
raudteetransport	4,8	4,4	4,2	5,9	*rail transport*
maanteetransport[a]	157,6	186,7	202,3	195,6	*road transport[a]*
linnaliinivedu[b]	129,1	158,5	175,8	167,0	*urban transport[b]*
Meretransport	8,2	8,6	8,8	8,7	*Sea transport*
Siseveetransport	0,0	0,0	0,0	0,0	*Inland waterways transport*
Õhutransport	0,8	1,0	0,8	0,8	*Air transport*

[a] Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu bussi, trolli ja trammiga.
[b] Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu bussi, trammi ja trolliga. Linnaliinide sõitjate arvu kasvu on mõjutanud 2012. ja 2013. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.

[a] *Road transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus.*
[b] *Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The increase in the number of passengers in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012 and 2013.*

Tabel 2. Veondusettevõtete sõitjakäive, 2011–2014
Table 2. Passenger traffic volume of transport enterprises, 2011–2014
(miljonit sõitjakilomeetrit – *million passenger-kilometres*)

	2011	2012	2013	2014	
Maismaatransport	2 503,3	2 725,2	2 841,9	2 851,0	*Land transport*
raudteetransport	242,9	235,5	222,9	280,1	*rail transport*
maanteetransport[a]	2 260,4	2 489,7	2 619,0	2 569,2	*road transport[a]*
linnaliinivedu[b]	592,0	706,7	795,4	804,2	*urban transport[b]*
Meretransport	1 216,3	1 248,6	1 261,7	1 215,2	*Sea transport*
Siseveetransport	0,2	0,1	0,3	0,1	*Inland waterways transport*
Õhutransport	1 051,5	1 143,5	1 122,1	1 452,8	*Air transport*

[a] Maanteetransport hõlmab sõitjatevedu bussi, trolli ja trammiga.
[b] Linnaliinivedu hõlmab sõitjatevedu bussi, trammi ja trolliga. Linnaliinide sõitjakäibe kasvu on mõjutanud 2012. aasta ja 2013. aasta I kvartalis kehtima hakanud sõitjate arvestuse muudatus.

[a] *Road transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus.*
[b] *Urban transport includes passenger transport by bus, tram and trolleybus. The increase in the passenger traffic volume in urban transport has been influenced by the adoption of a modified calculation system since the 1st quarter of 2012 and 2013.*

Joonis 1. Veondusettevõtete sõitjatevedu, 2004–2014
Figure 1. Passenger transport by transport enterprises, 2004–2014

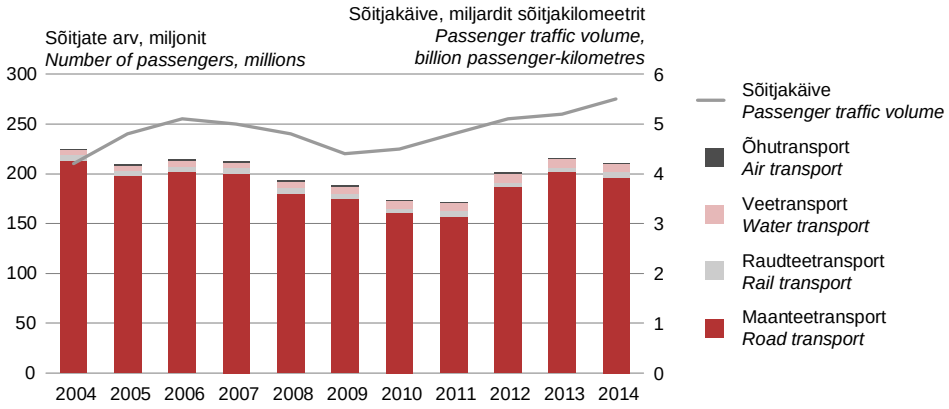

Tabel 3. Veondusettevõtete kaubavedu, 2011–2014
Table 3. Transport of goods by transport enterprises, 2011–2014
(miljonit tonni – *million tonnes*)

	2011	2012	2013	2014	
Maanteetransport	31,0	31,7	33,1	37,3	*Road transport*
Raudteetransport[a]	48,4	44,7	43,7	36,3	*Rail transport*[a]
avalik raudtee	30,5	26,2	24,4	19,2	*public railway*
Meretransport	1,7	1,7	1,9	1,6	*Sea transport*

[a] Raudteeveoste kogus tonnides võib olla topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks transpordib kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel.

[a] *The quantity of freight in tonnes may be double as in the case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway.*

Tabel 4. Veondusettevõtete veosekäive, 2011–2014
Table 4. Freight turnover of transport enterprises, 2011–2014
(miljonit tonnkilomeetrit – *million tonne-kilometres*)

	2011	2012	2013	2014	
Maanteetransport	6 567,8	7 098,0	6 474,4	6 919,2	*Road transport*
Raudteetransport	6 270,8	5 129,4	4 721,9	3 256,1	*Rail transport*
avalikul raudteel	5 827,9	4 661,7	4 255,7	2 866,8	*public railway*
Meretransport	1 459,9	1 573,5	1 208,5	425,2	*Sea transport*

Joonis 2. Veondusettevõtete kaubavedu, 2004–2014
Figure 2. Freight transport of transport enterprises, 2004–2014

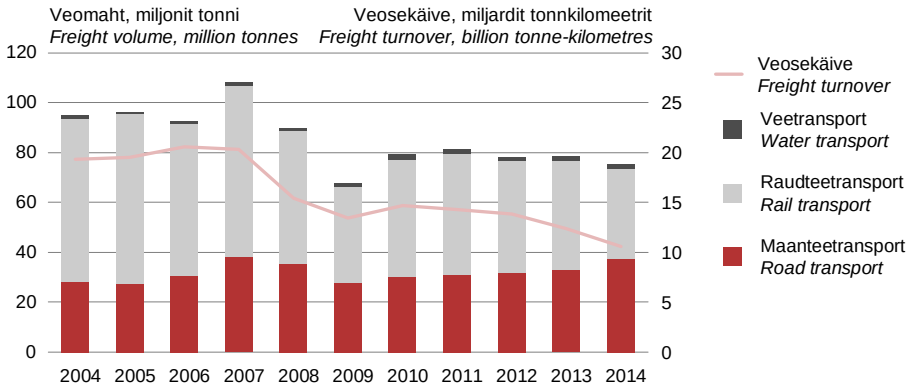

Tabel 5. Lennuliiklus, 2011–2014
Table 5. Air traffic, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Lennuoperatsioonid[a]	50 825	61 056	47 774	47 489	*Aircraft movements*[a]
Regulaarlennud nädalas	352	438	295	296	*Regular flights per week*
Regulaarlennuliinid	38	42	30	31	*Regular routes*
Sõitjad	1 960 437	2 252 735	1 991 661	2 045 378	*Passengers*
riigisisestel lendudel	61 704	53 822	42 070	36 523	*on domestic flights*
Veosed (k.a postivedu), tonni	18 436	23 934	20 976	19 906	*Freight (incl. mail), tonnes*

[a] Maandumised ja õhkutõusmised.

[a] *Arrivals and departures.*

Joonis 3. Kaubavedu avalikul raudteel, 2014
Figure 3. Transport of goods on public railway, 2014

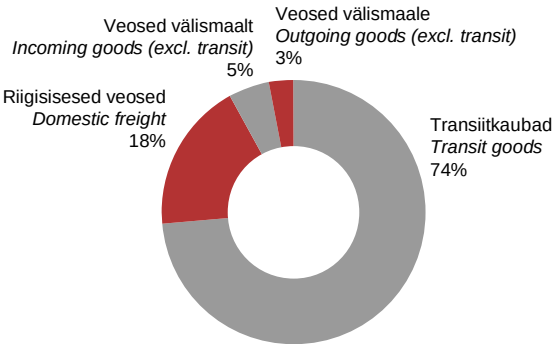

Tabel 6. Laevaliiklus sadamates ja laevade kogumahutavus[a], 2011–2014
Table 6. Shipping traffic through ports and gross tonnage[a] of ships, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Välismaalt saabunud laevad	11 340	11 472	11 185	11 021	*Vessels coming from abroad*
kaubalaevad	5 069	4 975	5 272	5 201	*cargo vessels*
reisilaevad	5 954	6 172	5 542	5 504	*passenger vessels*
ristluslaevad	297	297	336	305	*cruise vessels*
Laevade keskmine kogumahutavus	20 376	20 583	23 244	22 718	*Average gross tonnage of vessels*
kaubalaevad	12 240	11 473	12 713	11 634	*cargo vessels*
reisilaevad	25 619	26 274	31 067	31 213	*passenger vessels*
ristluslaevad	55 425	56 741	58 830	59 203	*cruise vessels*

[a] Laeva kogumahutavus on laeva kogusuurus (ühikuta suurus) mõõdetuna 1969. aasta rahvusvahelise laevade mõõtmise konventsiooni sätete kohaselt.

[a] *The gross tonnage of ships is a measure of the size of a ship (a unitless entity) determined in accordance with the provisions of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969.*

Tabel 7. Rahvusvaheline reisiliiklus sadamate kaudu, 2011–2014
Table 7. International passenger traffic through ports, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Välismaalt saabunud reisijad	4 633 965	4 783 259	5 030 984	5 162 468	*Passengers coming from foreign countries*
Soomest	3 657 791	3 765 031	3 946 314	4 119 114	*from Finland*
Rootsist	584 611	683 493	683 772	686 509	*from Sweden*
Välismaalt ristluslaevaga saabunud reisijad	436 181	424 906	509 307	470 452	*Cruise passengers coming from foreign countries*
Välismaale sõitnud reisijad	4 228 137	4 425 283	4 568 651	4 748 271	*Passengers going to foreign countries*
Soome	3 685 429	3 822 928	3 953 610	4 144 829	*to Finland*
Rootsi	487 143	498 140	509 302	518 530	*to Sweden*
KOKKU	8 862 102	9 208 542	9 599 635	9 910 739	*TOTAL*

Tabel 8. Kaubavedu sadamate kaudu, 2011–2014
Table 8. Transport of goods through ports, 2011–2014
(miljonit tonni – *million tonnes*)

	2011	2012	2013	2014	
Väljaveetud kaup	8,2	8,0	8,9	9,0	*Outgoing goods*
Sissetoodud kaup	5,5	5,6	5,5	5,5	*Incoming goods*
Väljaveetud transiitkaup	27,0	23,5	22,9	20,8	*Outgoing transit goods*
Sissetoodud transiitkaup	7,6	6,3	5,6	8,2	*Incoming transit goods*
KOKKU	48,5	43,5	42,9	43,6	*TOTAL*

Joonis 4. Eesti sadamates käideldud kaubad, 2014
Figure 4. Goods handled in Estonian ports, 2014

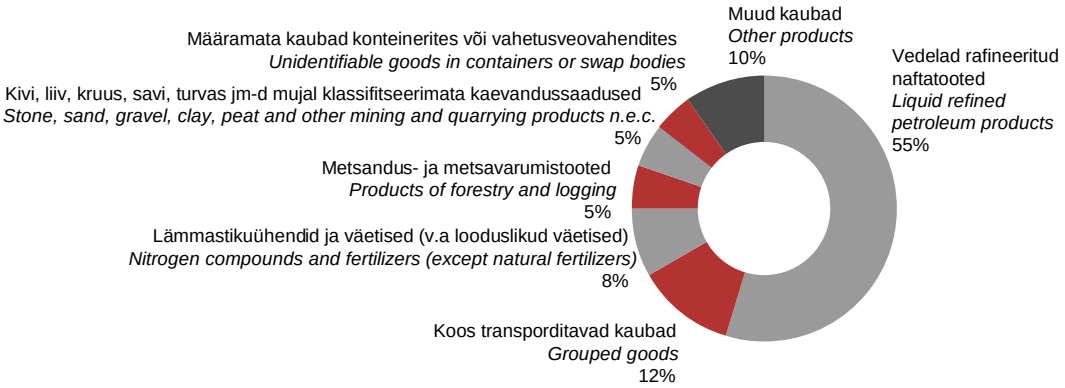

Tabel 9. Sõidukid, 2011–2014
Table 9. Vehicles, 2011–2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2011	2012	2013	2014	
Sõiduautod	574 015	602 133	628 565	652 950	*Passenger cars*
eravalduses	432 252	455 958	477 645	495 427	*privately owned*
Veoautod	84 337	88 045	92 182	96 622	*Lorries*
eravalduses	26 894	27 842	28 922	30 161	*privately owned*
Bussid	4 156	4 311	4 496	4 618	*Buses*
eravalduses	576	577	573	574	*privately owned*
Mootorrattad	21 113	22 842	24 828	26 975	*Motorcycles*
Mopeedid	2 104	12 431	13 904	15 278	*Mopeds*
Haagised	69 949	75 157	80 083	85 427	*Trailers*
Jetid	566	626	688	755	*Personal watercraft*
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	23 562	24 726	25 988	27 425	*Recreational craft and ships with a length under 12 metres*

Tabel 10. Traktorid ja liikurmasinad, 2011–2014
Table 10. Tractors and mobile machinery, 2011–2014
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2011	2012	2013	2014	
Ratastraktorid	25 342	26 263	27 202	27 833	*Tractors*
Roomiktraktorid	23	23	25	28	*Crawler tractors*
Ekskavaatorid	2 149	2 239	2 331	2 360	*Excavators*
Kombainid	1 025	1 132	1 241	1 276	*Combines*
Laadurid	1 966	2 144	2 359	2 477	*Loaders*
Metsatöömasinad	537	555	558	552	*Forestry vehicles*
Teetöömasinad	389	403	404	406	*Roadwork machinery*
Traktorihaagised	7 096	7 459	7 824	8 083	*Tractor (semi-)trailers*
Muud liikurmasinad	386	392	392	403	*Other mobile machinery*

Tabel 11. Esmaselt registreeritud sõidukid, 2011–2014
Table 11. Vehicles registered for the first time, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Sõiduautod	44 412	49 634	49 484	47 253	*Passenger cars*
Veoautod	6 317	7 137	7 483	7 577	*Lorries*
Bussid	377	471	478	488	*Buses*
Mootorrattad[a]	1 806	1 985	2 207	2 387	*Motorcycles*[a]
Mopeedid	..	10 368	1 554	1 499	*Mopeds*
Haagised	5 067	5 452	5 635	6 110	*Trailers*
Maastikusõidukid	506	365	389	276	*Off-road vehicles*
Traktorid	761	772	884	704	*Tractors*
Traktorihaagised	292	318	362	303	*Tractor (semi-)trailers*
Liikurmasinad	512	601	599	390	*Mobile machinery*
Väikelaevad ja alla 12-meetrised laevad	1 140	1 199	1 304	1 456	*Recreational craft and ships with a length under 12 metres*
Jetid	75	67	66	72	*Personal watercraft*

[a] 2011. aastal koos mopeedidega.
[a] *In 2011, motorcycles and mopeds.*

Joonis 5. Esmaselt registreeritud sõiduautod, 2004–2014
Figure 5. Passenger cars registered for the first time, 2004–2014

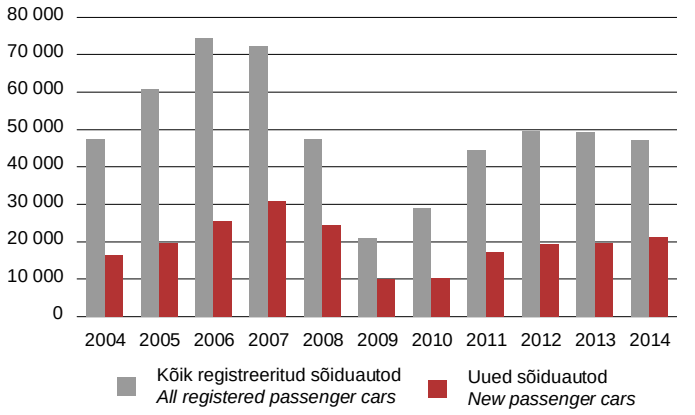

Tabel 12. Raudteeveerem, 2011–2014
Table 12. Railway vehicles, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Vedurid	304	292	294	298	*Locomotives*
Vagunid	19 212	21 915	22 552	21 471	*Wagons*
kaubavagunid	18 995	21 662	22 285	21 188	*freight wagons*
sõitjateveo vagunid	217	253	267	283	*passenger wagons*
Reisivagunid	67	109	139	149	*Coaches*
Mootorvagunid	55	55	65	71	*Railcars*
elektrimootoriga	23	23	19	19	*electric engine*
diiselmootoriga	32	32	46	52	*diesel engine*
Mootorvaguni haakevagunid	95	89	63	63	*Railcar trailers*

Tabel 13. Merelaevad, 2011–2014[a]
Table 13. Sea ships, 2011–2014[a]
(aasta lõpus – *at end-year*)

	2011	2012	2013	2014	
Laevaregistrisse kantud merelaevad	107	105	106	104	*Sea ships entered in the Register of Ships*
reisilaevad	14	13	14	15	*passenger vessels*
kaubalaevad	15	14	14	14	*cargo vessels*
kalalaevad	45	43	42	40	*fishing vessels*
tehnilised ja abilaevad	33	35	36	35	*technical and auxiliary ships*
Laevapereta prahitud laevade[b] registrisse kantud merelaevad	15	14	14	13	*Sea ships entered in the Register of Bareboat Chartered Ships[b]*
reisilaevad	10	9	9	10	*passenger vessels*
kaubalaevad	2	2	2	–	*cargo vessels*
kalalaevad	–	–	–	–	*fishing vessels*
tehnilised ja abilaevad	3	3	3	3	*technical and auxiliary ships*

[a] Laevad, mille kogumahutavus on vähemalt 100.
[b] Laeva prahtimise lepingu järgi kohustub üks isik (prahileandja) andma laeva lepingujärgseks kasutamiseks teisele isikule (prahtija), osutamata seejuures prahtijale veoteenust.

[a] *Ships with a gross tonnage of at least 100.*
[b] *A charter agreement is an operating agreement whereby one person (the ship-owner) undertakes to provide the contractual use of the vessel to the other party (the charterer) without providing any transport services to the charterer.*

Tabel 14. Õhusõidukid, 2011–2014
Table 14. Aircraft, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Lennukid	24	28	30	37	*Aircraft*
Väikelennukid	73	76	70	71	*Small aircraft*
Kopterid	11	11	9	11	*Helicopters*
Muud õhusõidukid[a]	42	44	41	50	*Other aircraft[a]*
KOKKU	150	159	150	169	*TOTAL*

[a] K.a õhupallid, purilennukid ja motodeltaplaanid.

[a] *Incl. balloons, sailplanes and powered hang-gliders.*

Tabel 15. Gaasijaotustorustike pikkus torustiku liigi[a] järgi, 2011–2014
Table 15. Length of gas pipelines by pipeline category[a], 2011–2014
(kilomeetrit – *kilometres*)

	2011	2012	2013	2014	
A	555	559	566	567	*A*
B	688	680	683	684	*B*
C	199	209	209	209	*C*
D	877	878	885	885	*D*
KOKKU	2 319	2 326	2 343	2 345	*TOTAL*

[a] A-kategooria: töörõhk kuni 0,01 baari; B-kategooria: töörõhk 0,01–5 baari; C-kategooria: töörõhk 5–16 baari; D-kategooria: töörõhk üle 16 baari.

[a] *Category A: the working pressure is up to 0.01 bars. Category B: the working pressure is 0.01–5 bars. Category C: the working pressure is 5–16 bars. Category D: the working pressure is more than 16 bars.*

Tabel 16. Liiklusteede pikkus, 2011–2014
Table 16. Length of transport routes, 2011–2014
(aasta lõpus, kilomeetrit – *at end-year, kilometres*)

	2011	2012	2013	2014	
Riigimaanteed	16 512	16 542	16 576	16 584	*National roads*
põhimaanteed	1 603	1 607	1 607	1 607	*main roads*
tugimaanteed	2 400	2 403	2 406	2 405	*basic roads*
kõrvalmaanteed	12 440	12 458	12 477	12 470	*secondary roads*
rambid ja ühendusteed	70	74	86	102	*ramps*
Kattega riigimaanteed[a]	10 727	10 922	11 164	11 304	*Paved national roads[a]*
Avalik raudtee	918	918	918	918	*Public railway*
elektrifitseeritud	132	132	132	132	*electrified*
Laevatatavad siseveeteed	335	335	399	416	*Navigable inland waterways*
Lennumarsruudid	8 852	9 702	11 595	12 051	*Air routes*

[a] Kattega tee on tee, mille sõidu- või käiguosa pinna moodustab orgaanilise või mineraalse sideainega töödeldud mineraalmaterjali kiht (asfaltbetoonkate, tsementbetoonkate, mustkate jne), kiviparkett või munakivisillutis.

[a] *A paved road is a road that has a paving of a material processed with cement, ash or bitumen (asphalt, cement concrete or other paving), or paving stone and cobblestone road.*

Tabel 17. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2011–2014[a]
Table 17. Road traffic accidents with casualties, 2011–2014[a]

	2011	2012	2013	2014	
Liiklusõnnetused	1 492	1 383	1 385	1 435	*Traffic accidents*
Hukkunutega liiklusõnnetused	93	82	74	72	*Traffic accidents with fatalities*
Liiklusõnnetused joobes mootorsõidukijuhi osalusel	216	203	204	180	*Traffic accidents with the participation of drunk drivers*
Hukkunutega liiklusõnnetused joobes mootorsõidukijuhi osalusel	21	15	19	15	*Traffic accidents with fatalities with the participation of drunk drivers*
Hukkunud	101	87	81	78	*Persons killed*
Vigasaanud	1 879	1 707	1 733	1 746	*Persons injured*

[a] 2014. aasta andmed on seisuga 26.03.2015. Aastate 2011–2013 andmeid on korrigeeritud.

[a] *The data for 2014 are correct as at 26.03.2015. The data for 2011–2013 have been revised.*

Joonis 6. Liiklusõnnetustes hukkunuid miljoni elaniku kohta Euroopa Liidus, 2014
Figure 6. Persons killed in road traffic accidents per million inhabitants in the European Union, 2014

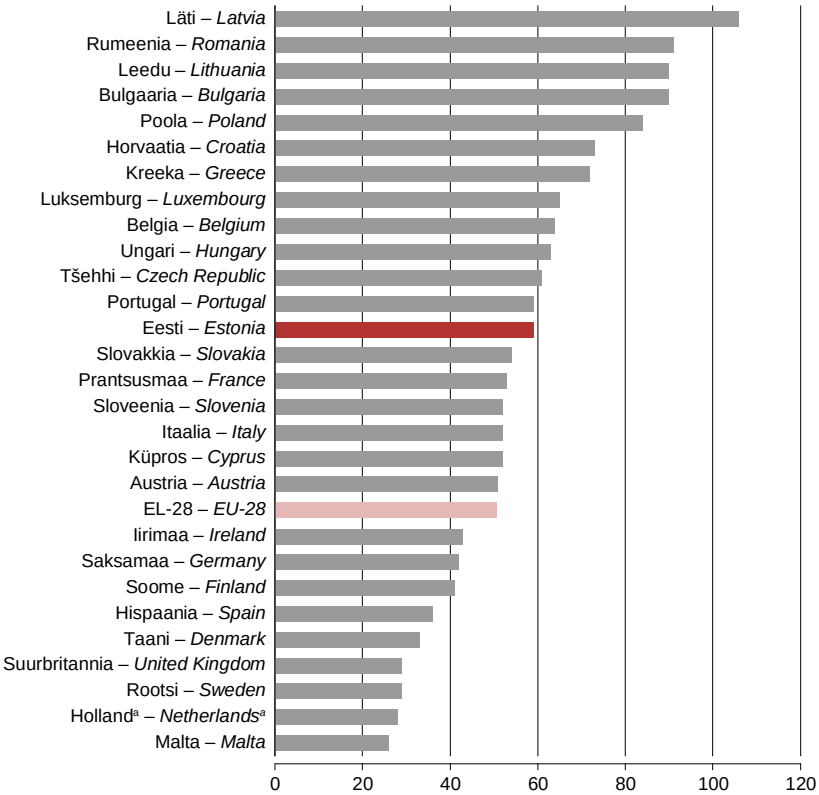

[a] Hollandi andmed on 2013. aastast.
[a] *2013 data for the Netherlands.*

Allikas: Euroopa Komisjon
Source: European Commission

Joonis 7. Inimkannatanutega liiklusõnnetused teedel, 2004–2014[a]
Figure 7. Road traffic accidents with casualties, 2004–2014[a]

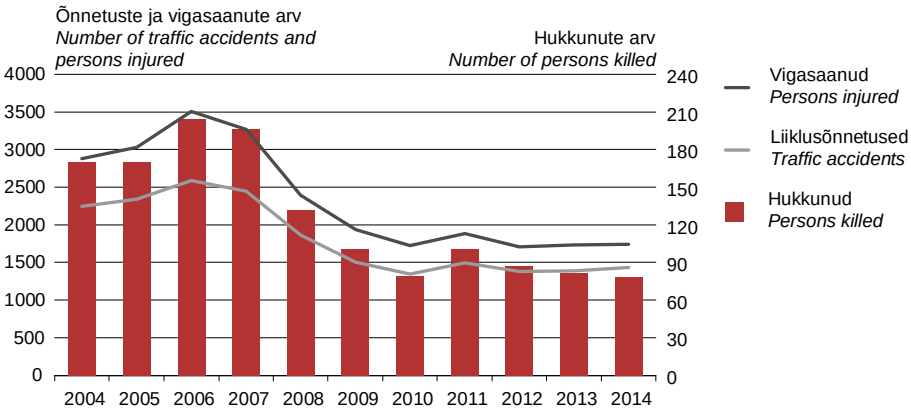

[a] 2014. aasta andmed on seisuga 26.03.2015. Aastate 2011–2013 andmed on korrigeeritud.
[a] *The data for 2014 are correct as at 26.03.2015. The data for 2011–2013 have been revised.*

Metoodika

Üldkogumisse kuuluvad tegutsevad ettevõtted, mis on kantud äriregistri põhjal loodud majanduslikult aktiivsete üksuste statistilisse registrisse. Transpordistatistikas vaadeldakse kõikselt raudtee-, vee- ja õhutranspordi ning sõitjate maismaaliiniveoga tegelevaid ettevõtteid, sadamaid ja lennujaamu, muu sõitjate takso- ja maismaaveoga tegelevaid vähemalt 10 hõivatuga ning maanteekaubaveoga tegelevaid vähemalt 20 hõivatuga ettevõtteid. Ülejäänud ettevõtetest tehakse stratifitseeritud lihtne juhuslik valik hõivatute arvu ja tegevusala järgi. Valikuliselt kogutud andmete põhjal arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus.

Liiklusregistri andmed pärinevad alates 2009. aasta 1. juulist Maanteeameti liiklusregistrist. Tsiviilõhusõidukite registri ja lennuõnnetuste andmed on saadud Lennuametist ja Eesti laevaregistri ja laevaõnnetuste andmed Veeteede Ametist. Liiklusõnnetuste andmed on saadud Maanteeameti liiklusohutusosakonnalt, raudteeõnnetuste ja raudtee ning veeremi olemi andmed Tehnilise Järelevalve Ametilt. EL-i liiklusõnnetuste andmed on saadud Euroopa Komisjoni liiklusohutuse veebilehelt aadressil http://ec.europa.eu/transport/road_safety/index_en.htm.

Kaubad on liigitatud transpordistatistika kaubagruppide klassifikaatori TSK järgi. Klassifikaatorid asuvad Statistikaameti veebilehel aadressil www.stat.ee/metaandmed rubriigis „Klassifikaatorid“.

Merel veetud kauba kaal hõlmab pakendi kaalu, kuid mitte konteinerite ja veeremiühikute omakaalu. Raudteel veetavate kaupade kogukaal hõlmab veoühiku (nt kaupade pakendamiseks kasutatud konteinerid, vahetatavad kaubakorpused ja kaubaalused, samuti raudteel veetavad koormaga kaubaveosõidukid) kaalu.

Raudteeveoste kogus tonnides võib olla kirjeldatud topelt, sest riigisisestel vedudel võib ühte ja sama kaubakogust sihtpunkti vedada mitu raudtee-ettevõtet, juhul kui üks veab kaupa avalikul ja teine mitteavalikul raudteel. Seepärast on veetud kauba mahu väljendamiseks soovitatav kasutada veosekäivet, mis näitab kaubaveol tehtud tööde mahtu ja mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Avalik raudtee on raudtee-ettevõtja raudteeinfrastruktuur. Avaliku raudtee kasutamise tingimused määrab raudteeseadus ja raudteeinfrastruktuuri avalikuks kasutamiseks määramise kord.

Rahvusvaheline raudteevedu on raudteevedu ühes riigis asuva kauba pealelaadimise / reisijate pealetuleku või kauba mahalaadimise / reisijate mahamineku koha ja teises riigis asuva kauba pealelaadimise / reisijate pealetuleku või kauba mahalaadimise / reisijate mahamineku koha vahel. Rahvusvaheline raudteevedu võib hõlmata vähemalt üht riiki läbivat transiiti. Topeltarvetuse vältimiseks peab iga riik arvet vaid oma territooriumil läbitud reisija- ja tonnkilomeetrite üle.

Methodology

The survey population consists of economically active enterprises that have been entered in the Business Register for Statistical Purposes, which is based on the Commercial Register. Complete enumeration is applied in the case of enterprises whose main activity is rail transport, water and air transport services or passenger transport on road routes and by taxi services. Seaports and airports are also included. In the transport of passengers by road, all enterprises with at least 10 employees are included. In the transport of goods by road, all enterprises with at least 20 employees are included. Simple random stratified sampling by number of employees and economic activity is used for the rest of the enterprises. The population totals are estimated on the basis of the sample data.

Up to 1 July 2009, the data of the traffic register were obtained from the Estonian Motor Vehicle Registration Centre; starting from 1 July 2009, the data of the traffic register are reported by the Estonian Road Administration. The data about civil aircraft and aircraft accidents are reported by the Estonian Civil Aviation Administration. The data of the Estonian Ship Register and data about ship accidents are received from the Estonian Maritime Administration. The data on road traffic accidents are reported by the Traffic Safety Department of the Estonian Road Administration, and the data about railway accidents and rail infrastructure and vehicles by the Estonian Technical Surveillance Authority. EU data on road accidents are taken from the European Commission's road safety website at http://ec.europa.eu/transport/road_safety/index_en.htm.

Goods have been classified according to the Standard Goods Classification for Transport Statistics. The classifications are available on the website of Statistics Estonia at http://www.stat.ee/metadata under "Classifications".

The tonnage of goods carried by sea includes packaging but excludes the tare weight of containers and ro-ro units. The total weight of goods carried by rail includes all packaging and the weight of the transport unit (e.g. containers, swap bodies and pallets used for packaging the goods; also road goods vehicles carrying goods and transported by rail).

The quantity of rail freight in tonnes may be double, as in case of domestic carriage the same quantity of freight may be carried to the destination by several railway enterprises if one of them carries the freight on public railway and the other on non-public railway. For that reason, it is recommended to use the indicator "freight turnover" in order to characterise the quantity of goods carried, as this indicator shows the volume of work done in the carriage of freight. It is measured in tonne-kilometres. The public railway is railway infrastructure owned by a railway enterprise. The conditions for the use of public railway are determined by the Railway Act and the procedure for designation of railway infrastructures for public use.

International railway transport is railway transport between a place of loading/embarkation or of unloading/disembarkation in one country and a place of loading/embarkation or of unloading/disembarkation in another country. It may involve transit through at least one additional country. To avoid double counting, each country only counts the passenger-kilometres (pkm) or tonne-kilometres (tkm) performed on its territory.

Kirjandust
Publications

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2011. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2012. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Eesti Statistika Kvartalikiri. 2/2013. Quarterly Bulletin of Statistics Estonia. Tallinn: Statistikaamet.

Ettevõtlus Eestis. Business in Estonia. (2012). Tallinn: Statistikaamet.

Muutuv majandus ja tööturg. Changes in the Economy and Labour Market. (2014). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Eurostati transpordistatistika / *Eurostat transport statistics*
http://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/overview

OECD transpordistatistika / *OECD transport statistics*
http://www.oecd.org/statistics/

UNECE transpordistatistika / *UNECE transport statistics*
http://www.unece.org/trans/main/wp6/wp6.html

Euroopa Komisjoni transpordistatistika / *European Commission's transport statistics*
http://ec.europa.eu/transport/facts-fundings/statistics/index_en.htm

SIDE

Ruth Renter

Ülevaade

Elektroonilise side valdkond areneb pidevalt ja kiiresti ühes mobiiltehnoloogia uuenemisega. Kui varem oli sideoperaatorite peamine eesmärk pakkuda telefoniteenust, siis praegu pakutakse eri kliendirühmi rahuldavaid teenusepakette ja oluliseks on muutunud interneti kättesaadavuse tagamine. Järjest enam eelistavad inimesed püsivõrguteenustele mobiilsideteenuseid. Sektori panus majandusse on tähtis, sest toetab ka teiste majandusharude arengut.

Internetiteenuse klientide arv on viimase nelja aastaga kasvanud 24%. Sissehelistamisteenusega interneti asemele on tulnud lairibateenus. Veidi enam kui kümmekonna aasta eest olid ligi 40% internetikasutajatest sissehelistamisteenuse kliendid. Praegu on nende arv väga väike – 2014. aastal kasutas sissehelistamisteenust umbes 100 inimest. 2013. aastaga võrreldes oli see arv üle 220 võrra väiksem. Kui veel 2011. aastal oli xDSL-i kliente enam kui mobiilse lairibaühenduse kasutajaid, siis 2014. aastal vastupidi – mobiilse lairibaühenduse kasutajaid oli 99 400 võrra rohkem kui xDSL-i omi. Mobiilset lairibaühendust kasutas 2014. aastal veidi üle 240 000 inimese ehk peaaegu poole rohkem kui 2011. aastal. Kõige enam ehk 39% kõigist lairibateenuse klientidest ongi mobiilse lairibaühenduse ehk *data card*'i kasutajad. Mobiilse interneti kasutajate hulga suurenemisele on kaasa aidanud tehnoloogia areng, näiteks tahvelarvutite üha suurem populaarsus, kuid samuti Eestis 2010. aastal alustatud, kiiremat internetti võimaldava 4G-võrgu ehitamine ja levik. 4G-ühenduse maksimaalne allalaadimiskiirus suure liikuvusega seadmes, näiteks mobiiltelefonis, on 100 Mbit/s.

Valguskaabli kasutajate arv kasvas varasemaga võrreldes veelgi. Neid oli 2014. aastal 122 000 – 6% rohkem kui aasta varem. Energiasäästlikku valguskaablit peetakse tulevikukindlaks andmesidetehnoloogiaks, mis võimaldab ülikiiresti vahendada väga suuri andmehulki. Valguskaabel võimaldab internetiühendust kiirusega 10 Gbit/s, mis on eelmise põlvkonna vaskkaablivõrgust ligi tuhat korda kiirem.

Euroopa Liidu riikidest on internetikasutajate osatähtsus kõige suurem Rootsis – 2013. aasta seisuga 95%. Üle 90% oli internetikasutajaid veel Taanis, Hollandis, Luksemburgis ja Soomes. Eesti jääb Euroopa Liidu (EL) pingereas 11. kohale – siin kasutas internetti 2013. aastal 80% elanikest. Võrdluseks võib tuua 2000. aasta, kui internetikasutajate osatähtsus Eestis oli alla 30%. EL-i riikide madalaim näitaja on Rumeenial, kus 2013. aastal kasutas internetti alla 50% elanikest.

Väljaspool EL-i asuvatest riikidest kasutas näiteks Kanadas 2013. aastal internetti 86%, Ameerika Ühendriikides 84%, Austraalias 83%, Venemaal 61%, Egiptuses 50%, Hiinas 46%, Ukrainas 42%, Indias 15% ja Madagaskaril 2% elanikest.

Tasulisest televisioonist on populaarsed telepildi edastamine kaabellevivõrgu kaudu ja IP-TV. Kaabeltelevisiooni kasutajate arv suurenes 2014. aastal varasema aastaga võrreldes 15% ja IP-TV klientide arv 1%. IP-TV eelis on võimalus kasutada mitmesuguseid lisateenuseid, näiteks videolaenutust või saadete kordusvaatamist. Satelliittelevisiooni ja tasulise ringhäälingu klientide arv vähenes aastaga vastavalt 1% ja 3%.

Fikseeritud kõnede turg on endiselt languses ja domineerivad mobiilsideteenused. 2014. aastal vähenes püsivõrgus algatatud riigisiseste kõnede kestus 16% ja rahvusvaheliste kõnede kestus 27%. VoIP-kõnede kestus, mis 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga kasvas 11%, kahanes 2014. aastal varasema aastaga võrreldes 6%. Kuigi VoIP-teenus maksab väga vähe või on tasuta, on teenuse populaarsus vähenenud ilmselt nende rakenduste tõttu, mida nutiseadmed tänapäeval kirjavahetuseks võimaldavad.

Riigisiseste kõnede kestus mobiilivõrgus oli 2014. aastal kokku 2,9 miljardit minutit ja püsivõrgus 0,5 miljardit minutit. Riigisiseste mobiilikõnede kestus kasvas aastaga 2%. Tänu sellele, et

2010. aastal alandati lühisõnumite hinda, on suurenenud ka sõnumite hulk. 2014. aastal saadeti 472 miljonit lühisõnumit – üle poole rohkem kui 2010. aastal.

Posti teel saadetakse kirju üha vähem. Ka siin on põhjus elektroonilise side levikus, sest postiga saadetavatele kirjadele eelistatakse elektronkirju ja tekstisõnumeid. Kui 2009. aastal saadeti postiga 43 miljonit kirja, siis 2013. aastal 31 miljonit. Võrreldes 2012. aastaga oli 2013. aastal saadetud kirjade arv ligi 3% väiksem.

Tehnoloogia arengu ja interneti hea kättesaadavuse tõttu väheneb üha ka perioodikaväljaannete edastamine. 2013. aastal oli see näitaja 2,6% väiksem kui aasta varem.

Kullerpostisaadetiste maht aga suureneb järjepidevalt. 2013. aastal oli saadetisi 6,4 miljonit – üle poole rohkem kui 2009. aastal. 2012. aastaga võrreldes oli näitaja 13% suurem. Kasv on tingitud riigisiseste ja välisriigist saabunud kullerpostisaadetiste arvu kahekordistumisest aastatel 2009–2013. Võrreldes 2012. aastaga kasvasid need näitajad vastavalt 12% ja 18%. Välisriiki lähetatud kullerpostisaadetiste osatähtsus oli kõige väiksem – 7,6% kõigist kullerpostisaadetistest –, ehkki saadetisi oli 68 000 võrra ehk 16% rohkem kui 2012. aastal.

COMMUNICATIONS

Ruth Renter

Overview

The field of telecommunications develops constantly and fast in line with progress in mobile technology. In the past, the main aim of communications operators was to provide telephone services, whereas now they offer service packages tailored to the needs of different customer groups, and ensuring the availability of the Internet has become important. Customers increasingly prefer mobile services to services in the fixed-line network. The contribution of the sector to the economy is important as it supports the development of other branches of economy as well.

The number of Internet service customers has grown by 24% in the last four years. *Dial-up Internet access has been replaced by broadband service. Slightly over ten years ago, approximately 40% of all Internet users had a dial-up connection. Today their number is marginal: in 2014, there were about 100 dial-up users. Compared to 2013, the number of service users has diminished by more than 220. While in 2011 there were more xDSL users than mobile broadband connection users, then in 2014 it was the opposite – the number of mobile broadband users exceeded that of xDSL users by 99,400. In 2014, slightly more than 240,000 customers used a mobile broadband connection, which is almost two times more than in 2011. The biggest share (39%) of all broadband customers uses a mobile broadband connection (i.e. data card). The number of mobile Internet users is boosted by technological advances, such as the growing popularity of tablet computers, but also by the construction and spread of the 4G network in Estonia that offers a faster Internet connection since 2010. The maximum download speed of the 4G connection in high-mobility devices (such as mobile phones) is 100 Mbit/s.*

The number of customers using fibre-optic communications continued to grow even more compared to the previous years. There were more than 122,000 of them in 2014, which is 6% more than in 2013. Energy efficient fibre-optic communication is considered a future-proof data communication technology, which enables the ultrafast exchange of enormous data sets. Fibre–optic communications allow an Internet connection speed of 10 Gbit/s, which is about a thousand times faster than the copper cable communications of the last generation.

Among the European Union (EU) countries, Sweden has the largest share of Internet users – 95% as at 2013. *This share was above 90% also in Denmark, the Netherlands, Luxembourg and Finland. Estonia placed eleventh in the ranking of the EU – 80% of the population used the Internet here. There has been a considerable growth compared to 2000 when the share of Internet users in Estonia was below 30%. Romania had the smallest share of Internet users in 2013 (less than 50% of the population).*

Among non-EU countries, in 2013, the percentage of people using the Internet in Canada, for example, was 86%, in the United States 84%, in Australia 83%, in Russia 61%, in Egypt 50%, in China 46%, in Ukraine 42%, in India 15% and in Madagascar 2% of the population.

Among pay-TV services, cable network and IP-TV have become popular. *Compared to 2013, the number of cable TV customers increased 15% and the number of IP-TV customers 1% in 2014. IP-TV offers the advantage of a wide range of additional services, such as video on demand and digital video recording. The numbers of SAT-TV and subscription broadcasting customers decreased by 1% and 3%, respectively.*

The fixed voice services market is still in decline and dominated by mobile connection services. *In 2014, the duration of domestic fixed-line calls decreased by 16% and the duration of international fixed-line calls by 27%. The duration of VoIP calls, which in 2013 increased 11% compared to the previous year, decreased 6% in 2014 compared to the previous year. In spite of the fact that the VoIP service costs very little or is free of charge, its popularity has fallen – probably due to the messaging applications offered by smart devices these days.*

The total duration of domestic mobile phone calls in 2014 was 2.9 billion minutes, while fixed network calls totalled 0.5 billion minutes. The duration of domestic mobile phone calls grew by 2% in 2014. Thanks to the prices of short messages having been lowered in 2010, the number of messages sent has also increased. The total number of short messages sent in 2014 was 472 million – more than twice as many as in 2010.

Each year people send fewer letters by post. *Again, the main reason for it is the increasing use of electronic communication. Customers prefer e-mail and text messages to sending letters by post. 43 million letters were sent by post in 2009, whereas in 2013 the number of letters sent was 31 million. Compared to 2012, the number of letters sent was about 3% lower in 2013.*

Technological developments and the widespread availability of the Internet have also reduced the delivery of periodicals. Compared to 2012, the number of periodicals delivered diminished by 2.6% in 2013.

The number of delivered courier packages is increasing steadily. In 2013, there were 6.4 million deliveries – more than twice as many as in 2009. Compared to 2012, the indicator value was 13% greater. The rise is due to the fact that the number of deliveries of domestic courier packages and courier packages received from foreign countries doubled in 2009–2013. Compared to 2012, these indicator levels rose by 12% and 18%, respectively. The share of courier packages sent to foreign countries was the smallest – 7.6% of all courier packages delivered – although there were 68,000 or 16% more courier packages than in 2012.

Joonis 1. Interneti püsiühenduse kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2009–2014
Figure 1. Broadband Internet users by connection technology, 2009–2014

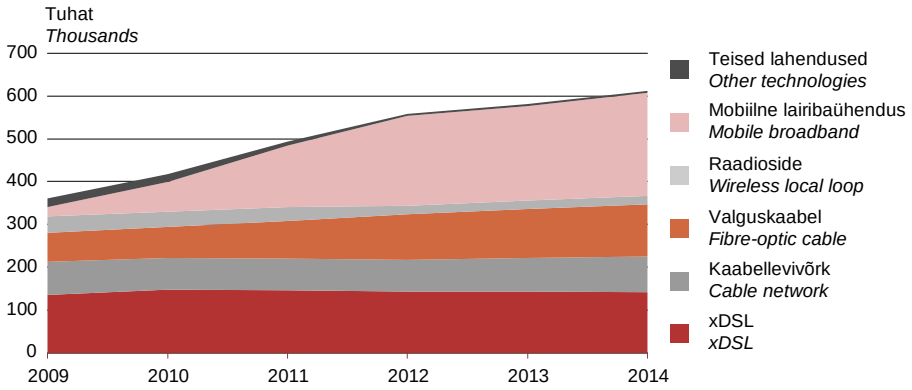

Joonis 2. Internetikasutajate osatähtsus Euroopa Liidus, 2000, 2013
Figure 2. Share of Internet users in the European Union, 2000 and 2013

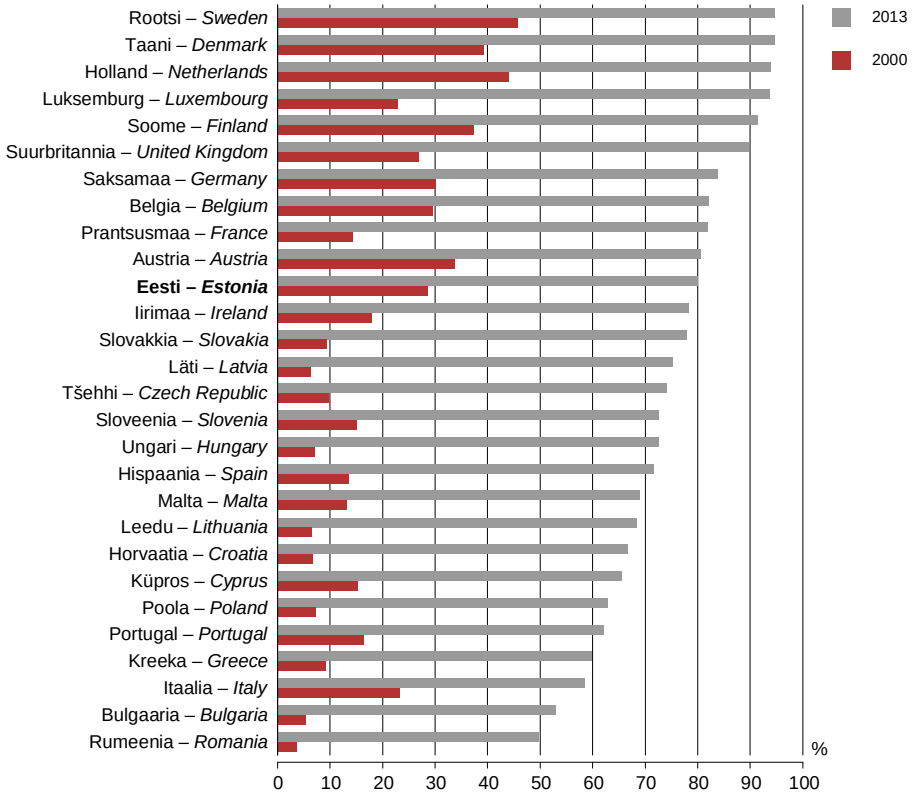

Allikas: Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit
Source: International Telecommunication Union

Joonis 3. Internetikasutajate osatähtsus väljaspool Euroopa Liitu, 2013
Figure 3. Share of Internet users outside the European Union, 2013

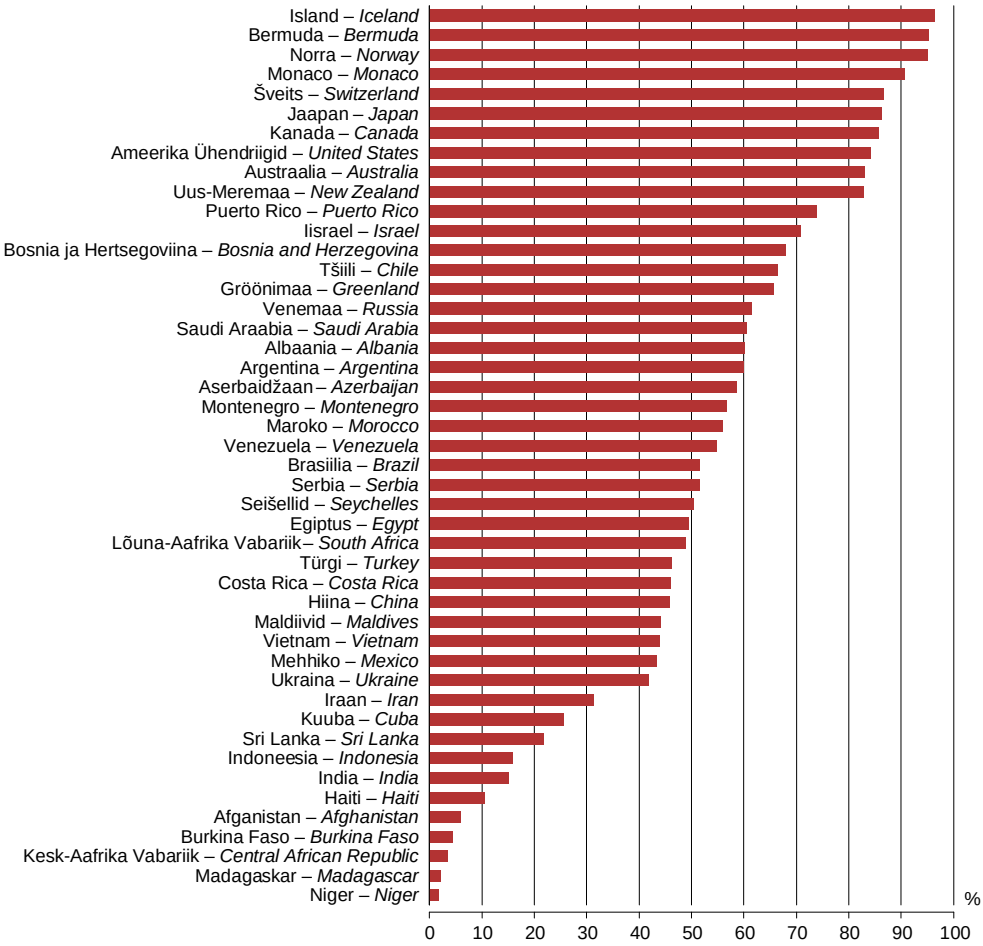

Allikas: Rahvusvaheline Telekommunikatsiooni Liit
Source: International Telecommunication Union

Joonis 4. Riigisiseste kõnede kestuse jagunemine kõneliigi järgi, 2004–2014
Figure 4. Distribution of the duration of domestic calls by type of call, 2004–2014

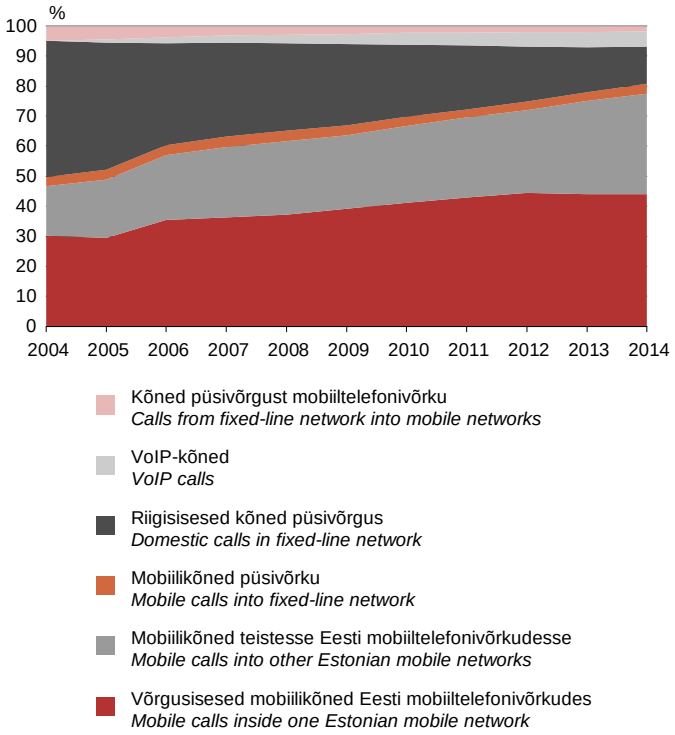

Joonis 5. Tasulise televisiooni kasutajad ühenduse tehnoloogia järgi, 2011–2014
Figure 5. Pay-TV users by connection technology, 2011–2014

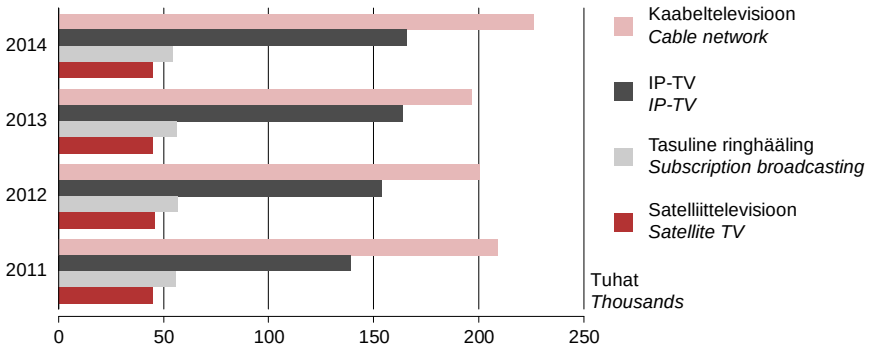

Tabel 1. Kõnede kestus ja lühisõnumite arv mobiiltelefonivõrgus, 2010–2014
Table 1. Duration of calls and number of short messages in the mobile network, 2010–2014
(miljonit minutit – *million minutes*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Riigisisesed mobiiltelefonivõrkudes algatatud kõned	2 476	2 388	2 655	2 880	2 942	*Outgoing domestic calls in mobile networks*
kõned püsivõrku	…	96	100	108	116	*calls into fixed-line networks*
kõned Eesti mobiiltelefonivõrkudes	2 127	2 292	2 555	2 772	2 826	*calls in Estonian mobile networks*
võrgusisesed kõned mobiiltelefonivõrkudes	1 312	1 416	1 573	1 641	1 600	*calls inside one mobile network*
kõned teistesse mobiiltelefonivõrkudesse	815	876	982	1 132	1 228	*calls into other mobile networks*
Rahvusvahelised kõned mobiiltelefonivõrkudes	…	153	165	182	170	*International calls in mobile networks*
algatatud rahvusvahelised kõned	…	72	80	85	84	*outgoing international calls*
vastuvõetud rahvusvahelised kõned	…	81	85	97	86	*incoming international calls*
Võrgukülastusteenuse kõned	…	274	310	322	284	*Roaming calls*
Eesti klientide kõned välismaal	…	179	201	201	171	*calls made by Estonian customers abroad*
välismaiste klientide kõned Eestis	…	95	110	121	113	*calls made by foreign customers in Estonia*
Saadetud lühisõnumite arv, miljonit	218,7	274,7	368,0	422,1	472,0	*Number of short messages sent, millions*
SMS	216,6	271,9	365,6	419,4	468,5	*SMS*
MMS	2,1	2,8	2,4	2,7	3,5	*MMS*

Tabel 2. Edastatud kirjad ja pakid, 2009–2013
Table 2. Number of delivered letters and packages, 2009–2013

	2009	2010	2011	2012	2013	
Edastatud kirisaadetised, miljonit	43	38	35	32	31	*Delivered letters, millions*
Edastatud postipakid, miljonit	…	0,5	0,8	x	x	*Delivered postal packages, millions*
Edastatud kuller-postisaadetised, tuhat	2 916	3 823	4 010	5 609	6 359	*Delivered courier packages, thousands*
riigisisesed kuller-postisaadetised	1 942	2 366	2 663	3 958	4 422	*domestic courier packages*
välisriiki lähetatud kullerpostisaadetised	238	442	338	413	481	*courier packages sent to foreign countries*
välisriigist saabunud kullerpostisaadetised	736	1 015	1 008	1 238	1 455	*courier packages received from foreign countries*
Edastatud perioodika-väljaanded, tuhat	67 703	64 576	62 880	60 978	59 385	*Delivered periodicals, thousands*
Edastatud otsepostisaadetised, tuhat	18 542	13 239	15 240	13 499	14 242	*Delivered direct mail letters, thousands*

Metoodika

Sidestatistika iseloomustab kõiki ettevõtteid, mille põhitegevusala on posti- ja kulleriteenistus või telekommunikatsioon. Aastatel 2012–2014 kasutati Konkurentsiameti andmeid, mis saadi kõikide posti- ja telekommunikatsiooniteenuseid pakkuvate ettevõtete küsitlemisega. Alates 2015. aastast edastab Statistikaametile andmeid Tehnilise Järelevalve Amet.

Methodology

Communications statistics cover all enterprises whose main activity is postal and courier activities or telecommunication. For the years 2012–2014, data received from the Estonian Competition Authority are used; these data are based on a comprehensive survey of enterprises offering telecommunication and postal services. Since 2015, the data is transmitted to Statistics Estonia by the Estonian Technical Regulatory Authority.

INFOTEHNOLOOGIA

Tiina Pärson

Ülevaade

2014. aasta I kvartalis kasutas 16–74-aastastest Eesti elanikest internetti 84%. Euroopa Liidus (EL) keskmiselt oli see näitaja 78%. Kõige sagedamini kasutavad internetti noored vanuses 16–34, kuid viimastel aastatel on internetikasutus hakanud kiirelt kasvama ka vanemates vanuserühmades. 55–64-aastastest kasutas 2014. aastal internetti 70% ja 65–74-aastastest 44% – vastavalt 7 ja 12 protsendipunkti enam kui aasta varem. Eestis kasutavad mehed ja naised internetti enam-vähem võrdselt, samal ajal kui EL-i keskmisega võrreldes on Eesti naised aktiivsemad internetikasutajad kui EL-i naised keskmiselt. Internetikasutajate osatähtsus on mõnevõrra suurem linnalistes asulates, kuid tänu viimaste aastate lairiba baasvõrgu ehitamisele on kiire internetiühendus muutunud kättesaadavaks paljudes piirkondades, kus varem see võimalus puudus. Seetõttu on erinevused linnaliste ja maa-asulate elanike internetikasutuses vähenenud. Suurim on internetikasutajate osatähtsus Läänemaal – 91% –, järgnevad Tartu- ja Harjumaa – kummaski 89%. 2014. aasta I kvartalis kasutas internetti iga päev või peaaegu iga päev 86% internetikasutajaist, EL-is keskmiselt 83%. Peale internetikasutajate arvu suurenemise on kasvanud ka interneti kasutamise sagedus. Kõigist internetikasutajatest kasutas 2014. aasta I kvartalis iga päev internetti 86%, aasta varem 79%.

Eesti elanikud kasutavad aktiivselt internetipanga teenuseid. Seda on teinud 91% internetikasutajatest. Järgnesid veebiväljaannete lugemine (90%) ja e-posti kasutamine (86%). Olulisel kohal on suhtlusvõrgustikes Facebook, Twitter jms osalemine (60%) ja telefoniteenuste kasutamine (50%). Üha populaarsemaks on saanud internetikaubandus – inimesed on hakanud e-poode rohkem usaldama ning ka e-poed ise on muutunud professionaalsemaks ja võitnud klientide usalduse. Kaupade või teenuste ostmiseks kasutas aasta jooksul internetti 49% 16–74-aastastest. Kõige enam osteti interneti teel rõivaid ja sporditarbeid, reisi- ja majutusteenuseid ning kontserdi-, kino-, teatri- jm pileteid.

Koduse internetiühendusega leibkondade osatähtsus oli 2013. aasta I kvartaliga võrreldes 4 protsendipunkti suurem. Võimalus kodus internetti kasutada oli peaaegu kõigil lastega leibkondadel ja kolmveerandil lasteta leibkondadest. Kõige vähem oli koduse internetiühendusega inimesi üksi elavate täiskasvanute seas (71%), kuid just nende näitaja on viimase viie aasta jooksul enim suurenenud. Ehkki internetile ligipääsuga kodudes on siiani valdavalt juhtmega või juhtmeta püsiühendus, on viimase kahe aasta jooksul püsiühenduse osatähtsus kodudes kahanenud, andes teed mobiilse interneti levikule. 2014. aasta I kvartalis kasutas mobiilsidevõrgu kaudu internetti 61% koduse internetiühendusega leibkondadest.

Veidi rohkem kui kolmveerandil vähemalt 10 hõivatuga ettevõtetest on veebilehekülg. Seda kasutatakse peamiselt toodete või teenuste tutvustamiseks. Veerand veebilehega ettevõtetest annab oma lehel infot vabade töökohtade kohta ja võimaldab veebis töökohta taotleda. Kui väike-ettevõtetest kasutab seda võimalust ligi viiendik veebilehega ettevõtetest, siis suurtest ettevõtetest 74%. Veerandil ettevõtetest on veebilehel võimalus esitada kaebusi.

Ettevõtlusvaldkonnas on üha enam hakanud levima pilveteenuste kasutamine. Nende eesmärk on jagada veebi kaudu ressurssi – tarkvara, riistvara või nende kombinatsioone. Eestis on pilveteenuseid ostnud 14% ettevõtetest, EL-is keskmiselt 19%. Enim levinud pilveteenus on e-post (8,4%), millele järgnevad finants- ja rakendustarkvara, kontoritarkvara ning failide säilitamine ja salvestamine. 11% Eesti ettevõtetest on ostnud pilveteenuseid teenusepakkuja jagatud serveritest, privaatpilveteenust on kasutanud vaid 5% ettevõtteist. Suurimad tasulise pilveteenuse kasutajad on info ja side valdkonna ettevõtted (42,6%), kes ka ise pilveteenuseid pakuvad. EL-i riikide hulgas on Eesti tasuliste pilveteenuste kasutamise poolest üks keskmisi, jäädes siiski oluliselt maha põhjanaabrist Soomest, kus pilveteenuseid kasutab 50% ettevõtetest. Pilveteenuse laialdasemat kasutamist piiravaks teguriks peetakse üldjuhul turvariske, aga samuti pilveteenuste kõrget hinda. Peamise mittekasutamise põhjustena nimetatakse ebapiisavaid teadmisi pilveteenuste kohta ja ka turvariske.

INFORMATION TECHNOLOGY

Tiina Pärson

Overview

In the 1st quarter of 2014, the share of Internet users among 16–74-year-old Estonian residents was 84%. *In the European Union on average, the indicator was 78%. Young people aged 16–34 are the most active Internet users, but in recent years Internet use has started to grow rapidly in the older age groups as well. In 2014, 70% of 55–64-year-olds and 44% of 65–74-year-olds used the Internet – respectively 7% and 12% more than the year before. In Estonia, the share of Internet users among men and women is more or less equal, but compared to the EU average women in Estonia are more active Internet users than women in the EU on average. In urban settlements, the share of Internet users is somewhat bigger than in rural areas, but thanks to the construction of the basic broadband network in recent years a high speed Internet connection has become available in many areas where there was no such option before. Therefore, the differences in Internet use in rural and urban settlements have declined. The share of Internet users is the largest in Western Estonia (91%), followed by Tartu and Harju counties – both 89%. In the 1st quarter of 2014, 86% of Internet users used the Internet every day or almost every day, the corresponding EU average was 83%. In addition to the growing number of Internet users, the frequency of Internet use has also increased. In the 1st quarter of 2014, the share of all Internet users who used the Internet every day was 86%, in the previous year – 79%.*

The inhabitants of Estonia are active users of online banking services. *91% of Internet users have done so. Reading online publications and using e-mail services are also very common. Participation in social networking sites such as Facebook, Twitter, etc. (60%) and using Internet phone services (50%) are also quite widespread. Internet commerce is becoming increasingly popular – people have built more trust for online shops, and online shops themselves have become more professional and won the trust of the customers. In 2014, 49% of 16–74-year-olds used the Internet to purchase goods or services. The goods and services that were bought online the most were clothing and sports equipment, travel and accommodation services, and concert, cinema, theatre and other tickets.*

The share of households with Internet access at home has increased 4 percentage points compared to the 1st quarter of 2013. Almost all households with children and three-quarters of households without children had the option of using the Internet at home. The percentage of persons with Internet access at home was the lowest among adults living alone (71%), but over the last five years the share has increased the most in specifically this group. Although the prevalent type of connection in homes with Internet access is still wired or wireless fixed connection, the share of fixed connections in homes has declined in the past two years, giving way to the spread of mobile Internet access. In the 1st quarter of 2014, 61% of households with Internet access at home used the Internet via a cellular network.

Slightly over three-quarters of enterprises with at least 10 persons employed have a website. The site is mainly used for presenting products or services. A quarter of the enterprises with a website use it to provide information on vacancies and enable the candidates to apply for jobs online. While nearly one-fifth of small enterprises owning a website used such a possibility, among large enterprises with a website the corresponding share was 70%. A quarter of enterprises offer the option of filing complaints on the website.

In the business sector, the use of cloud services has become increasingly popular. *The aim of these services is to share resources via the web – software, hardware, or a combination thereof. 14% of Estonian enterprises have bought cloud services, in the European Union – an average of 19%. The most widespread cloud service is e-mail services (8.4%), followed by financial or application software, office software and the storage of files. 11% of Estonian enterprises have purchased cloud services from the service provider's shared servers, while only 5% of enterprises have bought private cloud services. Cloud services are used the most actively by information and communication enterprises (42.6%), who are also the providers of cloud services. Compared with other European Union countries, Estonia is in the middle group in terms of using paid cloud services, but falls*

significantly behind its northern neighbour Finland, where 50% of enterprises use cloud services. The factors limiting the wider use of cloud services generally include security risks but also the higher price of cloud computing services. The main reason given for not using cloud services is insufficient knowledge as well as security risks.

Tabel 1. Interneti kasutamine soo, elukoha, vanuse ja haridustaseme järgi, I kvartal 2010–2014
Table 1. Internet usage by sex, place of residence, age and educational level, 1st quarters of 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Sugu						***Sex***
Mehed	73	75	79	80	85	*Males*
Naised	75	77	77	79	84	*Females*
Kokku	74	76	78	79	84	*Total*
Elukoht						**Place of residence**
Linnaline asula	75	77	80	81	86	*Urban settlement*
Maa-asula	73	74	73	76	81	*Rural settlement*
Vanuserühm						**Age group**
16–24	98	98	98	98	100	*16–24*
25–34	96	96	97	98	99	*25–34*
35–44	90	92	94	93	96	*35–44*
45–54	71	76	78	81	86	*45–54*
55–64	47	53	59	63	70	*55–64*
65–74	25	25	28	32	44	*65–74*
Haridustase						**Educational level**
Esimese või madalama taseme haridus	63	63	61	65	69	*Below upper secondary education*
Teise taseme haridus, teise taseme järgne või kolmanda taseme eelne haridus	71	73	76	76	82	*Upper secondary education, post-secondary non-tertiary education*
Kolmanda taseme haridus	85	88	91	91	85	*Tertiary education*

Joonis 1. Iga päev internetti kasutanud 16–74-aastaste osatähtsus Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2014
Figure 1. Share of daily Internet users aged 16–74 in Estonia and in the European Union, 1st quarter 2014

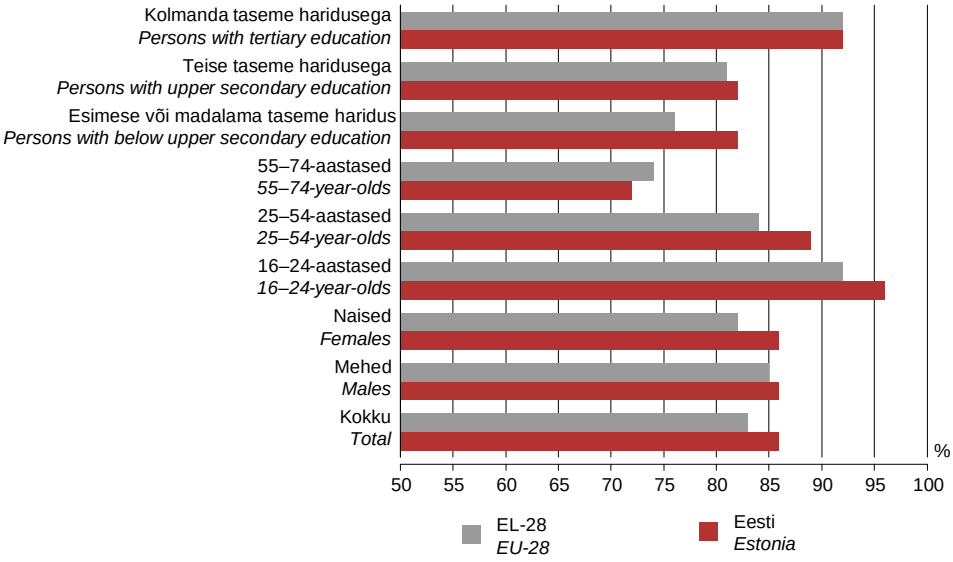

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Joonis 2. Internetikaubandust kasutanud 16–74-aastaste osatähtsus Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2014
Figure 2. Share of 16–74-year-olds having made purchases over the Internet in Estonia and in the European Union, 1st quarter 2014

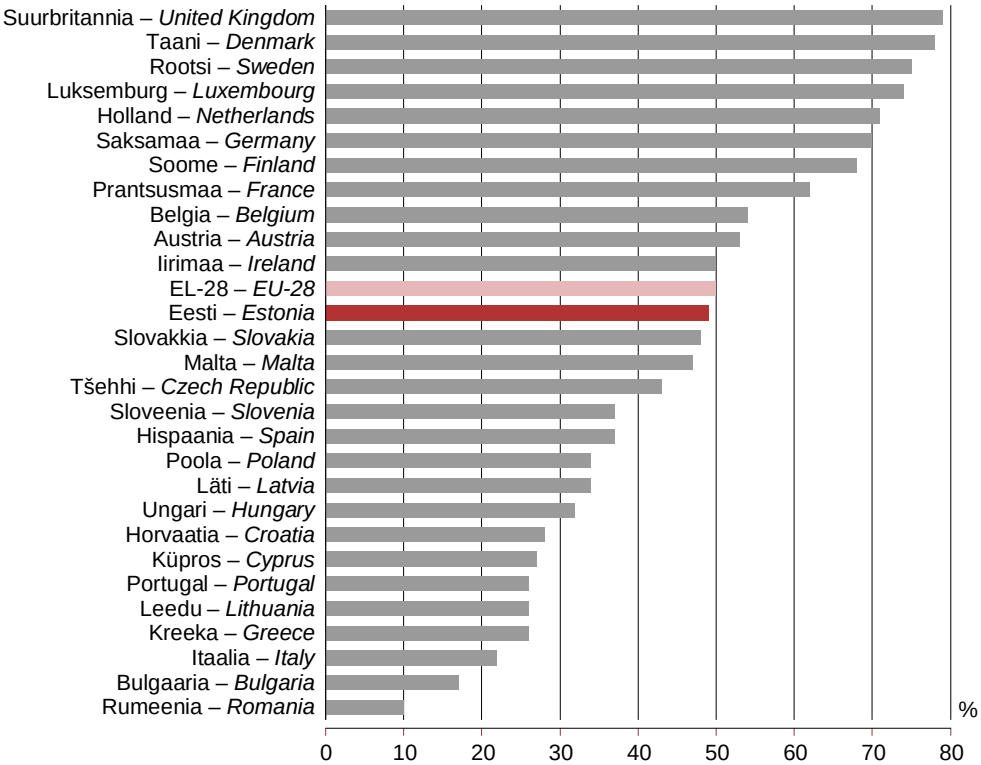

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 2. Koduse internetiühendusega leibkonnad leibkonnatüübi järgi, I kvartal 2010–2014
Table 2. Households with Internet access at home by type of household, 1st quarters of 2010–2014
(protsenti – *percentages*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Kõik leibkonnad	67	69	74	79	83	*All households*
Üks täiskasvanu	43	49	56	62	71	*One adult*
Kaks täiskasvanut	61	65	69	76	82	*Two adults*
Vähemalt kolm täiskasvanut	88	89	90	93	95	*Three or more adults*
Üks täiskasvanu lastega	84	78	90	97	95	*One adult with children*
Kaks täiskasvanut lastega	93	96	97	99	99	*Two adults with children*
Vähemalt kolm täiskasvanut lastega	95	96	97	96	99	*Three or more adults with children*

Joonis 3. Internetis pilveteenust ostnud ettevõtete osatähtsus tegevusala järgi Eestis ja Euroopa Liidus, I kvartal 2014[a]

Figure 3. Share of enterprises having bought cloud computing services over the Internet in Estonia and in the European Union by economic activity, 1st quarter 2014[a]

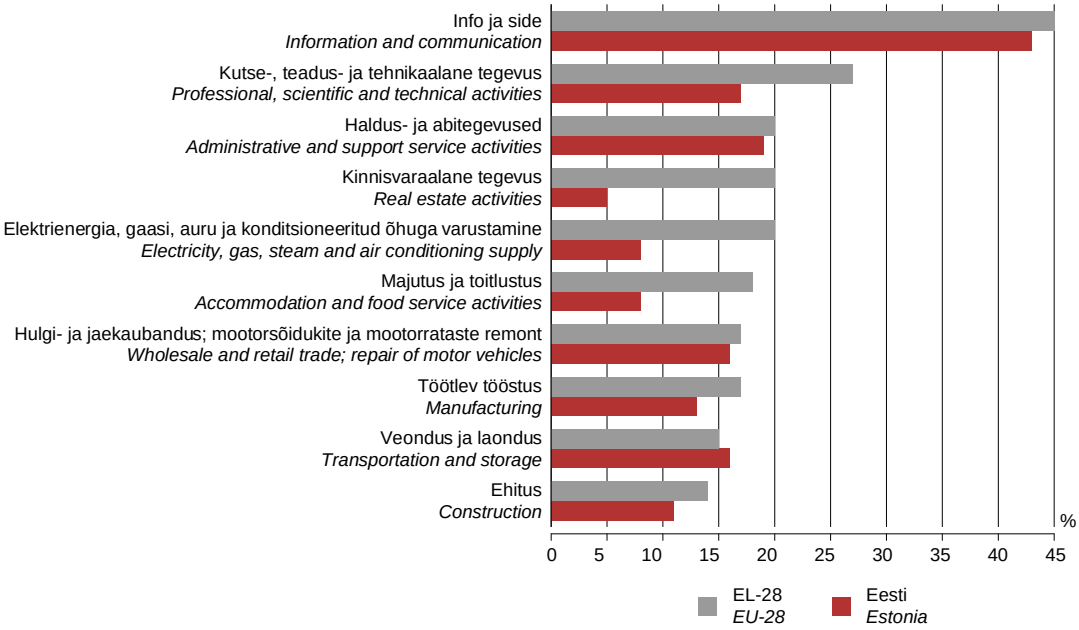

[a] EMTAK 2008 tegevusalade C–N alla kuuluvad vähemalt 10 hõivatuga ettevõtted (v.a finants- ja kindlustustegevus ning veterinaaria).

[a] *Enterprises classified under the economic activities C to N pursuant to EMTAK 2008 (NACE Rev.2) (except financial and insurance activities and veterinary activities) and with at least 10 persons employed are included.*

Allikad: Statistikaamet, Eurostat
Sources: Statistics Estonia, Eurostat

Tabel 3. Pilveteenuse ostmist piiravad tegurid ettevõtte suuruse järgi, 2014

Table 3. Factors limiting buying cloud computing services by size of enterprise, 2014

(protsenti tasulist pilveteenust kasutanud ettevõtetest – *percentage of enterprises having used cloud computing services*)

	10–19	20–49	50–99	100–249	250+	
Turvariskid	20	23	36	29	43	*Security risks*
Probleem andmetele või tarkvarale juurdepääsuga	12	10	18	18	28	*Problem with access to data or software*
Probleem teenusepakkujast loobumise või selle vahetamisega	6	8	20	8	20	*Problem with unsubscribing from or changing the service provider*
Andmete asukoha ebaselgus	8	9	19	8	28	*Uncertainty about the location of data*
Kindlustunde puudumine kohaldatava õiguse suhtes	10	9	20	13	23	*Uncertainty about applicable law*
Kõrge hind	19	12	13	13	13	*High cost*
Ebapiisavad teadmised	14	9	12	7	8	*Insufficient knowledge*

Metoodika

Infotehnoloogia statistikatööde aluseks olid Eurostati küsimustikud „Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)“ ja „Community Survey on ICT usage in households and by individuals“, millele tuginedes koostati küsimustikud „Infotehnoloogia ettevõttes“ ja „Infotehnoloogia leibkonnas“. Eesmärk oli saada üldinfot infotehnoloogiavahendite, interneti kasutamise ja mitmesuguste interneti- või arvutikasutusoskuste kohta nii ettevõtete, leibkondade kui ka isikute tasandil.

Uuring „Infotehnoloogia leibkonnas“ hõlmab leibkondi, kus vähemalt üks liige on vanuses 16–74. Statistikatööd „Infotehnoloogia leibkonnas“ korraldati aastatel 2005–2013 tööjõu-uuringu lisana, alates 2014. aastast tehakse seda iseseisva uuringuna II kvartalis. Tegemist on valikuuringuga. Küsitletavate valiku aluseks oli aastatel 2005–2012 AS-i Andmevara rahvastiku andmebaas (rahvastikuregister), alates 2013. aastast on selleks 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse aadressibaas. 2005. aastal küsitleti leibkondades ainult valimisse sattunud isikut, aastatel 2006–2013 kõiki valimisse sattunud isikuga samas leibkonnas olevaid isikuid. Alates 2014. aastast küsitletakse ainult valimisse sattunud isikut, kes täidab ise veebipõhise küsimustiku või vastab telefoni teel. Andmete laiendamisel on aluseks arvestuslik rahvaarv uuringuaasta 1. jaanuari seisuga. Laiendustegurid arvutatakse maakonna, soo ja viie aasta vanuserühmade järgi. Valimi laiendamisel üldkogumi kohta saadud andmed on tegelike parameetrite hinnangud. Alla 20 isikul põhinevaid hinnanguid ei ole avaldatud.

Statistikatöö „Infotehnoloogia ettevõttes“ hõlmab vähemalt 10 hõivatuga ettevõtteid. Andmeid kogutakse valikuuringuga. Küsitletakse kõiki vähemalt 50 hõivatuga ettevõtteid, 10–49 hõivatuga ettevõtete hulgast tehakse lihtne juhuslik valik. Kogutud andmed laiendatakse vastavale vähemalt 10 hõivatuga ettevõtete üldkogumile, s.t arvutatakse üldkogumi näitajate hinnanguline suurus. Ettevõtted jaotatakse põhitegevusalade kaupa Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi.

Methodology

The Eurostat questionnaires “Community Survey on ICT usage in enterprises (e-commerce)” and “Community Survey on ICT usage in households and by individuals” served as the basis for information technology surveys. On the basis of these questionnaires, the surveys “Information technology in enterprises” and “Information technology in households” were conducted in Estonia. The aim was to obtain general information on the information technology equipment, Internet use and various Internet and computer skills of enterprises, households and individuals.

The survey “Information technology in households” covers households with at least one person aged 16–74. In 2005–2013, the statistical action “Information technology in households” was conducted as an appendix to the Labour Force Survey, since 2014 it is held as a separate survey in the 2nd quarter. The survey was conducted as a sample survey. The population database of Andmevara AS (Population Register) was used for the sampling frame in 2005–2012, and the address database of the 2011 Population and Housing Census since 2013. In 2005, interviews were held only with the sampled persons, while in 2006–2013 all the individuals aged 16–74 in the sampled person's household were interviewed. Since 2014, only the sampled persons are interviewed via a web-based questionnaire or telephone interview. The expansion of the data is based on the estimated population as at 1 January of the reference year. The expansion coefficients are calculated according to county, sex and five-year age groups. Data on the population received through the expansion of the sample are estimates of actual parameters. Estimates based on fewer than 20 persons have not been published.

The survey “Information technology in enterprises” covers enterprises with at least 10 persons employed. Data are collected by a sample survey. All enterprises with at least 50 persons employed are included. A simple random sample is taken from enterprises with 10–49 persons employed. The collected data are expanded to the population of enterprises with at least 10 persons employed, i.e. the estimates of the population’s parameters are computed. The enterprises are divided by main economic activity according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK 2008).

TURISM JA MAJUTUS

Helga Laurmaa

Ülevaade

Reisimine on maailmas populaarne. Maailma Turismiorganisatsiooni esialgsete andmete kohaselt oli mitmepäevaste välisreiside arv 2014. aastal rekordiline 1,1 miljardit – 5% suurem kui 2013. aastal. Euroopa riikidesse tehti 588 miljonit ööbimisega välisreisi, mida on 4% enam kui aasta varem. Aastaga suurenes Euroopa riikidesse saabunud välisturistide arv 22 miljoni võrra. Eestis käis 2014. aastal üle 6 miljoni väliskülastaja. Külastuste koguarv kasvas 2013. aastaga võrreldes 1%. Väliskülalised kulutasid Eestis kaupadele ja teenustele kokku 1,08 miljardit eurot – 2,5% rohkem kui aasta varem. Kokku sai Eesti 2014. aastal välisturismist ehk turismiteenuste ekspordist tulu 1,39 miljardit eurot.

Veidi üle poole väliskülastajatest viibis Eestis vaid ühe päeva. Enim ühepäevakülastajaid saabus lähiriikidest – Soomest, Venemaalt ja Lätist. Ristluslaevaga saabus 2014. aastal Eestisse ligi pool miljonit reisijat, kellele lisandusid veel pööringureisijad ehk ristlusreisi Eestis alustanud või lõpetanud reisijad. Mitmepäevakülastuste arv suurenes 2013. aastaga võrreldes 2%. Kaks kolmandikku Eestis käinud turistidest, kes jäid siia kauemaks kui üheks päevaks, kasutas majutusettevõtete teenuseid. Ligi kolmandik turistidest peatus sugulaste või tuttavate juures, oli endale Eestis eluaseme soetanud või leidnud ööbimiseks mõne muu võimaluse.

Euroopa Liidu (EL) majutusettevõtetes veetsid turistid 2014. aastal kokku 2,7 miljardit ööd – varasema aastaga võrreldes 2% rohkem. Enim turiste peatus Prantsusmaal ja Hispaanias. Kummagi riigi majutusettevõtetes veetsid turistid üle 400 miljoni ööpäeva, mis kokku olid 30% kõigist EL-i riikide majutusettevõtetes ööbimistest. Eesti majutusettevõtetes veedetud ööde osatähtsus EL-i kogunäitajas oli 0,2% ning naaberriikide Soome ja Läti näitajad vastavalt 0,7% ja 0,2%.

Eesti majutusettevõtetes peatus esimest korda üle 3 miljoni turisti. 2013. aastaga võrreldes oli majutusettevõtete teenuseid kasutanud turistide arv 4% suurem. Turistid veetsid Eesti majutusettevõtetes kokku 5,8 miljonit ööpäeva – 1% enam kui 2013. aastal. Naaberriikidest kasvas ööbimiste arv enim Lätis (10%), Soomes aga kahanes 2% nii siseturistide kui ka Vene turistide ööbimiste arvu vähenemise tõttu.

Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutas 2014. aastal 1,98 miljonit välisturisti – 2% rohkem kui aasta varem. Välisturistid veetsid Eesti majutusettevõtetes kokku 3,92 miljonit ööd, mida oli 0,3% rohkem kui 2013. aastal. Kuna ööbimiste arv kasvas majutatute omast vähem, oli majutusettevõtetes viibimise keskmine kestus veidi lühem kui 2013. aastal. Ööbimiste arvu tagasihoidlikum kasv tuleneb eelkõige Soome, aga ka mõne teise riigi turistide Eestis viibitud aja lühenemisest. Välisturistide ööbimiste osatähtsus Eesti majutusettevõtetes peatunud turistide ööbimiste koguarvus oli 67% – protsendipunkti võrra väiksem kui aasta varem. Naaberriikidest on samas suurusjärgus näitaja Lätil (69%). Soome majutusettevõtetes aga on rohkem siseturiste (71%). EL-i riikides keskmiselt on välisturistide veedetud ööde osatähtsus ööbimiste koguarvus 44%, mis tähendab, et majutusettevõtetes ööbib rohkem sise- kui välisturiste. Välisturistide osatähtsus on väikseim Poola (20%), Saksamaa (20%) ja Rumeenia (19%) majutusettevõtetes. Malta, Küprose ja Horvaatia majutusettevõtete kliendid aga on peamiselt välisturistid, siseturistide ööbimiste osatähtsus neis riikides on alla 10%.

Eesti suurimad turismipartnerid on naaberriigid. Kaks kolmandikku majutusettevõtetes peatunud välisturistidest ehk 1,3 miljonit turisti saabus naaberriikidest: Soomest, Venemaalt ja Lätist. Meie kaks kõige olulisemat turismipartnerit on Soome ja Venemaa – 60% välisturistidest saabus just neist riikidest. Soome ja Venemaa turistide osatähtsus majutusettevõtete klientide hulgas vähenes 2014. aastal 2 protsendipunkti Venemaalt saabunud turistide arvu kahanemise tõttu.

Soome turiste peatus Eesti majutusettevõtetes 916 000 ehk 2% rohkem kui aasta varem. Eesti põhjanaabri turistide osatähtsus majutusteenuseid kasutanud välisturistide seas oli 46% ehk sama suur kui 2013. aastal. Soome turistide ööbimiste arv samal ajal aga vähenes, mis tähendab, et nad jäid majutusettevõtetesse lühemaks ajaks kui aasta varem.

2014. aastal peatus Eesti majutusettevõtetes 275 000 Vene turisti ehk 14% kõigist majutusteenuseid kasutanud välisturistidest. Samal ajal peatus Vene turiste majutusettevõtetes 10% vähem kui aasta varem. Sama palju vähenes ka Vene turistide ööbimiste arv. Kui jaanuaris, mis on Vene turistide populaarseim reisikuu, nii turistide endi kui ka nende ööbimiste arv veel suurenes, siis aasta teises pooles vähenes Vene turistide arv pidevalt. Detsembris peatus neid majutusettevõtetes 45% vähem kui aasta varem samal kuul ja nende ööbimiste arv oli 46% väiksem. Vene turistide veedetud ööde arv vähenes 2014. aastal ka naaberriikides – Soome majutusettevõtetes 17% ja Läti majutusettevõtetes 11%.

Lätist saabus 2014. aastal 6% majutusteenuseid kasutanud välisturistidest. Majutusettevõtetes peatus 113 000 Läti turisti – 7% rohkem kui 2013. aastal. Nii Lätist saabunud turistide kui ka nende ööbimiste arv jõudis juba neljandat aastat järjest uue rekordini.

Eesti suuremate turismipartnerite hulka kuuluvad ka Saksamaa ja Skandinaavia maad. 2014. aastal peatus majutusettevõtetes 113 000 Saksa turisti – 11% rohkem kui aasta varem. Nende ööbimiste arv suurenes aastaga 15%. Rootsist, Norrast ja Taanist saabus kokku 120 000 turisti ehk 6% Eesti majutusettevõtete teenuseid kasutanud välisturistidest. Nii Norra, Rootsi kui ka Taani turistide arv majutusettevõtetes 2014. aastal vähenes. Kiiresti kasvas möödunud aastal Aasia riikidest saabunud turistide arv. Hiina turiste peatus Eesti majutusettevõtetes poole rohkem kui 2013. aastal ja Jaapani turiste veelgi enam.

Siseturism kasvas hoogsalt. Viiendat aastat järjest suurenes majutusettevõtetes peatunud siseturistide arv, ületades 2013. aasta siseturismi rekordtulemuse. 2014. aastal peatus majutusettevõtetes 1,1 miljonit siseturisti – 6% enam kui 2013. aastal. Siseturistid veetsid majutusettevõtetes kokku 1,9 miljonit ööd ehk ööpäevas peatus majutusettevõtetes keskmiselt üle 5000 Eesti elaniku. 61% siseturistidest oli puhkuse- ja 24% tööreisil. Puhkusereisil olnud siseturistide arv suurenes 11%, tööreisil olnud siseturistide oma aga vähenes 7%.

2014. aastal oli Eestis avatud 1419 majutusettevõtet 58 000 voodikohaga. Aasta ringi oli saadaval 20 000 tuba 45 000 voodikohaga, kõrghooajal suurenes tubade arv 17% ja voodikohtade arv 22%. Enamik ehk 67% tubadest olid kahekohalised. Voodikohti oli 2600 võrra rohkem kui 2013. aastal, ent nende täitumus vähenes varasema aastaga võrreldes protsendipunkti võrra. Toitlustuskohti oli majutusettevõtetes 581, spordisaale ja -väljakuid 483, saunu 1346 ja konverentsisaale 605. Internetipunkt oli 240 majutusettevõttes ja traadita andmeside võimalus 1023-s. Mittesuitsetajate tube oli 851-s ja invatube 185 majutusettevõttes. Majutusettevõtetes töötas 2014. aastal 9400 inimest.

Majutusteenuste müügist saadud tulu oli 2014. aastal 197 miljonit eurot – 6% suurem kui aasta varem. Sissetulek majutusteenuste müügist suurenes viiendat aastat järjest. Kuna majutusteenuste müügist saadud sissetulek kasvas rohkem kui majutusettevõtetes veedetud ööde arv (1%), tuli turistil ühe öö eest maksta rohkem kui aasta varem. Üks ööpäev majutusettevõttes maksis keskmiselt 34 eurot ehk 2 euro võrra enam kui 2013. aastal.

TOURISM AND ACCOMMODATION

Helga Laurmaa

Overview

Travelling is popular worldwide. In 2014, according to the preliminary data of the World Tourism Organization, the number of overnight foreign trips amounted to a record-high 1.1 billion – 5% more than in 2013. In European countries, there were 588 million overnight foreign trips, which is 4% more than a year earlier. The number of foreign tourists visiting European countries increased by 22 million over the year. Estonia received more than six million foreign visitors in 2014. The total number of visits increased 1% compared to 2013. While in Estonia, foreign visitors consumed 1.08 billion euros' worth of goods and services – 2.5% more than the year before. In total, Estonia's income from foreign tourism (i.e. the exports of tourism services) in 2014 amounted to 1.39 billion euros.

Slightly more than a half of the foreign visitors stayed in Estonia only for one day. *Most of the one-day visitors came from nearby countries: Finland, Russia and Latvia. In 2014, approximately half a million cruise passengers visited Estonia – this does not include turnaround passengers, i.e. visitors who started or ended their cruise in Estonia. The number of overnight visits increased 2% compared to 2013. Two-thirds of the tourists who stayed in Estonia for more than a day used the services of accommodation establishments. About one-third of the tourists stayed with their relatives or acquaintances, at their own home in Estonia or found another solution for overnight accommodation.*

In 2014, tourists spent a total of 2.7 billion nights in the accommodation establishments of the European Union (EU) – 2% more than in the previous year. The greatest number of tourists stayed in the accommodation establishments of France and Spain. Both countries totalled more than 400 million overnight stays, which altogether accounted for 30% of all overnight stays in the accommodation establishments of EU countries. The share of overnight stays in Estonian accommodation establishments was 0.2% and the figures for our neighbouring countries Finland and Latvia were 0.7% and 0.2%, respectively.

For the first time, more than three million tourists stayed in Estonian accommodation establishments. *Compared to 2013, the number of tourists using the services of accommodation establishments increased 4%. Tourists spent a total of 5.8 million nights in the accommodation establishments of Estonia – 1% more than in 2013. As for Estonia's neighbours, the number of nights spent increased the most in Latvia (10%), while in Finland it decreased 2%, due to a decline in the overnight stays of both domestic tourists and tourists from Russia.*

In 2014, 1.98 million foreign tourists used the services of Estonian accommodation establishments – 2% more than a year earlier. Foreign tourists spent a total of 3.92 million nights in Estonian accommodation establishments, which is a 0.3% increase compared to 2013. As the number of overnight stays grew less than the number of accommodated tourists, the average duration of stay in accommodation establishments was slightly shorter than in 2013. The more modest growth in the number of overnight stays was caused by a decrease in the duration of stay of tourists from Finland in particular, but also from other countries. Nights spent by foreign tourists accounted for 67% of the total number of overnight stays in Estonian accommodation establishments – one percentage point less than in 2013. This result is similar to that of Latvia (69%), while in Finland domestic tourists hold the bigger share (71%). In EU countries, overnight stays by foreign tourists account for an average of 44% of the total number of overnight stays, which means that there are more domestic tourists than foreign tourists staying in accommodation establishments. The share of nights spent by foreign tourists is the smallest in the accommodation establishments of Poland (20%), Germany (20%) and Romania (19%). In Malta, Cyprus and Croatia, however, the majority of the customers of accommodation establishments are foreign tourists. The share of nights spent by domestic tourists in these countries was less than 10%.

Neighbouring countries are the main tourism partners for Estonia. *Two-thirds of all accommodated foreign tourists (i.e. 1.3 million) arrived from the neighbouring countries Finland, Russia and Latvia. Two of Estonia's most important partner countries in tourism are Finland and Russia – 60% of all accommodated foreign tourists arrived from these countries. In 2014, the share*

of tourists from Finland and Russia among the customers of accommodation establishments decreased two percentage points due to a decrease in the number of tourists from Russia.

Finnish tourists staying in accommodation establishments in Estonia numbered 916,000 or 2% more than in 2013. The share of Finnish tourists among all accommodated foreign tourists was 46%, which is the same as in 2013. However, the number of nights spent by Finnish tourists decreased, meaning that they stayed in accommodation establishments for a shorter period than in the previous year.

In 2014, 275,000 Russian tourists stayed in Estonian accommodation establishments – 14% of all foreign tourists having used the services of accommodation establishments. At the same time, 10% fewer tourists from Russia stayed in accommodation establishments than a year earlier. The decrease in the number of nights spent by Russian tourists was the same. While in January, which is the most popular month of travelling for Russian tourists, the number of both tourist arrivals and overnight stays still increased, then in the second half of the year the number of tourists from Russia was in steady decline. In December, 45% fewer tourists from Russia stayed in accommodation establishments than a year earlier and the number of overnight stays was 46% smaller. In 2014, the number of overnight stays by Russian tourists fell also in the neighbouring countries – 17% in the accommodation establishments of Finland and 11% in the accommodation establishments of Latvia.

In 2014, 6% of the accommodated foreign tourists arrived from Latvia. A total of 113,000 tourists from Latvia stayed in accommodation establishments – 7% more than in 2013. Both the number of tourist arrivals from Latvia and the number of nights spent by Latvian tourists reached a record high for the fourth consecutive year.

Germany and Scandinavian countries are also important tourism partners for Estonia. In 2014, 113,000 tourists from Germany stayed in Estonian accommodation establishments – 11% more than a year earlier. The number of nights spent by German tourists increased 15%. 120,000 tourists arrived from Sweden, Norway and Denmark combined, which was 6% of all the accommodated foreign tourists. In 2014, the number of tourists from Norway, Sweden as well as Denmark decreased. The number of tourists from Asian countries increased rapidly last year. Compared to 2013, the number of accommodated tourists from China increased by nearly a half and the number of tourists from Japan increased even more.

Domestic tourism grew rapidly. *The number of domestic tourists in accommodation establishments increased for the fifth consecutive year and exceeded the 2013 record-high result of domestic tourism. In 2014, 1.1 million domestic tourists stayed in accommodation establishments – 6% more than in 2013. Domestic tourists spent a total of 1.9 million nights in accommodation establishments, meaning that, on average, every day more than 5,000 domestic tourists stayed in accommodation establishments. 61% of the domestic tourists were on a holiday trip and 24% on a business trip. The number of domestic tourists on holiday increased 11%, while the number of domestic tourists on a business trip decreased 7%.*

In 2014, there were 1,419 accommodation establishments in Estonia with 58,000 bed places available for tourists. 20,000 rooms with 45,000 bed places were available all year round, and 17% more rooms and 22% more bed places became available during the tourist season. Most of the rooms (67%) were double rooms. Compared to 2013, the number of bed places rose by 2,600 but the average occupancy rate of bed places fell by one percentage point. In 2014, there were 581 catering establishments, 483 sports fields and gyms, 1,346 saunas and 605 conference rooms in Estonian accommodation establishments. 240 accommodation establishments had an Internet access point and 1,023 accommodation establishments offered wireless data communication. 851 accommodation establishments had rooms for non-smokers and 185 had rooms for persons with special needs. 9,400 persons were employed in accommodation establishments in 2014.

The sales of accommodation services by all accommodation establishments amounted to 197 million euros in 2014 – 6% more than in 2013. The income from the sale of accommodation services increased for the fifth consecutive year. As the income from the sale of accommodation services grew more than the number of nights spent in accommodation establishments (1%), tourists had to pay more for one night than in 2013. The average cost of a guest night in an accommodation establishment was 34 euros – two euros higher than in 2013.

Joonis 1. Ööbimised majutusettevõtetes Euroopa Liidus, 2014[a]
Figure 1. Nights spent in accommodation establishments in the European Union, 2014[a]

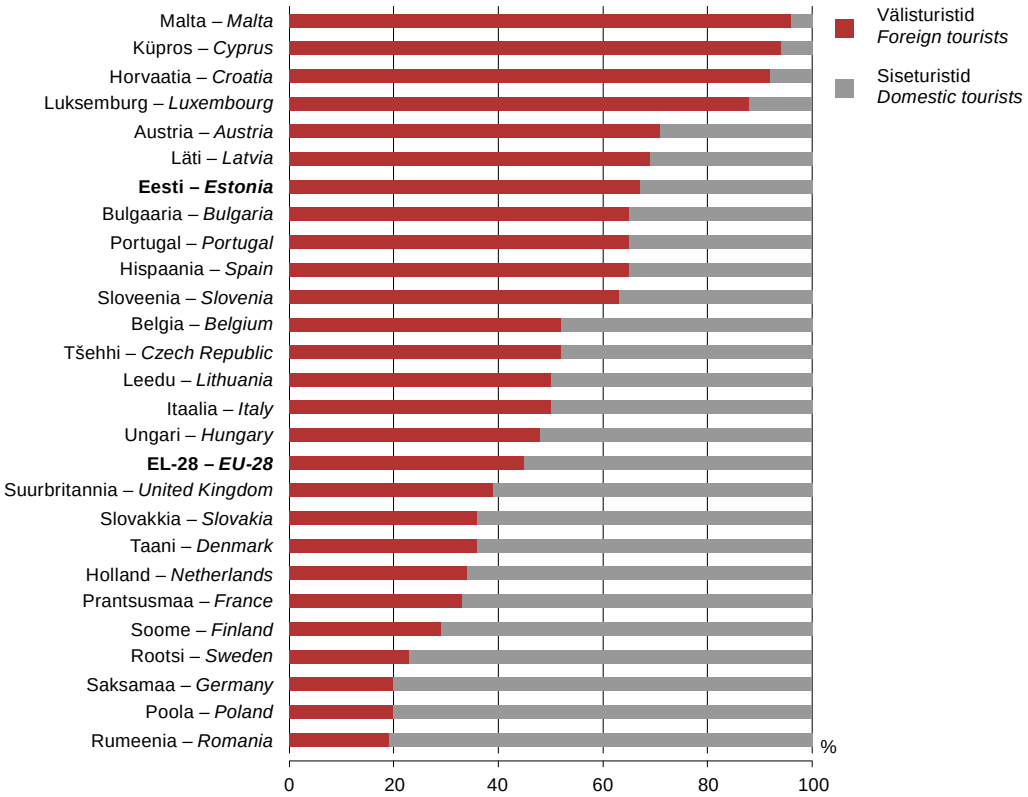

[a] Iirimaa ja Kreeka andmeid ei ole saadud.
[a] *No data available for Ireland and Greece.*

Allikas/*Source:* Eurostat

Joonis 2. Majutatud turistid, 2005–2014[a]
Figure 2. Accommodated tourists, 2005–2014[a]

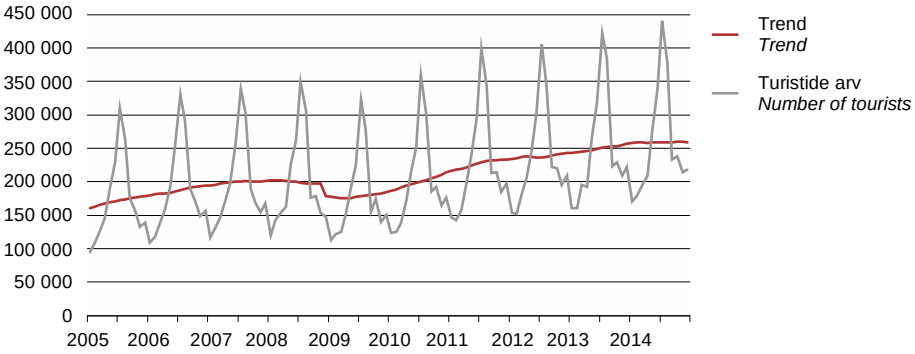

[a] Joonis on tehtud kuuandmete põhjal.
[a] *The figure is based on monthly data.*

Tabel 1. Majutus, 2011–2014
Table 1. Accommodation, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Majutatud, tuhat	2 726	2 840	2 981	3 087	*Accommodated tourists, thousands*
Majutatud välisturistid, tuhat	1 808	1 874	1 940	1 983	*Accommodated foreign tourists, thousands*
Välisturistide osatähtsus, %	66	66	65	64	*Share of foreign tourists, %*
Ööbimised, tuhat	5 399	5 545	5 734	5 809	*Nights spent, thousands*
Keskmiselt ööbimisi ühe majutatu kohta	1,98	1,95	1,92	1,88	*Average number of nights spent per accommodated tourist*

Tabel 2. Reisi eesmärk, 2011–2014
Table 2. Purpose of trip, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Siseturistid, tuhat	918	966	1 041	1 104	*Domestic tourists, thousands*
Puhkusereis, %	54	56	58	61	*Holiday trip, %*
Tööreis, %	30	29	28	24	*Business trip, %*
Muu reis, %	16	15	14	15	*Other trip, %*
Välisturistid, tuhat	1 808	1 874	1 940	1 983	*Foreign tourists, thousands*
Puhkusereis, %	73	73	72	72	*Holiday trip, %*
Tööreis, %	20	21	21	21	*Business trip, %*
Muu reis, %	7	6	7	7	*Other trip, %*

Tabel 3. Majutusettevõtete mahutavus, 2011–2014
Table 3. Capacity of accommodation establishments, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Majutus-ettevõtted	1 158	1 238	1 320	1 419	*Accommodation establishments*
Toad	21 759	22 106	23 083	23 971	*Rooms*
Voodikohad	51 482	52 979	55 482	58 095	*Bed places*
Keskmiselt voodikohti toas	2,37	2,40	2,40	2,42	*Average number of bed places per room*
Tubade täitumus, %	45	45	45	43	*Room occupancy rate, %*
Voodikohtade täitumus, %	36	37	36	35	*Bed occupancy rate, %*

Tabel 4. Majutatud elukohariigi järgi, 2011–2014
Table 4. Accommodated tourists by country of residence, 2011–2014

	2011	2012	2013	2014	
Albaania	198	303	162	180	*Albania*
Austria	7 841	8 293	6 297	8 634	*Austria*
Belgia	9 197	8 312	7 855	8 247	*Belgium*
Bulgaaria	1 668	1 640	1 499	1 709	*Bulgaria*
Eesti	918 018	966 376	1 040 735	1 103 755	*Estonia*
Hispaania	27 106	25 003	22 926	25 929	*Spain*
Holland	17 968	18 279	16 358	16 543	*Netherlands*
Horvaatia	1 232	1 124	727	761	*Croatia*
Iirimaa	8 243	5 359	3 318	2 983	*Ireland*
Island	994	890	1 222	871	*Iceland*
Itaalia	33 618	30 574	26 506	26 968	*Italy*
Kreeka	2 711	2 586	2 082	2 541	*Greece*
Küpros	479	661	363	548	*Cyprus*
Leedu	47 003	47 397	52 201	52 522	*Lithuania*
Luksemburg	992	1 469	1 042	1 039	*Luxembourg*
Läti	85 229	100 638	105 480	112 703	*Latvia*
Malta	314	403	417	505	*Malta*
Norra	51 510	48 479	36 918	36 272	*Norway*
Poola	27 093	25 513	26 001	25 652	*Poland*
Portugal	3 026	3 010	2 990	3 800	*Portugal*
Prantsusmaa	22 301	24 089	22 780	24 058	*France*
Rootsi	86 287	78 412	74 313	71 963	*Sweden*
Rumeenia	2 295	2 326	2 717	2 861	*Romania*
Saksamaa	103 559	111 251	101 596	112 877	*Germany*
Šveits	9 083	10 365	9 213	9 860	*Switzerland*
Slovakkia	1 860	2 812	2 148	2 178	*Slovakia*
Sloveenia	1 335	1 724	1 612	1 985	*Slovenia*
Soome	840 714	829 225	894 504	915 540	*Finland*
Suurbritannia	69 912	54 305	43 109	46 189	*United Kingdom*
Taani	13 902	14 091	11 900	11 729	*Denmark*
Tšehhi	5 669	6 474	6 184	6 210	*Czech Republic*
Türgi	4 729	5 159	5 811	6 271	*Turkey*
Ukraina	7 806	9 389	11 181	11 931	*Ukraine*
Ungari	3 694	3 540	3 871	3 470	*Hungary*
Venemaa	203 204	266 192	304 644	275 405	*Russia*
Muud Euroopa riigid	28 721	32 574	39 688	41 328	*Other European countries*
Aafrika riigid	2 057	2 039	1 636	1 896	*African countries*
Aasia riigid	22 908	29 649	36 961	50 098	*Asian countries*
Hiina	5 549	5 934	7 806	11 689	*China*
Jaapan	8 732	8 778	10 768	17 303	*Japan*
Ameerika Ühendriigid	23 824	29 601	27 442	32 261	*United States of America*
Kanada	4 271	4 513	3 823	5 401	*Canada*
Lõuna- ja Kesk-Ameerika riigid	4 359	5 494	5 715	6 374	*Central and South American countries*
Austraalia ja Okeaania	6 440	6 715	7 205	9 059	*Australia and Oceania*
Muud riigid	12 567	13 647	7 713	5 964	*Other countries*
KOKKU	2 725 937	2 839 895	2 980 865	3 087 070	*TOTAL*

Metoodika

Majutusstatistika hõlmab kõiki Eestis tegutsevaid vähemalt viie voodikohaga üksusi, kes osutavad majutusteenust. Nende tegevusala kood Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi on 551, 552 või 553.

Methodology

Accommodation statistics cover all entities operating in Estonia that have at least five bed places and provide accommodation services. The activity code of these enterprises is 551, 552 or 553 according to the Estonian Classification of Economic Activities (EMTAK).

Kirjandust
Publications

Eesti. Arve ja fakte 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.
Minifacts about Estonia 2015. (2015). Tallinn: Statistikaamet.

Kasulikke linke
Useful links

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Turismiarenduskeskus
http://www.puhkaeestis.ee/et/eesti-turismiarenduskeskus/spetsialistile/turismistatistika

Estonian Tourist Board
http://www.visitestonia.com/en/additional-navigation/press-room/eas-views-on-tourism/estonian-tourism-statistics

Maailma Turismiorganisatsiooni veebileht
World Tourism Organization (UNWTO)
http://www2.unwto.org/en

Eesti Panga välisreiside statistika
http://statistika.eestipank.ee/?lng=et#treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410

International travel statistics by Eesti Pank
http://statistika.eestipank.ee/?lng=en#treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410

Läti statistikaameti veebileht
Central Statistical Bureau of Latvia
http://www.csb.gov.lv/en

Soome statistikaameti veebileht
Statistics Finland
http://www.stat.fi/index_en.html

TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUS

Rita Raudjärv, Tiina Pärson

Ülevaade

Teadus- ja arendustegevus (T&A) on süstemaatiline loominguline tegevus, mille eesmärk on suurendada teadmiste hulka ja kasutada neid uute rakenduste väljatöötamiseks. Arvestatakse kõiki riigi territooriumil T&A-le tehtud kulutusi olenemata rahastamisallikast. Oluline teadmuspõhise majanduse poole liikumist kajastav näitaja on T&A-le tehtud kulutuste suhe sisemajanduse koguprodukti (SKP) ehk T&A intensiivsus.

2013. aastal kulutati Eestis T&A-le 326 miljonit eurot – 14% vähem kui 2012. aastal. Aastatel 2010–2012 tehti Eesti õlitööstuses suuri investeeringuid tehnoloogilisse arendusse, mis tõstis Eesti kogukulutused T&A-le varasemast märksa kõrgemale tasemele. 2013. aastal jõuti katsetehase ehitusel tootmisfaasi ja uusi investeeringuid tehti palju väiksemas mahus kui varem.

T&A kulutuste suhe SKP-sse ehk T&A intensiivsus vähenes 2,16%-st 2012. aastal 1,74%-ni 2013. aastal. Langus oli Euroopa Liidu liikmesriikide suurim, sest kulutuste vähenemisele lisandus SKP kasvu mõju. Sellest hoolimata platseerus Eesti liikmesriikide T&A intensiivsuse pingereas teise kümne algusesse.

Väikeriigi statistika eripära on asjaolu, et mõne üksiku suurema projekti algus või lõpp võib konkreetset statistilist näitajat olulisel määral mõjutada. Hoolimata T&A kogukulude vähenemisest suurenesid teaduspõhised kulud kasumitaotluseta institutsionaalses sektoris 5%. Eelkõige tuli kasv kõrgharidussektorist, kus kogukulud suurenesid 2012. aastaga võrreldes 12% ja investeeringud koguni 22%.

Investeeringud T&A-sse olid 2013. aastal märkimisväärselt ehk ligi 40% väiksemad, sealhulgas ettevõtlussektoris isegi ligi 50% väiksemad kui aasta varem. Siiski andis märgatava panuse T&A-sse kõrgharidussektor, kus investeeringud teadusesse ja tehnoloogiasse suurenesid omakorda 22%. Hoolimata ettevõtlussektori T&A kogukulutuste vähenemisest kasvasid töötlevas tööstuses jõudsalt ettevõttevälised kulutused, mis annab märku ettevõtete ja teadusasutuste tihedast koostööst ning on üks innovatiivsuse näitajaid. Riigi osatähtsus T&A rahastajana, mis alates 2007. aastast oli järjepidevalt kasvanud, langes 2013. aastal taas sajandi alguse aastate tasemele.

T&A-le tehtud kulutuste osatähtsus valitsemissektori kogukuludes kasvab endiselt (erandiks vaid 2009. aasta), mis annab põhjust oodata, et asjaomastes strateegiadokumentides Eestile T&A valdkonnas püstitatud eesmärgid täituvad.

T&A-ga seotud personali kvaliteet üha paraneb. Aastatel 2007–2013 kasvas doktorikraadiga (sh teaduste kandidaadid) T&A töötajate arv 2580-st 3288-ni ehk ligi 30%, nende hulgas naisdoktorite arv aga peaaegu 50%. Kasumitaotluseta sektorites on doktorikraad 40%-l personalist ja see näitaja on aasta-aastalt suurenenud. Ettevõtlussektoris oli doktorikraadiga töötajate osatähtsus kogu T&A personalis 2013. aastal alla 10% – veidi väiksem kui 2012. aastal. Magistrikraadiga personali arv suurenes 2012. aastaga võrreldes kogu T&A sektoris 5%, üsna võrdselt nii meeste kui ka naiste hulgas.

Märkimisväärselt erineb ettevõtlussektor kasumitaotluseta sektoritest teadlaste ja inseneride keskmise vanuse poolest. Ettevõtlussektoris on viimastel aastatel 40% teadlastest ja inseneridest olnud vanuses 25–34, kasumitaotluseta sektoris vaid 22% töötajatest. Kui ettevõtlussektoris vanuse tõustes teadustöötajate arv märgatavalt väheneb, siis kasumitaotluseta sektorites on töötajad vanuserühmiti märksa ühtlasemalt jaotunud. Erandiks on mõlemas sektoris alla 25-aastased ja üle 65-aastased, keda on teadustööl teistest vähem.

Teadlaste ja inseneride tööjõukulude kasv, mis tegi suure hüppe 2012. aastal, ulatudes 20%-ni nii kasumitaotluseta sektorites kui ka ettevõtlussektoris, jäi 2013. aastal üsna tagasihoidlikuks ja ettevõtlussektoris isegi vähenes

Eestis töötavate välisteadlaste arv üha kasvab. Välisteadlasi loetakse T&A statistikatöö raames üle alates 2004. aastast. Tollal oli neid 58 ja nad olid pärit 19 riigist. 2014. aastal oli välisteadlasi juba 426 (mehi 314, naisi 112) ja esindatavaid riike 59. Viimati lisandusid riikide nimistusse Keenia, Saudi Araabia, Šveits ja Sri Lanka. Enamikust riikidest oli Eestis vaid 1–2 teadlast. Enim välisteadlasi oli 2014. aastal pärit Venemaalt ja Saksamaalt – vastavalt 71 ja 49. Neile järgnesid Soome ja Itaalia 31 ja 29 teadlasega.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

Rita Raudjärv, Tiina Pärson

Overview

Research and development (R&D) activities comprise creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge and to use this knowledge to devise new applications. Expenditure data include all R&D expenditure incurred on the national territory, regardless of the source of funds.

R&D intensity – i.e. the ratio of total R&D expenditure to the gross domestic product (GDP) – is an important indicator of progress towards a knowledge-based economy.

In 2013, Estonia's R&D expenditure totalled 326 million euros – 14% less than in 2012. *In 2010–2012, the Estonian oil industry made huge investments in new technologies, which lifted Estonia's total R&D expenditure on a significantly higher level than before. In 2013, the oil industry reached the production phase in the construction of a pilot plant and the amount of new investments plummeted.*

The ratio of R&D expenditure to the GDP, or R&D intensity, fell from 2.16% in 2012 to 1.74% in 2013. It was the biggest decline among the Member States of the European Union as the decrease in expenditures was supplemented by the impact of GDP growth. Nevertheless, in the ranking of Members States by R&D intensity, Estonia placed at the beginning of the second ten.

The statistics of a small country are characterised by the fact that the start or termination of a few larger projects may significantly influence a specific statistical indicator. Despite the decline in total R&D expenditure, research-based costs increased in the sector of non-profit institutions by 5%. The rise was mainly driven by the higher education sector, where total expenditure increased 12% and investments by as much as 22% compared to 2012.

In 2013, investments in R&D were considerably, i.e. nearly 40% smaller (in the business sector even almost 50% smaller) than in 2012. Still, a significant contribution to R&D was made in higher education, where investments in research and technology increased by 22%. In spite of the decrease in the total R&D expenditure of the business sector, a strong growth in extramural expenditure was registered in the manufacturing industry, indicating close co-operation between enterprises and research institutions, and reflecting the level of innovation. In 2013, the share of general government funding in R&D, which had been increasing consistently since 2007, dropped once again to the level of the beginning of the century in 2013.

The share of R&D financing in total general government expenditure continues to rise (with the exception of the year 2009 during the crisis), which gives reason to hope that Estonia will achieve the R&D-related targets defined in relevant strategy papers.

The quality of the personnel engaged in R&D shows steady improvement. *In 2007–2013, the number of Doctors (incl. Candidates of Sciences) among R&D personnel increased from 2,580 to 3,288, i.e. nearly 30%, whereas the number of female doctorate holders grew by nearly 50%.*

In the non-profit sectors, 40% of the employees had a doctorate and the share has been increasing year by year. In the enterprise sector, the share of employees with a doctorate among the personnel engaged in R&D was below 10% – slightly less than in 2012. The number of Master's degree holders in the entire R&D sector increased 5% compared to 2012, relatively equally among both men and women.

The enterprise sector differs substantially from the non-profit sectors in terms of the average age of researchers. *In recent years, 40% of the researchers in the enterprise sector have been aged 25–34 years, whereas in the non-profit sector only 28% of the employees have belonged to this age group. While in the enterprise sector there are significantly fewer researchers belonging to older age groups, then in the non-profit sectors employees are more evenly distributed across age groups. The exception in both sectors is under-25-year-olds and over-65-year-olds, who account for smaller numbers than others do in research.*

The increase in the labour costs of researchers, which made a big leap in 2012, amounting to 20% in both non-profit sectors and the enterprise sector, remained relatively modest in 2013, whereas in the enterprise sector there was even a fall in labour costs.

The number of foreign researchers working in Estonia is increasing steadily. *2004 was the first year that foreign researchers were counted separately for R&D statistics. In 2004, they numbered 58 and originated from 19 countries. In 2014, the number of foreign researchers rose to 426 (314 male and 112 female researchers) and the number of countries to 59. The countries most recently added to the list include Kenya, Saudi Arabia, Switzerland and Sri Lanka. Most of the countries account for only 1–2 researchers, while in 2014 the largest numbers of foreign researchers came from Russia (71) and Germany (49), followed by Finland (31) and Italy (29).*

Tabel 1. Teadus- ja arendustegevuse töötajad institutsionaalse sektori järgi, 2009–2014
Table 1. Personnel engaged in research and development by institutional sector, 2009–2014

	Riiklik sektor *Government sector*	Kõrgharidus-sektor *Higher education sector*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Ettevõtlus-sektor *Enterprise sector*	KOKKU *TOTAL*
Töötajad *Personnel*					
2009	1 072	5 543	167	3 122	9 904
2010	1 090	5 669	132	3 183	10 074
2011	1 089	5 713	134	3 195	10 131
2012	1 120	6 076	153	2 856	10 205
2013	1 140	6 247	130	2 767	10 284
2014	1 085	6 342	135	…	…
Teadus- ja arendustegevusele kulutatud tööaastad (nn täistööaja ekvivalent) *Working years spent on research and development (so-called full-time equivalent)*					
2009	718	2 688	101	1 924	5 430
2010	772	2 465	86	1 955	5 277
2011	776	2 735	93	2 121	5 724
2012	774	3 000	93	1 988	5 855
2013	851	2 850	88	2 069	5 858
2014	800	3 103	96	…	...

Tabel 2. Teadus- ja arendustegevuse töötajad teadusvaldkonna ja soo järgi, 2014[a]
Table 2. Personnel engaged in research and development by field of science and sex, 2014[a]

	Teadlased ja insenerid *Researchers*			Tehnikud *Technicians*			Abipersonal *Supporting staff*			
	K/*T*	N/*F*	M/*M*	K/*T*	N/*F*	M/*M*	K/*T*	N/*F*	M/*M*	
Loodusteadus	1 821	716	1 105	566	301	265	270	206	64	*Natural sciences*
Tehnikateadus	859	256	603	70	19	51	111	85	25	*Engineering*
Arstiteadus	624	393	231	212	178	34	78	58	20	*Medical sciences*
Põllumajandusteadus	296	151	145	97	65	32	40	30	10	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadus	1 062	637	425	76	64	12	123	95	29	*Social sciences*
Humanitaarteadus	998	630	368	106	77	29	152	114	38	*Humanities*
KOKKU	5 660	2 783	2 877	1 227	704	423	775	589	186	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Excl. the enterprise sector.*

Joonis 1. Teadus- ja arendustegevuse intensiivsus Euroopa Liidus, 2008–2013
Figure 1. Research and development intensity in the European Union, 2008–2013

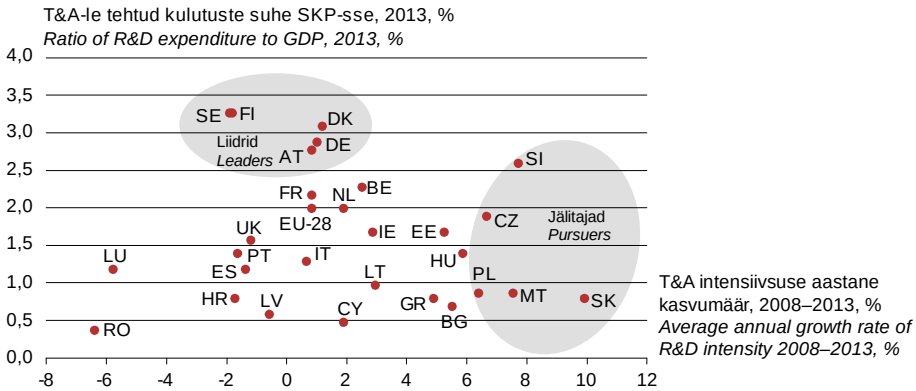

AT	Austria – *Austria*	FI	Soome – *Finland*	MT	Malta – *Malta*
BE	Belgia – *Belgium*	FR	Prantsusmaa – *France*	NL	Holland – *Netherlands*
BG	Bulgaaria – *Bulgaria*	GR	Kreeka – *Greece*	PL	Poola – *Poland*
CY	Küpros – *Cyprus*	HR	Horvaatia – *Croatia*	PT	Portugal – *Portugal*
CZ	Tšehhi – *Czech Republic*	HU	Ungari – *Hungary*	RO	Rumeenia – *Romania*
DE	Saksamaa – *Germany*	IE	Iirimaa – *Ireland*	SE	Rootsi – *Sweden*
DK	Taani – *Denmark*	IT	Itaalia – *Italy*	SI	Sloveenia – *Slovenia*
EE	Eesti – *Estonia*	LT	Leedu – *Lithuania*	SK	Slovakkia – *Slovakia*
ES	Hispaania – *Spain*	LU	Luksemburg – *Luxembourg*	UK	Suurbritannia – *United Kingdom*
EU-28	EL-i keskmine – *EU average*	LV	Läti – *Latvia*		

Allikas/*Source*: Eurostat

Joonis 2. Teaduse ja tehnoloogia inimressurss, 2004–2014[a]
Figure 2. Human resources in science and technology, 2004–2014[a]

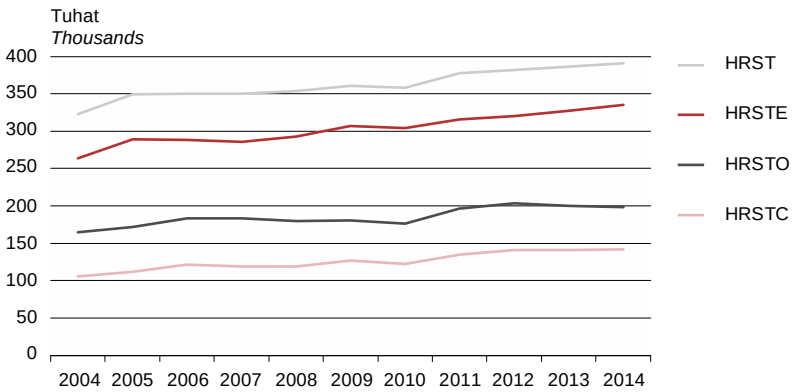

[a] HRST – kolmanda taseme haridusega või spetsialistidena töötavad 15–74-aastased; HRSTE – kolmanda taseme haridusega isikud; HRSTO – spetsialistidena töötavad isikud; HRSTC – kolmanda taseme haridusega spetsialistid.

[a] *HRST – persons aged 15–74 with tertiary education or occupied as specialists; HRSTE – persons with tertiary education; HRSTO – persons occupied as specialists; HRSTC – specialists with tertiary education.*

Tabel 3. Teadlased ja insenerid teadusvaldkonna järgi, 2010–2014[a]
Table 3. Researchers by field of science, 2010–2014[a]

	2010	2011	2012	2013	2014	
Loodusteadus	756	1 807	1 899	1 848	1 821	*Natural sciences*
Tehnikateadus	868	787	830	838	859	*Engineering*
Arstiteadus	484	494	515	571	624	*Medical sciences*
Põllumajandusteadus	308	322	316	306	296	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadus	972	1 014	1 036	1 040	1 062	*Social sciences*
Humanitaarteadus	1 082	1 048	999	1 046	998	*Humanities*
KOKKU	5 470	5 472	5 595	5 649	5 660	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Excl. the enterprise sector.*

Tabel 4. Teadus- ja arendustegevuse töötajad ettevõtlussektoris soo ja ettevõtte tegevusala järgi, 2013
Table 4. Personnel engaged in research and development in the enterprise sector by sex and by economic activity of the enterprise, 2013

	T&A töötajate arv *Number of personnel engaged in R&D*							T&A-le kulutatud tööaastad *Working years spent on R&D*	
	KOKKU *TOTAL*	teadlased ja insenerid *researchers*		tehnikud *technicians*		abipersonal *supporting staff*			
		N/F	M/M	N/F	M/M	N/F	M/M		
KOKKU	2 767	561	1 305	206	505	103	87	2 069	*TOTAL*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	x	x	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	602	100	287	61	90	25	39	407	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	107	28	77	1	1	0	0	88	*Electricity, gas and steam supply; water supply*
Kanalisatsioon, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	21	4	7	2	8	–	–	5	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	49	8	16	4	18	3	0	28	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	x	x	*Transportation and storage*
Info ja side	830	69	461	39	212	28	21	670	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	298	71	78	42	105	2	0	249	*Financial and insurance activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	831	273	369	52	71	40	26	602	*Professional, scientific and technical activities*
Muu tegevusala[a]	50	12	17	7	8	5	1	26	*Other activities[a]*

[a] Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.
[a] *Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.*

Tabel 5. Kulutused asutuse- ja ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele institutsionaalse sektori järgi, 2009–2014
Table 5. Intramural research and development expenditure by institutional sector, 2009–2014

	Riiklik sektor *Government sector*	Kõrgharidus-sektor *Higher education sector*	Kasumitaotluseta erasektor *Private non-profit sector*	Ettevõtlussektor *Enterprise sector*	KOKKU *TOTAL*
Kulutused, miljonit eurot *Expenditure, million euros*					
2009	21,7	83,2	4,3	88,2	197,4
2010	24,6	88,5	2,9	116,8	232,8
2011	31,1	107,0	3,5	242,8	384,4
2012	35,4	122,3	4,0	219,0	380,7
2013	29,1	137,9	3,4	155,6	326,0
2014	31,5	127,0	3,4	...	...
Riigi rahastatud, % *Financed by government, %*					
2009	85	81	18	11	49
2010	78	79	39	11	44
2011	80	78	43	7	33
2012	74	80	51	9	38
2013	81	82	54	10	47
2014	85	79	54	...	...

Tabel 6. Kulutused teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja ettevõtte töötajate arvu järgi, 2013
Table 6. Research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and number of employees of the enterprise, 2013

Töötajate arv *Number of employees*	Kulutused, miljonit eurot *Expenditure, million euros*	Rahastamisallikas, % *Source of funds, %*				
		riik *government*	ettevõtted *enterprises*	kasumitaotluseta erasektor *private non-profit sector*	kõrgharidus-sektor *higher education sector*	välisallikad *foreign funds*
Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused *Intramural research and development expenditure*						
0–19	22,0	16	71	–	0	13
20–49	14,7	10	70	0	0	20
50–99	21,8	49	44	0	0	7
100–249	9,3	3	93	–	0	4
>249	87,8	0	99	–	–	1
KOKKU *TOTAL*	155,6	10	84	0	0	6
Ettevõttevälisele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused[a] *Extramural research and development expenditure*[a]						
0–19	0,6	19	70	–	–	11
20–49	6,8	2	98	–	0	0
50–99	1,7	34	66	–	–	0
100–249	1,5	1	99	–	–	0
>249	7,4	1	99	–	–	0
KOKKU *TOTAL*	18,0	5	95	–	–	0

[a] Ainult sisemise teadus- ja arendustegevusega ettevõtete andmed.
[a] *Only enterprises with intramural research and development activities are included.*

Joonis 3. Teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutused, 2003–2013
Figure 3. Expenditure on research and development, 2003–2013

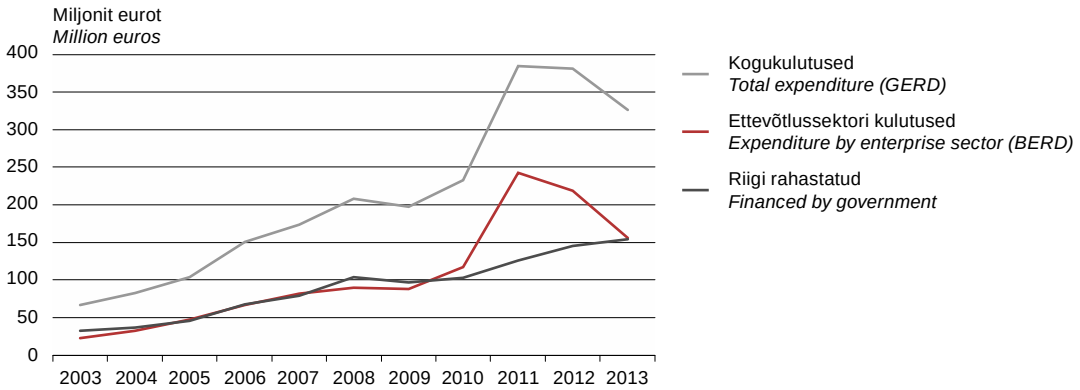

Tabel 7. Kulutused ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele ettevõtlussektoris rahastamisallika ja tegevusala järgi, 2013
Table 7. Intramural research and development expenditure in the enterprise sector by source of funds and economic activity, 2013

	Kulutused, miljonit eurot	Rahastamisallikas, %					
		riik	ettevõtted	kasumitaotluseta erasektor	kõrgharidussektor	välisallikad	
	Expenditure, million euros	*Source of funds, %*					
		government	*enterprises*	*private non-profit sector*	*higher education sector*	*foreign funds*	
Tegevusalad kokku	155,6	10	84	0	0	6	*Economic activities total*
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	x	x	x	x	x	x	*Agriculture, forestry and fishing*
Mäetööstus	x	x	x	x	x	x	*Mining and quarrying*
Töötlev tööstus	53,8	1	6	–	–	3	*Manufacturing*
Elektrienergia, gaasi ja auruga varustamine; veevarustus	4,3	0	99	–	–	–	*Electricity, gas and steam supply; water supply*
Kanalisatsioon, jäätmekogumine ja saastekäitlus	x	x	x	x	x	x	*Sewerage, waste management and remediation activities*
Ehitus	2,1	33	67	–	–	–	*Construction*
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	1,4	–	100	–	–	–	*Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles*
Veondus ja laondus	x	x	x	x	x	x	*Transportation and storage*
Info ja side	44,5	7	83	–	–	8	*Information and communication*
Finants- ja kindlustustegevus	13,3	–	100	–	–	0	*Financial and insurance activities*
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	33,9	33	57	0	0	9	*Professional, scientific and technical activities*
Muu tegevusala[a]	1,4	4	96	–	–	–	*Other activities*[a]

[a] Majutus, kinnisvara, haridus, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus.
[a] *Accommodation, real estate, education, health and social work, other community, social and personal service activities.*

Tabel 8. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele kasumitaotluseta institutsionaalsetes sektorites rahastamisallika järgi, 2010–2014[a]
Table 8. Intramural research and development expenditure in non-profit institutional sectors by source of funds, 2010–2014[a]
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Riik	89,8	109,4	125,6	138,1	129,0	*Government*
Ettevõtted	4,5	4,4	4,8	6,5	6,2	*Enterprises*
Kasumitaotluseta organisatsioonid	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	*Non-profit organisations*
Kõrgharidus-sektor	1,3	1,1	1,2	0,8	2,5	*Higher education sector*
Välisallikad	20,0	26,3	29,7	25,8	23,9	*Foreign funds*
KOKKU	116,0	141,6	161,7	170,5	161,9	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Excl. the enterprise sector.*

Tabel 9. Kulutused asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele teadusvaldkonna järgi, 2010–2014[a]
Table 9. Intramural research and development expenditure by field of science, 2010–2014[a]
(miljonit eurot – *million euros*)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Loodusteadus	49,6	60,1	69,1	65,8	65,1	*Natural sciences*
Tehnikateadus	15,8	18,5	24,8	28,6	26,2	*Engineering*
Arstiteadus	20,4	21,4	26,6	29,3	29,3	*Medical sciences*
Põllumajandus-teadus	7,7	12,2	9,0	13,1	7,2	*Agricultural sciences*
Sotsiaalteadus	9,2	15,3	15,8	18,7	18,9	*Social sciences*
Humanitaarteadus	13,2	14,1	16,4	15,0	15,2	*Humanities*
KOKKU	116,0	141,6	161,7	170,5	161,9	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Excl. the enterprise sector.*

Tabel 10. Asutusesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus tegevuse liigi ja institutsionaalse sektori järgi, 2014[a]
Table 10. Distribution of intramural research and development expenditure by type of activity and institutional sector, 2014[a]
(protsenti – *percentages*)

	Alus-uuringud *Basic research*	Rakendus-uuringud *Applied research*	Katse- ja arendustöö *Experimental development*	
Riiklik sektor	47	34	19	*Government sector*
Kõrgharidus-sektor	54	32	14	*Higher education sector*
Kasumitaotluseta erasektor	3	93	4	*Private non-profit sector*
KOKKU	51	34	15	*TOTAL*

[a] V.a ettevõtlussektor.
[a] *Excl. the enterprise sector.*

Tabel 11. Ettevõttesisesele teadus- ja arendustegevusele tehtud kulutuste jaotus ettevõtlussektoris tegevuse liigi järgi, 2013
Table 11. Distribution of intramural research and development expenditure in the enterprise sector by type of activity, 2013
(protsenti – *percentages*)

	Alus-uuringud	Rakendus-uuringud	Katse- ja arendustöö			
			toode, materjal, teenus	tehnoloogiline protsess või süsteem	muu	
	Basic research	*Applied research*	*Experimental development*			
			product, material, service	*technological process or system*	*other*	
Tegevusalad kokku	4	27	28	33	7	*Economic activities total*
Tööstus	8	38	29	17	9	*Industry*
töötlev tööstus	8	40	27	15	10	*manufacturing*
Teenindus	2	21	27	43	7	*Services*

Tabel 12. Tööstusomandi õiguskaitse, 2010–2014
Table 12. Legal protection of industrial property, 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014	
Saabunud rahvusvahelised registreeringud						***Received international registrations***
Kaubamärgid	1 746	1 788	1 535	1 643	1 357	*Trademarks*
Tööstusdisainilahendused	21	17	17	22	9	*Industrial designs*
Esitatud taotlused						***Filed applications***
Kaubamärgid	1 386	1 254	1 106	1 263	1 356	*Trademarks*
Patendid	97	77	25	42	50	*Patents*
Kasulikud mudelid	166	88	74	101	82	*Utility models*
Tööstusdisainilahendused	74	52	86	52	74	*Industrial designs*
Mikrolülituste topoloogiad	–	–	–	–	–	*Layout designs of integrated circuits*
Geograafilised tähised	1	1	–	–	–	*Geographical indications*
Eesti taotlejatelt						***from Estonian applicants***
kaubamärgid	1 067	888	857	992	1 112	*trademarks*
patendid	84	62	20	25	44	*patents*
kasulikud mudelid	158	82	62	95	70	*utility models*
tööstusdisaini-lahendused	71	51	86	51	74	*industrial designs*
mikrolülituste topoloogiad	–	–	–	–	–	*layout designs of integrated circuits*
geograafilised tähised	1	1	–	–	–	*geographical indications*
Registrisse kantud						***Registered***
Kaubamärgid	943	986	1 163	1 082	1 173	*Trademarks*
Patendid	120	129	116	78	38	*Patents*
Kasulikud mudelid	107	78	75	68	77	*Utility models*
Tööstusdisainilahendused	71	54	94	57	5	*Industrial designs*
Mikrolülituste topoloogiad	–	–	–	–	–	*Layout designs of integrated circuits*
Geograafilised tähised	–	–	–	–	–	*Geographical indications*

Allikas: Patendiamet
Source: Estonian Patent Office

Metoodika

Teadus- ja arendustegevusega (T&A) üksused (asutused ja ettevõtted) jagatakse rahvusvahelise metoodika[a] järgi nelja sektorisse: kõrgharidussektor, riiklik sektor, kasumitaotluseta erasektor ja ettevõtlussektor (vt raamatu lõpus olevaid mõisteid). Kolme esimese sektori andmete saamiseks küsitletakse kõiki T&A-ga seotud teadus-, haridus- jt asutusi (haiglad, muuseumid jms), seltse ja ühinguid. Rahvusvaheliselt võrreldavad andmed on olemas alates 1993. aastast.

Ettevõtlussektori andmed koguti nendelt ettevõtetelt, kes olid viimastel aastatel aastaaruannetes esitanud arengu- ja uurimiskulusid. Peale selle kaasati kõik need ettevõtted, kelle põhitegevus on T&A või kes kuuluvad kõrg- või biotehnoloogiliste ettevõtete hulka, ja ka need ettevõtted, kelle T&A on rahastanud mitmesugused sihtasutused ja fondid. Ettevõtete andmeid koguti esimest korda 1998. aasta kohta.

T&A-le tehtud kulutused seostatakse üksusega (asutuse- või ettevõttesisesed kulutused). Arvesse ei võeta väljastpoolt üksust tellitud või ostetud tegevusele tehtud kulutusi, muidu tekiks kulutuste summeerimisel topeltarvestus. Statistika kajastab T&A töötajaid, T&A-le tehtud kulutusi ja nende rahastamise allikaid ning T&A liiki (alus- ja rakendusuuringud ning katse- ja arendustöö).

Methodology

According to the international methodology[a], the statistical units engaged in research and development (R&D) are divided into the following four sectors: higher education sector, government sector, private non-profit sector and enterprise sector (see the definitions at the end of the book). To receive data about the first three sectors, all scientific, educational and other institutions (hospitals, museums, etc.), societies and associations engaged in R&D activities are completely enumerated. Internationally comparable data are available starting from 1993.

In the case of the enterprise sector, data were collected from enterprises who had reported R&D costs in recent years, from all enterprises whose main activity is R&D or who are classified as high-technology or biotechnology enterprises as well as from enterprises whose R&D activities have been financed by different foundations and funds. The data on enterprises were first collected for the year 1998.

R&D expenditure is linked to the unit performing the R&D activity (so-called intramural expenditure). Expenditure on R&D activities which have been purchased or ordered from outside the unit is not taken into account to avoid duplication in the calculation of total expenditure. The statistics cover employees engaged in R&D, expenditure on R&D and the sources of R&D funding as well as the type of R&D (basic research, applied research, experimental development).

[a] http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/free/9202081e.pdf

Kasulikke linke
Useful links

Eesti Teadusportaal
https://www.etis.ee/portal/index.aspx
Estonian Research Portal
https://www.etis.ee/portal/index.aspx?lang=en

Eurostati teadus-, tehnoloogia- ja innovatsioonistatistika
Eurostat science, technology and innovation statistics
http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

OECD teadus-, tehnoloogia- ja T&A-statistika
OECD science, technology and R&D statistics
http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/data/oecd-science-technology-and-r-d-statistics/main-science-and-technology-indicators_data-00182-en

MÕISTED

Aastakeskmine rahvaarv – pool elanike aasta alguse ja lõpu arvu summast.

Abipersonal (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – abitööjõud (töölised, ametnikud, sekretärid), kes osaleb teadus- ja arendustegevuse projektides või on otseselt nendega seotud.

Absoluutse vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on absoluutse vaesuse piirist madalam. Absoluutse vaesuse piir on arvestuslik elatusmiinimum.

Aheldamine – referentsaasta alusel ja eri baasperioodide järgi arvestatud indeksite kumuleeruv ühendamine vastavate ahelindeksite abil.

Alaealine – alla 18-aastane isik.

Algkool – üldhariduskool, mis võimaldab põhiharidusõpet 6. klassini. Hõlmab ka lasteaedu-algkoole ja erivajadustega laste algkoole (kuni 2009. aastani k.a). Alates 2010. aastast asendab algkooli põhikool, kus õpe toimub I või I ja II kooliastmel, kusjuures II kooliastmel ei pea õpe toimuma kõikide II kooliastme klasside ulatuses.

Alusharidus – lasteasutuses omandatav teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisnormide kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Kodus toimuvat õpet alusharidusstatistika ei hõlma.

Alusuuring – teoreetiline ja eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohest rakendamist.

Ambulatoorne arstiabi – mittestatsionaarne tervishoiuteenus, mille korral patsiendi visiit tervishoiuasutusse kestab mõni tund ja ööpäevaringne haiglas viibimine ei ole vajalik.

Ambulatoorne vastuvõtt – meditsiiniabi (tervishoiuteenust) vajava isiku pöördumine arsti poole vastuvõtuajal tema tööruumides.

Arvestuslik elatusmiinimum – elatusvahendite väikseim kogus, mis katab inimese igapäevased vajadused. Elatusmiinimum koosneb arvestuslikust minimaalsest toidukorvist (v.a alkohol ja tubakas) ja muudest individuaalsetest kulutustest (k.a eluasemekulutused).

Asenduskoduteenus – teenuse osutajalt lapsele tema põhivajaduste rahuldamiseks peresarnaste elutingimuste võimaldamine, et luua talle turvaline ja arenguks soodne elukeskkond ning valmistada ta ette võimetekohaseks toimetulekuks täiskasvanuna. Asenduskoduteenusele on õigus lapsel, kelle vanemad on surnud, tagaotsitavaks kuulutatud või teadmata kadunud; kelle vanematele on nende piiratud teovõime tõttu määratud eestkostja; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud; kelle vanematelt on laps ära võetud ilma vanemaõiguste äravõtmiseta või kelle vanemad kannavad eelvangistust või vangistust vanglas.

Avalik raudtee – raudteeinfrastruktuur, mille kasutamine raudteeveoteenuse osutamiseks peab olema ühtviisi tagatud (juurdepääsu tagavad põhi- ja lisateenused ning tasu, aeg ja muud kasutustingimused) kõigile raudtee-ettevõtjatele raudteeseaduses sätestatud alustel ja korras.

Bakalaureuseõpe – kõrghariduse esimese astme õpe, mille kestel üliõpilane süvendab oma üldharidusteadmisi, omandab eriala alusteadmisi ja -oskusi ning magistriõppeks ja töö alustamiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Sisseastumise eelduseks on keskharidus või sellega võrdsustatud kutseharidus või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon. Bakalaureuseõppe lõpetamine on omakorda eelduseks edasisele magistriõppele.

Bilansimaht – käibe- ja põhivara summa, mis võrdub kohustuste ja omakapitali summaga. Põhivara hõlmab finantsvara, nii materiaalset kui ka immateriaalset põhivara, kinnisvarainvesteeringuid ja bioloogilisi (tootvaid) varasid.

CO_2 ekvivalent – näitab selle gaasi kogusele vastavat CO_2 kogust, millel on samaväärne kliimamuutust esile-kutsuv potentsiaal.

Defineerimata baasharidusega kutseõpe – kutseõpe erivajadustega noortele ja ilma põhihariduseta noortele ning kutseõpe koolikohustusea ületanud põhihariduseta isikutele. Õppima asumise eeltingimuseks ei ole ühegi haridustaseme varasem omandamine.

Diplomiõpe – õpe, mille kestel üliõpilane täiendab oma üldhariduslikku baasi, süvendab kutseoskusi ja omandab teadmised valitud erialal töötamiseks ja edasiõppimiseks. Vastuvõtt toimus aastani 2002. Kvalifikatsioon on võrdsustatud rakenduskõrgharidusega.

Doktoriõpe – kõrghariduse kõrgeima astme õpe, mille kestel üliõpilane omandab iseseisvaks teadus-, arendus- või kutsealaseks loometööks vajalikud teadmised ja oskused. Doktoriõppe alustamise tingimuseks on magistri-kraadi või sellele vastava kvalifikatsiooni olemasolu.

Eelmise aasta hind – mahunäitaja, mis on kaalutud eelmise aasta hindade järgi.

Ehitushinnaindeks – indeks, mis näitab baasaastale iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ehitusplatsi otsekulude tasemel. Otsekuludes arvestatavad ressursid hõlmavad kolme põhigruppi – tööjõud, ehitusmasinad ja -materjal.

Ehitusmahuindeks – omal jõul Eestis tehtud ehitustööde maksumuse muutus püsivhindades.

Ehitustööd – hoonestusprojektide arendus edasise müügi eesmärgil; hoonete, rajatiste või nende osade ehitamine ja remont; eriehitustööd, sh ehitustegevust ettevalmistavad tööd, seadmete ja süsteemide paigaldus ehitistesse, välis- ja siseviimistlus, k.a ehitus- ja lammutusseadmete üürimine koos operaatoriga.

Ehitustööde maksumus – tellijatele müüdud ja oma tarbeks tehtud ehitustööde maksumus, mis hõlmab topeltarvestust alltöövõtutööde puhul.

Ekspordihinnaindeks – indeks, mis näitab eksporditud kaupade hindade arengut.

Eksport – Eestis toodetud kaupade väljavedu, välismaalt sisse toodud kaupade väljavedu (re-eksport), kaupade ajutine väljavedu nende töötlemiseks välisriigis, kaupade taasväljavedu pärast nende töötlemist Eestis ning välisriikide vee- ja õhusõidukite varude tarned. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Ekvivalentnetosissetulek – leibkonna sissetulek, mis on jagatud leibkonnaliikmete tarbimiskaalude summaga.

Elektroonilise side teenus – teenus, mis seisneb kokkulepitud tingimustel signaalide edastamises või suunamises peamiselt või tervikuna elektroonilise side võrgu kaudu. Elektroonilise side teenus on ka võrguteenus.

Elektroonilise side võrk – ülekandesüsteem koos selle tööks vajalike lülitusseadmete ja muude tugisüsteemidega, mis võimaldavad edastada ja suunata signaale kaabli kaudu, samuti raadio, optiliste või muude elektromagnetiliste vahenditega. Elektroonilise side võrk on olenemata selle kaudu edastatava info iseloomust ka satelliitvõrk, telefonivõrk, andmesidevõrk, mobiiltelefonivõrk, ringhäälinguvõrk, kaabellevivõrk ja elektrikaablisüsteem, kui seda kasutatakse signaalide edastamiseks või suunamiseks.

Eluaseme hinnaindeks – indeks, mis näitab kodumajapidamiste soetatud eluasemete ruutmeetrihindade muutust.

Eluhoone – hoone, milles kogu pind või vähemalt pool sellest on ette nähtud alaliseks elamiseks (ühepereelamu, kahepereelamu, ridaelamu või mõni muu mitmepereelamu).

Eluruum – alaliseks elamiseks sobiv ühepereelamu, kahepereelamu- ja ridaelamusektsioon või korter, milles on vähemalt üks tuba ja mis vastab sanitaartehnilistele nõuetele.

Elussünd – elusalt sündinud lapse ilmaletoomine, s.t elutunnustega lapse sünd, olenemata raseduse kestusest.

Energiabilanss – energiaga varustatuse ja tarbimise tasakaalustatus.

Erakool – eraõigusliku juriidilise asutusena tegutsev põhikool või gümnaasium.

Erivajadustega laste kool – kool keha-, kõne-, meele- ja/või vaimupuudega, psüühikahäirega või kasvatuse eritingimusi vajavatele õpilastele. Võrreldes tavakoolidega on tehtud muudatusi või kohandusi kooli õppekavast tulenevas õppesisus, vastava erialarühmaga koos õppimiseks rühma töökavas või õpikeskkonnas (õppevorm, õpperuumid, õppevahendid, meetodid, suhtluskeel, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid, vajaduse korral tugipersonal).

Esimese astme kohus – maa- ja halduskohus.

Esimese astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus raskeima karistusena ette nähtud üle viie aasta pikkune tähtajaline vangistus, eluaegne vangistus või sundlõpetamine.

Esmaselt registreeritud sõiduk – Eestis esmaselt registreeritud maanteetranspordivahend.

Esmashaigestumus – uute haigusjuhtude ehk haiguse esmasjuhtude esinemine rahvastikus aastas. Seda mõõdetakse nii absoluutarvuga – uute haigusjuhtude arv aastas – kui ka suhtarvuga – haigestumuskordaja, mis näitab uute haigusjuhtude arvu rahvaarvu suhtes aastas. Tervisestatistikas on see teenuseosutajate registreeritud esmashaigestumus.

Etendus – lavastuse avalik ettekanne.

Ettevõte – äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja.

Ettevõtete arv – tegutsevate ettevõtete arv ehk ettevõtted, kellel oli aruandeperioodil finantsmajanduslik tegevus (müügitulu, kulud jne).

Ettevõtlussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ettevõtted, organisatsioonid ja institutsioonid, mille põhitegevus on kaupade või teenuste tootmine müügiks majanduslikult tasuva hinna eest (v.a kõrgharidus), ning peamiselt ettevõtlust teenindavad kasumitaotluseta erainstitutsioonid.

Fikseeritud kõne teenus ehk telefoniteenus – üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis võimaldab riigisiseste ja rahvusvaheliste kõnede tegemist ja vastuvõttu ning juurdepääsu hädaabiteenustele Eesti või rahvusvahelisse numeratsiooniplaani kuuluva numbri või sellega seotud lühivalikukoodi abil.

Finants- ja kindlustussektor – koosneb institutsionaalsetest üksustest, mille põhitegevusala on finantsvahendus, finantsvahenduse abitegevus või kindlustus.

Finantsvahendus – tegevus, mille käigus ettevõte omandab finantsvara ja võtab samal ajal endale kohustusi omal vastutusel.

FOB-väärtus – kauba maksumus, mis hõlmab tootmishinda ja neid kulutusi, mis on seotud kauba veoga eksportiva maa riigipiirini.

Gini koefitsient – ekvivalentsissetuleku taseme järgi reastatud rahvastiku kumulatiivse osatähtsuse ja nende saadud kumulatiivse ekvivalentsissetuleku seos. Näitaja varieerub 0-st 1-ni – mida suurem on selle väärtus, seda ebavõrdsem on tulude jaotus. Kui koefitsient on 1, saab üks inimene kogu sissetuleku, kui 0, jaotuvad tulud ühiskonnas kõigi vahel võrdselt.

Gümnaasium – üldhariduskool, mis loob võimalused üldkeskhariduse omandamiseks. Gümnaasiumis on 10.–12. klass, gümnaasiumi juures võib olla ka põhikooli 1.–9. klass. Mõiste ei hõlma täiskasvanute gümnaasiumit ega erivajadustega laste koole, kui pole märgitud teisiti. Kooli nimetuses ei pea olema sõna „gümnaasium“.

Gümnaasiumiaste – üldhariduskooli 10.–12. klass (1989. aastani 9.–11. klass).

Haigla – ööpäevast statsionaarset arstiabi osutav meditsiiniasutus, mille asukohale, ehitisele, administratiivsele korraldusele ja personalile on kehtestatud erinõuded. Tavaliselt osutavad haiglad peale statsionaarse tervishoiuteenuse ka päevaravi ja ambulatoorseid teenuseid.

Heitunu – mittetöötav isik, kes sooviks töötada ja oleks valmis töö olemasolu korral kohe tööle asuma, kuid ei otsi aktiivselt tööd, sest on kaotanud lootuse seda leida.

Hiline lootesurm (surnultsünd) – vähemalt 500-grammise sünnikaaluga loote üsasisene surm pärast 22. rasedusnädalat.

Hoone – maapinnaga püsikindlalt ühendatud, katuse, välispiirete ja siseruumiga ehitis.

Hukkunu (transpordistatistikas) – inimene, kes suri liiklusõnnetuses saadud vigastuste tagajärjel sündmuskohal või 30 päeva jooksul pärast liiklusõnnetust. Kui inimene suri saadud vigastustesse hiljem kui 30 päeva pärast õnnetust, loetakse ta vigastatuks. Suitsiidi teinud arvestatakse hukkunute hulka.

Hulgikaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisingu-ettevõtetele (EMTAK-is tegevusala G46).

Hõivatu – isik, kes uuritaval perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötaja, ettevõtja või vabakutselisena; töötas otsese tasuta pereettevõttes või oma talus; ajutiselt ei töötanud.

Hõivatud ametikohad – kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval ettevõttes/ asutuses/organisatsioonis olevad tasustatavad ametikohad, millel töötaja või ametnik töötab kas töölepingu, teenistuslepingu või avaliku teenistuse seaduse alusel. Siia kuuluvad ka avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 2 lõikes 2 loetletud isikud ja lõikes 3 loetletud järgmised isikud: Vabariigi President, Vabariigi Valitsuse liige, kohtunik, õiguskantsler, riigikontrolör, riiklik lepitaja, valla- või linnavalitsuse liige, osavalla- või linnaosavanem.

Hüvitised töötajatele – töötasu, töötaja eest tasutav sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Imikusurm – alla aastase elusalt sündinud lapse surm.

Impordihinnaindeks – indeks, mis näitab imporditud kaupade hindade arengut.

Import – kaupade sissevedu Eestisse sisetarbimiseks ja välismaale edasimüügiks, taasväljaveo kohustusega ajutine sissevedu töötlemise eesmärgil ning taassissevedu pärast töötlemist väljaspool Eestit. Ei hõlma transiiti ega teenuseid.

Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe – bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel põhinev õpe, mis sisaldab nii alusõpet kui ka süvendatud spetsialiseerumisega õpet. Üheastmelised integreeritud õpped on arsti-, loomaarsti-, proviisori-, hambaarsti-, arhitekti- ja ehitusinseneriõpe ning klassiõpetaja õpetajakoolitus. Proviisori-, arhitekti-, ehitusinseneriõppe või klassiõpetaja õpetajakoolituse lõpetajale antakse magistrikraad. Arsti-, hambaarsti- või loomaarstiõppe lõpetajale antakse vastavalt arstikraad, hambaarstikraad või looma-arstikraad. Sisseastumise eelduseks on keskharidus või sellega võrdsustatud kutseharidus. Integreeritud bakalaureuse- ja magistriõppe lõpetamisel saadud haridus annab õiguse kandideerida doktoriõppesse.

Internet – ülemaailmne arvuteid ühendav andmesidevõrk, mis võimaldab kasutada selliseid teenuseid nagu kaugsisselogimine, failiedastus, elektronpost jms. Internetil põhineb ka veeb.

Intressimäär – intressi suurus väljendatuna protsendina tagastamata laenusummast (laenujäägist) või kogu esialgsest laenusummast mingi kindla perioodi (aasta, kuu, päeva) kohta.

Investeeringud põhivarasse – aruandeperioodil soetatud, ka kapitalirendiga omandatud ehitiste, maa, masinate, seadmete, transpordivahendite, sisseseade ja muu inventari maksumus; uusehituse ning olemasoleva põhivara laiendamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise puhul ka tehtud tööde maksumus; investeeringud immateriaalsesse põhivarasse ja väärisesemetesse. Hõlmab ka kinnisvarainvesteeringuna klassifitseeritud kinnisvaraobjektide soetamist.

IP-TV (Internet Protocol Television) – digitaalse audiovisuaalmeedia taasedastamise liik, kus andmevoog liigub IP-pakettidena tavalise IP-infrastruktuuri kaudu (kohtvõrgus või interneti teel).

Jaekaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on eelkõige kauba (v.a mootorsõidukid ja mootorrattad) müümine peamiselt kodumajapidamises kasutamiseks (EMTAK-is tegevusala G47).

Jooksevhinnad – vaadeldud ajavahemikul kehtinud hinnad.

Juriidiline isik – täis-, usaldus- või osaühing, aktsiaselts, tulundusühistu, mittetulundusühing, avalik-õiguslik juriidiline isik.

Kaabellevivõrk – elektroonilise side võrk (üldjuhul koaksiaal- või fiiberoptiline), mis on loodud kaabelleviteenuse osutamiseks.

Kapitali kogumahutus – põhivara soetamiseks tehtud kulu ja põhivara müügist saadud tulu vahe ning varude muutus. Varude muutust mõõdetakse lisandunud ja kasutatud varude ning varuna hoitud kaupadega seotud kahju väärtuse vahena.

Kapitalikaubad – masinad ja seadmed, mida kasutatakse teiste kaupade tootmiseks, ning tööstuslikud transpordivahendid.

Kapitalisiirded – rahalised ja mitterahalised siirded, mis on seotud vara soetamise või käsutamisega.

Kasum (kahjum) enne maksustamist – ärikasumile on liidetud finantstulud ja maha arvatud finantskulud, s.o kasum (kahjum) enne dividendide tulumaksukulu mahaarvamist.

Kasumitaotluseta erasektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – avalikke teenuseid osutavad erainstitutsioonid (seltsid, ühingud, tarbijate ühendused jms), mida riik ei kontrolli.

Kasumitaotluseta institutsionaalne sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – riiklik sektor, kõrgharidussektor ja kasumitaotluseta erasektor.

Kasumitaotluseta üksus – mittetulundusühing, sihtasutus, riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus.

Kasutatav kogutulu – institutsionaalsete sektorite või üksuste esmaste tulude bilansi ja saadud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) summa ning kõikide tehtud maksete ja siirete (v.a mitterahalised sotsiaalsiirded) vahe. Kõigi sektorite/üksuste kasutatavate kogutulude summa on kasutatav kogutulu.

Kasvuhoonegaasid – gaasid, mille molekulid seovad Maalt atmosfääri tagasipeegelduvat infrapunakiirgust, tõstes sellega atmosfääri temperatuuri. Peamised kasvuhoonegaasid on süsinikdioksiid (CO_2), metaan (CH_4), dilämmastikoksiid (N_2O), fluoreeritud süsivesinikud (HFC), perfluoreeritud süsinikuühendid (PFC) ja väävelheksafluoriid (SF_6).

Katse- ja arendustöö – süstemaatiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuuringutest saadud teadmiste põhjal uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks.

Kaubavahetuse puudujääk ehk defitsiit – summa, mille võrra kaupade impordi maksumus ületab ekspordi oma.

Kaubaveo maht – veomahtude hindamisel kasutatakse kaubaveonäitajatena veetud kauba kogust tonnides ja veosekäivet tonnkilomeetrites.

Kaugõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub sessiooniti, rõhk on õpilase iseseisval õppel. Õpilasi juhendatakse ja neile tagatakse õppematerjalide olemasolu. Mõiste hõlmab eksterniõpet.

Kaupade hulgimüük – kaupade edasimüük ja vahendus tööstus- ja kaubanduslikele tarbijatele, asutustele ja organisatsioonidele, k.a liisinguettevõtetele. Kaupade vahendamisel kaup vahendajale ei kuulu ja arvestatakse ainult teenustasu.

Kaupade jaemüük – kaupade edasimüük kauplustest, kioskitest ja müügilettidelt eraisikutele isiklikuks tarbimiseks või majapidamises kasutamiseks. Kaupade jaemüügis ei arvestata püsikaupade (autod, mööbel, olmeelektroonika, kodumasinad jm) müüki eraisikutele liisinguettevõtte kaudu, kui kauba omanikuks saab liisinguettevõte.

Keskharidusel baseeruv kutseõpe – kutsekeskharidus keskhariduse baasil, kutseharidus keskhariduse baasil.

Keskkonnakaitsekulutus – kulutus, mille eesmärk on hoida ära või vähendada keskkonnasaastet.

Keskmine brutokuupalk – tasu tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest, mille summa on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga. Tasu mittetöötatud aja eest on puhkusetasud (kompensatsioonid) ja toetused, tööseisakutasud, streigi ja töösulu ajal makstavad tasud, osaliselt tasustatava puhkuse tasud töömahu või tellimuse ajutise vähenemise korral, taseme- või tööalasel koolitusel viibimise ajal makstud tasud. Siia kuuluvad ka lisatasud ja toetused (jõulutoetus, kvartali ja aasta lisatasu, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks ei ole töötatud aeg, ja mitterahaline tasu (loonustasu). Tasu tegelikult töötatud aja eest on ajatööpalgad ja tükitööpalgad, lisatasud ületundide, õhtuse töö, öötöö ja puhkepäevadel töötamise eest, samuti rasketes ja tervisekahjulikes tingimustes töötamise eest, kvalifikatsiooni-, keele- ja staažitasu jt regulaarselt makstavad preemiad ja lisatasud. Siia kuuluvad ka ebaregulaarsed lisatasud ja preemiad (kvartali- ja aastapreemia, jõulutoetus, elukalliduse kompensatsioon jms), kui nende arvestamise aluseks on töötatud aeg.

Keskmise suurusega ettevõte – 50–249 hõivatuga ettevõte.

Kindlustushüvitis koondamise korral (määratakse alates 01.07.2009) – hüvitis, mida makstakse koondamise korral töötajale, kelle töösuhe selle tööandja juures on kestnud (või ametnikule, kelle teenistusstaaž on kestnud)

- 5 kuni 10 aastat – ühe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses,
- üle 10 aasta – kahe kuu keskmise töötasu või palga ulatuses.

Kinnisasi – maatükk koos selle oluliste osadega. Maatüki olulised osad on sellega püsivalt ühendatud asjad (ehitised, kasvav mets, koristamata vili jne) ja maatükiga seotud asjaõigused.

Kinnisvara – isikule kuuluvad kinnisasjad ja kinnisasjadega seotud rahaliselt hinnatavad õigused ning kohustused, sh hoonestusõigus ja kasutusvaldus.

Kinnisvara ostu-müügitehing – ostu-müügitehing, mille objekt on kinnistusraamatusse kantud. Siia kuuluvad:

- hoonestamata kinnisasja ostu-müügitehingud, mille objekt on ainult maatükk;
- hoonestatud kinnisasja ostu-müügitehingud, mille objekt on maatükk koos olemasolevate või ehitusjärgus hoonetega.

Kinnisvara ostu-müügitehingu väärtus – ostu-müügitehinguga võõrandatud kinnisvara tehingujärgne maksumus.

Klient (sidestatistikas) – üldkasutatavat elektroonilise side teenust kasutav isik, kellel on selle teenuse kasutamiseks leping sideettevõtjaga.

Kodumajapidamiste lõpptarbimiskulutused – residentide tehtud kulutused (sh arvestuslikud) kaupadele ja teenustele lõpptarbimise eesmärgil, sh nendele kaupadele ja teenustele tehtud kulutused, mis on müüdud majanduslikult ebaolulise hinnaga.

Kogutootlikkus (lisandväärtuse alusel) – lisandväärtus jagatuna kogukuludega.

Kontsern – juriidiliselt või finantsiliselt seotud ettevõtete assotsiatsioon, kuhu kuuluvad emaettevõte ja tema otseselt või kaudselt kontrollitavad ettevõtted.

Koolieelne lasteasutus – koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus.

Korteriomand – omand ehitise reaalosa üle, millega on ühendatud mõtteline osa reaalosa juurde kuuluvast kaasomandist. Korteriomandi eseme reaalosa on piiritletud eluruumid või mitteeluruumid ja nende juurde kuuluvad hooneosad, mida on võimalik eraldi kasutada ning mida saab muuta, kõrvaldada või lisada kaasomandit või teise korteriomaniku õigusi kahjustamata või hoone välist kuju muutmata. Korteriomandi eseme reaalosa hulka võib kuuluda ka püsiva markeeringuga tähistatud garaažiosa.

Kriminaalhooldusalune – tingimisi karistatud või tingimisi karistusest enne tähtaega vabastatud süüdimõistetu, kelle kohus on määranud katseajaks kriminaalseaduses sätestatud korras kriminaalhooldaja järelevalve alla.

Kulud kokku – arvutatakse olenevalt ettevõttes kasutusel olevast kasumiaruande skeemist. Skeem 1: kaubad, toore, materjal ja teenused + mitmesugused tegevuskulud + tööjõukulud + kulum ja põhivara väärtuse langus. Skeem 2: müüdud toodangu (kaubad, teenused) kulu + turustuskulud + üldhalduskulud.

Kuritegu – karistusseadustikus sätestatud süütegu, mille eest on füüsilisele isikule põhikaristusena ette nähtud rahaline karistus või vangistus ja juriidilisele isikule rahaline karistus või sundlõpetamine.

Kutsekeskharidus – kutsehariduss tandardi ja kutse- või erialade riiklike õppekavadega kehtestatud nõuete kogum. Kutsekeskhariduse omandamine loob eeldused ja annab õiguse asuda tööle õpitud kutse- või erialal või jätkata õpinguid, et omandada kõrgharidus.

Kõrgharidussektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ülikoolid, tehnikakolledžid ja muud kõrgemad õppeasutused, nende kontrollitavad uurimisinstituudid, katsejaamad ning kliinikud.

Külastaja (turismi- ja majutusstatistikas) – isik, kes reisib tavakeskkonnast välja kõige rohkem 12 järjestikuseks kuuks ja kelle reisi põhieesmärk ei ole sihtkohas tasustatav tegevus. Külastajad jagunevad turistideks ehk ööbivateks külastajateks ja ühepäevakülastajateks. Igapäevane elukeskkond ehk tavakeskkond on isiku elu- ja töö- või õppimiskoha ning muude tihti (vähemalt kord nädalas) külastatavate kohtade (kirik, kauplus, polikliinik) vahetus läheduses asuv ala. Igapäevane elukeskkond hõlmab ka suvilaid ja maakodusid, kui neid külastatakse vähemalt kord nädalas.

Lahendatud kuritegu – kohtusse saadetud kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kohtueelses menetluses kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Lairibateenus – elektroonilise side teenus, mille kasutamiseks on vajalik lairibaühendus.

Lairibaühendus – ühendus üldkasutatava elektroonilise side võrguga, mis võimaldab andmeedastust kiirusega üle 144 kbit/s.

Lapsetoetus – lapsetoetusele on õigus igal lapsel sündimisest kuni 16-aastaseks saamiseni. Lapsel, kes õpib päevases õppevormis või meditsiinilistel näidustustel muus õppevormis põhikoolis või gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses, on õigus lapsetoetusele kuni 19-aastaseks saamiseni. 19-aastaseks saamisel makstakse toetust jooksva õppeaasta lõpuni.

Lastega leibkond – leibkond, kus on vähemalt üks 0–17-aastane laps.

Lasteta leibkond – leibkond, kus ei ole ühtegi 0–17-aastast last.

Lavastus – lavastaja, näitlejate, teatrikunstnike, heliloojate ja teiste teatritöötajate koostöös sündiv, peamiselt mõnel näitekirjaniku lool põhinev loometeos, mille valmimiseks loetakse avalikku esmaettekannet ehk esietendust.

Legaalselt indutseeritud abort (meditsiiniline abort) – jaguneb legaalseks ja terapeutiliseks abordiks. Legaalne abort on raseduse seaduslik katkestamine naise soovil. Terapeutiline abort on raseduse katkestamine meditsiinilistel näidustustel.

Leibkond – ühises põhieluruumis (ühisel aadressil) elavate isikute rühm, kes kasutab ühiseid raha- ja/või toiduressursse ja kelle liikmed ka ise tunnistavad, et on ühes leibkonnas. Leibkond on ka üksi elav isik.

Lihatoodang – tunnustatud lihakäitlemisettevõtetele või kokkuostjatele tapaks, k.a ekspordiks (väljavedu Eestist nii väljapoole Euroopa Liitu kui ka teistesse Euroopa Liidu riikidesse) müüdud ning majapidamistele kuuluvates tapapunktides tapetud või teenustööna mujal tappa lastud loomade liha.

Liiklusõnnetus teel – juhtum, kus vähemalt ühe sõiduki liikumise või teelt väljasõidu tõttu saab inimene vigastada või surma. Tee all mõistetakse maanteed, tänavat, parklat, õueala või muud liikluseks kasutatavat rajatist koos kõnniteede, kergliiklusteede, teepeenarde, haljas-, eraldus- või muude ribadega. Liiklusõnnetuste hulka ei arvestata juhtumeid, kus jalakäija saab kannatada rongi alla jäädes, võistluste tõttu avalikuks kasutamiseks suletud teelõigul juhtuvaid õnnetusi võistlusel osalevate sõidukitega ning tee-ehitus-, teeremondi- või teehooldustöödel osalevate sõidukite ja inimestega juhtuvaid õnnetusi.

Linnaline asula – linn, vallasisene linn ja alev.

Lisandväärtus – rahalises väljenduses toodang, millest on maha arvatud vahetarbimine.

Loomulik iive – aasta jooksul sündinute ja surnute arvu vahe. Positiivne loomulik iive näitab sündide, negatiivne surmade ülekaalu.

Loomuliku iibe kordaja – aasta elussündide ja surmajuhtude arvu vahe 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Lõpliku menetlusotsusega kuritegu – jõustunud süüdimõistva kohtulahendiga kuritegu ja kuritegu, mille menetlemine on kriminaalmenetluse seadustiku §-de 201–205 alusel lõpetatud.

Maa-asula – alevik ja küla.

Magistriõpe – kõrghariduse teise astme õpe, mille kestel üliõpilane süvendab erialateadmisi ja -oskusi ning omandab iseseisvaks tööks ja doktoriõppeks vajalikke teadmisi ja oskusi. Sisseastumistingimuseks on bakalaureusekraadi või sellega võrdsustatud haridustaseme olemasolu.

Mahuindeks – näitab kaupade müügi mahu muutust püsivhindades võrreldes mingi eelmise perioodi müügiga. Indeksi arvutamisel on kasutatud kaupade hinnaindekseid.

Majanduslikult aktiivsed ehk tööjõud – isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised seda tegema (hõivatud ja töötud kokku).

Majanduslikult mitteaktiivsed – isikud, kes ei soovi töötada või ei ole selleks võimelised.

Majutatu – turist ehk ööbiv külastaja, kes veedab vähemalt ühe öö majutusettevõttes.

Majutusettevõte – majandusüksus, mille kaudu ettevõtja osutab oma majandus- või kutsetegevusega majutusteenust. Majutusettevõtte liigid on järgmised: hotell, motell, külalistemaja, hostel, puhkeküla ja -laager, puhkemaja, külaliskorter ning kodumajutus. Turistide majutusüksused on jaotatud kahte põhirühma: kollektiivmajutus (teenindavad turiste äriüksustena) ja eramajutus. Majutusstatistika kajastab ainult kollektiivmajutuskohtade andmeid.

Majutusteenus – regulaarse või ajutise ööbimisvõimaluse ning sellega kaasneva kauba või teenuse pakkumine ja müük.

Maksukohustuslaste register – Maksu- ja Tolliameti peetav register, kuhu kantakse kõik maksukohustuslased alates 1999. aastast.

Metsa looduslikule uuenemisele kaasaaitamine – maapinna mineraliseerimine või teised uuenduse teket ja arengut soodustavad võtted.

Mikroettevõte – 1–9 hõivatuga ettevõte.

Mitteelamu – vt mitteeluhoone.

Mitteeluhoone – hoone, mis ei ole mõeldud alaliseks elamiseks.

Mittemaksuline tulu – teenuste osutamisest või kaupade müügist saadud tulu.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register – Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. oktoobrist 1996 registreeritakse mittetulundusühinguid ja sihtasutusi.

Muud siirded (valitsemissektori rahanduses) – siirded, mis tehakse teistele valitsemissektori tasanditele, rahvusvahelise koostöö raames välisriikide valitsustele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, mittetulundusorganisatsioonidele või kodumajapidamistele (v.a sotsiaalsiirded).

Müügitulu – kõikide nii põhi- kui ka kõrvaltegevusena valmistatud toodete, teenuste ja kaupade müügist saadud või saadaolev tulu, mis ei sisalda käibemaksu ega aktsiise. Müügitulu võrdub saadud või saadaoleva tasuga ja arvestatakse tekkepõhiselt.

Müük mitteresidentidele – müügitulus sisalduv toodete, kaupade ja teenuste müük välismaal registreeritud juriidilistele isikutele või alaliselt väljaspool Eestit elavatele füüsilistele isikutele. Omatoodetud tööstustoodangu ja

osutatud tööstusteenuste müük mitteresidentidele ei hõlma materjali maksumust tagasimüügi ehk reekspordi puhul, kui töötluseks sissetoodud materjali kuludes ei sisaldu (kajastatakse ainult saadud teenustasu).

Neonataalsurm – imiku surm esimese nelja elunädala jooksul.

Netolaenuandmine (-võtmine) – netosäästu ning saadud ja makstud kapitalisiirete bilansi summa miinus kapitali kogumahutus miinus mittetoodetud mittefinantsvara soetamise ja realiseerimise bilanss. Kogumajanduse netolaenuandmise korral on välismaailm netolaenuandja riigile võlgu, netolaenuvõtmise korral aga ollakse välismaailmale võlgu.

Netosissetulek – palgatöö eest ja individuaalsest töisest tegevusest saadud sissetuleku, omanditulu, sotsiaalsete siirete, teistelt leibkondadelt saadud regulaarsete rahaliste maksete ja enammakstud tulumaksu tagastuse summa, millest on maha arvatud leibkonna tehtud regulaarsed rahalised maksed teistele leibkondadele, varalt tasutud maksud ja tulumaksu juurdemaksed.

Netootemaks – tootemaks, millest on maha arvatud tootesubsiidiumid.

Näitus – muuseumi püsieksspositsioonidele lisaks korraldatav lühemaajaline väljapanek.

Omal jõul Eestis tehtud ehitustööd – ehitustööde maksumus ilma Eestis ostetud alltöövõtutööde ja välisriikidesse tehtud ehitustööde maksumuseta, millele on liidetud või millest on maha arvatud lõpetamata ehituse varude muutus.

Omaniku liik – omaniku liikide jaotus on ettevõtjate klassifitseerimise alus, mis lähtub nende kapitaliosalusest (häälteenamuse kuuluvusest) äriühingus.

Oodatav eluiga – mingis vanuses keskmiselt elada jäävate aastate arv, kui suremus ei muutuks. 0 aasta vanuses – oodatav eluiga sünnimomendil, mida käsitletakse ka keskmise elueana.

Palk – tasu, mida tööandja arvestab töötajatele aruandeperioodil tehtud töö eest.

Pedagoog – koolis õppe ja kasvatustöö alal töötav inimene, sh algklassiõpetaja, aineõpetaja, logopeed, koolidirektor, õppealajuhataja ja nende abi.

Perinataalsurm – surnultsünd või surmajuht perinataalperioodil (algab 22. rasedusnädala möödumisel ja lõpeb 0–6 päeva pärast sündi).

Pilvandmetöötlus – internetis teenustena pakutavad rakendused, andmetöötlus- ja salvestusvõimalused jms, mille kasutamiseks ei pea kasutaja oma arvutisse midagi installeerima, nt Google Docs, Picasa. Pilvandmetöötluse teenust iseloomustavad järgmised tunnused: 1) seda pakutakse teenuseosutajate serveritelt; 2) teenuse mahtu saab kergesti muuta (nt kasutajate arvu või salvestusmahu muutmine); 3) klient saab teenust kasutada vastavalt oma vajadusele pärast seda, kui ta on teinud vähemalt esmase seadistamise, kusjuures sel puhul ei ole vaja teenuseosutaja sekkumist; 4) teenuse eest tasutakse kas teenuse kasutajate arvu või teenuse mahu järgi või ettemaksuna.

Primaarsektor – põllumajandus, jahindus, metsamajandus ja kalapüük.

Puhaskasum (-kahjum) – aruandeaasta kõigi tulu- ja kulusummade vahe.

Puue – inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes mitmesuguste suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab teistega võrdsetel alustel ühiskonnaelus osalemist. Eristatakse kolme puudeastet:

- keskmine – isik vajab regulaarselt kõrvalabi või juhendamist vähemalt kord kuus;
- raske – isik vajab kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet igal ööpäeval;
- sügav – isik vajab pidevat kõrvalabi, juhendamist või järelevalvet ööpäev läbi.

Põhiharidusel baseeruv kutseõpe – põhiharidust eeldav kutseharidus, kutseõpe põhihariduse baasil, põhiharidust eeldav kutse- ja keskharidus, kutsekeskharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidusõpe, põhiharidust eeldav keskeri-/tehnikumiharidus.

Põhikool – üldhariduskool, mis loob võimalused põhihariduse omandamiseks. Põhikoolis on 1.–9. klass (1989. aastani 1.–8. klass). Mõiste ei hõlma erivajadustega laste koole.

Põhikooliaste – põhikooli 1.–9. klass, mis jaguneb põhikooli 1.–6. klassiks ja põhikooli 7.–9. klassiks.

Põllumaa – regulaarselt külvikordade järgi töödeldav maa.

Põllumajanduslik kodumajapidamine – üksus, kus kasutatavat põllumajandusmaad on alla hektari (või pole üldse), kus toodetakse põllumajandussaadusi peamiselt oma tarbeks ja kus on vähemalt 50 ruutmeetrit köögiviljamaad või 3 viljapuud või 6 marjapõõsast; vähemalt 10 küülikut, 10 kodulindu või teisi põllumajandusloomi; vähemalt 3 mesilaspere.

Põllumajanduslik majapidamine – ühtse majandusliku ja tehnilise juhtimisega üksus, kus toodetakse põllumajandussaadusi või säilitatakse maad heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes ning kus kasutatavat põllumajandusmaad on vähemalt üks hektar või kus kasutatavat põllumajandusmaad on alla ühe hektari ja põllumajandussaadusi toodetakse peamiselt müügiks.

Päevaravi – tervishoiuteenus, mille puhul patsient vajab ravi või uuringute tõttu jälgimist mõne tunni jooksul ravivoodis, kuid läheb ööseks koju.

Päevaõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub päevasel ajal ja täiskoormusega.

Püsirohumaa – rohu või muude rohttaimede kasvupind, mis on saadud kas looduslikul viisil (isekülv) või harimise teel (külvamine) ja mis ei ole vähemalt viis aastat põllumajandusliku majapidamise külvikorraga hõlmatud olnud. Siia võivad kuuluda ka teised karjatamise seisukohalt sobilikud liigid, juhul kui valdavaks jääb rohi või muud rohttaimed.

Püsivhinnad – hinnaindeksiga deflateeritud jooksevhinnad.

Püsiühendus – suurt infoedastuskiirust võimaldav pidev lairiba-internetiühendus telefoniliinide (ADSL), kaabli (ka valguskaabli) jms kaudu.

Raadioside (Wireless Local Loop ehk WLL) – traadita sideühendus ehk raadiosideühendus, mis on loodud sideettevõtja ja lõppkasutaja vahelise nn viimase miili ühendamiseks, et lõpptarbija saaks kasutada selle sideettevõtja pakutavaid telefoni-, interneti- või muid elektroonilise side teenuseid. Eestis on enim levinud WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) ja CDMA2000 1x EVDO (Kõu internet) tehnoloogia.

Rahvapension – pension, mis on määratud isikule, kellel ei ole nõutava pensioniõigusliku või pensionikindlustusstaaži puudumise tõttu õigust vanadus-, töövõimetus- või toitjakaotuspensionile.

Rahvus – andmed tuginevad isiku enesemääratlemisele. Lapse rahvuse määramise aluseks on ema rahvus.

Rahvusvaheline vedu – sõitjate või kauba kohaletoimetamine Eesti riigipiiri ületades. Reisi lähte- ja/või sihtpunkt asuvad väljaspool Eestit.

Rakenduskõrgharidusõpe – kõrghariduse esimese astme õpe, mille kestel üliõpilane omandab kindlal kutsealal töötamiseks või magistriõppes edasiõppimiseks vajaliku pädevuse. Rakenduskõrgharidusõppe alustamise tingimuseks on keskhariduse olemasolu või sellele vastav välisriigi kvalifikatsioon. Rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud isikul on õigus jätkata õpinguid magistriõppes õppeasutuse nõukogu kehtestatud tingimustel ja korras.

Rakendusuuring – algupärane uuring uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk.

Ravikindlustus – riiklikult tagatud süsteem, mille eesmärk on tervise säilitamine, haigusest või vigastusest tingitud ajutise töövõimetuse kulude ja ravikulude tasumine ning hüvitise maksmine raseduse ja sünnituse korral.

Ravivoodi – haiglaravivoodi või statsionaarne ravivoodi ehk voodi, mis on mõeldud patsiendile haiglas ööpäevaringse tervishoiuteenuse osutamiseks. Ravivoodite arv esitatakse aasta lõpu seisuga. Ravivoodite hulka ei arvestata vastsündinute hälle ega kuvööse.

Remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks – indeks, mis näitab nimetatud töödele iseloomuliku ehitustegevuse maksumuse muutust ametihoonete puhul ehitusplatsi otsekulude tasemel.

Remonttööd – ehitustööd hoone/rajatise või selle konstruktsioonide (alused, kande- ja piirdekonstruktsioonid, tehnosüsteemid jm) taastamiseks. Selle tulemusena pikeneb remonditud põhivara eluiga ja/või suureneb selle väärtus.

Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register − Rahandusministeeriumi peetav register, kuhu alates 1999. aastast registreeritakse valitsusasutusi ja nende hallatavaid riigiasutusi.

Riigikohus – kõrgeima astme kohus.

Riigisisene vedu – sõitjate või kauba kohaletoimetamine Eesti piires.

Riiklik sektor (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – ühiskonnale üldteenuseid (v.a kõrgharidus) osutavad riigi tegevusüksused ning riigi rahastatavad ja kontrollitavad kasumitaotluseta institutsioonid.

Ristluslaev – reisilaev (matkelaev), mis on mõeldud reisijatele mitmekülgse huvireisi pakkumiseks. Kõikidel reisijatel on kajut ja pardal on meelelahutusvõimalused. Ristluslaevade hulka ei kuulu tavalisi parvlaevateenuseid osutavad laevad, isegi mitte siis, kui mõned reisijad peavad sellist teenust ristluseks. Peale selle ei kuulu nende hulka ka kaubalaevad, mis saavad vedada väga piiratud arvul reisijaid, kellel on oma kajut, ega laevad, mis on mõeldud ainult ühepäevaste ekskursioonide jaoks.

Rändesaldo – aasta jooksul sisse- ja väljarännanute arvu vahe. Positiivne rändesaldo näitab sisserände, negatiivne väljarände ülekaalu.

Ränne – elukoha muutus üle asustusüksuse piiri.

Sekundaarsektor – mäetööstus, töötlev tööstus, elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus ning ehitus.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) turuhindades – residentide toodetud lisandväärtuste summa kogurahvamajanduse ulatuses, millele on lisatud netotootemaksud.

Siseränne – elukohavahetus Eesti ühest asustusüksusest teise. Sama maakonna asustusüksuste vahelisi elukohavahetusi nimetatakse maakonnasiseseks rändeks ja elukohavahetusi ühe maakonna asustusüksusest teise maakonna asustusüksusesse maakondadevaheliseks rändeks.

Siseturist – Eesti püsielanik, kes reisib Eesti piires, kuid kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Sisseränne – tegevus, mille käigus isik asub alaliselt elama uude asustusüksusesse ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud, olles enne alaliselt elanud teises asustusüksuses.

Sissetulekukvintiil – viiendik aasta ekvivalentnetosissetuleku alusel järjestatud elanikkonnast. Esimesse ehk madalaimasse kvintiili kuulub kõige väiksemat ekvivalentnetosissetulekut saav viiendik elanikkonnast, teise järgmine viiendik jne.

Sotsiaalmaksed – sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed.

Sotsiaalsed siirded – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt sotsiaalkaitseskeemide kohaselt üksikisikule/leibkonnale makstud hüvitised (pensionid, töötu abiraha, lastetoetus, töövõimetushüvitis jms), mille eesmärk on kergendada üksikisiku/leibkonna toimetulekut sissetuleku osalise või täieliku kaotuse korral. Leibkonna eelarve uuringus arvestatakse siiretena ka eraomandisse kuuluvate vahendite ümberjaotamist (alimendid, elatusraha, kingitud raha jms).

Sotsiaalteenus – isiku või perekonna toimetulekut soodustav mitterahaline toetus.

Sotsiaaltoetus – isiku või perekonna toimetuleku soodustamiseks antav rahaline toetus.

Sotsiaaltoetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – kodumajapidamistele makstavad rahalised või mitterahalised siirded, mis vabastavad nad sotsiaalsete riskide või vajadustega seotud rahalisest koormusest.

Standarditud suremuskordaja – rahvastiku suremuse võrdlemiseks kasutatav suhtarv, mis kõrvaldab soo-vanuskoosseisu erinevuse mõju. Arvutatud 1976. aastal avaldatud Euroopa standardrahvastiku vanusjaotuse alusel, et võrrelda, milline oleks suremus juhul, kui Eesti rahvastiku vanusjaotus oleks samasugune nagu standardrahvastikul. Kordaja arvutamisel on teadmata vanusega surnud arvatud vähemalt 85-aastaste hulka.

Statistiline profiil – majanduslikult aktiivsete üksuste (äriühingute, füüsilisest isikust ettevõtjate, asutuste, mittetulundusühingute) kogum, mida Statistikaamet kasutab majandusstatistika üldkogumina alates 1994. aastast.

Statsionaarne arstiabi – haiglaravi ehk tervishoiuteenus, mille osutamiseks on vajalik patsiendi ööpäevaringne viibimine haiglas.

Subsiidiumid – maksed, mida valitsemissektor teeb tootjatele eesmärgiga mõjutada nende tootmistaset ja hindu või kompenseerida tootmisteguritega seotud kulusid.

Suhtelise vaesuse määr – nende isikute osatähtsus, kelle ekvivalentnetosissetulek on suhtelise vaesuse piirist madalam.

Suhtelise vaesuse piir – 60% leibkonnaliikmete aasta ekvivalentnetosissetuleku mediaanist.

Suhtelise vaesuse süvik – suhtelises vaesuses olevate isikute mediaansissetuleku kaugus vaesuse piirist protsentides.

Summaarne sündimuskordaja – keskmine elusalt sündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui kehtiksid konkreetse aasta sündimuse vanuskordajad. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Suremuse vanuskordaja – surmajuhtude arv 1000 või 100 000 sama vanuserühma aastakeskmise elaniku kohta.

Suremuse üldkordaja – surmajuhtude arv aastas 1000 aastakeskmise elaniku kohta.

Surnultsünd – vt „hiline lootesurm“.

Suurettevõte – vähemalt 250 hõivatuga ettevõte.

Sõidukikaubandusettevõte – ettevõte, mille põhitegevus on mootorsõidukite ja mootorrataste hulgi- ja jaemüük ning remont (EMTAK-is tegevusala G45).

Sõitjakäive – sõitjate veol tehtud töö maht, mida mõõdetakse sõitjakilomeetrites. Ühele sõitjakilomeetrile vastab ühe sõitja vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Sügava materiaalse ilmajäetuse määr – nende inimeste osatähtsus, kes ei saa endale võimaldada vähemalt nelja komponenti üheksast: 1) üüri- ja kommunaalkulude tasumine, 2) kodu piisavalt soojana hoidmine, 3) ettenägematud kulutused, 4) üle päeva liha, kala või nendega samaväärseid valke sisaldava toidu söömine, 5) nädalane puhkus kodust eemal, 6) auto, 7) pesumasin, 8) värviteler või 9) telefon.

Sündimuse vanuskordaja – elussündide arv aastas 1000 sama vanuserühma naise kohta. Mõõdab sündimust vanuserühmades.

Sündimuse üldkordaja – elussündide arv aastas 1000 elaniku kohta.

Sünnijärjekord – näitab, mitmes elussündinu on vastsündinu emale, arvestamata seda, kas eelmised lapsed on sünni registreerimisel elus või mitte.

Sünnitoetus – toetus, mida on õigus saada ühel vanematest lapse sünni korral, samuti lapsendajal, eestkostjal või hooldajal, kui varem ei ole sama lapse eest sünnitoetust makstud.

Sünnituste arv – sünnituste koguarv aastas, k.a surnultsünnid. Mitmikesünnitus loetakse üheks sünnituseks.

Süütegu – kuritegu ja väärtegu, mis on karistatav.

Taaste brutokordaja – elu jooksul sünnitatud keskmine tütarde arv naise kohta. Arvutatakse vaadeldud ajavahemiku sündimuse vanuskordajate alusel.

Taastuvatest allikatest toodetud energia – mittefossiilsetest allikatest saadud energia ehk tuuleenergia, päikeseenergia, maasoojus, laineenergia, hoovuste energia, hüdroenergia, biomass, prügilagaas, reoveepuhastigaas ja biogaasid.

Tarbekaubad – valmistooted ja lõpptarbimiseks mõeldud kaubad.

Tarbijahinnaindeks – indeks, mis näitab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.

Tarbimiskaal – leibkonnaliikmele tema vanuse järgi määratud kaal, mis võtab arvesse leibkonna ühist tarbimist.

Tasemeharidus – formaalharidussüsteemis omandatav haridus.

Teadlased ja insenerid (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teaduskraadi või kõrgharidusega isikud, kes tegelevad professionaalidena alus- ja rakendusuuringutega või teevad katse- ja arendustöid uute teadmiste, toodete, protsesside, meetodite ja süsteemide loomiseks; teadus- ja arendustegevusega seotud õppejõud, samuti teadusasutuste ja nende allüksuste juhid, kes kavandavad või korraldavad teaduslik-tehnilisi projekte; algupäraste uuringutega tegelevad doktorandid ja magistrandid.

Teadus- ja arendustegevus – loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on uute teadmiste saamine (k.a inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised) ning nende teadmiste rakendamine.

Teadus- ja arendustegevuse töötajad – teadlased ja insenerid, tehnikud ning abipersonal, kelle tööajast vähemalt 10% kulub teadus- ja arendustegevusele.

Teenindusettevõte – ettevõtlusega tegelev äriühing, mille põhitegevusala on mitmesuguste teenuste osutamine. Siia kuuluvad järgmised tegevusalad:

- info ja side – kirjastamine; kino- ja videofilmide ning telesaadete tootmine; helisalvestiste ja muusika kirjastamine; programmid ja ringhääling; telekommunikatsioon; programmeerimine; konsultatsioonid jms tegevused; infotegevus;
- kinnisvaraalane tegevus;
- kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus – juriidilised toimingud ja arvepidamine; peakontorite tegevus; juhtimisnõustamine; arhitekti- ja inseneritegevused; teimimine ja analüüs; teadus- ja arendustegevus; reklaamindus ja turu-uuringud; muu kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus; veterinaaria;
- haldus- ja abitegevused – rentimine ja kasutusrent; tööhõive; reisibüroode ja reisikorraldajate tegevus, reserveerimine jms tegevus; turvatöö ja juurdlus; hoonete ja maastike hooldus; büroohaldus ning büroode ja muu äritegevuse abitegevused;
- haridus;
- tervishoid ja sotsiaalhoolekanne;
- kunst, meelelahutus ja vaba aeg – loome-, kunsti- ja meelelahutustegevus; raamatukogude, arhiivide, muuseumide ja muude kultuuriasutuste tegevus; hasartmängude ja kihlvedude korraldamine, sporditegevus ning lõbustus- ja vaba aja tegevused;
- muud teenindavad tegevused – arvutite, tarbeesemete ja kodutarvete parandus; muu teenindus.

Tehnikud (teadus- ja arendustegevuse statistikas) – teadus- ja arendustegevusega seotud isikud, kellel on kutseharidust või tehnilist ettevalmistust kinnitav dokument ja kes töötavad teadlaste või inseneride juhtimisel. Tehnikutega samaväärsed on sotsiaal- ja humanitaarteaduste valdkonnas teadlaste ja inseneride juhendamisel oma tööülesandeid täitvad töötajad.

Teise astme kohus – ringkonnakohus.

Teise astme kuritegu – süütegu, mille eest on karistusseadustikus karistusena ette nähtud kõige rohkem viie aasta pikkune tähtajaline vangistus või rahaline karistus.

Tertsiaarsektor – kaubandus, teenindus jms.

Tervishoiutöötaja – tervishoiuteenust osutav eriharidusega töötaja.

Toetused (valitsemissektori rahanduse statistikas) – rahvusvahelise koostöö raames välismaailma valitsustelt ja rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud abi, teistelt sektoritelt saadud toetused ja annetused ning mitteelukindlustuse netopreemiad.

Toimetulekupiir – summa, mis on vajalik minimaalseks igapäevaseks äraelamiseks ühe kuu jooksul.

Toimetulekutoetus – riigi abi, mida maksab puudusekannatajatele kohalik omavalitsus. Puuduse leevendamiseks kasutavad kohalikud omavalitsused olenevalt olukorrast nii sotsiaalteenuseid kui ka muud sotsiaalabi. Toimetulekutoetust makstakse siis, kui kõik muud vaesuse ja puuduse leevendamise abinõud ei ole olnud efektiivsed.

Toitjakaotuspension – töövõimetute perekonnaliikmete ja nendega võrdsustatud isikute pension ajal, mil nad vastavad selle pensioni saamiseks ettenähtud tingimustele.

Toodang – residentide toodetud kaupade ja teenuste väärtus. Hõlmab turutoodangut, enda tarbeks toodetut, valitsemissektori turuvälist toodangut ja kasumitaotluseta institutsioonide teenuseid kodumajapidamistele.

Tootmis- ja impordimaksud – kohustuslikud, vastuteenustega kompenseerimata rahalised või mitterahalised maksed, mida valitsemissektor või Euroopa Liidu institutsioonid koguvad kaupade ja teenuste tootmiselt ja impordilt, tööhõivelt, maa, ehitiste või muu tootmises kasutatud vara omandiõiguselt või kasutamiselt. Need maksud tuleb tasuda olenemata sellest, kas kasumit saadakse või mitte.

Transiit – kaubavedu, mille puhul peale- ja mahalaadimise riik on välisriik. Eesti on transiitriik. Transiitkauba hulka arvestatakse ka riigipiiril raudteetranspordivahendilt teist liiki transpordivahendile või teist liiki transpordivahendilt raudteetranspordivahendile laaditud kaup.

Tulu varadelt – intressitulu, dividendid ning maa- ja maavarade kasutamise tasu.

Tulu- ja omandimaksud – kõik kohustuslikud, vastuteenustega kompenseerimata rahalised või mitterahalised maksed, mida perioodiliselt koguvad institutsionaalsete üksuste tulult ja varalt valitsemissektor ja välismaailm, ning mõningad perioodilised maksud, mis pole seotud ei tulu ega varaga.

Tulude ja kulude tasakaal – tulud ja toetused kokku, millest on maha arvatud kulud ja antud netolaenud. Tulude ülekaal kuludest väljendab ülejääki, kulude ülekaal tuludest puudujääki.

Turism – reisimine väljapoole tavakeskkonda ja seal puhkuse, äri või muul eesmärgil viibimine kõige rohkem 12 järjestikust kuud.

Turist ehk ööbiv külastaja – isik, kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist sihtkohas.

Tööandja maksejõuetus – tööandja on maksejõuetu, kui kohus on kuulutanud välja pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse selle raugemise tõttu.

Tööealised – rahvastiku majandusliku aktiivsuse uurimise aluseks võetav rahvastik vanuses 15–74 aastat ehk tööjõu-uuringu objekt.

Tööga hõivatute arv – ettevõttes töötavad isikud olenemata nende töönädala pikkusest. Tööga hõivatute arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Tööga hõivatute hulka kuuluvad:

- ettevõttes töötavad omanikud ja nende tasuta töötavad pereliikmed;
- täis- või osaajaga töötajad, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- väljaspool ettevõtet töötavad isikud (turustuspersonal jt), kes kuuluvad ettevõtte töötajate koosseisu ja on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- ajutiselt töölt puuduvad isikud (haiguslehel, tasulisel puhkusel või õppepuhkusel olijad, streikijad jt);
- hooajatöötajad, praktikandid (õpipoisid) ja kodus töötavad isikud, kes on töö eest tasu saajate nimekirjas;
- töövõtulepinguga töötavad isikud.

Tööhõive määr – hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.

Tööintensiivsus leibkonnas – leibkonna tööealiste (16–64-aastaste) liikmete töötatud kuude arv sissetuleku viiteperioodil suhestatuna suurimasse kuude arvu, mida leibkonnal oli võimalik töötamisele kulutada. Näitaja varieerub nullist (ükski tööealine liige ei töötanud) üheni (kõik tööealised liikmed töötasid kogu sissetuleku viiteperioodi). Leibkonna tööintensiivsus võib olla

- suur (0,5–1),
- väike (0–0,5),
- maksimaalne (1),
- minimaalne (0),
- mõningane (0–1).

Tööjõu ühikukulu – tööjõukulude määr tootlikkuse suhtes.

Tööjõukulu – palk ja sellelt arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmakse.

Tööjõukulu tunnis – tööjõukulu jagatuna aastas töötatud tundide arvuga. Tööjõukulud on tööandja otsesed ja kaudsed kulud töötajatele, sealhulgas hüvitised töötajatele: põhiliselt palgad, tööandjate sotsiaalkindlustusmaksed, ametialase väljaõppe kulud, tööhõivemaksud ja muud kulud (kulud värbamisele ja tööriietele), millest on maha arvatud saadud toetused.

Tööjõus osalemise määr ehk aktiivsuse määr – tööjõu osatähtsus tööealises rahvastikus.

Töölepingute kollektiivne ülesütlemine – tööandja algatusel töötajate või avalike teenistujate töö- või teenistussuhete lõpetamine 30 päeva jooksul vähemalt

- 5 töötajaga, kui tööandja annab tööd kõige rohkem 19 töötajale;
- 10 töötajaga, kui tööandja annab tööd 20–99 töötajale;
- 10%-ga töötajatest, kui tööandja annab tööd 100–299 töötajale;
- 30 töötajaga, kui tööandja annab tööd vähemalt 300 töötajale.

Tööstustoodang – tööstustoodangu müük, millele on liidetud või millest on maha arvatud valmistoodangu laojääkide muutus.

Tööstustoodangu mahuindeks – vaadeldud aasta toodangu võrdlus baasperioodi toodanguga protsentides.

Tööstustoodangu müük – ettevõttes valmistatud ja arvestusperioodil realiseeritud (müüdud) ning ostjale üle antud või talle lähetatud toodangu ning tööstuslikku laadi teenuste maksumus, olenemata raha laekumise ajast.

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks – indeks, mis näitab Eestis valmistatud tööstustoodete hindade muutust. Tootjahinnaindeks hõlmab nii kodu- kui ka välismaisele turule valmistatud tööstustooteid.

Töötajate arv (ettevõtete majandusnäitajates) – ettevõttes tööandjaga kokkuleppe (lepingu) alusel töötavad isikud, kes saavad töö eest rahalist tasu (palk, töötasu, tükitöötasu, kompensatsioon). Töötajate arvu mõõdetakse aastakeskmisena.

Töötu – isik, kelle puhul on korraga täidetud kolm tingimust: on ilma tööta (ei tööta kusagil ega puudu ajutiselt töölt); on töö leidmisel valmis kohe (kahe nädala jooksul) tööd alustama; otsib aktiivselt tööd.

Töötuse määr ehk tööpuuduse määr – töötute osatähtsus tööjõus.

Töötuskindlustus – sundkindlustuse liik, mille eesmärk on töötuks jäänud kindlustatule kaotatud sissetuleku osaline kompenseerimine tööotsingute ajaks, töötajale töölepingu ülesütlemise ja avalikule teenistujale teenistussuhte lõpetamise hüvitamine koondamise korral ning töötajate nõuete kaitse tööandja maksejõuetuse korral.

Töötuskindlustushüvitis – sissetulek, mida kindlustatud isikul on õigus saada kogu töötuna arveloleku aja, mis on olenevalt kindlustusstaažist 180–360 kalendripäeva.

Töötutoetus (enne 2006. aastat „töötu abiraha“) – töötutoetust on õigus saada töötul, kes on töötuna arvelevõtmisele eelnenud 12 kuu jooksul olnud vähemalt 180 päeva hõivatud tööga või tööga võrdsustatud tegevusega ja kelle kuu sissetulek on 31-kordsest töötutoetuse päevamäärast väiksem.

Tööviljakus – hõivatu kohta loodud lisandväärtus, mis leitakse lisandväärtuse jagamisel hõivatute arvuga.

Töövõimetuspension – 16-aastaste kuni vanaduspensioniealiste püsivalt töövõimetuks tunnistatud isikute pension.

Uuendusraie – raie uue metsapõlve tekkeks vajalike tingimuste loomiseks. Uuendusraiet tehakse küpsetes puistutes.

Vabad ametikohad – kõik kvartali teise kuu 15. kuupäeval olevad vabad ametikohad, s.o vast loodud, vabad või töötaja lahkumise tõttu vabaks saavad tasustatavad ametikohad, mille puhul tööandja tegutseb aktiivselt ja on valmis tegema edasisi jõupingutusi sobiva kandidaadi leidmiseks väljastpoolt asjaomast ettevõtet/asutust/organisatsiooni ning mille puhul tööandja kavatseb ametikoha täita kas kohe või kindlaksmääratud aja jooksul.

Vahetarbimine – kaupade ja teenuste tootmiseks kulunud ja tootmisprotsessi sisendina kasutatud kaupade ja turuteenuste väärtus, v.a põhikapital, mille tarbimine on kirjendatud kui põhivara kulum.

Vahetooted – pooltooted, vahesaadused ja tööstuslik tooraine.

Valguskaabel – kiudoptiline kaabel, mille sooneks on valgust juhtivad klaas- või plastkiud. Kiudoptilise kaabli infoedastusmaht on ligikaudu tuhat korda suurem kui keskmisel koaksiaalkaablil ja miljon korda suurem kui kahejuhtmelisel telefonikaablil. Kaabli kiu võib teha juuspeene ja üks kaabel võib sisaldada kümneid või isegi sadu kiude.

Valgustusraie – raie peapuuliigi puude valgus- ja toitumistingimuste parandamise ning koosseisu kujundamise eesmärgil metsas, mille keskmine rinnasdiameeter on alla 6 cm, s.t noorendikes.

Valitsemissektor – valitsemissektor koosneb institutsionaalsetest üksustest, mis on turuvälised tootjad, keda finantseeritakse teistesse sektoritesse kuuluvate üksuste tehtavatest kohustuslikest maksetest, ja üksustest, mille põhitegevus on rikkuse ümberjaotamine. Valitsemissektor jagatakse allsektoriteks järgmiselt: keskvalitsus (riigieelarvelised asutused ja eelarvevälised fondid, sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kohalikud omavalitsused (linna- ja vallavalitsuse asutused koos allasutustega, sihtasutused) ja sotsiaalkindlustusfondid (Haigekassa ja Töötukassa). Siia kuuluvad ka mitteturutootjatest ettevõtted.

Valitsemissektori konsolideeritud võlg (Maastrichti võlg) – valitsemissektori koguvõlg nimiväärtuses perioodi lõpu seisuga, konsolideerituna valitsemissektorite vahel ja sektorite sees. Valitsemissektori võlg koosneb valitsemissektori kohustuste seisust perioodi lõpus sularaha ja hoiuste arvestuses (Eestis valitsemissektoril selle instrumendi puhul kohustusi ei ole), väärtpaberitest peale aktsiate, v.a tuletisinstrumentidest ja laenudest.

Vanaduspension – vähemalt 15-aastase, Eestis omandatud pensionistaažiga vanaduspensioniealiste isikute pension.

Vanemahüvitis – vanemale pärast lapse sündi või rasedus- ja sünnituspuhkuse lõppu makstav hüvitis, mis teatavate piirangutega tagab sissetulekutaseme säilimise kõige rohkem kuni lapse 18-kuuseks saamiseni.

Vanemliku hoolitsuseta ja abi vajav laps – vanemliku hoolitsuseta on laps, kelle vanemad on kuulutatud teadmata kadunuks või teovõimetuks; kelle vanematelt on vanemaõigused ära võetud või kes on jäänud vanemliku hoolitsuseta mõnel muul põhjusel. Abi vajav laps on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu.

Vanus – eluaastate arv täisaastates vaadeldud ajahetkel, s.t vanus viimasel sünnipäeval.

Varjupaik – asutus, mis pakub ajutist ööpäevast või päevast abi, tuge ja kaitset seda vajavatele inimestele.

Veebileht – veebis (WWW) asuv hüpertekst-dokument. Veebilehtede loomiseks kasutatakse HTML-märgistuskeelt, mis määrab kindlaks veebilehe sisu (kujutised, tekst, hüpertekst, video- ja audiofailid) ja kujunduse.

Veosekäive – kaubaveol tehtud töö maht, mida mõõdetakse tonnkilomeetrites. Ühele tonnkilomeetrile vastab ühe tonni kauba vedu ühe kilomeetri kaugusele.

Veredoonor – oma verd teiste inimeste ravi otstarbel vabatahtlikult ja tasuta loovutav inimene.

Vereteenistus – haiglate õigeaegne varustamine kvaliteetsete verekomponentidega. Eesti vereteenistuse moodustavad verekeskused ja -kabinetid haiglate juures.

Vigasaanu (transpordistatistikas) – inimene, kellele liiklusõnnetuses saadud vigastuse tõttu antakse meditsiinilist esmaabi või määratakse ambulatoorne või statsionaarne ravi. Erinevalt paljudest Euroopa riikidest ei tehta Eesti statistikas vahet kergete ja raskete vigastuste vahel.

VoIP (Voice over Internet Protocol) – kõneside liik, mille puhul kasutatakse heli transpordiks internetiaadressi andmesidepakette, mida liigutatakse interneti või kohtvõrgu kaudu.

Voodihõive – ravivoodi aasta jooksul kasutusel olnud päevade osatähtsus aasta päevade arvus.

Voodikoormus – keskmine ravivoodi kasutamise päevade arv aastas.

Voodikäive – keskmine hospitaliseeritud patsientide arv ravivoodi kohta aastas.

Väikeettevõte – 10–49 hõivatuga ettevõte.

Väliskaubanduse bilanss – riiki sisseveetavate (import) ja riigist väljaveetavate kaupade (eksport) maksumuse vahe. Sisse- ja väljaveo tasakaalustab väliskaubanduse saldo, mis on positiivne, kui eksport ületab impordi. Vastupidisel juhul on saldo negatiivne.

Väliskülastaja – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires.

Välisränne – elukohavahetus üle riigipiiri.

Välisturist – välisriigi püsielanik, kes reisib Eesti piires ja kelle reis tavakeskkonnast välja hõlmab vähemalt üht ööbimist.

Välisüliõpilane – üliõpilane, kelle elukohamaa ei ole Eesti ja kel pole Eesti kodakondsust ega alalise/pikaajalise elaniku elamisluba.

Väljaränne – tegevus, mille käigus varem alaliselt ühes asustusüksuses elanud isik lõpetab alalise elamise selles asustusüksuses ajaks, mis on või eeldatavalt on vähemalt 12 kuud.

Väljateenitud aastate pension – nende kutsealade töötajate pension, kes teevad tööd, millega kaasneb enne vanaduspensioniikka jõudmist töövõime kaotus või vähenemine, mis takistab sellel kutsealal või ametikohal edasitöötamist.

Väärtegu – süütegu, mille eest on põhikaristusena ette nähtud rahatrahv või arest.

Õendustöötaja – isik, kes on läbinud vähemalt kolmeaastase õendusala baaskursuse (õde ja ämmaemand).

Õhtuõpe – õppevorm, mille puhul õppetöö toimub õhtusel ajal ja mis on mõeldud eelkõige töötavale täiskasvanule, kes soovib omandada haridust töö kõrvalt.

Ärikasum (-kahjum) – müügitulu + muud äritulud + valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus + kasum/kahjum bioloogilistelt varadelt + kapitaliseeritud väljaminekud oma tarbeks põhivara valmistamisel – kulud – muud ärikulud.

Äriregister − Harju, Tartu, Pärnu ja Viru maakohtu juures peetav register, kuhu alates 1. septembrist 1995 registreeritakse äriühinguid, füüsilisest isikust ettevõtjaid ning välismaa äriühingu filiaale.

Ööbimiste arv (turismi- ja majutusstatistikas) – ööde arv, mille turist tegelikult majutusettevõttes (ööbides või viibides) veedab või mille jooksul ta on sinna sisse registreeritud (füüsiline kohalolek ei ole oluline).

Ülalpeetav laps – 0–17-aastane leibkonnaliige (uuringuaasta 1. jaanuari seisuga), samuti 18–24-aastane leibkonnaliige, kes elab vähemalt ühe vanemaga ja kelle peamine sotsiaalne seisund on mitteaktiivne.

Üldhariduskool – üldhariduslikku õpet võimaldav õppeasutus. Ei hõlma täiskasvanute gümnaasiumeid.

xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL jne) – asümmeetriline, sümmeetriline jms digitaalne kliendiliin; tehnoloogiate perekond, mis võimaldab pakkuda suurt andmeedastuskiirust nõudvaid teenuseid vaskpaarliinide kaudu.

DEFINITIONS

Absolute poverty rate *– the share of persons whose equalised yearly disposable income is lower than the absolute poverty threshold. Absolute poverty threshold is equal to the estimated subsistence minimum.*

Accommodated tourist *– a tourist who spends at least one night in an accommodation establishment (i.e. an overnight visitor).*

Accommodation establishment *– a business entity through which an undertaking provides accommodation services within the framework of its economic or professional activity. Accommo-dation establishments are classified as follows: hotels, motels, guesthouses, hostels, holiday camps, cottages, flats and bed-and-breakfast. Tourist accommodation has been divided into two main groups: collective accommodation establishments (serve tourists as business entities) and private tourist accommodation. Accommodation statistics take into account only the data on collective accommodation.*

Accommodation service *– the offer and sale of regular or occasional overnight accommodation and the goods or services supplementary thereto.*

Age *– the age of the person concerned in full years at the time of the event, i.e. the age at the last birthday.*

Age-specific fertility rate *– the annual number of live births per 1,000 women of a specific age. It measures fertility in age groups.*

Age-specific mortality rate *– the number of deaths (specified by sex) in one age group during a year per 100,000 or 1,000 mean annual population in the same age group in the same year.*

Agricultural holding *– a single unit both technically and economically which has single management, which produces agricultural products or maintains its land (which is no longer used for production purposes) in good agricultural and environmental condition, and where there is at least one hectare of utilised agricultural land or where there is less than one hectare of utilised agricultural land but agricultural products are produced mainly for sale*.

Agricultural household plot *– a unit where there is less than one hectare of utilised agricultural land (or there is no agricultural land) and where agricultural products are produced mainly for own consumption and where there are at least 50 square metres of kitchen garden or three fruit trees or six berry bushes; or at least 10 rabbits, 10 poultry heads or other agricultural animals; or at least three swarms of bees.*

Apartment ownership *– ownership of a physical share of a structure together with a legal share of common ownership to which the physical share belongs. The physical share of an object of apartment ownership is a delimited dwelling or non-residential premises and parts of the structure belonging thereto, which enable separate use and which can be altered, removed or added without violating common ownership or the rights of other apartment owners and without altering the external form of the structure. A part of a garage with a permanent marking may also be part of the physical share of an object of apartment ownership.*

Applied research *– original investigation undertaken to acquire new knowledge that is primarily directed towards a specific practical aim or application.*

Arable land *– land worked regularly, generally under the crop rotation system.*

At-risk-of-poverty rate *– the share of persons with an equalised yearly disposable income lower than the at-risk-of-poverty threshold.*

At-risk-of-poverty threshold *– 60% of the median equalised yearly disposable income of household members.*

Average monthly gross wages (salaries) *– payments to employees for time actually worked and remuneration to employees for time not worked divided by the average number of employees converted to full-time units. Remuneration to employees for time not worked includes vacation pay, compensation and pay for the stoppage of work, pay for the working hours during strikes and lockouts, pay for short-time working, pay for assimilated leave in the event of professional training or acquisition of formal education. This also includes benefits and premiums (quarterly and annual bonuses, Christmas bonuses, inflation compensation etc.) if the calculation of these payments is not based on the time actually worked, and payments in kind. Payments to employees for time actually worked include time-rated and piece-rated payments; premium pay for overtime, shift work, night work and work during holidays; premium pay for unhealthy working conditions, length of service, qualifications and special knowledge; and other regular premiums. This also includes irregular premiums and bonuses if the calculation of these payments is based on the time actually worked.*

Bachelor's study *– studies at the first level of higher education during which a student improves his or her general educational knowledge and acquires the basic knowledge and skills of a speciality and the knowledge and skills necessary for Master's studies and to commence work. The prerequisite for enrolment is the completion of secondary education or equivalent vocational education, or an equivalent qualification from a foreign country. The completion of Bachelor's studies is, in turn, the prerequisite for enrolment in Master's studies.*

Balance of revenue and expenditure *– revenue and grants minus expenditure and net lending. The excess of revenue over expenditure means a surplus and the excess of expenditure over revenue means a deficit.*

Balance sheet total *– current assets + fixed assets = current liabilities + long-term liabilities + equity. Fixed assets include financial assets, both tangible and intangible fixed assets, investment properties and also biological assets.*

Basic research *– theoretical or experimental work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundations of phenomena and observable facts, without any particular application or use in view.*

Basic school *– a general education school that provides basic education. Basic school covers grades 1–9 (grades 1–8 until 1989). This term does not include schools for children with special needs.*

Basic school level *– grades 1 to 9 of basic school, which are divided into grades 1–6 of basic school and grades 7–9 of basic school.*

Bed occupancy *– the number of days per one year that a hospital bed is occupied.*

Bed occupancy rate *– the number of days that a hospital bed is occupied as a percentage of all 365 days in a year.*

Bed turnover *– the number of patients per one hospital bed per year.*

Birth order *– the biological birth order of children born alive to the mother, not taking into account whether the previous children are alive at the moment of registering the birth.*

Blood donor *– a person who gives his/her blood voluntarily and for free in order to aid the treatment of other people.*

Blood service *– the timely supply of hospitals with high-quality blood components. The blood service in Estonia is formed by donor centres at hospitals.*

Broadband *– high-quality communication connections with the Internet, such as cable (incl. optical fibre), ADSL and other kinds of DSL connections.*

Broadband connection *– a connection to a public electronic communications network which offers a data rate exceeding 144 kbit/s.*

Broadband service *– an electronic communications service which requires a broadband connection.*

Building *– a construction permanently attached to the ground, covered by a roof and having an envelope structure and an interior space.*

Cable network *– an electronic communications network (usually coaxial or fibre-optic) which has been created for the provision of cable distribution services.*

Capital goods *– machinery and equipment used for producing other goods, and industrial transport equipment.*

Capital transfers *– transfers in cash or in kind which involve the acquisition or disposal of an asset or assets by at least one of the parties to the transaction.*

Chain-linking *– linking of the indices calculated for different base years and based on a reference year, by using chain-linked indices.*

Child allowance *– every child has the right to receive child allowance starting from birth until he/she attains 16 years of age. A child who is enrolled in daytime study or, for medical reasons, in another form of study in a basic school, upper secondary school or vocational school which operates on the basis of basic education has the right to receive child allowance until he/she attains 19 years of age. When the child attains 19 years of age, the allowance is paid until the end of the school year.*

Child without parental care and in need of assistance *– a child whose parents are declared to be missing, are deprived of parental rights or are without active legal capacity as well as a child who has been left without parental care for any other reason. A child in need of assistance is one whose well-being is threatened or who is suspected to be abused, neglected or in another situation which violates the child's rights, and a child whose behaviour threatens his/her own well-being or that of others.*

Childbirth allowance *– an allowance for a child that one of the parents has the right to receive. An adoptive parent, guardian or caregiver has the right to receive childbirth allowance, if childbirth allowance has not already been paid for the same child.*

Cleaning felling *– felling undertaken to improve the light and nutrition conditions of the predominant tree species and support its growth in a young forest where the average diameter at breast height is under 6 cm (young growth).*

Cleared offence *– an offence sent to court and an offence the proceedings of which have been terminated in a pre-trial procedure pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.*

Cloud computing *– services that are used over the Internet to access software, computing power, storage capacity etc., the use of which does not require anything to be installed on the user's computer, e.g. Google Docs, Picasa. Cloud computing services have the following characteristics: 1) they are delivered from the servers of the service providers; 2) the volume of the service can be easily scaled up or down (e.g. changing the number of users or storage capacity); 3) the service can be used on-demand by the user, at least after initial setup*

(without human interaction with the service provider); 4) the services are paid for, either per user or by capacity used, or they are pre-paid.

***CO_2 equivalent** – the amount of CO_2 that would have the same global warming potential as the given amount of greenhouse gas.*

***Collective termination of employment contracts** – the termination, at the initiative of the employer, of the employment or service of employees or public servants within a period of thirty days if:*

- *an employer who employs up to 19 employees terminates the employment contracts of at least 5 employees or releases at least 5 employees from service;*
- *an employer who employs 20 to 99 employees terminates the employment contracts of at least 10 employees or releases at least 10 employees from service;*
- *an employer who employs 100 to 299 employees terminates the employment contracts of at least 10% of the employees or releases at least 10% of the employees from service;*
- *an employer who employs at least 300 employees terminates the employment contracts of at least 30 employees or releases at least 30 employees from service.*

***Commercial Register** − a register maintained by the registration departments of Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 September 1995, all companies (general partnerships, limited partnerships, private limited companies, public limited companies and commercial associations), sole proprietors and branches of foreign companies are registered in the Commercial Register.*

***Compensation of employees** – wages and salaries, social tax and unemployment insurance premiums.*

***Constant prices** – current prices deflated by the price index of goods and services.*

***Construction activities** – development of building projects for later sale; construction or repair of buildings and civil engineering works or parts thereof; specialised construction activities, incl. site preparation, installation of equipment and systems into buildings, exterior and interior finishing and completion activities, and rental of construction or demolition equipment with operator.*

***Construction price index** – the index that expresses the change in the cost of construction characteristic of the base year, taking into consideration the price changes of basic inputs (labour force, building materials and building machines).*

***Construction production in Estonia** – sales of construction activities excluding the cost of sub-contracting works purchased in Estonia and the cost of construction activities carried out in foreign countries, plus/minus changes in the value of work-in-progress.*

***Construction volume index** – the change in the production value of construction in Estonia at constant prices.*

***Consumer price index** – the index that expresses the change in the prices of consumer goods and paid services.*

***Consumption goods** – final products and consumer goods.*

***Contribution to natural forest regeneration** – the mineralisation of forest soil or other measures supporting reforestation and new forest growth.*

***Correspondence study** – a form of study whereby the studies are organised in sessions with an emphasis on independent work. The students are supervised and are provided with the study materials. The term also includes external study.*

***Court of first instance** – county and administrative courts.*

***Court of second instance** – circuit courts.*

***Criminal offence** – an offence that is provided for in the Penal Code and for which the principal punishment prescribed is a pecuniary punishment or imprisonment in the case of natural persons, and a pecuniary punishment or compulsory dissolution in the case of legal persons.*

***Crude birth rate** – the annual number of live births per 1,000 mean annual population.*

***Crude death rate** – the annual number of deaths per 1,000 mean annual population.*

***Cruise ship** – a passenger ship intended to provide passengers with a full tourist experience. All passengers have cabins and there are facilities for entertainment aboard. Ships operating normal ferry services are excluded, even if some passengers consider this service to be a cruise. In addition, cargo vessels able to carry a very limited number of passengers with their own cabins, and ships intended solely for day trips are excluded.*

***Current prices** – prices in the reference period.*

***Customer** (in communications statistics) – a person using publicly available electronic communications services who has a contract with a communications undertaking for the use of these services.*

***Day care** (in health care statistics) – outpatient health care service whereby the patient is required to stay in a hospital bed under medical supervision for a period of several hours due to treatment or examination, but is discharged in the evening.*

Dependent child *– a household member aged 0–17 (as of 1 January of the reference year) or a household member aged 18–24 who is economically inactive and living with at least one parent.*

Diploma study *– professionally oriented first level of higher education; ISCED 5B. Admittance until 2002. The qualification is equivalent to professional higher education.*

Disability *– the loss of or an abnormality in a person's anatomical, physiological or mental structure or function. There are three different types of disability:*

- *moderate – the person needs regular personal assistance or guidance at least once a week;*
- *severe – the person needs personal assistance, guidance or supervision in every twenty-four-hour period;*
- *profound – the person needs constant personal assistance, guidance or supervision twenty-four hours a day.*

Disability pension *– see "pension for incapacity for work".*

Discouraged person *– a non-working person who would like to work and would be available for work as soon as there is work, but who is not actively seeking work because he/she does not believe in the chance of finding any.*

Disposable income *– the sum of the income from wage labour, the income and losses from self-employment, property income, social transfers, regular inter-household cash transfers received and tax refunds, from which the regular inter-household cash transfers paid, taxes on wealth and repayments for tax adjustment have been subtracted.*

Doctoral study *– studies at the highest level of higher education during which a student acquires the knowledge and skills necessary for independent research, development or professional creative activity. The prerequisite for enrolment is a Master's degree or an equivalent qualification*

Domestic tourist *– a resident of Estonia who travels within Estonia, but whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay.*

Domestic traffic *– passenger or freight transport within the borders of Estonia.*

Dwelling *– a one-family house, a section of a two-family or terraced house or a flat, which consists of one or more rooms, meets sanitary engineering requirements and is suitable for permanent residence.*

Dwelling price index *– the index that expresses the change in the square metre prices of dwellings purchased by households.*

Economically active population or labour force *– persons who wish and are able to work (total of employed and unemployed persons).*

Economically inactive population *– persons who do not wish or are not able to work.*

Electronic communications network *– a transmission system including switching equipment and other support systems for the transmission or conveyance of signals by way of a cable or by radio, optical or other electromagnetic means. Electronic communications networks also include the satellite network, telephone network, data communication network, mobile phone network, broadcasting network, cable network and electric cable system, if used for the transmission or conveyance of signals, regardless of the nature of the information transmitted over such networks.*

Electronic communications service *– a service which consists wholly or mainly in the transmission or conveyance of signals over an electronic communications network under the agreed conditions. Network services are also electronic communications services.*

Emigration *– the action whereby a person, having lived permanently in one settlement unit, suspends permanent residence in the respective settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.*

Employed person *– a person who, during the reference period, worked and was paid as a wage earner, an entrepreneur or a freelancer; who worked without direct payment in a family enterprise or on his/her own farm; who was temporarily absent from work.*

Employment rate *– the share of the employed in the working-age population.*

Energy balance *– the equilibrium between the supply and consumption of energy.*

Enterprise *− a company, a sole proprietor.*

Enterprise group *− an association of enterprises bound together by legal or financial ties. An enterprise group is formed by a parent undertaking with its subsidiaries.*

Enterprise sector *(in research and development statistics) – enterprises, organisations and institutions whose primary activity is the production of goods or services (other than higher education) for sale at an economically rational price, and private non-profit institutions mainly serving enterprises.*

Environmental protection expenditure *– expenditure the main purpose of which is to prevent or reduce environmental pollution or other environmental degradation.*

Equalised disposable income *– total household income which is divided by the sum of equivalence scales of the household members.*

Equivalence scale *– a weight assigned to a household member depending on his/her age, in order to reflect the joint consumption of a household.*

Estimated subsistence minimum *– the minimum amount of resources which covers a person's basic everyday needs. The subsistence minimum consists of the minimum estimated food basket (excl. expenditure on alcoholic beverages and tobacco) and individual non-food expenditure (incl. housing expenditure).*

Ethnic nationality *– the data are based on self-determination. The ethnic nationality of the mother is used as the basis for determining the ethnic nationality of the child.*

Evening study *– a form of study whereby the classes take place in the evening. It is mostly oriented to adults who work, but also want to study.*

Exhibition *– a public showing by a museum which lasts for a shorter period than the main exhibit.*

Experimental development *– systematic work based on existing knowledge gained from basic or applied research, with the aim to develop new or substantially improved materials, products, devices, processes, systems or services.*

Export price index *– the index that expresses the developments in the prices of exported goods.*

Exports *– exports of goods produced in Estonia, exports of goods imported from a foreign country (re-exports), temporary exports of goods for the purpose of processing abroad, re-exportation after inward processing and supplies for foreign vessels and aircraft stores. Exports exclude transit and services.*

External migration *– a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.*

Fibre-optic cable *– a cable containing optical fibres, used for transmitting information from one place to another by sending pulses of light through the optical fibre. The light forms an electromagnetic carrier wave that is modulated to carry information. A fibre-optic cable can transfer about a thousand times more information than an average coaxial cable.*

Final consumption expenditure of households *– the expenditure of residents (incl. estimated expenditure) on goods and services for final consumption, incl. the expenditure on those goods and services which have been sold for economically irrelevant prices.*

Financial intermediation *– the activity whereby an institutional unit acquires financial assets and at the same time incurs liabilities at its own risk by engaging in financial transactions on the market.*

Financial and insurance sector *– consists of all institutional units which are principally engaged in financial intermediation, auxiliary financial activities or provision of insurance.*

First-degree offence *– an offence for which the maximum punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of more than five years, life imprisonment or compulsory dissolution.*

Fixed voice service *– a publicly available electronic communications service which enables inland and international calls in a fixed location and access to emergency services via an Estonian or international number.*

F.o.b. value *– the cost of a commodity, which includes the production and transportation costs up to the border of the exporting country.*

Foreign or international visitor *– a non-resident of Estonia who travels within Estonia.*

Foreign student *– a student whose place of residence is not in Estonia, who does not have Estonian citizenship and who does not have a permanent/long-term residence permit in Estonia.*

Foreign tourist *– a non-resident of Estonia who travels within Estonia and whose visit outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.*

Foreign trade balance *– the balance between the imported and exported commodities in value. The value of exports offset against imports is the foreign trade balance, which is positive (active) if exports of goods exceed imports and negative (passive) if imports exceed exports.*

Formal education *– education acquired in the formal education system.*

Freight turnover *– the volume of work done in transporting goods, measured in tonne-kilometres. One tonne-kilometre is the transport of one tonne of goods across a distance of one kilometre.*

Full-time study *– a form of study whereby the classes take place during the day, in accordance with the study load prescribed in the curriculum.*

General education school *– an educational institution that provides general education. This term does not include evening schools.*

General government *– institutional units which are non-market producers and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of wealth. The general government sector consists of the following sub-sectors: the central government (state budgetary units and extra-budgetary funds, foundations, public-legal institutions), local governments (city and*

rural municipality administrations with their subsidiary units, foundations) and the social security funds (the Estonian Health Insurance Fund, the Estonian Unemployment Insurance Fund). The non-market producer enterprises also belong to the general government sector.

***General government consolidated debt (Maastricht debt)** – the total gross debt at nominal value outstanding at the end of the period and consolidated between and within the sectors of general government. General government debt is equal to the sum of liabilities of the general government sector in the following categories: currency and deposits (the Estonian general government sector has no liabilities in this category); securities other than shares, excluding financial derivatives and loans.*

***Gini coefficient** – the relationship of the cumulative shares of the population, arranged according to the level of equalised disposable income, to the cumulative share of the equalised total disposable income received by them. The coefficient varies from 0 to 1: the higher the value of the Gini coefficient, the more unequal the income distribution. At value 1, one person gets the whole income; at value 0, the income of all income recipients in the society is equal.*

***Government sector** (in research and development statistics) – departments, offices and other bodies that furnish the community with common services (other than higher education), including non-profit institutions controlled and financed mainly by the government.*

***Grants** (in government finance statistics) – aid received from foreign governments and international organisations, grants and donations from other sectors, and non-life insurance net premiums.*

***Greenhouse gases** – gases that bind the infrared radiation reflected by the Earth and cause a rise in the global atmospheric temperature. The main greenhouse gases are carbon dioxide (CO_2), methane (CH_4), nitrous oxide (N_2O), hydrofluorocarbons (HFC), perfluorocarbons (PFC) and sulphur hexafluoride (SF_6).*

***Gross capital formation** – acquisitions, less disposals, of fixed assets and changes in inventories. Changes in inventories are measured as the value of the entries into inventories less the value of withdrawals and the value of any recurrent losses of goods held in inventories.*

***Gross disposable income** – gross disposable income is derived by adding the balance of primary income to all current transfers (except social transfers in kind) receivable by a unit or sector, and by subtracting all current transfers (except social transfers in kind) payable by that unit or sector. The total of the disposable income of all institutional sectors/units is called gross disposable income.*

***Gross domestic product (GDP) at market prices** – the sum of the gross value added of all resident producers at basic prices, plus taxes less subsidies on products.*

***Gross reproduction rate** – the average number of daughters that would be born to a woman during her lifetime if she passed through her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year.*

***Gymnasium (upper secondary school)** – a general education school which provides general secondary education. The school does not have to be named a "gymnasium". A gymnasium must have grades 10 to 12, but may also have grades 1 to 9 (basic school). This term does not include evening schools or schools for children with special needs (unless specified otherwise).*

***Gymnasium level** – grades 10–12 of general education schools (until 1989, grades 9–11), upper secondary general education; ISCED 3A.*

***Health care personnel** – personnel with special education who are directly involved in the provision of health care services.*

***Health insurance** – a state warranty system for paying compensation to the residents of the Republic of Estonia for retaining health; for paying the expenses of temporary incapacity for work and costs of medical treatment; and for paying pregnancy and maternity benefits.*

***Higher education sector** (in research and development statistics) – universities, technical colleges and other higher education institutions; research institutes, experimental stations and clinics operating under their direct control.*

***Hospital** – a residential establishment equipped with inpatient facilities for 24-hour care, staffed with professionally trained health care personnel. As a rule, in addition to inpatient health care, hospitals also provide outpatient and day care.*

***Hospital bed** – a hospital bed or an in-patient bed in a 24-hour section for the treatment of a patient. The number of hospital beds is presented as at the end of the year. Hospital beds exclude the cradles and incubators of newborns.*

***Hourly labour costs** – total annual labour costs divided by the number of hours worked in that year. Total labour costs are the employer's direct and indirect costs associated with employees, including employee compensation: wages and salaries in cash and in kind, employer's social security contributions, training costs, employment taxes regarded as labour costs and other expenditure (e.g. on recruitment and work clothes) minus any subsidies received.*

***Household** – a group of people who live in a common main dwelling (at the same address) and share joint financial and/or food resources and whose members consider themselves to be one household. A household can also consist of just one member.*

Household with children *– a household where there is at least one child aged 0–17.*

Household without children *– a household where there are no children aged 0–17.*

Immigration *– the action whereby a person, having previously been a permanent resident in one settlement unit, moves to reside permanently in another settlement unit for a period which is or which is expected to be at least 12 months.*

Immovable *– a plot of land with its important components. The important components of a plot of land are things permanently attached to it (buildings, structures, growing forest, unharvested crop etc.) and the real rights related to the plot of land.*

Import price index *– the index that expresses the developments in the prices of imported goods.*

Imports *– imports of goods into Estonia for domestic consumption and for resale to a foreign country, temporary imports for inward processing with notification of intended return, and re-imports after processing outside of Estonia. Imports exclude transit and services.*

Incidence *– the occurrence of new cases of a specific disease among the population per one year. It is measured both in absolute figures – as the number of new cases per year – and in percentages – as the incidence rate, which indicates the number of new cases in relation to the population number per year. Health statistics record the indicence registered by health service providers.*

Income quintile *– one fifth of the population ranked based on equalised yearly disposable income. The first (i.e. the lowest) quintile contains the fifth of the population receiving the lowest income; the second quintile contains the next fifth of the population by income, and so on.*

Industrial production *– industrial sales with inventory change added or deducted.*

Industrial sales *– the cost of products and services of industrial nature which were produced in an enterprise and realised (sold) and delivered or sent to the purchaser in the reference period, regardless of when the payment for the products or services was received.*

Infant death *– the death of a live-born child up to one year old.*

In-patient care *– a health care service which requires a patient to stay overnight in the hospital.*

Insolvency of employer *– an employer is insolvent if a court has declared bankruptcy or terminated the bankruptcy proceedings.*

Insurance benefit upon lay-off *(starting from 1 July 2009) – a benefit that is paid in the event of lay-off to an employee or public servant whose employment or service with the employer has lasted for:*

- *five to ten years – in the amount of one month's average wages or salary;*
- *more than ten years – in the amount of two months' average wages or salary.*

Integrated Bachelor's/Master's study *– studies based on an integrated programme of Bachelor's and Master's studies, which includes both general courses and specialised courses. Single-step Bachelor's/Master's studies include the following specialities: medicine, veterinary medicine, pharmacy, dentistry, architecture, civil engineering and grade teacher studies. A graduate of pharmacy, architecture, civil engineering or grade teacher studies is awarded a Master's degree. A graduate of medicine, dentistry or veterinary medicine is awarded a degree in medicine, dentistry or veterinary medicine, respectively. The qualification awarded upon the completion of an integrated Bachelor's/Master's programme entitles the graduate to apply for doctoral programmes. The prerequisite for enrolment is the completion of secondary education or equivalent vocational education.*

Interest rate *– a rate charged or paid for the use of money, expressed as a percentage of the outstanding loan or as an annual, monthly or daily percentage of the principal.*

Intermediate consumption *– the value of the goods and services consumed as inputs by a process of production, excluding fixed assets whose consumption is recorded as the consumption of fixed capital.*

Intermediate goods *– semi-processed, semi-manufactured goods and industrial supplies.*

Internal migration *– a change of residence from one settlement unit to another within Estonia. A change of residence from one settlement unit to another within the same county is called intra-county migration. A change of residence from a settlement unit of one county to a settlement unit of another county is called inter-county migration.*

International traffic *– passenger or freight transport crossing the borders of Estonia. The origin and/or destination point is outside Estonia.*

Internet *– a global system of linked computer networks that allows the use of data communication services such as remote log-in, file transfer, electronic mail, etc. The Internet is also the foundation for the World Wide Web.*

Investments in fixed assets *– the cost of buildings, land, equipment, machinery, vehicles, installation etc. purchased in the reference period or acquired under a financial lease contract; in the case of the construction of new and the reconstruction of existing fixed assets, it also includes the cost of work done; investments in intangible fixed assets and valuables. The acquisition of property classified as investment property is also included.*

IP-TV (Internet Protocol Television) *– a system for retransmission of digital audiovisual media whereby data are delivered using the Internet protocol suite over a packet-switched network (in a Local Area Network or over the Internet).*

Job vacancies *– all job vacancies as at the 15th day of the second month of the quarter. A job vacancy is a paid post that is newly created, unoccupied or becomes vacant when an employee leaves, for which the employer is actively trying to find (and is prepared to take further steps to find) a suitable candidate from outside the enterprise/institution/organisation and which the employer intends to fill either immediately or within a specific period of time.*

Juvenile *– a person under the age of 18.*

Labour force participation rate (activity rate) *– the share of the labour force in the working-age population.*

Labour productivity *– value added generated per person employed (value added divided by the number of persons employed).*

Large enterprise *– an enterprise with 250 or more persons employed.*

Late foetal death (stillbirth) *– the intra-uterine death of a foetus weighing at least 500 grams at birth, which took place after the 22nd week of pregnancy.*

Legal person *– a general partnership, a limited partnership, a private limited company, a public limited company, a commercial association, a non-profit organisation, a legal person in public law.*

Legally induced abortion (medical abortion) *– divided into legal and therapeutic abortions. A legal abortion is the legal termination of pregnancy at the pregnant woman's request. A therapeutic abortion is the termination of pregnancy due to medical indications.*

Life expectancy *– the average remaining lifetime in years for persons who attain a given age if mortality remains unchanged. At the age of 0 – life expectancy at birth, which is also used as the average life expectancy.*

Live birth *– delivery of a live-born child, i.e. a child showing evidence of life irrespective of the duration of pregnancy.*

Master's study *– studies at the second level of higher education during which a student improves his or her knowledge and skills in his or her speciality and acquires the knowledge and skills necessary for independent work and Doctoral studies. The prerequisite for enrolment is a Bachelor's degree or an equivalent level of education.*

Mean annual population *– half of the sum of the population at the beginning of the year and the population at the end of the year.*

Meat production *– the meat sold to approved enterprises processing meat and meat products (slaughterhouses) or to purchasers for slaughter, incl. exports (from Estonia to other European Union countries and to non-EU countries), as well as the meat of animals slaughtered in slaughterhouses belonging to holdings or slaughtered elsewhere as a service.*

Medium-sized enterprise *– an enterprise with 50–249 persons employed.*

Micro-enterprise *– an enterprise with 1–9 persons employed.*

Migration *– a cross-border change of the place of residence from one settlement unit to another.*

Misdemeanour *– an offence for which the principal punishment prescribed is a fine or detention.*

Motor trade enterprise *– an enterprise whose main activity is the wholesale and retail sale and repair of motor vehicles and motorcycles (activity G45 according to the Estonian Classification of Economic Activities).*

National pension *– the pension granted to a person who does not have the right to receive old-age pension, pension for incapacity for work or survivor's pension because he/she has not completed a sufficient number of years of pensionable service or his/her accumulation period is insufficient.*

Natural increase *– the difference between the number of births and the number of deaths in a certain year. Positive natural increase shows the excess of live births over deaths; negative natural increase shows the excess of deaths over live births.*

Neonatal death *– the death of an infant who died during the first four weeks of his/her life.*

Net lending *– net saving plus capital transfers receivable minus capital transfers payable minus gross capital formation minus the value of acquisitions less disposals of non-financial assets. Negative net lending is called net borrowing. In the case of net lending, the rest of the world is on credit to the net lending country. In the case of net borrowing, the country is on credit to the rest of the world.*

Net migration *– the difference between immigration and emigration during a year. Positive net migration shows the excess of immigration over emigration; negative net migration shows the excess of emigration over immigration.*

Net profit (loss) *– net sales + other revenue + financial income – costs total – other expenses – financial costs – income tax expense.*

Net taxes on products *– taxes on products less subsidies on products.*

Non-Profit Associations and Foundations Register *− a register maintained by the registration departments of Harju County Court, Tartu County Court, Pärnu County Court and Viru County Court. Since 1 October 1996, all non-profit associations and foundations are entered into this register.*

Non-profit institution *– a non-profit association, a foundation, a government institution, a local government institution.*

Non-profit institutional sector *(in research and development statistics) – the government, higher education and private non-profit sectors.*

Non-residential building *– a building not intended for permanent residence.*

Number of deliveries *– the total number of deliveries, including stillbirths, in a year. Multiple births are taken into account as one delivery, irrespective of the number of children born.*

Number of employees *(in financial statistics of enterprises) – persons who work for an employer, have a contract of employment and receive compensation (wages, salaries, piecework pay or remuneration in kind). The number of employees is measured as an annual average.*

Number of enterprises *– the number of active enterprises, that is, enterprises that were economically active in the reference period (had sales, expenditure etc.).*

Number of nights spent *– the number of overnight stays that a tourist actually spends (sleeps or stays) in an accommodation establishment or the period during which he/she is registered there (physical presence is not essential).*

Number of persons employed *– persons who work for the enterprise, irrespective of the length of their working week. The number of persons employed is measured as an annual average. Employed persons include:*

- *working proprietors and their unpaid family members;*
- *full- and part-time employees who are on the pay-roll;*
- *persons who work outside the unit (sales representatives, delivery personnel, repair and maintenance teams etc.) but who are on the staff list and on the pay-roll of the enterprise;*
- *persons temporarily absent from work (persons on sick leave, paid leave, study leave, on strike etc.)*
- *seasonal workers, trainees (apprentices) and home-workers who are on the pay-roll;*
- *persons employed under a contract for services.*

Nursing personnel, nursing staff *– persons who have completed a programme of basic nursing education (at least three years), i.e. qualified nurses and midwives.*

Occupied posts *– all paid posts within an enterprise/institution/organisation to which an employee has been assigned as at the 15th day of the second month of the quarter. An employee is a person with whom a contract has been concluded for a fixed or an unspecified term (incl. contracts for seasonal work); a person working under a contract of employment, a contract of service or under the Public Service Act.*

Offence *– a criminal offence or a misdemeanour which is a punishable act.*

Offence with final procedural decision *– an offence with regard to which the judgment of conviction has entered into force, and an offence the proceedings of which have been terminated pursuant to sections 201–205 of the Code of Criminal Procedure.*

Old-age pension *– the pension granted to persons who have attained pensionable age and who have completed at least 15 years of pensionable service in Estonia.*

Operating profit (loss) *– turnover + other revenue + change in stocks of finished products and work in progress + profit (loss) from biological assets + capitalised self-constructed assets – costs total – other expenses.*

Other non-tax revenue *– revenue received from the sale of goods and services.*

Other transfers *(in government finance statistics) – transfers given to other levels of government, or given in the framework of international cooperation to foreign governments and international organisations, or given to non-profit institutions or households (excl. social transfers).*

Outpatient care *– health care services whereby a patient's visit to the health care institution is confined only to a few hours and overnight accommodation in an inpatient facility is not needed.*

Outpatient visit in doctor's office *– an outpatient contact whereby a person who needs medical consultation visits the doctor's office during its working hours.*

Output *– the value of goods and services produced by residents. It comprises market production, production for own use, the general government's non-market production and services rendered to private households by non-profit institutions.*

Parental benefit *– a benefit for a parent with a child or children up to 18 months old, paid in order to maintain the parent's previous average salary (with limitations).*

Passenger traffic volume *– the volume of work done in transporting passengers, measured in passenger-kilometres. One passenger-kilometre is the transport of one person across a distance of one kilometre.*

Pension for full length of service required *– the pension granted to persons in such professions that bring about the loss of or reduction in the capacity for work before attainment of pensionable age, meaning that the persons cannot continue working in that profession.*

Pension for incapacity for work *– the pension granted to persons from 16 years of age until attainment of pensionable age if the person has been declared permanently incapacitated for work.*

Performance *– the public presentation of a play.*

Perinatal death *– a stillbirth or death within the perinatal period (commences after 22 completed weeks of pregnancy and ends 0–6 days after birth).*

Permanent grassland *– land which is used to grow grass and other herbaceous crops, through cultivation (sown) or naturally (self-seeded), and which has not been included in the crop rotation for more than five years. Species suitable for grazing may be included, provided that grass and other herbaceous crops remain dominating.*

Person injured *(in transport statistics) – a person who receives emergency medical aid or for whom outpatient or hospital treatment is prescribed due to an injury received in a traffic accident. Unlike in many European countries, minor and serious injuries are not distinguished in Estonia.*

Person killed *(in transport statistics) – a person who died immediately at the place of a traffic accident or within 30 days from the traffic accident due to an injury received in the traffic accident (incl. suicides). If a person died from an injury received in a traffic accident later than within 30 days from the accident, he/she is regarded a person injured.*

Personnel expenses *– wages and salaries, social tax and payments for unemployment insurance.*

Preprimary education *– a set of knowledge, skills, experience and behavioural rules which provides the pre-requisites for coping successfully in everyday life and at school. Preprimary education is acquired at a child care institution (homeschooling is not included in the statistics).*

Preschool child care institution *– an educational institution that provides care and preschool education for preschool children.*

Previous year's price *– a volume indicator, weighted based on the prices of the previous year.*

Primary school *– a general education school that provides basic education up to grade 6. This term includes kindergarten-primary schools and primary schools for children with special needs (until 2009, inclusive). Starting 2010, primary school was replaced with basic school where studies are pursued at stage I or at stages I and II, whereas the studies at stage II do not need to be pursued across all grades of stage II.*

Primary sector *– agriculture, hunting, forestry and fishing.*

Private non-profit sector *(in research and development statistics) – private non-profit institutions (societies, unions, consumer associations etc.) that serve the general public and are not controlled by the state.*

Private school *– a basic school or gymnasium that operates as a legal person governed by private law.*

Probationer *– a convicted offender who has been given a conditional sentence or released on parole and whom a court has placed under the supervision of a probation officer for a probationary period, pursuant to the procedure prescribed by the Criminal Code.*

Producer price index of industrial output *– the index that expresses the change in the producer prices of goods manufactured in Estonia. The producer price index of industrial output includes goods manufactured both for the domestic market and the non-domestic market.*

Production (play) *– a creative product developed by the director, actors, set and costume designers, composers and other theatre personnel, which is usually based on a playwright's story and which completes with the public stage presentation i.e. premiere.*

Professional higher education *– studies at the first level of higher education during which a student acquires the competence necessary for employment in a particular profession or for enrolment in Master's studies. The prerequisite for admittance to professional higher education is the completion of secondary education or an equivalent qualification from a foreign country. A graduate of professional higher education is entitled to continue his or her studies in a Master's programme, according to the conditions and procedure established by the supervisory board of the educational institution.*

Profit (loss) before tax *– operating profit plus financial revenue minus financial expenses, i.e. the profit (loss) before adjustment for income tax expense on dividends.*

Property income *– income from interests, dividends and rents on land and sub-soil assets.*

Public railway *– railway infrastructure, the use of which (with regard to basic and extra services, fees, times and other conditions of use) must be ensured without discrimination to all railway undertakings for the provision of rail transport services on the basis of and pursuant to the procedure provided for in the Railways Act.*

Purchase-sale transaction of real estate *– a purchase-sale transaction, the object of which is recorded in the Land Register. It includes:*

- *purchase-sale transactions of unimproved registered immovables, the object of which is only a plot of land;*
- *purchase-sale transactions of improved registered immovables, the object of which is a plot of land with existing buildings or with buildings under construction.*

Rate of natural increase *– the annual natural increase per 1,000 mean annual population. It is calculated as the difference between crude birth rate and crude death rate.*

Real estate *– immovables owned by a person and the related monetarily appraisable rights and duties, incl. right of superficies and right of usufruct.*

Regeneration felling *– felling undertaken to create the conditions for the development of a new forest generation. Regeneration felling is carried out in mature stands.*

Register of Taxable Persons *− a register maintained by the Estonian Tax and Customs Board. It registers all taxable persons since 1999.*

Relative median at-risk-of-poverty gap *– the distance of the mean income of persons at risk of poverty from the at-risk-of-poverty threshold, in percentages.*

Renewable energy sources *– renewable non-fossil energy sources (wind, solar, geothermal, wave, tidal and hydro energy, biomass, landfill gas, sewage treatment gas and biogases).*

Repair and reconstruction work price index *– the index that expresses the change in the cost of these kinds of works carried out in office buildings, taking into consideration the price changes of basic inputs.*

Repair work *– construction work through which the utility of the building and/or its structures (foundations, load-bearing structures, enclosing structures, engineering and utility networks etc.) is increased or at least restored, i.e. construction work which materially extends the normal life of fixed assets and/or increases their value.*

Research and development *– the creative work undertaken on a systematic basis in order to increase the stock of knowledge (incl. the knowledge of man, culture and society) and to use this stock of knowledge to devise new applications.*

Research and development personnel *– researchers, technicians and supporting staff who spend at least 10% of their working time on research and development activities.*

Researchers *(in research and development statistics) – all professionals with an academic degree or higher education diploma engaged in basic or applied research or experimental development to create new knowledge, products, processes, methods and systems; all academic staff engaged in research and development activities as well as managers and administrators engaged in the planning and management of scientific and technical projects; postgraduate students performing original research.*

Residential building *– a building where all or at least half of the area is intended for permanent residence (one-family dwelling, two-family dwelling, terraced house or other multifamily house).*

Retail sales of goods *– the reselling of new and second-hand goods in stores, kiosks, sales counters, mail order shops, on the Internet and by public sale to people for their private consumption or housekeeping. Retail sales of goods do not include sales of durable goods (cars, furniture, household appliances, home electronics etc.) to people through leasing enterprises, if the leasing enterprise becomes the owner of the goods.*

Retail trade enterprise *– an enterprise whose main activity is, first and foremost, the sale of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) for use mainly in households (activity G47 according to the Estonian Classification of Economic Activities).*

Road traffic accident *– an event in which an individual is injured or killed as the result of at least one vehicle moving on or driving off the road. As defined here, a road is a roadway, street, parking lot, courtyard area or other structure used for traffic, including pavements, cycle and pedestrian tracks, shoulders, green areas, dividing strips and other areas. Road traffic accidents do not include events in which a pedestrian is injured by a collision with a train; collisions between competing vehicles on a road which is closed for public access due to a competition; and accidents involving vehicles and individuals working in road building or maintenance.*

Rural settlement *– a small town or a village.*

Sales of construction activities *– the revenue from construction activities and construction for own use. There is double accounting in case of sub-contracting work.*

Sales to non-residents *– the revenue from the sale of goods and services to legal persons registered abroad or to natural persons residing abroad, i.e. outside Estonia. Sale of own manufacturing production and provision of manufacturing services to non-residents do not include the cost of materials in case of re-export if the materials imported for processing purposes are not shown in costs (only the commission for services is reported).*

School for children with special needs *– a school for children with a physical or intellectual disability or impairment, children with emotional disorders or children needing special treatment due to behavioural problems. Compared to regular schools, changes and modifications are made in the curriculum and/or the study*

environment (e.g. form of study, study premises and tools, study groups, methods, medium of instruction, teachers with special training, support personnel etc.).

***Second-degree offence** – an offence for which the punishment prescribed by the Penal Code is imprisonment for a term of up to five years or a pecuniary punishment.*

***Secondary sector** – mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas and water supply; and construction.*

***Service enterprises** – enterprises whose main economic activity is the provision of various services. The following economic activities are included:*

- *information and communication – publishing activities; film, video and TV programme production; sound recording and music publishing; programming and broadcasting activities; telecommunications; computer programming; consultancy and related activities; information service activities;*
- *real estate activities;*
- *professional, scientific and technical activities – legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; scientific research and development; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; veterinary activities;*
- *administrative and support service activities – rental and leasing activities; employment activities; travel agency, tour operator and other reservation service and related activities; security and investigation activities; services to buildings and landscape activities; office administrative, office support and other business support activities;*
- *education;*
- *human health and social work activities;*
- *arts, entertainment and recreation – creative, arts and entertainment activities; libraries, archives, museums and other cultural activities; gambling and betting activities; sports activities and amusement and recreation activities;*
- *other service activities – repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.*

***Severe material deprivation rate** – the share of persons who cannot afford at least four items of the following nine: 1) pay rent or utility bills, 2) keep the home adequately warm, 3) face unexpected expenses, 4) eat meat, fish or a protein equivalent every second day, 5) a week's holiday away from home, 6) a car, 7) a washing machine, 8) a colour TV, or 9) a telephone.*

***Shelter** – an institution offering temporary twenty-four hour assistance, support and protection.*

***Small enterprise** – an enterprise with 10–49 persons employed.*

***Social benefit** – a monetary benefit provided to contribute towards the ability of a person or family to cope.*

***Social benefits** (in government finance statistics) – transfers to households, in cash or in kind, intended to relieve them from the financial burden related to social risks or needs.*

***Social contributions** – social tax and unemployment insurance premiums.*

***Social service** – a non-monetary benefit which contributes towards the ability of a person or family to cope.*

***Social transfers** – payments (pensions, unemployment benefits, child benefits, benefits for temporary incapacity for work etc.) made by the state or local governments to individuals/households according to social protection schemes with the intention to reduce the financial burden of individuals/households in case of partial or complete absence of income. In the Household Budget Survey, transfers also include reallocation of private resources (alimonies, subsistence allowance, money donated etc.).*

***Standardised death rate** – the ratio which shows how high the mortality for the Estonian population would be with defined age-specific death rates if the age distribution of the Estonian population were the same as that of the European standard population. In calculations, the deaths of persons whose age was unknown have been included in the age group of at least 85-year-olds.*

***State Register of State and Local Government Agencies** – a register maintained by the Ministry of Finance. Since 1999, all state and local government agencies and the government institutions administered by government agencies are entered in this register.*

***Statistical Profile** − a database of economically active units (companies, sole proprietors, institutions, non-profit associations). Since 1994, Statistics Estonia uses this database as a sampling frame for all economic statistics.*

***Stillbirth** – see "late foetal death".*

***Subsidies** – payments which the general government makes to producers with the aim to influence their levels of production and prices or to remunerate the costs related to factors of production.*

***Subsistence benefit** – a form of state assistance for those in difficulty which is paid by the local government. In order to alleviate a person's situation, the local government employs both social services and other forms of*

social assistance, depending on the specific situation. The benefit is paid if all other measures for the alleviation of poverty and difficulty have proven ineffectual.

***Subsistence level** – the sum necessary for minimum everyday subsistence in a month.*

***Substitute home service** – the provision of family-like living conditions by a service provider to a child in order to meet his/her basic needs, to create a secure physical and social environment promoting his/her development and to prepare the child for coping in accordance with his/her abilities as an adult. Persons entitled to substitute home service are children whose parents are dead, declared fugitive or missing; whose parents have been assigned a guardian due to restricted active legal capacity; whose parents have been deprived of parental rights; who have been taken from their parents without deprivation of parental rights; or whose parents are serving custody pending trial or are incarcerated in a prison.*

***Supporting staff** (in research and development statistics) – craftsmen, secretarial and clerical staff participating in research and development projects or directly associated with such projects.*

***Supreme Court** – the court of the highest instance.*

***Survivor's pension** – pension granted upon the death of a provider to family members who were maintained by him/her and are incapacitated for work.*

***Taxes on income and wealth** – all compulsory, unrequited payments in cash or in kind which are levied periodically by the general government and by the rest of the world on the income and wealth of institutional units; and some periodic taxes which are not assessed on income or wealth.*

***Taxes on production and imports** – compulsory, unrequited payments in cash or in kind which are levied by the general government or by EU institutions in respect of the production and import of goods and services, the employment of labour, the ownership or use of land, buildings or other assets used in production. These taxes are payable regardless of whether the entity earns a profit.*

***Teacher (pedagogue)** – a person who works in a school in the field of teaching, including teachers at the primary level and specialist subject teachers, speech therapists, school principals, headmasters and their aids.*

***Technicians** (in research and development statistics) – persons with certified vocational or technical education engaged in research and development activities and performing tasks under the super-vision of researchers; also persons who perform their research and development tasks under the supervision of researchers in the field of social sciences and humanities.*

***Tertiary sector** – trade, services, etc.*

***Total costs** – calculated based on the income statement format used in the enterprise. Format 1: goods, raw materials and services + other operating expenses + personnel expenses + depreciation and impairment of fixed assets. Format 2: cost of sales + marketing expenses + administrative and general expenses.*

***Total fertility rate** – the average number of children that would be born alive to a woman during her lifetime if she passed through all her childbearing years conforming to the age-specific fertility rates of a given year. The total fertility rate is calculated based on the age-specific fertility rates of the period.*

***Total productivity** (on the basis of value added) – value added divided by total costs.*

***Tourism** – the activities of persons travelling to and staying in places outside their usual environment for no more than 12 consecutive months for leisure, business or other purposes.*

***Tourist (overnight visitor)** – a person whose trip outside his/her usual environment includes at least one overnight stay at the destination.*

***Trade deficit** – the value of commodities by which the value of imports exceeds exports.*

***Transit** – the carriage of goods whereby the country of loading and the country of unloading is a foreign country, making Estonia the transit country. Transit also includes goods loaded from rail transport onto another mode of transport or from another mode of transport onto rail transport at the state border.*

***Turnover** – the revenue from the sale of goods and services, which does not include VAT and excise. Turnover is equal to the pay received or to be received and is calculated on the accrual basis. Income classified as other revenue, financial income and extra-ordinary income in company accounts is excluded from turnover. Reductions in prices, rebates and discounts must be deducted.*

***Type of owner** − a basis for the classification of entrepreneurs based on their capital involvement (ownership of majority interest) in the company.*

***Unemployed person** – a person who meets the following three criteria at the same time: he/she is without work (does not work anywhere at the moment and is not temporarily absent from work); he/she is immediately (within two weeks) available for work if there should be work; he/she is actively seeking work.*

***Unemployment allowance** ("unemployment benefit" until 2006) – the persons entitled to unemployment allowance are unemployed persons who have been employed or engaged in work or an activity equal to work for at least 180 days during the twelve months prior to their registration as unemployed, and whose income is less than the 31-fold daily rate of the unemployment allowance.*

***Unemployment benefit** – see "unemployment allowance".*

Unemployment insurance *– a type of compulsory insurance the purpose of which is to provide, upon unemployment, partial compensation for lost income to insured persons during the time that they are looking for work; partial compensation of the expenses of employers related to the collective termination of employment contracts and service relationships; and the protection of the claims of employees upon insolvency of employer.*

Unemployment insurance benefit *– income that an insured person is entitled to receive during the whole period that he/she is registered as unemployed, but not for longer than 180–360 calendar days (depending on the insurance period).*

Unemployment rate *– the share of the unemployed in the labour force.*

Unit labour cost *– the ratio of labour costs to labour productivity.*

Urban settlement *– a city, a city without municipal status or a town.*

Value added *– the value of output (in monetary terms) less the value of intermediate consumption.*

Value of a purchase-sale transaction of real estate *– the transaction value of real estate transferred in a purchase-sale transaction.*

Vehicle registered for the first time *– a road transport vehicle registered in Estonia for the first time.*

Visitor *(in tourism and accommodation statistics) – a person who travels to a place other than his/her usual environment for no more than 12 consecutive months and whose main purpose of visit is other than an activity remunerated from within the place visited. Visitors are divided into tourists (i.e. overnight visitors) and same-day visitors. The usual environment is the area in the close vicinity of the person's home and place of work or study and other places (a church, shop, clinic) visited on a regular basis (at least once a week). Summer homes are only included in the usual environment if these are visited at least once a week.*

Vocational courses after basic education *– vocational education based on basic education, vocational training on the basis of basic education, vocational and secondary education based on basic education, vocational secondary education based on basic education, vocational secondary education, professional secondary education based on basic education.*

Vocational courses after secondary education *– vocational secondary education based on secondary education, vocational courses based on secondary education.*

Vocational courses with non-defined basic education *– vocational education for young people with special needs and for young people without basic education, and vocational training for persons beyond minimum school-leaving age who lack basic education. Previous completion of a level of education is not required.*

Vocational secondary education *– a set of requirements established by the vocational education standard and the national curricula for vocations or professions. The acquisition of vocational secondary education provides the prerequisites and grants the right to start working in the acquired vocation or profession or to continue studies to acquire higher education.*

VoIP (Voice over Internet Protocol) *– a system of voice telephony whereby sound is transmitted as Internet Protocol packets over a packet-switched network (e.g. the Internet or Local Area Network).*

Volume index *– indicates the change in the sales volume of goods at constant prices compared to the sales of some previous period. The index is calculated on the basis of the price indices of the respective goods.*

Volume index of industrial production *– the production of the reference year compared to the pro-duction of the base period in percentages.*

Volume of freight transport *– to estimate the volume of freight transport, the following indicators are used: the amount of goods transported in tonnes and freight turnover in tonne-kilometres.*

Wages and salaries *– remuneration paid by the employer to its employees for work done in the reference period.*

Website *– a hypertext document located on the World Wide Web. Websites are created using the HTML markup language, which defines the website's content (images, text, hypertext, video and audio files) and layout.*

Wholesale sales of goods *– the reselling and mediation of goods to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises. In mediation, goods do not belong to the mediator; only the commission for services is included here.*

Wholesale trade enterprise *– an enterprise whose main activity is the resale and mediation of goods (excl. motor vehicles and motorcycles) to industrial and trade consumers, institutions and organisations, incl. leasing enterprises (activity G46 according to the Estonian Classification of Economic Activities).*

Wireless local loop (WLL) *– a term for the use of a wireless communications link as the "last mile / first mile" connection for delivering plain old telephone service (POTS), broadband Internet and/or other electronic communications services to telecommunications customers. Various types of WLL systems and technologies exist. In Estonia, WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) and CDMA2000 1x EVDO (Kõu Internet) are the most common WLL technologies.*

Work intensity of household *– the total number of months spent in employment or self-employment by working-age (aged 16–64) household members during the income reference period relative to the maximum number of months that the household members could have spent in employment or self-employment. The indicator ranges*

from zero (no working-age members worked) to one (all working-age members worked throughout the income reference period). The work intensity of a household can be:

- *high (0.5–1),*
- *low (0–0.5),*
- *maximal (1),*
- *minimal (0).*

***Working-age population** – population aged 15–74. It is used as the basis for the study of the eco-nomic activity of the population (i.e. the object of study of the Labour Force Survey).*

***xDSL (Digital Subscriber Line: ADSL, SDSL etc.)** – a family of technologies that provide Internet access by transmitting digital data over the wires of a local telephone network. In telecommuni-cations, the term DSL is widely understood to mean Asymmetric Digital Subscriber Line (ADSL), the most commonly installed DSL technology.*

SISUJUHT

abielu	56, 63–64, 68–71
ajaleht	87, 93, 251, 257
aktsiis	39, 50–51, 53, 206, 318–320
algharidus	85
alkohol	147, 179, 181, 187, 249, 255, 272–273, 302, 317
alusharidus	73, 76, 85
arst	29, 71, 125, 128–130
arvuti	18, 26, 79, 81, 173, 218–219, 226, 276, 301, 303, 308, 310–316, 318, 357, 370
auto	28, 51, 112, 121, 199, 243, 263–264, 266, 321, 325, 342, 349–350
bakalaureuseõpe	80, 82, 85
bensiin	243, 263–264, 321, 325
bilansimaht	223
bilanss	37–38, 49–50, 53, 223, 243, 247, 262, 323–324
bruto(kuu)palk	14, 27, 173, 175–177
buss	341–342, 346, 349–350
diplomiõpe	80, 85
doktoriõpe	80, 82, 85
doonor	130
ebavõrdsus	29, 111, 120, 124
eestlane	38, 55, 60–62, 68, 99, 107, 109, 156
ehitus	25, 37–38, 43, 49, 79, 81, 150, 156, 165, 176, 179, 181–184, 187, 192–193, 217–218, 225–227, 229, 233–234, 236–240, 266, 303, 320, 323–324, 327–328, 330–331, 333–334, 369, 379, 384, 386
ehitushinnaindeks	179, 181–182, 184, 327
ehitusluba	327–328, 333
ehitusmahuindeks	330, 334
ehitustöö	327, 330–331, 334
ekspordihinnaindeks	179, 181, 184, 187
eksport, vt ka väljavedu	19–20, 22, 25–26, 37–38, 53, 179, 181, 184, 187, 194–195, 197, 218, 243–244, 247–254, 260, 262–263, 275, 301–303, 321, 323, 325–326, 371
ekvivalentnetosissetulek	14, 28, 111, 115, 120
elamu	24, 38, 182, 184–185, 212, 320, 327–328, 331–332, 335
elektrienergia	27, 150, 165, 173, 176, 179, 182, 192–193, 209, 218–219, 225–227, 233–234, 236–240, 243, 301, 308, 310–316, 321, 323–325, 369, 384, 386

elektrooniline side	357–358
eluase	26, 145, 151, 153, 179, 181–182, 184–185, 335, 339–340, 371
eluhoone	327, 331, 337–338
elussünd	26, 56, 61–66
energeetika	230, 324
energia	27, 37–39, 43, 45–46, 52–53, 150, 165, 173, 176, 179, 182, 192–193, 209, 218–219, 225–227, 233–234, 236–240, 243, 276, 281, 301, 308, 310–316, 320–321, 323–326, 357, 369, 384, 386
eraisik	333–334, 340
erakool	77
erivajadustega laste kool	77
etendus	87, 91, 98
ettevõte	16, 18–19, 38–39, 51–53, 98, 150, 165, 177–178, 184, 191, 199, 201–205, 215, 217–219, 223–230, 234–237, 242, 263, 265–266, 270–276, 279–282, 301–303, 320, 323, 325–327, 330, 334, 341–342, 346–347, 354, 364–365, 369–372, 375–376, 379, 384–389
ettevõttegrupp	230, 242
film	87, 90, 98
finantssektor	199, 204
finantsvahendus	150, 204, 228, 230
fond	37, 91, 188, 199, 201, 203–206, 209, 213, 215, 217, 327, 389
füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)	204, 228–229, 232, 242
gümnaasium	73, 77–78, 85
haige	126, 129, 133–134, 160
haigestumus	125–126, 132–133, 135
haigla	125, 127, 129, 389
haigus	56, 67, 108, 125–126, 131–135, 145, 151, 153, 170, 203
haridus	27–29, 64, 73–74, 77–85, 88, 96, 111–112, 118, 123–124, 135, 150, 155–156, 161, 165, 168, 176, 181, 192–193, 199, 205–206, 209, 212, 225, 227, 233–234, 236–240, 275–276, 279–282, 331, 367, 379, 382–387, 389
heitunu	160, 170
HIV	126, 131–132
hobune	251, 257, 289
hulgikaubandus	218–219, 265–266, 270–271
hulgimüük	184, 218–219, 266, 271

hõivatu	15, 18–19, 26, 28, 112, 125, 155–156, 159–161, 163–165, 173, 175, 187, 205, 217–219, 223–224, 226, 228, 230, 239, 265, 274–276, 279–280, 282, 301–303, 320, 327, 334, 354, 365, 369–370
imikusuremus	56, 66
impordihinnaindeks	179, 181, 184, 187
import, vt ka sissevedu	21, 25–26, 37, 53, 98, 179, 181, 184, 187, 194–195, 197, 206, 210, 243–244, 247–248, 254–259, 261–263, 303, 321, 323, 326
integreeritud bakalaureuse- ja magistriõpe	80, 82, 85
internet	266, 357–358, 360–361, 365, 367–370, 372
intressimäär	335, 339–340
investeering	18, 26, 38–39, 51–52, 187–188, 194, 197, 205, 219, 227, 265, 276, 280, 327, 379
istandik	283, 287, 289
jaekaubandus	25, 150, 165, 176, 187, 192–193, 209, 218–219, 225–227, 233–234, 236–238, 240, 265–266, 270, 272–273, 369, 384, 386
jaemüük	218–219, 239, 265–266, 271–274
jahindus	300
jahiuluk	299
julgeolek	102, 212
juriidiline isik	199, 203, 205, 215, 284, 290
juriidiline register	242
jäätmed	37–39, 43, 46–47, 49, 52–53, 165, 176, 182, 192–193, 209, 225–227, 233–234, 236–240, 249, 251, 255–256, 271, 321, 323, 325, 331, 384, 386
kahjum	219, 224–225, 280
kalakasvandus	294, 298, 300
kalapüük, kalandus	39, 51, 79, 81, 150, 165, 173, 176–177, 192–193, 225, 227, 233–234, 236–240, 293, 298, 300, 384, 386
kapitali kogumahutus põhivarasse	26, 51, 187–188, 195–196, 210
karistus	99, 103, 107–110
kartul	179, 283, 287–288, 291
kasum	191, 195, 199, 201, 217, 219, 223–225, 230, 265, 276, 280, 385–386
kasumitaotluseta üksus	229, 232, 235
kasvuhoonegaas	38, 43
kaubamärk	18, 388
kaubandus	24–26, 187, 217–219, 230, 243–244, 247, 263, 265–266, 274, 303, 326–327, 331

kaubavedu	341–342, 347–349, 354
keskharidus	64, 78, 85, 161
keskkond	10–11, 37–39, 43, 46, 50–54, 81, 102, 131–132, 212, 218–219, 283, 287, 293, 300, 321
keskkonnakaitsekulutus	53
keskkonnamaks	39, 50–51, 53
keskvalitsus	205, 209, 213–215
kiirabi	129, 135
kindlustus	27, 124, 137–138, 145–146, 148, 150, 153, 165, 173, 176, 192–193, 199, 201–206, 209–211, 233–234, 236–240, 369, 384, 386
kindlustushüvitis koondamise korral	148, 153
kinnipeetu	99, 108
kinnisasi	335, 337–338
kinnisvara	150, 165, 176, 192–193, 209, 217, 219, 225–227, 230, 233–234, 236–240, 265, 275–276, 279–282, 327, 335, 337–340, 369, 384, 386
kino	87–88, 90, 92, 96, 250, 253, 256, 259, 365
kohaliku omavalitsuse asutus	229, 242
kohus	64, 99, 104–108, 110
kontsern	230, 239–242
koolieelne lasteasutus	73, 76
korter	179, 182, 185, 328, 335, 337–339
kriminaalhooldusalune	99, 109–110
kultuur	30, 38, 87–88, 95–98, 212, 229, 272, 283, 287, 289, 319
kuritegu	99, 102–107, 109–110
kutseharidus	73, 78–80, 85, 161
kõrgharidus	29, 64, 73–74, 80–82, 85, 156, 161, 379, 382, 385, 387, 389
köögivili	249, 254, 283, 287–288, 291, 308, 310–316
külastaja	87, 371
kütus	22–23, 46, 53, 179–180, 187, 218–219, 250, 255, 263, 265–266, 272–273, 276, 281, 301, 318, 321, 323, 325–326
laev	9, 22, 25, 253–254, 259, 263, 341–343, 348–352, 354, 371
lahutus	56, 68, 70–71
lammas	251, 257, 284, 289–291
lapsetoetus	137, 146
lavastus	87, 91
leibkond	27–28, 96, 111, 117, 119–120, 123–124, 137, 145, 153, 170, 326, 365, 368, 370
lennujaam	342, 354

lennuk	263, 351
liiklus	327, 342–343, 347–348, 352–354
liiklusõnnetus	343, 352–354
lind	249, 254, 284, 289–290
lisandväärtus	19, 25, 37–39, 187, 197, 217–218, 223–224, 226, 265, 275–276, 280, 301, 303
loom	22, 50, 131–132, 249, 251, 254–255, 257, 271, 289–291, 308, 310–316
loomulik iive	26, 55, 61
lõpptarbimiskulutused	187–188, 194–195
magistriõpe	29, 80, 82, 85
mahuindeks	187, 273, 309–310, 320
majanduslikult aktiivsed, vt ka tööjõud	160, 177, 326
majandusüksus	205, 229, 242
majutatu	130, 371, 375–377
majutusettevõte	16, 371–372, 375–376
maksud	39, 191–193, 197, 205–206, 210–211, 215, 281
maksukoormus	206, 211, 215
mesi	249, 254, 284, 290
metall	46, 217, 243, 247–248, 250, 252–253, 255, 258, 301–303, 308, 310–316, 319
mets	24, 43, 165, 192, 225, 227, 234, 293, 297–298, 303, 318, 337–338, 342, 349–350, 384
metsaistutus	297–298
metsamajandus	150, 173, 176–177, 193, 233, 236–240, 293, 300, 386
metsaraie	293, 297
metsauuendus	293
mitteaktiivsed	64, 112, 116, 156, 159–161, 169–170
mitteeluhoone, mitteelamu	24, 327–328, 331, 333–334, 337–338
mitteresident	19, 188, 218, 266, 301–302, 315–316
mittetulundusühing	177, 229, 238, 242
mobiiltelefon	357, 362–363
muna	254, 284, 290–291
muuseum	30, 87, 91–92, 96, 98, 389
mööbel	22–23, 243, 253, 259, 266, 308, 310–316
müügitulu	206, 210–211, 217–219, 223–226, 230, 265–266, 270, 273, 275–276, 279–280, 301
müük	19, 39, 51, 87, 184, 187, 205, 217–219, 229, 239, 265–266, 271–275, 280, 298, 301–303, 313–316, 318–320, 327, 335, 337–338, 340, 372

netotootemaks	191–193, 197
näitus	87, 91–92, 96
oodatav eluiga	55
ostu-müügitehing	184, 335, 337, 338, 340
patent	18, 388
pension	28, 109, 111, 119, 137, 139, 141–143, 153, 155–156, 160, 162–164, 166–167, 169–171, 199, 201–204, 206
pensionär	28, 112, 116, 137, 141–143, 153
peretoetus	137, 146
piim	22, 179, 249, 254–255, 283–284, 290–291, 302, 308, 310–317
piimalehm	283–284, 289–291
pikaajaline töötu	28, 112, 122–123, 155
puhaskasum	219, 223–224, 276, 280
puit	22–23, 25–26, 37, 217–219, 243, 247, 251, 256, 293, 301–303, 308–316, 318, 321, 325
puudega inimene	137, 144, 146, 160
põhiharidus	64, 78, 85, 161
põhivara	18, 26, 51, 195–197, 219, 227, 265, 276, 280
põlevkivi	37–38, 43, 49, 243, 301, 308, 310–316, 318, 321, 325
põllumajandus	38, 43, 46, 49–50, 53, 79, 81, 150, 165, 173, 176–177, 192–193, 225, 227, 233–234, 236–240, 271, 283–284, 287, 289–293, 300, 323–324, 328, 382, 384, 386–387
põllumajandussaadus	243, 247–248
raamat	30, 87, 93, 97, 154, 251, 257, 389
raamatukogu	13, 30, 87–88, 94, 98, 229
rahandus	26, 205, 215
rahvamajanduse arvepidamine	53, 187, 197, 205, 215, 263
rahvastik	28–30, 55, 59–60, 71–72, 111–112, 121, 124–125, 137, 155, 170, 370
rahvus	60, 62, 68, 156
rajatis	26, 187, 227, 327, 331
rakenduskõrgharidus	29, 80, 85
raudtee	253, 259, 326, 341–343, 346–348, 351–352, 354
ravikindlustus	137, 145, 153
reaalpalk	27, 173
reisija	342, 348, 354, 371
religioon	212
remondi- ja rekonstrueerimistööde hinnaindeks	179, 183–184

remont	150, 165, 176, 179, 181, 183–184, 192–193, 209, 225–227, 233–234, 236–238, 240, 265–266, 271–272, 308, 310–316, 331, 334, 369, 384, 386
riigiasutus	53, 229, 235, 300
ränne	26–27, 55, 60–61, 71–72, 155
saagikus	283, 288–289
saaste	38–39, 43, 50–51, 53, 165, 176, 182, 192–193, 205, 209, 225–227, 233–234, 236–240, 384, 386
sadam	342, 348–349, 354
side	25, 27, 31–32, 54, 150, 165, 173, 176, 181, 192–193, 209, 219, 225–227, 230, 233–234, 236–240, 266, 271–272, 275–276, 279–282, 303, 327, 331, 357, 360, 364–365, 369, 372, 384, 386
siga	284, 289–291, 294, 299
sihtasutus	205, 215, 229, 235, 238, 242, 378, 389
sisemajanduse koguprodukt (SKP)	25–26, 37, 39, 44, 51, 138, 152, 187–188, 191–197, 199, 202, 205–206, 211, 213–215, 217, 301, 379, 383
sisemajanduse nõudlus	187–188, 195
siseturism	372
sissetulek	14, 27–29, 88, 96, 111–112, 115, 120, 123–124, 137, 195, 197, 206, 230, 372
sissevedu, vt ka import	187, 243–244, 326
sotsiaalhoolekanne	137, 150, 165, 176, 192–193, 205, 209, 225, 227, 234, 236–240, 279–282, 327, 384, 386
sotsiaalhüvitis	138, 151
sotsiaalkaitsekulutused	138, 206
sotsiaalmaksed	173, 195, 205–206, 210, 215
sotsiaalne kaitse	28, 137–154, 206, 212
sotsiaalne tõrjutus	28, 111–124, 137, 151, 153
sotsiaaltoetus	137, 146, 153, 210, 215
statistiline profiil	232–238, 242
statistiline register	242, 354
subsiidium	195, 210
suhteline vaesus	28–29, 111–112, 115–120
suremus	29, 56, 61, 66–67
surm	26, 55–56, 61, 65–67, 71, 137, 151
surnultsünd	62, 65–66
sõiduk, vt ka transpordivahend	22–23, 39, 150, 165, 176, 192–193, 199, 203, 209, 217–218, 225–227, 233–234, 236–238, 240, 253, 259, 265–266, 271–273, 308, 310–316, 342–343, 349–352, 354, 369, 384, 386

sõidukikaubandus	266
sõitja	341–342, 346–347, 354
sõitjakäive	341, 346
sõitjatevedu	341–342, 346, 351
söödakultuur	283, 287–288
sünd	26, 29, 55–56, 61–66, 69, 71, 137, 146
sündimus	55–56, 61–63, 155
sünnitus	55, 62, 67, 145, 170
süüdimõistetu	99, 107–108
taaskasutus	37, 43, 46
tarbijahinnaindeks	26, 173, 179, 181, 183–184, 187
teadlane	29, 37, 379–380, 382, 384
teadus- ja arendustegevus (T&A)	379–390
teater	87, 91–92, 96, 98, 365
teenindus	24, 73, 79, 81, 156, 217–218, 275–276, 279, 281–282, 327, 331, 384, 386, 388
teenus	26, 38, 52–53, 79, 81, 111–112, 135, 137–138, 146–147, 149, 153, 173, 181, 183, 187, 191, 194–195, 197, 199, 201, 210, 212, 217–219, 233–234, 236–238, 275–276, 281, 341, 351, 357, 363–365, 369, 371–372, 378, 388
televisioon	94, 357, 362
teravili	249, 254–255, 283, 287–288, 291
tervishoid	71, 127–128, 135, 150–151, 153, 165, 176, 181, 192–193, 205–206, 209, 212, 225, 227, 233–234, 236–240, 276, 279–282, 331, 384, 386
toit	22–23, 25–28, 112, 121, 131–132, 150, 165, 173, 176, 179, 181, 187, 192–193, 209, 217–219, 225–227, 233–234, 236–240, 243, 247–249, 255, 263, 266, 271–273, 293–294, 298, 302, 308–317, 331, 369, 372
toodang	19, 38–39, 52, 156, 181, 184, 187, 197, 217–218, 244, 283–284, 290, 294, 301–303, 308–316, 320–321, 323–324
tootlikkus	19, 25–26, 37, 43–44, 187, 217–219, 293, 303
tootmine	37–39, 46, 53, 55, 79, 81, 179, 195, 197, 206, 210, 215, 217–219, 233–234, 236–238, 243, 294, 299, 301–303, 308–321, 323–325, 379
transiit	341–342, 348–349, 354
transpordivahend, vt ka sõiduk	18, 188, 219, 227, 243–244, 248, 276, 301, 325
transport, vt ka veondus	18, 79, 81, 87, 181, 187–188, 203, 219, 227, 243–244, 248, 276, 293, 301–302, 308, 310–316, 323, 325–326, 331, 341–342, 346–347, 349, 354, 356
trükis	98
tubakas	179, 181, 187, 249, 255, 266, 271–273
tuberkuloos	125–126, 131–135

turism	275, 293, 371–372, 378
turist	16, 371–372, 375–376
turvas	301, 318, 321, 325, 342, 349
tööandja maksejõuetuse hüvitis	138, 148
tööealine	19, 27–28, 155–156, 160, 170
tööhõive	15, 27, 116, 155–156, 159–161, 163–164, 172, 217–218, 224, 230, 265, 275, 281, 303
tööjõud, vt ka majanduslikult aktiivsed	25, 91, 112, 122–124, 138, 155–156, 159–162, 170–171, 173, 176–179, 182–184, 187, 205, 217–219, 224–226, 276, 281, 303, 327, 370, 379
tööjõukulud	91, 173, 176–177, 187, 205, 217–219, 224, 226, 276, 281, 327, 379
tööstus	19, 24–26, 39, 138, 150, 156, 165, 176, 179, 181–182, 184, 187, 192–193, 209, 217–219, 225–227, 230, 233–234, 236–240, 243–244, 247–249, 252, 254–255, 257, 259, 264–266, 273, 301–303, 308–316, 319–321, 323–324, 327–328, 331, 369, 379, 384, 386, 388
tööstusdisainilahendus	388
tööstustoodangu tootjahinnaindeks	179, 182, 184
töötaja	27, 91–92, 94–95, 112, 116, 125, 128–129, 135, 138, 150, 156, 160, 173, 176–178, 187, 195, 197, 210, 215, 224, 229–230, 236, 275, 301, 311–312, 326–327, 379, 382, 384–385, 389
töötlev tööstus	25–26, 39, 138, 150, 156, 165, 176, 179, 182, 187, 192–193, 217–219, 225–227, 233–234, 236–240, 265, 301–303, 308–316, 369, 379, 384, 386, 388
töötu	26, 28, 64, 109, 112, 116, 122–123, 138, 148–149, 153, 155, 159–161, 166, 168–169
tööturg	27–28, 124, 138, 149, 153, 155–156, 170, 172, 356
töötus	15, 25–28, 111–112, 124, 137–138, 148, 151, 153, 155–156, 159–161, 167–169, 206
töötuskindlustus	138, 148, 153, 206
töötutoetus	137, 148–149
töövõimetus	64, 137, 142, 144–145, 151
tööõnnetus	138, 145, 150–151, 153
tütarettevõte	199, 230, 242
vanemahüvitis	137, 146
vangla	99, 107–108, 110, 135
vara	18, 26, 51, 99, 102, 107, 195–197, 199, 201, 203, 205, 219, 225, 227, 265, 276, 280
veis	283–284, 289–291
veondus, vt ka transport	25, 150, 165, 176, 187, 192–193, 209, 217, 219, 225–227, 233–234, 236–240, 369, 384, 386
veosekäive	341–342, 347, 354

viljapuu	283, 287, 289
võlg	26, 149, 205–206, 214
väliskaubandus	25–26, 187, 243–244, 247, 263, 303, 326
välisomanik	235
välisturism	371
välisvõlg	205, 214
välisüliõpilane	74, 82
väljaanne	87, 93, 358, 365
väljavedu, vt ka eksport	187, 218, 243, 302–303, 349
väärtegu	105–106
õpetaja	73, 75, 78, 81
õpilane, vt ka õppija	29, 64, 73, 76–78
õppija, vt ka õpilane	29, 73, 78, 80
äriregister	242, 354
üldharidus	73, 77–78
ülikool	74, 98
üliõpilane	29, 73–74, 82

INDEX

accident at work	*140, 150–151, 153–154*
accommodated tourist	*373–377*
accommodation establishment	*373–376*
agricultural product	*245, 247–248*
agriculture	*24, 54, 79, 81, 150, 165, 175–177, 192–193, 225, 227, 233–234, 236–239, 241, 292, 300, 323–324, 384, 386*
aircraft	*253, 259, 264, 345, 347, 351, 355*
airport	*344, 355*
alcohol	*147, 180–181, 189, 221, 272–273, 306, 317*
apartment	*180, 182, 185–186, 336–339*
assets	*18, 37, 40, 196, 200–201, 203, 207, 225, 279–280*
average monthly gross wages (salaries)	*14, 33, 174–176, 178*
Bachelor's study	*80, 82, 86*
balance sheet	*223, 323–324*
balance sheet total	*223*
basic education	*64, 78, 86, 161*
benefit upon insolvency of employer	*148*
birth	*33, 36, 57–58, 61–66, 69, 72, 139, 157, 172*
book	*36, 89, 93, 198, 251, 257, 389*
building permit	*329, 333*
bus	*343, 345–346, 349–350*
car	*35, 51, 114, 121, 200, 245, 264, 345, 349–350*
cattle	*286, 289–291*
central government	*207, 213–215*
cereals	*180, 249, 254–255, 285, 287–288, 291*
child allowance	*146*
cinema	*89–90, 92, 96, 366*
civil engineering works	*328, 331*
commercial register	*242, 355*
commodity, see also: goods	*22–23, 181, 246–259, 264, 271–272*
communication	*31–33, 150, 165, 174–176, 181, 192–193, 209, 222, 225–227, 231–234, 236–239, 241, 268–269, 271–272, 277–282, 328–329, 331, 358–359, 366, 369, 374, 384, 386*
computer	*18, 32, 79, 81, 174, 221, 226, 279, 304, 307–308, 310–316, 318, 358, 370*

construction	*31, 40, 42–43, 49, 150, 158, 165, 176, 180–182, 185–186, 189, 192–193, 220–223, 225–227, 231, 233–234, 236–239, 241, 279, 307, 323–324, 328–331, 333–334, 358, 366, 369, 380, 384, 386*
construction activity	*220, 328–330, 334*
construction price index	*180–182, 185–186, 329*
construction production	*329, 331*
construction volume index	*334*
convicted offender	*100, 107–108*
court	*64, 100, 104–106, 108, 110*
culture	*36, 98, 212*
dairy cow	*286, 289–291*
death	*33, 57–58, 61, 65–68, 72, 139, 345*
debt	*32, 207–209, 214*
delivery (in demography), see also: birth	*62*
diploma study	*80*
disabled person	*139, 144, 146*
discouraged person	*160, 170*
disease	*58, 67, 126–127, 131–133, 136*
disposable income	*14, 34, 113, 115, 124, 190, 196*
divorce	*58, 68, 70–72*
doctoral study	*80, 82, 86*
domestic demand	*32, 189–190, 195, 221*
domestic tourism	*374*
donor	*130*
economic unit	*229–242*
economically active, cp. inactive	*34, 157, 160,*
education	*33–34, 36, 64, 74–75, 78, 80–84, 86, 97, 113–114, 118, 123–124, 136, 157–158, 161, 168, 200, 207–208, 277–278, 282, 367, 383–386*
egg	*249, 254, 286, 290–291*
electricity	*33, 42, 50–51, 54, 150, 165, 174, 176, 180–182, 189, 192–193, 209, 221–223, 225–227, 233–234, 236–239, 241, 304, 308, 310–316, 318, 320, 322–326, 328–329, 331, 369, 384, 386*
emergency care	*129*
employed, see also: employee	*15, 18–19, 33–34, 64, 109, 114, 116, 136, 157–161, 163–165, 178, 189, 220–224, 226, 228, 232, 239, 267, 274, 277–282, 304–307, 320, 326, 329, 334, 366, 369–370, 374*

employee, see also: employed	*33, 89, 91–92, 94–95, 101, 114, 116, 140, 150, 158, 160, 174, 176–178, 189, 195, 197, 210, 216, 224, 231–232, 236, 311–312, 329, 355, 381, 385, 389*
employment	*15, 34, 114, 148, 154, 157–159, 161, 163–164, 172, 220–221, 223–224, 232, 267, 277*
energy	*40–43, 45–46, 52, 54, 180–181, 232, 245, 304, 318, 322–326, 358*
enterprise	*18–19, 41–42, 51–53, 150, 165, 177–178, 185–186, 200–202, 204, 207, 215–216, 220–226, 228, 231–232, 242, 264, 267–268, 270–274, 277–282, 304–307, 320, 323, 325–326, 328–330, 334, 343–344, 346–347, 355, 364, 366–367, 369–370, 378, 380–382, 384–389*
enterprise group	*231–232, 240, 242*
environment	*10–11, 40–43, 46, 50–54, 81, 102, 131–132, 212, 221, 223, 285, 287, 295, 300, 322*
environmental protection expenditure	*52–53*
environmental tax	*51*
equalised yearly disposable income	*14, 34, 115, 120*
Estonians	*57, 60–62, 68, 100, 107, 109, 158*
ethnic nationality	*62, 68*
excise	*42, 50–51, 54, 208, 318–320*
exhibition	*89, 91–92, 96*
export price index	*180–181, 186, 189*
exports	*19–20, 22, 31–32, 40, 42, 180, 186, 189, 194–195, 197, 221, 245–254, 260, 262–264, 278, 304–307, 322–323, 325–326, 373*
family benefit	*139, 146*
felling	*295, 297, 306*
fertility	*57–58, 62–63*
film	*89–90, 98*
final consumption expenditure	*32, 189–190, 194*
finance	*207, 215–216, 231, 326*
financial intermediation	*199–204, 228, 232*
financial sector	*204*
fish farming	*296, 298–299*
fishery	*81*
fishing	*24, 42, 79, 150, 165, 175–177, 192–193, 225, 227, 233–234, 236–239, 241, 296, 300, 305, 351, 384, 386*
fixed assets	*223, 227, 267, 278*
food	*32–33, 89, 114, 131–132, 150, 165, 174, 176, 180–181, 189, 192–193, 209, 221–222, 225–227, 233–234, 236–239, 241, 245, 247–249, 255, 268, 271–273, 305, 308–317, 369*

forage crop	*285, 287*
foreign debt	*207, 214*
foreign owner	*235*
foreign student	*75, 82*
foreign tourism	*373*
foreign trade	*31–32, 189, 243–264, 326*
forest	*43, 295, 297–298, 306, 337–338*
forest planting	*298*
forestry	*24, 79, 81, 150, 165, 175–177, 192–193, 225, 227, 233–234, 236–239, 241, 293–300, 345, 349–350, 384, 386*
foundation	*207, 215–216, 231, 235, 238, 242, 389*
freight turnover	*344, 347, 355*
fuel	*22–23, 42, 46, 50–51, 54, 180–181, 189, 221–222, 250, 255, 264, 267–269, 272–273, 278, 281, 304, 318, 322–323, 325–326*
fund	*124, 153–154, 190, 200–201, 203–204, 207–209, 213, 215–216, 220, 380, 385–387, 389*
furniture	*22–23, 245, 253, 259, 269, 308, 310–316*
general education	*74, 77–78*
goods, see also: commodity	*20–21, 42, 51–52, 54, 174, 181, 185, 189, 194–195, 198, 203, 210, 220–222, 226, 233–234, 236–238, 245–246, 248, 250–251, 254, 256, 259, 263–264, 268, 271–273, 278, 281, 304, 344–345, 348–349, 355, 366, 373*
goods carried, see also: transport of goods	*344, 355*
greenhouse gas	*41, 43*
gross domestic product (GDP)	*31–32, 40, 42, 44, 51, 140, 152, 189–198, 200, 202, 207–209, 211, 213–214, 216, 220, 304, 380, 383*
gross fixed capital formation	*32, 51, 190*
gymnasium	*74–75, 77–78, 86*
health	*36, 102, 113–114, 123–124, 136, 139–140, 145, 149–150, 165, 176, 192–193, 207–209, 225, 227, 233–234, 236–239, 241, 277–282, 384, 386*
health care, see also: medical care	*127–128, 136, 151, 154*
health insurance	*124, 139, 145, 153–154, 208, 216*
higher education	*36, 64, 74–75, 80–82, 86, 158, 161, 380, 382, 385, 387, 389*
HIV	*127, 131–132*
honey	*249, 254, 286, 290*
horse	*289*
hospital	*126–127, 129, 331, 389*

household	*32–33, 35, 41, 113, 117, 119–120, 123–124, 139, 145, 154, 171, 174, 189, 191, 195, 215, 222, 226, 233–234, 236–238, 269, 271–272, 292, 319, 322–326, 339, 366, 368, 370*
housing	*145, 151, 154, 212, 336, 339–340*
hunting	*24, 299–300*
import price index	*180–181, 186, 189*
imports	*21, 23, 31–32, 40, 54, 180, 186, 189, 194–195, 197, 208, 210, 245–248, 254–259, 261–264, 306, 322–323, 326*
inactive, inactivity, cp. economically active	*64, 109, 114, 116, 158–161, 169–170*
incapacity for work	*139, 141–142, 144–145, 151*
incarcerated person	*100, 108*
incidence rate	*127, 132–133*
income	*33–35, 42, 90–91, 97, 113–114, 120, 123–124, 139, 190, 195–197, 200, 207–208, 210, 222, 224–225, 232, 329, 373–374*
industrial design	*388*
industry	*31, 221–222, 232, 245, 248–249, 251, 254, 257, 304–307, 319, 322–324, 380*
inequality	*35, 113, 120, 124*
infant mortality	*58, 66*
insurance	*33, 139–140, 145, 148, 150, 165, 174, 176, 192–193, 200–204, 233–234, 236–239, 241, 369, 384, 386*
insurance benefit upon lay-off	*148, 154*
integrated Bachelor's/Master's study	*86*
interest rate	*336, 339–340*
Internet	*269, 358–361, 366–370, 374*
investment	*18, 32, 42, 51–52, 190, 194, 197, 200–201, 203–204, 207, 222–223, 227, 267, 278–280, 329, 380*
labour costs, see also: personnel expenses	*91, 174–177, 189, 207, 222, 329, 381*
labour force	*31, 33–34, 114, 122–123, 158–162, 171, 180, 182–183, 185*
legal person	*200, 203, 286, 290*
legal register	*242*
library	*13, 36, 90, 94, 97–98, 172*
life expectancy	*36, 57, 60*
live birth	*33, 58, 61–66*
livestock	*289–291*
local government institution	*230–231*
long-term unemployment	*114, 122–123*
loss	*57, 114, 139, 141, 203, 222, 224–225, 280*

manufactured article	*246–247, 259*
manufacturing	*31–32, 42, 51, 79, 81, 140, 150, 158, 165, 176, 180, 182, 189, 192–193, 198, 220–223, 225–227, 232–234, 236–239, 241, 245, 267, 304–306, 308–316, 320, 369, 380, 384, 386, 388*
marriage	*58, 64, 68–70, 72*
Master's study	*80, 82, 86*
medical care, see also: health care	*35–36, 72, 129, 136*
metal	*46, 220–221, 245, 250, 252–253, 255, 258, 305, 307–308, 310–316, 319*
migration	*33, 57, 60–61, 72, 157*
milk	*22, 180, 249, 255, 285–286, 290–291, 305, 317*
misdemeanour	*105–106*
mobile phone	*358–359*
mortality	*36, 58, 66*
motor gasoline	*322, 325*
motor trade	*221, 267–268, 270*
museum	*36, 89, 91–92, 96, 98, 389*
national accounts	*54, 187–198, 216, 264*
natural increase	*33, 57, 61*
net taxes on products	*191–193, 197–198*
newspaper	*89, 93, 251, 257*
non-profit association	*178, 230–232, 238, 242*
non-resident	*19, 221, 268, 304–305, 315–316*
non-residential building	*24, 329–331, 333, 337–338*
offence	*100, 102–107, 109–110*
oil shale	*40–41, 43, 49, 245, 304, 308, 310–316, 318, 322, 325*
orchard	*285, 287, 289*
output, see also: production	*41, 50, 52, 54, 181, 189–190, 197–198, 246, 305–306*
parental benefit	*139, 146*
passenger	*264, 343–351, 355, 373*
passenger transport	*344, 346, 355*
patent	*18, 388*
patient	*126–127, 129, 134*
peat	*304, 308, 310–316, 318, 322, 325, 345, 349*
penal institution, see also: prison	*100, 107–108, 110*
pension	*119, 139, 141–143, 153, 157, 162–164, 166–167, 169–170, 172, 200–201, 203–204, 208*
pensioner (retired)	*35, 109, 114, 116, 139, 141–143, 153, 160*

performance (in culture)	*89, 91, 98*
personnel expenses, see also: labour costs	*220, 222, 224, 226, 278, 281*
physician	*72, 126–130*
pig	*286, 289–291*
plantation	*285, 287, 289*
pollution	*40–43, 49–51, 53–54*
population	*33–36, 57, 59–60, 72, 74–75, 83–84, 90, 98, 113–114, 121, 123–124, 126, 136, 139, 157–161, 163, 169–172, 178, 185, 204, 228, 231, 274, 282, 296, 326, 334, 355, 358–359, 370*
port	*344–345, 348–349*
potatoes	*180, 285, 287–288, 291*
poultry	*286, 289–290*
poverty	*34–35, 113–120, 124, 139, 157*
preprimary education	*74, 76, 86*
preschool institution	*74, 76*
primary education	*64, 77*
printed matter	*98, 251*
prison, see also: penal institution	*100, 107, 110, 136, 147*
private educational institution	*74–75, 77*
private person	*333–334*
probationer	*101, 109–110*
producer price index of industrial output	*180, 182, 185*
production, see also: output	*19, 40–42, 46, 158, 189, 195, 197–198, 208, 210, 216, 220–223, 245, 285–291, 296, 304–312, 320, 322–325, 340*
production (in culture)	*89–91, 95, 98*
productivity	*19, 31–32, 40, 43–44, 189, 220, 222, 267, 278, 290, 295, 304, 306–307*
professional higher education	*36, 86*
profit	*178, 191, 195, 200–201, 204, 220, 222–225, 231, 233, 235, 267, 278, 280, 380–382, 385–387, 389*
publication	*54, 72, 89, 98, 110, 124, 136, 154, 172, 216, 264, 292, 300, 326, 334, 356, 366, 378*
purchase-sale transaction	*336–340*
rail	*326, 343–347, 355*
railway	*253, 259, 345, 347–348, 351–352, 355*
real estate	*150, 165, 176, 192–193, 209, 220, 222–223, 225–227, 232–234, 236–239, 241, 267, 277–282, 329, 335–340, 369, 384, 386*
real wages	*33–34, 174*

recycling	*40, 46*
reforestation	*295, 297*
registered immovable	*336–338, 340*
religion	*212*
repair	*150, 165, 174, 176, 192–193, 209, 222, 225–227, 233–234, 236–238, 241, 267–268, 271–272, 308, 310–316, 331, 334, 369, 384, 386*
repair and reconstruction work price index	*180, 183, 186*
research and development (R&D)	*379–390*
researcher	*36, 381–382, 384*
residential building	*24, 329–333, 337–338*
retail sales	*222, 267–269, 272–274*
retail trade	*150, 165, 176, 186, 189, 192–193, 221–222, 226–227, 234, 236, 238–239, 241, 267–273, 369, 386*
safety	*212, 345, 354–355*
sale, see also: sales	*42, 51, 220–221, 267–268, 305, 320, 336–340, 374*
sales, see also: sale	*19, 158, 185, 189, 207–208, 210–211, 220–222, 268–269, 271–273, 277, 280, 304–307, 313–316, 329, 334, 374*
school for children with special needs	*77*
secondary education	*64, 75, 86, 97, 118, 158, 161, 168, 367*
service	*32, 41–42, 54, 74, 79, 81, 102, 109, 113–114, 130, 136, 140–142, 146–147, 153–154, 158, 174, 176, 181, 185, 189, 194–195, 198, 200–201, 209–210, 212, 220–222, 227, 232–233, 236–237, 268, 277–281, 329, 331, 344, 351, 355, 358–359, 364, 366–367, 369, 373–374, 378, 388*
service activities	*24, 33, 150, 165, 174, 176, 189, 192–193, 200–201, 209, 220, 222, 225–227, 233–234, 236–239, 241, 275–282, 369, 384, 386*
service sector	*52, 220, 277–279, 281*
sheep	*286, 289–291*
ship, see also: vessel	*22, 253, 259, 344–345, 348–351, 355*
social benefit	*139, 146, 151, 154, 210, 216*
social contributions	*139, 174, 208, 210–211, 216*
social exclusion	*34, 111–124, 151, 154*
social protection	*34, 137–154, 208, 212*
social protection expenditure	*140, 154, 208*
social transfers	*35, 113, 119*
social work	*150, 176, 192–193, 207, 209, 225, 233, 236, 239, 241, 277–282, 384, 386*
sole proprietor	*204, 228, 230–232, 242*
statistical profile	*232–238, 242*

statistical register	*242*
stillbirth	*62, 65–66*
student	*36, 64, 74–75, 77–78*
student in higher education	*82*
subsidiary	*200, 216, 232, 242*
subsidy	*149, 195, 210*
tax burden	*208, 211, 216*
taxes	*42, 50, 54, 191–193, 195, 197–198, 207–208, 210–211, 216, 224, 281*
teacher	*75, 78, 81*
telecommunication	*32, 277, 307, 358, 360–361, 364*
television	*94, 258*
theatre	*89, 91–92, 96, 98, 366*
tobacco	*180–181, 189, 249, 255, 268, 271–273*
tourism	*295, 373–374, 378*
tourist	*16, 373–378*
trade	*31, 189, 209, 220–223, 225, 232–233, 237, 245–246, 262, 264, 267–270, 274, 384, 388*
trademark	*18*
traffic	*102, 200, 343–348, 355*
traffic accident	*345, 352–353, 355*
transit	*203, 344–345, 348–349, 355*
transport	*31, 79, 81, 89, 150, 165, 176, 181, 189, 192–193, 209, 220, 223, 225–227, 233–234, 236–239, 241, 295, 306, 323, 325–326, 331, 343–349, 351–352, 355–356, 369, 384, 386*
transport equipment, see also: vehicle	*190, 245–246, 248, 305, 308, 310–316*
transport of goods, see also: goods carried	*344, 347–349, 355*
tuberculosis	*126–127, 131–134, 136*
turnover	*129, 178, 220–226, 232, 245, 267–270, 273, 277–280, 304, 320*
unemployed	*34, 64, 109, 114, 116, 122–123, 148–149, 153, 157, 159–161, 166, 168–169*
unemployment	*15, 31, 33–34, 113–114, 122–124, 139, 148–149, 151, 154, 157–161, 167–169*
unemployment allowance	*148–149*
unemployment insurance	*124, 140, 148, 153–154, 208, 216*
university	*75, 98*
value added	*19, 31, 40, 42, 189, 191–193, 197–198, 208, 220, 222–224, 226, 267, 274, 277–278, 280, 282, 304, 307*

vegetables	*22, 249, 251, 254–255, 257, 285, 287–288, 291, 308, 310–316*
vehicle, see also: transport equipment	*18, 22–23, 42, 51, 150, 165, 176, 192–193, 200, 203, 209, 220–221, 223, 225–227, 233–234, 236–238, 241, 253, 259, 267–268, 271–273, 279, 308, 310–316, 345, 349–351, 355, 369, 384, 386*
vessel, see also: ship	*254, 264, 295, 345, 348, 351*
visitor	*89, 373*
vocational education	*74–75, 78–80, 86, 161*
volume index	*273, 320, 334*
waste	*40–43, 46–47, 49, 52–54, 165, 176, 182, 192–193, 209, 225–227, 233–234, 236–239, 241, 249, 251, 255–256, 271, 322–323, 325, 331, 384, 386*
wholesale sales	*150, 165, 176, 186, 192–193, 209, 221–222, 225–227, 231, 233–234, 236–239, 241, 267–268, 271–272, 369, 384, 386*
wholesale trade	*222–223, 267–268, 270–271*
wild game	*299*
wood	*22–23, 31, 40, 220–222, 245, 247, 251, 256, 295, 299, 305–316, 318, 322–323, 325*
working-age population	*34, 157, 160, 172*
yield	*33, 285, 288–290*

Märkide seletus
Explanation of symbols

...	andmeid ei ole saadud või need on avaldamiseks ebakindlad / *data not available*
..	mõiste ei ole rakendatav / *category not applicable*
-	nähtust ei esinenud / *magnitude nil*
x	andmete avaldamist ei võimalda andmekaitse põhimõte / *data are confidential*
0/0,0	näitaja väärtus alla poole kasutatud mõõtühikust / *magnitude less than half of the unit employed*
M/*M*	mehed/*males*
N/*F*	naised/*females*
K/*T*	kokku/*total*
EL-27	Euroopa Liidu 27 liikmesriiki
EU-27	*27 Member States of the European Union*
EL-28	Euroopa Liidu 28 liikmesriiki
EU-28	*28 Member States of the European Union*
EMTAK	Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (põhineb Euroopa Ühenduse majandustegevusalade statistilisel klassifikaatoril NACE)
EMTAK	*Estonian Classification of Economic Activities (based on NACE – the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)*

Väärtuste koondandmed võivad ümardamise tõttu liidetavate väärtuste summast erineda.
Due to rounding, the totals of values may not equal the exact sum of the values.

Euroopa Liidu (EL) riigid (seisuga 31.12.2014): Austria, Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Holland, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Taani, Tšehhi, Ungari

Euroala riigid (seisuga 01.01.2015): Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Küpros, Leedu, Luksemburg, Läti, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome

Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) riigid: Ameerika Ühendriigid, Austraalia, Austria, Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Iirimaa, Iisrael, Island, Itaalia, Jaapan, Kanada, Korea, Kreeka, Luksemburg, Mehhiko, Norra, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Saksamaa, Slovakkia, Sloveenia, Soome, Suurbritannia, Šveits, Taani, Tšehhi, Tšiili, Türgi, Ungari, Uus-Meremaa

Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) riigid: Armeenia, Aserbaidžaan, Kasahstan, Kõrgõzstan, Moldova, Tadžikistan, Türkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Valgevene, Venemaa

European Union (EU) countries *(as at 31 December 2014): Austria, Belgium, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom*

Euro area countries *(as at 1 January 2015): Austria, Belgium, Cyprus, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, Netherlands, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain*

Member countries of the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): *Australia, Austria, Belgium, Canada, Chile, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Israel, Italy, Japan, Korea, Luxembourg, Mexico, Netherlands, New Zealand, Norway, Poland, Portugal, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom, United States of America*

Member countries of the Commonwealth of Independent States (CIS): *Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Moldova, Russia, Tajikistan, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan*